12 EYLÜL

ÖNCESİ VE SONRASI

Millete dost görünüp de ilk fırsatta iktidar mevkiine geçtikten sonra onun hakiki ihtiyaçlarını düşünecek yerde, memleketi kendi istediği yolda götüren, laf anlamayan, yetkililerin uyarılarına kulak asmayan, millette mevcut kuvvetleri şahsına bağlamaya çalışan kahraman yüzlü insanlardan hayli zarar çekildi...

Ekim 1919
Gazi Mustafa Kemal

12 EYLÜL

ÖNCESİ VE SONRASI

2.Baskı

Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreterliği tarafından
hazırlanmış,
Türk Tarih Kurumu Basımevi'nce tertip edilerek 2. kez
20.000 adet basılmıştır
Bu kitabın geliri *"Atatürk Kültür Merkezi Fonu"* na
bırakılmıştır
Aralık 1981 Ankara

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM VI

ÖLÜM XXI

ÖLÜM XXII

ÖNSÖZ

12 Eylül 1980 günü Türk Silâhlı Kuvvetleri, kendi iç hizmet yasası hükümlerine göre üstlendiği ***"Türkiye Cumhuriyetini koruma ve kollama"*** *görevinin gereği olarak, devlet yönetimine el koymuştur.*

Ülkemizdeki ne tür oluşumlar, Büyük Atatürk'ün tümüyle siyasetin dışında ve üstünde kalmasına büyük özen gösterdiği Türk Silâhlı Kuvvetleri'ni devlet yönetimine ***"elkoymaya"*** *yöneltmiştir ?*

Türk Silâhlı Kuvvetleri, rütbesiz erinden en yüksek rütbeli komutanına kadar daima Atatürk'e, Atatürkçülüğe, tümüyle Atatürk İlkelerine inançla bağlı kalmış, O'nun gösterdiği yoldan sapmamış, Atatürk İlkelerinin, Atatürk Devrimi'nin ve Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin esenliğinin, en etkin ve sadık kollayıcısı ve koruyucusu olmuştur.

Cumhuriyet döneminin Türk Silâhlı Kuvvetleri; ebedî ve yüce Başkomutan'ın kendisine verdiği direktife gönülden bağlı olarak politikanın dışında kalmaya daima büyük titizlik göstermiştir. Türk Silâhlı Kuvvetleri'nin tüm mensuplarının; 1911 Balkan Harbinde, Osmanlı ordusunun uğradığı feci akibeti daima hafızalarında taze tutarak, içine politikanın girdiği bir ordunun nasıl bölünüp çökeceğinin bilinci içinde olduklarında şüphe yoktur.

12 Eylül yönetime elkoyma hareketini Silâhlı Kuvvetlerin tümüyle politikaya girmesi anlamında vasıflandırmak mümkün değildir. Bu hareket Devlet ve Milletimizin parçalanıp yıkılmasını önlemek için başkaca bir yol kalmamış olması sebebiyle mecburiyet altında yapılmış ve fakat Silâhlı Kuvvetlerin politikanın çamuruna saplanmasına mani olmak üzere de mutlak bir itaat anlayışına bağlı emir ve komuta zinciri içinde uygulanmıştır.

Sanırım ki, bu uygulama konsepti yeterince açıktır, kesindir ve Silâhlı Kuvvetlerimizin; kurucusu ve Ulu Önderi Yüce Atatürk'ün kendisine emanet ettiği temel ilkeden sapmasının asla sözkonusu olmayacağı şüphe edilemeyecek bir gerçektir.

Şu inancımı bir kez daha belirtmek isterim: Türk Silâhlı Kuvvetleri, hiçbir zaman, siyasal iktidar olma hevesine kapılmamıştır. O, temel görevinin yalnızca yurt savunması olduğu bilinci içindedir.

*Şu gerçeği de övünçle belirtmek isterim ki, hemen hemen dünyanın hiçbir ülkesindeki Silâhlı Kuvvetler; Türk Silâhlı Kuvvetleri kadar, "**Demokratik Düzen**"in temel kurallarına bağlı ve saygılı olmamış, "**Demokratik Düzen**"in koruyuculuğunu üstlenmemiş ve "**Demokratik Düzen**"in savunuculuğunu yapmamıştır. Türk Silâhlı Kuvvetleri; ne zaman, "**Türkiye Cumhuriyetini koruma ve kollama**" görevini yerine getirmek mecburiyeti ile karşı karşıya gelmişse, bu görevi, gözünü kırpmadan, yalnızca Türk Ulusunun ve yurt bütünlüğünün esenliği ve mutluluğu için üstlenmiş ancak, Atatürk'ün de, Atatürkçülüğün de, ana ilkesi olan, Türk Ulusuna en yaraşan bir siyasal yapı olan "**Demokratik Düzen**"in yeniden kurulmasına büyük bir fedakârlıkla, inanla, inançla çalışmış, yeni düzenlemeler getirilmesine yardımcı olmuş, sonra da kışlasına dönerek, üstlendiği görevi "**Demokratik Düzen**"in kurallarına uygun biçimde sivil yönetime devir etmiştir.*

*"**12 EYLÜL Harekâtı**"nın özünde de, bu amaç yatmaktadır. Nitekim, aradan bir yıl dahi geçmeden sağlıklı, esenlikli, geleceğe dönük, tutarlı bir "**Demokratik Düzen**"in kurulması yolunda girişilmiş olan yoğun çalışmaların ilk ürünleri düzenli bir şekilde millet yaşantısında kendilerini hissettirmektedirler.*

*1950'lerden bu yana geçen 30 yılı aşkın süredir, içinde bulunduğumuz "**Demokratik Parlamenter Rejim**"lerin zaman zaman beliren aksaklıkları, çıkmazlara girmeleri, çözümsüzlüklerle karşılaşmaları ve nihayet ülkenin ve Türk Ulusu'nun yokedilmesine yol açacak siyasi ihmal ve ihanet ağı ile paralize edilmeleri üzerinde önemle, özenle durulması, yorumlanması ve değerlendirilmesi ve bunlardan geleceğe dönük çalışmalar için sağlıklı sonuçlar çıkarılması gereken olgulardır.*

Bugünün ve yarının bütün siyasetçilerine ülkenin yönetiminde söz sahibi olmak isteyenlere, demokratik düzenin oluşumunda varlıkları zorunlu kuruluşların yetkililerine, bütün Türk gençliğine ve bütün aziz Türk ulusuna şu gerçeği yeniden hatırlatmak isterim:

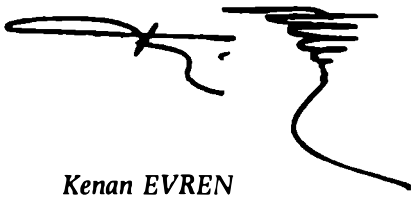
Türk Ulusunun, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin temelinde öncelikle Türk olmak övüncü ve Atatürkçü düşünce tarzı yatar. Bu temelin köşe taşlarını Atatürk İlkeleri teşkil eder. Bu temel ilkelerden ve yörüngeden ne zaman uzaklaşılmış, ne zaman sapılmış ise, ülkede huzursuzluklar, kargaşalar, kardeş kavgaları, bölücülük akımları yeşermeye, boy vermeye başlamıştır. Atatürkçülüğü, Atatürk İlkelerini bilinçli, inançlı biçimde kabullenmedikçe, bunların Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin ana dayanakları olduğuna inanmadıkça, çağdaş, uygar, sağlıklı, esenlikli, insancıl ve istikrarlı bir devlet çarkının dönmesi olanağı da bulunmayacaktır.

Ülkemizi "**12 EYLÜL Harekâtı**"nın yapılması noktasına getiren nedenlerin özünde, bu belirttiğim önemli sapmalar, yörüngeden çıkışlar yatmaktadır.

Bu kitap, yansız biçimde, belgelerle olayların tanıklığına başvurularak "**12 EYLÜL Harekâtı**"na nasıl gelindiğinin gerçek nedenlerini ortaya koymaktadır. Bu kitap, 12 EYLÜL idaresinin bir savunma belgesi değildir. Bu kitap, 1919'lardan başlayıp 1980'lere uzanan bir zaman dilimi içinde ülkemizin ve milletimizin bağımsız, onurlu parlamenter demokratik bir Cumhuriyet rejimine sahip olabilmek için verdiği mücadelesinin kısa, özlü, yansız, belgeli anlatımıdır. Bu kitap aynı zamanda, milletçe geçirdiğimiz kâbuslu günlerin bir daha tekerrür etmemesi için gelecek kuşakların sık sık göz gezdirecekleri bir müracaat vesikası olacaktır.

Büyük milletimizin, yüce Atatürk'ün yolunda, yeni, çağdaş, ilerici, sağlıklı, esenlikli atılımlarını sürdürme ve yüceltme yolunda daha hızlı ilerleyeceğinden şüphem yoktur. Milletinin bölünmez bir parçası olan ve milletinin özünü teşkil eden Türk Silâhlı Kuvvetlerinin de Atatürk'ten aldığı ilhamla üzerine düşen onurlu görevini bugüne kadar olduğu gibi, yarınlarda da ona lâyık ölçüler içinde yerine getirmeye devam edeceğine inancım tamdır.

Bu kitabı, engin bir yurt sevgisi ile feragat ve fedakârlıkla büyük milletinin daima emrinde bulunan kahraman Türk Silâhlı Kuvvetleri'ne ithaf etmekten mutluluk duyuyorum.

Kenan EVREN
Orgeneral
Devlet Başkanı
Genelkurmay ve MGK Başkanı

BÖLÜM I

TÜRKİYE CUMHURİYETİNİN DOĞUŞU

1919 yılı başlarında maruz kaldığı büyük darbeler sebebi ile Osmanlı İmparatorluğunun temelllerinden çöküntü sesleri gelmeye başlamıştı. Birinci Dünya Savaşının uzun yılları içinde Osmanlı Ordusu yenilgiye uğramış, silâh ve cephanesi elinden alınmış, millet yorgun ve yoksul bir hale düşmüştü. Ülkeyi bu genel savaşın içine sürükleyenler kendi başlarının kaygısına düşerek yurttan kaçmışlar, Türk Ulusunu esaret zinciri altına almak isteyen saldırganlar, dört bir yandan Anadolu topraklarına girmişlerdi. Yıllardır içimizde yaşayan azınlıklar ise gizli veya açık olarak Devletin bir an önce çökmesine çalışıyorlardı.

Hasta yatağında ömrü tükenen Osmanlı Devleti bütünüyle parçalanmış, ortada bir avuç Türk'ün barındığı bir "*Ata Yurdu*" kalmıştı. Türk milletine kastedenler son olarak bunun da paylaşılması için uğraşmaktaydılar. Osmanlı Devleti ve bağımsızlığı, padişah, halife, hükümet, bunların hepsi anlamı kalmamış bir takım deyimlerdi.

Bu durum, tarih boyunca hür yaşamış ve arka arkaya 15 devlet kurmuş olan Türk Milleti için asla tahammül edilemez bir haysiyet meselesiydi.

İşte böyle bir badire içinde Türk Milleti sinesinden yeni bir milli kahramanı, kurtarıcıyı, ***Mustafa Kemal'i*** çıkartıp tarih sahnesine koyuyordu.

Kendini Türk Milletini kurtarma yoluna adamış olan Türk Milletinin yeni ümidi, yeni önderi ***Mustafa Kemal,*** tek çıkar yolun "***Ulus egemenliğine dayalı, bağımsız yeni bir Türk Devleti kurmak***" için mücadeleye atılmak olduğunu söylüyor ve bu mücadelesinin temel ilkesini şöyle açıklıyordu:

"***-Temel hedef: Türk ulusunun onurlu ve şerefli bir ulus olarak yaşamasıdır. Bu, ancak tam bağımsız olmakla sağlanabilir. Ne kadar zengin ve refah içinde olursa olsun, bağımsızlıktan yoksun bir ulus, uygar insanlık karşısında uşak durumunda kalmaktan kendini kurtaramaz.***

... Oysa, Türk'ün onuru ve yetenekleri çok yüksek ve büyüktür. Böyle bir ulus esir yaşamaktansa yok olsun, daha iyidir.

Öyleyse, ya İstiklâl ya Ölüm..."

Bu temel düşünceden hareket eden Türk Ulusu, Büyük Önder Atatürk etrafında kısa zamanda milli birliğini yeniden kurarak, kendisini yoketmek, vatanını parçalamak isteyen düşman karşısında çelikleşmiş bir irade ile mücadele kararını milletçe uygulamaya başladı.

Türk Ulusunun yüreğinden, vicdanından kopup gelen en köklü, en belirgin istek ve inanç artık belli olmuştu: Kurtuluş..."

Bu meş'ale vatanın her karışında alev alev yanmaya başlamıştı.

İşte, milletin bağımsızlığı, vatanın kurtulması ve milletin egemenliğine dayalı yeni bir Türk Devletinin kurulması amacıyla başlatılan İstiklâl Savaşı; Türk Ulusunun kendine has milli birlik ve beraberlik kaynağından güç alarak kısa zamanda bütün vatan sathında gelişmiş ve Türk milletinin kesin zaferiyle noktalanmıştır. Bu zafer, Türk Yurduna göz diken dış düşmanlar ile onların tahrik ve teşvikleriyle milli birliği bozmak isteyen içteki hain işbirlikçi ve isyancılara karşı büyük fedakârlıklar, mihnet ve sıkıntılar bahasına elde edilmiştir. Türk Milli Kurtuluş savaşı; gerek başlangıç ve gerek neticeleri bakımından bağımsızlık mücadelesi veren tüm mazlum milletlere örnek teşkil etmiş ve dünya tarihinde yeni bir çığır açmıştır.

Milli Mücadelemizin başarısını ve kurulan yeni Türk Devletinin dayandığı temel manevi değeri büyük Atatürk'ün 10 ncu yıl nutkunda yer alan;

"... Çünkü, Türk Milleti milli birlik ve beraberlikle güçlükleri yenmesini bilmiştir." sözcüğü ile belirlenmiş bulunmaktadır.

Görüldüğü gibi, Atatürk'ün millet yapısına ilişkin olarak üzerinde durduğu konulardan en önemlisi *"Milli Birlik"* ilkesi olmuştur.

Bu kavramla ilişkili olarak Atatürk, geçmişi değerlendirdiği kadar bugünlerimiz ve yarınlarımız için bize, ışık tutan şu sözleri söylüyor:

"Bilelim ki, kazandığımız muvaffakiyet milletin kuvvetlerini birleştirmesinden ileri gelmiştir. Eğer, aynı muvaffakiyetleri, zaferleri ileride de kazanmak istiyorsak, aynı esasa dayanalım, aynı yolda yürüyelim."

Atatürk Ulusal varlığımızın teminatını, ortak inanç, düşünce bütünlüğü ve birbirine güvenen kişilerin azim ve irade birliği demek olan *"Milli*

Birlik"de görmüş bu birliğin mücadelelerinin her safhasında sağlanmasına büyük özen göstermiştir.

Tarihimizde, din ve mezhep ayrılıklarının sebep olduğu sürtüşmelerin milli birliğimizi ve bütünlüğümüzü ne derecede sarstığını çok iyi değerlendiren Büyük Önder, *"..din ve mezhep, herkesin vicdanına kalmış bir iştir. Hiçbir kimse, hiçbir kimseyi, ne bir din ne de bir mezhep kabulüne zorlayabilir. Din ve mezhep hiçbir zaman politika aracı olarak kullanılamaz"* demek suretiyle *"Laiklik"* ilkesinin diğer bir deyimle milli birlik ve bütünlüğün korunması için yeni bir disiplini ortaya koymuş bulunmaktadır.

MİLLİ HEDEFE DOĞRU

Türk Ulusu, İstiklal Harbini müteakip, Atatürk'ün liderliği altında ve tesbit ettiği İlkeleri doğrultusunda; Ata'sına olan sarsılmaz bir inanç ve kararlılıkla yarınların mutlu Türkiye'sini kurmanın büyük gayreti içine girdi. Kazandığı üstün askeri zaferi kısa zamanda özellikle ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda yürütülen inkılaplar sonucu elde ettiği başarılarla pekiştirdi.

Hedef; "Çağdaş uygarlık seviyesinin üstüne çıkmaktı"

Genç Türkiye Cumhuriyeti, Atatürk'ün 10 ncu Yıl Nutkunda da ifade ettiği gibi, gerçekten az zamanda büyük büyük işler yaptı.

— Ülke, kalkınmanın en büyük unsurlarından biri olan ulaşım sorununu çözümlemek üzere demiryolu ağlarıyla örülmeye başlandı.

— Tarım alanında modern araç ve gereçlerle üretime geçildi.

— Sanayileşme alanında başarıyla gerçekleştirilen büyük hamleler içine girildi.

— Yeni Türk alfabesiyle okuma-yazma mecburiyeti konularak, Türk kültürünün toplumun her kesiminde yaygınlaştırılması sağlandı.

— Eğitim, çağdaş bir düzeye ulaştırılmak amacıyla, ilkokuldan üniversiteye kadar yeniden ele alındı.

— Kılık ve kıyafete uygar ve çağdaş bir biçim verildi.

Özetle; güzel yurdumuz, ekonomiden kadın haklarına, eğitimden modern şehircilik anlayışına kadar çağdaş bilim ve teknolojinin bütün gerekleri yerine getirilen bir kalkınma seferberliği içine girdi. Ayrıca *"Yurtta Sulh Cihanda Sulh"* ilkesinin uygulanmasının, ancak güçlü bir silâhlı kuvvete sahip olunması suretiyle mümkün olabileceği bilinci içinde Türk Silâhlı Kuvvetlerinin modernizasyonuna başlandı.

Genç Türkiye Cumhuriyeti, Büyük Önderince çizilen bu ışıklı yolda sür'atle ilerlerken Atatürk şöyle diyordu:

"..Fakat yaptıklarımızı asla kafi göremeyiz. Çünkü daha çok ve daha büyük işler yapmak mecburiyetinde ve azmindeyiz. Yurdumuzu dünyanın en mamur ve en medeni memleketleri seviyesine çıkaracağız..."

Cumhuriyetin ilânı ile birlikte Türk Milleti; asırlarca baskısı altında yaşadığı teokratik ve monarşik bir idareden kurtulmuş, Demokrasi denilen, halkın kendi kendisini idare etmesini öngören yeni bir yönetim sistemini içtenlikle benimsemiştir. Atatürk'ün *"Hakimiyet Kayıtsız Şartsız Milletindir"* ilkesi ile Devlet ve Milletin geleceğinde Milli İrade hakim kılınmıştı. Cumhuriyetin gücü artık Türk Ulusunun iradesinden kaynaklanmakta idi.

Bu ilkenin gerçek boyutlara ulaşması sonucu çok partili demokratik parlamenter rejime geçişin ilk adımları atılıyordu.

Sağlam temellere dayalı olarak girişilen reformlar milletimizce o derece köklü olarak benimsenmişti ki ve Milli Birlik ve bütünlük öylesine kişileri birbirine kenetlemişti ki, Türk Milleti savaşa girmemesine rağmen 2 nci Dünya savaşının getirdiği ekonomik ve sosyal alanlardaki sıkıntı ve meşakkatlere büyük bir sabır, metanet ve moral gücü içinde başarı ile katlandı.

1950 yılında yapılan ilk genel seçimlerle Milli iradenin bir sonucu olarak yönetim, siyasi partiler arasında el değiştiriyor, yeni bir siyasal parti kadrosu işbaşına geliyordu. Türkiye, kalkınma ve gelişme hamlelerini bu yeni dönemin ilk yıllarında da artan bir hızla sürdürdü.

Ancak, 1955'lerden sonra genç demokrasimizin gelişmesine sekte vuracak ilk tehlikeli işaretler görülmeye başlandı. Siyasal kadrolar arasında meydana gelen çekişme ve sürtüşmeler, demokratik hoşgörü kuralları çerçevesi dışına taşarak, milletimizi rahatsız edici, tedirginliğe sevkedici boyutlara ulaştı.

İlk zamanlarda görülen ekonomik ve sosyal refah giderek yerini yokluklara, sıkıntı ve kargaşaya bıraktı. Alınan dış borçlar ve krediler, oy hesaplarına dayalı yatırımlara kaydırılarak heba edildi. İthalata büyük ölçüde hız verilmesi, yerli sanayii üretimimizin durmasına yol açtı. Büyük çaptaki iç ve dış borçlanmalar, karşılıksız para basma politikası neticesinde paramızın değer kaybına uğraması, ülkeyi ekonomik çıkmazların eşiğine getirdi.

Bu dönemde politik menfaatler uğruna dinin devlet eliyle istismar edildiğini de görmekteyiz. Siyasal iktidarların oy kaygısıyla Atatürk düşmanlarına verdikleri tavizler sonucu, Atatürk heykelleri yer yer taşlanmış, parçalanmış, *"Laiklik"* ilkesi *"dinsizlik"* olarak halka inandırılmaya çalışılmıştır. Daha da ileri gidilerek, TBMM Kürsüsünden bazı milletvekilleri dinsel devlet isteğinde bulunmaya cesaret edebilmişlerdir. İlk çok partili demokrasiyi partizanca bir yönetime çevirmenin, sebep olacağı bu vahim gidişe son vermek ve demokrasiyi yaratabilmek için Atatürk inkılap ve ilkelerine yürekten bağlı Türk Silâhlı Kuvvetleri 27 Mayıs 1960'da Ülke yönetimine bütünüyle el koymak zorunda kalmıştı. Böylece Türkiye'de çok partili demokrasi uygulamasında yeni bir dönem başlıyordu.

YENİ ANAYASAL DÜZEN

Silâhlı Kuvvetlerin bu suretle yönetime el koymasından kısa süre sonra, teşkil edilen Kurucu Meclis tarafından hazırlanan bir yeni Anayasa 9 Temmuz 1961 tarihinde halk oyuna sunularak kabul edildi. Bu Anayasayla demokratik parlamenter düzenin geliştirilmesi yönünde yeni uygulamalar içine girildi. 1961 Anayasası, en geniş anlamı ile kişi hak ve hürriyetlerini, milli dayanışmayı, sosyal adaleti, ferdin ve toplumun huzur ve refahını gerçekleştirmeyi ve teminat altına almayı mümkün kılacak demokratik hukuk devletini, bütün hukuki ve sosyal temelleriyle kurmak amacını güdüyordu.

Anayasanın getirdiği hükümlere uygun olarak, Siyasi partiler ve Seçim Kanunları yeniden düzenlendi. Bu yeni düzenlemelere göre yapılan genel seçimler neticesinde Türkiye'de artık bir partinin tek başına iktidara gelemediğini ve partilerarası koalisyonlar devrinin açıldığını görüyoruz. Nitekim, 1961-1965 dönemi içinde dört ayrı koalisyon hükümeti kuruldu. Ancak yönetimde görülen bu istikrarsızlıklara rağmen, Anayasanın getirdiği demokratik hak ve hürriyetler doğrultusunda Dernekler Yasasına dayalı olarak kurulan dernekler, mesleki ve benzeri kuruluşlar ile işçilerin sendikalar içinde örgütlenmeleri yoğunluk kazanıyordu.

İşçi-İşveren örgütleri, memleket menfaatlerini de gözeterek hak ve isteklerini yasalar çerçevesinde elde edebiliyorlardı. Öte yandan Üniversiteler de bilimsel ve idari alanda tüm özerkliğe kavuşmuş bulunuyorlardı.

Coğrafi konumu itibariyle Avrupa-Asya ve Orta-Doğu üçgenini birbirine bağlayan bir köprü durumu ile, asırlar boyunca uzak yakın bir çok

ülkenin ihtiras ve iştahına hedef olan Türkiye, 1961 Anayasa'sının getirdiği geniş özgürlükler dolayısıyla bu ülkeleri; emellerini tahakkuk ettirme yolunda yeniden bazı tertip ve düzenlemelere sevketmiştir.

Yıllardır Ülkemiz üzerindeki emellerini gerçekleştirmek için her fırsatı değerlendirmekten geri kalmayan bu yabancı Ülkeler, Türk'lerin yurtseverliğini, bağımsızlık ve onurlarına düşkünlüğünü ve geleneklerine bağlılıklarını çok iyi bildiklerinden hedeflerine doğrudan ve açıkca değil, ancak Milli Birlik ve bütünlüğümüzü bozucu, dolaylı yollardan varabileceği varsayımından hareket ederek, bu yoldaki planlarını uygulama girişimlerine başlamışlardı. Bu yönde takip edilecek yöntem kaleyi içten fethetme yolu idi.

HÜRRİYETLER KÖTÜYE KULLANILIYOR

1970 yılına yaklaşırken ülkede görülen manzara şöyleydi:

1961 Anayasasının getirdiği hak ve hürriyetler istismar edilmeye başlanmıştı. Sendikalar, cemiyetler, dernekler ve benzeri kuruluşların büyük bir bölümü; iç ve dış etkenlerle kuruluş amaçları dışına çıkmışlar, siyasi faaliyetler içine girmişlerdi. Bu tür siyasal hareketlenmeler üniversitelerde de başlatılıyordu. Önceleri öğrenim eksiklikleri ve öğrencilerin barınma sorunları neden gösterilerek forumlar ve kısa süreli boykotlar halinde başlatılan olaylar, giderek daha büyük boyutlara ulaşmıştı. Üniversite özerkliği, bilime oturtulan temelinden kaydırılmış, bilim yuvaları, güvenlik kuvvetlerinin büyüme gösteren yasa dışı olaylara müdahale edemeyeceği kaleler halini almıştı. Okullarda dersler yaptırılmıyor, sapık ideolojilerin tartışmaları sürdürülüyordu. Üniversiteler her çeşit otoriteye, kurallara ve yasalara başkaldıran *"anarşizmin"* kol gezdiği; silahlı, bombalı, şiddet yanlısı militanların barındıkları, insanlarımızı korkutan, ürkütücü birer isyan merkezleri haline gelmişti. Eğitimlerine devam etmek isteyen aklıselim sahibi, Atatürkçü gençler ise okullara sokulmaz olmuştu. Gençlik sağ-sol diye bölünmüş, üniversite giriş çıkış kapıları, yurtları bile ideolojilere göre kapışılmıştı. Kandırılmış gençlik bir çığ gibi büyüyen ideolojik eylemlerin arkasından bilinçsizce sürükleniyordu.

Oysa Büyük Atatürk, 1 Kasım 1925'de Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Yasama Yılını açış konuşmasında;

"Hayatın her safhai mesaisinde olduğu gibi bahusus tedris hayatında inzibat esas muvaffakiyettir. Müdürler ve talim heyetleri inzibatı

temine ve talebe inzibata riayete mecburdurlar." demek suretiyle okullardaki disipline ilişkin görüşlerini apaçık belirtiyordu.

Anarşi ve terör olayları daha sonra üniversitelerin dışına taşarak, ülkenin diğer kentlerine de yayılmaya başladı. Bankalar soyuluyor, insanlar kaçırılıyor, işyerleri tahrip ediliyordu. Artık ülkede can ve mal güvenliğinden söz edilemez olmuştu.

15-16 Haziran 1970'de İstanbul'da DİSK (Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu) tarafından tertiplenen yürüyüşlerde meydana gelen kanlı olaylar, bu yılların dehşet verici örneklerinden biriydi.

Sendikalar Kanunu'nun değiştirilmesini protesto etmek maksadıyla bazı fabrika ve işyerlerinde başlatılan yasa dışı direnişler, kısa sürede kitlesel yürüyüşlere ve giderek Devlet'e karşı ayaklanma hareketine dönüştü. İşçilerin ellerine verilmiş olan pankartlar üzerinde *"Savaş başladı"*, *"Yaşasın işçi sınıfı"*, *"Tüm gericiler ve faşizm kahrolsun"* yazıları yer alıyordu.

Olayların ilk gününde bazı işyerleri tahrip edildi. DİSK yöneticileri büyük bir sorumsuzluk ve kayıtsızlıkla, *"direnmenin yarın ne şekle dönüşeceğini biz de bilemiyoruz"* diyerek tehditler savurdular.

16 Haziran sabahı DİSK'e bağlı işçiler, tam bir başıboşluk içinde sokaklara döküldüler. Güvenlik güçlerine karşı silahlı çatışmaya girdiler. Olaylar sırasında Kadıköy Kaymakamlık binası tahrip edilmiş, polis araçları ateşe verilmişti. Planın kanlı safhası başlatılmış, kandırılan işçiler ideolojik uygulamanın piyonları haline getirilmişti. Tahrikler o derecede yoğunlaştırıldı ki, Bağdat Caddesinde apartmanlara saldırıldı, yollarda park edilmiş özel otomobiller tahrip edildi.

Olaylar, askeri birliklerin yardımıyla ancak kontrol altına alınabildi. İki gün içinde 4 kişi ölmüş, 90 kişi yaralanmıştı. Olayların büyüme istidadı göstermesi üzerine Hükümet Sıkıyönetim ilan etmek zorunda kalmış, DİSK yöneticileri ve 150 işçi gözaltına alınmıştı.

Terör durmuyor, kendine yeni hedefler arıyordu. Devleti çökertmek, rejimi yıkmak isteyen hainler, ülkemizi uluslararası alanda güç duruma sokacak çareler arıyordu. Bu defa hedef; can ve mal güvenlikleri Türkiye Cumhuriyetine emanet edilmiş olan yabancılardı. Yabancı misyon temsilcileri kaçırılıp öldürülüyor veya kurşunlanıyordu.

Bu olaylar 1970'lerin başlarına kadar böylece süregeldi. Artık bu kötü gidişe bir son vermek zamanı geliyordu. Türk Silahlı Kuvvetleri yönetime el koymaksızın 12 Mart 1971 tarihinde hükümete bir "*muhtıra*" veriyor, anarşi ve terör karşısında âciz kalan, Atatürk ilke ve inkılaplarının yozlaştırılmasına neden olan yönetimin yerine, sorunları çözebilecek partilerüstü bir yönetim getiriliyordu.

Silahlı Kuvvetlerin muhtırasında şöyle denilmekteydi:

"1 — Parlamento ve hükümet süregelen tutum, görüş ve icraatıyla yurdumuzu anarşi, kardeş kavgası, sosyal ve ekonomik huzursuzluklar içine sokmuş, Atatürk'ün bize hedef verdiği çağdaş uygarlık seviyesine ulaşmak ümidini kamuoyunda yitirmiş, Anayasanın öngördüğü reformları tahakkuk ettirememiş olup, Türkiye Cumhuriyetinin geleceği ağır bir tehlike içine düşürülmüştür.

2 — Türk Milletinin ve sinesinden çıkan Silahlı Kuvvetlerinin bu vahim ortam hakkında duyduğu üzüntü ve ümitsizliği giderecek çarelerin, partilerüstü bir anlayışla Meclislerimizce değerlendirilerek mevcut anarşik durumu giderecek ve Anayasanın öngördüğü reformları Atatürkçü bir görüşle ele alacak ve inkılap kanunlarını uygulayacak kuvvetli ve inandırıcı bir hükümetin demokratik kurallar içinde teşkili zaruri görülmektedir.

3 — Bu husus süratle tahakkuk ettirilmediği takdirde Türk Silahlı Kuvvetleri kanunların kendisine vermiş olduğu Türkiye Cumhuriyetini korumak ve kollamak görevini yerine getirerek, idareyi doğrudan doğruya üzerine almaya kararlıdır."

BÖLÜM II

PARTİLERÜSTÜ HÜKÜMETLER DÖNEMİ

Muhtıranın verilmesini takiben 1973 yılına kadar devam eden partilerüstü hükümetler döneminde, Anayasada bazı değişiklikler yapılmış ve buna uygun olarak yasalarda da yeni düzenlemelere gidilmiştir. Anarşi ve terörün yok edilmesi için Sıkıyönetim uygulamasına geçilmiştir. Bu dönemde ülkede cereyan eden siyasi gelişmeler karşısında Türk Silahlı Kuvvetleri demokratik parlamenter rejimin sürdürülmesi için büyük hassasiyet göstermiştir. Parlamento normal çalışmasına devam etmiş, bütün yurtta can ve mal güvenliği sağlanıncaya kadar partilerüstü hükümetler yönetimde yer almışlardır. Bu yeni dönemle birlikte teröristler, devlet ve rejim düşmanları yakalanarak adalete teslim edilmiş, geri kalanlar devlet güçleri karşısında sinmişlerdir. Devletimizi ve rejimi yıkmak üzere yurt dışındaki bazı kamplarda gerilla eğitimi görenlerden çoğu Türk adaleti karşısında hak ettikleri cezalara çarptırılmışlardır.

DEMOKRASİ BİR FAZİLET REJİMİDİR

Demokrasi; en iyiyi, en doğruyu bulmayı sağlayan bir tartışma rejimidir. Demokrasilerde iktidar ve muhalefet partileri kendi programları doğrultusunda kurallara ve geleneklere uygun olarak karşılıklı anlayış ve hoşgörü sınırları içinde tartışırlar. Ancak, çıkacak sonuç ülke yararına en uygun olanıdır. Parlamentoda yeterli desteği bulamayan yönetimler tabii olarak beklenen yasaları çıkaramazlar.

Bu gerçek doğrultusunda tüm iyi niyetlere karşın, partilerüstü hükümetlerin köklü reformları gerçekleştirebilecek bazı yasaları çıkarabilmeleri maalesef mümkün olamamıştır. Bu dönemde elde edilen en büyük başarı, devlete ve rejime yönelik toplumu son derece huzursuz kılan anarşi ve terörün eskiye oranla durdurulması ve şiddet eylemcilerinin yakalanarak adalete teslim edilmeleri olmuştur. Parlamento çalışmalarının 3'ncü dönemi olan 1971-1973 yılları arasında yani, yaklaşık ikibuçuk yıl içersinde 5 ayrı partilerüstü hükümet iş başına gelmiştir. Bu hükümetler döneminde Meclislere toplam 417 kanun tasarısı sevkedilmiş, bunlardan 278'i kanunlaşabilmiştir.

POLİTİKADA TAVİZİN SONU YOKTUR

Bu ara dönemden sonra Türkiye, 1973 yılında olaysız bir genel seçim geçirdi. Ancak seçim sonuçları, bir partinin tek başına iktidar olamayacağını gösterdi. Bu durum, yeni bir siyasal bunalımın başlangıcı oldu. Ülkemizde ikinci kez koalisyonlar devri açılmış ve yıllarca devam edecek olan siyasal istikrarsızlık dönemi başlamıştı. Siyasi partiler milletin iradesiyle oluşan bu yeni duruma, kısır çekişmeler ve kişisel menfaatler nedeniyle uyum sağlayamadılar. Siyaset alanında başgösteren huzursuzluk, giderek toplumda sosyal ve ekonomik dengesizliklere yol açtı. Siyasi Parti yöneticileri ülke sorunlarının yalnız kendi görüşleri doğrultusunda çözümlenebileceğine inanıyor ve hükümet programlarının da kendi isteklerine uygun olarak hazırlanmasını istiyorlardı. Koalisyon hükümetlerini oluşturan siyasi partilerle, hükümet içinde ayrı görüşlerden kaynaklanan sürtüşmeler, çekişmeler ve uzlaşmazlıklar ortaya çıkıyordu. O kadar ki, ülkemizin acil çözüm bekleyen bir çok sorunları bulunmasına rağmen, parlamentoda günlerce sürecek koalisyon pazarlıkları yapılıyor, Meclisi çalıştıracak Başkanlık seçimleri dahi sürüncemede bırakılıyordu. Denilebilir ki, koalisyon yönetimleri ***"tavizler devrini"*** beraberinde getirmiştir. Demokrasimiz açısından bu bir tehlike işaretiydi. Çünkü politikada tavizin sonu yoktur. Nitekim koalisyon yönetimlerinde söz sahibi olan kişiler, parti programları yanısıra şahsi görüş düşünce ve yaşantılarından bile taviz vermekten çekinmemişlerdi.

İşte bu tür davranışlar, ülkemizde ***"çirkin politikacı"*** tipinin tehlikeli şekilde çoğalmasına neden olmuştur. Böyle politikacıların çoğaldığı bir ülkede yönetenlerle yönetilenler arasında güvensizlik ortamının doğması da tabii bir sonuçtur. Yozlaştırılan politika, siyasilerin bir takım kişisel menfaatler karşılığında parti değiştirmelerine uygun ortam yaratmıştır.

DİN VE POLİTİKA

1973 seçimleri Türkiye'de hüküm süren sağ-sol tartışmaları dışında, Laiklik ilkesine karşı oluşturulmak istenen teokratik düzen özentilerini de açıkça su üstüne çıkarmıştı.

Türk Demokrasi tarihinde siyasal partilerin seçim şanslarını artırmak yolunda dini politika aracı olarak kullanmak istedikleri çok görülmüştür. Ancak bu gayretler, ***çağdaş uygarlık seviyesinin üstüne çıkma*** çabasında

olan ülkemizin karşısına, çağımızın gerçeklerine tamamen ters düşen bir unsur olarak çıkmıştır. Artık toplumlar, 20'nci yüzyılın son çeyreğinde, din ve devlet işlerinin birbirinden tamamen ayrılması gerektiği konusunda görüş birliği içindedirler. Büyük Önder Atatürk, bu tehlikeyi daha başta görmüş, Cumhuriyetin temellerini atarken din ve politikanın devlet yönetiminde beraberce yürütülemeyeceğini işaret etmiştir. Ancak 1973 seçimleri ve onu takib eden günlerde dini politikaya alet etme faaliyetleri, Anayasamızın bu konudaki bağlayıcı hükmüne rağmen, geçmiş yıllarda olduğundan daha yoğun ve açık bir şekilde sürdürülmeye başlanmış ve devlet düzenimize yerleştirilmek istenmiştir. Bu yasa dışı tutum ve davranışlar, sorumluluk mevkiindeki bazı siyasi parti yöneticileri yanısıra, yine bazı parlamenterlerin açıklama ve tutumlarıyla günyüzüne çıkarılmış ve kamuoyunun bu olgu etrafında bütünleştirilmesi çabalarına girilmiştir.

Gerçekte bu çabalar; Atatürk inkılap ve ilkelerine, Devlet düzenimize, genç Cumhuriyetimizin toplum yapısına olduğu kadar, her geçen gün hız kazanan uygarlık yarışında mesafe kateden çağdaş dünya toplumlarının ileriye dönük atılımlarına da aykırıydı. Dünya ailesinin hür toplumları, din ve politikanın birlikte yürütülmesinin bu hızlı yarışta başarıya giden yolu tıkadığını görmüşler ve bu yolu terketmişlerdir.

Çağdaş uygarlık seviyesinin üstüne çıkmanın önünde duran en büyük tehlikelerden birinin, din ve devlet işlerinin birlikte yürütülmesi olduğunda gören Büyük Önder Atatürk, 1923 ve 1924 yıllarında yaptığı konuşmalarında şu uyarıcı açıklamalarda bulunuyordu:

"...İrticai fikirleri güdenler muayyen bir sınıfa dayanacaklarını sanıyorlar. Bu katiyen vehimdir, zandır. Yolumuzun üstüne dikilmek isteyenleri ezip geçeceğiz. Yenilik vadisinde duracak değiliz. Dünya müthiş bir cereyanla ilerliyor. Biz bu ahengin dışında kalabilir miyiz?... Mukaddes ve tanrısal olan inanç ve vicdani kanaatlerimizin, karışık ve dönek olan ve her türlü çıkar ve tutkusuna sahne olan politikacılardan ve politikanın bütün organlarından bir an evvel ve kesinlikle kurtarmak, ulusun dünyevi ve uhrevi saadetinin emrettiği bir zarurettir."

BÖLÜM III

GÜNÜMÜZE UZANAN DİĞER SORUNLAR

İçte devam eden siyasal, ekonomik ve sosyal sıkıntıların yanısıra milletçe göğüslememiz gereken iki büyük sorun da karşımıza çıktı. Bunlardan biri, Kıbrıs ve Ege sorunu, diğeri de tüm dünyayı sarsan ve bizi de içine alan petrol krizi idi.

Yıllarca kanayan bir yara olarak çözüm bekleyen Kıbrıs sorunu, Londra ve Zürich andlaşmalarıyla sağlanan garantör ülke olma sıfatıyla Türk Silahlı Kuvvetlerine yaraşır vakar ve örnek bir harp sanatı içinde çözümleniyor ve soydaşlarımız özgürlük ortamına kavuşuyordu.

Petrol krizi ise, ulusal ekonomimizin gelişmesini önleyici, sosyal yaşantımızı etkileyici ağır bir sorun olarak karşımızdaydı. Bu tarihlerde kısaca *OPEC* diye bilinen Petrol Üreten Ülkeler Örgütü, petrole büyük oranda zam yapıyordu. Enerji ihtiyacının önemli bir bölümünü petrole dayandırmış ülkemiz için bu yeni durum büsbütün altından kalkılamayacak bir hal almıştı. Ülkemizde yıllardır sürdürülen yanlış enerji politikasının acı sonuçları milletimizin omuzlarına yüklenecekti. Ekonomimizin oturduğu temeller Cumhuriyet tarihimizde görülmemiş ölçüde sarsılmaya başladı. Sahip olduğumuz yeraltı kaynaklarının değerlendirilmemesi, arama çalışmalarının ciddi olarak ele alınmaması, dışardan alınan hazır teknolojinin ülkemiz şartlarına uygunluğu gözetilmeden aynen tatbik edilmesi ülkemizin ağır enerji ve dolayısıyla ekonomik darboğazlara sürüklenmesinde başlıca etkenler olmuştur.

Bu dönemde ortaya çıkan diğer bir önemli olay da 1974 genel affıdır. *TBMM'* ce çıkarılan Genel Af Kanunu ile birkaç yıl öncesinin şiddet eylemcileriyle birlikte, yapımızla tamamen ters düşen çağ dışı ideolojilerle gençlerimizi zehirlemeye kalkışan siyasi suçlular da serbest bırakılıyorlardı. Geniş kapsamlı bu af, daha sonra ülkenin içine sürükleneceği anarşi ve terör ortamının nedenleri arasında gösterilecektir. Hiç şüphesiz bu konudaki yargı, Türk Milletinin vicdanlarında cevap bulmuştur.

PARTİZAN TUTUM VE YASA DIŞI ÖRGÜTLENMELER

Ekonomik, sosyal ve siyasal alanlarda süregelen huzursuzluklar koalisyon hükümetlerinin dağılmasına yol açıyordu. Plan ve programları ayrı, görüş ve tutumları farklı siyasi partilerin gün geçtikçe orta yol bulmaları güçleşmekteydi. Bakanlıklar bölüşülmüş, her Bakanlık bir parti görüşü doğrultusunda çalışır olmuştu. Devlet daireleri ve Kamu İktisadi Kuruluşları parti sempatizanları ve militanları ile dolduruluyor, usulsüz tayinler yapılıyordu.

Milli Eğitimimiz yozlaştırılmış, bir ders yılında öğretmenlerin bile hangisini okutacaklarını şaşırdıkları çeşitli ve çelişkili ders kitapları tedrisata konmuştu. Atatürk ilkelerine bilinçli olarak ihanet edercesine metinler kitaplarda yer alıyor, geçmişte olduğu gibi üniversiteler yanısıra orta öğretimdeki genç dimağlara her geçen gün kısır siyasal çekişmelerin sonuçları yansıtılıyordu.

Eğitimde gerçekci reform yapılamıyor, tedbirleri alınmadan *"gecekondu"* üniversiteler kuruluyordu. Yurdun bir köşesindeki okul için bir diğer köşeden günübirliğine öğretmen temin edilir olmuştu.

Milli eğitim ve kültürümüzü yurt sathında yaygınlaştırmak Atatürkçülüğün vazgeçilmez bir gereği iken, bu yaygınlaştırma partizan hesaplara alet edilmişti. Milleti meydana getiren din, dil, sanat ve kültür unsurları yozlaştırılmış, genç nesil ve giderek toplumumuz, kendisine yabancı değerler karşısında bir kültür anarşizminin kışkaçları arasına itilmişti.

Bu partizanca ve tavizkar tutumların da etkisiyle, gençler yeniden örgütlenerek anarşinin içine sürüklenmişler ve karşılıklı kamplara ayrılarak silahlı ve bombalı şiddet eylemlerine başlamışlardı. Okullarda sınıflar bölünmüş, koridorlar çeşitli yabancı liderlerin resimleriyle doldurulmuştu. Çocuklarımızın emanet edildiği öğretmenler ile ülkede huzur ve aşayişi sağlamakla görevli polislerimiz bile sonu *"DER"* li veya *"BİR"* li biten dernekler halinde örgütlendirilmişler, mesleki ilerleme ve meslek sorunları için kurulan oda'lar siyasi faaliyetlerin içine çekilmişlerdi. Öte yandan yasa dışı örgütler de rejimi yıkmaya yönelik sinsi faaliyetlerine hız vermişlerdi.

1 Mayıs gününü *"işçi bayramı"* olarak ilan eden DİSK'in İstanbul Taksim meydanında düzenlendiği miting, çevredeki bazı binalardan açılan

ateş sonucu kana bulandı. 34 kişi hayatını kaybetti, yüzlerci kişi yaralandı. Çeşitli sol kuruluşların toplandığı miting sırasında "Maocu" denilen ve ellerinde "Kurtuluş" yazılı bir pankartla, Mao'nun, Marks'ın, Lenin'in, Engels'in büyük boy kızıl bayraklı resimlerini taşıyan gruplar kalabalığın üzerine ateş açtılar. Mitingte bulunanların da bu ateşe karşılık vermeleri sonucu ortalık bir anda ana baba gününe döndü. Analar, babalar, çocuklar acımasızca kurşunlanıyor ya da ayaklar altında ezilerek can veriyordu. Gözü dönmüş kana susamış militanlar çevredeki dükkanları da tahrip ettiler, otomobilleri ateşe verdiler. Olay tek kelimeyle tüyler ürpertici bir katliamdı. İki saat içerisinde herşey bitmiş, geride kan, gözyaşı, feryat ve evlat acısı kalmıştı. "Halklara özgürlük" diye bağıran sapık caniler, Türk tarihinin en kanlı olayını yaratmışlar, dış güçlerden aldıkları emri kendi kardeşlerine karşı acımasızca uygulamışlardı.

Anarşi kitleye sıçradı
Çiğli'de 250 işçinin yiyeceği yemeğe öldürücü zehir konuldu
DEVLET OLDU.
«REJIMIN DAHA A
GOZ YUMMAYA
Taksitini ödeyemediğimiz gemimize haciz kondu
4'Ü POLIS
20 YARALI VAR
344 KIŞI GÖZ ALTINA ALINDI
TÖB DER'LI ÖĞRETMENLER ÖĞRENIMI DURDURDULAR
narşi çıkmaz
Olaylar önlenemeyince SANSÜRE
HALK MAHKEMESI SALONUNDA KOMITE ÜYELERININ OTURDUKLARI SIRALAR
ÜLKÜCÜ IŞÇI 200 KIŞILIK «HALK MAHKEMESI» NDE YARGILANDI
FRANSA'DA
SEÇIM ZAFERI
Son aylardaki terör olaylarının sanıkları yakalanamayınca gizli örgütler eylemlerini artırdılar
ŞIMDI SIRA
Yabancı petrol şirketleri benzin satışını durdurdu
İŞTE ÜÇÜNCÜ HAFTANIN 5. KUPONU
Her pazar 250 000 TL
Elektriksiz ve su
yetimleri yatakta
VURAN VURANA
Arjantin mi Holla
HÜKÜMETIN
K MODELI
LARIYLA
Bursa'da 2 genç gözleri oyulup işkence

ÖZGÜRLÜ
EĞİTİM
SON

141
142

YAPI VE KREDİ BANKASI
1 MAYIS BARIŞ DEĞİL
SAVAŞ GÜNÜDÜR "DEVRİMCİ
KURTULUŞ."

BÖLÜM **IV**

...VE 12 EYLÜL'E GİDEN YOLDA SON BİR KAÇ YIL

5 Haziran 1977'de Türkiye'de genel seçimler yapıldı. Seçimlere katılma oranı çok yüksek, olay ise çok az oldu. Seçim sonuçlarına göre hiç bir parti hükümeti kurabilecek çoğunluğu sağlayamadı.

Ortaya çıkan netice hakkında bir parti lideri şöyle diyordu:

"Siyasi iktidar yine ortada kaldı. Azınlık hükümeti kurulamaz, çaresiz koalisyona dönülecektir"

Günler geçiyor, siyasi parti liderleri uzlaşmaz tutumlarıyla birbirlerini itham eden beyanlarda bulunmaya devam ediyorlardı.

"Milletin sol'a teslim etmediği iktidarı kim sol'a teslim ederse, iki cihanda vebal altındadır. 13 adam arıyor. Utanç verici yollara başvurmasından endişeliyim: Ortak değil, koltuk değneği ve maşa arıyor.."

Diğer lider hemen cevaplandırıyordu;

"Hükümet kurabilmek için siyasal tarihimizin en utanç verici yöntemlerine başvurmuş bir parti lideri, canilerle işbirliği yapmış, kişilere maddi çıkar sağlamış, bir başka partiye ödünç milletvekili vermiş olan bir partinin Genel Başkanı bizi ağır bir şekilde itham etmiştir."

Ülke kaderinde söz sahibi iki büyük partinin genel başkanlarının bu beyanları, daha ilk günlerde meselelerimizin hallini çıkmaza sokuyor, gelecek için ümit vermiyordu.

MECLİSLER TOPLANIYOR

13 Haziran günü TBMM'de Yasama Yılının ilk toplantısı yapıldı. Üyeler and içtiler. Hükümet istifasını Cumhurbaşkanına sundu. Bir gün sonra da, Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk, Hükümet kurma görevini en çok milletvekiline sahip olan CHP lideri Bülent Ecevit'e verirken;

"Atatürk ilkelerini koruyarak huzuru, kardeşliği milli birliği, dar particilik anlayışının üstünde sağlayacak bir hükümet kurulmasını isteriz" diyordu.

Seçimlerden bu yana 10 gün geçmişti. Hükümet kurma hazırlıkları ve karşılıklı ithamların devam ettiği bugünlerde gazete başlıklarında şu haberler yer alıyordu:

— İstanbul'da kimliği saptanamayan kişiler, kitapçı dükkânına yaptıkları baskında bir Orman Fakültesi öğrencisini öldürdüler.

— Sınavların başladığı gün Eğitim Enstitülerinde saldırılar sürüyor.

— Erzurum Üniversitesi Fen Fakültesinde görevli bir öğretim görevlisi kimliği saptanamayan 8 kişi tarafından kaçırıldı ve bıçaklanarak öldürüldü.

— İstanbul Ticaret Odası indeksine göre kiralarda son 12 aydaki artış yüzde yetmişi buluyor.

— Japonya'nın Ankara Büyükelçisi: ***"Ödeme zorlukları yüzünden Türkiye ile ekonomik ilişkilerimiz bozuldu".***

— İki milletvekili partilerinden istifa edip, başka partiye girdi.

— Ankara'da afiş asan bir genç tabanca ile vurularak, Fatsa Halk Evi Başkanı da bıçaklanarak öldürüldü.

— Ünlü işadamlarından biri yaptığı konuşmada; ***"Türkiye'de herkes birbiriyle kavga ediyor ülke bu yüzden zarara uğruyor"***

— Ankara ve Antalya'da meydana gelen olaylarda bir öğretmen, bir öğrenci ve bir işçi öldürüldü.

— Anamuhalefet partisi lideri, Süleyman Demirel, ***"Korutürk işgale meydan vermiştir"***

— İstanbul Sanayi Odaları Birliği Başkanı ***"Parlamento üyelerimizden partili milletvekil olarak değil , Türkiye Cumhuriyetinin milletvekili olarak davranmalarını istiyoruz"***

— Üç ayrı kentte üç kişi öldürüldü.

Türkiye'de, basında yer alan, bu olaylar cereyan ederken, Bakanlar Kurulu listesi Cumhurbaşkanı tarafından onaylanıyor ve hükümet göreve başlıyordu. Başbakan Bülent Ecevit ***"Kurulan hükümetin bir partinin hükümeti gibi değil, bütün milletin ve devletin hükümeti olmanın bilinci içinde hareket edeceğini"*** söylüyordu. Fakat bu gelişme karşısında AP lideri Süleyman Demirel ise, Devlet Başkanını itham etmeye devam ediyor ve şunları söylüyordu:

— ***"Meclisten güvenoyu alamayacak hükümetin kurulmasını doğru bulmadığımızı defaatle ifade ettik. Buna rağmen Cumhurbaşkanı teamüle aykırı olarak hükümet atadı. Prensip itibariyle kurulmasını benimsemediğimiz bir hükümetin Başkanı ile görüşme gereğini duymuyorum"***

Cumhuriyet tarihimizde devletimizin en yüce müessesesi olan Cumhurbaşkanlığı Makamının böylesine sert bir şekilde eleştirilmesi, memleketin içinde bulunduğu kargaşayı daha da körüklüyordu.

Bu durumda ülkede istenilen siyasi istikrar nasıl sağlanabilirdi? Bu tür kısır çekişmelerle ülkenin acil sorunları nasıl çözümlenebilecekti?

Memleket ve milletin çözüm bekleyen yüzlerce meselesi unutulmuş, parti ve kişi çıkarları önsırayı almış; bunun sonucu olarak milli hakimiyetin tecelligâhı olan Yüce Çatı altında biribirleriyle yumruklaşma başlamıştı.. Bu hava ile; Demokrasimizin yozlaştırılması her türlü tehlikelere rağmen sürdürülüyor, devletimizi yıkmaya, milleti ve vatanımızı bölmeye çalışan ihanet çetelerine yeni fırsatlar sağlanıyordu.

Oysa; Devletimizin kurucusu Büyük Önder Atatürk, *"Türkiye Büyük Millet Meclisi, Türk milletinin asırlar süren taharriyatının (araştırmasının) hülâsası ve onun bizzat kendisini idare etmek şuurunun canlı timsalidir.."* diyerek, TBMM'nin Türk Milleti için ne engin bir anlam taşıdığını en veciz şekilde ifade etmişti.

Siyasi kargaşa ve bunun topluma yansıyan huzursuzlukları devam ederken, 4 Temmuzda Devlet Başkanı bu defa AP Genel Başkanı Süleyman Demirel'i Hükümeti kurmakla görevlendirdi. Fakat buna karşılık da Meclisten güvenoyu alamayıp düşen eski Hükümetin Başkanı Bülent Ecevit *"TBMM'de bizim her istediğimiz yasa geçmelidir; ama, bize rağmen de hiç bir yasa geçemez"* şeklindeki beyanı ile Meclis çalışmalarının gelecekte nasıl yürüyeceğini ifade ediyordu.

Bu arada yeni bir gelişme oldu. Fakat daha başlangıçta akamete uğradı. Hükümeti kurmakla görevli Başbakan Demirel Anamuhalefet Partisi Başkanının ortaklık teklifini reddediyor, *"Bizim onlarla koalisyon yapmamız eşyanın tabiatına aykırıdır"* diyordu. Böylece iki büyük partinin, sorunları birlikte çözümlemeleri hususunda beslenen ümitler boşa çıkıyordu.

Hükümetin kurulmasıyla ilgili karşılıklı suçlama ve devam eden koalisyon pazarlıkları 1 Ağustos 1977'de koalisyon hükümetinin Meclisten güvenoyu almasıyla sona erdi. Ancak bu oylama sonuçlarının açıklanmasından sonra milletvekilleri arasında çıkan kavga nedeniyle Başbakan *"Teşekkür"* konuşması yapabilmek için bir süre beklemek zorunda kalmıştı!

Mensup olduğu parti ve kişisel menfaatlerini ön planda tutan siyasilerin, halkın dertlerine acil çözüm getirmeleri elbette beklenemezdi.

Parlamento, bu gürünümüyle, bütün şiddetiyle devam eden anarşik olayları önleyici yasaları çıkarma ve giderek ağırlaşan ekonomik sorunlara çözüm getirme fonksiyonundan tamamen uzaklaşmıştı.

Her gelen hükümetin *"Kısa zamanda anarşinin önü alınacaktır"* demesine rağmen, anarşi artarak devam ediyordu. Ne hazindir ki; Elazığ'ın Ağın ilçesine bağlı Pul Köyü'nde 75 yaşındaki Bekir Arabacı adlı bir yurttaşımız Köy kahvesinde,*"Radyoda anarşik olayları ve gençlerin biribirlerini öldürmelerini yıllardır dinleyip usandığını"* ifade ederek, Köy meydanında üzerine gaz dökerek kendisini yakıyordu.

Milletin anarşik olaylardan duyduğu üzüntü ve bezginliğini gözler önüne seren bu ibret verici olay, aynı zamanda milletin, kendi temsilcilerinden oluşan Parlamentoyu protesto edişinin en anlamlı örneği idi.

Anarşi ve şiddet olayları ülkemizde önüne geçilemeyecek bir hızla tırmanış gösterirken, ekonomik sıkıntılar da halkımızı büsbütün canından bezdirir boyutlara ulaşmıştı.

1 Eylülden itibaren uygulamaya konulması kararlaştırılan ve *"Önlemler Paketi"* adı verilen zamların kamuoyuna kimin tarafından açıklanacağı konusu koalisyonu oluşturan siyasi parti liderleri arasında tartışmalara neden oluyordu. Önlem paketinin uygulanmasında büyük payı olan Uluslararası Para Fonu *(IMF)* Heyeti hakkında Başbakan Yardımcısı *"Para Fonu kim oluyor"* diyebilmekteydi.

Bu arada muhalefet, yapılan zamları şiddetle eleştirerek bazı maddelerin yokluğunu ileri sürerken, Başbakan düzenlediği basın toplantısında devalüasyon söylentilerini kesinlikle yalanlıyor, önemli bazı maddelerin yokluğu ile ilgili bir soruya ise; *"Ne yok? Ne zamandan beri yok? Yok olan maddeyi bildirin, istediğiniz kadarını hemen göndereyim. Türkiye yoklar ülkesi değildir, olmayacaktır"* karşılığını veriyordu. Mazot ve tüpgaz yokluğunu da kabul etmeyen Başbakan, *"Bunlar geçicidir, iki günlük mesele, yok değildir.. Ödemeler dengesindeki tutarsızlık da geçicidir. Türkiye batmıyor, çıkıyor"* diyordu.

Fakat iki gün sonra İstanbul Hükümet binası önünde toplanan halk, boş gaz tüpleri ile gösteri yapıyor ve basında *"Döviz yokluğu nedeniyle ithali yapılamıyan tüpgaz yokluğu ülke çapında yayılıyor. Bayiiler önünde uzun kuyruklar oluştu. Dağıtım ancak polis gözetiminde yapılabiliyor.."* şeklinde haberler yer alıyordu.

Hayat pahalılığı ve yokluklar halkın günlük yaşantısını büyük ölçüde etkilerken, bu durumu istismar etmeyi bilen anarşi ve terör odakları eylemlerini bütün şiddetiyle devam ettiriyorlardı. O günlere ait gazetelerde şu haberleri görmekteyiz:

— Ümraniyede gecekondu sahipleri ile aralarına sızan Mao'cu militanların müştereken güvenlik kuvvetlerine yaylım ateşi açmasıyla başlayan ve bombalar, molotof kokteylleri ve otomatik silahların kullanıldığı çatışma bir saat sürdü. Çatışma sonunda 5 kişi öldü, 9'u polis 47 kişi yaralandı. Daha sonra bölge, askeri birliklerin yardımıyla kontrol altına alındı. Gecekondu sakinleri yapılan sorgularında bazı öğrencilerin aralarına sızdığını ve her gece belirli evlerde toplanarak halkı eğittiklerini; bu arada çok sayıda sol yayın dağıttıklarını söylediler. Bazı tanıklar ise Mao'cu militanların halkı silah tehdidi altında polise karşı koymaya zorladıklarını öne sürdü.

— Uşak'ta bir öğretmen kurşunlanarak, Bergama'da bir öğrenci dinamitle öldürüldü.

— İstanbul-Ankara Karayolunda bir otobüs soyuldu. Soyguncular yolculardan para ve mücevherlerini alarak kaçtılar.

— Bingöl'de karşıt görüşlü iki grup arasında çıkan silahlı çatışmada bir öğretmen öldürüldü.

— Ankara'da altı kişiye açılan ateş sonucunda bir genç öldürüldü.

— İstanbul Bayrampaşa'da silah kaçakçılarıyla çıkan çatışmada 3 polis hayatlarını kaybetti.

Sıkıntıların en önemlilerinden biri enerji sorunu idi. Yıllardır süregelen enerji sorununa Türkiye gerçeklerine uygun milli bir çözüm getirilemezken ağır sanayi konusunda toplantılar düzenleniyor, oysa bu toplantılar gaz lambası ve mum ışığı altında cereyan ediyordu.

Başbakan İstanbul'da düzenlediği basın toplantısında, ***"Türkiye'de bir ay içinde elektrik kısıtlaması kalmayacak. Bunu yazınız ve altını çiziniz"*** dediği halde, süre doluyor ve fakat elektirk kısıntısı bir türlü kaldırılamıyordu. Üstelik aynı partiye mensup bir Hükümet Üyesi de ***"enerji konusunda en büyük darboğaza girdik"*** diyordu. Yine Başbakan yaklaşık 25 gün önce tüpgaz yokluğunu kabul etmeyerek ***"bunlar geçicidir, iki günlük meseledir"*** demiş olmasına rağmen, bu defa yaptığı basın toplantısında, tüpgaz sıkıntısının ancak bayramdan sonra giderileceğini yeniden vaadediyordu.

Halk şaşkın, adeta kime, neye ve ne zaman inanacağını bilemez duruma getirilmişti. Milletimiz bütün bu yokluklar, endişeler ve şiddet olaylarının getirdiği sıkıntılar içinde iken İstanbul'da bir Öğrenci Birliği Kongresine verilen raporda, aydın Türk gençliğini aralarına nifak sokarak bölmek isteyen kara taassubun azınlıkta kalmış mensupları tarafından, *"Liselerin kaldırılması, ilkokuldan üniversitelere kadar bütün öğretim derecelerinde Arapça'nın zorunlu olarak okutulması"* isteniyordu. Aynı birlik yöneticileri, *"Mescit'siz tek okul kalmayıncaya kadar mücadele edeceklerini"* açıklıyorlardı.

PARLAMENTODA BOŞA GEÇEN ZAMAN

Ekonomik ve sosyal dengesizliğin ve anarşinin sürüp gittiği bu günlerde Meclis Başkanı, yapılmış olan genel seçimlerden ancak altı ay sonra seçilebiliyor ve Meclis çalışmaları nihayet başlayabiliyordu. Bunca uzun aradan sonra artık Meclislerde yasama ve denetim çalışmalarının işlerlik kazanacağı ümit edilirken, parlamento yapısında yeni bir gelişme ortaya çıktı. 11 parlamenter kendi partilerinden ayrılıp, karşı partiye geçtiler. Bu olay yeni tartışmalara ve sürtüşmelere neden oldu. Ve sonuçta Meclis Başkanı'nın seçiminden yaklaşık bir ay sonra muhalefet partisi tarafından verilen önerge ile Cumhuriyet tarihimizde, bir hükümet ilk defa gensoru ile düşürülmüş oluyordu.

Hükümetin düşürülmesine neden olan bu gensoru önergesi, *"Hükümetin içte ve dışta güvenliği sağlayamadığı, cephecilik anlayışıyla ulusal birliği zedeleyip, Türkiye'nin gelişmesini engellediği, halk çoğunluğunu yoksulluğa sürüklediği ve Türkiye Cumhuriyeti Devletini Anayasanın belirlediği çerçeveden uzaklaştırmaya çalıştığı"* gerekçelerini kapsıyordu.

Bu gensoru müzakereleri sırasında muhalefet partisi adına konuşan sözcü, hükümet hakkında şunları söylüyordu:

"Bu hükümetin iç tutarsızlığı ve kararsızlığı nedeniyle sorun çözen değil, sorun yaratan hükümet olması nedeniyle gerek yönetim ve gerek iç güvenlik alanlarında doğan bunalımların aylardan beri içindeyiz... Ülkemizi ilgilendiren temel uluslararası sorunlarda bir milli politikayı bu hükümet saptayamamaktadır."

Muhalefetin bu iddialarına karşı Hükümet kanadı şöyle cevap veriyordu:

"Hiçbir sorumluluk duygusunun idraki içinde olmayarak, sırf hükümet buhranına yol açmak gayesi güdülerek verilen gensoru önergesi tamamen sathi, tamamen hayal mahsulüdür..."

Yine Hükümet kanadından bir diğer konuşmacı da, *"Gensoru verilmesinin nedeninin aslı şudur: Bir partiden bazı ayrılmalar olmuş, Meclis aritmetiği değişmiştir. Bu gensoru, bu değişikliğin nasıl bir netice vereceğini anlamak maksadıyla verilmiştir... Bunlar, dörtbuçuk ayda Türkiye battı, Türkiye hasta adam ithamlarıyla Devleti dünyaya şikâyet etmiştir..."* diyordu.

Aynı müzakereler sırasında muhalefet sözcüleri ithamlarına devam ediyor ve şunları söylüyorlardı.

"— İstikrar tedbirleri adı altında halkı ezen, yaşamı çekilmez hale getiren ateşten gömlek pahalılığı zam paketleri olarak bir bir yürürlüğe koyan bu hükümettir. Gaza, petrole yüzde yüzün üstünde zam getiren bu hükümettir. İğneden ipliğe her şey bu hükümet zamanında ateş pahası olmuştur... Hükümetin siyasal cinayet bilançosunda 130'un üzerinde ölüm, 900'ün üstünde yaralı yazılıdır. 250'nin üstünde yere bomba ve dinamit atılmıştır..."

Bu gensoru müzakerelerinde de görüldüğü gibi, siyasiler yıllardır süregelen kısır çekişmeler içinden sıyrılamıyorlar, iktidar olma hırslarıyla parti çıkarlarını, memleket menfaatlerinin üstünde tutarak, milletin güven kaynağı Parlamentoyu sağlıklı bir çalışma yapmaktan yoksun bırakıyorlardı. Meclislerde, süphesiz konular tartışılacak, eleştiriler yapılacaktı. Ama bütün bunlar yapıcı, sonuç getirici ve kırıcılıktan uzak şekilde yapılmalıydı. Ancak, partizanlık kabusu altında bulunan politikacılar bu gerçeği bir türlü göremiyordu.

Bu tutum ve davranışlarıyle politikacılar;

"— Memleketin mukadderatında yegâne selâhiyet ve kudret sahibi olan Büyük Millet Meclisi, bu memleketin nizamı için dahili ve harici emniyet ve masuniyeti için en büyük makamdır. Büyük milli dertler şimdiye kadar ancak Büyük Millet Meclisinde şifa buldu. Gelecekte de yalnız orada kati tedbirlerini bulabilecektir." diyen büyük Atatürk'e sırt çevirmiş oluyorlardı.

1977 yılının sonuna geldiğimizde, TBMM'deki yasama çalışmalarında, 5 Haziran seçimlerinden 31 Aralık 1977 tarihine kadar 61 kanun tasarısından 37'si, verilen 470 kanun teklifinden de sadece 63'ü kanunlaşabilmişti.

TÜRK BASININDA 1977 YILI ŞÖYLE DEĞERLENDİRİLİYORDU

".. Türkiye'de siyasal partiler arasında açılan uçurum 1977 yılı içinde giderek daha da büyümüş, böylece uzun süreden beri ulusça arzulanan huzur, erişilmesi mümkün olmayan bir hayal haline gelmişti.

Daha önceki yıllardan , özellikle 1976'dan intikal eden huzursuzluk ortamı, 1977 içinde önce milletvekili genel ve Cumhuriyet Senatosu üçte bir yenileme, daha sonra da yerel seçimler sırasında en doruk noktaya ulaşmıştır.Ekonomik bünyede giderek ağırlaşan hayat şartları, siyasal huzursuzlukla birleşince daha da taşınamaz bir yük şeklini almıştır. Üstüste gelen zamlarla büsbütün körüklenmiş, neticede ülke hükümeti destekleyenler ve desteklemeyenler diye iki düşman kampa bölünmüştür. Siyasal otorite de iyiden iyiye zayıflamış, huzursuzluk ortamından kaynaklanan anarşi Türkiye'nin en uzak köşelerine kadar yayılmıştır. Daha önce sadece büyük illerde görülen zıt görüşlü tarafların çatışmaları ilçelere, bucaklara ve hatta köylere intikal etmiştir. Devlet tarafından alınan tüm tedbirler etkisiz kalmış, çatışmalar önleneceğine daha da yoğunlaşmıştır. Banka soygunları, yol kesmeler, Ankara -İstanbul karayoluna kadar gelişen eşkiyalık olayları günlük doğal yaşantının bir parçası durumunu almıştır.

Öğrenim özgürlüğü hemen hemen ortadan kalkmış, üniversitelerde dersleri sürdürmek güçleşmiştir. Olayların etkisi Liselerde ve ortaokullarda bile görülmüş, yeni yetişme çağındaki körpecik çocuklar anarşinin kucağına atılmıştır.

Çalışma hayatı da huzursuzluk ortamına itilmiş, birbirini izleyen grevler ve çeşitli işçi olayları çalışma ve üretim dengesini altüst etmiştir. Bunun sonucu olarak esasen darboğazlar içinde sıkışıp kalmış olan Türk ekonomisi büyük üretim kayıplarına uğrayarak büsbütün zayıflamıştır.

Şüphesiz bu sonuca ulaşmada yurt içinde siyasal alanda huzur sağlanamayışının büyük payı olmuştur. Demokrasinin vazgeçilmez unsurları olan partiler; uzlaşmaz bir tutum içinde birbirlerini en ağır şekilde suçlama yarışına girmişler, en önemli Devlet konularında bile birbirlerine karşı çıkmışlardır. Birinin ak dediğine öbürü kara, kara dediğine ise ak diyecek kadar katılaşan siyasal partilerin bu tutumu, milli bünyemizin en küçük organına kadar yayılma istidadı göstermiştir. Tüm Devlet kurumları, üniversiteler, her kademedeki okullar, yargı organları, güvenlik örgütleri, iş

ve işçi çevreleri, yerel yönetimler, kısacası akla gelen ya da gelmeyen her kurum ve kuruluş da bu siyasal cepheleşme etkin bir hal almıştır. Bu ters gelişme her kuruluşta işleri aksatmış, içinden çıkılmaz bir karmaşık ortama itmiştir.

MECLİSLER ÇALIŞAMIYOR

Siyasal alandaki cepheleşme, özellikle parlamentoda yasama ve hükümeti denetleme fonksiyonlarının görülmesini önlemiştir. Milletvetili seçimlerinden sonra Millet Meclisi; yeni üyelerin yemin töreni dışında hemen hemen tam çoğunlukla toplantı yapamamış, başkan seçiminden aylarca sonuç alınamamıştır. Yığınla çözüm bekleyen sorun durur, yurt içinde yeni yasaların acilen çıkarılması gerekir ve yurt dışında Türkiye'nin itibarı ile çok yakından ilişkili konularda etkin önlemlerin alınması gerekirken bunların tümü dosyalarda tozlanmaya terkedilmiş, parlamento adeta polemik arenası haline getirilmiştir.

Yerel seçimlerden kısa bir süre önce Millet Meclisi Başkanlığı seçimi çözümlenmiş ise de bu kere Başkanlık Divanı üyelerinin seçimi yapılamamıştır. Ancak yerel seçimler bittikten sonra Millet Meclisi Başkanvekilleri ile diğer divan üyeleri seçilerek göreve başlıyabilmişlerdir. Ama bu arada, milletvekili seçimlerinden itibaren 6 aylık uzun bir zaman kaybedilmiştir.

Partizan cepheleşme neticesinde ülke çapında girişilmesi gereken büyük sanayi yatırımları ile kalkınma planları arasında uygunluk sağlanamamış, yeni plan devresiyle ilgili program hazırlıkları bir kaç güne sığdırılarak aceleye getirilmiş, yasalarda belirlenen sürenin ancak son günü Meclislere verilebilmiştir.

ÜLKENİN İHTİYACI

Bütün bu sıkıntıları göğüsleyebilmek ve ülkece içine düşülen çıkmazdan kurtularak, halka özlediği huzuru verebilmek için siyasal partilerimizin bazı konularda bir görüş birliğine vararak asgari müştereklerde birleşmeleri gerektiği gerçeği sağduyu sahibi tüm vatandaşlarca benimsenmekte idi.Ülkece giderek daha ciddi sıkıntılara ve telafisi imkansız tehlikelere girmeden bu müşterek hattın tesbitinden başka çare kalmadığı tüm halkın kesin kanaati olarak belirlenmiştir.

Türk basınının 1977 yılını değerlendirmesinde, "asgari müşterekler" *olarak belirtilen Anayasa'daki bazı temel kurallar üzerinde birleşilmesi önerilmiştir. Fakat asıl birleşilecek ana nokta, Atatürk inkilâbı ve ilkelerinin tam olarak ve bilinçle her kişi ve kuruluş tarafından tavizsiz uygulanması olmak idi. Bunun ön şartı, şüphesiz Türk milletinin bütün fertlerinin kaderde, kıvançta ve tasada ortak, bölünmez bir bütün halinde milli şuur ve ülküler etrafında toplanmasıdır.*

Tarihi boyunca bağımsız yaşamış, hak ve hürriyetleri için savaşmış Türk milleti için, içten ve dıştan gelecek milli birliğini ve bütünlüğünü bozucu girişimlere ve Atatürk ideallerinden sapmalara müsamaha gösterilmesi bahis konusu asgari müştereğin diğer bir temel şartını oluşturur.

Anayasa maddeleri günün şartlarına uygun olarak değiştirilebilir, fakat, Atatürk inkılâbı ve ilkelerinden asla vazgeçilemez ve ne türlü olursa olsun yapılacak yeni Anayasalar bu temel felsefeye aykırı olamaz.

Politikacılar öncelikle bu ana kuralı içtenlikle benimsemek ve asgari müşterekleri bu temel üzerine inşa etmek mecburiyetindedirler.

Demokrasiyle yönetilen baz ülkelerde Türkiye'dekinden daha zıt görüşlere sahip siyasal kuruluşların tüm milletçe tehdit altında bulunulan belirli bir devreyi aşana kadar biraraya geldikleri, ülkede huzuru, sükunu, güven ve istikrarı sağlamak amacı ile elele verdikleri görülmüştür.

Türkiye'de de değişik görüşlerin, düşünüşlerin ve inançların yöneticiliğini yapan siyasal partiler eğer gerçekte ülke yararı açısından hareket edebilseler ve halkı içinde bulunduğu ciddi sıkıntılardan kurtarmak, ekonomik darboğazlardan çıkarmak, bozulan huzuru sağlamak ve kaybolan dış itibarı geri getirmek konusunda birleşebilselerdi; bu hedefe ulaşacak bir çok hükümet modellerini elbette gerçekleştirebilirlerdi.

Fakat ne yazık ki, özellikle iki ana siyasal parti asgari müşterekler dediğimiz tamamen Anayasa'da yer alan temel konularda en ufak dahi bir yaklaşma zemini oluşturamamışlardır.

1977 EKONOMİK KRİZ VE PAHALILIK YILI OLDU

1977 yılı Türkiye'de gerçekten şimdiye kadar karşılaşılmış en boyutlu ekonomik kriz ve pahalılık yıllarından biri olarak hatırlanacaktır. Gerçekten de milyonları en ağır sıkıntılarının içine sokan, geçim imkanlarını en

darboğazların ortasına iten fiyat artışları, zincirleme bir şekilde 1977 yılında uygulamaya konulmuştur.

Normal beslenme için ailelerin bütçelerinden ayırmaları gereken para 1966'ya oranla tam iki misli artış göstermiş, özellikle işçi, memur ve emekliler gibi sabit gelirle yaşamlarını sürdürmek zorunda kalanlar bu "en zamlı yılın" her geçen gün daha ağırlaştığını görmüşlerdir. Gıda maddelerindeki fiyat artışları yüzde 100 ile yüzde 200 arasında değişmiştir.

İhracatın ve yurt dışında çalışan işçilerimiz tarafından gönderilen paraların azalması, bunun yanısıra daha ziyade lüks maddelere geniş yer veren ithalat politikası nedeniyle yurtta büyük bir döviz sıkıntısı başgöstermiştir. Daha önceki yıllarda kısmen bulunan döviz konusunda kritik boğazlara girilmiş, bu alanda çekilen sıkıntı nedeniyle hammadde ithal edemeyen fabrikaların üretimi de tehlikeli şekilde azalmaya başlamıştır.

Döviz sıkıntısı o denli bir problem olmuştur ki hacca gidiş devresinde, hacı adayları çok kere banka banka dolaştıkları halde döviz bulamamışlar, Ankara'da Türk tarihinde ilk kere protesto yürüyüşü bile yapmışlardır.

Aynı şekilde hastalık ve öğrenim gibi nedenlerle yurt dışına çıkmaları gereken pek çok kişi döviz temin edemediklerinden sağlık ve hayatlarını kaybetme tehlikesi ile karşı karşıya kalmışlardır.

Döviz sıkıntıları, çeşitli tarihlerde yabancı ülkelerden alınan kredilerin faizleriyle vadeleri gelen anapara ödemelerini aksatmış, bu nedenle dış dünya karşısındaki itibarımız zedelenmiştir.

Uluslararası özel ve resmi bankalar, giderek artan ekonomik kriz nedeniyle Türkiye'yi kara listeye almışlardır. Avrupa Ekonomik Topluluğu ülkelerinin kurduğu "Avrupa Yatırım Bankası" da proje kredisi ödemelerini durdurmuştur.

Türkiye'nin dış ödemelerindeki aksaklıklar sonucu meydana en gelişmelerin bazı örnekleri aşağıdadır.

— Denizcilik Bankası, Deniz Nakliyat Şirketi'nin Tokyo Bankası'ndan aldığı kredinin anapara ve faiz ödemesi olan 1.5 milyon dolar, 5 Eylül tarihinden Aralık ayına kadar bankanın tüm uyarılarına rağmen bir türlü ödenememiştir. Tokyo Bankası, "hiç değilse ne zaman ödeyebileceğinizi bildirin " diye bir yazı gönderdiği halde, bu konuda kesin cevap verilememiştir.

— Öncelikle ödenen silah ve cephane alımları konusunda satıcı şirketler ve aracılar hiçbir ertelemeyi kabul etmemişlerdir. Ekim ayında yaklaşık 84 milyon dolarlık Fantom uçaklarının taksitleri bütün çabalara rağmen ertelettirilememiştir.

— Devletimizin ekonomik ve mali itibarı o derecede sarsılmıştır ki, T.C.Bankasının yurtdışında görevli memurlara gönderdiği maaş çekleri karşılıksız olduğu sebebiyle Bankalarca ödenmemiş ve memurlar bir süre maaşlarını alamamışlardır.

EKONOMİK SINAV

Bu arada gelen Uluslararası Para Fonu (IMF) heyeti Türkiye'yi çok sıkı bir sınavdan geçirmiş, ekonomik hayatımızı çok detaylı bir tetkike tabi tutmuştur. Eylül ayından Aralık sonlarına kadar çeşitli kereler gidip gelen heyet, ekonominin darboğazdan çıkarılması için zorunlu gördüğü bazı önerilerde bulunmuştur. Bu arada paranın yüksek oranda devalüe edilerek değerinin düşürülmesini, bazı istikrar tedbirlerinin alınmasını, dış ticaret açığının kapatılmasına çalışmasını, ağır sanayi yatırımlarından vazgeçilmesini istemişlerdir.

IMF heyeti bütün bu tedbirler alınmadığı takdirde Türkiye'ye dış ülkeler tarafından kredi açılamıyacağını kesin bir dille belirtmiştir.

Bu arada alınan bütün tedbirlere rağmen dış piyasada Türk parasının değeri sürekli şekilde düşmüş, ayrıca ticari güvenilirliğini de tamamen kaybetmiştir.

PLANLAMA ÇIKMAZI

Bütün bu ekonomik sıkışıklıklardan çıkmanın tek yolu planlı bir çalışmayı çok ciddi bir şekilde uygulamak olduğu halde, Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı ile 1978 yılı programının hazırlıkları ancak son dakikada ve çok aceleye getirilerek tamamlanabilmiştir.

Büyük tartışmalara yol açan ve ciddi bir hazırlık devresinden geçmediği için Anayasaya aykırı şekilde hazırlandığı öne sürülen yeni programın, içinde bulunulan bunalımı daha da artıracağı tabii idi.

Gerçekten de Anayasa'nın 94 ncü maddesine göre, bütçelerin en geç 30 Kasım akşamına kadar Meclise sevkedilmesi gerekmektedir. Devlet

Planlama Teşkilatı Kanununun 15 nci maddesi ise bütçelerin, uzun vadeli planların uygulama aracı olan yıllık programlara dayanmasını öngörmektedir. Böylece bütçeler, 5 yıllık planların gerektirdiği harcamaları yıllık programlarla belirlemektedir. Hükümetler, bu programlara dayalı olarak da işin mali yönünü, yani bütçe yönünü ona dayandırmak zorunda bulunmaktadır. Bu nedenle planın, bu tarihten, yani 30 Kasımdan önce çıkması zorunlu olmaktadır. Böylece plan, bütçenin veriliş tarihinden önce bir meclis kararı haline, resmi bir belge durumuna geldikten sonra, Devlet Planlama Teşkilatı onun ilk dilimi olan programı hazırlamaktadır. Bu program da Yüksek Planlama Kurulu ve Bakanlar Kurulundan geçtikten sonra karar haline gelmekte, bütçe de bu karara göre hazırlanmaktadır. Yani bütçenin hazırlanmasında yıllık programın gösterdiği ve benimsediği dengeler esas alınmakta, tahsisler buna göre yapılmakta, böylece yatırım harcamaları ve gelişme giderleri arasında bir denge kurulabilmektedir. Ancak bu suretle hükümetin faaliyetleriyle plan arasında bağlantı sağlanabilmektedir.

Devlet Planlama Teşkilatı Kanununun 15'nci maddesine göre yıllık bütçelerin hazırlanmasında uygulanacak işlemler 1977 yılında yapılmamış, planlama anlayışı tamamen bir kenara bırakılmıştır. Böylece Beş Yıllık Planın yeni devresi 30 Kasıma kadar Mecliste tartışılarak çıkarılmamış, 30 Kasım akşamı geç saatte, meclise sadece Hükümet teklifine dayanan *1978* program taslağı ile buna dayanan bir bütçe verilmiştir.

Oysa 1977'nin Nisan başında Devlet Planlama Teşkilatı tarafından Hükümete 21 alternatifi içeren bir öneride bulunulmuştur. Bu alternatiflerle Hükümete politik anlayışlarına göre hareket alanı gösterilmiştir.

Ancak Hükümet, daha büyük bir kalkınma hızının denenmesini istemiştir. Sonradan tüm işler askıya alınmış ve 30 Kasıma dört gün kala Hükümet alelacele planın hazırlanmısını istemiştir. Devlet Planlama Teşkilatı teknisyenlerinden bir kısmı bu hazırladıklarının plan olmadığını, kendilerine verilen emirlerin yasa dışı olduğunu, ileri sürmüşlerdir. Bu uzmanlardan bir kısmı ya görevlerinden uzaklaştırılmışlar, ya da kendiliklerinden istifa etmişlerdir.

Hizmette kalan teknisyenlerin hazırladıkları belge; bir kere dahi gözden geçirilme imkanı bulunamadan 30 Kasım akşamı Meclise intikal ettirilmiştir.

1977'DEKİ EKONOMİK SIKINTILARIN NEDENİ

Aslında *1977* yılı içinde doruk noktaya ulaşan ekonomik sıkıntılara, daha önceden uygulamaya konulan planlara dirsek çevrilmesi ve tamamen bambaşka bir yönde politika izlenmesi neden olmuştur. Pek çok bilim adamının da belirttiği gibi, *1978* için hazırlanan program ve bütçe, ekonomik çıkmazlardan kurtulmakta kesinlikle yetersiz kalmıştır.

Programın yetersizliklerini şöylece özetlemek mümkündür:

1. Fiyat artışları denetlenemeyecektir,
2. Ödemeler dengesi, çözümlenemeyecek noktaya varacaktır,
3. Kamu kesimi, harcamalarının gerektirdiği finansman gücünden yoksun kalacaktır.
4. Siyasal tercihlerle genişleyen kamu proje stoku, ekonominin kaldıramayacağı büyüklükte fon talep edecektir.

İktisatçıların ifadelerine göre *1978* sonunda Türkiye'de ulusal gelir cari fiyatlarla trilyonu aşacak, ödemeler dengesinde karşılaşılan sorunlar ve cari işlemler açığı önemli büyüklükte dış kaynak kullanımına neden olacaktır.

Bütün bu tartışmalar ve gelişmeler sürüp giderken, *1977* yılı içinde en büyük ekonomik kriz ve pahalılık devresini yaşayan halk biraz olsun ferahlayabileceği günlerin özlemini çekmekte, tüm umutlarını *1978*'e bağlamaktadır. Ancak görünen odur ki, *1978*'de de sıkıntılardan kurtulmak kolay kolay mümkün olamayacaktır."

BÖLÜM V

1978'E GİRERKEN

1978'in ilk günlerinde Cumhurbaşkanı yeni Hükümeti kurmakla Anamuhalefet Partisi Genel Başkanını görevlendirdi ve yeni Başbakan *"İlk hedeflerinin ülkede can güvenliğinin sağlanması olacağını"* belirterek Hükümeti kurma çalışmalarına başladı.

Bundan önceki iktidar partisinden istifa ederek ayrılan 11 milletvekili ortak bir açıklama yapmış, *"Yeni Hükümeti kurmakla görevlendirilen parti liderini destekleyeceklerini "* ifadeyle, *"..Ülkenin bugün içinde bulunduğu çok ağır iç ve dış koşullar karşısında uzun sürecek bir Hükümet bunalımına tahammülü olmadığından kurulacak bu Hükümette görev almamız ve Hükümeti desteklememiz hususunda görüş birliğine varılmıştır."* demişlerdi.

Ancak, partilerinden istifa eden 11 milletvekiliyle birlikte kurulacak olan bu yeni Hükümete diğer parti liderleri sert tepki gösterdiler. Nitekim 1977 yılı sonunda gensoru ile iktidardan düşürülen eski Hükümet Başkanı, *"Bu Parlamentoda eksiklerini tamamlamak için makam koltuğu ikram edilerek Hükümet olunamaz"* diyor ve bu suretle kurulacak Hükümete karşı olduğunu kesin bir dille açıklıyordu.

5 Ocak 1978'de 11'lerle birlikte kurulan yeni Hükümetin listesi Cumhurbaşkanınca onaylandı. Bakanlıkların sayısı 34'e çıkarılmıştı.

Hükümetin kuruluş tarzı, siyasi partiler arasında tartışma konusu edilirken, hükümet programı da Meclislerde okunuyordu. Bu programda ülkenin acil çözüm bekleyen sorunları için şunlar ifade ediliyordu.

"ÖNCELİKLE YURTTA BARIŞ"

"...Toplumumuzun her kesiminde görüş ayrılıkları silahlı çatışmalara dönüşmekten kurtarılıp, düşünce ve inanç özgürlüğünün çerçevesi içinde tutulacak, böylece yurtta barış sağlanarak, çocuklarımız can güvenliği içinde öğrenim olanağına kavuşturulacaktır...

Hükümetimiz, Bakanlık ve kuruluşlarının parsellenerek parti militanlarınca işgal edilmesini ve Devletin parti militanlarına teslim edilmesini kabul edemez.

Öğrenci yurtları birbirine düşman ve kapalı kaleler veya ideolojik savaş alanları durumundan çıkarılacaktır...

Bugün özellikle hızlı enflasyon yüzünden vergi yükü, alınteri ile çalışanlarla, dar ve değişmez gelirliler üzerinde yoğunlaşmış bulunmaktadır. Hükümetimiz, vergi düzeninin bu etkilerini ortadan kaldıracak önlemleri en kısa sürede gerçekleştirmeyi amaç edinmiştir."

KISIR ÇEKİŞME DEVAM EDİYOR

Görülmektedir ki, hükümet programında yer alan hususlar, daha önceki hükümetlerin programlarında olduğu gibi ülke gerçeklerini dile getiren ve tüm milletçe çözümlenmesi beklenen ana sorunlarımızı kapsıyordu. Her hükümet programının sonrasında olduğu gibi, milletimiz, bu defa da vaadedilenlerin bir an önce gerçekleşmesini ve siyasi partilerin kısır çekişmelerden uzaklaşmasını büyük bir özlemle beklemiştir. Ancak, her zaman olduğu gibi teorik olarak gerçekçi bir yaklaşımla ortaya konan bu görüşler, siyasi hayatımızın çalkantılı ortamı içinde bir türlü gerçekleştirilememiştir. Bunun nedenlerini hep birlikte gördük, olayların içinde hepimiz yaşadık. Sonu gelmeyen tavizkar tutumlar, küçük hesaplar, iktidar olma hırsları ve fanatik partizan saplantılar ülkeyi bunalımlardan ve darboğazlardan bir türlü çıkaramamıştır.

Bu kötü gidişin ve alışkanlıkların ne gibi sonuçlar doğuracağını ve ülkeyi nasıl çıkmazlara sürükleyeceğini hiç bir politikacı görmek istemiyordu.

PARLAMENTO SAYGINLIĞI

Yukarıda ana hatları açıklanan Hükümet programının okunmasından sonra, muhalefetteki parti sözcüleri, program üzerindeki eleştirilerini şöyle yapıyorlardı:

"Programda anarşinin kökten halledileceği söyleniyor ancak, nasıl önleneceğinden hiç bahsedilmiyor... Partimizden koparılıp kendilerine Bakanlık verilen hükümet üyeleri bizim hükümetlerimize de hep güvenoyu verip gelmişlerdir. Şimdi acaba, hepsi de hidayete mi erdiler ki, yeni bir noktaya geldiler?"

Bu eleştirilere cevap veren Başbakanın konuşması sırasında muhalefete mensup bir kısım milletvekillerinin, hükümetin kurulmasına önayak olan bazı Bakanların üzerine yürümek istemeleri, Meclis'te parlamenterler arasında yumruklaşmaya kadar varan kavgalara neden oldu. Bu durum, milletin parlamentoya duyduğu güvenin ve sıkıntılardan bir an önce kurtulma ümidinin yitirildiği bir tablo olarak o günlerin gazete sahifelerinde yazı ve fotoğraflarla arşivleniyordu.

Program üzerindeki görüşmeler yumruk, tekme ve küfürlerle dolu oturumlarda tamamlandıktan sonra 17 Ocak 1978 tarihinde hükümet, parlamentodan güvenoyu aldı.

Parlamentoda bu siyasi anarşi sürerken, sokaklarda da şiddet olayları her geçen gün daha da büyüyerek tırmanış gösteriyordu. İşte, o tarihlerde basında;

— "Bir banka şubesini soymak için otomatik silahlarla bankaya giren beş kişi, kendilerine engel olmak isteyen 4 çocuk babası banka bekçisini öldürdüler.

— İstanbul Kızıltoprak Karakolunda görevli bir polis memuru, kimlik sorduğu 4 teröristin tabanca kurşunlarına hedef olarak delik deşik edildi.

— Ankara'da bir kahvehaneye gece makineli tüfekle ateş açıldı, bir öğrenci öldü, 3'ü de ağır yaralandı.

— Antalya'da bir işçi, Konya'da bir öğrenci tabanca ateşi ile öldürüldü.

— İstanbul'da bir liseye bomba atıldı, bir banka şubesi kundaklandı.

— İstanbul, Ankara, Adana, Aydın, Bursa, Kastamonu, Kars, Kayseri, İzmir, Urfa, Uşak ve Gaziantep'te meydana gelen anarşik olaylarda 14 öğrenci, bir öğretmen, 4 işçi, bir öğretim üyesi, 2 güvenlik mensubu olmak üzere toplam 22 kişi yaralandı" şeklinde benzeri bir çok haberler yer alıyordu.

Hükümetin henüz bir ayı dolmadan anarşinin ülke çapında böylesine yayılması ve her meslek grubundan insanlarımızı hedef alması, terörün gelecekte ulaşabileceği korkunç boyutların bir ikazı oluyordu. 1978 yılı ilk ayının anarşi bilançosu, ***"51 ölü, 444 yaralı, 129 bombalama ve 20 soygun"*** olarak belirlenmişti.

Yine o günlerde bir basın toplantısı düzenleyen Başbakan, konuşmasının büyük bir bölümünü anarşik olayların çıkış nedenlerine ayırıyor, eğitim kurumlarında alınacak önlemler konusunda şöyle diyordu:

"Okullar ve kamu kuruluşlarında silah ve patlayıcı madde bulundurulmasına göz yuman ve propaganda niteliğinde yazı, resim ve rozetleri kaldırmayan yöneticilerle vali, kaymakam, milli eğitim müdürü ve güvenlik yetkilileri cezalandırılacak; gerekirse görevden alınacaklardır."

Bu arada çeşitli dernek ve kuruluşlar da gelişen olayları yorumlamakta ve ülkenin genel durumuna ilişkin beyanlarda bulunarak, çıkış yollarını kendi görüşleri doğrultusunda ifade etmekteydiler. Türk Sanayici ve işadamları Derneği, ekonominin rayına oturabilmesi için *"Öncellikle siyasal istikrarın sağlanmasını"* isteyerek Hükümete yardımcı olacaklarını bildiriyorlardı. O günlerin basınında ekonomik olaylar özetle şöylece yer alıyordu:

— Yerli oto üreticileri 40 bin lira zam istediler.
— Lastik ve plastik sanayii durmak üzere.
— Yapılan büyük zamlara rağmen hammadde bulunamıyor.
— Devalüasyon enflasyona dönüşmeye başladı.
— Ocak ve Şubat fiyat artış ortalaması yüzde 9,5'a ulaştı.
— İlk üç ayda ithalat yüzde 31 azaldı.
— Batman'da üretim durdu. *TPAO* grevi başladı.

GARİP BİR DAVRANIŞ ÖRNEĞİ

17 Ocak 1978 tarihinde güvenoyu alan hükümet, 28 Şubat gecesine kadar bütçeyi Meclislerden geçirmek mecburiyetinde idi. Bu nedenle yeni iktidar, eski hükümetin hazırladığı 1978 Mali Yılı Bütçesini Meclislerde savunmak zorunda kalıyor ve bu bütçeye kabul oyu verirken, Anamuhalefet Partisi, kendi Hükümetince hazırlanmış olan bu Bütçe'ye ret oyu kullanıyordu.

Böylesine tezatlarla dolu bu garip davranış, Türk parlamento tarihinde emsali görülmemiş bir olay olarak yer almıştır. Gerçekten de bu olay ancak "garip" kelimesiyle tanımlanabilirdi. Çünkü Başbakan daha iki ay önce *"yasal dayanağı yok"* dediği bu bütçeyi şimdi savunmak durumunda kalmıştı.

Bütçe takdim konuşmasını yapan Maliye Bakanı, özetle şöyle diyordu:

"...Şimdi Türkiye, birikmiş dış taahhütleri ile artmakta olan dış borçlarına ve ithalatına karşı rezervleri sorumsuzca eritilmiş, dış ödeme kaynakları kurutulmuş bir ülke görünümündedir. Bu görüntü dışarıda kuşku yaratırken, içeride de hızlı enflasyonla birlikte bugünkü kararsızlık

ve güvensizlik ortamının doğmasına yol açmış ve bu ortam içinde yer yer mal kıtlıkları başlamıştır. Nüfusun yüzde 20'si açık ve gizli işsizdir. Vergi yasalarında değişiklik yapmak üzere başlatılan çalışmalar en kısa süre içinde sonuçlandırılarak Yüce Meclislerin oyuna sunulacaktır. Bunun yanında vergi yönetimi, vergi denetimi ve vergi yasası alanlarında da bir yandan vergi kayıplarını ve kaçaklarını önleyecek, öte yandan da mükelleflere belirli kolaylıklar sağlayacak yöndeki çalışmalarımız kuşkusuz vergi gelirlerinin artmasına önemli katkılarda bulunacaktır."

Maliye Bakanın bu sözlerine karşı muhalefet sözcüsü, yaptığı konuşmada, biraz önce "garip olarak" nitelenen olayı daha da açık bir şekilde dile getirmişti. Sözcü, özetle şunları söyledi:

"Millet Meclisi Başkanı "Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı Meclislere sunulmadan bütçeyi görüştürmem, bütçenin bu haliyle yasal dayanağı yoktur" ifadesini kullanırken, şimdi kendi partisi iktidara gelince böyle bir dayanağa ihtiyaç duymamıştır. Şimdi Başbakan, bizim iktidarımızda hazırlanan bu bütçe için o zaman şöyle diyordu: 1978 Bütçesi, Türkiye'nin kalkınmasındaki duraklamayı sürdüreceği gibi, halkı daha çok yoksulluğa mahkum eden bir zihniyetle hazırlanmıştır."

Muhalefet sözcüsü konuşmasına şöyle devam etti:

"Aşağı Fırat Projesine ayrılan 100 milyonluk ödenekle bu projenin 200 yılda bile bitirilemeyeceği beyanında bulunanlar, şimdi iktidara gelince bu maddeyi aynen muhafaza ediyorlar."

Konuşmasında anarşik olaylara da değinen sözcü, bu konuda şu eleştiriyi yapıyordu:

"16 Nisan 1976 tarihli Tandoğan Mitinginize bir bakalım ve burada sergilenen pankartlarınızı birlikte inceleyelim":

— *Kurtuluşa kadar savaş,*
— *141 -142'ye hayır,*
— *Kahrolsun faşizm,*
— *Halk iktidarı kuracağız,*
— *Halkçı - Devrimci kavgamız sürecek,*
— *Bir gün ufukta kızıl bir güneş doğacaktır,*
— *DİSK'de birleşelim,*
— *Milliyetçi Cephe istifa,"*

Muhalefet sözcüsü tarafından tüm bunlar açıklanırken iktidar partisi sıralarından"*DOĞRU*" sesleri yükselmekteydi.

Muhalefet sözcüsünün yukarıdaki konuşmalarını cevaplayan iktidar partisinin grup sözcüsü, *"Muhalefet adına konuşan arkadaşımız Genel Başkanımız hakkında gerçek dışı beyanda bulundu. Kendi hükümetlerinin son Adalet Bakanı olan zat, Güney - Doğu'ya gittiği zaman bugünkü Hükümet Başkanımızı oradaki halkımıza şöyle şikayet ediyordu: "Güney - Doğu'nun dostu geçinen bu zat, sonradan -Kurdara Azadi - sözüne karşı çıkıyor. Bunu size şikâyet ediyorum". İşte elimizdeki belgesi."*

Konuşmasına devam eden sözcü, özetle şunları söylemişti:

"Geçmiş iktidarların ve bizzat uzun süre bu ülkede iktidarda bulunmuş olan yönetimin vahşi alışkanlıklarla ve güvenleri yıkarak uyguladıkları siyaset, ülkeye ve halka çok pahalıya mal olmuştur. Bu siyasetten ve alışkanlıklardan devletimizi süratle arındırmak gerekir. Kamu yönetiminde büyük bir sorun haline gelen ve yurttaş vicdanında derin yaralar açan rüşvet ve yolsuzluklarla etkili bir şekilde mücadele etmek, bu hükümetin programında başlıca yükümlülük olarak yer almış bulunuyor. İşte bu inançla hükümet programında yer alan rüşvet ve suistimallerle mücadele dosyalarının birbir bulunup ortaya çıkarılarak yansıtılması anını bekliyoruz.."

Meclisteki bütçe müzakereleri aynı alışkanlıklar içerisinde karşılıklı ithamlarla devam ettiği sırada şiddet olayları da olanca hızıyla yurdun her köşesinde yaygınlaşıyordu.Anarşinin bu defaki hedefi Silahlı Kuvvetler mensuplarıydı. Nitekim;

— İstanbul Sağmacılar Cezaevinde isyan eden bir grup mahkumun açtığı yaylım ateşi sırasında İl Jandarma Alay Komutanı, bir Jandarma Yüzbaşı ve bir erin yaralanmaları,

— İstanbul - Kartal Maltepe'deki 2'nci Zırhlı Tugayda görevli bir astsubayın kimliği saptanamayan üç kişi tarafından tabanca kurşunlarıyla öldürülmesi,

— Ankara'da bir astsubayın evine bomba atılması,

— Ankara'da bir başçavuş Mamak'ta koma halinde bulunması bu yöndeki bir kaç misali oluşturur.

Ve devam eden bütçe müzakerelerinde muhalefete mensup bir üye, *"Son zamanlarda özellikle askerlerimize karşı başlatılan tecavüzlerin devamına parlamento olarak müsaade edemeyiz... Bu vahim duruma bir çare bulmak mecburiyetindeyiz. Kaldı ki, Sayın Genelkurmay Başkanının, "Bu menfur olayla vatan hainleri yurdumuz ve milletimizin bütünlük ve bölünmezliğinin esas teminatı olan Silahlı Kuvvetlerimizi*

açıkça hedef almıştır,,şeklindeki beyanları son derece ciddidir. Önce Parlamento, sonra da bütün siyasi, gayri siyasi kuruluşların meseleye acilen ve ehemmiyetle eğilip çözüm getirmesi gerekir." şeklinde konuşuyordu.

1978 Mali Yılı Bütçesi; komisyonlarda ve Genel Kurullarda Hükümet Programı görüşmelerinin sonunda olduğu gibi, ülkede siyasi gerginliği daha da artırıcı, olayları teşvik ve tahrik ederek 28 Şubat'ta kabul edildi.

TERÖR DEVAM EDİYOR

Yasa dışı örgütler can almaya devam ediyorlardı. Halk, yurdun her köşesinde can ve mal güvenliğinin sağlanması yolunda gerekli önlemlerin bir an önce alınmasını korku ve kısmen ümitsizlik içinde bekliyordu. İçişleri Bakanı, yaptığı basın toplantısında, "***İki aylık icraatı döneminde anarşiyi önleme yolunda önemli sonuçlar alındığını ve siyasal cinayet sayısında büyük azalma olduğunu***" bildirmesine rağmen, şiddet olaylarının sayısı bu açıklamayı tekzip eder mahiyette bir artış gösteriyordu. Nitekim bu tarihlerde İstanbul, Malatya, Konya Adana'da bombalar patlıyor, işyerleri ve polis karakolları silahla taranıyor, çok sayıda vatandaşımız hayatlarını kaybediyorlardı. Bu olayların içinde bir jandarma eri nöbeti başında şehit edilmiş, Cumhuriyet Savcısı ve Jandarma Komutanının evleri bombalanmıştı. Ayrıca;

— İstanbul Üniversitesinin ikinci yarı yılı açılırken, öğrenciler arasında çıkan çatışmada 20 kişi yaralandı.

— Ankara Dikmen'de bir kahvehane otomatik tabancalarla tarandı, 4'ü ağır, 7 kişi yaralandı.

— Ankara'da Zübeyde Hanım Anaokuluna konulan bir bomba, rastlantı sonucu patlamadan etkisiz duruma getirilerek, yüze yakın çocuğun hayatları kurtarıldı.

— Ankara'da ellerindeki otomatik silahlarla karşıt görüşlü bir öğrenciyi sokak aralarında kovalayan iki terörist açtıkları tabanca ateşi ile 9 yaşındaki bir kızın ölümüne ve 50 yaşlarındaki bir kadının da yaralanmasına sebep oldular.

— Ankara'da bir işçi şişlenerek öldürüldü.

— Ankara'da durakta otobüs bekleyen işçilerin üzerine ateş açıldı, bir kişi yaralandı.

Böylece Ülkemiz anlatılması çok güç, halkımızı acılara boğan günlerden geçiyordu. Olaylar biribirini takip ediyordu. Bu günlerin bir diğer önemli olayı da devalüasyon sebebiyle Türk parasının yüzde 10 ila yüzde 38 oranında değer kaybetmesi idi.İhracatı artırıcı, enflasyonu durdurucu bir ekonomik kural olarak uygulanan devalüasyon, sonradan yetkililerin ümit verici sözlerine rağmen basında yer alan haberlerle âdeta tekzip ediliyordu. Basın bu olayı ***"Maliye Bakanlığının devalüasyon öncesi stok tesbiti yapmaması yüzünden elinde ithal malı bulunanlara ve stok yapanlara büyük ölçüde haksız kazanç imkânı sağlanıyor, fırsatçılar milyonlar kazandırılıyor"*** şeklinde değerlendiriyordu. Bu haberler doğru veya yanlış olabilirdi. Önemli olan devalüasyonun hemen arkasından bunun iyi neticelerini, alınacak etkin önlemlerle pahalılığın ve enflasyonun baskısı altında ezilen halkın büyük kesimine az da olsa hissettirmekti. Ama bu yapılamadı.

Bu arada, Devlet Bakanı, asgari geçim indirimi ile ilgili çalışmaların bitirildiğini, brüt ücretin 3.300 TL'sının vergi dışı bırakılmasına ilişkin Yasanın engeç 10 gün içinde Parlamentoya sevkedileceğini ve Nisan ayında mutlaka çıkarılacağını belirtmişti. Bu vaad de gerçekleşemedi. ***Söz konusu Yasa,*** bu konuşmadan üç yıl sonra 1981 Martında çıkarılacaktı.

KANLI OLAYLAR ÇOĞALIYOR

Bu tarihlerde İstanbul üniversitesinde terörün canavarlık haline ulaştığını simgeleyen büyük bir kanlı olay cereyan etti. Polis korumasında üniversiteden çıkan 100'e yakın öğrencinin üzerine tahrip gücü yüksek bir bomba atıldı. Ayrıca, infilak yerindeki gençler kurşun yağmuruna tutuldu. Bu tüyler ürpertici olay sırasında 6 kişi öldü, 47 öğrenci de yaralandı. Bombayı atanlardan kimse yakalanamadı. Üniversite süresiz kapatıldı. Bu katliamın ertesi günü, binlerce öğrenci 21 saat işgal altında tuttuğu İstanbul Üniversitesi bahçesinden ayrılarak yürüyüşe geçiyordu. Yapılan bu forum ve yürüyüşe liseli öğrencilerin de katıldıkları gözlendi.

Yine aynı gün, İstanbul'un bir başka semtinde kanlı bir olay daha sergileniyordu. Siyasi Polis Ekipler Amiri ve arkadaşları yasa dışı bir örgüte mensup kişiler tarafından pusuya düşürüldü. Teröristlerle polisler arasında 45 dakika süren çatışmada makineli tüfek kullanıldı. Ekip Amiri ve 4 arkadaşı yaralandılar. Dört militandan biri yaralı, diğer üçü de sağ olarak ele geçirildi.

Bu olaylardan sonra Başbakan, *"Şiddet eylemi kaynaklarının kurutulduğunu görenler telaşa kapılıyor..."* derken, Anamuhalefet Partisi Genel Başkanı *"elem ve ızdırap duyduğunu "* belirtiyor. İçişleri Bakanı ise olaylar karşısında *"soğukkanlılık"* tavsiye ediyordu.

Bu arada, Genelkurmay Başkanlığına yeni atanan *Orgeneral Kenan Evren*, Kara Kuvvetleri Komutanlığına atanan Orgeneral Nurettin Ersin'in göreve başlaması nedeniyle yaptığı konuşmada, *"Silahlı Kuvvetlerimiz Parlamenter sistemi bozmaya yönelen her türlü saldırıyı defedecektir. İç ve dış mihraklardan gelecek saldırıları tereddütsüz defedeceğimizden kimse kuşku duymasın"* diyerek Silahlı Kuvvetlerin demokrasi üzerindeki hassasiyetini ve rejimi koruma ve kollama görevi üzerindeki kararlılığını anlamlı bir biçimde ifade ediyordu.

ÜMRANİYE'DE TOPLU KATLİAM

Bütün gayretlere rağmen,milli birlik ve bütünlüğümüzü bozmak, vatanımızı parçalamak ve son Türk Devletini ortadan kaldırmak isteyen bazı dış mihrakların ve onların içteki hain işbirlikçilerinin sinsi faaliyetleriyle yaratılan kanlı olaylar durdurulamıyordu. Bunlara bir yenisi İstanbul'un Ümraniye semtinde ilâve ediliyordu.

Rejim ve halk düşmanı yasa dışı örgüt militanlarınca *"kurtarılmış bölge"* ilan edilen Ümraniye'de beş işçinin işkence ile katledilmiş cesetleri bulundu. Cesetler tanınamayacak bir haldeydi. Başları taşla ezilmiş, tenasül uzuvları kesilmiş, gözleri oyulmuştu. Bu, vahşetten de öte bir sapıklık tablosuydu.

Çağ dışı ideolojinin girdabında gözleri dönmüş caniler, insanlarımızı acılara boğan, ocaklarını söndüren bu insanlık dışı katliamı, kurdukları *"Halk Mahkemesi"* nin kararı olarak uyguladıklarını daha sonra yakalanıp, çıkarılacakları Türk Adaleti karşısında büyük bir soğukkanlılıkla itiraf edeceklerdi.

Olaydan 48 saat sonra Ümraniye'de arama - tarama yapıldı. Polis ve Jandarmanın katıldığı aramda, evlerden çoğunun boşaltıldığı görüldü. Ele geçen 80 kişi, polise, *"Siz gideceksiniz, onlar gelecek. Biz konuşamayız"* dediler. Mahallenin aşırı sol yasa dışı bir gizli örgüt tarafından *"Kurtarılmış Bölge"* ilan edildiği belirlendi. Aramalar sırasında bazı evlerde Mao'nun resimleri bulundu ve bir dispanser kurulduğu anlaşıldı. *"Direniş Çayevi"* ve *Yoldaş Bakkal"* adlı iki işyerinde alıcı - verici telsizler ele geçirildi.

Aramalar sürerken 9 yaşındaki bir çocuk polislere, *"Benim babam Mao'dur"diyordu.*

Yasa dışı güçler, bu tür kanlı eylemlerle halkın devletine olan güvenini sarsmaya çalışmışlar ve bunda başarılı olabileceklerine inanmışlardı. Oysa ki bu gafiller, Türk milletinin gerektiğinde yekvücut olarak bütünleşebileceğini ve güçlüklerin üstesinden gelebileceğini unutmuşlardı.

Ümraniye olaylarından iki gün sonra bu kez Ankara'da çıkan bir sokak çatışmasında, aralarında polislerin de bulunduğu 20 kişi yaralandı. Çeşitli yerlere patlayıcı maddeler atıldı. Bu kanlı ve acı olayların devam ettiği günlerde bir işçi örgütü yayınladığı bildiri de, *"Yurdumuz uçurumun kenarına getirildi"* diyor, diğer bir işçi örgütü ise, İstanbul'da 6 öğrencinin ölümü ile sonuçlanan İstanbul Üniversitesi katliamını protesto için bütün yurtta *"faşizme ihtar"* adı altında genel grev yapıyordu. Bu grevler sırasında büyük kentlerde ulaşım duruyor, günlük hayat aksıyordu. Ankara'da çıkan olaylarda 25 kişi yaralanmıştı.

Başbakan bu direnişin yasa dışı olduğunu söyleyerek, *"Türkiye'ye tuzak kuruldu. Olaylara öncülük edenler sonuca katlanacaktır"* diyor, Anamuhalefet Partisi lideri *"Devletin sol militanlar eline geçtiğini"*öne sürüyor, diğer bir lider ise, *"Hükümet anarşi karşısında acze düştü"* ifadesini kullanıyordu.

Yasa dışı grevin tertipçisi işçi örgütü, *"Ülke çapında genel bir grevin provasını yaptık"*diyebilecek kadar bir başıboşluk içinde devlet otoritesini ve yasaları apaçık hiçe sayabiliyordu.

TERÖR VE GREV ELELE

Yasalarla verilmiş bir hak olan grevler; her geçen gün bazı örgütlerce yozlaştırılmış, bilinçli olarak yaratılan karmaşık ortam'da fırsat bilinerek, işçi hakları ideolojilere alet edilmişti. Planlı şekilde yaygınlaştırılan bu ideolojik amaçlı grevler çeşitli sektörlerde üretimin büyük ölçüde durmasına neden olmuştu. Yapılan istatistiklere göre grevlerdeki işgücü kaybında 24 ülke içinde başta geldiğimiz belirleniyordu.

Grevler ülke ekonomisinde üretimin durmasına yol açarken, işletmecilik hataları ve kurumların parti karargâhları haline getirilişi de milyonlarca liralık zararlara neden oluyordu. *KİT*'lerde kalkınma planlarında belirlenen istihdam politikası tamamen bir yana bırakılmış, partizanca tayinlerle kadrolar gereksiz yere şişirilmişti.

Bunun açık örneklerini ***KİT*** Komisyonunun 1977 ve 1978 yılları raporlarında bazı kurumların ***"zarar"*** bilançolarını mukayese ederek görmek mümkündür. (2)

	1977 Milyon	1978 Milyon
TPAO	344	1.236
Türkiye Demir - Çelik İşl.	1.917	2.899
Etibank	1.764	2.260
Atatürk Orman Çiftliği	4	10
Et ve Balık Kurumu	135	319
Türkiye Demir - Çelik İşletmeleri Karabük Fabrikaları	123	528
İskenderun Demir - Çelik İşletmesi	1.874	2.427
TCDD	990	2.529
Denizcilik Bankası TAO	1.161	3.599
Deniz Nakliyat TAŞ	478	1.103
THY	350	431

Böylece ülke siyasal hedefli terör ve tedhişe paralel olarak ideolojik grevlerle de ekonomik ve sosyal alanda çökertilmeğe çalışılıyordu.

KISIR ÇEKİŞME VE BEYANLAR

Hükümet kurulalı yaklaşık üç ay olmuştu. Anarşik olaylar tırmanışına devam ediyordu. Buna giderek artan ekonomik sıkıntılarımız da eklenmişti. Bu tarihlerde muhalefet tarafından zamanın İçişleri Bakanı hakkında gensoru açılmasını isteyen önergenin gündeme alınıp alınmaması hakkında Meclis Kürsüsünde muhalefet partisi sözcüsü, hükümeti şöyle eleştiriyordu:

"Bugünkü hükümet işbaşına gelir gelmez tedhiş olaylarının derhal duracağını iddia etmiştir ve böylece vatandaşın can ve mal güvenliğini sağlayacağını, akan göz yaşlarına son vereceğini, ülkeye huzur ve barış getireceğini taahhüt ederek işbaşına gelmiştir. Bugün, hükümetin kuruluşundan bu yana 83 gün geçmiştir. Bu süre içinde şiddet hareketleri duracağına daha da azgınlaşmıştır. Çok tehlikeli bir tarmanışla tüm

ülkeyi endişe verici bir ortama sürüklemiştir. Anayasanın tanıdığı hak ve hürriyetler, hür demokratik nizam ve devletin varlığını tehdit eden ve tehlikeye düşüren boyutlara ulaşmıştır. Teessürle ifade edelim ki bu geçen 83 gün zarfında 191 vatandaşımız hayatlarını kaybetmiş, 800'e yakın vatandaşımız yaralanmış, 100'ü aşan silahlı soygun olayı olmuştur. İşlenen bu siyasi cinayetlerde hayatını kaybedenler arasında öğrenciler, güvenlik kuvvetleri mensupları, öğretmenler ve bir de savcı vardır. Yine bu arada 61 emniyet görevlisi silahla yaralanmış, 31 polis karakoluna saldırı yapılmıştır. Demiryoluna, karayoluna sabotajlar yapılmış, siyasi parti binaları bombalanmıştır. Orduevinin yanındaki Danıştay bile bombalanmıştır. Polis, bekçi, astsubay şehit edilmiş, Elazığ'da, Gaziantep'te dükkânlar yağma edilmiş ve yakılmıştır. Ülkede vatandaş artık birbirinden, komşusundan korkar hale gelmiştir. Kimin kim tarafından nerede ve ne zaman soyulacağı ve öldürüleceği belli değildir. Bunun korkusu tüm vatandaşların içine düşmüştür. Korkusuz yaşamak ülkemizde vatandaş için artık bir lütuf ve nimet sayılır hale gelmiştir. Kan lekesi bugün büyümektedir. Geçen hafta içinde sadece İstanbul'da 15 ölü ve yaralı vardır. Anarşinin tohumunu eken bu hükümettir. Yangın çıkaran odur. (Yanıyoruz) diye feryat eden yine odur. Akan gözyaşlarını ikbal basamağı eden yine odur."

Bu devirde Partilerin ve onların hükümetlerinin başarı veya başarısızlıklarının ölçüsü; ölüm adetlerinin azalması veya çoğalmasıyla belirleniyordu. Türk Parlamentosunda; ölüm, bomba yaralama olaylarından başka bir şey konuşulamaz olmuştu. ***"Senin devrinde böyle, benimkinde şöyle"*** türünden demokrasiyi yozlaştıran tutum ve davranışlar içine girilmişti. Aslında Parlamentodaki tüm siyasi partiler belirli zamanlarda iktidar olmuşlardı. Kimi niçin suçluyorlardı? Bütün bu olaylar milletin gözü önünde cereyan etmiyor muydu? Olaylar Meclis kürsüsünden apaçık ortaya konulmuyor muydu? Ve nihayet ülkeyi güvensizlik ve tedirginlik ortamına iten kendi davranışları değil miydi?

Basın yoluyla kamuoyuna akseden bu tür kısır çekişme ve beyanlar, milletin parlamentoya ve parlamenterlere olan güvenini ve saygısını giderek zedeliyordu.

Akıtılan her kanda parlamenterlerin sorumluluğu olduğu yine parlamenterlerin ağzından ifade ediliyordu. Bu durumda yapılması lazım gelen şey,parti ayrılıkları, görüş farklılıkları bir kenara bırakılarak, ağır sorunları birlik ve beraberlik anlıyışıyla göğüslemekti. Fakat, bu konuş-

malar biter bitmez parlamenterler yine *"sen ben ithamlarıyla"* kıyasıya bir kavganın içine giriyorlar ve meseleleri bu yolla çözümlemeyi tercih ediyorlardı.

O günlerde gazete haberlerinde şiddet olayları şöyle sıralanıyordu.

— Yurdun dört bir yanını kaplayan anarşi, günden güne çığ gibi büyümekte, halk sokağa çıkmaktan ürkek hale gelmekte ve sağduyu sahibi herkes, *"Bu gidiş nereye varacak"* endişesini gizlememektedir.

— Kahramanmaraş ve Malatya'da meydana gelen olaylarda iki kişi öldürüldü.

— Bitlis'te bir benzin istasyonu iki kişi tarafından soyuldu.

— İstanbul'da bir anaokuluna bomba atıldı.

— Ankara'da meydana gelen olaylarda bir öğrenci öldürüldü, 19 kişi yaralandı.

— İstanbul, Ankara, Iğdır, Turhal ve Urfa'da meydana gelen anarşik olaylarda bir banka soyuldu, otomobiller ve işyerleri tahrip edildi, 16 kişi yaralandı.

— İstanbul'da ilkokul öğrencilerinin üzerine ateş açıldı, bir çocuk tabanca kurşunlarıyla yaralandı.

— İstanbul ve Ankara'da bazı öğretim üyelerinin evleri bombalandı.

— Malatya'nın Arapkir ilçesinde bir ilkokul öğrencisinin elinde dinamit patladı.

— Siverek'te 3 Türk bayrağı yırtıldı.

— Kızılhisar'da particilik yüzünden çıkan çatışmada 5 kişi yaralandı, 15 işyeri tahrip edildi

— İstanbul'da biri kız 5 kişi tarafından bir banka şubesi soyuldu, veznedar yaralandı.

— Hükümetin 100'ncü gününde 210 ölü, 1216 yaralı, 411 patlama ve 43 soygun olayı..

Başbakan 5 Şubat 1978 'de *"Anarşi üç ay içinde önlenecek"* demiş olmasına rağmen, bu defaki konuşmasında *"Uzun zaman gerekiyor, polis ikiye ayrılmıştır"* beyanında bulunuyordu. Bunun gibi birbirini tutmayan açıklamalar, politikacılar arasında uzun süren sert tartışmalara neden oluyordu. Çözüm; yasama, yürütme ve yargı başta olmak üzere Devletin tüm organlarınca ciddiyetle ele alınacak ve uygulanacak önlemlerle mümkün olabilirdi. Tabii ki birinci derecede sorumluluk Parlamentoya aitti. Ama günler geçiyor, siyasal huzursuzluk daha da artıyor, tutarsız beyanlar, ekonomik çıkmazlar ve anarşik olaylar birbiri arkasından devam

ediyordu. Özellikle şiddet olayları artık gazetelerin tüm sayfalarını işgal eder hale gelmişti.

— Malatya'da üç lise öğrencisi, Ankara'da bir işçi öldürüldü.

— İzmir Tariş Fabrikalarında iki işçi grubu çatıştı, 40 yaralı var.

— Ankara'da bir partinin hükümeti protesto yürüyüşünde Parti Genel Başkanı da yürüyüşçülerin önünde pankart taşıdı, sokaklar boşaldı, işyerleri kapandı, otomobiller trafikten çekildi. Ankara terkedilmiş bir kent görünümünde.

— Malatya Belediye Başkanı, gelini ve iki torunu posta yoluyla gelen bombalı paketin patlaması sonucu feci şekilde öldüler.

— Malatya'da kanlı olaylar çıktı, işyerleri yakıldı.

— Bir bomba paketini açan iki PTT'ci kör olma tehlikesinde.

— Malatya olayları yüzünden Erzurum kana bulandı, olaylarda yaralı sayısı 60'ı geçti.

— Ankara'nın Maltepe semtinde öğrencilerin okula gitmek için toplandıkları bir otobüs durağı yanında duran otomobile konan bombanın patlamasiyle 5'i ağır 24 kişi yaralandı, 100'den fazla ev ve dükkanın camları tamamen kırıldı.

Bu arada Bakanlar Kurulunda yeni vergi tasarıları ele alınmış ve bu tasarılar TBMM'ne sevkedilmişti. Basında ve halk arasında yeni vergi tasarısı üzerinde tartışmalar sürerken, hükümetin mensup olduğu siyasi parti içerisinde de bu tasarılar yüzünden anlaşmazlıklar çıkıyordu. Başbakan ***"Vergi adaleti sağlanacaktır."*** derken, iş çevreleri ***"Vergisini doğru ödeyene yüklenilmemesini"*** istiyorlar ve ***"Devletleştirme kararı ile ekonominin verimli sektörleri kısıtlanmamalı"*** diyorlardı.

Öte yandan, anamuhalefet partisi lideri ise, yeni vergi yasası ile ilgili olarak ***"Yeni vergi yasasının mülkiyet düşmanlığı olduğunu"*** öne sürüyordu.

Ülkenin yeni bir vergi anlayışına ve düzenlemelerine ihtiyacı olduğu herkes tarafından kabul ediliyor ve fakat bunlar çeşitli görüşlerle istismar ediliyordu.

Ülkede ki siyasal ve sosyal kargaşa, yaşamı çekilmez hale getirerek devamlılık gösteriyordu. Bir bölgede cereyan eden olayın sancıları diğer kentlerde de görülmeye başlanmıştı. Nitekim Malatya'da meydana gelen kanlı olaylar kısa sürede diğer merkezlere de yayılmıştı. Kahramanmaraş'ta tedirginlik dolu bir bekleyiş hüküm sürüyordu. Bu arada Iğdır'da olaylar

sonunda 200 işyeri tahrip ediliyordu. Ancak askeri birliklerin ilçeye girmesiyle olaylar sona erdi. Bu olaylar nedeniyle ilçede ilk kez 19 Mayıs törenleri yapılamıyordu.

EĞİTİM MİLLİLİKTEN UZAKLAŞTIRILDI

Her gün bir kaç can alarak devam eden anarşi ve terör, geride gözü yaşlı analar, babalar, eş ve yetimler bırakıyordu. Yurdun en ücra köşelerine kadar yayılmış anarşi ve terörün kanlı elleri, bu defa da ilk ve orta öğretim çağındaki çocuklarımıza uzanmış; öğretmenlerimiz ve öğrencilerimiz birbirlerine düşman kamplara ayrılmıştı. Okullarda Atatürk ilkeleri doğrultusunda eğitim ve öğretim yapılması gerekirken, genç kuşaklara çeşitli yabancı ideolojiler aşılanıyordu.

Bu olaylar sırasında Meclis'te muhalefet tarafından ***"Eğitimi millilikten uzaklaştırdıkları"*** iddiasıyla Bakanlar Kurulu hakkında bir gensoru verildi.

Gensoru görüşmelerinde ilk sözü alan anamuhalefet partisi lideri, şunları söyledi:

"Milli Eğitim tabirini kanunlar çerçevelemiştir. Milli Eğitim, devrimci eğitim değildir. Yasaları yoktur. Milli Eğitim, üretim biçimini çerçeveleyen eğitim şekli de değildir. Milli Eğitimin Anayasa'da devletin denetim ve gözetimi altında yapılacağına dair kesin hüküm vardır. Türk okulları, Türk vatandaşı yetiştirecektir. Alman, İtalyan, Sovyet vatandaşı değil. Türk okullarında Cumhuriyetin eğitimi yapılacak, Cumhuriyetin nesilleri yetiştirilecek ve Cumhuriyetin bekası teminat altına alınacaktır. Türk okullarında vatanına milletine düşman kişiler yetiştirilemez... Temel Eğitim Kanunu, Türk çocuklarının nasıl yetiştirileceğini çerçevelemiştir. Bu yasanın 1'nci maddesine göre Atatürk inkılaplarına, Anayasanın başlangıcında ifadesini bulan Türk milliyetçiliğine bağlı, Türk milletini milli, ahlaki, insani,manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan, insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan milli, demokratik, laik, sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek, Türkiye Cumhuriyeti eğitim sisteminin hedefidir. Eğitim kurumlarında Anayasada ifadesini bulan Türk milliyetçiliğine aykırı siyasi ve ideolojik

tedrisat yapılmasına ve bu nitelikteki günlük siyasi olay ve tartışmalara karışılmasına hiçbir şekilde meydan verilemez... Bugün huzurunuza getirdiğimiz gensoru ile Türk milli eğitiminin millilikten uzaklaştırıldığını iddia ediyoruz. Bu büyük bir iddiadır... Komünizm propagandası yaptığından dolayı askerliğinde yedek subaylık hakkı verilmeyen, "Marksizm, Leninizm öğretmeye mecburum" diyen yüz kızartıcı suçu bulunan, Atatürk fotoğrafını, Preveze Deniz Tablosunu yırtan kişiler önemli görevlere getirilmişlerdir. Yapılan tayinlerde din, Allah, Türklük aleyhine konuşmaktan komünizm propagandası yapmaktan, orduya hakaretten açığa alınmış kimseler vardır. Şimdi diyoruz ki, bu Hükümeti, daha doğrusu bu eğitim politikasını bu Hükümet yürütmemektedir. Eğitim politikasını yürüten TÖB - DER'dir. Hükümet, bu meselede adeta TÖB - DER'e teslim olmuştur. Çünkü,TÖB-DER'e borcunu ödemektedir. Milli Eğitimi tahrip pahasına ödemektedir..."

Bu eleştirileri cevaplayan Milli Eğitim Bakanı ise, şunları söylüyordu:

"Türkiye'de bugün içinde bulunduğumuz koşullar hiçbir siyasal partinin sorunlarının bu üslüpta ve bu düzeyde olmasına olanak tanımıyor. Sizler ve bizler, hepimiz Türkiye'nin içinde bulunduğu bu koşullara özgü bir politika ve tutum izlemek durumundayız... Yeni bir kadro oluştururken, yüce huzurunuzda açıkça söylüyorum; ben Cumhuriyetin çocuğuyum. Cumhuriyetten başka hiçbir siyasal rejime inanmam ve hizmet etmem. Demokrasiyi paylaşmayan hiç kimseyle sorumluluk paylaşmayanı yakalarsam acımam. Çizgim Anayasa çizgisidir. "Ne yapacaksınız " diyorsunuz. Anayasadaki hak ve özgürlükleri eğittireceğim. Bunun dışında olanlarla tek başıma kalsam da sonuna kadar savaşacağım. Ama, benden evvel dağlar gibi yüklenmiş o büyük husumetler içinde, tek başıma kalsam da birgün bu eğitim ailesinde bu çocuklar ve öğretmenler arasında dostluk ve barış gelinceye kadar sonuna kadar uğraşacağım. Ama bir şartım var. Olayları yakından izliyorum. Aslında öğretmenler ve öğrenciler döğüş için ayakta tutuluyorlar. Onlara deniliyor ki, "Bu Hükümet düşecek, sıkı durun, rapor alın, bunların sonu yok, biz geliyoruz." diyorlar. Bunun sonunda öğrenim olmuyor, kapışıyorlar. Barış olmuyor.. Türkiye'deki bunalım ve koşullar, siyasi partilere böylesine tartışmalardan yarar sağlayamayacak kadar ciddidir. Sorumluluklarımız hep beraber bunun çok üstündedir. Hepinizden bu tür düşüncelerin üstünde destek istiyorum. Türkiye'de barış ortamının gelmemesinden, siyasal gelecek hesabı yapanlar var. Ama sizler bu hesapta değilseniz, destekleyiniz lütfen..."

Bu görüşmeler sonunda yapılan oylamayla gensoru önergesi reddedildi. Yıllarca; yönetime gelen her siyasal kadronun elinde kendi görüşleri doğrultusunda yeniden düzenlenen milli eğitimimiz, ilkokuldan üniversiteye kadar gerçekçi ve Atatürk'çü bir görüşle yeniden rayına oturtulmalıydı. Ama bu dönemde de, ülke yönetiminden sorumlu tüm siyasiler, aralarındaki *"Sen - Ben"* kavgasından öte olumlu bir adım atamıyorlardı... Anarşi ilk ve ortaöğretim kurumlarına kadar yayılma göstermiş, üniversitelerimiz her gün düzenlenen forum, işgal veya yürüyüşlerle siyaset arenası haline getirilmiş ve çoğu da kapanmıştı.

Bu arada Milli Eğitim Bakanı, *"Okullarımızı siyasetten arındırmak zorundayız... Siyaset ortaokullarımıza varıncaya dek bir yangın gibi her tarafı sarmaktadır... Hangi düşünceye sahip olursa olsun gençlerimizi kardeşçe bir arada ve barış içinde aynı sıralarda oturtacak ve milli eğitimimizi sürdüreceğiz."* diyordu ama bu sözler hiç bir olumlu sonuç getiremiyordu. Olaylar dolayısıyla eğitim enstitülerinin hepsi kapatılmış, okul müdürleri başka yerlere tayin edilmişlerdi.

ATATÜRK'E VE MİLLİ BAYRAMLARA SAYGISIZLIK

Karanlık ve sinsi güçler ülkenin her tarafında büyük bir umursamazlık içinde eylemlerini sürdürme gayreti içindeydiler. Bunun bir örneğini de 1978'in 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı törenlerinde yaşamıştık. Ankara'daki törenler sırasında bir kısım öğrenciler milli bayramımız aleyhinde ve bütün ilgililerin gözleri önünde gösteri yapabilme cesaretini gösterdiler. Aynı gün İstanbul'da da bu tür olaylar cereyan ediyor, Antakya'da ise bazı gafiller 19 Mayıs spor gösterilerini yapan kız öğrencilerin elbiselerini yırtacak kadar ileri gidiyorlardı. Bu arada bir partinin genel başkanı da tören kıyafetlerini protesto ediyor ve Anıtkabir'de yapılan törene gitmiyerek Atatürk'e karşı olan saygısızlığını bir kere daha tekrarlıyordu.

Atatürk'ün laik Türkiyesi bu duruma nasıl getirilebilirdi? Bunun sorumluları ülkeyi yöneten hükümetler, parlamenterler ve Devletin savunucusu tüm Anayasal kuruluşlar değil miydi? Evet hepsinin tek tek sorumlulukları olduğu inkâr edilemeyecek bir gerçekti. Zaten Meclis kürsülerinde, çeşitli toplantılarda ve yayınlanan bildirilerde bu sorumluların kimler olduğu açıkça ortaya konuyordu.

HEDEF ÖĞRETMENLER

Büyük Atatürk'ün Türkiye Cumhuriyetini emanet ettiği Türk gençliği ve *"yeni nesli yetiştirmekle görevlendirdiği"* Türk öğretmenleri, milletimizi bölmek ve vatanımızı parçalamak isteyen Türk düşmanlarının, *"kaleyi içten fethetmek"* yolundaki sinsi planlarının uygulanmasında kullanılmak üzere elde edilecek başlıca hedeflerden biri olmuştu.

Atatürk ilkelerinden saptırılmış, ideolojilerin tuzağına düşürülmüş bir kısım öğretmenler, kuruluş amaçları *"öğretmenlerin sosyal dayanışmalarını sağlamak ve mesleki ihtiyaçlarını karşılamak"* olan birtakım dernekler içine çekilmişlerdi. Ama çok geçmeden bu dernekler, amaçları dışına çıkarak, tamamen siyasi faaliyetlerin içine girmişler ve giderek rejim düşmanlarıyla eylem birliği yapılan *"isyan karargâhları"* haline gelmişlerdi.Bunun acı örnekleri Türk basınında sık sık gözler önüne konmuş ve fakat sorumlularca, bu derneklerle ilgili hiçbir ciddi önlem getirilememişti. Oysa ki, Devlet ve Cumhuriyetimizin kurucusu Büyük Atatürk 1924 yılında yaptığı bir konuşmada Türk öğretmenlerine;

"... Öğretmenler, Cumhuriyetin fedakar muallim ve mürebbileri, yeni nesli sizler yetiştireceksiniz. Ve yeni nesil sizlerin eseriniz olacaktır. Eserin kıymeti sizin maharetiniz ve fedakarlığınız derecesiyle mütenasip olacaktır...

Cumhuriyet; fikren, ilmen, bedenen kuvvetli seciyeli muhafızlar ister" diyordu.

MECLİS KÜRSÜSÜNDE KALAN SÖZLER

Bir yanda ölüm, yaralama, bombalama ve soygun olayları ve diğer yanda ideolojik kavgalar... Yine Meclisteyiz. Bir milletvekili Meclis Kürsüsünden şu konuşmayı yapıyordu:

"Memleketimizde bugün cereyan eden hadiseleri, sadece başka memleketlerde görülen anarşik olaylar, tedhişçi faaliyet olarak ya da etnik, ideolojik veya mezhep ayrılıklarıyla ilgili mahalli çatışmalar olarak değerlendirmek ve böyle bir değerlendirmeye dayanarak tedbirler almaya kalkışmak fahiş bir hatadır. İkide birde tekrar edilen "şiddet hareketleri sağdan da gelse, soldan da gelse karşıyız" nakaratı eğer bir rakibi bertaraf etmek için vesile ve zemin hazırlamak maksadıyla bile söylenmiş sözler değilse, devekuşu felsefesini hatırlatan tam bir gafletin

ifadesidir. Arkadaşlar, bunun sağı solu yoktur. Mesele sağcı, solcu kavgası değildir. İdeolojik kavga da değildir. Irk kavgası, mezhep kavgası filan da değildir. Bütün bunlar görünüştür, araçtır, yöntemdir. Mesele, Türkiye'nin parça parça edilerek ortadan kaldırılması kavgasıdır. Tehlike büyüktür. Tehlike vahimdir. Tehlike çok yakındır."

Bu sözlerin bir kısmı doğru veya yanlış olabilir. Ama, bu milletvekilinin Meclis'te *"Türkiye'nin parça parça edilerek ortadan kaldırma kavgası"* verildiğine ilişkin sözleri gerçeğin ta kendisiydi. Meclis kürsüsünden bu ve buna benzer yapılan konuşmalar, hiç bir parlamenter üzerinde sorumluluk duygusu uyandırmıyor ve memleketin bu içler acısı durumuna seyirci kalınıyordu.

ASKERİ HAKİMLERE SUİKASTLER

Türkiye'nin her yerinde anarşi devam ediyordu. Yasa dışı örgütlerin sorgusunu yapan Hâkim Binbaşı Yaşar Değerli İstanbul'da otomobilinin ön koltuğu altına konulan bir bomba ile ağır yaralandı. Bir askeri hâkimin daha suikaste uğraması üzerine *Genelkurmay Başkanı Orgeneral Kenan Evren*, bu suikastleri şiddetle kınıyor ve *"Gözü dönmüş bir avuç insanın yurdumuzu bölmesine asla müsaade etmeyeceğiz"* diyordu. Bu açık anlamı ile politikacılara bir ikaz değil miydi ?

Bu tarihlerde ülkemizde cereyan eden olaylar özetle basında şöyle yer alıyordu:

— Deniz Binbaşı Cihangir Erdeniz ve evlatlığı, kimliği bilinmeyen kişilerce öldürüldü.

— Ankara'da bir tren havaya uçurulmak istendi. Raylar arasına yerleştirilen patlayıcı madde zararsız hale getirildi.

— ATAŞ Rafinerisinin bütün üniteleri, işleyecek hampetrol kalmadığı için durdu.

— Gaziantep Kalesine, bombaya bağlı afişler asıldı.

— İzmir'de bir fabrikanın 1 milyon liralık hâsılatı çalındı.

— Millet Meclisi bir türlü toplanıp çalışamayınca, Cumhuriyet Senatosu işsiz kaldı. Senatörler, 56 kanun tasarısı ve teklifinin Millet Meclisinde görüşülüp, Senatoya sevkedilmesini bekliyor.

— Milli Güvenlik Kurulu anarşi ve bölücülüğü görüştü, hükümetin alacağı pek çok tedbirler tesbit edildi. Bunlar arasında bölücü yayınların susturulması, Türkiye sınırları içinde bölücü ve ayırıcı anlaşmazlık

gruplarının çatışmasını önleyecek tedbirlerin alınması, bazı derneklerin kapatılması ve *"Kurtarılmış bölgeler"* diye adlandırılan mahallerin kontrol altına alınması gibi önemli kararların alınmasını hükümetten istedi.

POLİSİN BÖLÜNMESİ

Ülkenin her tarafında habis bir ur gibi yayılan ve kontrol altına alınamayan anarşi ve ideolojik kamplaşmalar zincirinin bir başka halkası da, asayiş ve huzuru sağlamakla görevli polis teşkilatında oluşmuş ve polisin bir bölümü bu karmaşık ortamın ve siyasilerin tavizkâr tutumlarının sürükleyişi içinde kendi aralarında sağ ve sol gruplara ayrılmışlardı. İki dernek etrafında toplanan bir kısım polislerin, yasa dışı örgütlerle olan ilişkileri ve militanlarla eylem birliği içinde görülmeleri, basında sık sık dile getirilen konulardan biriydi.

"... Militanlarla birlikte duvarlara afiş asan polisler, foto muhabirlerine silah çektiler. Aralarında amirlerinin de bulunduğu 50 kadar polis gözaltına alındı..."

Emniyet teşkilatında büyük huzursuzluğa yol açan bu kaynakların, tarafsız olarak görev yapılabilmesi ve anarşi odaklarına süratle gidilebilmesi için, derhal kurutulmaları gerekiyordu. Ama bu son derece tehlikeli gelişme gösteren olay dahi, siyasiler arasında ayrı bir tartışma ve karşılıklı itham konusu yapıldı.

Aylar geçiyor, ölüm, yaralama, bombalama, cezaevlerindeki isyanlar, polis ve öğretmenler arasında meydana gelen kamplaşmaların acı neticeleri, banka soygunları, yokluklar, boykotlar, yürüyüşler ve daha saymakla bitmeyecek binlerce olay.. Ve bütün bunların dışında milletin ümitle baktığı Parlamentoda, siyasilerin hemen her gün gazetelerde, radyo ve televizyonda yayınlanan, usanç verici beyanları...

Bu arada tüm yetkililere ve anayasal kuruluşlara iki açık uyarı bir kez daha tekrarlanıyordu. *Genelkurmay Başkanı Orgeneral Kenan Evren,* Silahlı Kuvvetler günü dolayısıyla yaptığı konuşmada,

"Atatürk'ün bizlere emanet ettiği Cumhuriyeti yıkmaya kimsenin gücü yetmeyecektir. İç ve dış düşmanlar Ordu'yu bölmeye çalışmaktadırlar. Ancak, Türk Silahlı Kuvvetleri bu gafillerin oyuncağı olmayacaktır..." diyerek, tehlikenin ne denli büyük boyutlara ulaştığını herkese açık bir dille ifade etmişti.

22 Aralık 1978 tarihinde ise, Cumhurbaşkanı, laikliğin kabul edilişinin 50 nci yılı dolayısıyla düzenlenen bir toplantıda, ***"Türkiye üzerinde sinsi planların uygulandığını"*** belirterek ***"yurttaşların biribirine düşman haline getirilmesine Devletin izin vermeyeceğini"*** söylüyor ve ***"Mezhep ayrılıklarını kardeş kavgasına dönüştürmek isteyenler var"*** diyordu.

KAHRAMANMARAŞ'TA KARDEŞ KAVGASI

Devlet Başkanının konuşmasından bir gün sonra, milli mücadelemizin kahraman kenti Kahramanmaraş'da kitlesel terörün feci örneği tüyler ürpertici bir katliam olayı patlak verdi. Yıllardır bir arada, içiçe yaşayan insanlarımız ***"uygulanan sinsi planlarla"*** biribirlerine düşürülmüşler ***"mezhep ayrılıkları"*** kışkırtmasıyla, kanlı bir kardeş kavgasının içine sürüklenmişlerdi.

Tarih 22 Aralık 1978... Soğuk bir kış günü... Kahramanmaraş'da bir gün önce öldürülen iki öğretmenin cenazeleri kaldırılıyor... Kent halkı büyük bir tedirginlik içinde, büyük bir kısmı evlerine kapanmış, okulların bir bölümünde dersler yapılamıyor, işyerleri, dükkânlar kapalı, Maraş'ın üzerinde kara bulutlar var, belli ki bir şeyler olacak... Kirli eller haince planlarını uygulamanın sinsi bekleyişi içinde. Birden silahlar patlıyor, ortalık karışıyor. Cenaze törenine katılan kalabalıktan bazı sesler yükseliyor... Elleri silahlı, taşlı ve sopalı gruplar bazı işyerlerini tahrip etmeye, yakıp yıkmaya başlıyorlar... Bu arada silah sesleri sıklaşıyor. Kahramanlık destanları yazdıran insanların arasına sızan karanlık yüzlü kişilerle, aldatılmış, kandırılmış bir kısım gafiller kan kusuyorlar kentin üzerine. İlk gün meydana gelen olaylar sonunda ölü sayısı 33, yaralı sayısı ise 300'den fazla. 500'den fazla ev, işyeri tahrip ediliyor.

Güvenlik kuvvetleri olayları önlemede yetersiz kalıyor. Gaziantep'den Jandarma, Kayseri'den hava indirme birlikleri gönderiliyor. Jetler şehir üzerinde caydırıcı uçuşlar yapıyorlar. Memurların büyük bir bölümü çoluk çocuklarıyla Vilayet Konağına sığınmak zorunda kalıyorlar. Kentte sokağa çıkma yasağı konulmasına rağmen kanlı olaylar kentin diğer yerlerine de yayılmaya devam ediyor.

Bu arada Ankara'da Bakanlar Kurulu olağanüstü toplanıyor. Muhalefet Partisi Genel Başkanı ***"Hükümet kan denizinin içinde gaflet uykusunda"*** diyor.

Kahramanmaraş'ta Vilayet Konağını ele geçirmeye çalışan kişiler, çevredeki evlere baskınlar yapıp, ana ve babalarla birlikte mini mini bebekleri dahi acımasızca öldürüyorlar.

23 Aralık.. Olaylar devam ediyor. Ölü ve yaralı sayısı artıyor. Askeri birlikler kentin her tarafında olayları önlemeye çalışıyor. Girilen bazı evlerde karşılaşılan manzara; vahşet örneği, tiksindirici, utanç verici.. Bir evde bütün bir aile kurşunlara hedef olmuş. Bu arada çarşı karakolu yakıldı ve bir jandarma eri daha vuruldu. Tutuklananların sayısı 100'ü buldu. 200 kişi de gözaltında.

24 Aralık.. Kanlı olaylar büyüyerek sürüyor. Evlerden ve enkaz altından yeni cesetler çıkıyor. Ölü sayısı 98'i buluyor. Askeri birliklere sığınanlar çadırlara yerleştiriliyor. Sokağa çıkma yasağına rağmen maskeli kişiler *"Bağımsız Türkiye"* ve *"Müslüman Türkiye"* diye bağırarak kentin içinde dolaşıyorlar. Terör grupları bazı binaları ateşe veriyor. Yaralıları hastaneye taşıyan cankurtaran araçları durdurulup, kurşunlanıyor. Yaralı sayısının 1.000'i aştığı tesbit ediliyor.

Bu arada Yunan radyo ve televizyonu, *"Türkiye kardeş kavgasının eşiğinde"* şeklinde yayın yapıyor. Kahramanmaraş'taki olaylar ülkenin diğer kentlerine de sıçrıyor. Çeşitli kentlerde yürüyüşler yapılıyor ve çıkan olaylarda muhtelif kentlerde 11 kişi daha öldürülüyor. İstanbul'da 200'e yakın okulda boykota gidildi. Öğrenim tamamen durdu. Ankara'da ortaokul ve liselerle, bazı üniversite ve yüksekokullar kapatıldı.

26 Aralık... Olaylar sürerken, sabaha karşı toplanan Bakanlar Kurulu, sabah saat 07.00'den itibaren 13 ilde Sıkıyönetim ilan ediyordu. Hükümetin Sıkıyönetim ilanına ilişkin tezkeresi, TBMM Ortak Toplantısında 537 oyla kabul edildi. 87 parlamenter toplantıya katılmadı. Parlamenterlerin bu konuda bir araya gelmeleri güçlükle temin edilmişti. İktidar partisinin sabah yapılan Grup Toplantısında, 63 üyesi Sıkıyönetime *"hayır"* demiş, ancak bağlayıcı bir karar alınmak suretiyle Birleşik Toplantıda olumlu sonuç alınabilmişti.

Kahramanmaraş'ta güçlükle önlenebilen olaylar sırasında 109 kişi hayatını kaybetmiş, 500 ev ve işyeri yakılıp yıkılmış, 176 kişi de ağır şekilde yaralanmıştı.

Kahramanmaraş katliamı yabancı basın yayın organlarında şöyle anlatılıyordu:

— *LE MONDE - 24 Aralık 1978*

"... Kahramanmaraş'taki son olayları artık sadece 'terörizm' sözcüğü ile nitelemek imkansızdır... Mezhep rekabetleri siyasal çatışmalara meydan verebilir..."

— *DEUTSCHE WELLE — 25 Aralık 1978*

"... Aşırı sağ ile aşırı sol arasındaki anlaşmazlık 60 kişinin ölümüne yol açtı... Saldırılardan aşırı sağ sorumlu tutuldu..."

— *VOA (Amerikanın Sesi) — 25 Aralık 1978*

"... Kahramanmaraş'ta sünni müslümanlar ile şii müslümanlar arasında 3 gün süren çarpışmalarda 76 kişi öldü, 1.100 kişi yaralandı."

— *LA CİTE — 26 Aralık 1978*

"... Sağcılar "komünistlere ölüm, Müslüman Türkiye, kahrolsun şiiler" sloganlarıyla solculara ait evleri ve işyerlerini tahrip etmişlerdir. Türkiye'de siyasal anarşi bazı çevreler tarafından tahrik edilmektedir. Böylece ülke bir iç savaşa itilmektedir..."

— *STUTTGARTER ZEITUNG — 27 Aralık 1978*

"... Kahramanmaraş olayları İran'daki olaylarla kıyaslanamaz..."

ŞÖYLE DEDİLER, BÖYLE DEDİLER

1978 yılı içinde, siyasi parti liderlerinin konuşmalarından bazı cümleler aşağıdadır.

15 Mart 1978, Başbakan B .Ecevit:

"... Halkımıza barış içinde yaşamayı, gençlerimize can güvenliği icinde öğrenim yapmayı çok görenlere demokratik hukuk devleti kuralları içinde hadleri bildirilecektir... Son günlerde şiddet eylemi kaynaklarının kurutulduğunu görerek telaşa kapılanlar gözleri kararmış durumda son güçlerini ve marifetlerini ortaya koydular..."

19 Mart 1978, AP Genel Başkanı S. Demirel:

"... Hükümetin işbaşına gelmesinden bugüne kadar geçen süre içinde 180 kişi ölmüş, 754 kişi yaralanmış ve 101 soygun olayı meydana gelmiştir... Devlet Güvenlik Mahkemeleri Kanunu derhal Meclislerden geçirilmelidir...,,

19 Mart 1978, MHP Genel Başkanı A. Türkeş:

"... CHP içine sızmış olan komünistler MHP'ye harp ilan etmişlerdir. CHP iktidarı zulmün, partizanlığın, terör ve baskının iktidarıdır..."

21 Mart 1978, AP Genel Başkanı S. Demirel:

"... Devletin polisini kurşunlayan anarşistleri hastanede ziyaret eden İçişleri Bakanının dahil bulunduğu ve temelinde ahlâk dışı tertipler, hile ve entrikalar olan Halk Partisi Hükümetinin 70 günü aşan icraatı sonunda Devlet sol militanların eline geçmiş bir anarşi devleti olmuştur..."

29 Mart 1978, Başbakan B. Ecevit:

"... Bugünkü hükümetin alternatifi yoktur..."

30 Mart 1978, AP Genel Başkanı S. Demirel:

"... Bu hükümet kaçacaktır..."

1 Nisan 1978, AP Genel Başkanı S. Demirel:

"... Hükümet başının eli kanlıdır..."

7 Nisan 1978, Başbakan B. Ecevit:

"... Vergi adaleti sağlanacak..."

21 Nisan 1978, MHP Genel Başkanı A. Türkeş:

"... Polis işkence ediyor..."

24 Nisan 1978, AP Genel Başkanı S. Demirel:

"... Anarşi bitecekse, günde 200 kere Ecevit'le el sıkışırım"

11 Mayıs 1978, AP Genel Başkanı S. Demirel:

"... Muhalefette iken işçinin yanında olan CHP şimdi işçinin karşısına geçti..."

15 Mayıs 1978, AP Genel Başkanı S. Demirel:

"... Hükümetle dişe diş, başa baş mücadele edeceğiz.."

27 Mayıs 1978, AP Genel Başkanı S. Demirel:

"... Millet kendi varlığını korumaya karar verirse önünde hiç bir güç duramaz, milletin varlığına baş kaldıranları mutlaka kahredeceğiz..."

2 Haziran 1978, MSP Genel Başkanı N. Erbakan:

"... Hükümet iç harp çıkarmak isteyenlerin oyuncağı haline gelmiştir."

7 Haziran 1978, Başbakan B. Ecevit:

"... Şimdi önümüzdeki günlere daha güvenle bakıyorum..."

8 Haziran 1978, AP Genel Başkanı S. Demirel:

"...Sine-i millete dönmek de vardır..."

8 Haziran 1978, MSP Genel Başkanı N. Erbakan:

"... Bu hükümet çekilmelidir..."

9 Haziran 1978, MHP Genel Başkanı A. Türkeş:

"... Ecevit hükümeti yakında düşürülecektir..."

15 Haziran 1978, AP Genel Başkanı S. Demirel:

"... Ecevit Sezar hastalığına tutuldu..."

18 Haziran 1978, Ap Genel Başkanı S. Demirel:

"... Hükümetin yüzü varsa milletin karşısına çıkar..."

18 Haziran 1978, Başbakan B. Ecevit:

"... Toplumda huzur ve güvenlik sağlanmıştır, artık anarşiden söz edilemez..."

20 Haziran 1978, AP Genel Başkanı S. Demirel:

"... Hükümetin başının uyur gezer hali ibret vericidir..."

24 Haziran 1978, AP Genel Başkanı S. Demirel:

"... Motelde doğan hükümet çoktan can verdi..."

27 Ağustos 1978, AP Genel Başkanı S. Demirel:

"... Yapamayan gider, yapan gelir..."

7 Eylül 1978, Başbakan B. Ecevit:
"... Türkiye iç ve dışta güç kazandı..."

8 Eylül 1978, Başbakan B. Ecevit:

"... Şiddet olayları endişe verecek hale geldi. Asırlarca aynı bayrak altında yaşamış insanlar arasında ekilen düşmanlık tohumlarının sonucu olarak çıkan olaylar, sadece düşmanlarımızın işine yarar. Etkin önlemler bazı çevrelerin hırsını artırıyor. Demokratik hukuk devleti kuralları içinde kalarak ülkemizi esenliğe çıkaracağız...

8 Eylül 1978, AP Genel Başkanı S. Demirel:

"... Bu hükümetten bir çare beklenemez. Vatandaşı biribirine düşürmüşler ve olaylara açıktan tarafdırlar. Böyle bir durum karşısında hükümetin yapacağı tek iş vardır, bırakıp gitmek..."

10 Eylül 1978, Başbakan B. Ecevit :

"...Silahla bir toplum içindeki silahlar susturulamaz. Biz barışçı yoldan devam ederek bunu sağlayacağız..."

10 Eylül 1978, AP Genel Başkanı S. Demirel:

"... Hükümet, milletin başının derdi olmuştur. Bütün insanlığın başına bela olan komünizmin Türkiye için tehlike olmadığını söylemek, gaflettir, dalalettir ve hatta hıyanettir..."

11 Eylül 1978, AP Genel Başkanı S. Demirel:

"... CHP yakında, milletten, sesi dünyanın öbür ucunda duyulacak bir şamar yiyecektir.. CHP 8 ay zarfında ülkeyi yangın yerine çevirmiş olmasına rağmen, devleti tahrip etme planını icradan bir gün dahi geri kalmıyor..."

17 Eylül 1978, Başbakan B. Ecevit :

"... Hiçbir güçlük ve sorumluluktan yılmadık yılmayız. Hükümete geldiğimizde bu yılın olanakları üç yıl önceden tüketilmişti.. İşçiler sağdan gelen kışkırtmalarla karşı karşıyadır.. Hükümet dönemimizde olaylar tam anlamıyla çözümlenemedi, polisin etkinliği sağlanamadı..."

17 Eylül 1978, AP Genel Başkanı S. Demirel :

"... İktidarı sola teslim edenler vebal altındadır. Millet karşısında taahhüde giren *CHP* yalancı çıkmıştır. İktidar ihtirası ile her çareye başvuran *CHP*, ülkeye büyük zararlar vermiştir. Ağlayıp sızlamalar güçsüzlük işaretidir. Bu ülkenin karşılaştığı meselelerin üstesinden anca biz geliriz..."

24 Eylül 1978, Başbakan B. Ecevit :

"... Muhalefetle diyalog istiyoruz. Parti liderleri ile yapılacak görüşmelerde, yapıcı önerilere açık ve hazırız..." "...Büyük kentlerde saha ve yön değiştiren anarşi ve eylemler düşmanlarımızın başvurduğu etnik ayrılıkları körükleme yoluna girdiler..."

GÜNLÜK MUSTAKİL SİYASİ GAZETE

Yoksa...

Hükümet Konağına yürüyüp ele geçirmeye çalıştılar...

Kahramanmaraş'ta ölü sayısı 77'ye yaralı sayısı 1052'ye ulaştı

Vilayete yürüyen grup, üzerine ateş açılarak durduruldu 6 kişi ele geçti.

Bebeleri bile vurdula

Eve girmişler korku ile dışarıdaki patlamaları izleyen bütün aileyi kurşunlamışlar.

Askeri birlikler dün güçlükle ortalığı yatıştırdı

Çarşı karakolu yakıldı

Bir jandarma eri daha vuruldu

Tutuklananların sayısı 100'ü buldu. 200 kişi gözaltında

Yazısı 13. Sayfada

Bebesini, kardeşini, babasını ya da bir yakınını vahşetten kurtarabile

K. Maraş'tan gelenler anlatıyor:

"KARDEŞ KARDEŞİ VURDU" 3. Sayfada

Ecevit: "Mu saldırg

Vurulmuşlar... İşte vahşet

Yakınlarını ortlayıp, yerlerini, yurtlarını bırakıp kaçanlar

Kahramanmaraş olayının mahkemesi bitti
Verilen ölüm cezasından 14'ü ömür boyu biri 20 yıl hapse çevrildi
Olayları başlatmakla suçlanan Ökkeş Kenger 410 sanıkla birlikte
Karar: 22 idam

24 Eylül 1978, AP Genel Başkanı S. Demirel :

"... Muhalefetten hoşlanmayan özgürlük şampiyonları idareyi ele geçirmiştir. Komünist partisinden rahatsız olmayanların meşru muhalefetten rahatsız olması bu beylerin zamirini ortaya koyuyor, iç yüzleri ortaya çıkıyor, ikiyüzlülükleri sergileniyor..."

25 Eylül 1978, AP Genel Başkanı S. Demirel :

"... Zamlardan sonra şimdi de vergiler geliyor... Böyle bir hükümeti ayakta tutmak günâhtır. Hakkâri seferi ile hükümetin başı bölücülük yaptı. Cumhuriyet Devletini kötüledi..."

28 Eylül 1978, Başbakan B. Ecevit :

".... Demirel'in söylediği hükümete değil, rejime yöneliktir. Sözleri ile yurttaşları sokağa itmek istemesi anlamı çıkıyor. Muhalefetin, muhalefet olmaya katlanması gerekiyor..."

29 Eylül 1978, AP Genel Başkanı S. Demirel :

"... Halkı sokağa döken Ecevit'tir. Halkın bir galeyan içinde olduğu bir gerçektir. Bu hükümetin zevali mutlaktır. Rejimi zedeleyen bugünkü hükümet de bunun başıdır.Ona ne çağrısında bulunayım, onunla mücadele ederim. Onu yapıyorum zaten..."

11 Ekim 1978, AP Genel Başkanı S. Demirel :

"... Hükümetin başı, bir düzen düşmanıdır..."

13 Ekim 1978, Başbakan B. Ecevit :

"... Katiller dikta rejimi istiyor.. Soldaki yasa dışı örgütler öteden beri bilinmektedir. Sağdakiler de ortaya çıkarılmıştır. Şimdi hükmü adalet verecek. Biz şiddetin üstüne şiddetle gidemeyiz..."

15 Ekim 1978, MHP Genel başkanı A. Türkeş :

"... Hükümet komünistlerle işbirliği yapmaktadır.."

1 Kasım 1978, AP Genel Başkanı S. Demirel :

"... CHP anarşistleri 25 bin lira maaşla besliyor..."

5 Kasım 1978, Başbakan B. Ecevit :

"... Sağcı oldukları saptanan şiddet eylemcilerinin tamamına yakını, ya MHP'lidir, ya ülkücü dernekler üyesi veya onların kayıtlı olmayan adamlarıdır. 1970 tarihli Emniyet Genel Müdürlüğü raporunda, Nazi

teşkilatlarının bir benzeri olarak MHP'nin kurduğu kamplarda ateşli silahlarla talim yapıldığı açıkça ortaya konmaktadır..."

5 Kasım 1978, MHP Genel başkanı A. Türkeş :

"... MHP hakkında herhangi bir rapor yoktur... İleri sürülen rapor düzmecedir..."

5 Kasım 1978, İçişleri Bakanı İ. Özaydınlı :

"... Rapor gerçektir. Verildiği kişiler arasında Demirel'in de adı bulunmaktadır..."

24 Aralık 1978, AP Genel Başkanı S. Demirel :

"... Aciz hükümetin yakasına yapışmalıdır..."

25 Aralık 1978, Başbakan B. Ecevit :

"... Bazı kimseler hükümeti yıkabilmek için Türk Ulusunu bölmeye çalışıyorlar..."

25 Aralık 1978, MHP Genel Başkanı A. Türkeş :

"... Kahramanmaraş'ta dökülen kanların ve ölen vatandaşların manevi katili Ecevit'tir..."

25 Aralık 1978, MSP Genel Başkanı N. Erbakan :

"... Memleketi iç harbe götüren bu hükümet bir an önce çekilmelidir..."

25 Aralık 1978, CGP Genel Başkanı T. Feyzioğlu :

"... Yeter artık diye haykırıyoruz..."

26 Aralık 1978, AP Genel Başkanı S. Demirel :

"...Kahramanmaraş olayları bu hükümetin gaflet ve hıyanetidir..."

29 Aralık 1978, AP Genel Başkanı S. Demirel :

"... Ülke 1979'a hükümet arayarak giriyor..."

GERÇEKLER GÖRÜLEMİYOR

Kahramanmaraş'taki kanlı olayların üzerinden bir hafta geçmişti. 28 Aralık 1978'de Anamuhalefet Partisi, bu olaylara sebebiyet verdiği iddiasıyla Bakanlar Kurulu hakkında bir gensoru önergesi verdi. AP Genel Başkanı ve 45 arkadaşının verdiği gensoru önergesinin gerekçesinde

"Hükümetin ülkede yıkıcı, bölücü anarşik olayları önleyemediği, can ve mal güvenliğini sağlayamadığı ve gerekli önlemleri zamanında almadığı" iddiaları yer alıyordu. Şimdi bu gensoru görüşmelerini, siyasi parti sözcülerinin konuşmalarından alınan bazı pasajlarla takip edelim...

Muhalefet lideri özetle şöyle diyordu :

"... Bu facia milletimizin vicdanını kanatmıştır. 4'ü çocuk 15'i kadın olmak üzere 106 vatandaşımızın hayatını kaybettiği bu olayda 200'e yakın vatandaşımızın çeşitli şekillerde yaralandığı, 200'e yakın evin yakıldığı, 200'e yakın işyerinin tahrip edildiği bugünkü bilgiler arasındadır. Böylesine büyük bir facianın vukubulduğu ülkemizde Hükümeti sorumsuz saymak mümkün değildir... Geçen bir sene zarfında, "bir günde anarşiyi durdururuz", "anaların gözyaşını bir günde durdururuz", "bir memlekette bir kişi ölürse o memlekette hükümetler düşer" diyerek hükümeti bildiğiniz gibi ele geçirenlerin bir senelik dönemlerinde, ülkede 5 865 olay vukubulmuş ve 1 173 vatandaşımız hayatını kaybetmiştir. Hadise bundan ibaret değildir. Soygunlar, yangınlar, sabotajlar, cinayetler, hapishanelerden firarlar, hapishaneler basılarak adam kaçırmalar, ülkeyi kasıp kavurmuştur, bir kan denizi meydana getirmiştir... 17 Haziran günü hükümet başkanı, "toplumda huzur ve güvenlik sağlanmıştır, artık anarşiden söz edilemez" diyordu. Bu kafa çare bulur mu? Bulmaz çare. O günden bu yana geçen 7 aya yakın sürede 778 vatandaşımız daha hayatını kaybetmiştir. Görüyormusunuz hükümeti, burnunun ucunu görmekten aciz..."

Diğer bir parti lideri ise şunları söylüyordu :

"... Bu milli bir faciadır ve ne yazık ki aslında sebepleri itibarı ile Kahramanmaraş'a münhasır ve lokal bir hadise değildir. Hükümet bunu hiçbir zaman anlamamıştır. Çünkü, Başbakan olan zat, Türkiye'de bu soğuk harbi sürdüren güçlerin varmak istedikleri nihai hedefe daha değişik yöntemlerle, kapının tokmağını çevirerek varabileceğini ilân etmiştir... Başbakanın tabiriyle, 'düzeni değiştirene', öbürlerinin ifadesiyle 'yıkana kadar' beraber olacakları açıklanmış olmaktadır..."

Muhalefet sözcülerinin iddialarına cevap veren iktidar partisi sözcüsü konuşmasında özetle şöyle demişti :

"... Gensoru önergesi verenler önergelerinde ağır suçlamalarda bulunuyorlar. Bugüne kadar gelmiş ve ancak bugün sonuçları görülen olayların tüm sorumluluğunu hükümete bağlıyorlar. Geçmişte ülkede

kanun ve nizam hâkimiyeti varmış bu kanun nizam hâkimiyeti bu hükümetle kalkmış gibi, geçmişte ülkede anarşik, yıkıcı, bölücü ve terörist hareketler bulunmuyormuş da, bu hükümetle birlikte ortaya çıkmış gibi... Silahlar, bu hükümet zamanında ele geçirilmeye başlandı. Bunların piyasa değeri, bir milyar lira civarındadır. Bu çeşmenin suyu nereden gelmiştir. Bu suyun kaynağında kimler vardır? Şimdi sayın eski hükümet başkanına soruyorum? Dokuz yıl ülkede Başbakanlık yaptınız, bu ülkenin sosyal hayatına, eğitimine, ekonomisine ve politikasına az sayılmayacak bir süre damganızı vurdunuz. Felsefeniz, yönteminiz ve yönetiminiz bu ülkeye egemen oldu. Bugün ne varsa ayağa kalkmış, kalkışmış sizin tohumların eseridir. Yurdumuzdaki bugünkü acıklı görünüm, yapıtıyla, sahnesiyle, mizanseniyle size aittir... Yıllardır Türk'ü Türk'e vurdurmak isteyenler, kışkırtıcılık yapanlar, toplumumuza kin ve nefret tohumu ekenler bunun ürününü Kahramanmaraş'ta topladılar..."

Bu konuşmalardan sonra Başbakan cevap olarak şunları söylüyordu :

"... Eylemlerin ve ölenlerin sayısı 1978'de artmaya başlamadı; 1975'den bu yana her yıl katlanarak arttı. Türkiye'deki şiddet eylemleri tek nedene bağlanamaz. İç nedenleri vardır, dış nedenleri vardır, ekonomik nedenleri, toplumsal nedenleri, siyasal nedenleri vardır... Bu Gensoru önergesinde bizim hükümetimiz dönemi için, 'devlet otoritesinin yerini silahlı militanlar ile sorumsuz ve kanun dışı dernekler almıştır' deniyor. Kimler tarafından deniyor. Geride bıraktığımız yıllarda devlet otoritesinin yerine geçirmek üzere silahlı militanları yıllarca kamplarda yetiştirenler tarafından bu iddia öne sürülüyor.

"... Halkı hedef aldılar; Mamak'ta, Balgat'ta eylemlerle hiçbir ilgisi olmayan halkı hedef aldılar. Halkın canına kıyanların hangi ideolojik gruptan, hangi partinin, derneğin yandaşları arasında olduğu Savcılıkça verdikleri kendi ifadeleri ile açıklandı. Ama hâlâ muhalefet partisi genel başkanı, "bana o cepheden suçlu var dedirtemezsiniz" diyor... Bir memlekette vur — kaç olayları olurken sıkıyönetim ilan edilmez. Ama, toplum çatışmaları bir ölçünün üstüne vardığında elbette sıkıyönetim ilan edilir... Türkiye'yi bu ortama getirenlerin Türkiye'de olup bitenlerden bizi sorumlu tutmasına tahammül edemeyiz..."

Bu konuşmalarda da görüldüğü gibi, milletimizi bölmek, içten vurmak gibi haince bir planın uygulandığı, hepimizi derin acılar içinde bırakan Kahramanmaraş faciası karşısında dahi, siyasiler biribirlerini suçlama

yarışı içine girmişler, yıllardan beri sürdürdükleri bu tutumlarını değiştirmemişlerdi. Büyük Atatürk'ün dediği gibi, *"kudretsiz dimağlar, zayıf gözler hakikati göremiyorlardı"* fakat *"zaman, bütün hakikatleri en geri olanlara dahi anlatacak"* ve onları tarihi sorumlulukları ile başbaşa bırakacaktı.

1978 YILI BASINDA NASIL DEĞERLENDİRİLİYORDU

"...*1978* yılı; 11 milletvekilinin yardımı ile kurulması başarılan hükümet, gittikçe ağırlaşan ekonomik sıkıntılar, her gün daha yoğunluk kazanan anarşik olaylar, bunun sonucu gelen sıkıyönetimle anılacak.

1978'in hemen ilk günü Türkiye Cumhuriyeti tarihinin 42 nci hükümeti işe başlamıştı. Büyük ümitlerle kurulan bu hükümet özellikle dış politika alanında gerçekten yakın ilişkiler kurmayı başardı. Başbakan, bir yıllık süre içinde hemen hemen dünyanın dört bir köşesini dolaştı ve bu alanda eşine ulaşılması oldukça güç bir rekor kırdı. Ağır ekonomik koşulların tehdit ettiği Türkiye'yi sıkıntılardan kurtarmak için çeşitli dış yardım vaadleri aldı. Ama, vadesi gelmiş borçların ertelenmesinden başka dişe dokunur bir yardım sağlanması mümkün olmadı. Bu nedenle sıkıntılar sürdü gitti.

Çok kişi, *1978* yılına "zam yılı" adını taktı. Gerçekten de fiyatlar tahminlerin üzerinde artış gösterdi ve hemen her şeye zam, hatta zam üzerine zam yapıldı. Resmi istatistiklere göre, *1978* içinde hayat pahalılığındaki artış yüzde 65'i buldu. Bir başka deyişle yılın başında 100 liraya alınan herhangi bir mal yıl sonunda ancak 165 liraya satın alınır oldu.

Bu oran, ancak ortalama artışı gösteriyordu. Aslında fiyat artışları bazı konularda yüzde yüzün de üzerindeydi. Örneğin, giyim eşyasında, gıda maddelerinde ve kiralardaki artışlar bunlar arasındaydı. Nitekim İstanbul Ticaret Odası tarafından yayınlanan fiyat endekslerinde, yüzde ikiyüzü bulan zamlar bile açıkça belirleniyordu. Yıl içinde fiyatlar sürekli olarak artarken, yapılan bir devalüasyon ve yedi kur ayarlaması Türk parasının değerini iyice düşürdü.

Devalüasyon kısaca *IMF* diye bilinen (Uluslararası Para Fonu) uzmanlarının sık sık yaptıkları ziyaretler sonunda uygulama alanına konulmuştu. *IMF*'nin isteği ile başvurulan devalüasyon kararı 1 Mart günü açıklandı. Bu ayarlama sonunda Türk parasının değeri yüzde otuzyedi

oranında düşürüldü. Ancak yıl sonuna kadar başvurulan ve sayısı yediyi bulan kur ayarlamaları ile Türk parasındaki düşüş oranı yüzde 57'ye ulaştı.

IMF'nin istekleri yalnızca devalüasyon değildi. Bazı temel maddelere zam yapılmasını, devlet memurları kadrolarının dondurulmasını, içtüketimin kısılmasını, Merkez Bankası tarafından kamu kesimine açılacak kredilerin durdurulmasını istemişti. Tüm bu istekler de aynen kabul edildi.

BİRBİRİNİ İZLEYEN ZAMLAR

Seri haldeki zamlar, *1978* yılının hemen Ocak ayında başlamıştı. İlk olarak ilaç fiyatlarına yüzde 25 ile yüzde 150 oranında, deterjan fiyatlarına ise yüzde 50 oranında zam yapıldı. Bunu Şubat ayında demir nakliye ücretlerine yüzde 30 oranındaki zam izledi. Mart ayında PETKİM ürünlerine yüzde 50, dış uçak ücretlerine yüzde 34, ithal malı kâğıtların tonuna 17 lira, yerli otomobil fiyatlarına ortalama 30 bin lira, ithal malı içki ücretlerine yüzde 50, Sümerbank ürünlerine yüzde 40 oranında zam yürürlüğe konuldu. Gene aynı ay içinde tren, uçak ve vapur biletlerine de zam geldi.

Daha sonraki aylarda zamlar durmak bilmeden sürdü gitti. Üstelik kontrolsüzlük, bu artışların yüksek boyutlara ulaşmasını ve geniş halk kitlelerinin acı yakınmalarına yol açtı.

HALKI KORKUTAN ANARŞİ

Kahramanmaraş olaylarından sonra Sıkıyönetim ilanına yol açan anarşi ise, en korkunç seviyelere yükselmişti.Yılın başında görülen birkaç küçük olay ve adam öldürmeler giderek artmış hemen her gün üç beş kişinin canlarına kıyılmaya başlanmıştı. Daha sonra kitle katliamları başgöstermişti. Yıl sonunda bu türden olaylar nedeniyle can verenlerin sayısı 1200'e yaklaşıyordu.

Sağ ve sol örgütlerin birbirine karşı giriştikleri açık mücadelede en modern silahlar, bombalar tahrip kalıpları ve dinamitler kullanılıyordu. Anarşistlerin ellerine geçirmeyi başardıkları bu otomatik silahların nereden ve nasıl temin edildiği, paralarının nasıl ve hangi kaynaklardan bulunduğu açıklık kazanamadı. Herkes bunu birbirine sorup durdu ama işe yarar bir cevap almak mümkün olamadı.

Anarşik olaylar arasında örgütlerin banka ve diğer bazı kuruluşları soyma faaliyetleri de arttı. Öyle gün oldu ki, aynı günde üç ayrı yerde banka soyuldu. Nihayet İstanbul, Ankara ve İzmir gibi büyük illerimizde her bankanın önünde mavi bereli jandarma komandolarının nöbet tutmasından başka çıkar yol bulunamadı. Bu önlem üzerine bu türden soygunlar Anadolunun diğer illerine kaydı. Üniversiteler dışında lise ve ortaokul gibi ortaöğretim kurumlarına da yayılan olaylar nedeniyle öğrenim büyük ölçüde engellendi. Çok sayıda öğrenciyle beraber öğretmen de öldürüldü.

Yasa dışı olayları önlemekle görevli devlet güçlerinden polisin "*POL — DER*" ve "*POL — BİR*" adı altında kurulan iki dernek yüzünden sağcı ve solcu diye ikiye bölünmesi, endişeleri daha da artırdı. Polisler bu iki dernek çevresinde toplanınca onlar da zaman zaman bazı eylemlere giriştiler. Bazı grupların sağcı örgütleri diğer bazılarının ise solcu anarşistleri himaye ettiği söylentileri yayıldıkça yayıldı. Öyle ki, bu derneklere kayıtlı polisler zaman zaman diğer yasa dışı örgütler gibi duvarlara kendi afişlerini astılar, yürüyüş düzenlediler hatta Ankara'da Başbakanı bile protesto ettiler.

Anarşiye çıkış yolu aranmasını isteyen halk, buna benzer gelişmeler karşısında gelecek için duyduğu endişesini gizlemekte güçlük çekerken iktidar ve muhalefet partisi liderlerinin hemen her gün gazetelerde, radyo ve televizyonda yer alan demeçlerini olayları tahrik eder nitelikte bulanlar az değildi.

Karşılıklı ağır suçlamalarla sürüp giden bu kısır çekişmeler, Parlamentoda da halkın beklediği konuların görüşülmesini engelledi. Vaat edilen pek çok yasa sırf bu çekişmeler nedeniyle çıkarılamadı."

1978 YILINDA ORDU'NUN UYARILARI

Bu gelişmeler olurken Silahlı Kuvvetlerin en üst düzeydeki komuta kademesi de boş durmuyor, memleketin göz göre göre yuvarlanmak üzere olduğu uçurumdan kurtulması için mevcut demokratik parlamenter sistem içinde ne gibi acil tedbirlerin alınması gerektiği üzerinde düşünüyorlardı. Tabii bu samimi düşüncelerini de kafalarında saklı tutmuyor, ülke güvenliğine ilişkin konularda Hükümetle yasal bağlantıyı sağlayan Milli Güvenlik Kurulunda dile getiriyorlardı.

1978 Nisan'ında Milli Güvenlik Kurulunda, yeni yasal düzenlemeler dahil, idarece hemen alınması gerekli önlemleri içeren bir tedbirler paketi ortaya konuluyor ve icraata başlanması için Hükümete uyarıda bulunuluyordu.

...TAKSİM MİTİNGİ
...ERGİN FAKAT OLAYSIZ GEÇTİ

**İstanbul'da
en uzun gün yaşandı.
4 milyonluk şehir adeta boşalmıştı...**

İstanbul'u 1. Ordu korudu

● Jandarma ve polisin yanında tam teçhizatlı binlerce asker ve Tank... miting alanında ve şehrin kilit noktalarında kontroller yaptı olağanüstü güvenlik tedbirleri aldı.

● Miting'den önce yapılan ...

● Kavşaklarda ve iskelelerde yolcular ve otolar tek tek arandı. Miting kürsüsünde komando erleri tedbir aldı. Taksim'deki yüksek binalara ve damlara güvenlik kuvvetleri yerleştirildi.

HALK, 1 MAYIS'I BAHAR BAYRAMI OLARAK KUTLADI

MİTİNG... SONRA K... OLAY...

GÖRÜŞ...

NOTLAR

Taksim dün kızıla boyanmıştı

Tercüman

BEGIN ÇIKMAZDA

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

Gündüz boş olan İstanbul sokaklarında ge[illegible] anarşi vardı: 3 polis vuruldu

● Yolda ateş yakan grup polis ekibine yaylım ateşi açtı. Bir polisin hayatından umut kesildi. [illegible] arama yapan polislere ateş açan grup, bir kamyonetle kaçarken yakalandı

Olaysız geçen 1 Mayıs'a gölge düşt[illegible]

CHP MİLLETVEKİLLERİ DE KATILDI:

Ankara'da bir işçi ile kız öğrenci [illegible]

Zaferi bugün kutlanıyor
İSTANBUL'DA DÜN SIKIYÖNETİM HAVASI ALTINDA ENDİŞE VARDI
Bu bir sağ~sol kavgası olamaz
SON OYLAMA BUGÜN
ambargo konusundaki görüşme başladı
2 otomobil veriyoruz!
Halk'a ve olaylara Tercüman
1 TIR 2 otomobil
Temmuz ayında 86 kişi öldürüldü
7 Ayın kanlı bilançosu: 484 ölü
ANARŞİ BAŞININ TACI YAPMA .. NE OLUR BURDA DUR ...
DEMİREL: KO SUDAN UCU
Ümraniye sanıkları cezaevinde basın
CELAL BAYAR ANLATIYOR
son 8 ayı değerlendirdi
Halk'a ve olay Tercüma
1 TIR 2 otomobil Kuponu
Ağustos ayının kanlı bilânçosu: 85 Ölü
Bir ay içinde çıkan 461 olayda da 566 kişi yaralandı
KADİR GECESİNİ İBADET İLE GEÇİRDİLER
Fiatları kont edecek olan teşkilat güçlendirilec
TES-İŞ "BAYRAM GECELERİ

GÜNAYDIN ANKARA

HAVA DURU

Masum öğrenciler alet edildi

Başkent'i dün savaş alanına çevirdiler

Dünkü olaylardan sonra 1500 öğrenci ile 45 öğretmen gözaltına alındı

Prova yapıyorlarmış

İşgalci öğrencilere karşı

BİR YORUM

Korkudan ağlayanlar vardı

İşte şanslı iki okurumuz

Otobüse bin parası bizden!

HERGÜN İKİ ANKARALIYA AYLIK ABONMAN BİLETİNİ BEDAVA VERİYORUZ

Nasıl olacak?

Okullarında rahat değiller

ANKARALILARIN ARZUSU VAR

"1 Mayıs'ta piknik yapmak istiyoruz"

Huzur için..

GÜNAYDIN BAŞ

Dağıtılacak beyin!..

ZİRVESİ BILDIRISINDE AMBARGONUN DIRILMASINA İLİŞKİN BİR MADDENİN YER ALACAĞI SÜRÜLÜYOR

ECEVİT: 'Ambargonun kalkması içi Carter'in üzerine düşeni yapmakta kararlı olduğunu gördüm'

Tercüman

HER SABAH DÜNYA YENİDEN KURULUR, HER SABAH TAZE BİR BAŞLANGIÇTIR

DEMİREL

...ış politikada uzlaşıyoruz ...ye tavizciliğe ...ilmesi büyük gerginlikler doğurur,

EMNİYET GENEL MÜDÜRÜ SİVAS VE BURDUR VALİLERİ GÖREVLERİNDEN ALINDI

Mayıs ayında da oluk oluk kan aktı

66 Ölü

● Geçen yılın ilk 5 ayında 111 kişi ölmüş, 1094 kişi yaralanmış, 35 yere patlayıcı madde atılmıştı. Bu yılın ilk 5 ayında ise ölü sayısı 263'e, yaralı sayısı 1460'a, patlamalar ise 605'e yükseldi

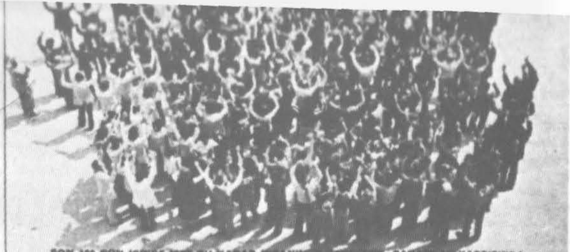
«HALK PLAJI» için yıkım başladı

«HALKÇI İKTİDAR EVİMİZİ BAŞIMIZA YIKIYOR»

KADIKÖY İSKELESİNDE ÖĞRENCİLER ÇATIŞTI

Ecevit hükümetinin craatında...

100. Gün

SON 100 GÜN İÇİNDE İŞTE BU KADAR [illegible] RAKAMLAR KARŞISINDA DUYGUSUZ KALANLARA SESLENİYORUZ. [illegible] KAYBETTİKLERİMİZ DE, BU RESİMDEKİLER GİBİ, CANLI, DİRİ, NEŞE DOLUYDULAR. HAYATI KUCAKLIYORLARDI...

210 Ölü, 1036 Yaralı, 411 Patlama ve 43 Soygun

KAN ÇİÇEĞİ

KTFD TEKLİFLERİ WALDHEIM'A VERİLDİ

● [illegible] "Federal Anayasa, Federal Devletlerin [illegible] konusunda bir öneri ile Maraş" konularında [illegible]

MHP'NİN YARIN YAPILACAK «BÜYÜK YÜRÜYÜŞÜ»NE 100 BİN [illegible]

[illegible]

ECEVİT - Mc NAMARA İLE KAHVALTI ETTİ

[illegible]

● Başbakan 5 Şubat'ta «ANARŞİ 3 AY İÇİNDE ÖNLENECEK» demişti. Daha sonraki konuşması şöyle oldu: «UZUN ZAMAN GEREKİYOR, POLİS İKİYE AYRILMIŞ»

● 100 günde cumhuriyet tarihinin kıyım rekoru kırıldı; 10 binden fazla memur tayin edildi. 91 genel müdür, 14 müsteşar, 610 üst kademe yöneticisi görevden alındı...

● Bütün bu tayinlerden sonra Ecevit, «BÜROKRASİ A'DAN Z'YE DEĞİŞMELİ» dedi.

ANARŞİ EN SONUNDA MİLLET MECLİ[Sİ] KAPILARINA UZANDI

● "Ülkü Ocak[...]

YAPAN

BAŞBAKAN ECEVİT

Ümraniye olayı için Emniyet'te toplanan yetkililer saatlerce karar alamadı

VAHŞET : 5 kişi kurşuna dizildi

İstanbul savaş alanına döndü

6 Ölü 43 yaralı

GURU, ÜÇ POLİSİ VE BİR GAZETECİYİ YARALAYAN ÖZEL YETİŞTİRİLMİŞ 3 TİKKO'CU MİLİTAN ÇATIŞMA İLE YARALI HALDE YAKALANDI

FRANSA'DA ORTA SINIF SAĞ'A KAYINCA "SOL CEPHE"NİN OY ORANI DÜŞTÜ

«TAYİN EMİRLERİ POLİS ZORU İLE İMZALATILDI»

İTALYAN ESKİ BAŞBAKANININ ŞOFÖRÜ VE 3 MUHAFIZI ÖLDÜRÜLDÜ

ALDO MORO KAÇIRILDI

...RAİL İŞGAL ETTİĞİ ...NAN ...PRAKLARINA ...LEŞMEYE ...ŞLADI

dostluğunu kaybetmemeli

Aldo Moro kaçırıldı

KATLİAM: öğrenciler bombalandı

5 ölü pekçok yaralı var. Bombayı atanlardan kimse yakalanamadı

Yaraların kaldırıldığı Çapa ve Cerrahpaşa Tıp Fakültelerine giriş-çıkış yasaklandı

Beyazıt Meydanı'ndaki olay bir anda başlayıp bitti İstanbul Üniversitesi süresiz kapatıldı

Türkiye İsrail'in Lübnan topraklarından çekilmesini istedi

Kadıköy'de de bir öğrenci öldürüldü

Tercüman

HER SABAH DÜNYA YENİDEN KURULUR HER SABAH TAZE BİR BAŞLANGIÇTIR

■ Hamit Fendoğlu, gelini ve iki torununun paket bomba ile öldürülmesinden sonra...

Malatya tahrip edildi

Malatya'da 3'ü lise öğrencisi 4 kişi öldürüldü. 1000 kadar işyeri, Hükümet Konağı, 3 gazete idarehanesi, CHP binası ve bir han yakıldı, şehrin içinde bombalar patladı. Halk "Katil Ecevit" "Komünistler Moskova'ya" diye bağırdı 4'ü ağır 30 kişi yaralandı

● Olayların önlenebilmesi için Malatya'ya civar illerden Komando Birlikleri, Zırhlı Birlikler ve Ankara'dan Toplum Polisi gönderildi. Şehrin üstünde jetler ve helikopterler sürekli devriye uçuşları yaptılar

● İnfilak sırasında ölen Hamit Fendoğlu'nun 8 aylık hamile olduğu açıklandı

● Bayar, Demirel, Türkeş ve Erbakan Malatya'ya gittiler

BAŞYAZI

ARINLAR ÇOK GEÇ OLABILIR

INSANLIĞI UTANDIRACAK VAHŞET TABLOSU

PTT GENEL MÜDÜRÜ «KOLİ ALINIRKEN KİMLİK TESPİTİ YAPILACAK» DEDİ

ALDO MORO ÖLDÜRÜLÜP CESEDİ GÖLE ATILDI

ANKARA'DA 3 ÖĞRETİM ÜYESİNİN EVLERİNE PATLAYICI MADDE ATILDI

● ODTÜ Rektör Yardımcısı ve iki öğretim üyesinin evinde patlamalar sonucu büyük hasar oldu

● Ankara, İstanbul, İzmir ve Sinop'taki olaylarda 10 kişi yaralandı

FOTOĞRAFLARLA MALATYA OLAYLARI ORTA SAYFAMIZDA

VERGİ

NAZLI ILICAK

Hürriyet

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

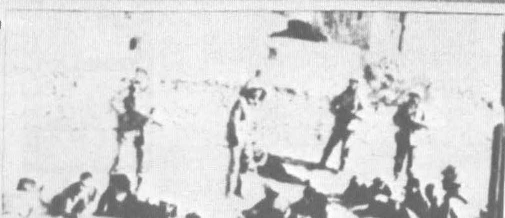
Bizimle işbirliği yapan kuruluşlar 3, orta ve diğer sayfalarımızda

DİKKAT

Bu da mı sağ - sol meselesi!.. Bölücülük doruğa tırmandı.

"Malatya'da içme suyuna zehir atıldı"

● Muhalefet hükümetin dikkatini çekti: Malatya olayı herkesin gözünü açmalıdır

Waldheim:

...ol alan
...apatılacak

...aç ve

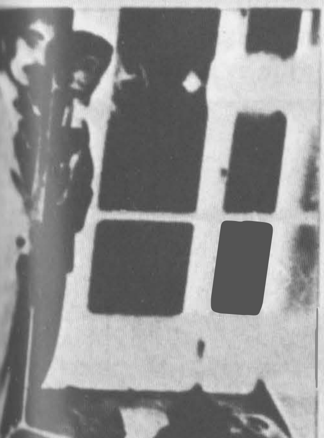
...ar

...lı

YAKALANIP GÖTÜRÜLDÜLER:

MALATYA KAN AĞLIYOR

...RI YIKANIP, SERUM TAKILDI:

...vit göreve çağırdı ve ...

istifa etti

Sokağa çıkma yasağı devam ediyor

Dükkanlar, mağazalar, işyerleri ... kapalı

23 Nisan törenleri yapılamıyor

Halk korku ve endişe içinde

Zehirli su içenlerin tedavileri devam ediyor

Vali istifasını bekliyor; İçişleri Bakanı günler sonra geldi

Oktay ÖZESKİCİ, Kâmil BAŞARAN, Necdet İŞLER, Rıza EZER ve İsmet YALVAÇ'tan kurulu HÜRRİYET ve Ihlas ekibi bildiriyor.

MALATYA- Şehir içme suyuna zehir atıldığı yolundaki haberden sonra susuz, ekmeksiz kalan Malatyalılar kan ağlıyor. Hamit Fendoğlu ve üç yakınının öldürülmesinden sonra doruk noktasına ulaşan kanlı olaylardan sonra halk bu kez can ve mal kaygısına düştü. Halk her an çıkabilecek yeni olayların huzursuzluk dolu bekleyişi içinde kıvranırken, İçişleri Bakanı İrfan Özaydınlı olayların başlamasından ancak 4 gün sonra Malatya'ya gelebildi.

İlgililerin tahlil ettirdikleri sularda herhangi bir zehire rastlanmadığını iddia etmelerine rağmen Malatya'daki devlet ve özel hastaneler zehirlenme belirtileri gösterdikleri için yakınları tarafından getirilen çok sayıda Malatyalı ile dolup taştı. Malatya Devlet ve SSK hastaneleri ...

MEZARLARINA KAPANIP AĞLADILAR:

ankara

BÖLÜM **VI**

1979'A BAKIŞ

1979 yılına yeni ümitlerle girildi. Özellikle siyasi parti liderlerinin yeni yıl mesajlarındaki iyi dilekleri, birlik ve beraberlik çağrıları, bir yıl öncesinin karanlık bulutlarını dağıtacağı izlenimini veriyordu. Bu mesajlarda şöyle deniliyordu:

"... Ulusumuz, bu dönemde de zorlukları aşıp esenliğe kavuşacaktır... Kötülükte değil, iyilikte birleşelim.. Türkiye'nin içinde bulunduğu durumun tüm vatandaşların her zamandan daha çok milli birlik ve beraberlik içinde bulunmalarını zorunlu hale getirmektedir... Aynı milletin evlatlarını ırk, mezhep, sınıf kavgası kışkırtmaları ile biribirine düşürenlerin milletimize getirecekleri sadece kandır, göz yaşıdır, felakettir..."

Devlet Başkanı ise yayınladığı yeni yıl mesajında siyasi partileri ve Anayasal kuruluşları bir kere daha uyarıyor ve şunları söylüyordu :

"... 1979 yılında halkımızın büyük bir özlemle beklediği huzur, güven ve kardeşlik havasını sağlamakta siyaset adamlarımız, bütün kamu görevlilerinin ve yargı organları mensuplarının tam bir anlayış ve üstün bir gayret içinde görevlerini yerine getirmelerini tüm ulusça kendilerinden beklemekteyiz.. Geçirdiğimiz acı deneyler, siyasal kadroların biribirlerini suçlamasıyla hiçbir yere varılamayacağını artık herkese göstermiş olmalıdır. Özgürlükçü demokrasinin kaçınılmaz unsuru olan siyasi partiler için demokrasiyi yaşatmak, vatan bütünlüğünü korumak ve Türk Ulusunun mutluluğu yolunda gereken her şeyi yapmak en tabii görevdir. Kritik anlarda siyasal partiler ulusun huzur ve mutluluğunu gerçekleştirmek için kendi siyasal görüşlerinden de fedakârlık yapmak zorunda kalabilirler..."

Diğer yandan anarşi ve şiddet olayları yeni yılın ilk günlerinde can almaya devam ediyordu...

— Gaziantep'te bir işçi evinin önünde öldürüldü.

— Bir mutemedi soyan silahlı iki kişi 765 bin lira alarak kaçtı.

— İzmir'de öğrenciler jandarma ile silahlı çatışmaya girdi. Bir jandarma eri ile iki öğrenci yaralandı.

— Kaman, Erzincan ve Trabzon'da 3 kişi öldürüldü.
— Alanya'da bir eve bomba atıldı.
— Malatya'da Yeşiltepe Belediye Başkanı ağır yaralandı.
— İstanbul'da dinamitli pankartı indirmek isteyen üç jandarma eri ağır yaralandı.

Bu olaylar sırasında 2 Ocak tarihinde İçişleri Bakanı istifa etmişti. İstifa haberini veren bazı gazeteler bu konuda şunları yazdılar :

".. İçişleri Bakanı tüm konuşmalarında anarşinin bir Devlet sorunu olduğunu vurgulamıştı. Anarşi partilerüstü bir sorun olarak kabul edildiği andan itibaren yüzde elli başarı sağlanabileceğine inanmıştı.."

".. İçişleri Bakanının istifası "Anaların göz yaşını dindireceğiz" iddiasının iflasıdır.."

".. Muhalefet partileri de anarşinin kolay kolay durmayacağını iyi biliyordu ama, yıpratma taktiğini sürdürdüler. Olayların ardından gittiği için suçlanan İçişleri Bakanı istifa etti.."

Muhalefet partisi yetkilileri de bu istifa karşısında, *"Gecikmiş bir istifa..Türkiye'nin kurtuluşu bir Bakanın değil, Ecevit Hükümetinin istifasıyla mümkün olacaktır"* şeklinde beyanda bulundular.

Siyasi alanda hükümet anarşik olayları önleyememenin sıkıntısı içinde iken, halkın ekonomik yaşamı da gittikçe kötüleşiyordu. Dış borçların ertelenmesi ve yeni kredilerin temini için dışta yoğun çabalar sarfedilirken, içte de finansman kaynaklarını çoğaltmak amacıyla hazırlanan yeni vergi tasarılarının Meclislerden bir an önce çıkarılması çalışmaları yapılıyordu. Ancak, hükümetin bu konuda muhalefetten yardım talebine karşın, muhalefet *"Herşeyden önce vergi yasasının kapsamı içindeki en az geçim indirimi yasa tasarısının öncelikle ele alınmasını ve ancak bundan sonradır ki, anlaşabilecekleri bir vergi tasarısı üzerinde hükümetle görüşebileceklerini"* öne sürüyorlardı. Fakat muhalefetin bu önerisine, iktidar, vergi yasasının bir bütün olduğunu, asgari geçim indiriminin bundan soyutlanamayacağını söyleyerek karşı çıkmıştı. Böylece vergi yasalarının Meclislerden çıkması daha başlangıçta imkânsız hale geliyordu.

Bu tartışmalar sırasında ekonomik haberler gazetelerde şöyle veriliyordu :

— Özel sektör kuruluşlarından birinin başkanı; *1979'da* mevcut sanayinin tam kapasiteyle çalışabilmesi için tüm güçlerin seferber edilmesini istemiş, anarşiyi sürekli önleyici ve sivasi istikrarı sağlayıcı

tedbirlerle gerekli ekonomik tedbirlerin alınması halinde normal duruma geçilebileceğini belirtmiş ve "*1979 yılında Türkiye'yi bekleyen en önemli sorunun üretim darboğazı*" olduğunu söylemiştir.

— Dağıtımdaki aksaklık akaryakıt darlığını günbegün artırıyor.

— Başbakan bazı temel maddelere ilişkin zam söylentilerinin asılsız olduğunu bildirdi.

— Demir—çelik dışalımı konusunda Yüksek Planlama Kurulu ile Sanayi Bakanlığı arasındaki anlaşmazlık devam ediyor.

— Hammadde yokluğu ile elektrik kesintisinin doruk noktasına ulaşması üzerine özel sektöre ait holdinglere bağlı kuruluşlarda işçilere ücretli izinler veriliyor.

— Büyük bir işçi kuruluşuna bağlı 10 sendika, 24 işyerinde grev yapıyor; 91 işyerinde de grev kararı aldı.

— İş çevreleri piyasada korkunç bir hammadde sıkıntısı bulunduğunu, bulunabilen hammaddelerin karaborsa fiyatlarının resmi fiyatların iki katını aştığını öne sürerek, üretimi durdurmama savaşı verdiklerini belirttiler.

— Otomotiv sanayii yetkilileri sac ithalinin gerekli şekilde yapılmaması nedeniyle otomativ firmalarının kapanma tehlikesiyle karşı karşıya bulunduğunu bildirdiler.

— Vergi tasarısı konusunda partilerarası diyalog koptu. İki gün süren görüşmelerde anlaşma olmadı.

— Anamuhalefet partisi lideri "*vergi tasarısını çıkartmamanın yollarını arayacağız*" dedi.Ve "*yedi düvele çağrı yapıp, Türkiye'ye maddi yardım aramayı marifet sayan bir hükümetin tutumunu millet üzüntüyle seyrediyor.*" şeklinde konuştu.

— Maliye Bakanı, "*vergi kaybı 50 milyar lirayı buluyor.*"

— Bir özel sektör temsilcisi "*toplu sözleşmelerin aşırı istekleri ya da ideolojik grevleri sürerse, 1979'da işsizlik artacak.*"

— İki günlük motorin stoku kaldı. 20 bin ton motorin getiren bir tanker ise döviz transferi yapılamadığı için limanda bekletiliyor.

— Maliye kontrolörlerinin yaptıkları denetimlere göre, 3 milyar 900 milyon lira vergi kaçakçılığı yapıldığı ortaya çıktı.

1979'un ilk ayının ekonomik tablosu böylesine olumsuz gelişmeler gösteriyor; döviz darboğazı, hammadde yokluğu, enerji sıkıntısı ve yasa dışı grevler gibi nedenlerle, bazı sektörlerde üretim yüzde 50'nin altına düşüyordu.

Anarşi ve terör tablosu da ekonomiye paralel olarak sürüyordu :

— İstanbul'da bir liseyi işgal eden öğrenciler, *"kahrolsun faşistler, polis ve jandarma defolsun, Sıkıyönetim kalksın"* diye bağırdılar. Kapıları kırarak içeriye girebilen güvenlik kuvvetleri öğrencileri gözaltına aldı.

— Bir liseye atılan patlayıcı madde geniş hasara sebep oldu.

— Sağmacılar Cezaevinden son 3,5 ayda 24 kişi firar etti.

— Akpazar Belediye Başkanı öldürüldü.

— Malatya'da tren raylarının vidalarının söküldüğü tespit edildi.

— Samsun Vezirköprü ilçesinde meydana gelen olaylarda ağır yaralanan bir kişi öldü.

GERİYE DÖNÜŞ

Artık her geçen gün, Türkiye için büyük önem taşıyordu. Ekonomik sıkıntılar, sosyal dengesizlikler, kan ve gözyaşı getiren terör olayları, siyasi alanda devam eden istikrarsızlık ve kargaşa, ülkeyi ve toplumu sonu bilinmeyen karanlıklar içine çekiyordu. İşte bu atmosfer içinde girilen yeni yılın ilk günlerinde görülen bazı olumlu pırıltılar, Şubat *1979*'da Meclislerde yapılan bütçe görüşmelerinde sönerek kayboldu. Çünkü siyasiler aynı kısır çekişmeleri yeniden sürdürme eğilimi içine girmişlerdi. Her ne kadar, demokrasinin bir tartışma ve neticede doğruyu bulma rejimi olduğunu biliyorsak da; ülkenin uçurumun eşiğinde olduğu, ciddi ve acil önlemlerin alınmasına ihtiyacı bulunduğu da açık bir gerçekti. Bu durum karşısında; milletin, bilinenleri tekrar duymaya, karşılıklı suçlamalara ve boş sözlere tahammülü kalmamıştı. İstenilen; demokratik hoşgörü içinde ve geleneklere bağlı olarak, giderek ağırlaşan sorunların asgari müştereklerle çözümlenmesi ve memleketin düzlüğe çıkarılmasıydı.

Maliye Bakanı bütçe takdim konuşmasında özetle şöyle demişti:

"*.. 20 nci yüzyılın ekonomisi karmakarışık bir ekonomidir. Bu ekonominin ikinci bir özelliği dünya ulusları arasında ortak yürütülen bir ekonomi olmasıdır. Güçlü ve gerçekçi hükümetler bu karmaşık*

yapının gerektirdiği önlemleri almasını bilmek durumundadır.. Ezcümle; şimdi bir noktada bulunuyoruz. 1978'den önceki yıllarda ne 20 nci yüzyıl ekonomisinin gerekleri ne de Türk halkının Türk ekonomisinin gerçek gücü düşünülmemiş, bunlar bir yana bırakılarak, plansız, çoğu kez ilkel alışılmış, geleneksel ve sorumsuz girişimlerle hareket edilmiştir. Sonuç ortadadır. Etkisi 1978 ve sonraki yıllara uzanan bir enflasyon, artan gelir eşitsizliği, artan işsizlik, 1978 ve sonraki yıllarda dış ödemeler dengesini ve dış kaynaklarımızı ipotek altına alan sorumsuzca bir kısa vadeli borçlanma, toplumu sürükleyip götüren başıboş verimsiz bir tüketim dalgası, ülkenin gerçekleri düşünülmeden kurulan bir sanayi, plansızlık ve her şeyin üstünde dışa bağımlılık, ortak dünya ekonomisi içinde güçsüz yöneticilerin sürüklediği, ortak değil dışa bağımlı bir ekonomi. İşte, biz bu düğümleri çözmek durumundayız. 1979 yılının bütçesini bu zorunlulukları gözönünde tutarak hazırladık.

Politikamızın temel ilkeleri şunlardır:

— Enflasyon hızı göreceli biçimde azaltılacaktır.

— İç tasarruflar ve döviz gelirleri artırılacaktır.

— Ciddi vergi düzenlemesine gidilecektir.

Bu konularda muhalefetten beklediğimiz yardımı bugüne dek yeterince göremedik. 1979 yılına girerken dünya ekonomisi daha başlangıçta yeni bir olumsuz etkiyle karşı karşıya kalmıştır. Petrol fiyatları aşamalı olarak yüzde 14,5 oranında artırılmaktadır... Bizim iktidarımızdan önceki yıllarda, ekonomimizin görüntüsünü belli başlı kesitlere ilişkin rakamsal bilgilerle kısaca sunmak istiyorum.

1978'den önceki yıllarda para arzında, çok büyük artışlar olmuştur. Para arzı, 1975'de yüzde 31, 1976'da yüzde 27,1977'de yüzde 30 oranında artmış, 1977 yılı sonunda 210 milyar liraya yükselmiştir.

Emisyon hacmindeki artış da buna yakın bir görünüm içindedir. 1974'de yüzde 24, 1976'da yüzde 27 ve 1977'de emisyonda yüzde 49 oranında artış olmuştur.

Kamu iktisadi Teşebbüsleri, verimlilik ve kârlılık anlayışından uzaklaşmış kaynak yaratan değil, kaynak yitiren kurumlar haline gelmiştir. Bu kurumların finansman gereksinmeleri, 1975'de 30, 1976'-da 48 ve 1977'de 58 milyara yükselmiştir.."

Bütçe görüşmelerinde Anamuhalefet Partisi Genel Başkanı şunları söylüyordu:

"... *1979 senesinin hadisesi şudur: Türkiye'de nasıl hükümet olduğu malum, millet tarafından verilmemiş bir iktidarı, milletin çoğunluğunun desteklemediği bir iktidarı kullanan bir heyet var. Türkiye ilk defa 1978 yılında fukaralaşmıştır. Eğer, 1978 senesinin 1978 başından iyi olduğunu iddia ediyorsanız, o zaman, 1979 senesinin başındaki enflasyon nispeti yüzde 70'in, 1978 senesinin başındaki enflasyon nispeti yüzde 24'den daha küçük olması lâzım. Enflasyon yüzde 24'den yüzde 70'e çıkmıştır. Biz de, 1975 senesinde 1974'ün enflasyonunu yüzde 29 olarak devraldık.. 1978 başında Türkiye'de bütün güçlüklere rağmen 5,5 milyar dolarlık ithalat yapılabilmişti. Şimdi ithalâtı 1,5 milyar dolar azalttık diye falan diye bir şey yok sadece 1 milyar 200 milyon dolar civarında daha az ithalat yaptınız. Onun yerini kaçakçılar tamamladı.. 1979 yılı bütçesi bir enflasyon bütçesidir.. Kısaca, bugünkü hükümet bu meselelerin altında ezilmiştir. Bu meselelerin altından kalkamayacağı kesinlikle görülmüştür. Enflasyon diyoruz; bırak gitsin, anarşi diyoruz; bırak gitsin... Canım bunu bu sene önleyemeyiz, bakalım gelecek seneye Allah kerim der gibi bir tavrın içerisindesiniz. Bu kadar kötü idare, zulüm, haksızlık, çile, ızdırap, yokluk, kan, bu kadar kötü bir idare hiçbir memlekette görülmedi..*"

Bir başka muhalefet lideri de şöyle diyordu:

".. *Bu millet yanlış bir zihniyetin, batılının peşine düştü. Şimdi cezasını çekiyor.. Vergiyi vere vere inim inim inliyor.. Aslında cezasını çekiyor. Sizin temsil ettiğiniz zihniyetin arkasına düşmesinin cezası olarak bu dahi azdır. Her şeyi yüzde yüz pahalılaştırdığınız halde, şimdi bu sene yine taban fiyatlarında takriben yüzde 10 civarında yapacağınız bir artırma artık yedekleri tükenmiş olan köylüyü sadece bir patlama noktasına getirmiştir... Bu hükümetin felsefesi nedir? Materyalisttir, sömürücüdür, faizcidir, kapitalisttir. Büyük sermaye ve yabancı sermayeden yanadır, batıcıdır, taklitçidir, solcudur, sosyalisttir.. Ortada aslında herşey var, yalnız maalesef asıl alınması lazım gelen şey yok, o da maneviyatçılıktır..*"

Bütçe üzerinde konuşan başka bir muhalefet partisi sözcüsü şunları söylemişti:

"... *Bugün Türkiye'de enkazı, yıkımı birtakım karalamaları bir tarafa bırakıp, Parlamentonun bütün kanatlarının samimiyetle, ciddiyetle, akılla bir araya gelmesinin şart olduğunu,bu darboğazların umut hayalleriyle değil, ciddiyetle, devlet adamlığı sorumluluğuyla aşılabile-*

ceğini savunuyoruz... 1978 yılında 21 Avrupa ülkesi içerisinde, fiyat yükselişi Ekim sonu itibariyle yüzde 67,2 ile (Türkiye) maalesef bu konuda şampiyonluğu elinde tutmaktadır... 1978 başında hükümet oldukları zaman enkaz devralmadılar; sıkıntıları olan, gelişme sancısı içinde olan, büyüklük isteyen bir ekonomiyi devraldılar. Ama, bunlar enkaz diye diye müflis tüccarın dostlarının kendisinden selâmı kesmesi gibi, bütün uluslararası mali kuruluşlarla aramızdaki köprüleri attılar..

... Türkiye'nin bugün ihtiyaçlarına cevap vermeyen vergi sistemidir. Vergi zayiini önleyici, otokontrol sistemi tatbik edilmelidir. Vergi gücüne sahip fakat kanuni boşluklardan faydalanılmak suretiyle vergi ödemeyen zümrelerin bu yeni vergi sistemi içerisinde vergilendirilmesi gerçekleştirilmelidir.."

TERÖR BASIN MENSUPLARINI HEDEF ALIYOR

Abdi İpekçi öldürüldü. Evinin önünde üç terörist tarafından haince öldürülen gazeteci Abdi İpekçi'nin kaybı tüm yurtta ve dünyada nefretle karşılandı. Büyük yankılar uyandıran bu cinayetle ilgili olarak Cumhurbaşkanı Korutürk, İstanbul Gazeteciler Cemiyeti Başkanına gönderdiği başsağlığı telgrafında, *"İnsanlık dışı cinayetlere karşı ulusça ortak bir tavır takınılmasını"* istedi. Korutürk'ün telgrafı şöyleydi :

" Cemiyetiniz üyesi Türk basınının büyük değeri Abdi İpekçi'nin menfur bir suikast sonunda hayatını kaybetmiş olmasından dolayı derin acı duydum. Yaşamı boyunca özgür, demokratik parlamenter sistemi, düşünce ve fikir özgürlüğünü savunan bu seçkin ve yürekli evladının mücadelesi, inanıyorum ki, gelecek kuşaklara da örnek olacaktır.

Bu acı olay vesilesiyle, ülkemizi bölmeyi ve parçalamayı amaçlayan güçlerin değişik görüntü ve boyutlar içinde sergiledikleri insanlık dışı cinayetler karşısında, ulusça artık her türlü çekişmeyi bir yana bırakarak ortak bir tavır takınmak gerektiğini bir kez daha önemle hatırlatırım. Şahsınızda Türk basınına taziyetlerimi sunarım."

Başbakan; *"Bu cinayeti işleyenler Türkiye'nin saygınlığına, Türk demokrasisine karşı da suikast işlemişlerdir."*

Anamuhalefet Partisi Lideri,

" İpekçi'nin menfur bir cinayete kurban gitmesinden sonsuz bir üzüntü duydum"

Diğer muhalefet liderleri;

" Bu alçakça suikastı tertipleyenler Türk milletini bölmeyi amaçlayan ihanet çeteleridir..."

" Menfur bir olay. Basın mensuplarına başsağlığı dilerim..."

" Devleti ve demokrasiyi çöketmek isteyenlerin cüretlerini artırdıklarını ortaya koyan bir olaydır..."

Parti liderlerinin bu beyanatları yanısıra, Meclisler Başkanları, Anayasal kuruluşlar, Üniversiteler, basın kuruluşları, sendikalar ve tüm diğer kuruluşlar bu menfur olayı telin ettiler.

Genelkurmay Başkanı Orgeneral Kenan Evren de, İstanbul Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Burhan Felek'e bir mesaj göndererek şöyle diyordu :

" Yeri çok güç doldurulacak, Türk basınının değerli mensubu Abdi İpekçi'nin menfur bir cinayet neticesi öldürülmesinden duyduğum üzüntü sonsuzdur.

Esasında bu saldırı hür basınımızı, fikir özgürlüğünü ve dolayısıyla demokrasimizi hedef almıştır.

Bu alçakça tecavüzü şahsım ve Türk Silahlı Kuvvetleri adına nefretle kınar, acınızı paylaşır, merhuma tanrıdan rahmet, sizlere ve şahsınızda Türk basınının değerli mensuplarına başsağlığı ve sabırlar dilerim."

TÜRK BASININININ ORTAK BİLDİRİSİ

" Türk basınının çok değerli mensuplarından Milliyet Gazetesi Genel Yayın Müdürü ve Başyazarı sevgili meslekdaşımız Abdi İpekçi'nin, iğrenç ve haince öldürülmesi karşısında bütün Türk basınının aşağıda imzaları bulunan temsilcileri 2 Şubat 1979 Cuma günü İstanbul'da Gazeteciler Cemiyetinde toplanarak oybirliğiyle bu ortak bildiriyi yayınlamak kararı almışlardır.

1.— Tüm meslek yaşamı boyunca çoğulcu demokrasinin, dolayısıyla fikir ve basın özgürlüğünün ulusun mutluluğunun ısrarlı ve cesur savunucusu olan Abdi İpekçi bir basın şehidi olarak aramızdan ayrılmıştır. Olay Abdi İpekçi'nin şahsında Türk basınına ve düşünce özgürlüğüne karşı girişilmiş bir cinayettir.

2.— Türk basınının temsilcileri olarak bu iğrenç cinayeti nefretle karşılarken, bu gibi saldırılarla Türk basını yıldırılamayacak, aksine daha bilinçle ve dirençle görevini sürdürecektir.

3.— Süregelen bu tür cinayetler, 4 ncü kuvvet olan basına kadar gelmiş olması çoğulcu demokrasinin işlemediğini, Sıkıyönetime rağmen anarşi ve terörizmin sürdüğünü göstermek isteyen kapalı rejim özlemcilerinin planlı bir uygulamasıdır.

4.— Memleket için büyük ve tehlikeli boyutlara ulaşan bu cinayetler karşısında kamuoyunun, siyasi partilerin, Meclislerin, Hükümetin ve bütün kuruluşların çok dikkatli ve uyanık olmaları gerekmektedir. Çoğulcu demokrasinin ve özgürlüklerin gereği olan düşünce ayrılıkları vatan ve ulusun geleceği ve bütünlüğünün tehlikede olduğu bu koşullarda bir yana bırakılmalı ve cinayet odaklarının yok edilmesinde birleşilmelidir.

5.— Abdi İpekçi'nin öldürülmesiyle somutlaşan fikir ve düşünce özgürlüğü düşmanlığını terörizme kadar götüren karanlık emellerin daha açık ve kesin biçimde önlenmesi için ilk adımın devleti temsil edenlerce atılması gereğinin ve bunun ceza yasalarımızda fikri düşünceyi ve eleştiriyi suç sayan hükümlerinin kaldırılmasıyla sağlanacağına inanıyoruz.

6.— Türk basını bu olayın aydınlanmasında katillerin arkalarındaki odakların ortaya çıkarılmasında seferber olacaktır. Buna basının ayrılmaz bir parçası olan kamuoyunun da yardımcı olacağı kanısındayız.

7.— Ülkenin bugün içinde bulunduğu durumdan ancak, Atatürk ilkelerinin tam uygulanması doğrultusunda çıkılabileceği ortak görüşümüzdür. Abdi İpekçi arkadaşımızı bir kez daha saygıyla anarak kararımızı kamuoyuna duyururuz."

Bu menfur cinayeti kınayan demeçlerin verildiği günlerde Başbakan ***"Partiler ve kuruluşlar terörizme karşı birleşmelidir... Siyasal partiler ve başka kuruluşlar ekonomik ve toplumsal politikalarını biribirinden ayırabilirler ama bu ülkede aynı ülkenin insanları olarak, eğer barış içinde yaşamak istiyorsak, eğer devletimizi ve özgürlüğümüzü eline silah tutuşturulmuş bir avuç caniye teslim etmek istemiyorsak, bazı kurallarda ve davranışlarda birleşmemiz zorunludur"*** şeklinde konuşuyordu.

Anamuhalefet Partisi lideri, Millet Meclisi Grubunda yaptığı açıklamada ***"Özellikle başta iktidar partisi olmak üzere bütün siyasi parti gruplarını, anarşi ve teröre karşı yeni tedbirleri görüşmeye ve bu arada Devlet Güvenlik Mahkemeleri kanun teklifiyle, hükümetçe sevkedildiği halde yine hükümetçe geri alınan anarşi ile ilgili tedbirler tasarısını, müştereken tertiplenecek bir özel gündem içinde, halen Millet Meclisi gündeminde bulunan ve bulunmayan bütün kanun tasarı ve tekliflerinde***

ve diğer kanunlarda önce ve öncelikle görüşüp çıkarmaya daveti kaçınılmaz bir görev sayarız." diyordu.

Halkımız bu iki büyük partiden gelen anarşi karşısında birleşme çağrılarının bir an önce gerçekleşmesini umutla bekliyordu. Bu yapıcı beyanatların hemen ardından anarşi ve terör karşısında ortak bir tavır takınarak sorunların üzerine gidileceği beklenirken, yeni bir hükümet kurma ya da erken seçime gitme tartışmaları başlatıldı. Anamuhalefet Partisi Genel İdare Kurulu yaptığı bir açıklamada, ***"Yeni bir hükümet için hazır ve kararlı"*** olduklarını belirtti. Devlet Başkanı ile 2,5 saat süren görüşmeden sonra Anamuhalefet Partisi lideri, iktidar partisi lideri ile biraraya gelme konusunda ***"Biz kimseyle görüşmeye talip değiliz, isteyen olursa geliriz."*** diyor ve ***"Hükümeti Çankaya'da aramadığını*** söylüyordu.

Diğer yanda, bir açıklamada bulunan Başbakan, ***"Türkiye'de bir hükümet sorunu yoktur. Demokrasilerde iktidar ve anamuhalefet partileri birlikte hükümet kurmasalar bile, demokrasinin kurallarında birleşebilmelidirler... Erken seçime gerek yoktur. En doğru yaklaşım seçimlerin zamanında yapılmasıdır"*** diyordu.

Oysa, Devlet Başkanı kısa bir süre önce verdiği beyanatında, Ulusça çözüm bekleyen sorunlar için ***"ortak çözüm"*** den söz etmişti.

Bu beyanatların verildiği günlerde Senato'da Gümrük ve Tekel Bakanlığı bütçesi görüşülürken karşılıklı sataşmalar sonucu, büyük bir kavga meydana geliyor ve parlamenterler yumruklaşıyorlardı. Millet Meclisinde ise vergi kanunları görüşülürken Meclis Başkanvekilinin tutumu yeni tartışmalara yol açıyor, burada da biribirlerine giriyorlardı. Bu kavgalar sırasında daha önce, üç birleşim Meclise katılmama cezası verilen bir milletvekilinin de silah çektiği iddiası basında da yer alıyordu. Kavga sonunda bazı milletvekillerinin çeşitli yerlerinden hafif yaralandığı görülmüştü.

Bu olaydan sonra Parlamentoda grupları bulunan partiler ayrı ayrı toplandılar. Grup'ta konuşan Anamuhalefet Partisi lideri şunları söylüyordu :

"... Çöküş yakındır. Bunları hiç bir şey kurtaramayacaktır. Türkiye'nin en önemli meselesi şemsiyeden vergi almak, denizdeki kayıktan vergi almak mı? Türkiye'de kan gövdeyi götürüyor, anarşi kanunları nerede? Kayıktan, şemsiyeden vergi almak anarşiyi önlemekten daha mı mühim? Vergi Kanunlarının çıkmaması için Anayasa, Kanun, Tüzük

çerçevesinin içinde her çabayı göstereceğiz. Milleti soydurmamak bizim görevimizdir. Çoğunluk kavga çıkarmaz.."

Toplantıdan sonra çıkarılan Grup bildirisinde ise;

" Bu tecavüz Anayasa Mahkemesi ve Danıştayı bombalayan zihniyetin Millet Meclisindeki tezahürüdür. Bu Millet Meclisini, Millet Meclisi olmaktan çıkarıp, kendi Meclisleri haline sokma teşebbüsüdür. Bu, sokaktan devleti ve rejimi yıkma niyeti taşıyanların millet Meclisi içinde uygulanan azgın bir saldırısıdır" denildi.

İktidar Partisi de yaptığı grup toplantısından sonra yayınladığı bildiride şöyle diyordu :

"Bugünkü müzakereleri yöneten Başkan vekili içtüzük hükümlerini Meclis gelenekleri ve hertürlü dürüstlük ölçülerini çiğneyerek, birleşimin açılmasını bu zat engellemiştir. Zabıtlarda da açıkça görüldüğü gibi, Başkanvekili kendisine birleşimi bir saat sonraya bırakma ikazımızı bile dinlemeden Başkanlık Divanından âdeta kaçarcasına ayrılmıştır. Bu arada, acı olan bir gerçeği de belirtmek isteriz. Başkana küfür etmekten Meclis oyu ile üç birleşim toplantıdan çıkartılan bir milletvekili Genel Kurul Salonuna girerek, milletvekillerine saldırmıştır..."

Meclisteki bu olumsuz davranışlar sokağa da yansıyordu. Meclisteki bu kavgaların devam ettiği günlerde sokaktaki anarşi ve terör olayları da şöyleydi:

— İstanbul'da iki kuyumcuyu soyan silahlı beş kişi 13,5 kilo külçe altını alarak kaçtı.

— Mardin'de soygun yapmak isteyen silahlı üç kişiden biri öldü, ikisi yaralı olarak ele geçirildi.

— Bir partinin Manisa İl Başkanı vuruldu.

— Ankara, Adana ve Urfa'da soyulan dört okul mutemedinden toplam 1 milyon 282 bin 313 lira çalındı.

— İzmir'de silahlı üç kişi bir banka şubesini soydular. Bankadan 400 bin lira alan soyguncular kaçtılar.

— Kars'ta bir lise öğrencisi öldürüldü.

— Ankara garında yanan bir vagonda erkek cesedi bulundu.

— Ordu'da çıkan olayda 3 kişi öldü, 2 kişi yaralandı.

— Gerede'de meydana gelen olaylarda 1 genç bıçaklanarak öldürüldü.

Halk, sorunları kendi aralarında uygarca çözemeyen, demokrasinin kurallarından ayrılan temsilcilerinin, sokaktaki terörü nasıl durdura-

bileceğini düşünemez olmuştu. Her geçen gün artarak devam eden terör olayları basında şöyle yer alıyordu:

— Yasa dışı bir örgütün tutuklu üç üyesi Buca Cezaevinden gardiyanları rehin alarak kaçtı.

— İstanbul Birinci Şube Eski Müdürü evinin önünde silahlı üç kişinin yaylım ateşi ile öldürüldü.

— Erzurum Cezaevinde isyan çıktı. Bir gardiyan bıçakla yaralandı, bazı gardiyanlar rehin alındı.

— İçişleri Bakanı Samsun'da asayiş toplantıları düzenlerken, iki kişi öldürüldü.

— Adana'da bir kahvehane otomatik silahla tarandı. 4 kişi öldü, 2 işçi de yaralandı.

— İstanbul'da bir eve atılan bomba ev sahibinin gözünü kör etti.

— Arabalıvapurda gösteri yapan 303 kişi gözaltına alındı. Topkapı'da bir polisin cesedi bulundu.

— Konya'da bir eve atılan bomba bir kadını parçaladı.

Şubat 1979'da Meclislerde yapılan sıkıyönetim görüşmeleri bu dönemdeki parlamento çalışmalarını değerlendirmek bakımından ilginç konuşmalarla doludur. Bu görüşmelerde Başbakan sıkıyönetim uygulamasına ilişkin konuşmasında şunları söylüyordu:

"...Bu sıkıyönetimin başlıca amacı şudur; Anayasanın tanıdığı hür demokratik düzeni, temel hakları ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelik şiddet eylemlerini ve bu yöndeki kışkırtmaları önlemek... İlanına neden olan eylem türü bakımından sıkıyönetimin iki aylık dönemdeki başarısı tamdır ve kesindir...Sıkıyönetim Türkiye'deki boyutlara varmış olaylar karşısında iki ayda elbette amacına ulaşamazdı. Sonuç aşamasına ulaşmadan hükümetimiz sıkıyönetimin kaldırılmasını doğru bulmamaktadır. Buna karşılık sıkıyönetimi çok uzun süre devam ettirmeyi de doğru bulmamaktadır.Sıkıyönetime gerek bırakmamak için hükümetimiz gerekli önlemleri hızla almaya çalışmaktadır."

Anamuhalefet Partisi sözcüsü ise, şöyle diyordu :

"...Bu hükümet zamanında, anarşinin sebebi kabul edilerek okul duvarlarından Türk büyüklerinin resimleri indirilmiş; yabancıların, Lenin, Stalin, Marks ve Mao'nun posterleri polis ve jandarma ve emniyet nezaretinde caddelerde ve meydanlarda gezdirilmiştir. Bu günden, bu gidişten düzeni yıkmak isteyenler, rejimi yıkmak isteyenler, millet ve

ülke bütünlüğünü yıkmak isteyenler, parçalamak isteyenler memnundur. Ancak, millet ızdırap içindedir. Genel bir güvensizlik içindedir."

Aynı görüşmelerde Cumhurbaşkanınca seçilen Üyeler Grubu adına konuşan sözcü, ülkenin içinde bulunduğu durumu ve milletin parlamentodan beklentilerini şöyle ifade ediyordu :

"Sıkıyönetim kararının mevcut kapsam ve sınırları içinde tutulmasının geride bıraktığımız iki ay içinde sıkıyönetim komutanlıklarını zorluklarla karşı karşıya bıraktığı tahmin edilebilir. Aslında, ülkenin ve milletin bölünmezliğini, içten veya dıştan tehlikeye düşüren şiddet eylemleri ile hür demokratik düzenimiz ve temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmayı amaçlayan yaygın şiddet hareketlerini biribirinden ayırmak çoğu kez olanaksızdır. Bu durumun, hem sıkıyönetim kararının kapsamının dar tutulmuş olmasının sakıncalarını, hem de sıkıyönetim örgütünün uygulamalarda karşılaşabileceği güçlükleri daha belirgin hale getireceğinden korkarız. Silahlı Kuvvetlerimizi yıpratacak her türlü davranış ve tutumlardan kaçınılması hepimizin en önde gelen görevidir... Anarşik olaylarda mücadele için hazırlanmış olan önlemler paketinin dört aya yakın bir zaman geçtiği halde hâlâ kanunlaşamadığını da hatırlatmak istiyoruz... Sıkıyönetim ilan edilmeyen 54 ilimizin çoğunda silahlı şiddet eylemleri mevcuttur. Bölücülük, mezhep ayrılığı kışkırtıcılığı yapıldığı da bir gerçektir. Hükümet bu illerde bu tehlikeli hareketlere karşı mücadelesini sivil idare ile yürütmek durumundadır. Daha az önemli olan kanunların gerektiğinde olağanüstü toplantılarla Meclislerden geçirildiğini hatırlayacak olursak, hayati konularla ilgili tasarıların bu kadar geri bırakılmasının nedenlerini anlamak cidden güçleşmektedir..."

BİRLİĞE ÇAĞRI

Gerçekleri dile getiren ve fakat sadece Meclis kürsülerinde kalan bir konuşmayı burada bir kere daha hatırlatmakta yarar vardır.

"Ülkemiz tarihinin en ağır bunalımını geçirmektedir deniyor. Hakikatte geçirmekte değil, maalesef bir türlü geçirememektedir... Bunalımın batağına her gün biraz daha gömülmektedir. Eğer bunalım sadece bir asayiş ve emniyet bunalımı olsaydı,sıkıyönetim meseleyi halletmeye kâfi gelirdi...Bunalım, toplum ve devlet yapısını bodrumundan çatısına kadar alevler içerisinde bırakmıştır. Ekonomi çöküntü halindedir. Enflasyon gemi azıya almıştır. Daha kötüsü artık enflasyon-

dan korkmaz olmuşuzdur. Affedilmez bir gafletten başka hiçbir izahı bulunmayan, küçük hesaplar içinde elbirliğiyle ve büyük bir gayretle talebi kamçılamaya çalışıyoruz. Buna karşılık, üretimin hemen her alanda topallamasına, hatta yer yer felce uğramasına şaşılacak bir umursamazlıkla seyirci kalıyoruz. Darboğazlar giderek daha darlaşıyor, bazıları büsbütün tıkanmıştır. Yoklara hergün yeni yoklar eklenmiştir. İdare laçkadır, nemelazımcılık salgın bir hastalık haline gelmiştir. Rüşvet ve iltimas umuru adiyeden olmuş, yolsuzluk söylentileri dağları taşları tutmuştur. Zorbalık, soygun, terör, bölücülük âdeta resmen bağımsızlık ilan etmiştir. Güvenlik kuvvetlerine hatta devletin en son güçlü güvenlik aracı olan Sıkıyönetime dahi biperva meydan okumaktadır.

Biz, yorgan kavgası ile uğraşıp dururken, sınırlarımızın hemen ötesinde devletimizin kaderi ve geleceği ile çok yakından ilgili son derece önemli ve tehlikeli gelişmeler olmaktadır... Vatandaş yarınından emin değildir. Sürekli can ve mal kaygısı içindedir. Devletimiz gerçekten yıkılmak tehlikesiyle karşı karşıyadır.

Varlığı böylesine tehlikeye düşen her toplum için bir tek kurtuluş yolu, bir tek kurtuluş çaresi vardır: Birleşmek... Ne pahasına olursa olsun birleşmek.

Bizim milletimiz de, vaktiyle devleti çökmek tehlikesiyle karşılaştığı, yurdu düşmanlar tarafından istila edildiği zaman böyle yaptı. Bir Büyük Millet Meclisi kurup onun çatısı altında birleşti. O Mecliste de bu Mecliste olduğu kadar hatta daha keskin fikir ayrılıkları vardı. Hocalar ve din adamları vardı, İttihatçılar vardı, İtilafçılar vardı. Aşiret reisleri yanında genç ve ateşli Türkçüler vardı. Yanık yüzlü yorgun savaşçılar yanında, kolalı yakalı Monbeyler vardı, birleştiler ve vatanı kurtardılar. Biz ise bugün, maalesef bölünmüşüzdür. Biribirimize can düşmanı kesilmişizdir. Daha kötüsü bölünmüşlüğümüzü sanki dokunulmaz bir imtiyaz, kutsal bir değer gibi canımızı dişimize takarak, gündüzümüze gecemizi katarak kör bir gaflet içinde savunur olmuşuzdur...

Dokunulmaz olan milletimizin bütünlüğüdür. Kutsal olan devletimizin varlığıdır. Bu varlığı korumak için mutlaka ve mutlaka birleşmek mecburiyetindeyiz. Millet bunu bizden beklemektedir.

Özellikle iki kişiden beklemektedir. Bu iki kişi uzakta değildir, buradadır, içimizdedir. Bu iki kişi en eski ve en büyük iki siyasi partimizin meşru şekilde seçilmiş genel başkanlarıdır..."

Bütçe ve Sıkıyönetim görüşmelerini takip eden aylarda Türkiye'de süregelen ekonomik bunalım doruk noktaya ulaşmıştı. Halk geçim sıkıntılarının yanısıra yokluklarla da karşı karşıya bulunuyordu. Döviz darboğazı, süren grevler ve hammadde bulunamayışı, üretimin büyük ölçüde düşmesine ve hatta durmasına , fabrikaların kapanmasına yol açıyordu.

Ekonomimizin bu içler acısı durumu iç basında değişmez haberler olarak yer alırken, dış basın organları da Türkiye hakkında çeşitli iddialar öne sürüyor ve uzun yıllar sonra ülkemiz için yeniden *"hasta adam"* ifadesini kullanıyorlardı.

İç basında ekonomiye ilişkin haberler şöyle veriliyordu :

— Döviz darboğazı nedeniyle motorin sıkıntısı başladı.

— Türkiye'nin mazot stoku kalmadı.

— Aliağa'dan başka bölgelerin tankerlerine bir hafta süreyle yakıt verilmeyecek. Mersin'deki ATAŞ Rafinerisinin tüm ünitelerinde üretim durdu.

— İşçi dövizine katlı kur uygulanacak. Petrol tüketimi kısıtlanıyor. Gazete kâğıtlarında fiyatlar artırılacak, döviz tasarrufu öngören ekonomik önlemler son biçimini alıyor.

— Kalorifer yakıtı, motorin, gaz sıkıntısına benzin darlığı da eklendi.

— Bugün kuyrukların ve yoklukların 2 nci yıldönümü. İlaç bulunmaz oldu, firmalar kapandı, binlerce işçi işsiz kaldı. Kamu ve özel sektör yatırımları durdu, karaborsa günlük yaşamın bir parçası oldu.

— Enerji tasarrufu için kısıntılar getiriliyor. Taşıt araçlarında hız sınırlandırılacak, fuel - oil'e dayalı santraller yasaklanıyor.

— İlaç yok fabrikalar kapanıyor ama döviz verip iskambil kâğıdı ithal ediyoruz.

— Güney'de mazotsuzluktan tarımsal çalışmalar tümüyle aksadı.

— İstanbul'da akaryakıt sıkıntısı nedeniyle vapur ve şehirlerarası otobüs seferleri azaltıldı.

— Akaryakıt darlığı nedeniyle Ankara'da benzin hırsızlığı başladı.

— Türkiye geçen yıl "çıt-çıt" alımı için 65 bin dolar ödedi.

— Döviz darlığı doruk noktasına ulaştı. Bir ay içinde Türkiye'nin 140 milyon dolar dış borç ödemesi gerekiyor.

— Türkiye'nin insanı günlük yaşantısında artık döviz darboğazının ne anlama geldiğini her geçen gün daha iyi anlamaktadır.

— Yakıtsızlıktan doğan ulaşım tıkanıklığı özellikle büyük kentlerde yaşamı felce uğratmaya başlamıştır. Motorin ve benzin darlığı yurt içi

ulaşımını da etkilemektedir ve eğer önlem alınmazsa, bu durum kent yaşamını daha da alt üst etmeye adaydır.

— İşveren - İşçi tartışması yüzünden koca fabrika kapandı. 11 bin işçinin çalıştığı Soda fabrikasındaki grev 7 aydır çözümlenemedi. Üretim düşünce soda ihracatımız durdu, üstelik bu döviz yokluğunda ithalata başladık.

— Türkiye ile iş yapan 1306 Alman firmasının çoğu iki yıldan beri Türkiye'den alacagını alamayınca iflasın eşiğine geldi. Bazı firmalar *"Türkiye'nin artık bizim için cazibesi kalmadı"* dedi.

Basında ekonomi ile ilgili haberler böylece verilirken, Başbakan, *"...Akaryakıt darlığı önümüzdeki günlerde azalacak, sigara darlığı bu ay sonunda ortadan kalkacak... Zamlar ve önlemler ekonomiyi ayağa kaldıracak... Devalüasyon yapılmayacak"* diyor, Anamuhalefet Partisi Lideri ise, şunları söylüyordu : *"Zamlar yedirilerek yapılmalıydı. Biz 1971 zamlarını böyle yaptık.Türkiye'de ekonominin kontrolü devletin elinde olmadığından,ekonomi ile oynayınca her yerden su alıyor. Bunlar Maliye ve ekonomiyi biribirine karıştırmışlardır, aldandıkları da budur. Maliye alınması gerekenlerden değil, bulduğundan para alıyor, Maliyenin kontrolünde ekonomi olmaz."*

DIŞ BASINDA TÜRKİYE

3 Şubat 1979, THE DAILY TELEGRAPH :

"...Türkiye'yi uzun zamandır tehdit eden iflasın önümüzdeki yaz sonunda gelmesi beklenmektedir. Batı, genellikle yardım etmeye hazır görünüyorsa da, bazı batılı ülkeler artık Türkiye'nin yitirilmiş olduğunu ve ona boşuna para harcanmaması gerektiğini öne sürmekteler..."

26 Şubat 1979, BBC :

"...Hükümet bu ortam içinde halktan fedakarlık isteyecek durumda görmemektedir kendini. Zira, Türk Parlamentosu da bölünmüştür..."

2 Mart 1979 THE GUARDIAN :

"...Türk Parlamentosunun altı ay sonra hâlâ işlev göreceğini kimse ileri süremez..."

13 Mart 1979, FRANKFURTER ALLGEMEİNE ZEITUNG :

"...Türkiye NATO'nun "Hasta Adamı" dır. Devlet iflas etmiş, ekonomi harabeye dönmüştür..."

Milliyet
Halk Gazetesi
KURUCUSU: ALİ NACİ KARACAN

...vine giderken silahlı saldırıya uğrayan

ABDİ İPEKÇİ ÖLDÜRÜLDÜ

ABDİ İPEKÇİ'nin SON DURUM YAZISI

İRAN'DA BEKLENENLER

EŞİ VE KIZI

...nin bayrağa sarılı tabutu ... ve kızı Nükhet İpekçi

AĞABEYİ VE YENGES...

...ve yengesi tabutun başına gelince kendilerini tutamadılar ve ...lar. Son yolculuğunda onu son defa öpüyorlardı.

Bakanlık basıldı

Gümrük Tekel Bakanlığı'nın ilk katı harabeye döndü, 42 kişi gözaltına alındı

ANKARA, (Hürriyet) – [illegible]

(Devamı Sa. 15, Sü. 5'de)

BU NE CÜRET: [illegible]

SÜTTEN KESİLDİ: [illegible]

Katil polise iki polis de yardım etmiş

● [illegible]

ANKARA (Hürriyet) – [illegible]

24 Mart 1979, L'EXPRESS :

"...Ekonomik kriz ve şiddet olayları tarafından sarsılan, uluslararası fırtınanın göbeğindeki Türkiye, demokrasiye sıkı sıkıya bağlı. Fakat ne kadar zaman için ?..."

8 Nisan 1979, THE WASHINGTON STAR :

"...Pakistan'dan başlayan, Orta - Doğu'dan geçen ve Afrika boynuzunda sona eren "parçalanan üçgen" ya da " bunalım hattı" konusunda çok şeyler yazılmıştır. Türkiye, bu istikrarsızlık çemberinin son dayanağıdır. Bu stratejik konumlu müttefikimiz uçurumun eşiğindedir. Türkiye'nin bir zamanlar olduğu gibi yeniden "Avrupa'nın Hasta Adamı" olmaması için çok büyük çaba harcamalıyız.Yoksa bu büyük bir trajedi olur..."

ANARŞİ, ANARŞİ VE YİNE ANARŞİ

— Cumhuriyet tarihinin en büyük silahlı soygunu...Cerrahpaşa Hastanesi personelinin maaşını getiren ambulans ve polis otosu, pusuya düşürüldü. Açılan yaylım ateşi sonunda bir görevli öldü, 3'ü polis 6 kişi yaralandı.Görgü tanıkları 15 milyon 181 bin 704 lirayı alıp bir otoyla kaçan teröristlerin ellerinde Tomson bulunduğunu ve yaşlarının 25- 30 olduğunu belirttiler. İki ayrı yerde pusu kuran soyguncuların otomatik silahlarla yaptığı yıldırım baskında, polisler silahlarına el atamadan yaralanıp saf dışı kalırken, para yüklü ambulans ikinci noktada durdurulup soyuldu.Soygunu Marksist "MLSPB" (Marksist Leninist Silahlı Propaganda Birliği) Örgütü üstlendi. Polis yetkilileri soygunculara hastane içinden yardım edildiğini belirttiler.

— Bursa, Hatay, Gaziantep ve Ankara'da 4 kişi öldürüldü.

— Adana'da bir kahvehane tarandı, 3 kişi öldürüldü.

— İstanbul, Mardin ve Ünye'de 7 kişi öldürüldü.

— Kayseri'de çatışan karşıt görüşlü kişileri ayırmak isteyen polis vurularak öldürüldü.

— Çorum ve Erzurum cezaevlerinden 14 mahkum kaçtı.

— Diyarbakır'da bir polis yaylım ateşiyle öldürüldü.

— Adana'nın Osmaniye ilçesinde öğrencilerin üzerine ateş açılması sonucu 3 kişi öldürüldü.

— Manisa Turgutlu Emniyet Amirliği bir grup tarafından otomatik silahlarla tarandı. Nöbet bekleyen 2 gece bekçisi öldü bir polis yaralandı.

— Yalova'da bir fabrika soyuldu, 4 milyon lira çalındı.

— Şekerbank eski Genel Müdürü öldürüldü. Cesedi üzerine "*Beklenen gün geldi. Bir halk düşmanı daha yok oldu*" yazısı bırakıldı.

— Adana'da bir kız öğrenci okula giderken kurşuna dizilerek öldürüldü.

— Kars'ta karakol basıldı, bir polis ağır yaralandı.

— İstanbul Levent'de otoya atılan bombadan iki kişi öldü.

— Diyarbakır, Terme ve Gaziantep'de 1'i polis 3 kişi öldürüldü.

— Trabzon Emniyet Müdürünün otomobili tarandı, bir polis yaralandı. Nazilli pazar yerine ateş açıldı,3 kişi öldü.

— Adana'da polis karakolu silahlı 4 kişi tarafından basıldı. Saldırganlardan biri ve 1 polis memuru öldü, 4 polis yaralandı.

— Rize ve Ordu'da iki öğretmen öldürüldü..

— Kayseri, Gaziantep ve Elâzığ'da 23 Nisan törenlerine katılanlara saldırıldı, 21 öğrenci ile bir öğretmen yaralandı.

— Hatay'ın Samandağ ilçesinde çıkan çatışmada, yoldan geçmekte olan bir kadın öldü.

— Fatsa'da çıkan olaylarda 2 kişi öldürüldü.

— Adana'nın Kadirli ilçesinde kahvehaneden çıkanların üzerine ateş açıldı,2 kişi öldü, 2 kişi ağır yaralandı.

— Diyarbakır'da araç soyanlar, bir jandarma eri ile bir şöförü öldürdüler.

— Malazgirt ilçesine bağlı iki köy halkı arasında parti çekişmesi yüzünden çıkan silahlı çatışmada 6 kişi öldürüldü, 7 kişi ağır yaralandı.

— Gaziantep'te bir eve atılan patlayıcı madde sonucu iki küçük kız yaralandı.

— İstanbul Kartal'da bir eve yapılan baskın sonucu 10 yaşındaki bir çocuk öldü. İki kişi de ağır yaralandı.

PARLAMENTO

Sıkıyönetimin 13 ilden başka 6 ilde daha ilan edilmesini, Sıkıyönetimin görev, yetki ve sorumluluk alanı içine "bölücülük" fiillerinin de alınmasına dair Kanun Tasarısının TBMM' de görüşülmesi sırasında parlamenterler arasında yeniden kavga çıktı. Muhalefete mensup bir parti liderinin "*bu milleti birbirine düşürmek isteyen partiler ve dernekler var. Mebus ve bakan olmak için önce 'Ben Türk'üm' demek lâzımdır*" şeklinde konuşması

üzerine hava birden gerginleşti ve parlamenterler arasında yumruklaşmaya varan tartışmalar çıktı. Bu arada bu konuşmayı yapan parti lideri de hayli sert şekilde tartaklandı. Bu kavgalar sırasında aynı partiden iki milletvekili de biribirlerine galiz küfürler ettiler. Oylamadan sonra da kavga devam etti, yumruklaşmalar oldu.

Parlamento çatısı altında devam eden bu kavga sahneleri ertesi gün gazete manşetlerinde fotoğraflarla sahneleniyordu. Millet bir kez daha bedbinliğin içine itiliyordu.

DEVLETE BAŞKALDIRMA

Sıkıyönetimin iki aylık süresi 25 Nisan'da bitiyordu. Ancak İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı,*"önceki yıllarda 1 Mayıs kutlamasının ne surette istismar edildiği, hangi gizli emellerin sahnelendiği ve Taksim Meydanında ne gibi dramatik olayların yer aldığı daha önce görülen ve maksat, biçim ve düzeni öncekilerden farklı olmayacağı kesin olan ve buna ilaveten çok daha gergin ve tehlikeli koşullarda yapılacak, "Bayram" kutlaması adı altındaki bu mitinge ve toplu yürüyüşe kesinlikle izin verilmeyeceğini"* açıklamıştı. Fakat, bu yasağa rağmen DİSK Genel Sekreteri şöyle konuşuyordu :

"...Yüzbinlerce kişi cezaevine girse de 1 Mayıs, 1 Mayıs alanında kutlanacaktır... Yanlış da anlayabiliriz ancak, Sıkıyönetim uzatılırsa, '1 Mayıs, İstanbul'da yapılamaz' bildirisi ile yöneticilere, sürenin uzatılmasını ve uzatılması gerektiğini vurguladılar. Yanlış anlayabiliriz, ancak Bakanlara da belirttiğimiz gibi o zaman Türkiye'de yüzbin kişilik bir hapishane gereklidir. 1 Mayıs'ı kutlayacağız. Hepimizi hapsetsinler, hapsetsinler ki o zaman Türkiye ne oluyor görsünler. İşçi sınıfı olarak fazla bir şey kazanmadık ki, kaybedelim. Bütün dünya enternasyonelinin ve birlik dayanışmasının kutlanmasına kimse engel olamaz... Hapishaneleri doldursunlar, demokrat olduğunu söyleyen Başbakan, 1977'de kendisine Taksim meydanını vermeyenlere, 'ben eşimle birlikte Taksim Alanına giderek konuşmamı yapacağım' demiş. Türkiye'deki işçi sınıfı ve diğer emekçiler Başbakan ve karısından daha cesurdur. Korkak değildir..."

Bu işçi örgütünün yöneticileri yaptıkları açıklamalarla *"1 Mayıs'ı iktidarın ve baskı güçlerinin tüm engellemelerine rağmen İstanbul'da (1 Mayıs Alanında) kutlamaya kararlı olduklarını ve sıkıyönetim uygula-*

masının uzatılmasına ve kapsamının genişletilmesine karşı olduklarını" kamuoyuna her fırsatta duyuruyorlardı.

Ve sıkıyönetim iki ay süreyle uzatıldı... Bu günlerde, 1 Mayıs'ı kendi yönlerinden kuvvet gösterisi şeklinde değerlendirmek isteyen bazı kuruluşlar yoğun bir hazırlık içine girdiler. Afiş, pankart, bildiri, ek gazete, duvar ve binalara yazı yazmak şeklinde sürdürülen bu hazırlıklar güvenlik kuvvetlerinin gözünden uzak yerlerde tamamlandı. Bu hazırlıklar sırasında ele geçirilen İstanbul'da 10 kamyon, Ankara'da iki kamyon dolusu afiş, ilave dergi ve gazetelerde suç unsurları tespit edilmişti.

Fakat İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığının 1 Mayıs'ta İstanbul'da sokağa çıkma yasağı koyması üzerine, gösteri hazırlıkları İzmir'e kaydırıldı. Hazırlıkların bu safhasında, sadece 131 otobüs,196 özel oto dolusu insan İzmir'e götürülüyordu. Bu arada ilginç olduğu kadar son derece üzücü bir olayla karşılaşıldı. Güvenlik kuvvetlerinin yaptıkları kontrollerde Ankara çıkışında, 14 ve 16 yaşlarında 107 erkek ve kız çocuğu görüldü. Bunların hiçbirisinin ailelerinden izin alınmadığı tesbit edildi. Hatta daha acısı, Ayaş'taki Yetiştirme Yurdundan 43 çocuk bir hizmetlinin başkanlığında İzmir'e götürülmek istenmişti. Ve bütün bunların dışında büyük akaryakıt sıkıntısına rağmen, İzmir'e gönderilen bütün araçların yollarda bu yönde hiç sıkıntı çekmedikleride görülmüştü.

GAZETE İLANLARIYLA GÖRÜŞ AÇIKLAMA

İş adamları ülke sorunları üzerindeki görüş ve isteklerini Cumhuriyet tarihinde ilk defa olarak, gazetelere verdikleri ilanlarla açıklama yoluna girdiler. Bu ilanlarda ülkenin içinde bulunduğu ekonomik, siyasal ve sosyal sorunları ele alınıyor ve bunların çözüm yolları kendi görüşlerine göre gösteriliyordu.

Türkiye'de ilk defa görülen bu olay, siyasiler tarafından çeşitli şekillerde yorumlandı. Başbakan bu ilanlarla ilgili olarak şunları söylüyordu:

".. Bu devlet iş adamlarının muhtırası ile hükümet kurmaz, hükümet değiştirmez. Bu memlekette ancak halkın dediği olur, halkı sömürenlerin değil.. Büyük sermaye çevrelerinin paralı, tehditli ve uyarılı muhtıraları, duyuruları ile Türkiye'de hükümet öldürülemez, bu

yoldan öldürülecek hükümet dirisinden çok daha güçlü olur.Türkiye'de çok şükür bu yolda hükümet öldürülemez, ama bir an için Anamuhalefet Partisi liderinin kabul edildiğini ve hükümetin bu yolla öldürüldüğünü söyleyelim, bu hükümetin cenazesini Türkiye'de hiç kimse taşıyamaz..."

Anamuhalefet Partisi Genel Başkanı ise şöyle konuşuyordu :

"...Bu ilanlar hükümetin cenaze ilanıdır... Sanayiciler duyduk duymadık demeyin, bu hükümet ölmüştür diyorlar... Başbakanın bu duyuruya ilişkin sözleri öfke ve hırçınlığın ifadesidir... Sanayiciler dertlerini dile getiriyorlar. Siyaset yapmıyorlar... Ben burada kimseyi savunmuyorum ama, sanayiciler çaresiz kaldıkları için bu yola başvurmuşlardır. Başbakanın sözlerinde suç vardır, suça teşvik vardır, tehdit vardır..."

Görülüyor ki, 1979 yılı; siyasal çıkar mücadeleleriyle, sosyal huzursuzluklarla, ekonomik sıkıntıların giderek büyümesiyle, kanun çıkaramayan, denetim müessesesini işletemeyen, yumruklaşmalara varan kavgalarıyla, çalışamıyan Meclisleriyle, yeni hükümet modelleri arama gayretleriyle ve özellikle bütün yurtta yaygınlaşan anarşi ve terör olayları ile ; geçmiş yılları aratan bir yıl olarak sürüp gidiyordu.

1980'LERE YAKLAŞIRKEN

Tüm ulusça yaşadığımız bu yılın son aylarında meydana gelen olayları bir kere daha kısaca hatırlayalım..

İktidar partisinden üç milletvekilinin ayrılmasından bir süre sonra kabinede bağımsız olarak görev yapan bir Bakan da istifa etmişti. Bu arada muhalefet partisinden istifa eden bir milletvekili de Bakanlık görevine atandı. Cumhurbaşkanı bu atamayı onaylamıştı. Bu gelişme üzerine Anamuhalefet Partisi Başkanlık Divanınca yayınlanan bildiride, "*..Türkiye'deki bunalımın mihrakında hükümetin başı ile, Cumhurbaşkanının yan yana olduğu ortaya çıkmıştır. Cumhurbaşkanı tarafsızlığını yitirmiştir.. Böylesine tükenmiş, dibinde hile bulunan bir hükümetin bir süre daha yaşamasına sebep olmuştur..*" deniyordu. Buna karşılık Başbakan, "*Anamuhalefet partisi hırsından nereye saldıracağını bilemez durumdadır. Bu ülkede hükümet Anamuhalefet Partisinin keyfine göre değil, yasal kurallara göre kurulur.Şimdi de büyük bir saygısızlıkla Devletin en yüksek makamına saldırıya kalkışıyorlar..*" şeklinde konuşmuştu.

Cumhurbaşkanı kendisine karşı yapılan bu ithamları şöyle cevaplandırıyordu :

".. TBMM, tarafsızlıktan ayrıldığımı onaylarsa görevi bırakmaya hazırım.. Siyasi partiler, dozunu da kaçırdıkları şikâyetlerde bulunmak yerine, demokrasimizin etkinliğini artıracak tedbirleri bir an evvel almalıdırlar.."

Bu günlerdeki siyasal gelişmeler içerisinde, bazı milletvekilleri partilerinden istifa etmeleri için baskı altında tutuluyorlar ve hatta, *"Kilolarınca altın"* teklifleriyle karşılaştıklarını ifade ediyorlardı. Partilerarası milletvekili *"transferleri"* için yoğun çabalar harcanıyordu. Parlamento çalışmaları büyük ölçüde durmuş, siyasi partiler artık muhtelif kulislerde iktidar olabilmenin yollarını arıyorlardı.

Anarşi ise, parti genel merkezlerine silahlı ve bombalı saldırılar düzenlenecek kadar pervasızca gemi azıya almıştı. Muhalefet partilerinden birinin genel merkezi otomatik silahlarla tarandı. İki kişi öldü 12 kişi yaralandı. Karakolu da kurşunlayan saldırganlar, polislerin müdahalelerini engellediler.

Genel merkezleri bombalanan partinin genel başkanı bu olay üzerine yaptığı açıklamada; *"..Türkiye'de akan her kanın, saldırıya uğrayan her yerin manevi faili Başbakandır.. İktidar, kanlı ve şaibeli saltanatını devam ettirmek için komünist ve vatan bölücülerinin muhalefeti sindirmesine sığınmış durumdadır..."*diyordu.

Olay yerinde incelemeler yapan İçişleri Bakanı ise şöyle konuşuyordu :

"..Son günlerde siyasi parti sorumluları ve siyasi parti binalarına yöneltilen saldırılar, güvenlik önlemleri alınarak önlenmeye çalışılmıştır. Bu saldırılara karşı önlemleri, 10 kat daha artırmak gerekirse, artıracağız. Demokrasinin vazgeçilmez unsurları olan siyasi parti yöneticilerine ve siyasi parti binalarına yöneltilen bu tür saldırıları, bütün gücümüzle önlemeye çalışacağız. Bu kurumlara karşı yöneltilen saldırılar karşısında hiç bir mazeretimiz olmaması gerekir.."

Parti genel merkezlerine ve parti yöneticilerine karşı girişilen bu hunharca saldırılar ve cinayetler karşısında Cumhurbaşkanı şu uyarıda bulunuyordu:

"Ülkemizde hakim olan hür demokratik parlamenter rejimin yıkılmasına yönelik anarşik olaylar son günlerde yargı organlarına

ilaveten siyasi partileri, sendikaları, dernekleri ve bunların yönetici ve mensuplarını hedef almıştır.

Anarşi bu kuruluşlar arasındaki çekişmeyi sözden silaha intikal ettirebildiği ölçüde gayesine daha kısa yoldan ve daha süratle ulaşabileceği hesabı içindedir.

Hangi siyasi parti veya hangi siyasi koalisyon iktidarda olursa olsun hür demokratik rejimin yıkılıp değişmesi halinde başta siyasi partiler olmak üzere çoğulcu demokrasinin bütün kuruluşları kendilerinin bugünkü nizamda sahip oldukları serbestliği kaybedeceklerdir.

Varlıklarını sürdürebilmek için bütün kuruluşların kendi aralarında bir süredir maalesef kaybetmiş oldukları temas ve diyaloğu mümkün olan uygar ölçülerde süratle yeniden tesise çalışmaları konusu ulus yararına hayati bir önem kazanmıştır.

Bu temas ve diyaloğ demokratik kuruluşlarımızın "var olmak veya olmamak" sorunu haline gelmiştir.

...Memleketin muhtaç olduğu huzur ve sükun için hür demokrotik rejimin selameti için bütün siyasi partiler hiç değilse genel bir anlayış içerisine girmelidirler. Bu husustaki inisiyatif iktidar partisinden gelmeli ve diğer siyasi partiler iyiniyet göstermelidir...

SİYASİ PARTİ LİDERLERİ NE DEDİLER

Devlet Başkanının bu uyarısı karşısında, Başbakan, "*...Hükümet siyasi partiler arasında diyaloga hazırdır.. Cumhurbaşkanı çağrısında, partilerin hükümetle muhalefetin bir olması değil, Türkiye'ye huzur sağlanması için bir anlayış birliği içinde olmaları gerektiğini belirtmiştir. Bu çok yerinde bir girişimdir. Ama ne yazık ki, Anamuhalefet Partisi Lideri gerek iktidarda gerek muhalefette bulunduğu sırada her zaman siyasal ortamın gerginleştirilmesinde yarar görmüştür...Hükümet ülkede huzur sağlanması ve sosyal gerilimin hafifletilmesi, Ekim'de yapılacak seçimlere barış içinde gidilebilmesi için, partiler arasında diyalog ortamı oluşturmaya, bu yönde her çabayı göstermeye hazırdır...*" şeklinde konuşurken, Anamuhalefet Partisi Lideri şöyle diyordu:

"*..Türkiye'nin meselesi diyalog eksikliği değil bugünkü hükümetin aczi, tükenmişliğidir...Sayın Cumhurbaşkanı şekerle, şapı karıştırdı... Mücadele önümüzdeki günlerde görülmemiş boyutlara erişecek. Gayri-*

meşru hükümetin daveti olmaz.Mesele,diyalog yokluğu değildir. Hükümetin yokluğudur, beceriksizliğidir. Cumhurbaşkanı dahil kimse bizden bu hükümetin ayıplarını örtmemizi isteyemez.."

CUMHURBAŞKANININ UYARISI YABANCI BASINDA YORUMLANIYOR

Cumhurbaşkanının son uyarısı ve Türkiye'de cereyan eden olaylar. Yabancı basın ve yayın organlarında şöyle yer alıyordu:

İngiltere'de yayınlanan Financial Times Gazetesi,Korutürk'ün açıklamasının, ***"partilere bir uyarı olduğunu"***, Korutürk'ün bir müdahale ihtimalini politikacılara hatırlattığını yazmakta ve şöyle devam etmektedir: ***"Türkiye'nin yarısı Sıkıyönetimin kontrolünde olmasına rağmen, bir hafta içerisinde 20 kişi öldürülmüş ve Cumhurbaşkanı sözü edilen açıklamayı yapmak zorunda kalmıştır..."***

BBC ise, Türkiye'deki ekonomik bunalımın en önemli sebeplerinden birinin 1973'de başlayan petrol krizine karşı zamanında tedbirlerin alınmamış olduğunu göstererek, Türkiye'de işsiz oranının yüzde 25'e ulaştığını, enflasyonun ise tamamen kontrolden çıkarak yüzde 70'i bulduğunu belirterek, siyasi cinayetlerin bir çığ gibi büyüdüğünü bildiriyordu. BBC bu yayınında Cumhurbaşkanının mesajına da yer veriyordu.

The Guardıan Gazetesi ise, son günlerde Türk politikasının bir parlamento aritmetiği bulmacası halinde olduğunu söylüyor ve Türkiye'deki durumun karmaşıklığına dikkat çekiyordu.

The Economist'te ise, Türkiye'deki gerginliğin kopmaya mahkum olduğu öne sürülüyordu...

BUNALIMLAR İÇİNDE

Ülkede siyasal bunalımların yanı sıra ekonomik sıkıntılar da başı boşluk içinde giderek ağır bir buhrana dönüşüyordu. Bu tarihlerin ekonomik tablosu şöyle gözükmektedir:

— Merkez Bankası raporuna göre; Devletin 178 milyar lira iç borcu, 11 milyar dolar dış borcu var.

— Ekonomik önlemlerle ilgili genel görüşme engellemeler nedeniyle yapılamıyor.

— İzmir'de Belediye işçilerinin başlattığı grev bir ay erteleniyor.

İstanbul'da 27 milyonluk altın soygunu

SON YILLARIN EN BÜYÜK SOYGUNU

Cerrahpaşa'da para ve polis dolu 2 araç yaylım ateşine tutuldu:

15 MİLYON TL. ZORLA ALINDI

İKİ ARABA BU DURUMA SOKULDU VE...

SOYGUN YAPILDI...

● Soygunu iki yerde pusuya yatan 9 kişi gerçekleştirdi. Önce para dolu cankurtaranı izleyen polis aracı ateşe tutuldu ve 3 polis vuruldu

● Daha sonra önde giden cankurtaranın yolu kesildi, ateşe tutuldu ve 3 çantada toplam 15 mil-

Demirel:

Ecevit:

Dedim-dedi'den başka bir şey yok

Katliamın görgü tanıkları

Gülseren Özsey: "Eşimi elinde tüfekle gören militanlar bize ateş ettiler"

KAN GÖLÜYDÜ

TİTREYEREK KONUŞUYORDU

İstanbul'da dört Amerikalı öldürüldü

MORGDA BİLE AYRILMADILAR

DEVALÜASYON SÖYLENTİSİ İŞÇİ

Halka ve olaylara

Tercüman

EVIT

anbul'da sokak

duvar eylemleri

ANKARA'DA DÖN

GECE 4 KAHVE

Memurlara verilecek tazminat ve yan ödemeler

28 Ekim 1979 Pazar

Hürriyet

TÜRKİYE TÜRKLERİNDİR

Anarşi İstanbul'da ölüm kustu

VAHŞET!

Bayrampaşa'da kahve tarandı, 6 kişi öldü

KAN GÖLÜ:

18 yıllık "Demokratik diktatör" Park Chung-Hee'nin sonu acı oldu

Güney Kore Devlet Başkanını

Anarşi azalacağı yerde artıyor

Beşiktaş'ta
ahve bombalandı: 5 ölü, 20 yaralı

Amerikalıları "kökü kazındı" denilen çete öldürdü

Amerikalıların öldürüleceği biliniyordu

Can pazarında 17 bin kişi muhafız istiyor

— Akaryakıt darlığı büyük kentlerde meyve, sebze fiyatlarının artmasına yol açıyor.

— Ecevit, *"Borç para yükü altına girmiş ve dövizi tükenmiş ülkeye kimse borç vermek istemiyor"*diyor.

— Afşin Elbistan termik santrali yapımında milyonlarca lira değerinde yolsuzluk olduğu saptanıyor.

— Sümerbank'ın 15 işyerinde grev başlıyor.

— Liranın değeri düşürülüyor.

— Kamu ürünlerine yeni zamlar geliyor.

— Benzin ve alkollü içkilere zam geliyor.

— Büyük bir İşçi Konfederasyonu: *"Devalüasyon kararının Türk ekonomisini olumsuz yönde etkilediğini"* bildiriyor.

— İktidar Partisi Grubunda son ekonomik kararlar sert eleştirilere uğruyor.

— Başbakan: *"Hükümet bunalımı kredileri tehlikeye atabilir"* diyor.

— Bir iş adamı: *"Önlemlerde hükümetle birleştiğimiz nokta kocaman bir sıfırdır"* diyor.

— *PETKİM* ürünlerine yapılan zamlar yürürlüğe giriyor.

— Beş aylık dış ticaret açığı 905 milyon doları buluyor.

— Benzin karneleri dağıtılıyor fakat benzin bulunamıyor.

— Ankara Belediyesi işçilerinin direnişi halk sağlığını tehdit ediyor.

— Türk Lirası 15 yabancı paraya karşı yüzde 2 - 9 arası değer yitiriyor.

— Zeytinyağına ikibuçuk ay aradan sonra yeniden yüzde 25 - 40 zam yapılıyor.

— İzmir'de Belediye işçilerinin grevi ulaşımı felce uğratıyor.

— Diyarbakır'da Belediye işçileri greve gidiyor.

— 25 Ecza Odası iki gün süreyle eczaneleri kapatma eylemi kararı alıyorlar.

— Bir İşçi Konfederasyonu: *"İşverene karşı tutum sertleşecek, grevler artacak"* diyor.

— Eskişehir'de Belediye işçileri greve gidiyor.

— Hükümet demiryolları grevini son bir ay daha erteliyor.

— Grev nedeniyle Ankara, İstanbul ve Erzurum'da kömür dağıtımı duruyor.

— Bir iş adamı: *"...İktidara gelen hükümetler KİT'leri ekonomik kurallara uymak yerine parti politikalarına alet etmektedirler..."* diyor.

KİT'LERİN 1979 YILINDAKİ DURUMU

TBMM KİT Komisyonunun 1978 ve 1979 yılları raporlarında bazı Kamu İktisadi Teşebbüslerinin kâr ve zarar bilançoları şöyle yer alıyordu:

	1978 Milyon	1979 Milyon
TPAO	—1.236	2.965
Türkiye Demir Çelik İşl.	—2.899	1.405
Etibank	—2.260	2.208
Atatürk Orman Çiftliği	—10	1
Et ve Balık Kurumu	—319	313
Türkiye Demir - Çelik İşletmeleri Karabük Fab.	—528	06
İskenderun Demir - Çelik İşletmeleri	—2.427	—915
TCDD	—2.529	—6.400
Denizcilik Bankası TAO	—3.599	—4.412
Deniz Nakliyat TAŞ	—1.103	1.113
THY	—431	55

KANLI OLAYLAR

Temmuz ve Ağustos aylarında ülkedeki anarşi ve terör olaylarının görünümü ise şöyle özetlenebilir:

— Diyarbakır'da Şark Kromları İşletmesi Müdürünün taşıtı tarandı, eşi öldü, 3 kişi de ağır yaralandı.

— Ankara'da karşıt görüşlü grupların silahlı çatışması sonucunda bir kadın öldü.

— Tarsus'ta bir parti üyesi öldürüldü.

— Bursa'da bir avukat öldürüldü.

— Gaziantep'te bir partinin il başkanı öldürüldü.

— Gönen'de bir parti ilçe başkanı silahlı saldırıda yaralandı, kardeşi öldü.

— İskenderun, Mersin ve Adana'da üç kişi öldürüldü.

— İstanbul'da 2, Konya'da bir kişi öldürüldü.

— Erzurum - Erzincan yolunda barikat kurup 28 aracın yolcularını soyan ve bir şoförü vuran 10 silahlı soyguncu kaçtı.

— Bir partinin iki ilçe başkanı saldırıya uğradı.

— Yasa dışı örgütlerin yakalanmasında etkin rol oynamış olan bir Başkomiser ve oğlu kurşun yağmuruna tutuldu.

— Giresun' da bir avukat öldürüldü.

— Ankara'da bir jandarma eri şehit edildi.

— Samsun'da 3kişi öldürüldü.

— 3 ildeki olaylarda 4 kişi öldürüldü.

— İstanbul Atatürk Eğitim Enstitüsünde kürsünün altına konan bomba patladı, bir öğretmen parçalanarak öldü. Bir genç kızın iki ayağı bir kolu koptu, 14 öğrenci de yaralandı.

— Samsun'da bir genç sokak ortasında öldürüldü.

— Başbakan: ***"cinayetlerin kaynakları kurutulacak, Hükümetimizin işbaşına gelmesiyle artık devletin siyasal cinayetler karşısında aciz kalma dönemi sona ermiştir. "*** dedi.

— Anamuhalefet Partisinin Kars İl Başkanı öldürüldü.

— Eski Başbakanlardan Nihat Erim'in evine bomba atıldı.

— Samsun ve Adıyaman'da iki kişi öldürüldü.

— Üsküdar'da çay bahçesine atılan bomba ile 2 kişi öldürüldü.

— Elazığ, Balıkesir, Kütahya ve Adana'da 5 kişi öldürüldü. Urfa'nın bir köyüne baskın yapan 20 kişi 4 kişiyi öldürdü, 3'ü ağır, 7 kişiyi yaraladı.

— Adana'da bir kültür sitesine bomba atıldı, 3'ü çocuk 4 kişi öldü.

— ODTÜ'nün açılışı dolayısıyla yapılan törenlerde İstiklal Marşı söylenirken bazı öğrenciler yerlerinden kalkmadı. Ancak bir kısım öğrenci ile törene katılan öğretim üyeleri ve parlamenterler İstiklal Marşını ayakta dinlediler. İstiklal Marşının çalmasından sonra öğrencilerin bir bölümü ayağa kalktılar ve sol yumruklarını havaya kaldırarak ***"enternasyonal"*** i

söylediler. Bu olay Türkiye'de büyük tepkiye yol açtı. Hükümet Başkanı yaptığı açıklamada, "*Devletimizin bu tip davranışlara göz yumması söz konusu değildir. Olayı tahkik ettireceğim*" derken Anamuhalefet Partisi Lideri de verdiği demeçte: "*ODTÜ'de komünist enternasyoneli söylemek cüret ve cesaretini kendilerinde görenlerin arkasında bu hükümet vardır... Hükümet, eğitimi Marksizme kaydırmıştır...*" diyordu. Öte yandan en büyük İşçi Kuruluşu TÜRK—İŞ yaptığı olağanüstü toplantıdan sonra yayınladığı bildiride, "*Topluluğumuzun sabrı taşırılmamalıdır. Kayıtsız kalmayacağımız bilinmelidir. Milli Marşa saygı duymayanlar, bu çirkin davranışlarını Başkentte devlet, hükümet , sıkıyönetim hülasa bütün ilgili ve yetkililerin gözleri önünde ortaya koyma cüretinde bulunmuşlardır... Atatürk'ün inanç ve ideallerine yürekten bağlı topluluğumuz bu gibi davranışlar karşısında kayıtsız kalamaz, kayıtsız kalmayacağı bilinmeli ve sabrımız taşırılmamalıdır.*

Türk Devletini ebediyyen yaşatacak olan bayrağa saygı, İstiklal Marşına saygı, her türlü politik ve ideolojik düşüncenin üstündedir, üstünde olması şarttır. Aksi, Devleti temelinden dinamitlemek isteyen kişi ve kuruluşların oyununa gelmek olur.

ODTÜ'de İstiklal Marşı söylenirken ayağa kalkmayan, ayağa kalkanları oturmaya icbar eden ve bu eylemlerini sorumluların, hatta milletvekillerinin gözleri önünde pervasızca yerine getirenlerin hakkından yasaların mutlaka geleceğine inanıyoruz. Bu toplantıda bulunan başta milletvekilleri olmak üzere üniversitenin sorumluları, olayın meydana geldiği anda gerekli protestoyu göstermemişlerse, onlardan da nedeni mutlaka sorulmalıdır.

Yeniden Atatürkçülüğe dönüşün ne kadar önemli olduğunu bu olay bir defa daha gözler önüne sermiş bulunmaktadır. Bütün ilgili ve yetkililerden gereğini mutlaka yapmalarını önemle beklediğimizi kamuoyuna saygıyla duyuruyoruz..." demek suretiyle tepkide bulunuyordu.

Oysa bugünlerde şiddet olaylarıyla ilgili olarak Hükümet Başkanı, Sıkıyönetim Koordinasyon toplantısından sonra yaptığı açıklamada; "*Bundan önceki koordinasyon toplantısından beri geçen zaman zarfında toplam olay sayısında belirgin bir azalma görülmektedir*" diyor, 17 Ağustos 1979 tarihinde yapılan Bakanlar Kurulu açıklamasında da, silahlı çatışma olaylarında bir duraklama dönemine girildiği, bölücülük olaylarının hissedilir derecede kontrol altına alındığı bildiriliyordu.

1978—1979 DEVRESİ PARLAMENTO FAALİYETLERİ

Millet Meclisi Başkanı Meclislerin Haziran 1979'da tatile girişleri dolayısiyle 7 Temmuz günü yaptığı basın toplantısında son yıl içerisinde Parlamento faaliyetlerini şöyle anlatıyordu:

"... Meclislerimiz devamlı olarak çalışmakta veya çalışır görünmektedir. Ama, toplumun ihtiyaçlarına uygun yasaların tümüyle çıktığını da maalesef söyleyemediğimizi içtenlikle ifade etmek isterim... Parlamentomuza pek çok yasa tasarısı ve teklifi verilmektedir.Geçen 15 senenin kaba bir muhasebesini yaptığımızda görülen şu neticeleri ifade etmek isterim:

Parlamentoya verilen yasa teklifi ve tasarılardan ancak beşte biri kanunlaşabilmektedir. En büyük denetim organlarından biri ve halkın temsilcisi milletvekillerinin milletin kürsüsü dediğimiz Meclis Kürsüsüne çıkıp sual sorması ve cevap almasını gerektiren sözlü soru müessesesi, ancak onda bir oranında işlemekte; yani 10 sualden bir tanesi ancak cevaplandırılabilmektedir. Yine denetim organlarından olan Soruşturma Müessesesi yüzde 2 oranında işlemekte; yani, 100 soruşturma önergesinden ancak 2 tanesi sonuçlandırılabilmektedir.

Halkın gereksinme duyduğu yasalardan pek çoğu yıllar yılı Meclis gündemlerinde kalmakta, kadük olmakta, tekrar edilmektedir... İkinci Yasama yılında Millet Meclisi Genel Kurulu 110 birleşim yapmış, bu birleşimlerden 70'inde çoğunluk olmuş, 40'ında çoğunluk sağlanamamıştır. Bu yasama yılı içinde; 138 Kanun Tasarısı ile 178 Kanun teklifi verilmiş, tasarılardan 59'u tekliflerden 49'u kanunlaşmış ve toplam olarak 79 adet kanun çıkmıştır... Verilen 49 adet gensoru önergesinden 15'i görüşülüp sonuçlandırılmış, 28'i geri alınmıştır... Kurulan 49 adet Soruşturma Hazırlık Komisyonundan 3'ü Başkanlık Divanlarını seçmiş, diğerleri bugüne kadar seçip görev bölümü yapamamışlardır..."

Meclisler tatile girmiş, Parlamenterler ve siyasi parti yöneticileri 14 Ekim'de yapılacak Senato kısmi ve boş 5 milletvekili seçimi için kendi bölgelerinde propaganda çalışmalarına başlamışlar... Tarih 27 Ağustos 1979... Türk Silahlı Kuvvetleri'nin zafer haftasındayız. *Genelkurmay Başkanı Orgeneral Kenan Evren* bu hafta dolayısıyla Silahlı Kuvvetler mensuplarına hitaben yayınladığı mesajında şunları söylüyor...

"BİR AVUÇ SAPIĞI BİR ANDA YOK EDERİZ"

"Değerli Silah Arkadaşlarım,

Bundan evvelki konuşmalarımda da değindiğim gibi, iç güvenliğimizi tehdit etmeye başlayan anarşik olayların kışkırtıcısı bazı çıkar çevrelerinin yurdumuzda ortaya koymak istedikleri senaryolar, hiç bir yurtseverin kabul edemeyeceği kadar acıdır. Kendi çıkarlarını ülke bütünlüğünün üstünde görenler, geleceğimizin teminatı olan gençlerimizi sapık ideolojilerinin vaatleriyle aldatarak, onları Türk istiklalinin sembolü İstiklal Marşımıza dahi saygısızlıkta bulunabilecek kadar Türklüğünden uzaklaştırabilmektedirler. Ama sizleri temin ederim ki, o kendini ve milliyetini idrakten aciz vatan hainleri, her zaman olduğu gibi karşılarında yine bizleri, Türk Silahlı Kuvvetlerini bulacaklar ve bir gün gelecek hesabını millet önünde vereceklerdir. Onların ilim ve irfan yuvası okullarımızdan temizlendiğini ve bu okulların, kalbi Atatürk sevgisi, vatan ve millet aşkı ile yanıp tutuşan, biribirleriyle uygarca fikir münakaşası yapabilen eli silahsız kültürlü gençlerle dolu olduğunu görmek bizim de en büyük arzumuzdur.

Aziz Arkadaşlarım,

Sizler de bu olayları görüp duydukça eminim ki, en az benim kadar üzüntü duymaktasınız. Ancak şuna inanınız ki, bu satılmış zavallılar bir avuç azınlıktır ve siz, onların hepsini bir anda yok edebilecek güçtesiniz. Asil sessizliğinizi ve sabrınızı, güçlerinin kanıtı imiş gibi göstermek isteyenler, nasıl yanıldıklarını bir zaman gelecek acı bir şekilde göreceklerdir.

Kutsal yurt topraklarının sadık ve fedakar koruyucusu Yüce Türk ulsunun göz bebeği kahraman Türk Askeri, bu büyük ve mutlu günü kutlamanın kıvancı içerisinde sana sesleniyorum:

Her zaman olduğu gibi, ulu önderimiz Atatürk'ün ilkeleri; yolunu aydınlatan ışığın, yüce ulusumuzun güvenlik ve mutluluğu; amacın, bağımsızlığı ve Cumhuriyeti de; kutsal emanetlerin olsun. Topraklarımızda, ayrıcalık ve kötülük tohumlarını kurut, birlik ve beraberliğin sevgisi başaklansın. Yurduna göz dikenlerin karşısında çelikten göğsünü siper et. Süngüne zafer şarkıları söylet, bayrağını barış rüzgârlarına sar ve Türklüğü, sonsuzluğa kadar şan ve şerefle götür...

Büyük Atatürk'ün sana armağan ettiği Cumhuriyeti daima kolla ve onu hayatın pahasına da olsa koru. Bağrından kaynaklandığın aziz ulusun sana yürekten inanmakta ve güvenmektedir...

Ebedi Başkomutan ulu önder Atatürk, bir zamanlar sana şöyle seslenmişti:

"... Dünyanın hiç bir yerinde ve ordusunda yüreği seninkinden daha temiz ve daha sağlam bir askere rastgelinmemiştir.Her zaferin mayası sendedir. Her zaferin en büyük payı senindir..."

İÇ HİZMET KANUNUNUN SANA VERDİĞİ YETKİ

Sen bugün de bu övgüye layıksın, bugün milletin ve Cumhuriyetin yılmaz bekçisi sensin. İç Hizmet Kanununun sana verdiği (Türkiye Cumhuriyetini korumak ve kollamak) görevini gerektiğinde tam anlamıyla ve kusursuz olarak yerine getireceğin muhakkaktır.

Türk Silahlı Kuvvetlerinin değerli mensupları,

Sizleri zafer haftasında bu inançla selamlarken, hepinize sağlık ve mutluluklar içerisinde görevlerinizde başarılar dilerim. Bize bu mutlu günü armağan eden başta Büyük Kurtarıcımız Atatürk olmak üzere bu kutsal vatan uğrunda hayatlarını hiçe sayarak feda eden ve bizlere bugünleri gösteren bütün aziz şehitlerimizle, şehitlerimizin dul ve yetimlerine, Silahlı Kuvvetlerimizin uzun süre hizmet etmiş ve bugün saflarından ayrılmış tüm emeklilerine en derin şükranlarımı, sevgilerimi ve saygılarımı sunarım.."

SEÇİMLERE GİDERKEN SİYASİ PARTİLER

14 Ekim'de yapılacak seçimlere çok az bir zaman kala, oy hesabı içinde bulunan siyasi parti liderleri, Genelkurmay Başkanının anlamlı ve çok açık mesajına rağmen, yurt gezilerinde ve çeşitli toplantılarda gerilimi daha da artırıcı konuşmalara devam etmekte sakınca görmeyen bir tutum izlediler.

9 Eylül 1979, AP Genel Başkanı Süleyman Demirel:

"... Hükümetin başı, bölücülük yaptı... Türk Devletini, ülkenin devlete sadakatle bağlı Doğudaki vatandaşlarına jurnal etti. Aklı sıra oy toplayacaktı,Türk Devletinin kusuru olarak göstermekle hem herşeyi inkâr etti, hem de bölücü maceracılara cesaret, cüret ve gerekçe verdi..."

9 Eylül 1979, Başbakan Bülent Ecevit:

"... Bugün Türkiye, Cumhuriyet tarihinin birçok bakımlardan en çetin aşamalarından geçiyor. Uzun yıllar işlenen hataların aynı zamanda Türkiye'nin dışında oluşan bazı etkenlerin sonucu olarak Türkiye ağır bir bunalım döneminden geçiyor..."

10 Eylül 1979 MHP Genel Başkanı Alparslan Türkeş:

"... Milletvekillerinin bile can ve mal güvenliğinin kalmadığı bir ülkede demokrasi yaşayamaz... Tarihte Ecevit kadar iftiracı ve demagog bir politikacı görülmedi. Bu işlerin bu tehlikeli gidişin faili olan adam utanmadan iftiralarının yüzüne defalarca çarpılmış olmasından sıkılmadan MHP'yi demokrasi düşmanlığı ile suçluyor... Konuşmaları ve şiirleriyle bölücülük, kafatasçılık yapan Başbakan Ecevit'in MHP'yi bu şekilde suçlaması sadece iftiradan öte gidemez..."

14 Eylül 1979, AP Genel Başkanı Süleyman Demirel:
"... Millet yalancılardan hesap soracak. Siyasi sabıkalıların, yalancıların iki yakası şimdi milletin elindedir. Meclisten kaçtılar ama milletten kaçamayacaklardır...Bu hükümet ülkenin işleyen bütün mekanizmalarını bozmuş, herşeyi berbat etmiştir... 20 ay önce millet iradesini bir kenara iterek hile, desise ve entrika ile hükümeti ele geçirenler, şimdi ne yaptıklarının hesabını milletin önünde vereceklerdir..."

14 Eylül 1979, MSP Genel Başkanı Necmettin Erbakan:

"... 14 Ekim büyük bir patlama günü olacaktır. Milletimiz 50 yıl sonra da olsa bugün AP ve CHP'yi alet olarak kullanan siyonizmin kendisine yaptığı yedi zulmü artık apaçık görmektedir... O gün batılıların tasfiyesi istikâmetinde büyük bir adım atılmış olacaktır... Milletimiz, zulüm yapan Batılıları yıllarca denedi ve gördüki, ıspanaktan yağ çıkmaz... AP ve CHP bitli turistler için Aspendos ve Keferanas'a yol yaparlar, milletimizin köyünün yolunu yapmazlar..."

15 Eylül 1979, AP Genel Başkanı Süleyman Demirel:

"... Parlamento dışı iktidar dönemi başlamıştır... Hükümet bunalımı gider dertler biter... Devlet ihanet şebekelerinin tasallutuna maruzdur..."

16 Eylül 1979, Başbakan Bülent Ecevit:

"... Kanlı elleri ve faşist militanlarıyla bu hükümeti yıkmaya çalışıyorlar...MSP Cumhuriyetten öncelere, ortaçağlara doğru geri gidilerek Türkiye'nin huzura kavuşturulabileceğini hayal etmektedir, demokratik ve

laik gelişme düzeyinde çok gerilerde kalmış toplumların bile kabul edemedikleri bir teokratik rejim özlemi içindedir... AP, 1970'ler Türkiye'sinin sorunlarına ve bunalımlarına 1960 öncesinin Anayasa çizgisine dönerek, hakları kısarak, çare bulunabileceğini sanmaktadır... Bu üç partinin, tek tek de bir arada tam tersine sorunları ve bunalımı büsbütün ağırlaştıracakları görülmüştür. Üçü de, ileriye yönelik değil değişik yönlerde de olsa geriye dönük tutumlarıyla ve özlemleriyle, bu atılımlar dönemindeki ulusa, bu kabına sığamaz olmuş topluma ancak ayak bağı ve dert kaynağı olacaklarını göstermişlerdir..."

16 Eylül 1979, AP Genel Başkanı Süleyman Demirel:

"... CHP'nin sınırsız ihtirası, ülkeyi bir maceranın eşiğine getirmiştir. Tetik çeken parmakların manevi sorumlusu, memleketin her köşesine kan sıçramasına sebep olan lafebeleridir. Anaların gözyaşını bir günde dindiririz yalanı ile milleti kandıran ve anaların sadece bedduasına layık olan bu felaket tellallarıdır.20 ayda anarşinin faturasını canlarıyla ödeyen 2 100 vatandaşımızın vebalini bunlar taşımaktadır. Devletin otoritesini komünist çeteler, kanun dışı derneklerle paylaşan, Meclis'teki çoğunluğunu kaybetmemek için haraç alanlara, pasaport soranlara ve nihayet Ankara'nın ortasında kızıl enternasyonali haykıranlara ses çıkarmayan bunlardır. TÖB—DER'li öğretmen POL—DER'li polis ve DİSK'li işçinin Türkiye birliği üzerinde işlediği melaneti sinsice teşvik eden, halk mahkemeleri ve kurtarılmış bölgeler safsataları karşısında istifini bozmayan, Devlet düşmanlarını devlete besleten, ölen anarşistler için saygı duruşunda bulunan bunlardır..."

16 Eylül 1979, CGP Genel Başkanı Turhan Feyzioğlu:

"...Hükümet düşecektir. Sorunları durmadan ağırlaşan bir iktidar, ne yapsa devam edemez.Önemli olan Devletin ve rejimin ayakta durmasıdır. Bugünkü gidiş, rejimi de, ülke bütünlüğünü de tehdit ediyor..."

17 Eylül 1979, CGP Genel Başkanı Turhan Feyzioğlu:

"... Ecevit, kendi içindeki ve solundaki bazı unsurlara aşırı tavizler vermesi yüzünden anarşinin rekor seviyeye ulaştığı dönemin Başbakanı oldu..."

17 Eylül 1979, Başbakan Bülent Ecevit:

"... Bazı siyasi kişiler, gençleri cinayete teşvik ediyor... Bu kişilerin cezaevine girenlere de "siz korkmayın, bu hükümet düşecek siz kurtulacaksınız" şeklindeki mektupları elimizdedir..."

19 Eylül 1979, AP Genel Başkanı Süleyman Demirel:

"... Hem gidecekler, hem kırıp döktüklerinin hesaplarını vereceklerdir... Milleti kimse sefalete talip sayamaz. Her beceriksiz idarenin akibetinden, ne yalan, ne korku ve ne de slogan bu hükümeti kurtaramayacaktır... Millet bunların kötülüklerini unutmayacaktır..."

21 Eylül 1979, AP Genel Başkanı Süleyman Demirel:

"... Dünyada Milletin orta gelir grubunu 20 ayda ortadan kaldıran ilk hükümet CHP Hükümetidir. 30 gün çalış, 10 gün ye, bu hükümetin icadıdır..."

22 Eylül 1979, AP Genel Başkanı Süleyman Demirel:

"... Hükümet gitmezse millet kovar. onun için bu hükümetin yapacağı iş bırakıp gitmektir..."

22 Eylül 1979, MSP Genel Başkanı Necmettin Erbakan:

"... Bu gün okullarda okuyan gençlerimiz ya komünist ya da ırkçı oluyorlar..."

22 Eylül 1979, MHP Genel Başkanı Alparslan Türkeş:

"... Çok partili demokratik rejim ortadan kaldırılıp, kanlı bir komünist dikta getirilmek isteniyor..."

22 Eylül 1979, CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit:

"... Bazı siyasal kesimler ve iş çevreleri hükümet bunalımı çıkarmak, hükümet bunalımını, rejim bunalımına çevirmek tertip ve çabaları içindedirler... Sayın Sükan, demokrasi kuralları içinde çözüm bulunabileceğinden umut kesmiş, demokrasiye ara verilmesine umut bağlamış gibi bir görüntü içindedir..."

23 Eylül 1979, AP Genel Başkanı Süleyman Demirel:

"... Hükümetin başı, millete başka, hükümete başka, partisine başka türlü konuşarak aklınca her tarafı idare ediyor..."

23 Eylül 1979, MHP Genel Başkanı Alparslan Türkeş:

"... Ecevit iktidarı yalnızca bilgisizliğinden dolayı değil, aynı zamanda ve aslında kasıtlı olarak ekonomiyi çıkmaza sürüklemiş ve neticede komünist bir ekonomik modele ve daha ileri bir adımda komünist bir rejime ülkeyi götürmeyi amaçlamıştır..."

24 Eylül 1979 AP Genel Başkanı Süleyman Demirel:

"... Yolsuzluklar ayyuka çıkmış, milletin geleceğine olan güveni sarsılmıştır. Zalimin uşağı olanlardan hesap sorulacaktır... Bu hükümet,

Türk Milli Egitimini her vicdan sahibini dehşete sevkedecek hazin ve elim bir duruma düşürmüştür..."

24 Eylül 1979, Başbakan Bülent Ecevit:

"... Demirel istese de MHP'yi iktidar yapamayacaktır. Yaparsa Abdi İpekçi'nin katilinin hesabını sorarız..."

24 Eylül 1979, Başbakan Bülent Ecevit:

"... CHP hükümetinin sömürüyü de haksız kazançlarıda, kaçakçılığıda önlemeye kararlı olduğunu görenler, bu hükümeti bir an önce yıkma çabası içindedirler. CHP'yi hükümetten indirebilmek uğrunda demokrasiyi yıkmayı bile göze almaktadırlar. Fakat siyaset kulislerinde vurguncu yazıhanelerinde, otel lobilerinde çevrilen tertipleri, hazırlanan tezgâhları Türk halkı tarlalarda, fabrikalarda bozacaktır ve 14 Ekim seçimlerinden CHP'de, hükümette, demokrasi de halk da güçlenerek çıkacaktır..."

SEÇİM AREFESİNDE ANARŞİ

Siyasi partilerin yine biribirlerini itham edici ve seçim hesabı içindeki konuşmaları sırasında, ülkede anarşi ve şiddet olayları en az onlar kadar gazete sayfalarında yer alıyor, radyo ve televizyonda her gün meydana gelen olaylar ve ölüm listeleri yayınlanıyordu.

— Tarsus'da biri kadın 3 kişi öldürüldü.
— İstanbul'da iki ayrı silahlı çatışmada 2 polis öldürüldü.
— Anarşi bu kez de ana karnından bir kurban aldı.
— İstanbul, Tarsus ve İskenderun'da toplam 6 kişi öldürüldü.
— Yolcu trenine sabotaj... 5 kişi öldü.
— Yurdun çeşitli yerlerindeki anarşik olaylarda 6 kişi öldürüldü.
— İstanbul'da iki kişi öldürüldü.
— Adana'da bir fabrika personel müdürü ile karısı öldürüldü.
— Turgutlu'da bir fırın basıldı, 3 kişi öldürüldü.
— Diğer illerdeki olaylarda 5 kişi öldürüldü.
— Altı ilde meydana gelen olaylarda 7 kişi öldürüldü.
— Çukurova Tıp Fakültesi Dekan Vekili öldürüldü.
— Adana, Rize ve İstanbul'da 3 kişi öldürüldü.
— İstanbul, Siverek, Elazığ ve Bursa'da toplam 8 kişi öldürüldü.
— Gaziantep'de bir doktorla bir genç öldürüldü.
— Gaziantep'de Belediye Başkanvekili öldürüldü.

— Adana'da kanlı baskın... Lojmanı basan anarşistler 6 öğrenciyi öldürdüler.

— Bir gazete otomatik silahlarla tarandı, 1 ölü 2 yaralı var.

— İstanbul, Gaziantep ve Samsun'daki saldırılarda 2 öğrenci ile bir öğretmen öldürüldü.

— Nusaybin'de jandarmalar ile kaçakçılar arasında çıkan çatışmada bir üsteğmen ile bir er şehit olurken, 3 kaçakçı da öldürüldü.

— Kızıltoprak'daki çatışmada bir genç öldürüldü. Olayda 2,5 yaşındaki bir çocuk da ağır yaralandı.

— İstanbul, Samsun, Adana, Uşak ve Malatya'da 5 kişi öldürüldü.

— Gaziantep'de 4, Adana'da 2, İstanbul'da 1 kişi öldürüldü.

— İstanbul'da bir kahvehane silahla tarandı, toplam 5 kişi öldürüldü, 8 kişi yaralandı.

— Mecidiyeköy'de bir birahaneye baskın yapanlar 2 kişiyi öldürdüler.

— Adana, Samsun, Urfa ve Gaziantep'te toplam 8 kişi öldürüldü.

— Adana Emniyet Müdürü öldürüldü.

— Tarsus'ta bir jandarma eri şehit edildi.

— Kars'ta bir senatör adayı saldırı sonucu öldürüldü.

— Ordu'da kahvehane baskınında 2 kişi öldürüldü.

— Ankara'da seçimlere karşı çıkan bir genç, polisle çatıştı. Bu çatışmada 2 kişi öldü.

BÖLÜM **VII**

14 EKİM SEÇİMLERİ

14 Ekim 1979'da yapılacak Cumhuriyet Senatosu üçte bir yenileme ve milletvekilliği ara seçimlerinden önce Cumhurbaşkanı verdiği beyanatta, *"... İçten ve dıştan düzenlenen menfur oyunlar halkımızın vatanperverliği ve çelikleşmiş iradesiyle perişan ve mahkum edilecektir... Oy vermeye müdahale edeceklerin Kanunların Pençelerinden yakalarını kurtaramayacaklarını"* belirterek, *"Seçim güvenliğinin hükümet ve devletin teminatı altında bulunduğunu"* söylemişti.

Bu tarihlerde bir gazete seçim güvenliği konusunda şu yorumu yapıyordu:

"...Bölünmüş polisinizle, bölünmüş öğretmeninizle, bölünmüş öğrencinizle, işlemez hale getirilmiş devletinizle, siyasi ahlâk tanımayan, tutarlılıktan nasibi olmayan, kendi ikbalinden başka birşey düşünmeyen, insaf nedir bilmeyen liderlerinizle ve vatandaşı hergün biraz daha bunaltan enflasyonunuzla, kuyruklarınızla, anarşinizle, terörünüzle bunun böyle gideceğini sanıyorsanız, düşünüyorsanız yanılıyorsunuz... Bir büyük partinin lideri daha iki yıl önce 39 bin oy aldığı bir ilimize ancak oradaki Tugayın silahları himayesinde girebiliyor ve onun konuşacağı meydanın yolları bazı örgütlerce kesilebiliyorsa, kimse "o ilde seçim güvenliği var" diyemez. Hele bu olayın ardından o partinin Senato adaylarından biri katlediliyorsa, hiçbir iz'an sahibi, bu yöredeki olayların abartıldığını ve korku havasının bundan kaynaklandığını iddia edemez. Ederse; kendini aldatmaktan, halkı aldatmaktan, yöneticileri aldatmaktan başka birşey yapamaz Türkiye'mizin gerçeği bugün budur..."

Seçim güvenliği ile ilgili olarak daha önce bazı çevrelerce yaratılan karanlık tabloya rağmen bütün seçim bölgelerinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin sağladığı güvenlik ortamından yararlanan halk, sandık başına koşarak demokrasiye olan inancını ve bağlılığını bir kez daha kanıtladı. Ve bu seçimler sonucunda 50 Senatörlüğün 33 ünü Anamuhalefet Partisi, 12'sini İktidar Partisi ve geriye kalan beş üyeliği de diğer iki muhalefet partisi alıyor, öte yandan 5 milletvekilliğini de Anamuhalefet Partisi kazanıyordu.

14 Ekim seçimleri ve sonuçları iç basında şöyle değerlendirildi:

"... Yapılan bu seçimlerde halk, güven içinde oyunu kullandı, siyasal tercihini gösterdi. Bu, Türk ulusunun demokrasiyi yaşatma ve tüm sorunlara demokratik rejim ve demokrasi kuralları içinde çözüm bulmaya kararlı olduğunun yeni ve kıvanç verici bir kanıtıdır... Şimdi görev partilerimizdedir. Ortaya çıkabilecek siyasal bunalıma, soğukkanlılıkla ve süratle bir çözüm bulacaklarına inanmak istiyoruz. Türk halkı ağır ekonomik koşullar ve günden güne tırmanan şiddet olaylarının tedirginliği içinde siyasal parti yöneticilerinden bunu istemektedir. Siyasal partilerin halkın bu yoldaki dileğine uygun tutarlı bir davranış içinde olacaklarına inanıyoruz..."

YENİ HÜKÜMET KURULUYOR

Başbakan, seçim sonuçlarıyla ortaya çıkan tablo sonrasında, Cumhurbaşkanına istifasını sundu. İstifa eden Başbakan, istifasıyla ilgili olarak şunları söylüyordu:

"... Yeni hükümetin kurulması görevinin Anamuhalefet Partisi Genel Başkanına verilmesi gerekmektedir... 14 Ekim seçimlerinin sonuçları ve Millet Meclisine yansımasının bir hükümet değişikliğini gerekli kıldığını ve ülkemizin şu anda bir hükümet buhranına tahammülü yoktur... Ne ara hükümeti ne de, erken seçime gerek vardır... Bundan sonra kurulacak hükümete, 70 sente muhtaç bir hazine, Merkez Bankasının çeklerinin yabancı ülkelerde kabul edilmediği bir Maliye değil, bir hayli genişlemiş döviz olanakları ve saygınlığı olan bir Maliye bırakıyoruz.... Türkiye'nin aylarca sürecek hükümet kurma çalışmalarına katlanabilecek durumda olmadığını Partisinin, ülkenin bunalımdan çıkmasına demokratik inançlar doğrultusunda yardımcı olacağını umuyorum..."

Anamuhalefet Partisi Başkanı ise: *"Hükümet istifa etmiş değil, millet kovalamıştır... Millet bu hükümetin arkasından ağlayacak değil ya, bulunmaz Hint kumaşı mı?... Bunlara hükümet demek mümkün değildir. Zaten hile, entrika üzerine kuruluydu. Memleketi ızdırap içerisine sürüklediler. Herşeyi berbat ettiler... Memleketi yangın yerine çevirdikten sonra milletin sillesini yiyip, istifa etmeyip ne yapacaktı?... Varlığı ile yokluğu bir olan ve Türkiye'ye hiç bir faydası olmayan, Türkiye'yi tahrip eden böyle bir topluluk olmaz olsun, millet öyle dedi zaten..."* demekteydi.

14 Ekim ara seçimlerinin yapıldığı günden Anamuhalefet Partisi liderine hükümet kurma görevinin verildiği 25 Ekim 1979 tarihine kadar ülkede siyasal ve anarşik olaylar şöyle gelişiyordu:

— Fatsa C. Savcısının yaptığı açıklamaya göre, Fatsa'da bir bankanın önünde park yapan yabancı plakalı otomobilin durumundan şüphelenen emniyet mensupları otomobil içinde yaptıkları aramada bir milletvekili ve üç arkadaşında 3 tabanca, bir saatli bomba ve 6 dinamit lokumu buldular. Milletvekili hariç, diğerleri savcılık tarafından tutuklandı.

— Giresun ve Konya'da meydana gelen olaylarda bir genç öldürüldü, bir öğretmen ağır yaralandı.

— Mardin, Van ve Hatay'da 1'i polis 7 kişi öldürüldü.

— Gaziantep'te bir işçi öldürüldü.

— İstanbul'un bir çok yerlerinde seçimler aleyhinde pankartlar asıldı.

— Kars'ta Eğitim Enstitüsü Müdürü ve 4 arkadaşı, Artvin'de de 100 kişi seçimi engellemekten gözaltına alındı.

— MSP lideri, "*...Seçim kampanyası süresi içinde MSP'ye çalışanlar sevap kazanmıştır. Çünkü yolları hak yoludur.. Diğer batıl parti hesabına çalışanlar günâh işlemiştir. Çünkü yolları batıldır..*"

Sivas'ta bombalı pankartın indirilmesi sırasında bir polisin kolu koptu.

— İş adamları, "*...Yalnız politika ile ülke yönetmenin olanağı yoktur. Millet, kendini en iyi ekonomik koşullarda yaşatacak bir idare istemektedir. Millet yokluklara hayır demiştir. Millet anarşinin ortadan kalkmasını istemiştir.. Derhal bir seçim hükümeti kurulmalıdır. Çünkü ülke çok ciddi boyutlu ve çok yönlü sorunlarla boğuşmaktan yorgun düşmüştür. Hele ekonomi tam bir çöküntü içindedir. Tek çıkar yol en kısa zamanda erken seçime gitmek ve sandıktan güçlü bir iktidar çıkmasını yaratmaktır..*"

— CGP Lideri Feyzioğlu, "*Erken seçime karşı değiliz. Şu anda erken seçim memleket için bir çıkış yolu olabilir, CGP'de bundan zararlı çıkmaz, daha çok milletvekili getirir...*"

— MHP Lideri Türkeş, "*Biz MHP olarak AP'yi şartsız olarak dıştan destekleyeceğiz..*"

— Okulların açıldığı ilk gün bazı illerdeki okullarda olaylar meydana geldi. Yozgat'ın Sorgun ilçesinde lise öğrencileri arasında çıkan silahlı çatışmada bir ilkokul öğrencisi vurularak öldü. Ankara'da bazı liselere bombalı pankartlar asıldı. İzmir'de okulların önünde bildiriler dağıtıldı. Samsun Anadolu Lisesi yatakhanesinde bir grup öğrenci tabancalarla ateş etti.

—Gebze'de bir partinin ilçe başkanı öldürüldü.

—Adıyaman'da 3 öğrencinin öldürülmesiyle gelişen olaylar nedenlyle sokağa çıkma yasağı kondu.

— Ankara'nın muhtelif semtlerinde çıkan çatışmalar sonunda 3 kişi öldürüldü.

— İstanbul'da işkence edildikten sonra boğularak öldürülen bir gencin cesedi bulundu.

— Adana'da kanunsuz direnişe geçen polislerden tutuklananların sayısının 14'e çıktığı sıkıyönetim yetkililerince açıklandı.

— İki bağımsız milletvekilinden biri AP'ye diğeri CHP'ye geçti.

— Kayseri'de bir avukat tabancayla öldürüldü. Aynı ilde çıkan olaylarda bir öğrenci öldürüldü.

— Ankara'da bir işçi ve bir öğrenci öldürüldü.

— Gaziantep'de bir öğrenci öldürüldü, Konya Seydişehir ilçesinde işçiler arasında çıkan çatışmada iki işçi yaralandı.

— İstanbul'da kısa aralıklı misilleme saldırılarda iki kişi öldürüldü.

— Gaziantep ve Trabzon'da birer kişi öldürüldü

— TÖB—DER kongresinde öğretmenler arasında kavga çıktı 276 kişi gözaltına alındı, Ankara'da polis otosuna ateş açıldı 2 polis yaralandı.

— 6 ilde meydana gelen olaylarda 44 kişi yaralandı. Gaziantep'de bir banka, Samsun'da da bir yolcu otobüsü soyuldu

— Seçimden önceki eski bağımsız Bakan AP'ye geçti.

— Samsun,Hatay ve Antalya'da 3 kişi öldürüldü.

— Urfa'da bir ceset bulundu.

— Akaryakıt sıkıntısı had safhada.

— İstanbul'da fuel-oil kuponla dağıtılacak.

YENİ BAŞBAKAN ATANIYOR

25 Ekim 1979'da Devlet Başkanı yeni hükümeti kurmakla AP Liderini görevlendirdi. Görevi kabul eden Demirel, "*Biz memleket için varız, zor şartların altına girmek bizim kaderimizdir.. Mümkün olan en kısa zamanda hükümeti kuracağım.* "dedi ve sözlerine şöyledevam etti.

"*Ülkenin büyük meseleleri vardır, can ve mal güvenliği bu meselelerin başında gelir.Can ve mal güvenliğinin sağlanması demek devletin demokratik otoritesinin güçlendirilmesi demektir. Ülke yokluklar içerisindedir.* "

Aynı gün TBMM birleşik toplantısında, sıkıyönetimin 2 ay daha uzatılması kabul edildi. Bu görüşmelerde siyasi parti grup sözcüleri şunları söylüyordu:

"..İstifa etmiş hükümet kurulduğu günden itibaren kanunlara, hakka, adalete, barış ve kardeşliğe sevgi ve saygıyı bırakmış insanlarımıza karşı zulüm ve işkence yolunu seçmiştir...Eski hükümet her müesseseyi olduğu gibi sıkıyönetimi de daha başta saptırmaya yozlaştırmaya güçlü ve önemli bir çareyi çaresizlik haline sokmaya çalışmıştır.Bu gün yeni bir gündür. Millet bu hükümete hayır demiş defterini dürmüştür. Ortada kan vardır, sönmüş ocaklar vardır."

İstifa etmiş hükümetin İçişleri Bakanı, bu eleştirilere, "..*Tedhiş olaylarını azaltmanın bilinen tek çaresi gerginliklerin, hayal kırıklıklarının azaltılmasıdır. Yoksa her gün kırgınlıkları çoğaltan beyanlar, davranışlar, bölücülüğü, kırgınlığı daha da artırır. Ülke geçmiş yıllardakinden daha huzurlu bir seçim günü yaşamıştır. Bu sonucun alınmasında kolluk kuvetlerının özveri içinde çalışmaları yanında Silahlı Kuvetlerimizin değerli destek ve katkılarının büyük payı olmuştur..*"diyerek cevap veriyordu.

25 Ekim'de yeni Başbakanın atanmasından, hükümet listesinin Cumhurbaşkanınca onaylandığı tarih olan 13 Kasım'a kadar geçen süre içinde yurdun çeşitli yerlerinde meydana gelen olaylar şöyle gelişiyordu:

— İstanbul'da bir gazeteci siyasal tartışma sonucu kardeşi tarafından bıçaklanarak öldürüldü.

— Sosyal Sigortalar Kurumunun mutemedi Çemberlitaş'da baskına uğradı, silahli beş kişi 5,5 milyon lira para ile 2,5 milyon lira değerindeki çekleri alarak kaçtı.

— İzmir'de bir banka şubesi otomatık silahlı ve el bombalı üç kişi tarafından soyuldu. Soyguncular kasada bulunan 300 bin lirayı alarak kaçtı.

— Kayseri ve Fatsa'da iki kişi öldürüldü.

— Ankara ve Eskişehir'de iki kişi öldürüldü.

— Konya ve Ardeşen'deki olaylarda 7 polis memuru yaralandı.

— İstanbul Bayrampaşa'da bir kahvehaneyi basan sılahlı 5 kişi,önce ayağa kaldırıp yüzlerini duvara döndürdükten sonra, ellerindeki otomatik silahlarla bu kişileri kurşuna dizdiler.Olayda 6 kişi öldü, 6 kişi de ağır yaralandı. Olayı "Türk İslam Birliği" adlı yasa dışı bir örgüt üslendi.

— Adana'da iki kişi öldürüldü.

— Amasya'da iki kişi silahlı saldırı sonucu öldürüldü.

— Manisa'da iki grup arasında çıkan silahlı çatışmada 17 yaşındaki bir genç ile 3 yaşındaki bir çocuk ağır şekilde yaralandı.

CUMHURİYET BAYRAMI TÖRENLERİ

Cumhuriyetimizin 56 ncı yıldönümü de işte bu kanlı ortam içerisinde kutlanıyordu. Siyasi parti liderleri her milli günde olduğu gibi, yıllardır söyleyip de kendi aralarında gerçekleştiremedikleri birlik ve beraberlik çağrılarını tekrarlıyorlardı. Aslında millet de bu özlemin içindeydi. Gözyaşı dinmeyen, sosyal ve ekonomik dengesizlik altında ezilen, evladını doyuramayan, giydiremeyen, okutamayan oydu. Bu açık gerçek karşısında, sorumlular öncelikle Parlamentoda birlik ve beraberliği sağlayıp, bu sorunlara Atatürk ilkeleri doğrultusunda çözüm aramalıydılar..

Cumhuriyet Bayramı dolayısıyla bir mesaj yayınlayan *Genelkurmay Başkanı Orgeneral Kenan Evren* şöyle diyordu :

"... Ulu önder Atatürk'ün bir "fazilet" olarak tanımladığı Cumhuriyetimizin 56 ncı yıldönümü hepinize kutlu olsun, mutluluklar getirsin.

Türk Silahlı Kuvvetleri, Ata'sının 'demokrasi prensibinin en asri ve mantıki tatbikini temin eden hükümet şekli Cumhuriyettir' diye buyurduğu ve ondan Türk Ulusuna en yakışır bir idare şekli olarak teslim aldığı Cumhuriyeti ve demokrasiyi her geçen yıl artan bir inançla koruyacak ve kollayacak, onun daha da güçlenmesi için, bugüne kadar olduğu gibi her türlü gayretini sarfedecektir.

Her karış toprağı mübarek şehit kanlarıyla sulanmış olarak atalarımızdan teslim aldığımız kutsal yurdumuzu parçalamak, kaderde kıvançta ve tasada bölünmez bir bütün olan asil milletimizi bölmek isteyen iç ve özellikle dış düşmanlarımız tarihin belli dönemlerinde olduğu gibi bugün de haince planlarının tahakkuku için durmadan çalışmaktadırlar.

İçinde bulunduğumuz ekonomik ve politik durumdan faydalanmak isteyenlerin emellerine ulaşmak için sarfettikleri gayretler bizi iyi tanımayanların hasta olarak nitelemelerine neden olmaktadır.

Bütün bunlar milletin özvarlığı olan Silahlı Kuvvetlerimizi de elbette rahatsız etmekte ve üzmektedir.

Bütün bu cereyan eden olayları yakından izleyip dikkatle değerlendirerek, vatanın bütünlüğü ve milletin bölünmezliği konularında milletçe el ele vererek kısa sürede esenliğe ulaşacağımıza ve hür dünyada layık olduğumuz yeri alacağımıza inanıyor ve bunu sabırsızlıkla bekliyoruz.

Bu umutla Ulu Önder Atatürk'ün ilkelerinin geleceğimizin en gerçek teminatı olduğuna yürekten inanan Türk Silahlı Kuvvetleri onun ilkeleri doğrultusunda azimle yürümekte ve geleceğe de güvenle bakmaktadır..."

ACI BİR GERÇEK

Cumhuriyetimizin kuruluşunun 56 ncı yıldönümü tüm yurtta büyük heyecan ve coşku içinde kutlanırken ve Cumhuriyeti bizlere armağan eden Büyük Atatürk inanç ve iftiharla anılırken, bundan önce olduğu gibi yine, bir siyasi partinin başkanı ve yöneticileri Anıtkabir'deki törenlere katılmama gafletinde bulunuyorlardı. Yine aynı partinin yöneticileri 10 Kasım'daki Atatürk'ü anma törenlerine de katılmıyacaklardı.

Cumhuriyet Bayramı ve bugünleri takip eden zaman içerisinde yeni Başbakan hükümeti kurma çalışmalarını sürdürürken, Meclisler de Kurban Bayramının ikinci günü olan 1 Kasım'dan itibaren yeni yasama yılı çalışmalarına başladılar. Bayram süresince yurdun çeşitli yörelerinde meydana gelen siyasal nitelikli şiddet eylemlerinde 8 kişi yaşamını yitirdi, 51 kişi de çeşitli yerlerinden yaralandı.

Bu tarihlerde cereyan eden anarşik olaylar gazetelerde şöyle veriliyordu :

— Yozgat'ın Kazankaya kasabasında siyasal tartışma sonucu çıkan silahlı çatışmada 4 kişi öldü, 6 kişi de yaralandı.

— Yozgat'ta bir şöför kaçırılıp işkence edildikten sonra tabancayla vurularak öldürüldü.

— Urfa'nın Siverek ilçesinde iki gencin cesedi bulundu. Aynı ilçede yapılan aramalarda 600 mermi 6 tabanca ve bir kalaşinkov otomatik tüfek ele geçirildi.

— İstanbul Safaköy'de bir genç öldürüldü.

— Diyarbakır Belediye Başkanvekili öldürüldü.

— Sultan Ahmet Ticaret Lisesi Müdürü evinin önünde vuruldu.

— Urfa, Adana ve Niğde'de silahlı saldırılarda 3 kişi öldürüldü. Ayrıca Adana ve İstanbul'da bir, Urfa'da üç ceset bulundu.

— Eskişehir Akademisinin öğrenime açılması ile birlikte ideolojik nedenli çatışmalar da başladı ve öğrenim özgürlüğü daha ilk günden engellendi.

— Gaziantep'de bir banka şubesi silahlı kişiler tarafından soyuldu, 230 bin lira alan soyguncular kaçtı.

— İstanbul Emniyet Müdürlüğünde görevli bir komiser otomobilin içinde bir silahlı saldırı sonucu öldürüldü.

— Bir partinin Zeytinburnu ilçe başkanı saldırı sonucu öldürüldü.

— Trabzon, Giresun, Uşak, Diyarbakır ve Mardin'deki olaylarda 5 kişi öldürüldü, 3 kişi de ağır yaralandı.

— Dün yurtta 6 kişi daha öldürüldü. Öldürülenler arasında bir lise müdürü, bir polis, bir sendika başkanı, iki öğrenci ve bir parti yöneticisi bulunuyor.

— İstanbul'da bir bankadan 900 bin lira alan soyguncular nöbetçi jandarma erini şehit ettiler.

— Ankara'da bir işçi kurşunlanarak öldürüldü.

— İstanbul'da bir öğretmen kaldığı otel odasında öldürüldü.

— Ünlü bir bankacı evinde uğradığı silahlı saldırı sonucu öldürüldü.

— Türkiye karanlıkta beklerken Hasan Uğurlu barajına sabotaj yapıldı.

— Yurdun çeşitli yerlerinde meydana gelen şiddet olaylarında 5 kişi hayatını kaybetti.

— Kars ve Giresun'da iki kişi öldürüldü. Antalya'da bir polis ağır yaralandı.

ARA SEÇİM SONRASI DIŞ BASINDA TÜRKİYE

THE GUARDIAN :

"... Mini seçimlerin galibi Süleyman Demirel Başkan Korutürk'ün yeni hükümeti kurmaya çalışması davetini isteksiz kabul etmişti. Şimdi, ortanın sağı bir koalisyonun temelini atabilmek ya da koalisyonu gereksiz bırakacak fakat bir azınlık hükümetinin yaşamasını sağlayacak kabul edilebilir bir program için etrafı kurcalamaktadır... AP lideri ülkenin iki büyük sorunu ile uğraşmaya çalışacağını söylemiştir: Yüzde 70 oranında süren ve hızını artıran enflasyon ve her gün 3 kişinin hayatına malolan tedhişten Ecevit'in 21 aylık iktidarında 2 000 kişi ölmüştür... Fakat,

Demirel'in başkanlığındaki bir koalisyon veya azınlık hükümetinin her iki cephede de bir şeyler yapabilmesinin güçlükleri çok büyüktür. Demirel'in önceki yönetimi sırasındaki har vurup harman savurma Ecevit rejimini koşan bir enflasyon ve eşi görülmemiş bir borçla karşı karşıya bırakmış ve dolayısıyla *IMF*'nin baskılarına ve ekonominin uluslararası bankalar tarafından kıskaca alınmasına mahkum etmiş, bunun sonucu da zaten sarsılmış olan sosyal yapı daha çok zedelenmiştir.

Demirel, erken seçim istemektedir. Türkiye'nin erken seçime ihtiyacı vardır. Çünkü, bugünkü kargaşalıkta bir çoğunluk hükümeti bir azınlık hükümetinden daha iyidir ve bir çoğunluk Demirel Hükümeti bir azınlık Demirel Hükümetinden daha sorumlu davranacaktır. Erken seçim için Parlamentonun üçte iki oyu gerekmektedir. Bu da Ecevit takımından esaslı sayıda oy gerektirmektedir. Neden Ecevit'in partisi, kendisini yıkacak bir seçime oy versin? Böylece Türkiye kış aylarında da zayıf ve istikrarsız bir yönetimle topallamaya devam edeceğe benzemektedir..."

TIME

"... Türkiye'de meyva vermeyen siyasi gelişmeler sürekli olarak Demirel ve Ecevit arasında görev değişikliği yapılmasına ortam hazırlamaktadır. 1974 Ocağından bu yana iki lider arasında Başbakanlık koltuğu dans pistinde eş değiştirir gibi elden ele dolaşmaktadır. Bu iki kişilik oyunun sonucu olarak yüzde 70'e varan enflasyon ile yüzde 20'ye varan işsizlik oranının ortadan kalkması olanak dışı kalmıştır. Demirel 1978 Ocağından bu yana sabır içinde beklemiştir. Bu kez de Demirel, Ecevit'in oynadığı oyunu oynamış ve onun partisine daha önce ödünç verdiği kişilerden bir kısmını geri almıştır.

Türkiye'nin içinde bulunduğu güç durumdan çıkması için akla gelecek en yakın çözüm yolu, Ecevit ve Demirel'in bir araya gelerek 'Büyük Koalisyon' kurmalarıdır. Bu iki parti toplam oyların yüzde 70'ini elde etmiştir. Ancak, böyle bir koalisyon olanak dışı olarak görülmektedir. Çünkü, iki lider arasındaki kişisel düşmanlık ve karşılıklı rekabet ortaklığa izin vermemektedir..."

14 Ekim 1979, ASSOCIATED PRESS:

"... Silahlı Kuvvetlerin Türkiye'de yeniden siyasal hayata karışacakları yönünde bir belirti yok..."

14 Ekim 1979, ELEFTEROTIPIA:

"... Bugünkü seçimler belki askeri bir yönetime, belki teknokratların hükümetine veya Ecevit-Demirel koalisyonuna neden olabilir..."

15 Ekim 1979, ASSOCIATED PRESS:

"...Hükümet bunalımı uzun sürecek gibi görünüyor..."

16 Ekim 1979, REUTER:

"...Bu, siyasal şiddet olayları ve ekonomik güçlükler nedeniyle zor durumda bulunan Türkiye'de bir hükümet bunalımının başlangıcını gösteriyor..."

16 Ekim 1979, DIE WELT:

"...Demirel herşeyden önce taktik nedenlerle hükümet işini üzerine almayacaktır. Ayrıca bir çok partilerden ve gruplardan oluşan parlamento, herhangi bir hükümet, ya da ayakta kalabilecek bir hükümet kurma yeteneğinden yoksundur..."

16 Ekim 1979, FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG:

"...Türkiye uzun sürecek bir kriz devresine girmiştir..."

16 Ekim 1979, LA CITE:

"...Demirel'in tek başına hükümet kurmasına olanak yoktur..."

16 Ekim 1979, L'AURORE:

"...Ecevit'in istifası ile bir sayfa çevriliyor... Türkiye uzun bir kriz dönemine giriyor. Türk demokrasisi hiç bir zaman bugünkü kadar, bu derece dayanıksız görülmemişti..."

16 Ekim 1979, THE GUARDIAN:

"... Ancak bütün bu haber kaynakları Ordu'nun kışlasında kalacağına ikna olmuştur.Ve 1960 stili bir darbe spekülasyonu uzaktır.."

16 Ekim 1979, THE GUARDIAN:

"... Demirel'in Ecevit ile bir anlaşmaya varmak, ya da Türkiye'nin kurumlarının çökmesi tehlikesini doğurmak seçenekleri ile karşı karşıya bulunmasının muhtemel olduğunu... Bu da generalleri seyirci olma rolünü terketmeye itebilir..."

16 Ekim 1979, REUTER:

"... Bir çok Türk uzayacak bir hükümet bunalımının 1960 ve 1971 yıllarında olduğu gibi. Ordu'nun müdahalesine yol açabileceği kaygısını taşıyor..."

16 Ekim 1979, FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG:

"...Ecevit'in kötü idaresine rağmen Türk Ordusu hâlâ dimdik ayaktadır..."

16 Ekim 1979,THE WASHINGTON POST:

"...Buradaki bir çok siyasi gözlemcinin kaygısı, Türkiye'nin askeri liderlerinin Türkiye'deki politikacıları sorunları çözmede yetersiz bulup, Parlamentoyu dağıtma kararı alabilecekleri yolundadır..."

17 Ekim 1979, LE MATIN:

"...Seçimler merkez - sol'a bağlanan umutların iflasıdır. Tek istikrar unsuru Ordu'dur.İdareyi ne vakite kadar sivillerin elinde bırakacağı sorusu sorulmaya başlandı..."

17 Ekim 1979, LE SOIR:

"...Asker ve siviller bir yerde birleşiyorlar, Türkiye Batı Avrupa ülkesi olduğunu kabul ettirmek için her ne pahasına olursa olsun parlamenter demokrasiye devam edecektir..."

19 Ekim 1979, SUDDEUTSCHE ZEITUNG:

"...Politik bir mucize olmazsa Türkiye'nin uzun bir süre iç savaşa benzeyen bir ortama girmesi muhtemel. Bu belki evvelce olduğu gibi, askerlerin, müdahalesi ile Devlet işlerinin yeniden normal hale gelmesini sağlayacak..."

19 Ekim 1979, BBC:

"...Güvenlik konusuna gelince, burada sorunların daha köklü ve çözümlerinin daha güç olduğunu sanıyorum. Bunlar, sivil bir hükümetin altından kalkması çok zor sorunlar, aynı şekilde Ordu da yönetimi ele alırsa bu sorunların altından kalkması yine çok zor sanıyorum..."

19 Ekim 1979, THE ECONOMIST:

"...Türkiye'nin önündeki engel işlemez Anayasadır. Bu Anayasanın er veya geç değiştirilmesi gerekiyor..."

21 Ekim 1979, THE NEW YORK TIMES:

"...Diplomatlar çok uzun sürecek bir hükümet bunalımından çekinmektedirler. Borçlar ve daha fazla şiddet olayları ile Ordu'ya bir davetiye çıkarma tehlikesi oluşabilir..."

22 Ekim 1979, THE CHRISTIAN SCIENCE MONITOR:

"...Türk siyasal hayatındaki bütün karışıklıklara rağmen Türkiye, gelişmekte olan ülkeler arasında demokrasi ile yönetilen nadir ülkelerden biridir..."

BÖLÜM VIII

YENİ HÜKÜMET İŞBAŞINDA

13 Kasım 1979'da Cumhurbaşkanı, hükümeti kurmakla görevlendirdiği parti genel başkanının hazırladığı Bakanlar Kurulu listesini onayladı.Böylece Cumhuriyet tarihimizin ikinci azınlık hükümeti fiilen göreve başladı.

Hükümetin işe başlamasından bir gün sonra eski ve yeni Başbakanlar bir araya gelerek bir görüşme yaptılar. Bu görüşmede eski Başbakan, hükümetinden devreden sorunlar, uluslararası ilişkilerdeki gelişmeler ve aşayiş durumu ile ilgili olarak bilgi vermişti. Bu durum tüm milletçe özlenen bir diyaloğun başlangıcı olarak değerlendirilmişti

BİTMEYEN KAVGA

Ama bu olumlu gelişme de kısa sürdü. İki lider görüşmelerden sonra yaptıkları açıklamalarla milleti yine karamsarlığa sevkettiler.

Anamuhalefet Partisi lideri yeni hükümete devredilenler hakkında şu açıklamayı yapıyordu.:

"..Azalan döviz rezervleri devraldık, artan döviz rezervi devrettik. 1977' de döviz rezervi 629 milyon dolardı, bugün 931 milyon dolardır.Dışsatım gelirimiz 1977'de 1 milyar 753 milyon dolardı, 1978 Eylül ayında bu rakam 2 milyar 288 milyon dolara yükselmiştir. Dışsatım gelirleri 1977' ye oranla yüzde 50 artmıştır. İşçi dövizleri 1977' de 982 milyon dolardı, bu yılın sonuna kadar 1 milyar 800 milyon dolara varması bekleniyor.

Turizm sektöründe 1978 yılındaki 148 milyon dolarlık döviz rezervinin yıl sonuna kadar 200 milyon doları bulması beklenmektedir. İşçi dövizlerinin artması ve turizm açığının kapatılarak bu dalda kâra geçmemiz Devlete büyük döviz kazandıran konular oldu.

Elektrik alanında önemli enerji projeleri ve bu projelere bağlı kredilerin işletilmesi için yaptığımız çabalar var. Linyit üretiminde artışlar sağlandı, ancak taşıma alanında darboğazlar var.

Taşımacılık demir ve deniz yoluna kaydırıldı.Ancak altyapı yetersizliğinin yarattığı darboğaz alınan önlemlerle çözümlenmek üzere.

Devraldığımız borcun yüzde 58'i kısa vadeli veya çok kısa vadeliydi.Devraldığımız borçların kısa vadeli bölümünün 5 milyar 609 milyon doları ertelendi. 150 milyon dolarlık petrol borcu ile 1979 yılına kadar ödenen dış borç faizi ve taksitleri 1 milyar doları bulacaktır. Ödeme zamanı gelip de ödenmemiş hiçbir borç taksidi ve faizi yoktur. Hükümetimiz döneminde gerek kredi, gerekse kredi ertelemeleri olarak sağlanan dış ödeme kolaylıkları toplam 11 milyar doları bulmaktadır.

1978'de 2 milyar dolar dış kredi sağlanmıştır. Beş yıllık vadeli bu kredilerin önemli bölümünden yeni hükümet yararlanacaktır. 1979' da da 2 milyar 735 milyon dolarlık kredi sağlandı. Bunun 1 milyar 450 milyonu program, 208 milyonu ithalat, 991 milyonu proje, 86 milyon doları da hibedir. Kredilerden bir bölümü harcandı. Yaklaşık 2,5 milyar dolarlık kredi olanağı yeni hükümete devredildi.

...Yağ için yeni bağlantılar yaptık. Yağlı tohum ve zeytinyağı stoklarımız var. 7 bin ton soya yağı da bu hafta geliyor.

...Toprak Mahsullerinin elinde 2 milyon 388 bin ton tahıl var. Ekmek sıkıntısı olmayacak,buğday dışsatımı yapılabilecek.

...Gübre için transfer yapıldı. Kamu kesiminin elinde 882 bin ton gübre var.

...Birçok ülke ile petrol bağlantısı yaptık, tüpgaz sıkıntısı kalmadı.."

Eski başbakanın bu açıklamalarına yeni Başbakan şöyle cevap veriyordu:

"...Yoğurdum kara diyen olmaz... Eğer herşey güllük gülistanlık ise millet niye kendilerine oy vermemiştir? Niye yönetimlerini beğenmemiştir? Memleket yokluğun içerisindedir ve yokluğu kabul etmediğiniz takdirde, herşey var dediğiniz takdirde, gerçeğe uygun olmaz. Sayın muhalefet liderinin çizdiği tablo ile vatandaşın yaşadığı şeyler ayrı ayrı şeylerdir. Ateş düştüğü yeri yakar... Bu kuyrukların falan hepsini kaldıracağız... Hepsini halledeceğiz... Biz kuyruk ve yokluk devraldık 67 ilin 67'sinde de şu yok, bu yok, bu yok, bu yok... 1977 senesinin 31 Martın'daki aynı tabloda bunların hiçbirisi yoktu... Evet yoktu, yağ niye yok olsun efendim? Şu kadar aldık, bu kadar depo edilmiş diyorlar... Hayır efendim sen yağın bir kısmını Tansa deposuna koymuşsun, bir kısmını

Köy—Koop deposuna koymuşsun, bir kısmını Tarko deposuna koymuşsun... Şeker pancarını tarladan sökemezler... Mazot yok, taşıyamazlar... Pancar tarlada var, şeker ülkede yok, iyi mi?

Sayın Ecevit'e sordum. Merkez Bankası kasası çalışıyor mu dedim 'çalışıyor da diyebiliriz, çalışmıyor da diyebiliriz' dedi.Bu cevabı olmadı ki... Bunun ortasında olur mu? Olmaz. Ben döviz arıyorum, döviz... Sorduğum sual basitçe şudur: Arkadaş,bu depoya tepesinden ne kadar girdi, altından ne kadar çıktı? Şimdi içinde ne kadar kaldı? Bunu bana söyleyin dedim.

1979 bütçesinin durumu nedir diye sordum. 'efendim, gelirler yüzde 62 arttı!' Bu cevap değil ki. Cevap şu olmalı: Bütçenin geliri kaç milyar? 450 milyar. Giderleri? 450 milyar. Aferin arkadaşım, gel elini sıkayım o zaman... Tamam mı? Öyle değil, geliri 450 milyar, gider 480 milyar, açık da 30 milyar. Gene elini sıkarım o zaman. Ama, 100 milyar da KİT'lerin açığı var. Onu kim verecek? Hazine verecek. İşte bütçe açığı 130 milyar demektir ki, bu da enflasyon demektir..."

İŞÇİ VE İŞVERENLERİN İSTEKLERİ

Hükümet programının hazırlandığı günlerde, işçi ve işveren kuruluşları hükümete verdikleri raporlarda, programda yer almasını arzuladıkları hususları belirtiyorlardı.

En büyük işçi kuruluşlarından biri olan TÜRK-İŞ isteklerini şu maddeler altında toplamıştı:

— *"..Anarşi ile mücadele edilmeli, yasal önlemler bir an evvel alınmalı,*

— *Rejimi yıkmaya yönelik çabaların üstüne tam bir kararlılıkla gidilmeli,*

— *Bölücülük önlenmeli,*

— *Enflasyonu önleyici tedbirler alınmalı, mal sıkıntısı çekilmemeli.*

— *Vergi adaleti sağlanmalı, vergi kaçağı önlenmeli,*

— *Asgari geçim indirimi gerçekleştirilmeli,*

— *İçte siyasi istikrar sağlanmalı, dışta haysiyetli bir dış politika yürütülmeli,*

— *Memurlara toplu iş sözleşmesi ve grev hakkı verebilmek için çareler aranmalı,*

— *TRT mutlak tarafsızlığa yöneltilmeli,*

— *İlköğretim 8 yıla çıkarılmalı,*

— *KİT'ler ve iştirakleri yeniden organize edilmeli..."*

İşverenlerin bağlı olduğu kuruluş da hükümete bir rapor veriyor ve isteklerini şöyle sıralıyordu:

— *Aşayişle ilgili yasalar en kısa zamanda Meclisten geçmeli,*

— *141-142 ve 163 üncü maddelere işlerlik kazandırılmalı,*

— *DGM yasası çıkarılmalı,*

— *Seçim yasası değiştirilmeli,*

— *Dördüncü Beş Yıllık Plan yeniden düzeltilmeli,*

— *Devletçi uygulamalar kaldırılmalı,*

— *Sanayi tam kapasite ile çalıştırılmalı*

— *Dışsatım formaliteleri sadeleştirilmeli,*

— *AET ile ilişkiler en kısa zamanda canlandırılmalı,*

— *Kıdem tazminatı ödemeleri yeniden düzenlenmeli ve bu ödemeler için bir fon kurulmalı*

— *Sendikalar ciddi bir denetime tabi tutulmalı, sendika enflasyonu önlenmeli*

— *Genel bir ücret politikası belirlenmeli.*

Bu iki kuruluşun dışında diğer bir büyük işçi kuruluşu olan DİSK ise, konuyu ideolojik bir açıdan ele alarak şunları söylüyordu:

"...İşveren kuruluşları 1930'ların faşist Almanya'sının özlemini çekmekteler... İşverenler kuruluşu burjuvazinin demokrasiden anladığı şeyi, kendi sınıf diktatörlükleri olduğunu gizlemeden ortaya dökmüştür.Cevabımız açıktır: Mücadelemiz keskinleşecektir.Burjuvazi 15-16 Haziranı,16 Eylül direnişini 20 Mart'ı, 1 Mayıs'ları unutmuş görünmektedir. Dikensiz gül bahçesi isteyenler şunu açıkça bilmelidirler ki, tüm faşist ve gerici odaklar aracılığıyla gerçekleştirdikleri provokasyonlar, tüm fiziksel ve ideolojik saldırılar emekçileri yıldıramayacaktır..."

HÜKÜMET PROGRAMI MECLİSTE

Tarih 19 Kasım 1979... Yeni kurulan hükümetin programı TBMM' ne sunuluyor.. Başbakan programı takdim konuşmasında geçen bir yılın geniş bir tahlilini yaparak şunları söylüyordu:

"..Ülkemizi bunaltan meselelerin üstüne varmaya ve bunları çözmeye kararlı ve azimli bulunuyoruz.Ülkenin önünde duran meselelerin ciddiyetini müdrikiz. Bunların üstesinden gelinebileceğine inanıyoruz... Vatandaş can derdindedir. Can ve mal güvenliğinin, kanun ve nizam hâkimiyetinin, huzur ve sükunun, vatandaşın korkusuz yaşama hakkının sağlanması önemli meseleler içinde en başta gelenidir...Anarşi çok büyük boyutlara ulaşmış, cinayetler, yangınlar, sabotaj ve soygunlar birbirini takip etmiş,Cumhuriyet tarihinde görülmemiş olaylar vukubulmuştur. Toplumun huzuru olağanüstü bir şekilde bozulmuştur... Devletin varoluş sebebi olan can ve mal güvenliğinin korkusuz yaşamanın sağlanması hususu geniş çapta zedelenmiştir. Pek çok olayın faili meçhul kalmıştır... 10 aya yakın bir zamandan beri 19 ilimizde uygulanan sıkıyönetime rağmen, olaylar durmamış, azalmamış, bölücülük, yıkıcılık, anarşi ve terör milleti derin endişelere sevketmiştir. Vatandaş devleti arar haldedir... Kasım 1979' da, Türkiye huzur , güven, kanun ve nizam hâkimiyeti arayan bir ülkedir... Memlekette güven duygusu zedelenmiştir.

Memleket gelecek endişesine düşmüştür. Büyüyen, gelişen, zenginleşen Türkiye'nin yerini Kasım 1979' da küçülen, daralan, fakirleşen Türkiye almıştır... Bunlardan kurtulmak milletin tümünün dört gözle beklediği bir hal almıştır. Bu sebeple anarşi, terör, bölücülük, yıkıcılık, enflasyon milli meselelerdir... Hükümetimizin temel davası, milli ve manevi değerlerimize bağlılık ve sahiplik şuuru içerisinde, Türk Milletini Büyük Atatürk'ün işaret ettiği şekilde çağdaş medeniyet seviyesinin üstüne çıkarmaktır..."

Başbakan, hükümetin yapacağı işleri programda şöyle sıralıyordu:

"...Can ve mal güvenliği mutlak sağlanacaktır.

— Kanun ve nizam hâkimiyeti mutlaka sağlanacaktır. Özellikle sokakta, okulda, işyerinde, Devlet dairesinde ve her yerde huzur ve sükun tesis edilecektir.

— Anarşinin, terörün, bölücülüğün ve yıkıcılığın tesirsiz hale getirilmesi için mevcut kanunlar ve imkânlar en müessir şekilde kullanılacak, Devletin yargı organlarının, idarenin ve güvenlik kuvvetlerinin kanunları tam hâkim kılacak şekilde çalışabilmesi sağlanacaktır.

— Huzur ve sükun yeniden hissedilir bir şekilde tesis edilinceye kadar, Sıkıyönetime devam edilecektir. Sıkıyönetim, hiçbir müdahale olmaksızın, Anayasa ve kanunlarla verilen yetkilerin hepsini kullanacaktır.

— Cumhuriyetin polisinin ideolojik şartlanmalara ve içinde bölünmelere maruz kalması kesinlikle önlenecektir.

— Memlekette asayiş ve huzuru bozanların zora ve silaha dayanan eylemlere başvuranların, Anayasa düzeni yerine totaliter bir düzen getirmek isteyenlerin meşru zeminlerde Devletin meşru gücü ile kanuni yollarla tesirsiz hale getirilmeleri lâzımdır.

— Devletin içine sızmış bulunan anarşi mihrakları derhal söndürülecek, Devletin kendi düşmanlarını besler halde bulunmasına son verilecektir.

— Devlete demokratik otorite mutlaka kazandırılacak, yıpranmış veya yıpratılmak istenmiş müesseseler, zinde ve itibarlı hale getirilecektir.

— Hükümetimiz, memlekette bir süredir zedelenmiş bulunan güven duygusunu yeniden tesis etmeye kararlıdır.

— Hükümetimiz fakir fukarayı ezen, ekonomik hayatı ve Devlet hayatını felce uğratan enflasyonla netice alıcı, amansız bir mücadeleye girişmeye kararlıdır.

— Ülke herhangi bir malın yokluğuyla karşılaşmayacak. Başta yağ, mazot, gübre, tıbbi ilaç, zirai ilaçlar, ampul olmak üzere, günlük ihtiyaç maddelerinin teminindeki zorluklar ortadan kaldırılacaktır.

— Hammaddesizlik yüzünden çok düşük kapasitede çalışan veya hiç çalışmayan fabrika kalmayacaktır.

— İstifçilik ve karaborsacılık ile mücadele edilecektir.

— Denizde, karada petrol aranacaktır.

— Yabancı sigara yapmak için yerli ve yabancı özel teşebbüse imkân tanınacaktır.

— Sendika ve Dernekler Kanununda değişiklikler yapılacaktır.

— Fevkâlade Haller Kanunu çıkarılacaktır.

— TRT'nin yeniden milli ve tarafsız hale getirilmesi,partizanlık, tarafgirlik ve inkârcılık yoluyla devleti kötüleyen ve ideolojik propagandalara itibar eden ve dilimizi bozan yayın yapması önlenecektir.

— Çiftçilerin ve balıkçıların götürü usulde vergilendirilmesindeki limit yükseltilecektir.

— Cami bulunmayan köylere cami yapımı hızlandırılacaktır.Din ve ahlak dersleri müfredatı yeniden düzenlenecektir.

Anamuhalefet Partisi grup sözcüsü ise yeni hükümetin programında yer alan hususlar hakkındaki görüşlerini şöyle ifade ediyordu:

"..Hükümet, programında, çalışma hakkından, emeğin değerinden hiç söz etmemiştir..Program, DGM'lerin kurulmasını önermektedir. DGM'lerin Anayasa içinde sonradan eklenen bir yama gibi kaldığı, Anayasa Mahkemesi kararı ile belli olmuştur. DGM'lere kesinlikle karşı çıkacağız...TRT'ye açıkça iftira edilmektedir. Bu tür iftiralar TRT' yi iktidar organı durumuna getirme amacına zemin hazırlamaktadır... Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun değiştirilmesine gerekçe olan şikâyetlerin ne olduğu açıkça söylenmelidir... Sermaye çevrelerini, işçileri, kentlileri, köylüleri, esnafı, memurları, yaşlıları, çalışamayanları içeren bütün toplum kesimlerine yönelik vaadlerle doludur... Ancak, bu vaadlerin hangi kaynaklarla gerçekleştirileceği belli değildir.. Hem vergi adaletinden bahsedeceksiniz, hem esnafların daralan sınırlardan bunaldığından bahsedeceksiniz. Şöförlerin bile defter tutma mecburiyetinden, işportacıların defter tutma mecburiyetinden bahsedeceksiniz, asgari geçim indiriminden bahsedeceksiniz, ondan sonra Vergi Kanununu engelleyeceksiniz; bu mantığa saygı duymak mümkün değildir. Bizim kanunumuzu isterseniz getiriniz, yahut kendi kanununuzu getiriniz, ama böyle bir kanun getirmeye mecbursunuz. Bunun altından kalkamazsınız... Atatürk ilkeleri benimsenmeden bunlara gerçekten sahip çıkılmadan, ülke bütünlüğünü zedeleyici, mezhebe, ırka dayalı bölücülük hareketleriyle başarılı şekilde baş edilme olanağı yoktur... Şartlanmış görüşlerle ve kafalarla politika yapılamaz. Politikanın bilgecesi ve erdemlisi, Türkiye' den vermeden Türkiye' ye vermektir.."

Bir diğer muhalefet partisi sözcüsü de;

"...Şimdi kurulan hükümetin programında görülen hususların aynısı iki yıl önce kurulan Ecevit hükümetinin programında da vardı.O halde hükümetleri müşahede mazbatası alıp vermekten çıkartmalı, meselenin tedbirlerini almalı.. Bu program liberal kapitalist zihniyettedir... Bu program hakiki ciddi tahlillerden uzaktır.Vaadler listesi halindedir.." diyordu.

Hükümet programı üzerindeki görüşmelerin tamamlanmasından sonra yine sert tartışmalar ve Parlamento saygınlığından uzak olaylarla 13 Kasım' da fiilen görevine başlayan hükümet 25 Kasım' da Meclisten güvenoyu alıyordu.

Hükümetin kurulmasından bu yana ülkedeki anarşi ve terör olayları da toplumun her kesiminden can almaya devam ediyordu. Bölücülük faaliyetleri daha planlı bir biçimde yoğunluk kazanıyordu

ON GÜNÜN OLAYLARI

Kasım 1979 ortalarından itibaren Türkiye' de cereyan eden siyasal, ekonomik ve terör olayları basında şöyle veriliyordu:

— Biri tomsonlu üç kişi, kapalıçarşı'da bir kuyumcudan 1 milyon 800 bin liralık altınla, 250 bin lirayı alarak kaçtı.

— Zeytinburnu' nda sağ görüşlü kasabı dükkânında öldürenler "*her şey THKP-C için, her şey zafer için*" yazılı kâğıdı bırakıp kaçtılar.

— Adana' da Sıkıyönetim Komutanlığı THKP-C-MLPB' ye bağlı "*devrimci yol*" örgütü üyesi 48 kişiyi gözaltına aldı.

— Adana'da TÖB-DER üyesi ilkokul müdürü ant içme töreni sırasında tabancayla vurularak yaşamını yitirdi.

— Batman bağımsız belediye başkanı evine giderken açılan yaylım ateşiyle öldürüldü.

— İstanbul' da bir kahveci, Gaziantep' de bir doktor Urfa' da bir kadın öldürüldü.

— İstanbul' da bir sanayi kuruluşunun personel müdürü öldürüldü.

— İstanbul' da bir büfe otomatik silahla tarandı, 2 kişi öldü, 8 kişi ağır yaralandı.

— Bir partinin eski ilçe başkanı silahlı bir saldırı sonucu öldürüldü. Saldırganlar cesedin üzerine "*faşişt C.D.cezalandırılmıştır.....Yoldaşların anısı yaşatılacak. THKP-C Savaşcıları*" yazılı bir pankart bırakarak kaçtılar.

— Urfa ve Siverek' de 4 kişi öldürüldü. Sahife 134

— İstanbul Cağaloğlu'nda sol görüşlü 25-30 kişilik bir grup bir jandarma kulübesini yakmaya kalkıştılar, daha sonra da havaya ateş ederek kaçtılar.

— Ankara Kayaş' ta görevli bir askeri tim' e ateş açıldı.

— Samsun Ticaret Lisesi Müdürünün odasına giren bir grup genç, Müdürü sopa ve zicirlerle dövdüler.

— Yurdun çeşitli illerinde pek çok patlayıcı maddeler atıldı.

— İstanbul' da bir partinin ilçe başkanı silahlı saldırıya uğrayarak öldü. Saldırganlar kaçtı.

— Sakarya' da bir öğrenci uğradığı saldırıda yumruk ve sopalarla kıyasıya dövüldü ve kaldırıldığı hastanede öldü.

— İstanbul,Ankara ve Konya' da meydana gelen anarşik olaylarda pek çok kişi yaralandı.

— Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü 800 kadar sağ görüşlü öğrenciler tarafından işgal edildi.

— Bursa' da bir işçi Kayseri' de bir genç öldürüldü. İstanbul Vali Yardımcısının makam otomobili gaz dökülerek yakıldı. Adapazarı'nda bir öğrencinin dövülerek öldürülmesiyle ilgili olarak yakalanan "*ülkücü*" dört sanık, öğrenciyi "*korkutmak için dövdüklerini*" söyledi.

— Anamuhalefet partisine mensup bir milletvekili istifa etti. İstifa eden milletvekili bir arkadaşıyla birlikte bir süre önce yaptığı basın toplantısında "***bizi altınla tartıp parti değiştirmemizi önerdiler.***" diyen bu milletvekilinin partisinden ayrılması Meclis kulislerinde eleştiri ve espirilere neden oldu. İstifayla ilgili olarak Anamuhalefet Partisi yetkililerinden biri "***sanıyorum bu milletvekilini altınla değil ,gümüşle tartmışlar. Çünkü bu işin rayici düştü***" dedi Partisinden istifa eden milletvekili iktidar partisine geçti.

— Hükümeti destekleyen muhalefet liderlerinden birinin Genel Başkanı "***bundan evvelki iktidarın yolsuzlukları saptanıp hesap sorulacak***" dedi.

— Eski Maliye Bakanı "***asgari geçim indirimi vaadi sadece niyettir. Madem asgari geçim indiriminden yanaydılar niye bizim hükümetin bunu sağlayacak vergi reformunu engellediler***" dedi.

— Artvin'in Murgul nahiyesinde iki grubun çatışmasında sol görüşlü gencin öldürülmesinden sonra iktidar partisinin il binası basılarak Türk Bayrağı yırtıldı, bazı işyerleri de tahrip edildi.

— Malatya' da sol görüşlü bir eczacı kalfası vurularak öldürüldü.

— Bir sendika yöneticisi öldürüldü.

— Bursa' da silahla taranan bir lokalde bir kişi öldü.

— Yazar ve gazeteci Darendelioğlu öldürüldü. Katiller kaçtı.

— Ankara'da 2, Adıyaman'da bir kişi öldürüldü.

— Ankara, Elazığ ve Gaziantep' de beş kişi öldürüldü. Gaziantep' te, üç kişi tarafından bir kahvehane basıldı ve oturanlar yaylım ateşine tutuldular. Sol görüşlü 2 işçi öldü, iki kişi de ağır yaralandı. Ankara' da bir kuyumcu dükkânına giren 2 kişi silahlarını çekerek kasayı açmak istemeyen kuyumcu iki kardeşi öldürdüler.Elazığ' da sağ görüşlü bir genç evine giderken pusuya düşürülerek öldürüldü.

— Bir partinin Bakırköy eski ilçe başkanı TKP-ML militanlarınca tabanca ile vurularak öldürüldü, olaydan sonra kaçan saldırganlar kendilerini izleyen iki polisten birini öldürüp, diğerini yaraladılar.

— İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Dekan Yardımcısı Prof. Dr. Ümit Doğanay makam otomobili içinde biri kadın 4 kişinin açtığı yaylım ateş sonucu öldürüldü. Makam şoförü de yaralandı.

— Anamuhalefet Partisi Genel Başkanı, *"İstanbul' da öldürülen gazeteci yazar İlhan Darendelioğlu'nun öldürülmesinin basın özgürlüğüne ve demokrasiye, Prof. Ümit Doğanay'ın öldürülmesinin ise demokrasiye ve düşünce özgürlüğüne tahammülsüzlüğün örneği olduğunu"* söyledi.

— İstanbul, Uşak,Diyarbakır, Adıyaman, Artvin, Gaziantep ve Tarsus'ta meydana gelen olaylarda 9 kişi öldürüldü. Gaziantep' deki olayda, bildiri dağıtan bir kişiyle güvenlik kuvvetleri arasında çıkan silahlı çatışmada 2 polis memuru ile 1 işçi öldürüldü Olaydan sonra katiller kaçtılar.

— Artvin' de, elinde saatli bomba patlayan bir lise öğrencisi parçalanarak can verdi.

— İstanbul, Adana, Ordu, Diyarbakır ve Artvin'deki olaylarda 5 kişi öldürüldü.

— Öldürülen Prof. Doğanay'ın cenaze töreninde konuşan İstanbul Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Haluk Alp, *"...Türkiye'de sokak ortalarında gençler, öğretmenler, lise müdürleri, polisler, askerler, öğretim üyeleri öldürülmektedir. Türk Ulusunun her ferdi 'neden öldürüyorlar, kimler öldürüyor?' sorularının cevabını bulmak ve yargısını ona göre vermek zorundadır. İnanıyorum ki, Türk Ulusunun her ferdi, bu katil çetelerine karşı boyun eğmeyecektir. Türk Ulusunun nefreti onları yok etmeye yetecektir. Bir bilim adamını, bir genci, görevini yapmaktan başka düşüncesi olmayanları katleden bir ortam nasıl oluştu? Başta bilim kuruluşları olmak üzere bunun cevabını vermek zorundayız. Yolumuz Atatürk'ün yoludur.Bu millet O'nun yolunda nasıl bugünkü medeniyet seviyesine ulaşmışsa, gençlerimizin omuzlarında daha da ileriye gidecektir.Bu bizim dönülmez hedefimizdir."* dedi.

— İstanbul'da diz çöktürülen sağcı bir işçi başından, solcu bir bakkal kalbinden vurularak öldürüldü.

— Yurdun çeşitli yerlerinde saldırılarda 1'i polis, 10 kişi öldü.

Yukarıda özetle verilen şiddet olayları 10 günde meydana gelen olaylardı. Bu olaylar öylesine bir tırmanış içerisine girmişti ki; öldürülenleri, yaralananları, soygunları, bombalamaları takip etmek bile imkânsız hale gelmişti. Parlamenteri, bürokratı, işçisi, memuru, öğrencisi, analar, babalar, kardeşler; toplumun bütün kesimleri, köylüsü, kentlisi herkes aynı

soruyu birbirlerine soruyordu. *"Nereye gidiyoruz, sonumuz ne olacak?"* Ve gün geçtikçe artan kanlı olaylar karşısında, millet umutsuzluk içerisinde çırpınıyor; gözleri önünde cereyan eden kardeş kavgasını çaresizlik içinde seyrediyordu.

BAŞBAKAN NE DİYORDU

6 Aralık günü partisinin ortak grubunda konuşan Başbakan,*"...fevkalade zor şartlar altında hükümet görevini deruhte ettiklerini, devralınan şartların zannedilenden de kötü olduğunu"*belirtmiş,*"...biz hükümete geldikten sonra bütün fesat yuvaları ayağa kalkmıştır"* diyerek şunları söylüyordu:
"...ayağa kalkacağını biliyorduk.Bunu bilerek geldik... Bir yıldırım mücadele yapılacaktır.Kiminle? Türk Devletinin ve milletinin düşmanlarıyla, pahalılıkla, yoklukla...Meclislerin önüne anarşiyle mücadele tasarılarını koyacağız... Başarılı olmak için ne yapalım, nasıl yapalım? Evvela neyi yapalım, neyi mutlaka yapalım?... Anarşi ve enflasyon canavarının dişlerini gelin beraber sökelim."

Hükümetin işbaşına gelişinden bu yana 23 gün geçmişti. Ve Başbakanın bu konuşmasını yaptığı gün, Ankara'da bir partinin senatör adayı yazıhanesinde silahlı saldırıya uğrayarak öldürülüyor, bundan iki gün sonra da İstanbul Üniversitesi öğretim üyelerinden Prof. Cavit Orhan Tütengil otobüs durağında yaylım ateşine tutularak hayatını kaybediyordu.Bu iki olaya İstanbul Örnektepe'de bir Başkomiserin öldürülmesi olayı da ekleniyordu.

Anamuhalefet Partisi lideri de, *"...Başbakanın gün ve saat yitirmeksizin solun bir kesiminden gelen şiddet eylemlerine olduğu kadar, sağın bir kesiminden gelen şiddet eylemlerinin de adını koyarak kınamasını"* istiyor,*"...bu yapılmadığı sürece Türkiye'de olayların tırmanmasının önlenemeyeceğini, Başbakanın kendisini ağır sorumluluktan kurtaramayacağını"*söylüyordu.

BAŞBAKAN DEVAM EDİYOR

8 Aralık 1979... Başbakan yaptığı basın toplantısında yüz günde yapacağı işleri anlatıyor, hükümetin *"fevkalade hal"* hükümeti olduğunu söylüyor ve anarşik olaylara değinerek, *"Meydan okuyorum. Bu rezaletler son bulacaktır. Yüz gün sonra sorun bana. Bakalım kurtarılmış bölge diye bir şey kalacak mı?"* diyordu.

Başbakan bir gazetecinin,muhalefet liderinin, *"Başbakan sağ cinayet şebekelerini kınamıyor"* şeklindeki sözlerini hatırlatması üzerine şunları söylüyordu:

"...22 ay hükümet oldu, hangi örgütü bulmuş çıkarmış? Tartışmaya girmek istemiyorum. Bir günde durduracaktı.2444 ölü. Kınadıydın, kınamadıydın... Kınadık. Bütün canileri kınıyoruz... Pol- Der'i, Töb-Der'i, cinayet işleyen bütün teşekkülleri ve Türkiye'yi karıştıranları himaye etmesinler."

Başbakan yüz gün içerisinde hükümetin yapacağı işleri şöyle sıralıyordu:

"... Silah kaçakçılığı Sıkıyönetim kapsamına alınacak. Kusur ve ihmali olan mutlaka takibe uğrayacak...Devletin, güvenlik güçlerinin, istihbarat örgütlerinin ve Sıkıyönetimin, bu büyük belayı defetmesi için gereken kanunlar çıkartılacak... Asgari ücret vergiden muaf olacak... Eşinden bir ev kalan yaşlı kadın veraset vergisi ödemeyecek... Hiçbir geliri olmayan dul ve çocuklu kadınlara maaş bağlanacak... İhracatı teşvik ve döviz gelirlerini artırma için yeni tedbirler alınacak..."

Öldürülen Prof. Tütengil'in cenaze töreninde de olaylar çıktı. Yürüyüş yapmak isteyen öğretim üyeleri dağıtıldı.Öğrenci grupları güvenlik güçlerinin uyarısına ateşle karşılık verdiler, çıkan çatışmada, 1 kişi öldü, 13 kişi yaralandı. Bu törende bir konuşma yapan İstanbul Üniversitesi Rektörü Prof. Haluk Alp şunları söylüyordu:

"... İstanbul Üniversitesi üst üste gelen acıların idraki içinde susuyor ise yüceliğinden susuyor. Bu suskunluğumuz karanlık düşünceler içinde olanları ürpertsin. Günün birinde konuşursa bunun karşısında hiçbir güç duramaz. Türkiye işgal ediliyor. Vatan sadece toprak üzerinde işgal edilmez, Türkiye yer altından işgal edilmiştir. İşgalciler fırsat ve zaman bulduklarında yerüstünden de işgallerini sürdürecek, boyutlarını genişleteceklerdir. Sorumlular bunu bilmiyorlar mı? Biliyoruz diyorlarsa niçin yeraltındaki cinayet yuvalarının üzerine gitmiyorlar?..."

İstanbul Üniversitesi Rektörünün bu konuşması karşısında Cumhurbaşkanı; *"... Türkiye yeraltından işgal edilmiştir sözü açıklanmalıdır..."* diyor, Başbakan,*"Alp'in sözleri için rektörleri ne biliyorlarsa söylesinler diye toplantıya çağırdım"*cevabını veriyordu. Anamuhalefet Partisinin bir yetkilisi ise, *"Sayın Rektörün sözleri açıktır, yeraltı örgütlerini kastediyor. Hepimiz üzerine düşeni yapmalıyız"*şeklinde konuşuyor, bu beyanlara

cevap veren Rektör Alp ise, *"Türkiye yeraltından işgal edilmiştir"* sözleri için, *"..Bu deyimi kullandım, bu deyimin taşıdığı çok ağır anlamı idrak edecek düzeydeyim"*karşılığını veriyordu.

Yine Rektörün yaptığı konuşmayla ilgili olarak bir gazetede yapılan yorumda şöyle deniliyordu:

"... Bu uyarı (ölü toprağı) serpilmiş bulunan Türk halkını uyandırmaya yetmelidir...Ve herkesin aklını başına toplaması gerekmektedir. 'bugün bana yarın sana' hatırdan çıkarılmamalıdır. Terörün alabildiğine tırmandığı bugünlerde özgürlükten dem vurulması karşısında, 'Önce can güvenliği, sonra özgürlük' denilebilir. Gerçekten can güvenliğinin sağlanamadığı bir ortamda özgürlükler kendiliğinden kısıtlanmaktadır. Adalet mekanizmasının terör odakları üzerinde caydırıcılık etkisi azalmıştır. Bunun başlıca nedeni, işlemlerdeki yavaşlıktır. Bu yönden de, büyük partilerin bir araya gelerek adaletin hızlandırılması ve bir an önce sonuca ulaşılması yönünden önlem alınması beklenmektedir...Kayseri'de son günlerde yoğunlaşan olaylarda bu kez "İKO"adlı bir örgütün de ortaya çıktığı belirtilmektedir. Bu örgütün "İslâm Kurtuluş Ordusu" sloganı ile silahlı eylemlere giriştiği Kayseri'de yapılan bir yürüyüşte acayip kılıklı bazı kişilerin "Ya şer'i devlet, ya ölüm"biçiminde slogan attıklarının belirlendiği söylenmektedir. Böylece mevcut silahlı örgütlere bir yenisinin daha katıldığı anlaşılmaktadır. Sonuç olarak denmek gerekir ki, "Türkiye planlı biçimde bir savaşa itilmektedir." Bu sonun hazırlıklarını büyütenlere karşı "neme lazımcılığa" bir an önce son verilmesi, artık kaçınılmaz bir görev olarak tüm bireylerin omuzlarındadır."

TERÖR VE İDDİALAR

Başbakanın konuşmasını takip eden günlerde şiddet eylemleri devam ediyor, silah kaçakçılığı ve yeni yapılan atamalarla ilgili iddialar basında şöyle yer alıyordu:

— Eski Devlet Bakanı Sükan, *"Silah kaçakçılarının isimlerini ilgili Bakanlara verdim..Silah kaçakçılığına bazı partiler de karışıyor... Hopa'dan İskenderun'a kadar bazı varlıklı kimselerin koylarındaki özel iskelelere motorlarla silah boşaltılıyor. Elimde belgeleri var.."*

— Adana'da bir komiser öldürüldü.

— Diyarbakır, Malatya, İstanbul, Ankara, Kayseri, Tokat, Eskişehir ve Gaziantep'de toplam 9 kişi öldürüldü.

— Seydişehir'de bir partinin yöneticilerine ateş açıldı, 4' ü ağır 36 kişi yaralandı.

— 59 ile yeni emniyet müdürü atandı. Bu konuda bir gazetede yapılan yorumda şöyle deniliyordu: "... *Türkiye'de son günlerde yerinden oynatılmamış bir tek vali, bir tek emniyet müdürü kalmamış gibidir. Sokaktaki insanlar nerdeyse kendi kendilerine sormak üzeredirler: 'yoksa, yaşadığımız bu dehşet dolu ortamı yaratanlar, bizzat valiler ile emniyet müdürleri miydiler? Kuşkusuz, hayır... Ama, bunalımın kökünde yatan etkenlerin hep yüzeyden görüldüğü bir ortamda, ilk çözümün tüm kilit noktalara iktidara bağlı bilinen kişileri yerleştirmek olduğu sanısına kolaylıkla kapılınır. Oysa, yeni göreve getirilen kişilerin çoğu, o görevleri geçmişte de yapmışlardır. Onlar iş başında diye de, bir kaç yıl önce ne herşey birdenbire düzelivermiştir, ne de terör şıp diye kesilivermiştir...*"

— Silah kaçakçılığı konusu Meclise getirildi. Muhalefet partisi "*uyuşturucu madde ile silah kaçakçılığı*" konularında Meclis Araştırması açılmasını istedi. Önergede, "*son iki yılda 2 milyar değerinde kaçak silah yakalandığı, bunun on katı silahın gizliden halk ve demokrasi düşmanlarının elinde olduğu ve bu silahların finansmanın uyuşturucu madde kaçakçılığı ile sağlandığı*" belirtildi.

— İstanbul Florya' da 4 Amerikalı otomatik silahlarla taranarak öldürüldü.

— İstanbul Beşiktaş'ta bir kahvehanede bomba patladı 5 kişi öldü,22 kişi ağır yaralandı. Olay, çevrede panik yarattı, birçok binanın camları kırıldı.

— Emniyet Teşkilatında hazırlanan bir rapora göre son 13 yıl içinde Türkiye'ye kaçak olarak sokulan 45 bin tüfek, 150 bin tabanca ve 32 milyon mermi yakalandı. Silah ve mermilerin değerinin 20 milyar lirayı aştığı ifade edildi.

— İstanbul, İzmir, Konya, Diyarbakır ve Kırıkkale' deki olaylarda 7 kişi öldürüldü.

— Ankara'da polis, polisi öldürdü.

— Gültepe semtinde bir silahlı kişiyi yakalayan polis memuru olay yerine gelen bir aşayiş ekip otosundan açılan ateş sonucu öldü.

— Gümrük ve Tekel Bakanlığı 50 kişilik bir grubun saldırısına uğradı. Kapı ve camlar kırıldı. Bakanlık personeli kapılarını kilitleyerek kendilerini savunmaya çalıştılar.

— İstanbul Örnektepe'de bir yasa dışı örgüt militanlarını aramak isteyen iki devriye eri şehit edildi.

— İstanbul ve beş ilde 8 kişi öldürüldü.

— Kahramanmaraş olaylarının yıldönümünde Ankara, İstanbul, Kars, Tunceli, Samsun, Balıkesir, Adana, Antalya, Hatay, İzmir, Denizli, Mersin, Artvin, Uşak, Aydın, Manisa ve Muğla'da çeşitli ilk ve orta dereceli okullarda bazı öğretmen ve öğrenciler derslere girmediler, birçok işyerlerinde protesto eylemleri yapıldı, olaylar çıktı, çok sayıda kişi gözaltına alındı. Samsun'da da iki ev bombalandı. Devlet Hastanesi işgal edildi.

— Tunceli Savcısı evinde öldürüldü, katiller kaçtılar.

— Ankara'da bir partinin ilçe başkanı ve Belediye Meclis üyesi dükkân içinde öldürüldü.

— Kanlı olaylar devam ediyor. Bir günde toplam 8 kişi öldürüldü.

— İstanbul'da yasa dışı bir örgütün hücresi ortaya çıkarıldı. Ele geçirilen ölüm listesinde bu hücrenin bazı politikacıları, büyük bankaların genel müdürlerini, işadamlarını ve bazı gazete yazarlarını öldürme hazırlığı içinde bulunduğu tespit edildi.

ÇEKİŞME SÜRÜYOR

15 Aralık 1979' da Anamuhalefet Partisi lideri yaptığı basın toplantısında ekonomik sorunları ele alarak *"Bu hükümetin birinci ayı sonunda görülmüştür ki, sıkıntılar ve güçlükler ağırlaşıp artmaktadır."* diyor ve konuşmasını şöyle sürdürüyordu:

"...Bu hükümet görev başına geldikten sonra fuel- oil ve motorin darlığı çok ileri ölçülere varmıştır..1978 başında hükümeti kurduğumuzda önceki cephe hükümeti bize yalnız ödeme süresi çoktan dolmuş petrol borcu olarak yaklaşık 400 milyon dolar borç bırakmıştı, biz yeni hükümete zamanı gelip de ödenmemiş bir dolarlık petrol borcu bırakmadık.. Bu hükümetin birinci ayı dolarken, dışsatımda işçi dövizleri de yavaşlamaya ve Merkez Bankasının döviz rezervleri düşmeye başlamıştır..Kömür darlığı da artmaktadır, birçok yerlerde çay bulunamaz olmuştur..Yağ darlığı ise yüzde yüz fiat zammına karşın artarak sürüp gitmektedir..Bir kilo zeytinyağı 150 liraya kadar fırlamıştır. Zam yapılırken stokların saptanmayışı aracılara ve istifçilere yüzlerce milyon liralık haksız kazanç sağlamıştır.. Yanlışlığı ve sakıncaları 30 günde ortaya çıkan bir yoldan dönmek için hükümetin ille 100 ncü günü beklemeyeceğini umarım. Çünkü 100 günün dolmasını beklemeye ülkenin ve ülke ekonomisinin tahammülü yoktur..."

Aynı gün Başbakan da bir toplantıda, *"Ülkenin siyasi çekişmeye tahammülü olmadığını"* belirterek, Anamuhalefet Partisi liderinin iddialarını şöyle cevaplandırıyordu:

"...Sen çık ülkeyi bu hale getir, 10 gün sonra neye bu hale getirdin de. Bunun mantığı yok.. Bize Anamuhalefet Partisi tanklar dolusu fuel-oil ve motorin devretti de biz bunu içtik mi? Neredeymiş bıraktıkları paralar? O zaman da söyledim, olsa kendileri kullanırdı. Yani, var da şimdi biz mi kullanmıyoruz."

Başbakan bu konuşmasında *"vatandaşı yanılttıklarını"* ifade ederek, görüşlerini şöyle açıklıyordu:

"Türkiye'de mazot vardı da, benzin vardı da biz mi bunları bu hale getirdik... Demogojiye girmek istemiyorum, Türkiye'nin demagojiye tahammülü yoktur.. Biz bir fevkalade hal hükümetiyiz. 22 ay Türkiye'yi idare ettikten sonra bize ülkeyi bu halde bırakanların bize taş atmalarına milletin vicdanı razı olmaz... Biz ortaya ne kadar zorluk varsa bir günde hallederiz diye çıkmadık onlar gibi. Biz bu zorlukların altından kalkarız ama makul bir sürede..."

Kitabın daha önceki bölümlerinde de görüleceği gibi, ülkeyi yönetmekle birinci derecede sorumlu iki büyük partinin liderleri; muhalefette veya iktidarda olmalarına göre milleti ve kendilerini yanıltıcı beyanatlar vermeye devam ediyorlardı. Bugün, Anamuhalefet Partisi liderinin Başbakanı suçlayan sözleriyle, daha önce Başbakanlığı döneminde kendisine yöneltilen ithamlar arasında fark yoktu.

YILIN SON GÜNLERİNDE..

1979 'un son günlerinde ülkenin içinde bulunduğu ekonomik tablo şöylece özetlenebilir:

— İstanbul Ticaret Odası indekslerine göre, ısıtma ve aydınlatma maddeleri fiyatları son bir ayda yüzde 4.7, son bir yılda yüzde 104.5 oranında arttı. Giyim ve ev eşyası fiyatları son bir ayda yüzde 4.3, son bir yılda yüzde 140.1 oranında yükselmiştir.

— Ticaret Bakanı üç güne kadar ülke ihtiyacının yüzde 150'si oranında yağ sağlanacağını söyledi.

— İstanbul'da fuel-oil ve enerji kısıtlaması üzerine bazı fabrikalarda üretim durdu, işçilere ücretli olarak zorunlu izin verildi.

VE
REVDEN
STEYEN
ONETIM
DDEDILDI

UCUNUN
ISTEDI

3 ölü
24 yaralı

OTOMOBILINE KURŞUN YAĞDIRDILAR

Bir doçent öldürüldü, eşi yaralandı

• Hacettepe Üniversitesi bazı öğretim üyeleri ve öğrenciler Başbakanlık önünde toplanarak olayı protesto ettiler, Ecevit ve Eyüboğlu ile görüştüler

Hürriyet

Hava durumu

Prof. Doğanay öldürüldü

NAMLULAR TEKRAR TANINMIŞ KİŞİLERE ÇEVRİLDİ

Darendelioğlu'nun öldürülmesinden 14 saat sonra İstanbul'da bir de öğretim üyesi üniversiteye giderken otomobil içinde katledildi

Terör yeniden hızlandı

Korutürk: Hainler son günlerde kanlı eylemlerini artırdılar

Başbakanın Hürriyet'e özel demeci

"Faili meçhul vakaların peşine düşülecek, silah kaçakçılığı kesilecektir"

Anarşiye karşı yasalar bütçeden önce çıkarılacak. Milleti devletin arkasında olmaya çağırıyoruz.

Demirel: Anarşiye amansız bir mücadele açacağız

Destek veren partiler Demirel'e güvenoyu verecek

● Evren ve komutanların, Türk Silâhlı Kuvvetleri İç Hizmet Yasasına dayanarak Cumhurbaşkanına verdikleri «YAZILI METİN» açıklandı

Ordu, partileri son defa uyardı

● Korutürk tarafından açıklanan «TÜRK SİLAHLI KUVVETLERİNİN GÖRÜŞÜ» başlıklı YAZILI UYARI'dan satırlar şöyle:

Cumhurbaşkanı Başbakan ve ana muhalefet lideri ile görüştü

DEMİREL

«Bir ciddi durum vardır, vorum yok»

ECEVİT

«Komutanların yazılı metni bunalımı yeni bir boyuta ulaştırdı»

Dört Amerikalıyı öldürenlerin kimlikleri tespit edildi

ISRAİL HAVA YOLLARI YEŞİLKÖY İSTASYON MÜDÜRÜ

— Vergi Yasası için TÜRK-İŞ direniş yapacak.

— Maliye Bakanı: *"Fiyat artışları yüzde 70'i bulacak"*

— Motorin ve fuel-oil darlığı tüm yurtta olağanüstü boyutlara ulaştı.

— Akaryakıt sıkıntısı giderek artacak. Stoklar bir kaç günlük düzeye indi.

— Türkiye Odalar Birliği, enflasyonla mücadelede ele alınacak ilk konunun KİT'ler olduğunu öne sürerek *"Yılda 100 milyarı aşan zararla KİT'lerin milletimize yük olması, devletçiliğe bel bağlayanları düşündürmelidir"* dedi.

— Demir- Çelik ürünleri üzerinden devlet tekeli kaldırıldı.

— Devalüasyon söylentisi işçi dövizini azalttı.

— Resmi verilere göre Türkiye'de 1979'da enflasyonun 1978 yılına göre yüzde 74,6 oranında arttığı görüldü.

— Hazırlanmakta olan önlem paketinde KİT ürünlerine zam bazı temel malların fiyatları üzerinde uygulanan denetimin kaldırılması, vergi oran ve miktarının yeniden düzenlenmesi konularının yer aldığı bildiriliyor.

— Meclis'e sunulan 1980 mali yılı bütçe gerekçesine göre Türkiye'nin dövizle ödenecek dış borçları 8 milyar 861 milyon 700 bin doları bulmuştur. Türk lirası ile ödenecek dış borçların miktarı ise 4 milyar 903 milyon 800 bin lira.

— Ampul ve lastiğe zam yapıldı.

— Türk lirasının 10 yabancı para karşısında değeri düşürüldü. Türk lirası en çok değeri yüzde 7.1 ile Avusturya Şilini karşısında yitirdi.

— TÜRK-İŞ Başbakana bir istek listesi verdi. Listede, *"İşsizliğin önlenmesi, tam istihdama yönelik önlemler alınması,KİT'lerin islah edilmesi, işçinin yönetime katılması konusunun öncelikle ele alınması, vergi adaletinin sağlanması, en az geçim indiriminin asgari ücret düzeyine getirilmesi, motor sanayiinin kurulmasına devletin destek olması, belediyelere gerekli mali yardım yapılması"*konuları yer alıyor.

— Merkez Bankasından döviz rezervi 9 milyon dolara indi. Transfer işlemleri döviz yokluğundan durdu.

1979 YILI ORDU'NUN UYARISI

Silahlı Kuvvetler, 1978 yılında olduğu gibi, ülkede gelişen olaylara paralel olarak, 1979 yılı boyunca da Milli Güvenlik Kurulu vasıtasıyla hükümeti ve diğer Anayasal kuruluşları uyarmaya devam etmiştir. Bu cümleden olarak; Devlet otoritesinin ve kanun hakimiyetinin her sahada ve

öncelikle ihya ve idame ettirilmesi, toplumun huzurunu kaçıran, can ve mal güvenliğinin mutlaka sağlanması istenmiştir. Bunun temini için mevcut yasaların gözden geçirilerek gerekli görülenlerin değiştirilmesi veya süratle yeni yasa tasarılarının hazırlanarak yasama organlarına sunulması üzerinde ısrarla durulmuştur. Tüm Anayasal Kuruluşların, özellikle yasama, yürütme ve yargı organlarının aralarındaki görüş ayrılıklarını bir tarafa bırakarak, ülkemizin maruz bulunduğu bu büyük tehdidin bertaraf edilmesinde kendilerine düşen görevi; sorumluluk duygusu içinde yerine getirmeleri ve bu suretle Devlete mücadelesinde destek olmalarının zaruretine işaret edilmiştir.

1979 YILI BASINDA NASIL DEĞERLENDİRİLİYORDU

"...Enflasyon, işsizlik, fiyat artışları, dış ticaret dengesizlikleriyle geçen 1979 yılı, son petrol zamlarıyla kapanmaktadır. Genel kanaat, 1980 yılının ekonomi açısından daha da kötü geçeceği yolundadır.."

"...Ülkenin üzerini bembeyaz kar örtüsünün kapladığı şu günlerde, evler, hastaneler, okullar fuel-oilsiz, kömürsüzdür. Fabrikalar enerji yokluğundan üretimlerini düşürmüşler ya da durdurmuşlardır. Zorlukla üretilen malların bir bölümü ise mazot yokluğundan tüketiciye ulaştırılamamaktadır. Sadece petrol ihtiyacı için günde 10 milyon dolar ödemesi gereken Merkez Bankası kasaları bomboştur. Devalüasyon söylentileri yüzünden ihracat durmuş, işçi dövizi girişleri kesilmiştir..."

"...Bugün 1979'un son günü. Yarın 1980'deyiz. İçinizde bir umut kıvılcımı varmı? Durmaksızın dökülen bu kardeş kanı, bir teki bile cezalandırılmayan bu katiller ordusu gece gündüz sürüp giden kıyım, bombalama, yol kesme olayları arasında 'umut' diye bir güç kalır mı, yaşar mı? 1978'e yeni bir 'umut'la girmiştik. Yeni bir iktidar oluşmuştu. 'Bir şeyler' yapacak gibi görünüyordu. Türk Ulusunun büyük bir bölümü güvenle bağlanmıştı bu yeni 'umut'a... Bir yıl geçtikten sonra o alev söner gibi oldu. Uyarılar, yazılar, konuşmalar, yüreklendirmeler para etmedi. Halkımız büyük bir bezginlik, kırgınlık içinde 14 Ekim ara seçiminde oylarını çekti bu yeni umuttan.. Yarınımız ne olacak, ne getirecek, bunu bu kargaşa, bu çekişme, bu kanlı ortamda söyleyebilmek olanaksız.. Çünkü kimse bilmiyor bu kısır döngüden kurtulmanın yollarını, ortaya sürülen öneriler boş, yararsız, sonuçsuz.

Yaşam yalnız siyasa mıdır? Yalnız o parti, bu parti, o lider, bu lider sağcılık-solculuk çekişmesi,tartışması, kavgası mıdır? Değildir, ama her şeyin siyasaya bağlı olunca, o zaman yedisinden yetmişine dek herkes çözüm arıyor, öneriyor. Kimileri de silahlanıp yeni yeni kördüğümler yaratıyor.. Biz hiçbir şey devretmiyoruz bizden sonrakilere, hayır bir şey devrediyoruz; kin, nefret, acımasızlık, düşmanca duygular, ölümcül acılar, tutkular!.. Evet, 1980 kapımızda.. Yarın okuyacağız. Kimbilir kaç yeni kurbanla yeni yıla adım attığımızı!..."

"...Bir süredir, Türkiye siyaset hayatında, sözlerle uygulamalar arasında kesin çelişkiler görmekteyiz. Siyasi parti liderleri, kulağa hoş gelen, milletin yüreğine su serpecek laflar etmekten, sonra da uygulamada o sözler kendilerine ait değilmişcesine tam tersine yapmakta, yahut tam tersinin yapılmasına göz yummaktadır.."

"...Anarşinin yarattığı kanlı bir tablo ile kapatıyoruz 1979 yılını. Yüreği yanık anne ve babalar, genç yaşta yaşamlarını yitiren insanların acısı ile dolu ve bitmek bilmeyen bir yıldı. Devleti yönetenlerden, öğrencisine, işçisinden memuruna, kundaktaki çocuktan yaşlısına kadar herkesi, tüm halkın tek acısı, tek sorunuydu anarşi ve bütün yıl boyunca acımasızca kan dökerek can alarak fırtına gibi esti.."

"...Hayat pahalılığı, geçim derdi ve sıkıntısı anarşinin yanında çok geride kaldı. Devletin bekasının mevzubahis olduğu bir zamanda diğer bütün dertler arkadan gelir. Gelmesi şart. Bunu ne zaman idrak edeceğiz acaba?

Devleti ayakta tutmak, devleti devlet yapmakla vazifeli olan bütün Anayasal kuruluşların başında bulunanların kuvvetlice silkinip akıllarını başlarına toplama günleri geçmek üzere...

Parlamenterlerimizin asli vazifelerine her zamandan fazla dönerek, kısır kaprislerinden kurtularak, Devlet ve rejimi kurtarmak mücadelesine dört elle sarılmaları günlerindeyiz. Avuç içinden akan kumlar gibi gidiyor bu rejim hergün biraz daha hızla...

Muhterem Parlamenterlere hangi partiden olurlarsa olsunlar sesleniyoruz, bu mücadeleyi ya sizler kurtaracak veya sizler batıracaksınız... Milletin bedduasından korkunuz ve çekininiz. Meclisin haysiyet ve şerefi, itibarı ve yüceliği sizin davranışlarınıza bağlı..."

"Son 10 yılda dünyada çok önemli rol oynayan "anarşi", ülkemizde 70'li yılların sonuna boyut değiştirerek girdi. 1978'de Sağ-Sol çekişmesi

halinde görülen ve genellikle"karşıt görüşlülerin çatışması" olarak nitelendirilen olaylar, geçtiğimiz yılla birlikte "terör"e dönüştü.

1976'da ülkemizde kendini gösteren kanlı olaylar her yıl biraz daha artarak geçtiğimiz yıl doruk noktasına ulaştı ve görüntüsünü değiştirerek amacı konusunda konulan teşhis de değişti.

Yılın başlarında vurulan bilim adamlarının yapısına bakıldığında bunların sağ ya da sol fraksiyonlarla ilişkilerinin bulunmadığı, tümüyle bilim adamı nitelikleri taşıdığı görüldü. Bundan da anarşinin kamuoyunu etkilemeyi hedef tuttuğu, yansızlıklarıyla tanınmış bilim adamı, yargıç, gazeteci gibi kişilere saldırarak "huzursuz bir Türkiye" yaratmayı amaçladığı anlaşıldı.

Böylesine acımasız gelişmenin kurbanları arasında terörle mücadelede görev almış savcılar, polis şefleri sayılırken, basın dünyamızın bir neferi Abdi İpekçi.de giriyordu.

Aynı biçimde hiç beklemedikleri bir anda ve de tümüyle savunmasız bir biçimde öldürülenler arasında yalnızca bilim adamlığı ve yansızlıkları ile tanınmış Prof. Doğanay, Prof. Tütengil'i sayma olanağı var.

Tüm bunlara baktığımızda ve anarşiyi yönetenlerin ele geçen yuvalarında bulunan listeleri incelediğimizde saldırıların amacı çok daha açık ortaya çıkıyor ve"kamuoyunda bıkkınlık yaratarak demokrasinin işe yaramazlığını kanıtlamak böylece kargaşa ortamı doğurmak " olarak belirginleşiyor.

Dış tahriklerden de kaynaklandığı anlaşılan bu girişim, istediği kargaşa ortamını bulursa, kendi deneyiminden yararlanarak öncülük yapmayı ve istediği rejimi ülkeye yerleştirmeyi umuyor."

"...Öyle bir toplumda yaşıyoruz ki, iki ay önce "Bana ağırlığımca altın verdiler" diyen milletvekili, iki ay sonra sözünü ettiği partiye transfer ediliyor. Yakıtsızlık salgını yaşamı kökünden baltalıyor. Ulaşım aksıyor, hastaneler çalışamıyor, Devlet dairelerinde memurlar donuyor, gazeteler kâğıtsızlıktan yayınlarını kısıtlıyorlar. Merkez Bankası 5 yıldanberi transfer yapamıyor; ve ülkeyi kaçakçılık ekonomisine bağlayan Tahtakale Merkez Bankası düzeni gelişiyor. Bütçe yalnız cari harcamalara yetebiliyor. En büyük Devlet yatırımları donduruluyor. Salt akaryakıta 3,5 milyar dolar gerekirken, dışsatım 2 milyar dolayında dolanıyor..."

"...Caddeler, meydanlar, köşebaşları nöbetçilerle dolu... Panzerler şurada burada mevzilenmiş. Ötede beride askeri kamyonlar... Namlularına

kurşun sürülmüş makineli tüfek taşıyan, tetik üstünde duran asker getirip götürüyorlar... Bankalar önünde, daireler önünde, bazı önemli noktalarda, hatta damlarda "davranmaya hazır" silahlı Devlet kuvvetleri.. Polis otomobilleri vızır vızır. Bir el silah sesine ortalık birbirine girecek gibi... Ve buna rağmen de terör kol geziyor..."

"1979 yılında aralarında gazeteci, birçok fikir adamı, yazar, bilim adamı, arkalarında gözü yaşlı eşlerini, çocuklarını, ana ve babalarını, kardeşlerini ve dostlarını bırakarak şiddet olaylarında hayatlarını kaybettiler. 1970'li yılları geride bıraktığımız şu günlerde terör neredeyse zirveye ulaştı.

Bilim adamı, gazeteci, asker, öğrenci, esnaf, her kesimden Türk vatandaşının öldürülmesi olayları zaten geçim sıkıntısı içinde olan Türk yurttaşlarını tedirgin etmekten de öte derin üzüntüler içinde bırakmakta ve cehennemi bir ortam içinde yaşatmaktadır. Anarşi, halkımızın, boğazını sıkan, onu bunaltan bir kâbus gibi yurdumuzun üzerine çökmüştür.

Olayların yoğunluğu ve niteliği yazık ki, Türkiye'de hükümetleri aşmıştır. Hükümetlerin değişmesine rağmen, olaylar, boyutlarını artırarak devam etmektedir. Bu kâbusun ne zaman sona ereceği konusunda da umut verici bir çözüm de 1980'lere ayak bastığımız şu günlerde görülmemektedir.

Yurdumuzun gerçekten zor yetiştirdiği değerler olan Abdi İpekçi'ler, Prof. Doğanay'lar, Prof. Tütengil'ler savunmasız oldukları bir sırada kahpece vurulmuşlardır. Onları öldürenlerin Türklüklerinden, insanlıklarından halk kuşku duymaktadır. Halkımız can düşmanı bile olsa savunmasız kimseleri tuzaklar kurarak, arkadan vurma gibi bir kahpeliği asırlar boyunca yapmamıştır. Yapanları onaylamamıştır. Öyleyse bizden olmayan bu ruh hastası katillerin ve onları güdenlerin tek amacı halk arasında ne pahasına olursa olsun, ürkütücü ve gürültülü yankılar uyandırıcı cinayetler işlemektedir. Böylece bunalan ve umutsuzlaştırılan halkın tek bir çözüm yolunu benimsemesi ortamı yaratılmak istenmektedir. Bu tek çözüm yolu, kapalı rejim, yani, sağ veya sol diktadır. Diktanın varlığı ise, ülkenin toprak bütünlüğünü tehlikeye sokacak, bu eğilimi güdenlere en büyük fırsatı yaratacaktır. Bilim adamları, gazeteciler, yazarlar işte buna engel olmak istedikleri için öldürülmüşlerdir.

Bu neden böyledir?

Bugün Türk toplumu Atatürk devrinin idealizminden yoksun bulunmaktadır.İnanç ve amaç birliği şöyle dursun, gerek kişiler, gerekse kamu kurumu ve kuruluşları ve hatta devlet organları arasında bir diyalog ve tutarlılık yoktur. Yurttaşları birbirine olduğu kadar Devlet kuruluş ve organlarını karşı bağlılığı da zayıflamıştır. Sosyal ve ekonomik huzursuzluklar toplumun düzenini bozmuş, niteliği devlet tarafından kesin olarak ortaya konulamamış örgütler boşluğu uzun süre duyulacak seçkin kişilere karşı toplumu isyana iten cinayetler işlemişlerdir.

Kaba kuvvetten ve anarşiden kurtulmanın çaresi,

— Atatürk ilkelerinin ışığı altında, hukuka bağlı, tarafsız rasyonel ve her bakımdan topluma güvence veren bir yönetimin sağlanmasıdır.

— Anayasamızın siyasal, ekonomik ve sosyal ilkeleri ve özgürlükler eksiksiz bir biçimde uygulanmalıdır.

— Ülkeyi yönetme durumunda olan ve bu sorumluluğu yüklenmiş bulunan siyasi partileri ve bunların yöneticileri demokratik bir hukuk devletinin gerekli ve temel ilkeleri üstünde olduğu kadar anarşinin teşhis ve tedavisinde anlaşmak suretiyle aralarında bir diyalog kurmalı ve bu yönden topluma örnek olmalıdırlar.

Çok şükür ki, olaylar henüz Devleti aşmamıştır. Ve inanıyoruz ki, Türk devleti ergeç bu anarşinin de hakkından gelecektir."

BÖLÜM IX

1980 TÜRKİYESİ

80'li yılların başlarında huzursuzluk had safhaya ulaşmış, ülkenin dört bir yanında can ve mal güvenliğinden söz etmenin anlamı bile kalmamıştı. Türkiye, yürekleri yanan ana ve babaların sonsuz acı ve ıstıraplar içinde kıvrandıkları; kan ve ateşin hüküm sürdüğü; insanlarımızı acımasızca öldüren, yaralayan, yok eden; millet ve vatan bütünlüğünü hedef alan kökleri dışarıda yasa dışı örgütlerin kol gezdiği bir ülke görünümündeydi. Bu korkunç gidişe, her gün biraz daha tırmanma gösteren şiddet olaylarına karşı alınması gereken önlemler bir türlü alınamıyor, suçlular yakalanamıyor, terör kaynakları kurutulamıyordu. Özellikle siyasi parti yöneticilerinin ciddiyetten uzak, sorumsuz, birbirlerini ağır şekilde suçlayan sözleri milleti çaresizlik içinde bırakıyordu. Parlamento ülke sorunlarına çözüm getirici işlevinden uzaklaşmış, kısır bir döngü içinde yasama ve denetim görevlerini yapamaz hale gelmişti. Ülkede tam bir otorite boşluğu görülüyordu.

CUMHURİYETİN YAŞAMASI

"Benim naçiz vücudum elbet bir gün toprak olacaktır, fakat Türkiye Cumhuriyeti ilelebet payidar kalacaktır" diyen Büyük Atatürk'ün bizlere emanet ettiği Cumhuriyetin parçalanmasına ve milletin bölünmesine asla göz yumulamazdı. Cumhuriyetin tehlikeye düşmesi halinde, O'nun korunması ve kollanması görevi yasalarla Türk Silahlı Kuvvetlerine verilmişti. Bu kutsal görev anlayışından hareken eden Türk Silahlı Kuvvetleri *"Devletimizin bekası ve milli birliğin sağlanması"* için Aralık *1979* sonunda Cumhurbaşkanı aracılığıyla tüm Anayasal kuruluşları ve siyasi partileri bir kere daha uyarıyor ve Türk Milletine karşı olan sorumluluğunu yerine getiriyordu.

Genelkurmay Başkanı Orgeneral Kenan Evren ile birlikte Kara, Deniz, Hava Kuvvetleri Komutanları ve Jandarma Genel Komutanının imzalarını taşıyan *"Türk Silahlı Kuvvetlerinin Görüşü"* başlığı altında, *"Tüm Anayasal kuruluşlar ve siyasi partilerin bir kere daha uyarılması"* maksadıyla Cumhurbaşkanına sunulan 27 Aralık 1979 tarihli mektubu;

Anayasal kuruluşlarla özellikle siyasi partilerin ve bazı sendika ve derneklerle, bir kısım basının bu mektubun verilişinden sonraki davranış ve tutumlarını değerlendirmek bakımından bir kere dikkatle okumak gerekmektedir.

Türk Silahlı Kuvvetlerinin görüşü aynen şöyleydi :

"Ülkemizin içinde bulunduğu son derece önemli siyasi, ekonomik ve sosyal ortamda her geçen gün hızını biraz daha artıran anarşi, terör ve bölücülüğe karşı milli birlik ve beraberliğin sağlanabilmesi için; Türk Silahlı Kuvvetleri, ülke yönetiminde etkili ve sorumlu Anayasal kuruluşları ve özellikle siyasi partileri göreve davet etmek mecburiyetinde kalmıştır.

Kahramanmaraş olaylarının yıldönümünde henüz ilk ve ortaöğretim çağındaki evlatlarımızın örgütlü eylemciler tarafından zorla sürüklendikleri anarşik olaylar ibretle müşahede edilmektedir.

Anayasamızın getirdiği geniş hürriyetleri kötüye kullanarak İstiklal Marşımız yerine komünist enternasyoneli söyleyenlere, şeriat düzeni davetçilerine, demokratik rejim yerine her türlü faşizmi getirmek isteyenlere, anarşiye, yıkıcılığa ve bölücülüğe milletimizin tahammülü kalmamıştır.

İktidar olan siyasi partilerin bütün devlet kademelerini kendi siyasi görüşleri doğrultusunda hareket edecek kişilerle doldurması kamu görevlilerinin ve vatandaşların bölünmesini zorunlu hale getirmektedir. Siyasi partilerce yaratılan bu bölünme giderek anarşi ve bölücüğü destekleyen iç kaynakların şekillenmesine, himayesine; polis, öğretmen ve diğer birçok kuruluşların biribirine düşman kamplara ayrılmalarına neden olmaktadır.

Türk Silahlı Kuvvetleri; ülkemizin siyasi, ekonomik ve sosyal sorunlarına bir çözüm getiremeyen, anarşi ve bölücülüğün ülke bütünlüğünü tehdit eden boyutlara varmasını önleyemeyen, bölücü ve yıkıcı gruplara tavizler veren ve kısır siyasi çekişmeler nedeni ile uzlaşmaz tutumlarını sürdüren siyasi partileri uyarmaya karar vermiştir.

Bölgemizdeki gelişmeler Ortadoğu'da her an sıcak bir çatışmaya dönüşebilecek durumdadır. İçte anarşist ve bölücüler yurt sathında genel bir ayaklanmanın provalarını yapmaktadırlar.

Ülkede birlik ve beraberliğin, vatandaşın can ve mal güvenliğinin süratle sağlanabilmesi için gerekli kısa ve uzun vadeli tedbirlerin Yüce

Meclislerimizde en kısa zamanda kararlaştırılması bugünkü ortam içinde hayati bir önem taşımaktadır.

Diğer yandan meclislerin açılışından bir buçuk ay sonra komisyonların ancak teşkil edilebilmesi ve ülkenin acilen çözüm bekleyen konularını müzakere için bugüne kadar müşterek bir gündemin saptanamaması üzüntü ile izlenmektedir.

Atatürk milliyetçiliğinden alınan ilham ve hızla vatandaşlarımızı kaderde, kıvançta ve tasada ortak, bölünmez bir bütün halinde milli şuur ve ülküler etrafında toplamanın; iç barış ve huzurun sağlanmasında temel unsur olduğu apaçık bir gerçektir. Ülkenin içinde bulunduğu bu durumdan bir an evvel kurtulması hükümetler kadar diğer siyasi partilerimizin de görevleri arasındadır.

Türk Silahlı Kuvvetleri; İç Hizmet Yasası ile kendisine verilen görev ve sorumluluğun idraki içinde, ülkemizin bugünkü hayati sorunları karşısında siyasi partilerimizin bir an önce milli menfaatlerimizi ön plana alarak, Anayasamızın ilkeleri doğrultusunda ve Atatürkçü bir görüşle bir araya gelerek anarşi, terör ve bölücülük gibi Devleti çökertmeye yönelik her türlü hareketlere karşı bütün önlemleri müştereken almalarını ve diğer Anayasal kuruluşların da bu yönden yardımcı olmalarını ısrarla istemektedir."

27 Aralık 1979 tarihinde Cumhurbaşkanına sunulan bu mektup üzerine 2 Ocak 1980 günü Cumhurbaşkanı iki büyük siyasi parti liderini çağırıyor ve mektubu kendilerine veriyordu.

Mektupla ilgili olarak Başbakan şöyle diyordu :

"Şimdi bu mektup üzerine bir yorum yapmak istemiyorum. Yalnız ortada ciddi bir durum vardır. Herkes yorum yapacaktır, biz meseleyi hükümette, Genel İdare Kurulunda ve gruplarımızda görüştükten sonra davranışımızı ortaya koyacağız, bunu soğukkanlılıkla yapacağız. Biz Türkiye'ye faydalı olalım diye yoldayız, yangını çıkaran biz değiliz, yangını söndürelim diye çırpınan biziz. Yangını çıkaranlarla bizi aynı kefeye koymak mümkün değildir... Hükümet bugünkü şeylerin sebebi olsa veya o iddia edilse, anlarım. O manaya almak mümkün değildir... Biz sandalye meraklısı değiliz... Milli Güvenlik Kurulu 21 Kasım ve 18 Aralık tarihlerinde toplandı, ülkenin meselelerini konuştu. Durum bu iken, yeni ve ciddi bir vaziyetle karşı karşıyayız..."

Anamuhalefet Partisi lideri ise mektup hususundaki görüşlerini şöyle açıklıyordu :

"... Partimiz hiç bir döneminde demokrasiyi koruma açısından bir uyarı almamış, oysa bu hükümet daha 51 nci gününde böyle bir uyarı almıştır. Bu aramızdaki farkı göstermektedir... Bilindiği gibi, yaklaşık bir aydır Başbakan bizimle görüşeceğini, bir diyalog arayacağını bir kaç kez belirtmiştir. Fakat Sayın Başbakandan böyle bir diyalog girişimi gelmemiştir. Sonunda, diyalog çağrısı yine benden, bizden geldi. Şimdi Sayın komutanların belli bir amaçla Sayın Cumhurbaşkanımızı ziyaretleri ve yazılı bir metin vermeleri maalesef Türkiye'deki bunalımı yeni bir boyuta ulaştırmıştır. Ben dilerdim ki, iş bu üzücü noktaya gelmeden önce iki büyük parti arasında verimli ciddi bir diyalog kurulabilsin. Bu konudaki iyi niyetli, yapıcı çağırılarımıza olumlu yanıt verilsin... Diyaloğa hazır olduğumuzu tekrar kamuoyunda belirtmeyi bir görev sayıyorum..."

Mektupla ilgili olarak siyasi parti liderleri görüşlerini bu şekilde açıklarken, Anayasal kuruluşların başkanları da görüşlerini şöyle ifade ediyorlardı :

Anayasa Mahkemesi Başkanı :

"Türkiye'de herşey Anayasaya tam olarak uymakla hallolur. Anayasa dışına kaymalar bazı sorunlar ortaya çıkarır. Sayın Başbakanın dediği gibi Anayasamızda her çare vardır. Anayasamızı tam olarak uygulamak ve ona uymak lazımdır. Biz Anayasa Mahkemesi olarak Anayasal sınırlar içinde vazifemizi yaptığımıza kaniyiz. Gelen işlerle ilgili kararları veriyoruz. Ve Mahkememizin kararlarının isabetli olduğuna inanıyoruz..."

Yargıtay Başkanı :

"Ülkenin şartları ortada. Hepimiz bir çare aramak zorundayız. Bize bir şey intikal ederse, yargının bağımsızlığına halel getirmemek kaydıyla görüşümüzü açıklarız..."

Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı :

"Demokratik Parlamenter Hukuk Devletine içtenlikle bağlı kalmak ve yargının bağımsızlığı ilkesine ciddi şekilde saygı duymak kaydıyla şüphesiz görüşümüz olacaktır. Devletimize, ulusumuza sahip olacağız. Gelen yeni yıl ve gelecek yılların Devletimize güç katması, bütünlüğümüzü pekiştirmesi en büyük dileğimizdir..."

Silahlı Kuvvetlerin görüşünü belirten bu mektup Bakanlar Kurulunda, parti gruplarında, işçi ve işveren çevrelerinde tartışmalara neden oldu. Parti liderleri genellikle bu metinde yer alan hususları üstlerine almaktan kaçındılar. Sanki, bu *'görüş'* boşluğa yöneltilmişti. Kimi *'ben daha 30 günlük hükümetim'*, kimi, *'Ben diyalog istedim ama yanaşan olmadı'* dedi.

Aslında Türk Silahlı Kuvvetlerinin uyarısı, bütün Anayasal kuruluşlar ile siyasi partileri muhatap alıyordu. Bu husus mektupta açıkça belirtilmişti. Her gün birbirlerini suçlamak için yarış edercesine demeçler veren siyasiler, ülkenin içinde bulunduğu acıklı durumu ve büyük tehlikeleri idrakten aciz miydiler? Hayır; mektupla belirtilen hususların tümü yıllardır kendi konuşmalarıyla da itiraf edilmişti. Ancak, parti ve kişisel çıkarlarını memleket menfaatlerinden önde tutma zihniyetiyle hareket ettiler. Bu açık, olumlu ve iyi niyetli ikazın yarattığı fırsatı değerlendiremediler. Siyasi partiler, bu *'uyarıyı'* olumlu bir biçimde kanalize edebilselerdi, belki de, demokrasimiz açısından büyük bir merhale aşılmış olacaktı.

Ama, kendilerine verilmiş olan bu büyük fırsatı, politik açıdan değerlendirme yolunu seçtiler. Böylece biri; anarşiyi önlemek üzere, çoğu daha önceki hükümet tarafından hazırlanmış olan *"tedbirler paketi"*ni mektubu vesile ederek Meclislerden geçirme çabası içine giriyordu. Öteki parti ise; bu yasaların tümü hakkındaki görüşlerine açıklık getirmeden, seçimler sonunda kaybolan prestijini yeniden kazanabilmek için bu olayı bir koalisyon ortağı olabilmenin fırsatı olarak kullanıyordu. Nitekim iki büyük partinin lider ve diğer yöneticileri, *"tedbirler paketi"* konusunda bir kaç kez bir araya geldiler. Görüşmeler yaptılar ama sonuçta bu görüşmelerden de hiçbir olumlu netice alınamadı. Aynı kısır çekişmeler ve sürtüşmeler içine yeniden girdiler.

Bu mektupla ilgili tartışmalar sürdürülürken, aynı tarihlerde şeriat düzeni davetçisi bir partinin üst kademe yöneticilerinden biri, Almanya'nın Stutgart kentindeki bir toplantıda, *"Atatürk'ün Türkiye'yi siyonist ve Hıristiyan hegemonyasına teslim ettiğini"* söyleyebilecek kadar küstahlaşabiliyordu. Ayrıca; Cumhuriyete karşı düşmanlıklarını *"Biz iktidara gelirsek, şeriatla hükümet ederiz"* şeklindeki sözleriyle açıkça ortaya koymak cüretini gösterebiliyordu.

Cumhuriyete, demokrasiye ve Atatürk ilkelerine yönelik bu tür söz ve eylemler karşısında Anayasal kuruluşların *'göreve davet'* edilmesi bu yüzden değil miydi?

Büyük Atatürk'ün bizlere emanet ettiği Türkiye Cumhuriyetinin kan ve intikam çemberi içinde ve ekonomik sorunlar altında uçurumun eşiğine geldiği, sadece Türk milletince değil, yabancı ülkelerce de artık bilinir, hissedilir hale gelmişti.

THE TIMES :

"... Türkiye bugün yavaş yavaş dağılmaya yüz tutmuştur. Haftada ortalama 25 kişi öldürülmekte, devlet devamlı bir iflas durumu içinde bulunmakta, döviz yokluğundan halk en gerekli maddeleri dahi bulamamaktadır... Demirel bir keresinde ancak savaş halinde Ecevit ile işbirliği yapacağını söylemişti. Şimdi Türkiye'nin karşısında bulunduğu durum bir savaştan daha vahimdir, ülke çıkarlarının parti çıkarları önüne konacağı bir zaman varsa, o şimdidir. Komutanların politikacılara mesajlarında da bu belirtilmiştir..."

FINANCIAL TIMES :

"... Türkiye'nin Silahlı Kuvvetleri blöf yapmaz. Politikacılara ihtar çok açıktır. Her ay 200 kişinin canına mal olan terörizmle başedemedikleri takdirde, Ordu bugünkünden daha çok yetkiyi ele almak zorunda kalacaktır... Silahlı Kuvvetlerin ihtarında hem sola hem de sağa çatılmaktadır. Ecevit, Kasım ayında Demirel'e bir zeytin dalı uzatmıştır. Terörizmle savaşta aşırı sağ ile işbirliği yapmamasını içeren bu yaklaşımı Demirel reddetmiştir. Anlaşıldığına göre Demirel hiç bir şeyi unutmamış ve hiç bir şey de öğrenmemiştir..."

RTB RADYOSU (Belçika) :

"... Uyarı, Korutürk'ün şahsında hükümeti, parlamentoyu ve siyasi partileri de hedef alıyor... Bu uyarı, askeri bir darbenin doğum sancıları olarak verilen mektupta belirgin bir biçimde yer almıyor fakat, bir ültimatom olduğu da şüphesiz. Askerler, Türkiye'de çok yeni ve nazik olan demokrasinin tutulduğu hastalıktan kurtulmayı sağlayacak önlemler alınmasını istiyorlar. Aşırı solun yarattığı anarşi, terörizmin sadece bir yüzü. Asıl temel ağı oluşturan sosyal ve ekonomik bunalım, işsizlik ve gençliğin büyük bir bölümünün raydan çıkması..."

THE WASHINGTON POST:

"...Türk Silahlı Kuvvetleri bugün yaptığı ve politikacıların başarı sağlayamaması halinde askeri müdahale ihtimalini ortaya koyan bir

uyarıyla, birbirleriyle çekişme halinde olan siyasi partileri, şiddet hareketleri ve ülkenin içinde bulunduğu ekonomik kargaşaya çare bulmak amacıyla anlaşmaya çağırdı. Bugünkü uyarı, gereği yapılmadığı taktirde ne biçim bir askeri harekete tevessül olunacağını açıkça ortaya koymamıştır. Ancak, siyasi gözlemcilerin çoğu, NATO üyesi olan Türkiye'nin siyasi şiddet hareketleriyle ve iflasa giden ekonomisiyle anarşiye kayması halinde, Ordu'nun tekrar müdahale edebileceğine inanmamaktadırlar..."

WALL STREET JOURNAL - THE BALTIMORE SUN:

"...Türk askeri liderlerinin sivil kuruluşlara uyarıda bulunması, bu kanlı iç sürtüşmelerle ve ciddi ekonomik sorunlarla dolu NATO ülkesindeki politik hayata bir askeri müdahale daha olabileceği ihtimalini akla getiriyor.. İthamlarında komutanlar, politik partileri eleştirmişler ve onları, kendi çıkarlarını ülke çıkarlarından üstün tutmakla suçlamışlardır. Radikal solcu bir işçi sendikasının geçenlerdeki bir toplantıda, Türk Milli Marşı yerine Komünist Enternasyoneli söylemiş olmalarını kınamışlardır.. İslami ayaklanmaya karşı Türk Milletinin artık tahammülünün kalmadığını belirten Komutanlar, bununla tutucu MSP'yi ve bir tür faşizm yanlısı MHP'yi kastetmişlerdir. Ordu'nun bu hareketi sağcılar ve solcular arasındaki çatışmalardan son derece rahatsız olan Türkler için sürpriz olmamıştır..."

THE TIMES:

"... Generaller, ülkenin iki büyük partisinin, parti çıkarlarını bir kenara iterek terörizmi önlemek için toplu hareket etmelerini istediler.. Politikacılardan sadece aşırı sağ ile aşırı sol arasındaki şiddet olaylarını körükleyen ve ülkeyi hızlı bir iç savaşa sürükleyen kan ve intikam çemberini kırmalarını bekliyorlar... 1978 sonlarına doğru Kahramanmaraş'ta ortaya çıkan katliamı anma bahanesiyle aşırı sol tarafından geçen yılın sonlarında hızlı körüklenen anarşi hükümetin görevini daha da güçleştirmiştir. Bundan çıkan anlam militan solun rejimi çökertmek için harekete geçtiğidir..."

BBC (World Service):

".. Bu tenkitlerin çok ciddiye alınması gerekir. İlk anda bildirildiği gibi bir ültimatom değil bu, fakat son derece açık ve katı bir uyarı. Politikacılar şimdi ülkenin sorunlarını ciddi bir biçimde çözebilmek için harekete geçmeleri gerektiğini, ya da bu yıl sona ermeden bir tür askeri müdahale

olacağını biliyorlar.. Çok ustaca kaleme alınmış bir bildiri bu. Bir anlamda partilerin tümünü hedef alıyor, özellikle aşırı eğilimli gruplara karşı. Çok tarafsız, hem aşırı sol eğilimli hem aşırı sağ eğilimli gruplardan bahsediyor.."

RADIO FRANCE INTER:

".. Türkiye, kesinlikle komşularıyla karşılaştırılamaz. İlk önce Türkiye laik bir Anayasası olan tek İslam ülkesidir. Yönetim sistemi demokratiktir. Türkiye'nin geçirdiği sıkıntılar kısmen parlamenter rejimin sakıncalarından kaynaklanmaktadır. Terörizm konusunda şunu söylemek isterim: Sokaklarda ve üniversite kampüslerinde çarpışan gençler bu yola belki de Türkiye ve tabii sonuç olarak, tüm batı dünyası ve NATO'yu istikrarsız kılmakta çıkarları bulunan yabancı güçlerce yön verilen kişilerce itilmiştir. Diğerlerinin yanında ekonomik durumun da terörizme kaynak olduğu kanısındayım. Aslında işsiz kalan gençler politika yapmaya kalkışıyorlar ve bu yolda profesyonel kışkırtıcıların arayıp da bulamadıkları birer av oluyorlar.."

STUTTGART ZEITUNG:

".. Türk Ordusu İkinci Dünya Savaşından bu yana politikacılara üçüncü ikazını yaptı. Bu durumun bu şekilde yürüyemeyeceğini belirten ordu, ikaz mektubunda ülkenin sadece içişlerinin değil, demokratik sistemin de zedelenmekte olduğunu hatırlattı.. Şimdi Demirel'de 40 - 45 günden beri Başbakan olmasına rağmen siyasi terörün ardı arkası kesilmiyor. Kendilerini Marksist ve Leninist olarak tanıtan teröristler ülkedeki Amerikan asker ve sivilleri sistematik olarak öldürmeye devam ediyorlar... Öte yandan sendikaların militanları ve öğretmen kuruluşlar da ortalığı karıştırmak isteyenlerin arasında bulunuyorlar. Terörü önlemeyi amaçlayan en az 15 kanun tasarısı Meclislerde bekliyor. İki lider de ordunun bu son ikazını ciddi olarak düşünmek zorundadırlar.."

UYARI MEKTUBUNA İÇ BASIN NE DİYOR..

Dış basında ***'uyarı mektubu'*** bu şekilde değerlendirilirken, iç basında şöyle yorumlanıyordu:

"Uyarı, yapılış şekli üstünde, münakaşa edilebilir olsa da, esas bakımından söz götürmeyecek kadar haklıdır. Çünkü, Ordu'nun başvazi-

ferinden biri de, memleket hudutlarını ve topraklarını korumak olduğu kadar, Cumhuriyeti de korumaktır. Cumhuriyet devrinin şu yarım asırlık ömrüne dikkat ederseniz, sivil idare, Ordu'nun yardımı olmadan memleketi idare etmekte daima zorluk çekmiş ve o yüzden de sıkıyönetimle geçmiş devirler, normal idareye ya eşit yahut daha uzun müddet sürmüştür. Bugün de, Komutanlar,memleketi gezip, dolaştıktan ve bizim üzüldüğümüz dertleri gördükten sonra bu uyarıyı yapmışlardır.."

".. Komutanlar rejime samimi bağlılıklarıyla herhangi bir 'hükümet modeli' telkin etmemişlerdir ama, milli irade ile kimler 'hükümet olmuş' bulunuyorlarsa, onların, 'anarşi, terör ve bölücülüğe, karşı yetkilerle donatılmalarını ve harekete geçerek 'milli birlik ve beraberliği sağlamalarını ve bu meselelerin 'kısır siyasi çekişme konusu yapılmamasını' istemişlerdir. 'Anarşiye, yıkıcılığa ve bölücülüğe milletimizin tahammülü kalmamıştır' diyorlar, bu tespit ve temennilere katılmamak mümkün müdür? Bugünkü iktidar ve bugünkü muhalefet olarak kimlere hangi görevlerin düştüğü ortada ve aşikârdır.."

Siyasi platformda karşılıklı suçlamalar, kısır çekişmeler, *'sen - ben'* kavgaları sürüp giderken, anarşi ve terör olayları bütün yurtta daha da artıyordu. 1980'nin ilk ayında gazeteler olayları şöyle sergiliyordu:

— Çarşamba ilçesinde bir kahvehane silahla tarandı bir kişi öldü.

— İstanbul, Sıvas, Adana, Kayseri, Elazığ ve Tarsus'daki anarşik olaylarda 7 kişi öldürüldü.

— Adana'da bir eve atılan bomba küçük bir çocuğun ölümüne, 3 kişinin de ağır yaralanmasına neden oldu.

— İskenderun'da bir karakol otomatik silahlarla tarandı, 3 polis öldürüldü.

— Bir partinin ilçe başkanı ve Batman'da iki kişi öldürüldü.

— Artova Savcısı Tokat'ta öldürüldü.

— Milli Eğitim Bakanlığında sağ ve sol görüşlü memurlar çatıştı.

— Türkiye'de ele geçirilen Mısır ve Rus yapısı silahların gemilerle Lazkiye'ye ve oradan da motorlarla İskenderun sahillerine getirildiği saptandı.

— Adana'da bir kuyumcu soyuldu, soyguncular 1,5 kilo altın alarak kaçtı.

TARİŞ OLAYLARI

22 Ocak 1980'de İzmir'deki Tariş Fabrikalarında bir başka olay sergileniyordu. Fabrika'da üslenen bir kısım yasa dışı sol örgüt militanlarının başlattıkları olaylar kısa zamanda İzmir'in diğer semtlerine de yayılarak güvenlik kuvvetleri ile şiddet eylemcilerinin silahlı çatışması halinde günlerce sürdü. Bu olaylar devlet ve rejim düşmanlarının genel ayaklanma provalarından bir örneği teşkil ediyordu.

Tariş olaylarına geçmeden önce bu kurumların nasıl bu hale getirildiği üzerinde biraz durmak gerekir. Ülkemizde istihdam politikasının yıllarca siyasal tercihlere göre uygulanmış olması, ülke ekonomisini olumsuz yönde etkiliyerek, siyasal ve sosyal yaşamımızda büyük huzursuzluklara ve tedirginliklere neden olmuştur. İktidara gelen veya iktidara ortak olan siyasi partiler; tabanda kendilerine güç sağlamak amacıyla, ülkenin içinde bulunduğu olumsuz ekonomik koşullara rağmen, çeşitli Kamu İktisadi Teşebbüsleri yanı sıra, ekonomiye etkinliği olan kurumları parti sempatizanları ile doldurmuşlardır.

Siyasal tercihli tayinlerle doldurulan işyerleri giderek Anayasamızın yasakladığı bir takım illegal çalışmaların sürdürüldüğü merkezler haline gelmiştir. Bu işyerlerinde çalışan Devlete ve rejime sadık işçiler, az sayıdaki eli silahlı vatan ve rejim düşmanı militanların baskısı altında, istemeyerek de olsa olayların içine zorla sürüklenmişlerdir. Öyle ki bir kısım kuruluşlar, aynen üniversitelerde olduğu gibi, Devlet güçlerinin bile ancak çarpışarak girebildikleri kaleler haline getirilmiştir.

İşte bunlardan biri olan Tariş Fabrikalarındaki olaylar Türk ve dünya kamuoyuna şöyle yansıtılıyordu:

— Valilik emriyle Tariş'de yapılan arama sırasında işçiler, polisle çatıştı, olaylarla ilgili olarak 280 kişi gözaltına alındı.

— 2,5 saat süren olaylarda 13 polis, 10 işçi ve bir militan yaralandı. Tüm ünitelerde yapılan aramalarda tabanca, yasak yayınlar, afiş ve teberru makbuzları bulundu.

— Militanların taşlarla yolunu kestikleri polis otobüslerine karşı uzun menzilli silahlarla ateş açtıkları görüldü.

— Militan işçiler, Tariş'in Zeytinyağ Kombinasında ve Çiğli İpek Fabrikasında büyük hasara sebep oldular.

— Polis direnen militan işçilere karşı gaz bombası kullandı. Militanlar panzerlere yağlı su sıktılar.

Halk'a ... ve olaylara

Tercüman

ÖĞRETMEN

BAŞTÜRK YALAN SÖYLÜYOR

İŞTE GERÇEK!

Militanlar TARİŞ'i mahvetti

Baştürk «işçilerimiz üretim araçlarını tahrip etmezler»

● İşgalci militanlar tanesi 10 bin lira olan iğlerden 75 bin tanesini sökerek mızrak haline getirdi

IMF 220 MİLYON DOLARLIK KREDİYİ ONAYLADI

DEMİREL «ANARŞİ KESİNLİKLE ÖNLENECEK»

Dünkü olaylarda ikisi bekçi 10 kişi hayatını kaybetti

Beşiktaş'ta gece ve gündüz 2 ev basıldı, 4 genç kurşuna dizilerek öldürüldü

ŞİRKETLERİN DEVLET TAHVİLİ ALMALARI ZORUNLUĞU KALKIYOR

T. ESNAF VE SANATKARLAR KONFEDERASYONU «OLAYLARA KARŞI HÜKÜMETİMİZLE BÜTÜNLEŞEREK TAVIR ALINMALIDIR»

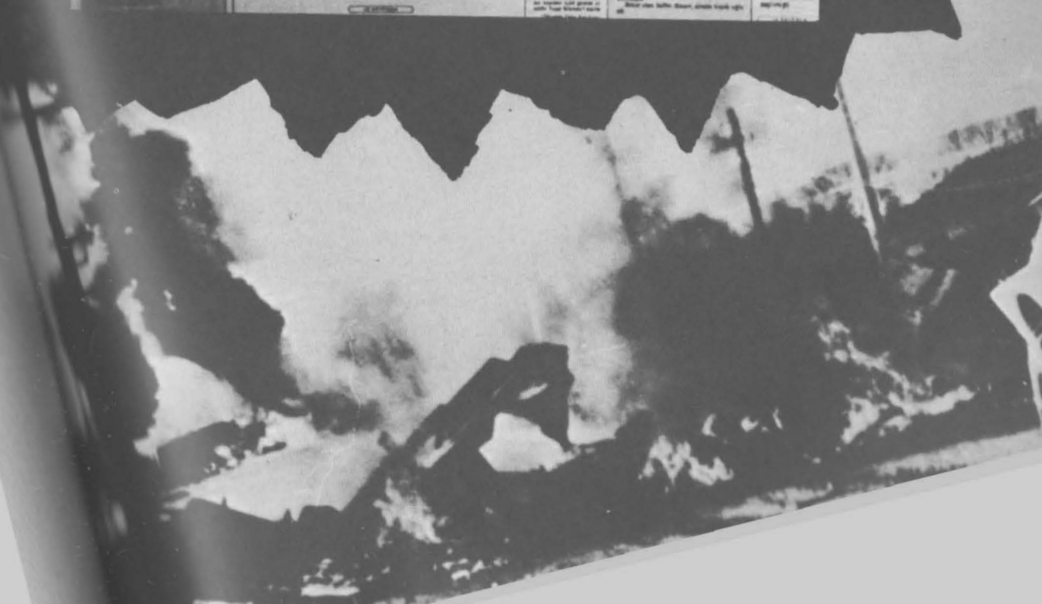
Hürriyet Gazetesi sahibi Erol Simavi'nin oğlu Saffet Simavi vefat etti

CUMHURİYET TARİHİNDE İLK DEFA BİR BAKAN «GERÇEK DIŞI BEYANDAN» MAHKUM OLDU

TRT'deki grev sürerken, suçlamalar da devam ediyor

İŞVEREN: «Aylık ortalama ücret 130 bin lira»

HAVA-İŞ: «Kuruluşun özel sektöre devri planlanıyor»

— Tariş Çiğli İplik Fabrikasında olayları önleyen polis ekipleri, İzmir'e dönerlerken, Çiğli - İzmir karayolunda militanlar barikat kurarak polis otobüslerine ateş açtılar Polis ekiplerinin Çimentepe'de başlattıkları operasyonda militanlar taşlar, sopalar, tabancalar ve uzun menzilli otomatik silahlar kullandılar. Sokak çatışması Çimentepe'nin içinde sokak sokak, ev ev Cumhuriyet Mahallesi ile Örnektepe sırtlarına yayıldı.

— Bu olaylarla ilgili olarak Ege Üniversitesi kampüsünde, şehrin bazı semtlerinde korsan yürüyüşler yapıldı. Zeytinyağı Kombinasında gece vardiyası işçileri slogan atarak direnişe geçtiler.

— İzmir barut fıçısına döndü. Militan işçilerle güvenlik kuvvetleri arasındaki çatışmaya bir gün sonra öğrenciler de katıldı. Tariş'in bütün ünitelerinde direnişe geçen işçiler yollara bombalı pankartlar asarak gelen polis ekiplerine ve yaktıkları lastiklere engel olmak isteyen itfaiye ekiplerine ateş açtılar. Üniversite kampüsünde toplanan öğrenciler daha sonra İzmir - Ankara karayolunu kestiler. İkazlara aldırış etmeyen öğrenciler polis kuvvetleriyle silahlı çatışmaya girdiler. Kampüse kadar devam eden çatışma daha sonra Fen ve Kimya Fakültesi önünde sürdü. Polisin *"teslim olun, bir şey yapılmayacak..."* çağrısına karşı, yurt binalarında direnen militanlar *"direnişe devam, faşist polise teslim olmak yok"* şeklinde slogan attılar. Başta *"Enternasyonal"* olmak üzere solcu marşlar söyleyen öğrencilere karşı polis güçleri harekete geçerek 70 militan öğrenciyi ele geçirdiler.

Tariş olaylarının devamında ve daha sonra bütün yurtta halk korkulu günler geçiriyordu. Her tarafta, bombalar patlıyor, insanlar kaçırılıyor, öldürülüyor, kurşuna diziliyordu. Banka soygunları, karakol baskınları hemen hergün devam eden olaylar halini almıştı. Kendilerine *"devrimci"*, *"ülkücü"* ya da *"akıncı"* adını veren anarşi mihrakları acımasızca uyguladıkları eylemleri içinde, henüz ortaöğretim çağındaki çocuklarımızı kullanıyorlar; onların körpe zihinlerini çelerek, beyinlerini yıkayarak, yoksulluklarını istismar ederek genç yaşta *"cani"* olmaya itiyorlardı.

6 Şubat 1980 günlü gazetelerde yer alan bir resimli haber toplumumuzun içinde bulunduğu çaresiz ve acıklı durumu gözler önüne seriyordu:

"— Bir ananın feryadı: *"Onu katil yapanlar Allahından bulsunlar"*

Bu feryad 16 yaşındaki bir öğrencinin üzüntüden yataklara düşen, yüreği yanan ananın çaresizliğinin ve memleketi yönetenlere duyduğu güvensizliğinin açık bir ifadesi değil miydi?

MECLİSTEKİ SIKIYÖNETİM MÜZAKERELERİ

Aynı tarihlerde TBMM Birleşik Toplantısında yapılan Sıkıyönetim müzakereleri sırasında, yıllardır dile getirilen Cumhuriyet ve demokrasiyi yıkmaya, vatanı parçalamaya, milletimizi bölmeye yönelik anarşi ve terör olayları yeniden ele alınıyor ve fakat kendi ağızlarından ifade olunan ***"rejime sahip çıkma"*** ve ***"bütünleşme"*** çağırılarından hiçbir sonuç alınamıyordu.

20 Şubat 1980 Sıkıyönetim müzakerelerinde 3 ncü Birleşim:

"— Eğer, anarşi ve terör karşısında bizden beklenen azimli ve samimi tavır takınıldığında inanırız ki; başta halkımız olmak üzere, tüm anayasal güçlerin rejime sahip çıkmak için, yeni bir umutla bütünleşecekleri muhakkak surette görülecektir. Böylece, bu musibetin basamağı ve kaynağı olan korku, yılgınlık ve nemelazımcılık ortamı silineceğinden, yıkıcılar dayanaksız kalacaklar ve açığa çıkacaklardır. Ondan dolayı ısrarla diliyoruz; iktidar ve muhalefet ilişkileri elbette biribirinin dediğini "başüstüne efendim" tarzında kabul etmek anlamına gelemez; ama ülke birliği, ulus birliği, vatan bütünlüğü ve rejim tehlikede olduğu müddetçe elbette hiç değilse bu olaylara inhisar etmek üzere biribirimizi anlamaya mecburuz. Hayır, mecbur değil, tarih önünde mutlaka bunun yerine getirmek göreviyle, namusuyla yükümlü bulunuyoruz."

Meclis kürsüsünden bu ve benzeri konuşmalar belki yüzlerce defa çeşitli parti gruplarının sözcüleri tarafından yapıldı. Rejimin tehlike içinde olduğu vurgulandı; ama daha sonraki davranışlarıyla, parti çıkarlarının her defasında memleketseverlikten veya başka bir deyişle, milli menfaatlerden üstün tutulduğu büyük üzüntüyle görüldü.

19 Nisan 1980 sıkıyönetim müzakerelerinde 27 nci Birleşim:
Bu müzakerelerde, söz alan bir partinin sözcüsü, geçen iktidar dönemini şiddetle eleştirerek şöyle diyordu:

".. Geçen iktidarın 11 aylık sıkıyönetim döneminde ajan provokatör yuvası, kontr-gerilla diye suçlanarak zaafa uğratılmak istenen MİT'in çalışması kısıtlanmış, polis teşkilatı ikiye bölünmüş, legal ve illegal birtakım dernekler, sendikalar anarşiye alet edilmiş veya doğrudan doğruya anarşist yuvalar haline sokularak Devlet idaresinde söz sahibi kılınmışlardır.."

Sözcü ***"Devlet ve rejim düşmanlarının bu nedenlerle yakalanamadıklarını"*** söyleyerek sözlerine şöyle devam ediyordu:

"—.. Kin ve fesat duygularının son bulması lazımdır, zaruridir. Büyük milletimiz kavgayı değil, barışı milli hedef ve düstur yapmıştır. Her düşünce sahibinin, bütün şahsi endişelerini bir kenara atarak gönülden bir araya gelmeleri şarttır. Tehdit devlete yöneliktir. Ülke bütünlüğü hedef alınmıştır. Millet varlığına ve Cumhuriyet rejimine kastedilmek istenmektir. Bu tehdit karşısında hareket noktası elbette teslimiyet değil, mücadele olacaktır. Herkes devletin tarafında olacaktır.."

Ve aynı birleşimde başka bir parti grubunun sözcüsü kürsüden şu konuşmayı yapıyordu:

"—.. Bu durumda ne yapıp yapalım, meselelerimizi iyi tespit ve tayin edelim ve bir plan dahilinde anarşiyi önleyecek, idarenin yapması gereken hususlarda, hep beraber bir araya gelerek yapılması gerekeni yapalım; Silahlı Kuvvetlerimizi kendi görevlerine iade edelim, bunun zarureti vardır. Temenni ediyorum; ama sonradan bu kürsüde yapılan konuşmaların çok geç kalınmış konuşmalar olmamasını diliyorum."

Mecliste yapılan bu tür konuşmalar artık olağan hale gelmişti. Kürsüden yapılan *"durum değerlendirici"* konuşmalar, yine hiçbir olumlu netice vermedi. Mecliste bu konuşmalar sürdürülürken, aynı tarihlerde anarşi can almaya devam ediyordu.

— Ankara'da bir öğretmen, Doğanşehir'de bir ilçe başkanı, Mersin'de bir polis, Bursa'da bir öğrenci ve Sıvas'ta bir genç öldürüldü.

— Beşiktaş'ta dün bir eve giren caniler, etkisiz bıraktıkları babanın gözleri önünde üç öğrenciyi kurşunladılar. İkisi öldü, biri yaralandı.

— İstanbul'da öldürülen bir gencin cesedi televizyon kutusuna konularak sokağa bırakıldı. Kentte dün gece iki kişi daha öldürüldü.

— Anarşinin dünkü bilançosu: 10 ölü..

— Ülkemiz ilan edilmemiş bir iç savaş yaşıyor.

— Ankara'da üç kişi kurşuna dizildi.

— Banka soymaya boş keman kutusu ve tabancalarla gelen soyguncular, iki jandarma erini şehit ettikten sonra silahlarını alarak kaçtılar.

— Zile'deki olaylarda 1 ölü 12 yaralı var.

— Diğer anarşik olaylarda 6 kişi öldürüldü.

— Mecidiyeköy'deki bir pasajda çay ocağını otomatik silahlarla tarayan kişiler, dört kişiyi öldürdüler. Teröristler daha sonra pasajdaki dükkânları kurşunladılar.

— Hilvan ilçesinde evlerine dönen kişiler silahla tarandı, altı kişi öldü.

— 12 Mart'ın yıldönümünde yurdun çeşitli yerlerinde 3 kişi daha öldürüldü.

— Adana cezaevinde karşıt görüşlü tutuklular çatıştı, bir kişi öldü.

— Salihli, İstanbul, Ankara, Diyarbakır ve Avanos'ta beş kişi öldürüldü.

— Siverek'te Bucaklarla, Apocular çatıştı altı kişi öldü.

— Gaziantep, Adana ve Konya'da üç kişi öldürüldü.

— İstanbul'da bir işyerini basan militanlar dükkân sahibini öldürdüler.

— Anarşi can almaya devam ediyor: 13 ölü.

— Diyarbakır'da bir polis memuru kurşunlanarak öldürüldü.

— İstanbul'da bir polis memuru kurşunlanarak öldürüldü.

Bu tüyler ürpertici kanlı olaylar karşısında, önlemlerin alınmasından ve iç barışın sağlanmasından birinci derecede sorumlu iki partiden biri ***"İşleri ancak biz düzeltiriz"*** derken diğeri ***"Hükümeti işbaşında tutmak sorumsuzluktur"*** diyerek kötü alışkanlıklarından vazgeçemeyeceklerini bir kere daha gösterdiler.

1980 BÜTÇE GÖRÜŞMELERİ

Ülkede ardı arkası kesilmeyen kanlı olaylar devam ederken Meclislerde de Bütçe görüşmeleri yapılıyordu. Bu görüşmelerde Maliye Bakanı bütçe takdim konuşmasında özetle şunları söylüyordu:

"...Kısaca belirtmek gerekirse, bu dönemde milli gelir artışı hızla gerilemiştir; ödemeler dengesi sağlanamamış, dış ticaret açıkları giderilememiş, döviz sorunu çözülememiştir. Enflasyon hızı halkımızın tahammül gücünü aşmıştır. Pahalılığın yanında karaborsa ve spekülasyonlar, yokluklar ve kuyruklar almış yürümüştür. Devlet hizmetlerinde ağırlık, bezginlik ve ilgisizlik belirgin hale gelmiştir. Tasarruflar ve Türkiye'nin geleceğinin teminatı olan yatırımlar azalmıştır. Üretim ile tüketim arasındaki denge bozulmuş ve yeterli üretim artışı sağlanamadığından dengeli bir paylaşım yapılamayacağı anlaşılmıştır. İşsizlik ile mücadele için gayret gösterilmemiştir; dış dünya ile olan ekonomik ilişkilerimizde soğuk dönemler meydana gelmiştir; her kesimde devlete ve devletin verdiği sözlere güvensizlik görülmüş, hukuk devletine olan güven sarsılmıştır..."

Bir muhalefet partisi lideri Bütçe görüşmelerinde anarşik olaylar konusunda şöyle diyordu:

"... 22 aylık bundan evvelki hükümet döneminde anarşiden 10 bin kişi kurşunlanmıştır. Bunun 2500'ü hayatını kaybetmiştir. 7500'ü de yaralanmıştır. Yani, ayda vasati 100 kişi anarşik olaylarda hayatını kaybetmiştir. Şimdi, bu hükümet 'anarşi var, yok olacak, anarşiyi ortadan kaldıracağız' dedi, geldi; 3 aylık manzara nedir? Birinci ayda 150, ikinci 130, şimdi üçüncü ayda 130 kişi anarşiden hayatını kaybetmiş bulunmaktadır. Yani, Bu hükümetin üçüncü ayında anarşik olaylardan hayatını kaybedenler takriben 500 kişi olmuştur. Kıbrıs zaferi kazanılırken verdiğimiz şehitler bu kadar değildi. Görülüyor ki, anarşi hızla artmaktadır. Sadece hayatını kaybedenlerin artması değil, yeni bürünülen vahim şekiller de milletimizi inim inim inletiyor. Görüyorsunuz, trenlere baskınlar yapılıyor, kurtarılmış bölgelere ilaveten şimdi büyük şehirlerde savaş bölgeleri çıktı. Esnaf dükkânını açamıyor, bankalar bombalanıyor, insanlar planlı şekilde öldürülüyor. Milletimiz bir uçtan bir uca cayır cayır yanıyor. Bu alevler her geçen gün artarken, nasıl bundan evvelki hükümet 'köşeye sıkıştı, işte bitti' dedikçe ertesi gün dana çok artıyorsa; şimdi de bugünün içişleri Bakanı, 'Apocuları, acilcileri temizledik' dedikçe artıyor; bugünün içişleri Bakanı tam anarşiyi durduracakken, 'vay canına gene patladı' sözlerini söylemeye mecbur kalıyor..."

İktidar partisinin grup sözcüsü de görüşlerini şöyle açıklıyordu:

"... Son 10 yıl içinde düştüğümüz siyasi istikrarsızlık 14 Ekim arafesinde çalkantı halini almıştır. Siyasette ve ekonomide geçirdiğimiz gerileme ve çalkantılar cemiyetimizde çözülme istidatları doğurmuştur. Bu halimiz, milletlerarası komisyon ajanlarına ümit vermiş, onları harekete geçirmiştir.Yeni bir bütçe yılına girmek üzere bulunduğumuz bugünlerde hükümet, herşeyden önce devletin meşru otoritesini ve kanun gücünü ülkenin her köşesine yaymak ve hâkim hale getirmek mecburiyetiyle karşı karşıyadır. Şiddete başvuranların elinden silahını almak, devletin asli görevidir... Eğer devlet; yasama, yürütme ve yargı organlarıyla anlayış ve ahenk içinde, şiddetin üzerine gidemiyorsa, şiddetin inhisarını devletin meşru otoritesine bağlıyamıyorsa, elimizdeki bu bütçenin hiçbir şeyi halletmesi mümkün değildir..."

Yine muhalefete mensup bir grup sözcüsü, konuşmasında ülke sorunlarını açık bir dille ifade ediyor ve Türkiye'nin bu duruma gelmesine neden olarak, kendisinin de içinde bulunduğu politikacıları sorumlu gösteriyordu. Bu parlamenter Meclis kürsüsünden şunları söylemişti:

"...Memleketimizin karşı karşıya bulunduğu güçlükler ortadadır. Anarşik, terör, enflasyon, döviz sıkıntısı, enerji krizi, işsizlik, önemli memleket meseleleri olarak ciddiyetlerini korumaktadırlar.

Bugünkü durumun mesulleri; basiretsiz idareciler, memleket gerçeklerinden bihaber, milliyet duygusundan yoksun entellektüel geçinen birtakım okumuşlar, Türk vatanını ve milletini menfur ideolojiler uğruna, her ne pahasına olursa olsun bölme, yutma, siyasetinden vazgeçmesi asla mümkün olmayan; Marksist, Leninist, komünist dış mihraklarla, onların içteki hain işbirlikleri, gafil müttefikleri ve bu hain gafillere taviz veren, imkân tanıyan, arka çıkan devlete teslim edebilen, idareci maslahatçı, sorumsuz politikacılardır.

İzmir iç savaşın eşiğine gelmiştir. Satış mağazalarında, resmi kurumlarda, baskı yoluyla hayat pahalılığından muzdarip halk istismar edilerek, gerektiğinde zorla yağmaya teşvik edilmekte, talana alıştırılmakta, isyana hazırlanmaktadır.

Anarşi süratle ve maksatlı olarak tırmandırılıyor. Devlet daireleri komünist militanların, direniş komitesi adıyla anılan ihanet çetelerinin işgali altındadır. İşgal altındaki bu resmi kurumlarda fiili silahlı çatışmalar çıkarılmakta, saldırılar düzenlenmektedir. Birçok fabrikada komünist tahrikler neticesi üretim durmuştur, tahribat mevcuttur. TÖB-DER marksist ihtilal provasını tamamlamıştır. POL - DER hazır kuvvet olarak tetiktedir.

Güvenlik güçlerimiz planlı baskınlarla canice katledilmekte, karakollarımıza toplu baskınlar düzenlenmektedir. Ancak bir iç savaşta kullanılması mümkün roketatarların, ağır ve hafif makineli tüfeklerin, uzun menzilli silahların ele geçirilebilmiş olan miktarı dahi korkunçtur..."

Evet; bütün bu konuşmalarda pek çok gerçek dile getiriliyordu. Ancak, memleketin bu hale düşmesine neden olan başka gerçekler de vardı. Atatürk'ün milliyetçilik anlayışından uzaklaşıp ırkçılık yapanlar, milleti cephelere bölenler, Devletin meşru güvenlik kuvvetleri varken, bu güçlere *"yardımcılık"* maskesi altında silahlı şiddet olaylarını körükleyenler, Atatürk'ün laik Devlet düzeni anlayışını ve onun ilkelerini reddederek, şeriat düzenine dayalı teokratik bir devlet kurmaya çalışanlar ve bunlar gibi çağdışı fikir ve akımlar... İşte, bunların da açık yüreklilikle ortaya konması ve tedbirlerinin de birlikte düşünülmesi ve derhal alınması gerekirdi.

Aslında politikacılar, Büyük Atatürk'ün yıllar öncesi verdiği direktifleri uygulamadıkları için bu hale gelmişlerdi. Atatürk 1926 ve 1927'lerde şöyle diyordu:

"... Hakikati konuşmaktan korkmayınız..."

"... Vaziyeti muhakeme ederken ve tedbir düşünürken; acı da olsa hakikati görmekten bir an geri kalmamak lazımdır. Kendimizi ve biribirimizi aldatmak için lüzum ve mecburiyet yoktur..."

Aynı bütçe görüşmelerinde Anamuhalefet Partisi liderinin yaptığı konuşma da özetle şöyleydi:

"... Son haftalarda yapılan büyük zamlarla hayat pahalılığı dayanılmaz ölçülere varmıştır. Memur, teknik personel ve birçok işçiler, aldıkları ücretle yalnızca kiralarını mı ödeyeceklerini veya yalnızca yakıt masraflarını mı ödeyeceklerini bilmemenin ıstırabı içindedirler. İşsizlik hızla artmakta, üretim hızla düşmektedir. Bu durum, maalesef eylem kışkırtıcıları için de elverişli bir ortam yaratmaktadır.

İzmir'de bazı halk topluluklarıyla güvenlik kuvvetleri. arasında maalesef tanklı tüfekli çatışmalar olurken, sayın Başbakan televizyon ekranına çıkabilmekte ve "İzmir'de sabahtan beri Hükümet var" diyebilmektedir. Türkiye'nin en büyük kentinde bazı tedhişçilerin baskısı altında dükkânların çoğu kapanırken, yurttaşlar bu yüzden günlük gereksinmelerini karşılayamazken, sayın Başbakan yine aynı gün televizyon ekranında İstanbul'la ilgili olarak "ufak tefek, orada burada dükkân kapadım, açtım gibi yakışıksız işlerin dışında bir şey yok" diyebilmektedir.

Kars'ta bir kaç saat içinde dört bankada yangın çıkarılırken, yine aynı gün sayın Başbakan bunu da çok küçümseyerek, kendi deyimleriyle "Kars'ta sabahleyin bankalara bomba momba atılmış" diyebilmektedir. Tunceli'de yine bazı topluluklarla Devlet kuvvetleri arasında maalesef çatışmalar olurken, sayın Başbakan yine aynı gün televizyon ekranında "Tunceli'de bir iki şey olmuş" diyebilmektedir. Ve "Devlet her yerde vaziyete hakimdir. Her şeye hakimdir yeni paniğe mahal yoktur" diye de sözlerine ekliyebilmektedir.

... Şimdi son Hükümet dönemindeki mazot ve fuel - oil yokluğuna geliyorum. Sayın Demirel "vardı da içtik mi?" diyor. Hayır içmediniz ama eğer Türkiye'nin dışsatım gelirlerini iki ayda böylesine düşürmeseydiniz, Türkiye hiç değilse hastanelerini ısıtacak, hiç değilse fabrika-

larının çarklarını döndürecek, hiç değilse ürünlerini dışsatım için limanlara götürecek kadar mazotu bulabilirdi. Fuel - Oil'i bulabilirdi.

... Böyle bir dönemde, birçok başka demokratik ülkede örnekleri görüldüğü gibi ve bizim aylar öncesinden, haftalar öncesinden işlerin nereye doğru gitmekte olduğunu görerek önerdiğimiz gibi Türkiye'nin iki büyük partisi elele verirdi. Bunu dünyada birçok partili rejimlerde böyle bunalım dönemlerinde; hatta çok daha hafif bunalım dönemlerinde örnekleri görülmüştür ve o ülkeler o bunalımlardan demokratik rejimi zedelemeksizin ancak o şekilde esenliğe çıkabilmişlerdir. Fakat bizim iyi niyetle uzattığımız el geri çevrildi. Kurmaya çalıştığımız köprü dinamitlendi..."

1980 Mali Yılı Bütçe görüşmelerinde Başbakan eleştirilere cevap verirken şunları söylüyordu.

"... Değerli üyeler bir büyük meseleyi tartışıyoruz, ülke büyük sıkıntıların içine sürüklenmiştir. Ülkenin bu büyük sıkıntılar içerisinden çıkarılması lazımdır ve ülkenin bu büyük sıkıntıları nelerdir. Dediğimiz zaman, ülke bir anarşi, bölücülük, yıkıcılık, bozgunculuk faciasının içine sürüklenmiştir. Bu 1979 Kasımında olmuş değildir. Ülkenin 1978 senesi başında içinde bulunduğu durumu beğenmeyenler, yani beğenmeyip de "anarşiyi bir günde durduracağız" diyenler ve "bir memlekette bir kişi ölürse o memlekette hükümet istifa eder" diyenler biz değiliz ve "üç ay içinde ülkenin ekonomik meselelerini düzeltiriz" diyenler biz değiliz. 2500 kişi öldükten sonra, memleket kan denizine döndükten sonra, aylarca bekledikten sonra, milletin git demesini, millet git deyinceye kadar bekledikten sonra giden de biz değiliz.

Şimdi 1978 senesinin başında bizim Türkiye'yi idare edemediğimiz, kabiliyetimizin yetmediği ve biz gidersek Türkiye'de kan dökülmesinin duracağı iddialarını yapan sizsiniz. O zaman bizim dediğimiz şudur: Çok büyük bir aldanma içerisindesiniz; çünkü bu anarşi, bölücülük, yıkıcılık hareketi Türkiye'de bir hükümetin gitmesi, diğerinin gelmesiyle ortadan kalkacak bir şey değildir. Bu bir devlet meselesidir; tehlike devlete yönelmiştir, tehlike milletin bütünlüğüne yönelmiştir; gelin, yanlış yapıyorsunuz..."

Meclislerdeki bütçe müzakereleri sürerken, ülkedeki ekonomik olaylar basında şöyle yansıtılıyordu:

— Yakıt yokluğundan 18 şeker fabrikasından 13'ü üretimi durdurdu.

— 3 Dev KİT'in 1980'de 11 milyar zarar etmesi bekleniyor. Sümerbank 3 milyar, Demir - Çelik 5,5 milyar. Azot Sanayi 2,5 milyar.

— Müteahhitler Devletten 20 milyar alacaklı.

— İlaç parası bulamayan zavallı anne, bebeğini vapurda bırakıp gitti.

— Anarşi ile mücadele yasa tasarılarının hazırlanmasını ve yapılan son zamları 'protesto' eden DİSK genel grev kararı aldığını açıkladı.

— Militanlar TARİŞ'i mahvetti. Çiğli İplik tesislerini onarmak için 1,5 milyar liraya ihtiyaç var. İşgalci militanlar 40 ton işlenmiş iplik, 120 ton yarı mamul iplik ile 300 balya pamuğu kullanılmaz hale getirdi. Militanlar tanesi 10 bin lira olan iplik iğlerinden 75 tanesini sökerek mızrak haline getirdiler. Fabrikadaki onarım çalışmaları ancak altı ayda bitirilebilecek.

— Maden - İş kademeli grev uygulamasına 8 işyeri daha kattı.

— Türk Hava Yollarında grev genişliyor.

— MESS - Maden - İş anlaşmazlığı nedeniyle grevdeki işçi sayısı 23 bine ulaştı.

— Et ve Balık Kurumu iflasın eşiğinde.

— Piyasaya 19 milyar kâğıt para sürüldü.

HÜKÜMETİN "100 ÜNCÜ GÜNÜ" DOLDU!

Bir süre önce, Hükümetin 100 gün içinde yapacağı işleri açıklayan Başbakan, "*Meydan okuyorum... Bu rezaletler son bulacaktır. 100 gün sonra sorun bana. Bakalım kurtarılmış bölge diye bir şey kalacak mı? Anarşi, terör, yıkıcılık ve bölücülük mücadelesinde Devletin tüm kadrosu gözden geçirilerek aksaklıklar giderilecek... Halen çalışmayan fabrikalarla, çok düşük kapasite ile çalışan fabrikaların bir an evvel çalışmaları sağlanacaktır...*" demişti.

100 günün sonunda ekonomik ve anarşik olaylar yukarıda kısaca verildiği şekilde büyük boyutlara ulaştı.

Başbakan, 100 günlük hükümet çalışmalarını anlatmak üzere yaptığı basın toplantısında şunları söylüyordu:

"*..Sadece hükümetin bu büyük belâ ile boğuşup herkesin seyirci olmasıyla netice almamız mümkün değildir. Hükümet meselenin direnajıdır. Ama, bu başkasının sorumluluklarını ortadan kaldırmaz ve herkesi sorumsuz yapmaz... Can ve mal güvenliğinin sağlanması, kanun ve nizam*

hâkimiyetinin yeniden tesis edilmesi, artık milli bir mesele olmuştur. Bütün siyasi partiler, basın, Devletin radyo ve televizyonu bir beraberlik içinde hareket etmelidir... Devletten maaş alan kişilerin, her ne nam altında olursa olsun, milletin huzurunu bozmaları mutlaka önlenecektir dedik. Bu mücadeleyi kesinlikle sürdürmekteyiz.. Huzur ve sükun kalmamış 30'a yakın kazanın büyük bir kısmında huzur ve sükunet sağlanmıştır.. Örgütlere karşı mücadelemiz henüz istenen noktaya gelmemiştir. Ama Devletin giremediği yer yoktur..."

Aynı gün Anamuhalefet Partisi Lideri de hükümet çalışmalarıyla ilgili olarak şöyle diyordu:

"... Hükümeti daha fazla görevde tutmak tehlikelidir. Türk ekonomisi hasta durumdadır. Demokrasimiz ciddi tehlikenin eşiğindedir. Dış politikada birçok ödünler verilmektedir. Şiddet eylemleri giderek artmaktadır. Tüm bunlardan hükümet sorumludur. Zaman yitirilmeden bu hükümet düşürülmelidir..."

CUMHURBAŞKANLIĞI SEÇİMİ

22 Mart 1980'de TBMM, Anayasanın 95'nci maddesi gereğince Cumhurbaşkanını seçmek üzere toplandı. Ancak aday gösterilmediği için seçimler başka bir güne ertelendi. Bu durum ilk günlerde anlayışla karşılandı. Fakat, günler geçiyor, seçim turlarından bir netice alınamıyordu. Bir müddet sonra görüldü ki, siyasi partiler, Devletin en yüksek makamının seçimini dahi, siyasi çıkar hesaplarıyla çıkmaza sürüklemişlerdi. Günlerce ve aylarca süren neticesiz seçim turları yüzünden, içinde bulunduğumuz sorunlarla mücadelede en değerli unsur olan zaman boş yere harcanmıştı. Cumhurbaşkanlığı seçimi dünyanın hiçbir ülkesinde böylesine siyasal istismar konusu yapılmamıştı. Bu durum Türk Parlamentosunun nasıl bir çıkmaz içinde bulunduğunu gösteren yeni bir örnekti. Bu sonuçsuz turlar 12 Eylül harekâtına kadar devam edecekti..

TARSUS OLAYLARI

Ülkemizi içten çökertmek isteyen hain eller, amaçlarına ulaşmak için her fırsattan yararlanıyorlardı. Halkın duygu ve isteklerini istismar ederek, kitleleri psikolojik yönden etkiliyorlar ve onları istedikleri gibi kullanabiliyorlardı. Böyle bir fırsat da 23 Nisan 1980'de Tarsus ilçesinde çıkmıştı.

Meydana gelen bir trafik kazasını fırsat bilen vatan ve millet düşmanları, olay yerine toplanan halkı tahrik ederek onları, güvenlik kuvvetleriyle karşı karşıya getirmişlerdi. 9 kişinin ölümü ve 20 kişinin de yaralanmasıyla sonuçlanan bu olay şöyle cereyan etmişti :

Adana — Mersin karayolunda meydana gelen ve bir çocuğun ölümüyle sonuçlanan trafik kazasından sonra, yasa dışı örgüt militanları olay yerine toplanan halkı tahrik etmeye başladılar. Bu arada yola barikatlar kurarak, trafiği engellediler. Militanlardan bir kısmı da, bir kaç koldan ilçeye yayılarak, kahvehanelerde oturan halkı, ***"Girne mahallesine bir üst geçit yapılmayışını protesto etmek amacıyla"*** olay yerine çağırdılar. Bir süre sonra olay yerinde 1 500 — 2 000 kişilik bir topluluk oluşmuştu. Gece saat 21.00 sıralarında ortam hazırlanmıştı ve haince hazırlanan planın kanlı safhası acımasızca uygulanmaya başlandı... Militanlar, yol üzerine koydukları lastikleri ve balyaları ateşe verdiler, sloganlar atmaya başladılar... Güvenlik kuvvetlerinin uyarılarına taş ve sopalarla karşılık verildi. Bunun üzerine yardıma çağırılan bir komando birliği de olay yerinde tertibat aldı. Bölücü militanlar ellerindeki otomatik silahları ateşlediler... Ortalık bir anda karışmıştı... Kadın, erkek, çoluk çocuk korku ve şaşkınlık içinde evlerine koşmaya başladılar... Hainler, karanlık içinde etrafa kan kusturdular saatlerce... Bir kısmı silahlarıyla birlikte yakalandı, geri kalanları da geldikleri karanlıklar içine dalarak izlerini kaybettirmeyi başardılar... Bir yenisini hazırlamak üzere...

İşte 1980 Nisanında basında yer alan durumu genel hatlarıyla dile getiren bir pasaj...

"... Kan, daha bir vurduruyor yüreklere. Oysa, Türkiye aylar vardır ki, ta derinliklerindeki bazı şeyler donmuş bulunan bir toplum gibidir... Çizilen grafik, aylar var ki, yine bir kanlı terörün tırmanan dehşetinden ibarettir. Üstelik, görünüm çok da yadırgatıcı boyutlar kazanmıştır. Azrail bazan günde 8, 10 kişiyi birden siyasal nedenlerle aramızdan alıp götürüyor da, bu kanlı tabloyu ancak inanmaz gözlerle seyretmekle yetinebiliyoruz. Sanki uygarlık korkusuz yaşama özgürlüğünün, insanoğlunun en kutsal hakkını oluşturduğu bir çağ içinde değildir. Yine aylar varki, duyulup işitilen başlıca ses, bir uzun 'dış borç, dış ödeme açığı, enflasyon ve devalüasyon' iniltisidir... Gönüllerin yaralı, meclislerin kilitli, iktidarın sorunlu, Çankaya'nın boş olduğu bir ilkbahar..."

BÖLÜM X

PARLAMENTO VE LİDERLER

Parlamentoda günlerdir Cumhurbaşkanlığı seçim turları ve sokakta, anarşi bütün şiddetiyle sürerken; hayat pahalılığı da yükselmeye devam ediyordu.Anarşi ve ekonomi ile ilgili tasarılar Meclislerde bekliyor ve siyasi parti liderleri de şöyle konuşuyorlardı :

Ecevit :"... Görevi ve sorumluluğu ile bağdaşmayacak kadar bir asabiyet ve hırçınlık içinde bulunan Başbakan, zaman zaman gerek devlet kuvvetlerini, gerek halkı, demokratik hukuk devleti kurallarıyla ve yasalarla bağdaşmayacak tepkilere ve önlemlere kışkırtmaktadır..."

Demirel :"... Kimse Devletin gücünü denemeye kalkmasın...Ecevit kan dökülmesinden memnun oluyor, bu işin bitmesini istemiyor ama ne isterse istesin bu iş bitecek...Türkiye'yi bu noktaya getiren Ecevit zihniyetidir..."

Türkeş :"... Ecevit, vatanseverlik konusunda samimi değildir..."

Türkeş :"... Seçimden kaçanlar milletten korkmaktadır..."

Ecevit :"... Hükümetin ekonomi modeli işçi haklarıyla bağdaşmaz..."

Demirel :"... Tarım kollektif olsaydı, aç kalırdık... Türk köylüsünü Devletinin ineğinin çobanı yaptırmayacağız..."

Ecevit :"... Demirel'in ve AP yönetiminin Cumhurbaşkanılığı seçimi sürecini bir takım başka amaçlara, hesaplara, arka niyetlere alet ederek sürüncemede bırakmak istedikleri bellidir... AP yönetimi belli ki, Cumhurbaşkanlığı seçimini kilitlemek ve bu süreci uzatmak sureyitle denetimden kaçmak istemektedir..."

Erbakan :"... Türkiye müslüman ülkelerin başı olabilir..."

Feyzioğlu :"... Siyasi iktidarlar, kendi dönemlerinde işlenen benzeri cinayetleri unutup, her olayı bir siyasi sömürü fırsatı bilmektedir. Olaylara tek yanlı bakan ve partizan tutumlarda direnen denenmiş partilerin aralarındaki kısır iktidar kavgasını ve çekişmesini sürdürdüğü sürece anarşinin önlenemeyeceği artık anlaşılmıştır..."

Demirel :"... Belki yakında benzin ihraç etme cihetine gidebiliriz..."

Ecevit :"... Hükümet erken seçim hayali içinde kredilerin petrol dışalımına ayrılacak bölümünü büyük ölçüde harcamıştır, bu nedenle ay sonundan başlayarak yeni petrol sıkıntısı başgösterebilecektir..."

YENİ BİR DİYALOG UMUDU

Liderler konuşmalarını yukarıdaki şekilde sürdürürlerken, Cumhurbaşkanlığı seçimi turları da 60 ncı gününü dolduruyordu. Düğümlenen Cumhurbaşkanlığı seçimini çözmek üzere iki büyük partinin Genel Başkanları uzun bir aradan sonra bir araya geliyor, milletçe özlenen bir diyalog için görüşmelere başlıyorlardı.

Bu görüşmelerden sonra liderler söyle dediler :

Başbakan :

"... Türkiye'nin daha uzun aylar TBMM zemininde turlara devam ederek Cumhurbaşkanını seçememesi gibi bir duruma son verilebilmesi için millete gidebilmesini teklif ettik..Anayasanın 95 nci maddesinde yapılacak iki üç cümlelik bir değişiklik ve bir geçici madde ile bunun gerekçesini takdim ettik. Millet nasıl ki parlamentoyu seçiyor. Devlet Başkanını da seçer..."

Anamuhalefet Partisi Genel Başkanı :

"... Başbakanın Anayasa değişikliği önerisini sakıncalı buldum.. Anayasa değişikliğine gerek olmadığı, bunun sakıncalı olduğunu belirttim.. Genel Başkanlar bir araya gelsin, grupların nabızlarını yoklasınlar.. Bizim tek dereceli yani halk tarafından Cumhurbaşkanı seçilmesine şu aşamada karşı çıkışımız, halktan kaçış değildir. Anayasamızdaki kuralların erdemine inanmamızdandır..."

Muhalefet Liderlerinden Biri :

"... İktidar partisinin Anayasa değişikliğini öngören teklifinin kabule şayan bir tarafını görmüyoruz..."

Diğer Muhalefet Liderleri İse :

"... Anayasada Cumhurbaşkanı seçimi konusunda yapılacak değişikliği benimsiyoruz..."

Bütün milletçe özlemle beklenen bu diyaloğun başlamasından bir hafta sonra tekrar bir araya gelen liderler görüşlerini şöyle açıklıyorlardı :

Başbakan :

"... Anamuhalefet Partisinin geniş tabanlı hükümet teklifini uygun görmüyoruz.. Hükümeti beğenmeyen gelsin buyursun veya millete gidelim..."

Anamuhalefet Partisi Genel Başkanı :

"... Başbakanla, Cumhurbaşkanı seçimi konusunda diyaloğun devam etmesine imkan kalmamıştır. Anayasaya karşı bu tavrın takınılması başlı başına bir bunalımdır. Bir Başbakanın Anayasa ile ters düşmesi başlı başına bir bunalımdır..."

ANARŞİ TIRMANMAYA DEVAM EDİYOR

Böylece siyasi parti liderleri arasında başlayan diyalog, bundan önce olduğu gibi sonuçsuz kalmış, köprüler atılarak umut yine dağın ardında kalmıştı. Ama, terör bütün yurtta olanca hızıyla can almaya devam ediyordu. Liderler arasındaki görüşmelerin başlamasından önce ve takip eden günlerde siyasal cinayetler basında şöyle yer alıyordu :

— Adana'da bir parti üyesi, Diyarbakır'da bir onbaşı, Konya'da bir avukat, Batman'da bir şoför öldürüldü. Ankara'da 3 ceset bulundu.

— 4 kentteki olaylarda 6 kişi öldürüldü.

— İki grup çatıştı, 10 yaşındaki çocuk öldü.

— Urfa ve Keşap'ta iki kişi öldürüldü.

— Mardin'in Derik ilçesinde APO'cularla güvenlik kuvvetleri çatıştı. Bir yüzbaşı, bir astsubay ve bir er şehit edildi, 3 APO'cu öldü, 4 APO'cu yaralandı.

— Trabzon ve Şavşat'ta iki öğretmen öldürüldü.

— MİT elemanı İstanbul'da Feriköy'de evinin önünde kurşuna dizildi.

— Van cezaevinden 58 mahkum kaçtı, paket bomba patladı 2 polis şehit oldu.

— Salihli'deki olayda bir komiser ve bir bekçi öldürüldü.

— Tunceli, Malatya, Muş, Bilecik ve Nusaybin'de birer kişi öldürüldü.

— Diyarbakır'da bir iş adamı öldürüldü.

— Erzurum'da Atatürk Üniversitesi öğrencisi öldürüldü

— Uşak'ta ve Ordu'da birer kişi öldürüldü.

— Yurdun çeşitli yerlerinde 12 kişi öldürüldü.

Görülmektedir ki, anarşi ve terör eylemleri alınan tedbirlere rağmen her geçen gün hızını artırarak sürmektedir. Güzel ülkemiz artık kanlı bir kardeş kavgasının içine sürüklenmiş, yurdun her köşesinde meydana gelen ölüm olayları gazetelerde ve devletin resmi yayın organlarında her gün listeler halinde verilmeye başlanmıştır. Mezhep kışkırtmaları, ideolojik kavgalar, bombalama ve soygun olayları; asker ve sivil kesimden planlı olarak seçilmiş yeni hedefler, ev baskınları ve toplu kıyımlar bu iç savaşın kanıtları olarak karşımızdaydı artık.. İşte 1980 yılının ikinci yarısından itibaren meydana gelen hunharca işlenmiş toplu cinayetlerden, milyonlarca liralık soygun olaylarından ve yeni hedefler olarak seçilmiş siyasi parti üst kademe yöneticilerine ve askerlere yönelik saldırılardan bazı örnekler...

— Ankara'da bir işyerini basanlar, bir baba ve iki oğlunu yere yatırdıktan sonra otomatik silahlarla tarayarak öldürdüler.

— Dörtyol ilçesinde bir eve baskın yapan silahlı ve maskeli dört kişi, evde bulunan işçi ve karısını otomatik tabancalarla tarayarak öldürdüler.

— İstanbul Unkapanın'daki çatışmada 1'i polis 3 kişi öldü. Duvarlara yazı yazanları korumak için köprü ayaklarından polis ekibine ateş açılmasıyla başlayan çatışma yarım saatten fazla sürdü. Olaylar sonunda 60 kişi gözaltına alındı.

— Derik ilçesinde bir otomobil otomatik silahlarla tarandı, 3 kişi öldü, 2 kişi de ağır yaralandı.

— Diyarbakır'da 8 yaşındaki kızıyla evine gitmekte olan bir polis memuru yaylım ateşine tutularak öldürüldü. Olayda ağır yaralanan kızı da hastanede kurtarılamayarak öldü.

— Kars'ta sol görüşlü bir gencin, babası, iki kardeşi, amcası ve yeğeni tarlada kurşuna dizilmiş olarak bulundular.

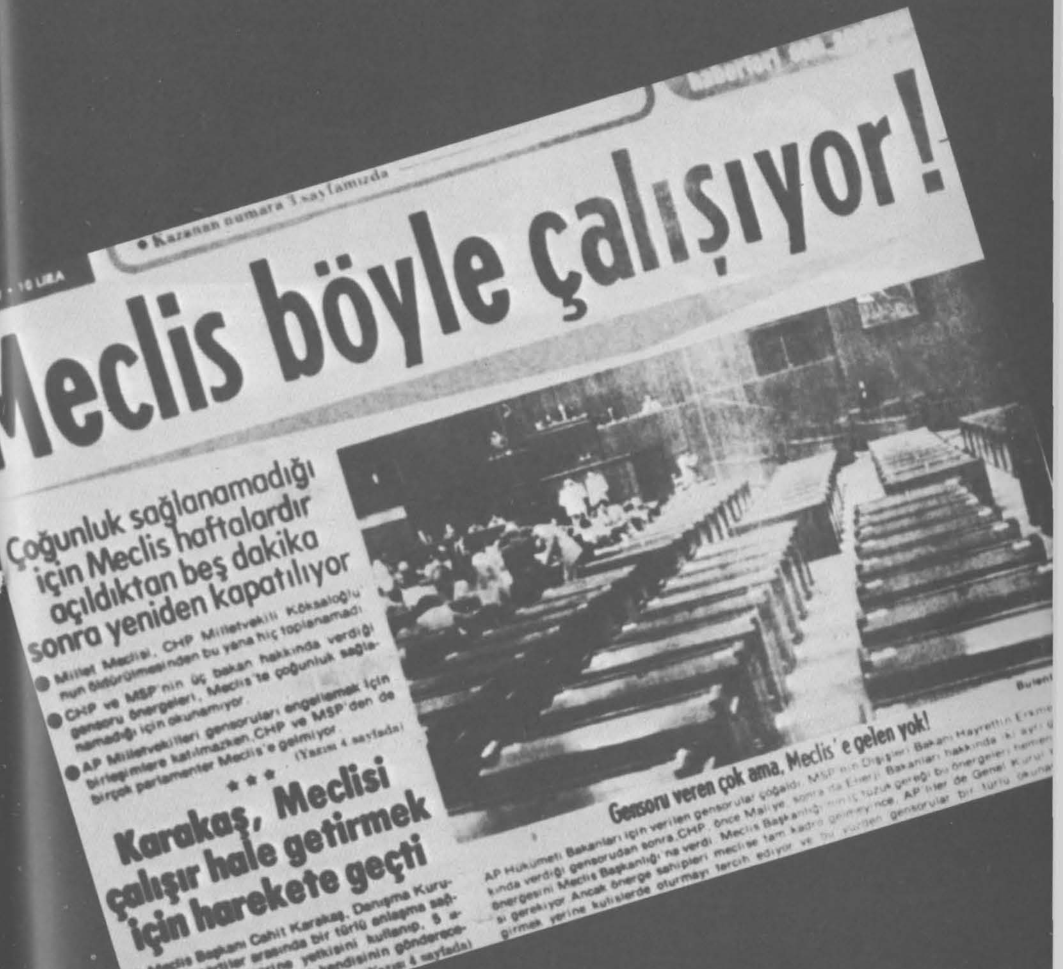
— Biri Amerikalı 2 kişiyi öldüren üç anarşist çatışma sonunda yakalandı.

— Bir siyasi partinin Adana ve Kayseri il başkanları öldürüldü.

— Antalya'da bir avukatın evini basan silahlı kişiler, avukatın eşini öldürüp, kendisini ve 6 yaşındaki çocuğunu ağır yaraladılar.

— Ankara'nın Balgat semtinde kendilerine, polis süsü veren teröristler sol görüşlü 3 kardeşi kurşuna dizdiler.

— Kayseri'de evi basılarak kurşuna dizilen kuyumcudan dükkânın anahtarını alan iki terörist, dükkândan 7 milyon liralık altın ve mücevher aldıktan sonra, kuyumcunun evine döndüler ve kuyumcunun karısını da kurşuna dizerek kaçtılar.

• Kazanan numara 3.sayfamızda

10 LİRA

Meclis böyle çalışıyor!

Çoğunluk sağlanamadığı için Meclis haftalardır açıldıktan beş dakika sonra yeniden kapatılıyor

● Millet Meclisi, CHP Milletvekili Köksaloğlu'nun öldürülmesinden bu yana hiç toplanamadı

● CHP ve MSP'nin üç bakan hakkında verdiği gensoru önergeleri, Meclis'te çoğunluk sağlanamadığı için okunamıyor

● AP Milletvekilleri gensoruları engellemek için birleşimlere katılmazken, CHP ve MSP'den de birçok parlamenter Meclis'e gelmiyor

(Yazısı 4 sayfada)

* * *

Karakaş, Meclisi çalışır hale getirmek için harekete geçti

● Meclis Başkanı Cahit Karakaş, Danışma Kurulu'nda partiler arasında bir türlü anlaşma sağlanamaması üzerine yetkisini kullanıp, 5 a- nergi yasasını Meclis'e kendisinin göndereceğini açıkladı.

(Yazısı 4 sayfada)

Gensoru veren çok ama, Meclis'e gelen yok!

AP Hükümeti Bakanları için verilen gensorular çoğaldı. MSP'nin Dışişleri Bakanı Hayrettin Erkmen hakkında verdiği gensorudan sonra, CHP, önce Maliye, sonra da Enerji Bakanları hakkında iki ayrı gensoru önergesini Meclis Başkanlığı'na verdi. Meclis Başkanlığı'nın iç tüzük gereği bu önergeleri ... si gerekiyor. Ancak önerge sahipleri meclise tam kadro gelmeyince, AP'liler de Genel Kurul'a girmek yerine kulislerde oturmayı tercih ediyor ve bu yüzden gensorular bir türlü okunamıyor.

● Tarsus'ta olaylar çıktı, 3 kişi öldürüldü ● Ankara'da 3 solcu evde kurşuna dizildi ● Ordu'da 3'ü terörist 5 kişi öldürüldü

ANARŞİK OLAYLARDA 25 KİŞİ ÖLDÜ

● Adana'da 1'i PTT memuru 2 kişi, Konya'da 2, İstanbul ve Diyarbakır'da 1'er kişi öldürüldü. Osmaniye'deki olayda yaralanan 1 kişi de hastanede öldü

● Tarsus'ta sol görüşlü 2 ortaokul öğrencisinin, İzmir'de 1 köftecinin, Konya'da da 2 kişinin cesedi bulundu

● Ankara'daki olaylarda 2'si polis 7 kişi yaralandı

● Aralarında Necdet Bulut'un öldürülmesi olayına da karıştığı öne sürülen Recep Kahveci adlı bir sağ eylemci yakalandı

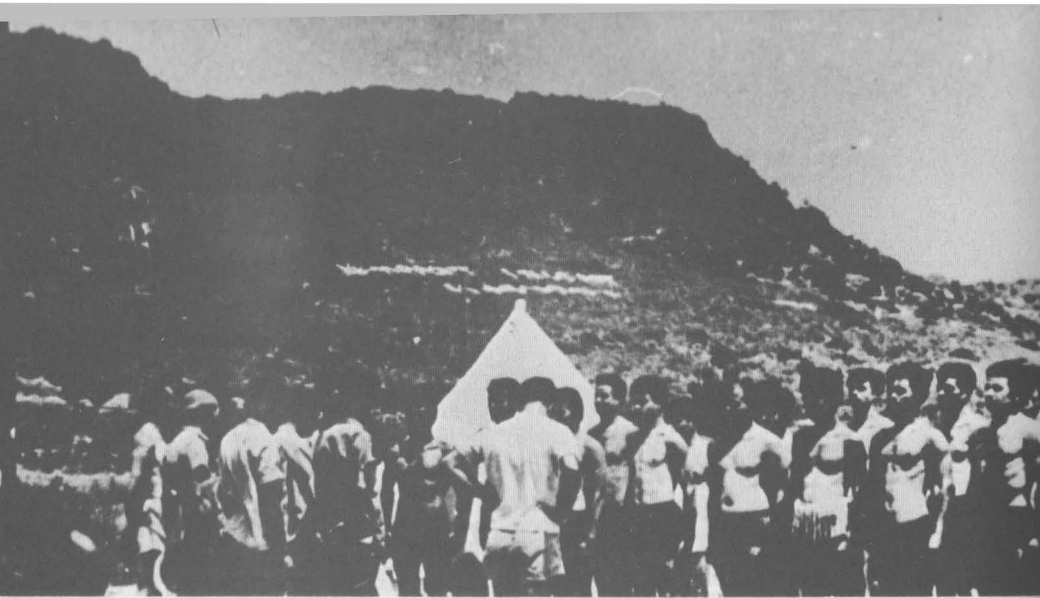
Kadın terörist kulahını düşürdü

Halk düşmanlarının gözünü kan bürüdü

● [illegible] kutusu [illegible] teröristler vurdukları mavi berelilerin silahlarını da aldılar

● Sıkıyönetim halkı yardıma çağırdı Vapurlar, otobüsler arandı

Katiller iki erimizi şehit etti

GÜNAYDIN

CUMARTESİ 17 MAYIS 1980 • 10 LİRA

Televizyondaki mevlid yayını sırasında...

Atatürk'e "Yuh" çekilmesi büyük bir tepki yarattı!

Demirel "Atatürk'e yapılan her türlü saygısızlığı nefretle, lanetle karşılarım. Her Türk vatandaşı benim gibi düşünür" dedi

Ecevit "Cumhuriyet kurucusuna saygısızlık, ne milliyetçilikle ne de dindarlıkla bağdaşır" dedi

Bu yılki 19 Mayıs gösterilerinde şort ve kısa etek yasak

"Asgari ücreti vergi dışı bırakmak mümkün değil"

Evlerinde bomba patlayan Küçük Dilek, on beş günden beri konuşamıyor

90 günlük aradan sonra...

— *İstanbul Mecidiyeköy'de kendilerine polis süsü vererek bir evi basan silahlı 3 terörist, aynı aileden baba, oğul ve yeğenini kurşuna dizdiler, teröristler kaçarken bir şoförü de öldürdüler.*

— *Tonya ilçesinde ölen komando erinin cenaze töreninde sol gruplar gösteri yaptı. Çıkan çatışmada 1 kişi öldü. Göstericiler daha sonra bir polis karakolunu bastılar, bu arada bir jandarma eri ağır yaralandı, 20'den fazla işyeri tahrip edildi.*

— *Mecidiyeköy'de teröristlerin bir minübüsü silahla taraması sonucu minibüste annesinin kucağından bulunan 3,5 yaşlarındaki bir kız çocuğu kafasına isabet eden bir kurşunla hayatını kaybetti.*

— *Tuzla Piyade Okul Komutanı Tümgeneral Sabri Demirbağ, Kadıköy'deki evinden okula giderken bir otomobilden inen 3 terörist tarafından yaylım ateşe tutuldu. Demirbağ saldırıda yaralandı. Saldırı sırasında olay yerinden geçmekte olan bir emekli subay da ağır yaralandı. Tümgeneral Demirbağ'a yapılan saldırı ile ilgili olarak bir gazetede şunlar yazılıyordu :*

"... Oysa, bir avuç gafil bilmelidir ki, Türk silahlı Kuvvetleri demokrasiye ve Cumhuriyete yürekten inançlıdır, devlet ve rejim düşmanlarının karanlık oyunlarına asla gelmeyecek şuur, olgunluk ve kararlılık içindedir. Hürriyetçi demokratik parlamenter rejim yaşayacak Türk Milletinin ve vatanının bölünmezliğine, rejime , milletin huzuruna uzanan bu kirli eller bileklerinden ergeç mutlaka kırılacaktır..."

— Trabzon'da Fatih Eğitim Enstitüsünde okuyan ve kış yarı yılı bitirme imtihanlarına giren 40 kişilik bir öğrenci grubuna silahlı 5 kişi tarafından açılan ateş sonucunda, 2 öğrenci öldü, 12 kişi de ağır yaralandı.

— MHP Genel Başkan yardımcısı Gün Sazak, Kavaklıdere'de evine girerken iki teröristin açtığı ateş sonucu başından ağır yaralandı ve hastaneye kaldırılırken yolda öldü.

SORUMLU ARANIYOR!

MHP Genel Başkan Yardımcısının öldürülmesi üzerine Başbakan "*Bu tahrikleri yapanların gayesi Türkiye'yi kendi karanlık emellerine doğru götürmektir. Devlet bu tahrikleri tesirsiz hale getirecek güçtedir, paniğe mahal yoktur..*" derken, Genel Başkan Yardımcısı öldürülen siyasi partinin lideri ise, yaptığı basın toplantısında şöyle diyordu: "*.. İftiracılığı ve*

kışkırtıcılığı meslek edinen Anamuhalefet Partisi ve onun lideri, öldürülen bütün partimiz üyelerinin manevi katilidir. İç savaşı başlatmak isteyenlerin oyununu, sabır ve itidalle bozmalıyız.. Anamuhalefet Partisi liderinin kışkırtmalarının bir sonucu olarak dün ülküdaşımız Sazak şehit edilmiştir. Komünist, bölücü cinayet çetelerinin çektiği her tetiğin ardında mutlaka onun manevi mesuliyeti vardır ve anarşinin baş sorumlusudur..."

Bu arada İçişleri Bakanı, Anamuhalefet Partisi yetkilileri ile görüşerek bütün üst yöneticilerini bir saldırı ihtimali karşısında uyardı.

Anamuhalefet Partisi lideri ise olayla ilgili olarak yaptığı açıklamada: *"... Parti yöneticilerine yönelik siyasal cinayetlerin yaygınlaşması demokratik yaşamamızı tehdit eden çok ciddi bir durumdur... Her türlü şiddet eyleminin her zaman ve kesinlikle dışında kalmış ve karşısında yer almış olan partimizin yöneticileri açıktan hedef gösterilmektedirler ve bir yandan sözde itidal tavsiye edilirken, bir yandan da yurdun dört köşesinde çıkarılan yangınlar üzerine âdeta benzinle ve körükle gidilmektedir..."*demekteydi.

Siyasi parti liderlerinin bu konuşmalarının yanısıra, Cumhurbaşkanı Vekili de, çektiği başsağlığı telgrafında, *"... Vatanımızın bütünlüğüne ve demokratik rejime kastetmek isteyen anarşi ve terör odaklarının şimdi de siyasi parti üst yöneticilerini hedef alması son derece dikkat çekici ve düşündürücüdür. Başsağlığı telgrafları ve ağıtlar yerine, başta Yüce Parlamentomuz olmak üzere bütün Anayasal kuruluşlarımızın terörle mücadelede ortak bir tavır takınması zamanının gelip geçmekte olduğuna değinmek istiyorum.."*diyordu.

Cinayet üzerine bütün yurtta hava gerginleşti. Sivas, Yozgat, Çumra'da sokağa çıkma yasağı kondu. Bir çok yerde okullar tatil edildi. Elâzığ'da 8 bin esnaf dükkân kapattı. Aynı gün 7 ilde 14 kişi öldürüldü. Gün Sazak'ın toprağa verildiği gün Çorum'da bazı gruplar olaylar çıkarttılar, işyerlerini tahrip ettiler. Bu arada, görevlerine gitmekte olan iki polis memuru da silahlı saldırı sonucu öldürüldü, bir polis memuru da ağır yaralandı. Gece de süren olaylar üzerine çevre illerden askeri birlikler getirildi ve sokağa çıkma yasağı ilan edildi. Aynı gün yurdun çeşitli yerlerinde 21 kişi daha öldürülüyordu.

Ve yine bu olayla ilgili o günlerin gazetelerinde şu yazılar yer alıyordu:

"YETER"

"Yurdumuzda terör, her geçen gün tırmanmış ve Anayasamızın vazgeçilmez unsurları olan siyasi partilerin yöneticilerini öldürmeye kadar varmıştır. Son cinayetin, siyasi parti liderleri arasında olumlu sayılabilecek bir diyaloğun başladığı günlerde işlenmesi dikkat çekicidir. Teröristler halkımızın umudunu kırmak, geniş halk kitlelerinde tedirginlik yaratmak ve giderek bir iç savaş ortamı hazırlamak için böylesine insanlık dışı cinayetler işlemektedirler. Bu amaçlarına varmak için de son yıllarda tarafsız ve kamuoyu tarafından saygı duyulan kimseleri hedef seçmektedirler. Bilim adamları, gazeteciler hep bu amacı gerçekleştirmek için katledilmektedir.

Yurdumuzda bir iç savaş yaratmak, Devleti ve demokrasiyi yıkmak isteyenler bu çabaları bir sonuç vermeyince bu defa da siyasi partilerin yöneticilerini hedef alan insanlık dışı saldırılara başlamışlardır. Şunu hemen belirtelim ki, baştaYüce Parlamentomuz olmak üzere tüm anayasal kurumların ve kuruluşların terör ile mücadelede ortak bir tavır takınmasının zamanı gelmiş ve hatta geçmektedir.

Bunca dökülen kandan, bunca kaybedilen candan sonra umuyoruz ki, anarşi, terör, yıkıcılık ve kışkırtıcılık bir Devlet ve millet meselesi olarak kabul edilsin ve 'halkımızın korkusuzca yaşama hakkı' Devlet güvencesi altına alınsın. Devlet, canileri, katilleri ve onları teşvik edenleri yakalayıp hak ettikleri cezaları versin. Bunu ısrarla bekliyoruz ve istiyoruz..."

"VATANSEVERLİK VE AKILCI YOL"

"Türkiye'yi bir kardeş kavgasına, bir iç savaşa sürüklemek için tezgâhlanan tertipler tahrikler ve hedef tayin etmeler, doruk noktasına ulaşmıştır.

Siyasi partilerin yöneticilerine karşı işlenen cinayetler, zirvedekilere kadar uzanmıştır.

Ülkenin en büyük derdi olan anarşinin hükmünü en yüksek seviyede sürdürmesi için, bütün teröristler, aralarındaki anlaşmazlıkları bir yana bırakarak elbirliği içindedirler.

Durum, bir kelime ile vahimdir.

Bir siyasi kan davası haline gelmek istidadındadır.

İçinde yaşanan büyük buhran karşısında, vatan ve milletini seven herkese düşen vazife, hislerle değil, akılla; fevri olarak değil, şuur ve sağduyu ile, anarşi canavarının üzerine gitmek, kapımızı çalmakta olan büyük felaketi tahriklere kapılmadan serinkanlılıkla Türk Milletine ve tarihine yakışır ve vakar içerisinde defetmektir."

Vatan ve millet düşmanı gözü dönmüş caniler, ana ve kardeşlerini öldürecek kadar sapık ideolojilerin tutsağı olmuşlardı. Urfa'nın Hilvan ilçesine bağlı Şahapoğlu köyünde bir APO'cu militan, siyasal tartışma sonucu öz anne ve kardeşini tabanca kurşunlarıyla öldürebiliyordu.

Öte yandan Çorum'da da bir süre önce başlayan kanlı olaylar da devam ediyordu. Bu günlerde basında Çorum ve diğer illerde meydana gelen olaylar şöyle yansıtılıyordu.

— Çorum'da bir kişi öldürüldü.

— Çorum'da bir inşatta bir ceset bulundu.

— Gerginlik Çorum'da köylere kadar yayıldı.

— Kentte bir çok memurlar işlerine gidemediler. Olaylar sırasında 250 kişi gözaltına alındı, 600 ailenin Çorum'u terkettiği tespit edildi.

— Çorum'daki olaylar giderek mezhep kışkırtıcılığına dönüştü, kent gelecek günlerin büyük olaylarına gebe.

— Ordu'nun Fatsa ilçesine bağlı Elmaköy'de silahlı beş kişi 2 öğrenciyi yaylım ateşine tutarak öldürdüler. Teröristler daha sonra bir evi basarak aile reisiyle birlikte karısını ve iki küçük çocuğunu ağır yaraladılar.

— Viranşehir ilçesine bağlı Demo köyünde gece açılan yaylım ateşinde 9 ve 12 yaşlarında 2 çocuk öldü.

— 3 bin Gazi Eğitim öğrencisi dün Milli Eğitim Bakanlığını işgal etti.

— İstanbul Silahtarağa'daki bir fabrikayı soyan silahlı altı kişi, 850 bin lirayı alarak kaçtı.

— Mecidiyeköy Fulya Deresinde işkence edilerek öldürülmüş elleri ve ayakları bağlı iki gencin çuval içine konmuş cesetleri bulundu. Cesetlerin yanında ***'Şeriatçı İntikam Tugayı'*** yazılı bir bildiri bulundu.

— İstanbul'da bir kuyumcu dükkânı soyuldu, soyguncular 650 bin liralık altın alarak kaçtılar.

— İstanbul Kartal'da 15—16 Haziran olaylarını protesto etmek amacıyla gösteri yapan grupla güvenlik kuvvetleri arasında çıkan silahlı çatışmada bir asteğmen ile iki er öldü, dört er de yaralandı. Olaydan sonra 100 kişi gözaltına alındı.

— Nevşehir'de öldürülen bir siyasi partinin il başkanının cenaze töreninde olaylar çıktı, halka ve parlamenterlere ateş açıldı. Olaylarla ilgili olarak Anamuhalefet Partisi Başkanı, telefonla aradığı Başbakana, "*..Burada can güvenliğimiz yok, devlet yok. Can güvenliğimiz sağlanıncaya kadar buradan hiç bir yere gitmeyeceğiz, burada kıyım vardır. 100 metrelik yere silahla taranarak gittik*"dedi. Başbakan ise, yaptığı açıklamada, "*..Bir milletvekilinin yaralandığı haberi bize geldi. Nevşehir'de olaylar var. Vali ve Sayın Ecevit'le görüştüm. Devlet her şeyi yatıştırmak durumundadır. Anladığıma göre de sükunet vardır. Orada kâfi Devlet gücü vardır..*" demişti.

— İstanbul Belediye Başkan Yardımcısı bir dükkân içerisinde yaylım ateşine tutularak öldürüldü. Olay sırasında biri kadın üç kişi de yaralandı. Olayı '*Müslüman Kardeşler*' adlı yasa dışı örgüt üstlendi.

— İstanbul'da bir siyasi partinin ilçe başkanı, karısı ve kızı evlerinde kurşuna dizilerek öldürüldüler.

BİR SAPIKLIK ÖRNEĞİ

İstanbul Fatih Camiinde Regaip Kandili münasebetiyle, televizyondan da naklen yayınlanan Mevlüt sırasında bir grup kendini bilmez yobaz, Atatürk'e alçakça dil uzattılar. 1980 Türkiye'sinde bu tüyler ürpertici, nefret verici saygısızlık, aynı zamanda nankörlüğün ve ihanetin de ta kendisiydi..

Tüm Türk Milletince nefret ve lanetle karşılanan ve kutsal bir çatı altında meydana gelen bu olay, laiklik konusunda yıllardır sürdürülen tavizkâr tutumların ortaya çıkardığı bir başka sapıklığın uzantısıydı.

Aslında bu sapıkların Türklükle ve gerçek Müslümanlıkla en ufak ilgilerinin olmadığı açıktı. Bunlar, kolları Parlamentoya kadar uzanan ve dini politikaya alet etmek isteyen zihniyetin zavallı uşaklarıydı.

Aydın bir din adamı bu olaydan duyduğu üzüntüyü şöyle dile getiriyordu:

"*..Duamızda geçen 'Kurtuluş Savaşımızın Muzaffer Kumandanı, Cumhuriyetimizin kurucusu Büyük Kumandan Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün ve silah arkadaşlarının da ruhlarına ikram eyle yarabbi' sözleri karşısında çirkin sözler sarfedebilen 8—10 kişilik ruhsuz zümreyi tüm milletimiz lanetleyecektir. Zaten, bu zümre camii dolduran cemaatin acı bakışları altında susakalmışlardır..*"

Bu olay karşısında Başbakan şöyle diyordu:

"..Böyle bir şeyi, Atatürk'e bir saygısızlık varsa, bunu nefretle karşılarım... Bir tertiple karşı karşıya kalınmıştır. Bu programları kötülemek için birtakım kötü maksatlı kişiler, bu çeşit programları halkın gözünde kötü göstermek için bir tahrike başvurmuşlardır. Tahrik yapanların da onları oraya sokanların da yanlarına bırakmayız.."

Anamuhalefet Partisi Genel Başkanı ise yaptığı basın toplantısında şunları söyledi:

"...Bu durum bazı kimselerin Atatürk'e dil uzatma cüretini göstermelerine yol açmıştır... Atatürk'e saygısızlık, ne milliyetçilik ne de dindarlıkla bağdaşır. Atatürk ilkelerinde birleşmek, milletçe, devletçe güçlü olmamızın başta gelen koşuludur.. Laiklik konusunda yıllardır verilen sorumsuzca ödünlerin birikimi, ülkemizde ciddi bir sorun boyutuna varmıştır.."

Genelkurmay Başkanı Orgeneral Kenan Evren ise, olayı nefretle karşıladıklarını belirterek şöyle diyordu:

"..Özgürlükçü demokratik ortamdan faydalanarak Anayasamızın laiklik ilkesini yok etmeyi amaçlayanların gayretleri yüce milletimizin önünde ezilmeye mahkumdur. Ulu Ata'nın ilke ve devrimlerinin inançlı bekçileri Türk Silahlı Kuvvetleri mensupları, en büyük komutanından en genç erine kadar O'na uzanacak dili koparmayan eli kırmaya kararlıdır..."

ÇORUM OLAYLARI

Vatan ve millet düşmanı hainler, yıllardır aynı bayrak altında yaşayan, aynı inancı taşıyan halkımızın din ve milli duygularını sömürerek kışkırtmacılık yaparak ülkemizi bir kardeş kavgasına sürüklediler. Bir örneğini 1978' de Kahramanmaraş ilimizde sahneye koyan ve 100'den fazla insanımızın kanına giren bu sapık ruhlu kişiler aynı oyunu bu kez Çorum'da ortaya koydular.

4Temmuz 1980. Günlerden Cuma.. Çorum'da yurttaşlarımız Cuma namazını kılıyorlar.. Ansızın bir camiye bomba atıldığı haberi yayıldı. Bu haber, daha önceden planlandığı şekilde bazı gruplar tarafından tüm şehire *"Camiye bomba attılar, kurşunladılar"*şeklinde duyuruldu. Halk tahrik edilmişti. Bu defa da halkın dini inançları istismar ediliyordu. Bu kasıtlı propagandanın devamı olarak Çorum'lu yurttaşlar *"Komünistler camileri*

yakıp yıkıyor"şeklinde yapılan telkinlerle harekete geçirildi.. Hain güçlere bir fırsat daha çıkmıştı. Yıllarca yan yana yaşayan, iyi ve kötü günleri birlikte paylaşan komşu insanlar planlı bir tuzağa düşürülmüştü yine..

Böylece başlatılan çatışmalar kısa zamanda Çorum'un diğer mahallelerine sıçrıyor.. Ve ilk gün 100'den fazla ev ve işyeri tahrip edilerek yakılıyordu. Yangın bölgelerine güvenlik kuvvetleri dahil hiç kimse giremiyor.. Mahallelerdeki ölü ve yaralı sayısı belirlenemedi. Çevre illerden yangınların söndürülmesi için gönderilen itfaiye ekipleri de yangın bölgelerine sokulmadı. Şehir üzerinde jetler caydırıcı uçuşlar yapıyor.. Olayların ölümle sonuçlanması ve genişlemesi üzerine Samsun'dan toplum polisi, Amasya'dan piyade birliği, Kayseri'den de bir komando hava indirme birliği Çorum'a sevkedildi.

Olayların devam ettiği günlerde basın, Çorum kaynaklı haberlerini şöyle veriyordu:

— Çorum'daki olaylarda ölenler 17'ye yükseldi ancak öldürülenlerin sayısı konusunda kesin bir belirlenme yapılamıyor.

— Kentte provakasyonlar sürdü. Basın mensuplarına da ateş açıldı.

— İskilip yolu üzerindeki Yazı Mahallesinde biri kadın 7 kişi elleri bağlı olarak tabancayla vurulmuş şekilde bulundular. Çorum Devlet Hastanesinde bu yedi kişi ile birlikte toplam 17 ceset bulunmakta.

— Çok sayıda kişiden haber alınamaması üzerine yakınları sokağa çıkma yasağına rağmen vilayete gelerek yakınlarının akibetini soruyorlar.

— Çorum'da ölü sayısı ve kayıp ihbarları artıyor.

— Savcılığa ve güvenlik kuvvetlerine yapılan kayıp ihbarları 31'e yükseldi.

— İlgililer ölü sayısını 18 olarak bildirdiler.

— Soruşturma için Ankara ve Samsun'dan 3 savcı geldi.

— Halkın yollara barikat kurma eylemi sürüyor.

— Cumhuriyet Savcılığına dün Sarılık mevkiinde dört ölünün daha bulunduğu ihbar edildi.

— Sokağa çıkma yasağı süresince şehirde yiyecek sıkıntısı başgösterdi. Sadece aile reisleri kısa süre için sokağa çıkıp ekmek ve un alabiliyorlar.

— Çorum'da halk önceki geceyi de barikatların arkasında geçirmiştir. Ancak gözlenen tek değişiklik daha önce ağaç kütüklerinden yapılan barikatların askeri birliklerce kaldırılmasından sonra, barikatların taştan kurulmasıdır.

— Çorum'da bir çok işyeri açılmadı.

— Ölü sayısı 23'e çıktı.. Çok sayıda memur işe gidemedi.

— Yüzlerce konutun ve işyerinin tahrip edilmesi, yakılması ve yağma edilmesi sonucu maddi hasarın milyarları bulduğu belirtiliyor.

OLAYLAR İLÇELERE SIÇRIYOR

Çorum'un Alaca ilçesinde sağ görüşlü bir gencin yaralanması üzerine 1000 kişilik bir grubun gösteri ve yürüyüşe başlaması İlçede gerginliğin artmasına neden olmuştu. Gösteri ve yürüyüşçüler kışkırttıkları halkla beraber ilçede terör havası estirmişler ve 50'ye yakın işyerini tahrip etmişlerdi. Olaylar sırasında 8 kişi'de yaralanıyordu. Olaylar üzerine ilçede sokağa çıkma yasağı kondu.

Çorum ve Alaca'da olaylar sürerken bir diğer olay da Mecitözü İlçesine bağlı Hisarkavak köyünde meydana geldi. Burada meydana gelen olaylarda bir vatandaş öldürüldü, 3 kişi de yaralandı.

İÇİŞLERİ BAKANI OLAYI ANLATIYOR

Önce Çorum'da başlayan ve giderek bölgeye yayılan olaylarla ilgil olarak Çorum'da Vilayette bir basın toplantısı düzenleyen İçişleri Bakanı, olayı şöyle anlatıyordu:

"... Olay, bir caminin bombalandığı ve kurşunlandığı söylentileri üzerine halkın tahrik edilmesiyle başlamıştır. Bu olay, zaten şehirde gergin havayı birden artırmış bazı evlerde yangınlar çıkarılmıştır. Güvenlik Kuvvetleri anında olaya müdahale etmiştir. Olaylar kısa sürede şehrin çeşitli yerlerine sirayet etmiştir.

Asırlardan beri bir arada yaşamış, birbirlerine aile bağları ile bağlı ve iş ortaklıkları kurmuş aynı dine mensup, aynı ırkın evlatları planlı bir tuzağa düşürülmek istenmektedir. Alınan tedbirler artırılarak devam edecektir. Çorumluları birbirine düşürmek isteyenler asla muvaffak olamayacaklardır..."

Çorum olayları ile ilgili olarak; her büyük olay sonrasında olduğu gibi, parti liderleri yine aynı tür beyanlarda bulunuyor ve sadece yazılı metinler üzerinde kalan üzüntülerini dile getiriyorlardı.

Olaylarla ilgili olarak Başbakan, yaptığı açıklamada şunları söylüyordu:

söylentileri artıyor: ölü sayısı 15'e çıktı

80 bin kişi 4 gündür uykusuz ve eli tetikte

Çorum'da korkulu bekleyiş

Sağ ve sol teröristler günlerdir gergin havanın hüküm sürdüğü şehirde mezhep ayrılığını körükleyip halkı birbirine düşürdü

Cuma namazının kılındığı Ulucami'de hoca vaaz verirken bir genç Alaaddin Camii'ni yaktılar deyince halk sokağa döküldü. Sokak çatışmaları oldu

☆ 5 ÖLÜ, 30 YARALI VAR

Çorum ateşe verildi

CHP've üç girdi

Milliyet Halk Gazetesi

ÇORUM'DA ÖLÜ SAYISI 15'E ÇIKTI

...kont faiz oranlarında ...'e varan artışlar yapıldı

2 gün süren olaylardan sonra dün sabah 3 cesedin bulunduğu Çorum'da sokağa çıkma yasağı kaldırıldı

Çorum'da bir köyü basan sağcı teröristler bir işçiyi öldürdü

Hollanda'ya Gaziantep'ten eroin kaçıran bir şebeke ortaya çıkarıldı

Nokta operasyonu tamamlandı

Sabahın ilk ışıkları ile birlikte başlayan operasyonda Belediye Başkanı Fikri Sönmez ve Belediye'nin kurduğu halk komiteleri yöneticileri gözaltına alındı

KARADENİZ

FATSA

ORDU

Dev-Yol Örgütü'nün, bölge sorumlularına gönderdiği gibi yanıda, mahallelerin siyasi, askeri ve coğrafi özelliklerini yansıtan haritada semt sakinlerinin "Kürt, Türk, Azeri, Gürcü, Laz" gibi toplum kesitlerine mensup olup olmadığını (Devamı Sa. 13, Sü. 1'de)

● Aybastı'da ka...

...NIZ'DE ŞEYTAN ÜÇGENİ

☆Ordu ve ilçelerinde anarşi kol geziyor

Fatsa'da "sol" gitti, "sağ" geldi

● Ordu Valisi'nin "Aşırı solun belkemiği kırıldı" dediği Fatsa'ya şimdi Ülkü Yolu Derneği hakim.

PERŞEMBE

ORDU

ULUBEY

GÖLKÖY

MESUDİYE

...t bir de milletvekili öldü...

CHP İstanbul ...
Abdurrahman Kö...
saat 17'de dü...
bir terörist taraf...

Beyaz ...
Köksal...
lastik b...
oturan...
4 el ate...

16 Temmuz 1980 Çarşamba
Hürriyet
YIL: 33 — No: 11591
GÜNLÜK MUSTAKİL SİYASİ GAZETE
Kurucusu: SEDAT SİMAVİ (1896 - 1953)
FİYATI 10 LİRA

...rin faşist-komünist tartışmasına

Hürriyet

yeni bir ışık tutuyor

İşte Yozgat!

...BAŞKANI: ...EMANIMLA ... İZLİYORUZ

YOZGAT CADDELERİ:

- Vali, Ecevit'i Yozgat'a davet etti
- Yozgat'ın merkez ve 6 ilçesi sağ, 2 ilçesi sol fraksiyonların elinde
- CHP il binası 28 Mayıs'tan bu yana bir harabe görünümünde. Camlar kırık, içerdeki eşyalar yağmalanmış
- Yozgat'ın 3 AP, 2 CHP, 2 MHP ve 1 MSP'li parlamenterleri var

Saygı ÖZTÜRK bildiriyor

Hastaneye... Köksaloğlu... 7 ay önce ...

Ecevit "Olay... demokrasini... karşı karşıy... vahametiyle...

Fatsa'da... 4 "Mask... muhbir"...

CHP İl Başkanı: ... AP İl Başkanı...

ŞİST VALİ ; ÜNYE'DE ,AYBASTI'D
DU'DA ,GÖLKÖY'DE YAPTIRDIĞIN
KENCELERİN HESABINI SORACAĞ
DEVRİMCİ YOL
ŞEHİTTİN YOLDAŞ SİLAHIN YER

SEÇİMLERİ
BOYKOT!
YAŞASIN
DİRENİŞ
KOMİTELERİ
DEVRİMCİ
YOL
OY
VERME
HESAP
SOR!
OY
VERME
HESAP
SOR!

"... Her gün vatandaşlarımdan rica ediyorum. Biribirimizin kanına susamakta ne alem var? Memlekette bu kadar yapılacak iş varken, biribirini kırıp geçirmenin manası yoktur... Çorum'daki rahatsızlığı bilerek, iki gün evvel kuvvet sevkettik. Fakat, vatandaşları biribirine düşüren tahrikler, kinler, husumetler var, garezler aslında bilinen çok kolay tedbirlerle önlenebilen şeyler değildir. Birtakım mihraklar vardır. Türkiye'nin çökmesini isteyen. Mihrakların tümünü çökerteceğiz..."

Anamuhalefet Partisi Başkanı ise *"Türkiye bir iç savaş tehlikesiyle karşı karşıya, hatta iç içedir"* diyerek şöyle diyordu:

"... Çorum'da göç başlamıştır. Türkiye, hızla bölünmeye gitmektedir. Bazı karanlık niyetli kişilerin Türkiye'yi Vietnam'a, Yemen'e ve Kore'ye çevirme gayreti içinde oldukları görülmektedir... Olayları sağcı militanların başlattığı bilindiği halde iktidar bunu saklayıp bir komünist tehlike varmış görüntüsünü vermeye çalışmaktadır. Başbakanın bazı sözleri de kışkırtıcı niteliktedir... Hükümetin Çorum'daki olaylarda da taraf olduğu,taraflardan biriyle birlik olduğu ve onların suçlarını örtbas etmeye çalıştığı ortadadır..."

Muhalefet Partisi Genel Başkanlarından biri de, yaptığı açıklamada; *"Türkiye'nin gündeminden silinmeyen temel mesele olarak Devlet ve rejim düşmanlarının yıkıcılık ve bölücülük gayretleri devam etmektedir. Allahı bir, kitabı bir, vatanı ve devleti bir olan milletimiz biribirine düşürülmek için türlü ihanet tertipleriyle karşı karşıyadır. Son günlerde Sıvas, Merzifon ve Çorum'da vukubulan müessif hadiseler bu ihanetin de bir ölçüde yaygınlaştığını göstermektedir..."* diyordu.

Çorum'da meydana gelen kanlı olaylar üzerine bir gazete Türk halkına şöyle sesleniyordu:

"... Sevgili Çorumlular ve başka şehirler halkı! Siz, 900 yıldan beri, şu topraklarda yaşarsınız da, birbirimizin Sünni veya Alevi olduğunu şimdi mi farkettiniz?

Aranızdaki bu düşmanlığı, hangi şerefsiz hain düşman uşakları başlatmakta, camilerinizi, inançlarınızı dahi, kendi şer ve bela ideolojilerinin aleti yapmaktadırlar. Düşününüz... Nasıl olupta bölücünün, komünistin ve onlardan daha alçak politikacının oyununa gelmektesiniz?

Dökülen kan sizin yavrunuzun, yıkılan ocaklar sizindir.

Yaptıranlara lanet olsun! Onlara uyanları çekip çevirin. Kurtarın kendinizi bu aptallık savaşından, çoluk çocuğunuza acıyın..."

Yurtta cereyan eden din ve mezhep kışkırtıcılığı olayları karşısında Diyanet İşleri Başkanı, Türk halkına şu çağrıyı yapıyordu:

"... Türkiye'de Alevi ve Sünni yurttaşlar asırlardır bir arada dostça yaşamaktadır. Yurdun savunması ve kalkınması için birlikte gayret etmişlerdir. Asırlar boyunca bırakın Kahramanmaraş ve Çorum olayları gibi olaylar, önemli bir tek olay bile olmamıştır... Yurdumuzdaki Alevi-Sünni grupların biribiri aleyhine kışkırtılmasının arkasında milletimizin bölünüp parçalanmasında yarar gören ideolojik güçler vardır..."

"...İslamiyet, değil aynı esasları benimseyen din kardeşleri arasında, başka din mensuplarına karşı bile, kindar ve düşmanca davranışları yasaklamıştır... Alevi olsun, Sünni olsun bütün yurttaşlarımızdan milli birliğimizi ve ülke bütünlüğümüzü parçalamaya çalışan kimselerin tahriklerine aldanmamalarını, öfke ve kinlerini yenmelerini sağduyu ile hareket etmelerini bekliyoruz..."

TERÖRÜN NAMLUSU ŞİMDİ DE PARLAMENTODA

CHP İstanbul Milletvekili Abdurrahman Köksaloğlu, Şişli'deki dükkânına giren bir teröristin açtığı yaylım ateşi sonucunda ağır yaralandı. Kaldırıldığı hastanede öldü.

Bu olay üzerine siyasi parti liderleri, alışıldığı gibi biribirlerini suçlayıcı başsağlığı mesajları vermekle yetiniyor ve şöyle diyorlardı:

Anamuhalefet Partisi Başkanı: " *...Demokrasiyi ve Atatürk Cumhuriyetini yıkmak uğrunda herşeyi göze alanlar bu amaçları önündeki en güçlü ve aşılmaz engel olan partimize karşı bir süreden beri cinayet şebekelerini harekete geçirmişlerdir. Bunların son kurbanı İstanbul'da silahlı kişilerce taranarak can veren İstanbul Milletvekili, değerli arkadaşımız Abdurrahman Köksaloğlu'dur...*

İlk defa bir TBMM üyesi de teröristlerin kurşunlarına hedef olarak yaşamını yitirmiştir. Başbakanın son zamanlarda partimize yönelttiği çirkin iftiralardan ve terörizmi kışkırtıcı beyanlarından sonra bu cinayetin işlenmesi durumun vehametini büsbütün artırmaktadır... "

Başbakan: " *İstanbul Milletvekili Sayın Abdurrahman Köksaloğlu'nun menfur bir cinayete kurban gitmesinden fevkalade üzüldüm...*" diyor ve Anamuhalefet Partisi Genel Başkanının kendisini suçlayıcı beyanına şu karşılığı veriyordu: "*... Böyle bir beyanı şayet vermişlerse,*

verenin aklına şaşarım. Bu fevkalade ağır bir ithamdır. Böyle bir şeyin normal bir akla, normal bir zihne nasıl gelebildiğine şaşıyorum... Ya ortaya delil koysunlar, ya da böyle abuk sabuk şeyleri söylemekten vazgeçsinler. Delil koymadan bir defa daha söylerlerse, kendileri bilirler, pişman ederim söylediklerine..."

Diğer bir muhalefet lideri: *"...İlk defa bir TBMM üyesinin hayatına kasteden şiddet örgütleri karşısında bütün vatanseverlerin, siyasi tercihleri ne olursa olsun el ele vermeleri gerektiği yolundaki ısrarla talebimizi bir defa daha tekrarlıyoruz..."*

Bu olayın meydana geldiği gün, diğer olaylarda olduğu gibi basında yine uyarıcı nitelikte yazılar yer alıyordu. İşte bunlardan bir örnek daha...

"Fidan gibi evlatlarımızı kurban alarak, topluma ilk dehşet ürpertilerini saçan terörün uğursuz adımları yıllardır, kanlı tırmanışını sürdürüyor. İşçi, sendikacı, gazeteci, avukat, savcı, hâkim, er, astsubay, subay, general, siyasi parti yöneticileri... Ve şimdi de bir milletvekili.

Böylece, anarşinin soğuk namluları, artık, milli iradeyi temsil edenlere de yönelmiş bulunuyor.

Hiç şüphe yok ki, güzel Türkiyemiz üzerinde oynanan bu kanlı ve bu dehşet verici oyun, ülkemizi çökertmek, tasada ve kıvançta bir ve bütün olan milletimizi bölerek birbirine düşürmek üzere, dışarıda planlanmıştır. Hiyanet ve delalet içindeki katil kuklalar tarafından oynanmaktadır. İnsanlarımızın sıcak duygularla daha da birbirlerine yakınlaştıkları, kırgınlıkların, küskünlüklerin unutulmak istediği, şu mübarek Ramazan ayında hâlâ sel gibi akan ve bir türlü durdurulamayan kardeş kanı karşısında, 45 milyon Türk dalga dalga kabaran tepkiler ve engin bir keder içindedir.

Türkiye üzerine dışarıdan tezgâhlanan bu kanlı tertiplerin başarıya ulaşmasında bir başka faktör de, bir türlü uzlaşıp, teröre karşı güç ve gönül birliği yapamayan siyaset kadrolarıdır. Küçük politik hesapların üzerine çıkamayan, 45 milyon Türk'ün yakarışlarını işitemeyen liderlerin katı tutumlarıdır. Hatta bir kısmının tahrikleridir.

Dün ilk defa anarşi bir milletvekilini kurban aldı. Terörün kanlı elleri milli iradenin temsilcilerine de uzandı. Dileriz ki, hiç değilse bu elim

olay, yani terörün, kendilerini de hedef almış olması, siyasi parti yöneticilerine bir şok etkisi yapar, doğruyu ve yapmaları gerekeni görmelerine yardımcı olur.

Aksi halde yarın çok geç olacaktır."

FATSA'DAKİ OPERASYON

Yine bu tarihlerde bir başka önemli olay da uzun süredir gizli örgüt militanlarının üslendikleri, belediye hizmetleri dahil kendi kurdukları bir yönetimle halkı baskı altında tutulan ve birçok ölüm ve yaralama olaylarının meydana geldiği Ordu'nun Fatsa ilçesinde Güvenlik Kuvvetlerinin yapmış oldukları geniş çaplı bir arama operasyonuydu.

Fatsa'da sokağa çıkma yasağı ilan edilerek, askeri birliklerin de katılmasıyla sürdürülen aramalar sonunda, teröristlerle işbirliği yaptığı öne sürülen Belediye Başkanı ile yasadışı gizli örgüt militanlarının da içinde bulunduğu 300 kişi yakalanıyordu. Ayrıca ev ev yapılan aramalarda 40 tabanca ve 7 tüfek, çok sayıda mermi ile yasaklanmış yayın ve afişler ele geçiriliyordu.

Fakat, Fatsa olayı bu degildi; bu ilçemizin Anayasamızca yasaklanmış bir rejimin uygulanma sahası haline nasıl getirilmek istendiğini, 12 Eylül sonrasında yapılacak bir operasyonla bütün acı gerçekleriyle birlikte görülecekti.

NİHAT ERİM ÖLDÜRÜLDÜ

Ve tarihler 20 Temmuz 1980'i gösterirken, 12 Mart döneminin Başbakanı Prof. Nihat Erim, İstanbul'da 4 teröristin açtığı yaylım ateşiyle katledildi. Saldırıda Erim'in koruma polisi de kurşunlara hedef olarak yaşamını yitiriyordu. Bir parlamenterin öldürülüşünden üç gün sonra bu defa eski bir Başbakan terörün kurbanı olmuştu. Bu olay, Türkiye üzerinde oynanan oyunların ne ilki ne de sonuncusuydu. Yıllardır uygulanan kahpece bir planın sadece bir halkasıydı. Ve bu halkalar giderek sıklaştırılıyordu.

23 Temmuz 1980... Nihat Erim'in cenaze töreni yapıldığı gün, bir büyük sendikanın lideri de öldürülüyordu.

Siyasi parti liderleri her iki olayla ilgili olarak, yine, bilinen konuşmalar yaptılar ve başsağlığı mesajları yayınladılar...

O günlerin basınında özellikle siyasileri *"olaylar karşısında birleşmeye çağıran"* şu yazılar yer alıyordu:

"TARTIŞMAYI ARTIK KESİNİZ"

"Türkiye büyük bir hızla uçuruma sürükleniyor. Bir eski Başbakanın cenazesi "Devlet töreni" yle kaldırılırken, bir büyük sendikanın lideri öldürülüyor.

Bu cinayetin ardından siyasal liderler gene kınama mesajlarıyla mı yetinecekler ve gene bundan öncesi cinayetlerden sonra yaptıkları gibi, birbirlerini suçlayan demeçler verip, sonu gelmeyen ve artık hepimizi rahatsız eden boş tartışmalarını mı sürdürecekler?

Anarşi, korkmadan ve en planlı şekilde Devletin üstüne yürüyor. Devlet anarşiyi önlemekten aciz mi? Bunu asla düşünemeyiz.

Vatandaşın bu kritik anda hükümetten de, muhalefetten de, Meclisten de ve diğer anayasal kuruluşlardan da istediği bir tek şey var:

Tartışmayı kesin...

Bu yangını söndürmek için ortak eyleme geçin...

Bunu hiç vakit kaybetmeden derhal yapın.

Yoksa yarın çok geç olacaktır."

"BİRLEŞMEYE ÇAĞRI"

"Cumhuriyet tarihinde ilk defa, anarşi bir parlamenteri kurban almıştı. Aradan üç gün geçtikten sonra bu defa bir eski Başbakanı öldürdüler. Örgütlü terörün kanlı tırmanışı sürüyor. Bugün ya da yarın kimin öldürüleceği belli değil.

Toplumu temellerinden sarsacak yeni cinayetlerin korkulu şüphesi içindeyiz. Her an bir kara haberi bekleyen, tedirgin, umutsuz dehşet toplumu haline geldik. Ateş çemberinin, kan denizinin ortasında çırpınıyoruz. Polis yılgın, hâkimler, savcılar tehdit altında. Sıkıyönetime

rağmen terör çeteleri eylemlerini fütursuzca politika hesaplarıyla birbirlerini suçlama hatta tahrik yarışında. Bürokrasi laçka. Toplum, mezhep ve etnik ayrılıklarla parçalanmakta.

Ve böylesine temellerinden sarsılan Türkiye, çatırdıyarak çökmekte,"

"... Türkiye'yi bölerek, parçalayarak, terörle sindirerek çökertmeyi amaçlayan dış merkezlerin karanlık oyunları, ancak içte inançla ve güçbirliği yapmak suretiyle, birlik ve beraberlikle bozulabilir.

Eğer, bu yapılmaz, zirvedeki kısır çekişmeler sürdürülür, anarşiyi karşılıklı yıpratma malzemesi olarak kullanmak gibi sakim bir tutuma devam edilirse, kan denizi üzerinde boy veren ölüm çiçekleri ülkeyi saracak, yakında herşey bitmeş olacaktır.

Akıllar artık başlara gelmelidir. Hâlâ bir şeyler yapılabilecek son şans dönemindeyiz..."

BÖLÜM XI

LİDERLER VE ÇALIŞMAYAN PARLAMENTO

24 Temmuz'da Cumhurbaşkanı Vekilinin daveti üzerine, iki büyük siyasi partinin liderleri yeniden bir araya geliyorlardı. Son olaylar karşısında korku ve panik içinde olan halk, liderlerden hiç değilse anarşi ve terör konusunda, oy hesaplarından ve kısır çekişmelerden sıyrılıp, ortak bir tavır içine girmelerini bir defa daha büyük bir özlemle bekliyordu...

Liderlerin bu görüşmesinden sonra;

1. Meşhut suçların Muhakeme Usulü Kanununda değişiklik yapılmasını öngören kanun tasarısı,

2. 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine ilişkin kanun tasarısı,

3. Askeri Ceza Kanununun değiştirilmesine ilişkin kanun tasarısı,

4. Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununda değişiklik yapılması hakkındaki kanun tasarısı,

5. Nakti tazminat ve aylık bağlanması hakkındaki Kanun tasarısı, olmak üzere anlaşmaya vardıkları açıklanıyordu. Ne yazık ki, anarşi ve terörün önlenmesinde etkili olabilecek bu tasarılar partilerin, olumsuz tutumları ve Meclislerin çalışmasını engellenmeleri yüzünden kanunlaşamıyordu.

Öte yandan, demokratik parlamenter rejimlerde denetim işlevinin en büyük müessesesi olan gensoru, Meclisleri çalıştırmamanın, kilitlemenin bir aracı olarak yeniden kullanılır hale getirildi. Bu niyet o kadar açıktı ki, gensoruyu veren siyasi partilerin üyeleri bile, önergenin görüşüleceği gün Meclislere gelmiyordu. Çoğunluk sağlanamadığı için de Meclisler çalışamaz olmuştu.

Bu arada iktidar partisi grubu erken seçimlere gidilmesi kararını alıyor ve buna ilişkin önergesini Meclis Başkanlığına veriyordu. Artık parlamento gündeminde erken seçim vardı...

Ve erken seçim olayı, kurulan komisyonlarda günlerce tartışılacak, kavgalar olacak ve bir sonuca ulaşamayacaktı...

Meclisler çalışamaz durumda, parlamenterler de boş, anlamsız, kısır tartışmalar ve çekişmeler içinde iken; işte o günlerin teröre kurban giden insanları ve soygun olayları...

— Fatsa, Bursa, Ordu, Kahramanmaraş, Urfa, Adana, Van, Ankara, Diyarbakır ve Malatya'da 3'ü çocuk, 25 kişi öldürüldü.

— Ankara, İstanbul, Kars ve Kayseri'de soygun olayları... Soyguncular 1 milyon lira para ile 15 kilo altını alarak kaçtılar.

— Çarşamba'da bir kahve otomatik silahlarla tarandı, 3 kişi öldü, 9 kişi yaralandı.

— Bursa ve İstanbul'da üç ceset bulundu.

— Siverek PTT'sini soyanlar 500 bin lira para, 301 bin liralık pul, bir daktilo makinesi ve bir radyo alan soyguncular kaçtılar.

— Kozan Cezaevi Müdürü öldürüldü.

— İstanbul'da bir bakkal dükkânını basan silahlı kişiler, iki kardeşi öldürerek kaçtılar.

— Amasya'nın Göynücek ilçesinde bir öğretmen tabanca ile vurularak öldürüldü.

— İstabul'da bir kuyumcu atölyesini basan silahlı üç kişi, piyasa değeri 5,5 milyon lira olan altın ve gümüşü alarak kaçtılar.

— Balıkesir'de bir lise öğrencisi silahlı saldırı sonucu hayatını kaybetti.

— 6 Ağustos... Silahlı saldırılarda toplam 15 kişi öldürüldü.

— 9 Ağustos... 8 ildeki saldırılarda 15 kişi öldürüldü.

— Kars—Ardahan yolunda 7 aracı silah zoruyla soyanlar 3 milyon lira para alarak kaçtılar.

— Fatsa'nın Dalaman kasabasında bir kız üç kişi öldürüldü.

— İstanbul ve Adana'da ikisi polis üç kişi öldürüldü.

— Ankara'da üç kişi öldürüldü.

— 14 Ağustos... Bayramda İstanbul'da 5, diğer illerde 24 kişi öldürüldü. Öldürülenler içinde bir çocuk ve iki de kadın var...

— 8 terörist bir fabrikadan 10 milyon lira alarak kaçtı.

— İstanbul, Adana ve Samsun'da biri kadın 5 kişi öldürüldü.

— Çamaş'ta iki kişi öldürüldü.

— İstanbul'da iki genç boğularak öldürüldü, olay yerinde *"Hiç bir komünist cezasız kalmayacaktır. Şeriatçı İntikam Tugayı (ŞİT)"* imzalı bir bildiri bulundu.

17 Ağustos... Bir basın toplantısı düzenleyen Başbakan, *"Anarşi ile mücadelemiz en kısa zamanda en başarılı şekilde neticelenecektir"* dedi.

Terör doruk noktasında: Nihat Erim öldürüldü

Kim, niçin değil NEREYE?

Ankara'da olağanüstü toplantılar, İstanbul'da olağanüstü tedbirler alındı ama katiller ortada yok...

● Cinayeti üstlerine alan Dev Sol militanları her zamanki gibi "beyaz bir Anadol" ile çekip gittiler. 4 militan eski Başbakan'ın cesedi üzerine "Gün Sazak'ın cezasını verdik, şimdi Nihat Erim'in cezasını veriyoruz" yazılı mesaj bile bıraktılar.

● Erim'in korunması için şoförü olarak tayin edilen polis memuru Ali Kartal plajın kapısında bekleyen teröristlere "Kimsiniz?" diye sorduğu sırada biri mayolu iki anarşist yaylım ateşine başladılar.

● Erim'e sıkılan kurşunlardan ikisi kalp üstüne, biri sol koluna, biri sağ kalçasına saplandı. Kurşunların 9 milimetrelik olduğu ve Erim'le polisin olay yerinde kan kaybından öldükleri saptandı.

● Eşinin öldürülmesini 6 metre geriden izleyen Bayan Erim kocasının ...

SIRA SİZDE

MARMARA DENİZİ

Terör yine Ece... cenazede buluştu...

"...Ve bir başba... toprağa veriyoru..."

Terör kurbanı Nihat Erim devlet töreniyle kaldırılıyor

...una kötü kader derler

NİHAT ERİM TOPRAĞA VERİLDİ

OLAY

Nihat Erim'i öldüren teröristler yakalandı

Dev-Sol adlı yasa dışı örgüte bağlı 10 kişilik hücrenin biri kız olan 3 elemanı henüz ele geçmedi

...liskilerimizden çizgiler

...Erim'i nasıl öl...

...yasa dışı örgüt Dev-Sol militan...

GÜNAYDIN

• ÇARŞAMBA 23 TEMMUZ 1980 • 10 LİRA

İç savaş tuzağı

Maden İş Sendikası Genel Başkanı Kemal Türkler dün silahlı üç terörist tarafından öldürüldü. Peşpeşe büyük hedeflere yöneltilen cinayetler ülkeyi iç savaşa sürüklemek için bir "Tuzak" olarak nitelendiriliyor

Maden-İş'in Başkanı idi

Vücudunda 7 kurşun yarası vardı

DISK'in eski lideri ve Maden İş Sendikası Başkanı Türkler'i öldüren saldırganlar yakalanamadı. Olayla ilgili operasyonlar sürüyor

DISK'e bağlı işçiler dün işyerlerinde olayı protesto için işi bıraktılar

Türkler karısının kucağında can verdi!

Karısı perişan

Otomobil kapısı delik deşik oldu

Sıkıyönetim Komutanlığı: "Eylemin amacı ülkeyi iç kargaşaya sürüklemek"

DISK Başkanı Baştürk: "Katliamlar bir darbe hazırlığı içindir"

Liderler sessiz ve uzgunde

Erim'in cenaze töreninde Demirel ile Ecevit tek kelime konuşmadılar

Nihat Erim dün devlet adamlarına uygulanan törenle toprağa verildi

Eşi ve oğlu metin olmaya çalıştı

Küçük kızı fenalık geçirdi

SONUNDA UTANDILAR!

Gemlik Vapuru'nun Rodos seferleri normale döndü!

Can PULAK bildiriyor

Tahran'da tutuklu Türk gazetecisi serbest bırakılmadı

Türk ulusu ... oyuna gelmeyecek

Bir polis ile bir gazeteci öldürüldü

Saklambaç ...

— 19 Ağustos... İstanbul Haydarpaşa Hastanesinde görevli Doktor Yüzbaşı Çetin Özer, evine yapılan baskın sonucunda eşi ve çocuklarının gözleri önünde hunharca katledildi. Olayı, THKP—C Savaşçıları, adlı yasadışı bir örgüt üstlendi.

— Erciş'te ev yakıldı, 6 kişi öldü iki katlı evi benzin dökerek yakan saldırganlar kaçtı.

— Siverek'te ikisi kardeş üç kişi öldürüldü.

— Batman'da 8 çocuk babası bir bekçi öldürüldü.

— 23 Ağustos... 7 ilde 9 kişi öldürüldü.

— Ankara'da bombalanan evde karı—koca parçalanarak öldü.

— Gaziantep'te bir partili öldürüldü.

— İstanbul'da iki ceset bulundu.

— İstanbul'da polis olduklarını söyleyen bir grubun bastığı evde bir kişi öldürüldü.

— 25 Ağustos... İstanbul'da Tarabya Karakolu bombalandı, üç çocuk babası bir polis parçalanarak öldü.

— Ankara'da silahlı saldırıya uğrayan Mamak Karakolunda bir Komiser Muavini ile bir er, İncesu'da taranan polis otosunda da 5 polis ağır yaralandı.

— 26 Ağustos... Anarşik olaylarda 25 kişi daha öldürüldü. Ankara'nın Etlik semtinde kendilerine polis süsü vererek bir evi basan silahlı teröristler, ikisi kardeş üç kişiyi kurşuna dizerek öldürdüler, Aynı olayda 8 kişi yaralandı.

— Ankara'da bir ev kurşunlandı evde bulunan bir kişi öldü.

— Ordu'nun Ünye ilçeside bir kişi fındık bahçesinde çalışırken öldürüldü, ceset üzerinde 40 kurşun yarası görüldü.

— Fatsa'da iki ceset bulundu.

— Çemberlitaş'ta bir kuyumcuya giren silahlı soyguncular 8 kilo altın alarak kaçtılar.

— 27 Ağustos... Diyarbakır'da bir polis otosuna ateş açıldı, iki polis öldü.

— Kars'ta bir Asteğmen öldürüldü. Babasının cenazesi için Kars'a giden Asteğmenin evi basıldı, olayda annesi ile kardeşi de ağır yaralandı.

— İstanbul ve Balıkesir'de birer kişi öldürüldü.

... Ve 29 Ağustos günlü bir gazetede "*Meclis'te Tartışma Örnekleri*" başlıklı bir yazıdan.

— *Sayın Başkan, ayıptır. Hükümet obstürüksiyon yapar mı? Ayıp değil mi? Utanmıyorlar mı? Hükümetin obstürüksiyon yaptığı bir ülke var mı? Türkiye dışında?*

— *Onun takdiri bize ait değildir efendim. Bu beyan ayıptır.*

— *Sayın Başkan, lafını geri alsın. Neden utanacagız.*

— *Sen Tam Gün'ü ne bilirsin be, çocuk...*

— *Peki Babacığım...*

— *Erken tahliye günah olduğuna göre, müslümanım diye geçinen hangi fert buna amin diyebilir? Merak ediyorum.*

— *Katolik papazı gibi konuşuyorsun.*

— *Seninle... Otelinde çok konuştuk.*

— *...... sıralarından boş fıçı gibi sesler geliyor. Lütfen boş fıçıdan çıkan sesler gibi, sesler çıkarmayın.*

— *Sayın Başkan, Grubumuza hakaret etmektedir. Boş fıçı demektedir. Lütfen sözünü geri alsın. Kimmiş boş fıçı?*

— *Sayın Başkan, 70 nci maddeye göre söz istiyorum.*

— *Şuna bakın yahu... Bakın nereye çıkıyor. Şurada ne arıyor bu adamlar? Yerlerine otursunlar. Bakın çıkmış kürsüde kendi başına yürüyor.*

— *Eşkiya, namussuz.*

— *Eşkiya, namussuz sensin.*

— *Çok rica ederim efendim...*

— *Sayın... Sizi yerinize davet ediyorum.*

— *Lütfen yerinize oturun.*

— *Sandalye gasbı, ayıp...*

— *... kaldır onu, vursana ağzına bir tane... (Bu arada bir milletvekili Kürsü'den...)*

— *Bugün bazı gazetelerde çıkan haberlerden bazı gruplar rahatsız... Bir takım kaçakçılık suçlarına...*

— *Utanmaz adam, yazıklar olsun sana...*

— *Terbiyesiz adam, sözünü geri al.*

Aynı gün... Anarşi 17 can daha alıyordu...

— Bursa'da yüzleri parçalanmış ve gözleri oyulmuş iki gencin ceseti bulundu. Cesetler üzerinde 14 mermi yarası görüldü.

— Eskişehir'de 4 maskeli kişi bir kahveyi silahla basarak bir kişiyi öldürdü, 4 kişiyi de ağır yaraladı.

— 30 Ağustos... Anarşik olaylarda 14 kişi öldü.

— Bursa'da bir eczacı ve bir işçi yaylım ateşine tutularak öldürüldü.

— Batman'da otomatik silahlarla taranan kahvede oturanlardan iki kişi öldü.

— Bir bombalı pankartı indirmeye çalışan polis memurunun bir bacağı koptu.

— Hilvan'da APO'cu militanlarla çatışan bir astsubay ile iki er şehit oldu.

BÖLÜM XII

"ULUS DERİN IZDIRAP İÇİNDE"

30 Ağustos 1980... Türk milli mücadelesinin zaferle noktalandığı gün... Türk ulusunun özgürlük ve bağımsızlık düşüncesinin ölümsüz anıtı olan 30 Ağustos gününü bir kere daha kutlamanın büyük heyecanını ve gururunu yaşıyoruz... Bugün, aynı zamanda Türk Silahlı Kuvvetler günü olarak da kutlanmakta... *Genelkurmay Başkanı Orgeneral Kenan Evren* 30 Ağustos Zafer Bayramı nedeniyle yayınladığı mesajında şöyle diyor:

"... Son 20 yılda, yurdumuzda ortalama her iki yıla karşılık bir yıl sıkıyönetim uygulaması zorunluluğu ortaya çıktığına göre, nedenlerinin çok iyi bir tahlilden geçirilerek bir çözüm yolu bulunması gerekli görülmekte ve bu görevin de Meclislerimize düştüğüne inanılmaktadır.

Meclislerimizin aylardır çalışamaz ve Cumhurbaşkanı seçimi gibi çok önemli bir görevini yapamaz duruma getirilmiş olmasından ulusumuz derin ızdırap duyarken, ülkede huzur ve sükunun sadece Sıkıyönetim Komutanlarından beklenmesinin ve kısa sürede gerçekleşmemesi üzerine de onların suçlanmasının insafla ve sağduyu ile bağdaştırılması, elbette mümkün değildir.

Nitekim, yurdumuzda olduğu gibi anarşinin hüküm sürdüğü tüm ülkelerde mücadele, ulusça verilerek yapılmakta ve ancak bu suretle üstesinden gelinebilmektedir.

Son yıllarda ülke ekonomisinin uğradığı talihsiz bunalımların olumsuz etkilerine rağmen, O'nun Atatürk inancı ve sınırsız yurt sevgisiyle dolu çelik göğsü, en kötü emellerin tufanı ile dahi yıkılmaz bir kale ve aşılmaz bir dağ olarak kalacaktır.

Ancak, Türk Silahlı Kuvvetlerini, dışa bağımlı ülkelerin daha çok zarar gördüğü bazı olumsuz etkilerden koruyabilmek veya bu zararı en düşük düzeye indirebilmek için, milli harp sanayiine öncelik vermek ve süratle gerçekleştirmek gerektiğini de ayrıca önemli vurgulamak isterim.

Ne yazık ki, Yüce Atatürk'ün uzağı gören üstün dehasıyla başlattığı yerli harp sanayii atılımının, aynı heyecanla devam ettirilememesi ve bir aralık tamamen terkedilmesine sebep olan hata ve ihmallerin bedelini, Türk Silahlı Kuvvetleri bugün oldukça ağır bir bunalımla ödemektedir.

Bütün bunlara ilave olarak, Devlet otoritesinin düştüğü zaafiyet de, anarşi ve terörün üreyip gelişmesine elverişli ayrı bir ortam yaratmakta, önceleri öğrenci öğretmeninden, suçlu emniyet görevlisinden, evlat babadan çekinmekte iken, bugün bu düzen tamamen tersine dönmüş bulunmaktadır.

Unutmamak gerekir ki, vatandaş Devlet otoritesinin etkinliğini ve suçluların süratle cezalandırıldıklarını görmek ister. Ancak o zaman Devletine güvenir, yardımcı olur ve beklenen bütünleşme de bu suretle sağlanabilir.

Değerli arkadaşlarım,

Yurt ekonomisinin içinde bulunduğu bunalımın ortadan kaldırılabilmesi için elbirliğiyle sarfedilecek çabalar yerine, sapık ideolojilerin bilinçsiz kaleleri tarafından sürdürülen bu azgın anarşi ve terör, hiçbir soruna çözüm getirmemekte ve sadece bütünlüğümüze göz diken kötü emellere hizmet etmektedir.

Yurtta doğmasını düşledikleri kargaşa ile demokratik düzenin ve ülke bütünlüğünün yok edilmesini amaçlayan anarşinin idrakten yoksun vatan haini yaratıcıları, elbette layık oldukları cezayı bulacak; tarihimizde bir zamanlar türemeye yeltenen benzerleri gibi Türk Silahlı Kuvvetlerinin kahredici yumruğu altında ezilerek, akıttıkları kardeş kanlarının günahları içinde boğulup gidecekler ve Yüce Türk Ulusu, bağrından doğan Türk Silahlı Kuvvetlerinin yarattığı güven ortamı içinde sonsuza kadar daha birçok bayramları refah ve mutluluklarla kutlayacaktır."

30 AĞUSTOS VE BİR PARTİNİN GENEL BAŞKANI

Zafer bayramının kutlandığı gün, Genelkurmay Başkanı Anıt Kabir'deki özel deftere " *Müsterih uyu Atam, Çünkü seninleyiz, seniniz, sendeniz*" şeklinde yazıyordu...

Anıt Kabir'deki törenden sonra, Genelkurmay Başkanlığında düzenlenen törene siyasi parti liderleri ve protokole dahil kişiler katılırken, MSP Genel Başkanı ve bu partiye mensup hiçbir üyenin katılmadığı görülüyordu.

Kutlama töreninden sonra Genelkurmay Karargâhında gazetecilerin de tebriklerini kabul eden Genelkurmay Başkanı, bir süre gazetecilerle

sohbet etmiş ve bu arada MSP genel başkanının Zafer Bayramı kutlamalarına katılmaması üzerine görüşlerini soran basın mensuplarına, şöyle demişti:

"Bunu istiyorum. Genelkurmay Başkanı soruyor. Necmettin Erbakan 30 Ağustos'a karşı mı değil mi? Bunu soruyorum."

Genelkurmay Başkanının bu anlamlı sorusu karşısında MSP Genel Başkanı, *"Biz 30 Ağustos'un yanında veya karşısında değil, tam içindeyiz"* diyor ve şöyle devam ediyordu:

"... Of'da ölen bir din adamının cenazesine yetişmek için uçak araştırdık. Zafer bayramı törenlerine bu nedenle katılamadık... "

Milli Bayramlara ve Anıt Kabir'de yapılan törenlere çeşitli vesileler öne sürerek katılmamayı alışkanlık haline getirmiş bu Parti Genel Başkanının sözleri üzerine, Genelkurmay Başkanı Evren şöyle diyordu:

"Lafla içinde olmak kâfi değil, MSP Genel Başkanı Erbakan 30 Ağustos'un içinde olduğunu hareketleriyle belli etmelidir."

Osmaniye'de CHP'li 1 doktor, Bursa'da 1 muhtar öldürüldü, Fatsa'da kaçırılan 2 genç kurşuna dizildi

RABYA KARAKOLU BOMBALANDI, 1 POLİS PARÇALANDI

Bursa'da iki genç kurşuna dizildi

- "Polisiz" diyen 4 teröristin kurşunladığı gençlerden biri öldü, diğeri ağır yaralandı.
- İstanbul'da son 20 günde 218'i sol eylemci, 301 kişi yakalandı.
- Bahçelievler'de bir genç yaylım ateşine tutularak öldürüldü.
- Tophane'de elektrikli ev aletleri satış mağazası 3 kişi tarafından soyuldu.
- Aybastı'da düzenlenen yıldırım operasyon sona erdi. Çeşitli suçlardan aranan ve kimlikleri ol-

ANARŞİ ZİRVEDE

0 İLDE DÜN 25 İŞİ ÖLDÜRÜLDÜ

- İstanbul Gazinosmanpaşa İlkokulu ile Ankara'da Fen Lise-

Cezaevi'nde tünel kazanlar yakalandı, hüküm öldürüldü

İstanbul'da 1 askerî ktor öldürüldü, cinayeti THKP-C üstlendi

İzmir Sıkıyönetim Komutanlığı yasa dışı sol bir örgüte silah temin eden 4 kişiyi göz altına aldı

Haberi 6. Sayfada

Anarşi 11 kişiye ayramı östermedi

- İstanbul ve Adana'da 2 polis öldürüldü
- Salihli'de 1,5 milyonluk altın çalan biri kadın 2 soyguncu yakalandı

TÜRKİYE'nin çeşitli yerlerinde meydana gelen anarşik olaylar-

ANTEP'TE BIR SPOR KULÜBÜNE ... AÇILDI ... OLDU

...ney Kore Devlet Başkanını ...di polis

YPK BUGÜN ...

Adana Cezaevi'nde ihbar üzerine yapılan ve 4 gün süren sayımda 22 sol hükümlü ve tutuklunun kaçtığı anlaşıldı

16 KİŞİ DAHA ÖLDÜRÜLDÜ

EREN, İÇİŞLERİ BAKANLIĞI'NA ASALETEN ATANDI

Kırşehir'de eğitim görülen çiftlik basıldı, 60 teröristten 10'u yakalandı

7 KENTTEKİ OLAYLARDA 10 KİŞİ ÖLDÜRÜLDÜ

1. Şube'de görevli polis memuru Muzaffer Uz, Tozkoparan'da top oynayanları seyrederken öldürüldü. Polis cinayeti MHP'li 3 kişilik aileyi öldüren THKP-C/MLSP üyesi Taner Arda'nın işlediğini bildirdi

Havza, Gaziantep ve Diyarbakır'da 3 kişi öldürüldü. Havza'da sokağa çıkma yasağı ilan edildi. Vezirköprü'de dükkanda patlayan bombadan iki kadın can verdi

Yedikule Karakolu basıldı, bir polis şehit edildi

rahat bırakmıyor

Evlerine dinamit atılan karı koca parçalandı

- Uyurken saldırıya uğrayan çiftin 8 yaşındaki kızları da yaralandı
- Kalamış'ta eski TİP üyesi bir sandalcı, sandalında öldürüldü.
- Zeytinburnu'nda battaniyeye

deyip kurşuna dizdiler

Hatay'da olaylar çıkmasını istemiyorum ...

8 kişilik aileyi benzin döküp diri diri yaktılar

Vali Ayaz ...

ilkokulu basan teröristler bir müfettişi öldürdü

...ra'da tren ...da yürüyen parçalandı

Saklambaç

Silahlı 3 kişi bir apartmanın iki dairesine girip sakinlerini bayılttı, soygun yaptı ve evin genç kızını yatak odasına kapattı

Canımız, malımız şimdi de ırzımız!

Kadın Kolları Kurultayı ...

...Ve CHP'...

Cüneyt ARCAYÜREK yazıyor

Bir yerde, beş yerde, her yerde...

Bombalar patlıyor insanlar öldürülüyor

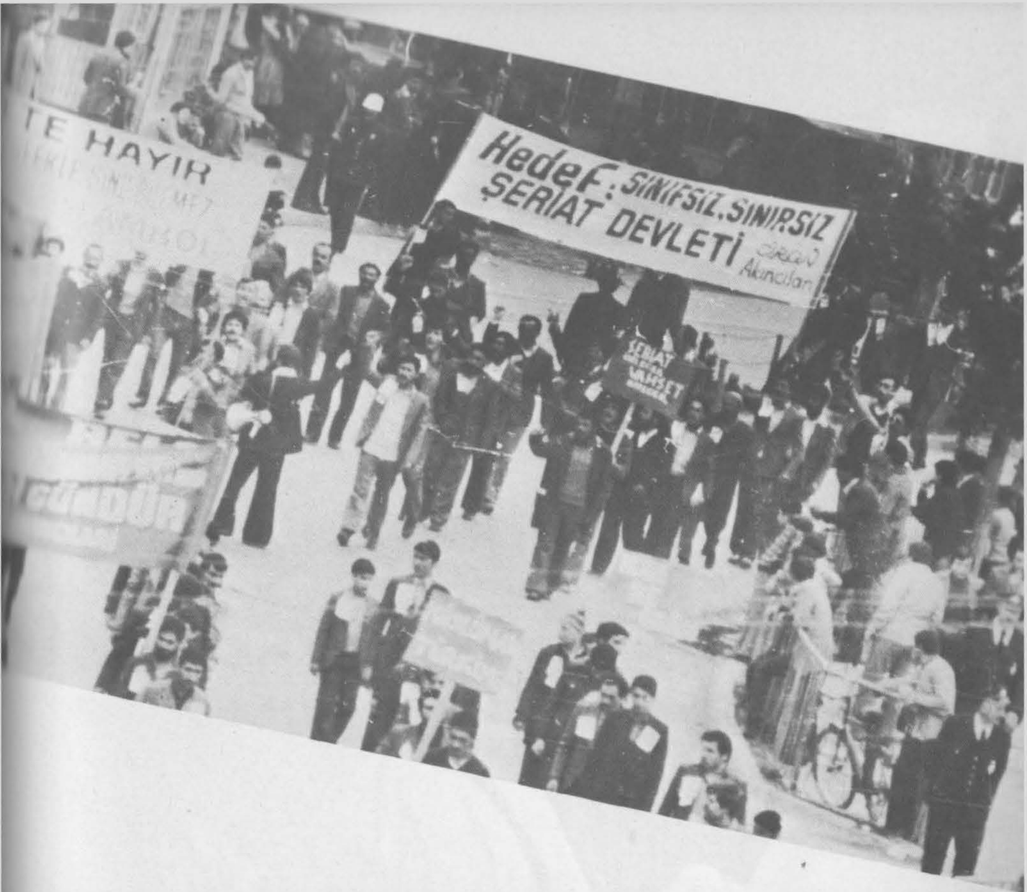
Org. Evren: "Bu ülkeyi başkasına çiğnetmeyeceğiz"

...ğuları uğruna katledildiler

Yurdun birçok yerinde yine kan döküldü

Ölüm Allahın

BASILDI, 1'İ KIZ 2 İŞÇİ CAN VERDİ
MSP'nin gensor Meclis'te çoğunluk olmayınca
dün de 15 c
Sivas'ta: İkisi 45 yıla hükümlü siyasi mahkûm, 5 kişi kaçtı
Niğde'de: 12 Mart hükümlüsü 28 kişinin firarı son anda önlendi
n kurtuluyor!
OLAYLAR IL-IL DEVAM EDİYO
8 İLDEKİ SALDIRILARDA 15 KİŞİ ÖLDÜRÜLDÜ
OKAĞI SATTI
yeni belgeler ve fotoğraflarla...
8 İLDE 1 ÖLDÜR
N ÇOĞUNLUĞU 15-20 YAŞ ARASINDA
Yedi ayda 128 kişi öldürüldü!
Geçen yılın ilk 7 aylık süresi içinde ise Ankara'da ölenlerin sayısı 64'tü
ocuk 6 kişi öldürüldü
İzmir'de Lu Gazinosu'n platformu ç 150 yaralı
Silahlı beş terörist tarafından
Bombalanan lokalde üç kişi öldü, dokuz kişi de ağır yaralandı
Büyük şehirlerde terör bir
Karaköy'de kan
nlı teröristler Konya ezaevi'ni basıp 7 si mahkumu kaçırdı
Kaçanlardan ikisi yakalandı
(Yazısı 4. sayfada)
belirleniyor: Karışıklık
Bu sefer de bir sendika lideri öldürüldü
Erim'i devlet töreni ile toprağa verdik
ANARŞİ DÜN DE 13 CAN ALDI
Şişli'de bi başkomise şehit edild
'YI ÇORUM'A DÖNDÜRMEK İSTEDİLER...
Teröristler
Eylülün ilk günü 22 ölü!
Teröristler Ankara'da
Ankara

TE HAYIR
Hedef: SINIFSIZ, SINIRSIZ
ŞERİAT DEVLETİ
Akıncılar

ANADOLUYU FETH
EDEN SARIKLI

kal:
atlıoğlu
nın payını
lis'te alacak»

lıoğlu, önceki günkü ecinin belgelerle ilgili münün yanlış anlaşıldı- söyledi

.Çalışma Bakanı Erde- hakkında varın gensoru cek

Haberleri 6. Sayfada

MSP, Konya'da «Kudüs'ü kurtarma günü yürüyüşü ve mitingi» yaptı

MSP MİTİNGİNDE Bİ GRUP, «İSTİKLAL MARŞI»NI SÖYLETME

...in Konya mitinginde Necmettin Erbakan ve partili ...enterler siyah bir zemin üzerine Arapça harflerle ...Kelime-i Şahadet'in önünde kolkola girerek yürüdüler, Erbakan, "Allahü Ekber Ya Peygamber" sloganıyla karşılandı (MUSTAFA İSTEMİ)

● "Ezan se... ruz. Bu ... lemiyoru... bağıran ... Erbakan ... söyleyin... zene İsy... slogan atı...

● Mitingde ... rak asıldı, ... tendi.

Haberi 8. S...

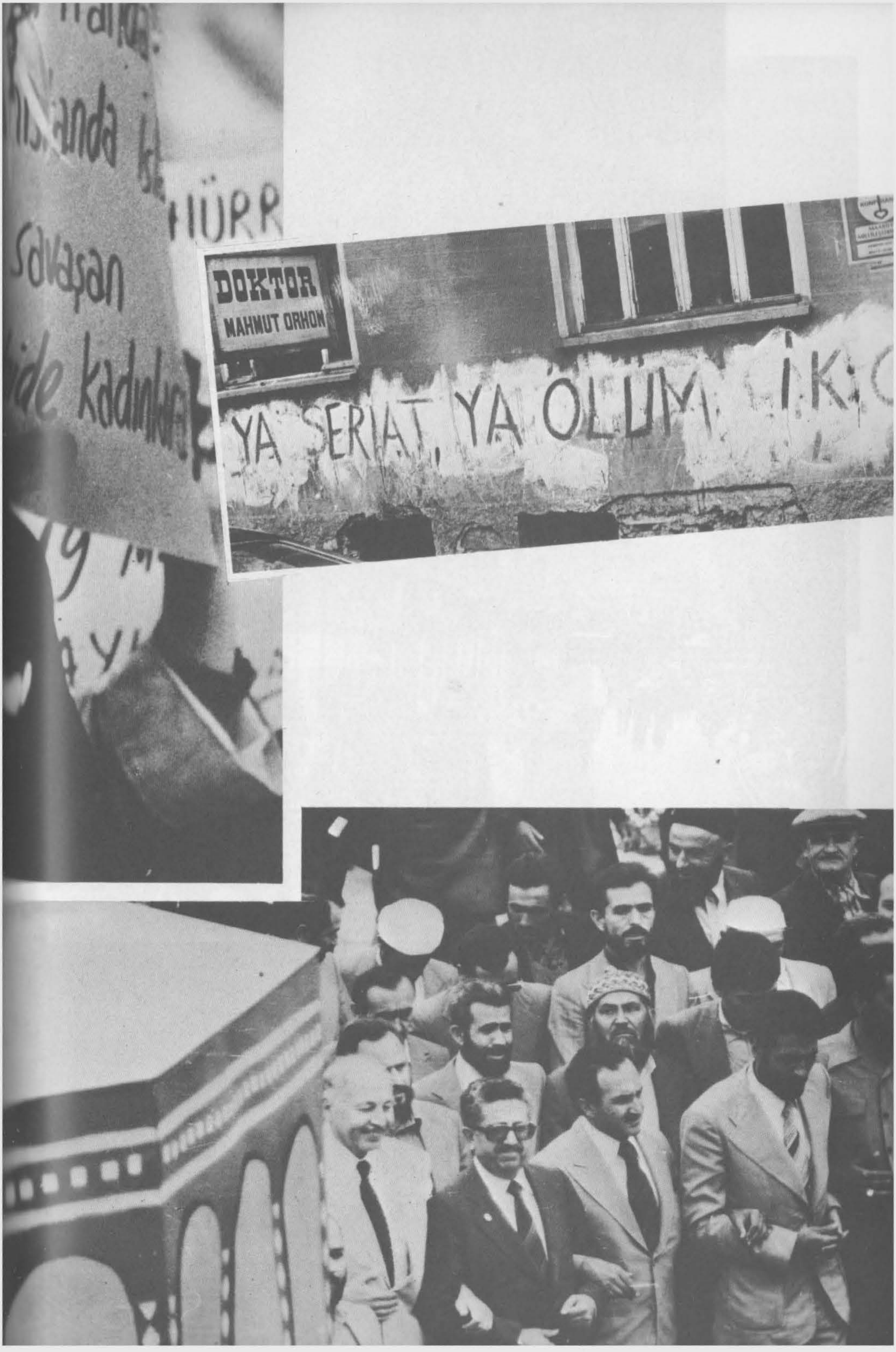
Demirel: «... Erbakan'... arkasına d...

● Başbakan, ... lerinin bi... met bune... nedeni olm... larını" açıkl...

● Erkmen: "...

CHP Genel Başkanı, «Halk tribünden sahaya inmeli, oyuna katılmalıdır» dedi

Ecevit: Böyle giderse, biri

savaşan
DOKTOR
MAHMUT ORHON
YA ŞERIAT, YA ÖLÜM

TEK YOL İSLÂM

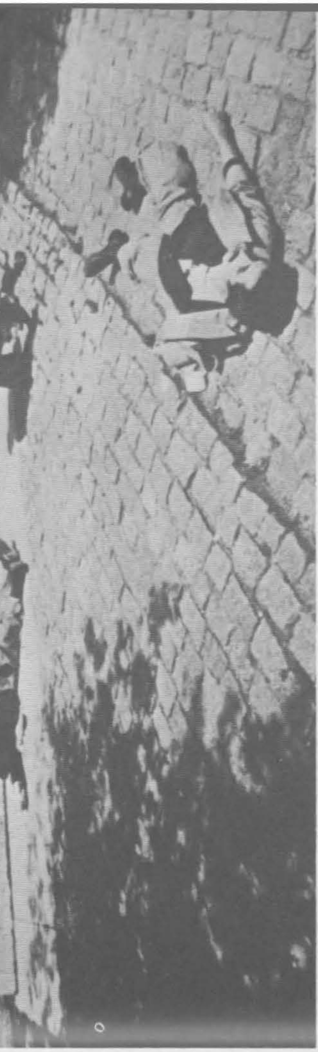

ÜNAL
BEBE

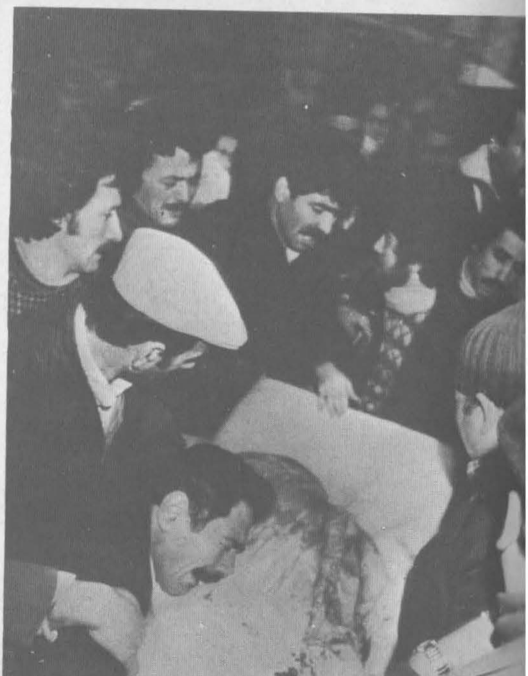

BÖLÜM XIII

EYLÜL 1980'NİN İLK YARISI

1980 Eylül'ünde Türkiye'de siyasal partiler arasındaki kısır çekişmeler, yapıcı ve sorunları çözüme kavuşturacak davranışlardan uzak olarak devam ederken, anarşi ve terör olayları da bütün şiddetiyle sürüyordu. 1980 Eylülünün ilk yarısında cereyan eden olaylar basında şöyle yer alıyordu:

— Hilvan'da APO'cu militanı kaçırmak isteyenler bir astsubayı öldürdü.

— Mamak'da slogan atan bir grup 15 evi ateşe verdi.

— Tarsus'ta dağa kaçırılan 8 işçi işkence edilmiş halde bulundu.

— Ankara, Diyarbakır ve Eskişehir'de 4 kişi öldürüldü.

— 2 Eylül... Anarşik olaylarda dün 20 kişi öldürüldü.

— Adana'da 8, İstanbul'da 5, Ankara'da 2 polis Siirt, Mardin, Artvin ve Tokat'ta birer kişi silahlı saldırılar sonucu öldürüldüler.

— Malatya, Antalya, Mersin, İzmir ve Van'daki soygunlarda toplam 13 milyon 800 bin çalındı.

— Rize'nin Pazar İlçesindeki çatışmada 7'si polis, 10 kişi yaralandı.

— 3 Eylül... Bir günde 29 kişi öldürüldü.

— Ordu Valisinin Makam Otosu kurşunlandı.

— Ziraat Mühendisleri Birliği Ankara Şubesi bombalandı, 4 ölü 6 yaralı var.

— Bingöl'de bir jandarma Başçavuşu 3 yaşındaki oğluyla birlikte öldürüldü.

— Ankara'da biri kız 3, Adana'da 5, kişi öldürüldü.

— İstanbul'da bir gazino basıldı, sahibi kurşunlandı, işyerleri ve evlere açılan ateş sonucu 8 kişi öldürüldü.

— Ankara toplum Polisi üç saat direniş yaptı. Çankaya'da iki polisin öldürülmesi olayını sebep göstererek, hazırlamakta oldukları toplu direniş hareketini bu vesileyle uygulamaya koydular.

— Türkiş Genel Başkanı, "*... Ülkemizdeki olağanüstü durumlar ciddiyetini korumaktadır. Anarşi ve terörde bir gerileme olmamıştır. Ve bu günlerde ülke sorunları başta, can güvenliği olmak üzere acil çözüm beklemektedir.*

Fakat bu ağır ve giderek ağırlaşan sorunların altında inleyen ülkemiz çare beklerken, şifa kaynağı diye bakındığımız Parlamento ne yapıyor?

Bu soruya cevap ararken "hiçbir şey yapmıyor" diyebilecek kadar ümitsiziz. Siyasi Parti Grupları bir iktidar kavgası hırsı içinde, Allahın günü biribirlerine çukur kazıyor, çelme takıyor... Derde deva olacak yüzlerce tasarı ve teklif sırada görüşme beklerken, aylardır Devlete bir Başkan seçemeyen Parlamento, kısır çekişmelerin aleti haline getirilmiştir... Hergün dinlemekten bıktığımız faydasız demogojilerin arenası yapılmak istenen TBMM'yi çalışamaz hale sokan siyasi entrikacıları, millete şikayet ediyorum..."

Başbakan, *"... Anarşiye, teröre karşı azimli topyekun bir mücadele sürdürülmektedir. Devletin giremediği yer, Ankara'da da, başka yerde de yoktur. Ancak meselesi olan bölgeler ve mahalleler vardır. Bunlar da azaltılmıştır... Devlet, eninde sonunda, hainleri bozguncuları, yaptıklarına pişman edecektir..."*

— 4 Eylül... Anarşi 9 ilde 18 can daha aldı.

— Türkiye'de halen çeşitli iş kollarında ve çeşitli sendikalara üye 53 bin 353 işçinin 214 işyerinde grev sürdürdüğü belirlenmiştir. Ayrıca, 57 bin 500 işçiyi kapsayan grevlerin ise hükümetçe ertelenmiş olduğu saptanmıştır.

— 5 Eylül... Adana'da bir bekçi, bir muhtar ve oğlu öldürüldü.

— Eskişehir ve İstanbul'da taranan iki kahvede iki kişi can verdi.

— Konya cezaevini basan 5 silahlı terörist 7 siyasal mahkumu kaçırdı.

— Fatsa'ya bağlı Elmaköy'de bir kişi öldürüldü.

— Diyarbakın'da Tekel Satış Subesini basan üç terörist 1 milyon 183 bin lirayı alarak kaçtı.

— 6 Eylül... Ordu'nun Aybastı İlçesinde bir evi basan silahlı ve maskeli teröristler 5 kişiyi kurşuna dizdiler ve 2 kişiyi de ağır yaraladılar.

— Ankara'da bir evi basan teröristler bir kadını öldürdüler kocasını ağır yaraladılar.

— İstanbul'da bir fabrikayı basan saldırganlar mutemedi öldürüp, paraları alarak kaçtılar.

— Ereğli'de kulakları kesilmiş, şişlenmiş halde bulunan bir kişi hastanede öldü.

— Mardin ve Fatsa'da iki kişi öldürüldü.

İRTİCANIN KUVVET GÖSTERİSİ

Siyasilerin yıllarca oy hesabı ve iktidar olma hırsı uğruna Atatürk ilkelerinden verdikleri tavizler sonucu yaratılan ortamdan istifade eden şeriat düzeni savunucuları, 6 Eylül 1980'de yeni bir irticai harekete giriştiler. Parlamentoya kadar girebilmiş bu akımın temsilcileri Sakarya ve Bursa'dan sonra laik Devlet düzenimize karşı bir güç gösterisini Konya ilimizde de sahneye koydular.

"Kudüsü Kurtarma Günü" adı altında düzenlenen mitingi, kent caddelerinde yaptıkları bir yürüyüşle başlattılar. Topluluğun önünde, üzerinde Arapça yazılar bulunan yeşil bir bayrak açılmıştı. Başlarında yeşil ve beyaz takke, boyunlarında tesbihler ve sırtlarında çeşitli renklerde cübbeler bulunan kişiler, yol boyunca *"şeriat gelecek vahşet bitecek"* şeklinde bağırdılar. Bu arada ellerinde yeşil bayraklar da bulunan ve yüzlerini sadece gözleri açıkta bırakacak şekilde saran bir grup gencin taşıdıkları pankartlarda yeşil zemin üzerine siyah renkte "Kuran ve gerilla tipi" otomatik silah resimleri bulunmaktaydı.Dıņ Devlet ile ilgili çeşitli çeşitli soganlar atılıyordu. *"Ya Şeriat Ya Ölüm"*, *"Laiklik Dinsizliktir"*, *"İslam Ümmeti Şeriat Devleti"*, *"Anayasa Kuran"* gibi...

Bir meydanda toplanan gruplar, İstiklal Marşının söylenecegi anons edilince *"Düzene isyan"* *"Şeriat haktır, inanmayan alçaktır"* şeklinde yeniden bağırmaya başladılar. Bu arada topluluğun bir bölümü oldukları yere oturdular ve *"Ezan sesi istiyoruz, bu marşı söylemiyoruz"* diye bağırdılar. Mitingde konuşan MSP Genel Başkanı Necmettin Erbakan topluluğa hitaben şunları söylüyordu:

.. *Türkiye'nin kurtuluş ve güçlenmesi batı kulüpte değil, milli görüştedir... Sultan Fatih'in inancındadır. Müslümanların mukaddes şehri, Kudüs'e yaptıkları tecavüz karşısında. Kudüs'ü mutlaka kurtarmanın inanç ve azmini de yaşıyoruz..."*

Erbakan'ın konuşması sırasında bu partiye mensup gençler sık sık *"Vur de vuralım, öl de ölelim"* biçiminde slogan attılar.

Dinin istismarı ve politikaya alet edilmesi sadece ülkemizde değil, işçi vatandaşlarımızın yoğun olarak bulunduğu bazı yabancı ülkelerde de yaygınlaştırıldı. Yurt dışında yürütülen irticai faaliyetler o kadar ileri gitti ki, bir kısım yabancı basında *"Türkiye'de de İran'a benzer bir İslam devrimi gerçekleşebilir mi?* şeklinde yorumlar bile yapılabildi. Yurt dışında

ve içinde yeterince gerekli ortamı oluşturduklarını düşünen bu gafiller, çalışmalarını kitle gösterilerine ve şiddet olaylarına dönüştürdüler. Bu amaçla, birtakım dernekler kurdular. Eğitim kamplarında yetiştirilen dernek mensupları, silahlı şiddet eylemlerine giriştiler. Din uğrunda ölmenin ve öldürmenin mübah sayılacağını anlatan "Şahadet Yarışı" gibi kitap, dergi ve broşürler yayınladılar. Bu yayınlarda yer alan sözlerden bazıları şöyleydi:

"... Zıddi İslam canına vahşet salan akıncı,
Türkiye'de şeriat devletini kuracak akıncı..."

"... Senin üzerinde oynanan oyunlara artık dur demelisin... Maskelerini parçalayıp suratlarına çarpmalısın, İslam'da saf saf olmalı, Türkiye'de dinsiz laik rejimi yıkmalısın..."

Bunlarla da yetinmediler... Teokratik devlet düzenini gerçekleştirme yolundaki fikirlerini, bantlara doldurarak yurt dışında ve içinde vatandaşların dini duygularını istismar ederek propaganda aracı olarak sattılar. Gelirini bu menfur emel için kullandılar...

Almanya'nın Bonn ve Münih kentlerinde *"Büyük Cihad Yürüyüşü"* adı altında mitingler düzenlediler. Bu mitinglerde, *"Müslüman Türkiye—Tek Yol İslam"*, *"Bugün İran—Yarın Türkiye"* şeklinde pankartlar taşıdılar.

Anayasamıza, Atatürk ilkelerine ve devrimlerine böylesine ihanet edilirken; Anayasal kuruluşlar yasaların kendilerine verdiği yetkiyi neden kullanmıyorlar ve neden sessiz kalıyorlardı? Millet, bu suskunluğun derin ızdırabı içindeydi. Gerçek Atatürkçüler, bu gidişi gözleri yaşlı ve acı bir burukluk içinde seyrediyorlardi...

10 AYLIK HAZİN BİLANÇO

5 Haziran 1977 tarihinde yapılan genel seçimlerinden bu yana çok ağır sorunlarla karşı karşıya kaldığımız bir gerçekti. Halkın refah ve mutluluğunu sağlayacak pek çok yasaların bir an evvel çıkarılması zorunluydu. Ama neden çıkarılamadığını bu kitap içerisinde özetle verilen olaylar açıkça ortaya koymaktadır. Özellikle 1 Kasım 1979'dan 12 Eylül 1980 tarihine kadar Parlamentonun ciddi olarak çalıştığını ve görevini yaptığını söylemek gerçeklerle bağdaştırılamaz. Örneğin, bu tarihler arasında Parlamentoya 284 kanun tasarısı ile 144 kanun teklifi verilmiş, ancak, tasarılardan 38'i kanunlaşabilmiştir. Bunlardan 31'i Bütçe Kanun

Tasarısı içerisinde yer alan Bakanlık bütçeleriyle ilgilidir. Geri kalan 7 kanundan 5'i de yine Bütçe Kanunundaki (A) işaretli cetvellerde değişiklik yapılmasına ilişkindir, 2'si ise Türk Silahlı Kuvvetlerinin İç Hizmet Kanunundaki 2nci maddenin değiştirilmesi hakkındadır.

Görülüyor ki, geçen 10 ay içerisinde Bütçe'ye ilişkin Kanunlar dışında, ülkenin âcil çözüm bekleyen, halkın sosyal ve ekonomik refahını sağlayacak, can ve mal güvenliğini tehdit eden anarşi ve terör karşısında en tabii hakkı olan özgürce yaşama hakkını güvence altına alacak, ülkede bozulan sosyal adaleti ve barışı gerçekleştirecek, saptırılan Milli Eğitimi Atatürkçü görüşle yeniden ele alarak yönlendirecek ve rayından çıkarılmış demokrasiyi yeniden bütün kurallariyle birlikte sağlıklı bir işlerliğe kavuşturma yolunda, hiç vakit kaybetmeden derhal çıkarılmamıştır. Siyasi partiler gerek kendi programlarında ve gerek hükümet programlarında halka vadettiklerini yapmamışlar, halkın seçtiği parlamenterler görevlerine başlarken Millet kürsüsünden ettikleri yemine uymayan davranışlar içerisine girmişlerdir.

Oysa, 10 aylık bir zamanı boşa harcayan parlamento üyelerinden herbiri ayda net olarak 59 bin 658 lira, 10 ayda ise toplam 596 bin 580 lira almaktaydı. Bu rakamı 650 parlamenter için hesap edersek, 10 aylık toplam parlamenter maaş tutarı 387 milyon 777 bin Türk lirasını bulmaktaydı.

Sadece Millet Meclisi kanadının milletvekili ve personel maaşlarıyla birlikte, ilaç, harcırah ve TBMM binasının aydınlatma, ısıtma bakım v.s. gibi masrafların günlük tutarı 2 milyon 266 bin 581 lirayı bulmaktaydı. Ve yine bu rakamı 10 aylık için hesap ettiğimizde milletten alınan vergilerden TBMM için ayrılan para miktarı 679 milyon 974 bin 300 lira olmaktaydı.

BÖLÜM XIV

PERDEYİ SON KEZ ARALARKEN..

Özellikle 5 Haziran 1977 genel seçimlerinden buyana Türkiye'de meydana gelen ve sadece kalın çizgilerle verilen olayları hep birlikte yaşadık ve gördük..

Kısır çekişmelerin, kavgaların, yöntem tartışmalarının, oy hesapları uğruna verilen tavizlerin nelere mal olduğunu; bunların vatan ve milet düşmanlarından başka hiçkimseye yararı olmadığına bir kere daha milletçe tanık olduk.

Şöyle ki:

— Aynı dini ve milli değerleri paylaşan Türk vatandaşlarının siyasal çıkarlar uğruna çeşitli suni ayrılıklar yaratılmak suretiyle nasıl düşman kamplara bölündüğünü,

— Milli birlik ve beraberliğe en fazla muhtaç olduğumuz zamanlarda bile bölünmelerin adeta teşvik edildiğini,

— Acı gerçekleri görüp çare arayanların veya Türk ulusunu uyaran ve milleti bütünleşmeye davet edenlerin seslerini duymanın mümkün olamadığını,

— Siyasi partilerin, milletin özlemle beklediği önlemleri almak yerine iç gerilimi devamlı arttırarak, yıkıcı ve bölücü mihrakları büsbütün kışkırtarak, onlara cüret ve cesaret verecek beyan ve eylemleriyle adeta yarışırcasına seçim yatırımları için zemin yaratma yollarını tercih ettiklerini,

— Halkımızın, Devletten beklediklerini, parti kapılarında aramaya mecbur bırakılarak Devlet otoritesinin nasıl yok olmaya mahkum edildiğini,

— Bir kısım bedbahtların Türk milletinin bağımsızlığını, milli birlik ve beraberliğini temsil eden İstiklal Marşımıza karşı nasıl saygısızlık gösterebildiklerini,

— Cumhurbaşkanlığı Makamı ve seçiminin dünyanın hiçbir ülkesinde görülmeyecek bir şekilde nasıl hafife alınabildiğini,

— Bir kısım Anayasal kuruluşların, çeşitli etkiler altında kalarak anarşi, terör ve bölücülük karşısında nasıl sessiz kalabildiklerini,

— İlk okullardan Üniversitelere kadar Atatürkçülük, diğer bir deyimle Kemalist öğretim yapılacağına ve böyle bir fikir üretileceğine, tam aksine sağ, sol ve irticai fikirler üretildiğine,

— Demokrasi rejiminde serbest olan Dernek kurma hakkının nasıl kötüye kullanıldığını,

— Çalışkan, masum Türk işçilerinin birtakım sendika ağalarınca ellerine kızıl bayrak verilerek ve yabancıların resimleri tutuşturularak demokrasiyi yıkmak ve başka bir rejim istemek için nasıl haince kullanıldıklarını,

— Yıkıcı ve bölücü güçlerin gençlerimizi işçilerimizi, polislerimizi, bekçilerimizi askerlerimizi hunharca katletmeleri ve bunların geride kalan yetimlerinin, ana ve babalarının feryadı ve ızdırabı karşısında nasıl sorumsuz ve kayıtsız kalınabildiğini,Türk demokrasisinin rayından çıkarılarak milli birlik ve bütünlüğümüzün, varlığımızın, bekamızın neden ve nasıl uçurumun eşiğine getirildiğini hep beraber izledik.

...VE ATATÜRK ŞÖYLE DİYORDU!. :

"... Bütün bu şeraitten daha elim ve daha vahim olmak üzere, memleketin dahilinde, iktidara sahip olanlar gaflet ve dalalet ve hatta hıyanet içinde bulunabilirler. Hatta bu iktidar sahipleri şahsi menfaatlerini müstevlilerin siyasi emelleriyle tevhit edebilirler. Millet fakr—ü zaruret içinde harap ve bitap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evladı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklal ve Cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur."

İşte, her zaman milletiyle bir bütün ve Türk Milletinin emrinde olan, onun bağrından çıkan Türk Silahlı Kuvvetleri; Büyük Atatürk'ün gösterdiği bu hedeften ayrılamazdı, ayrılmadı da...

12 Eylül sabahında tüm ulusça özlemle beklenen Türk Silahlı Kuvvetlerinin sesi sevinç gözyaşlarıyla duyuluyordu...

MİLLİ GÜVENLİK KONSEYİ ÜYELERİ

KENAN EVREN
Orgeneral
Devlet Başkanı Genelkurmay ve
Milli Güvenlik Konseyi Başkanı

NURETTİN ERSİN
Orgeneral
Kara Kuvvetleri Komutanı ve
Milli Güvenlik Konseyi Üyesi

TAHSİN ŞAHİNKAYA
Orgeneral
Hava Kuvvetleri Komutanı ve
Milli Güvenlik Konseyi Üyesi

NEJAT TÜMER
Oramiral
Deniz Kuvvetleri Komutanı ve
Milli Güvenlik Konseyi Üyesi

SEDAT CELASUN
Orgeneral
Jandarma Genel Komutanı ve
Milli Güvenlik Konseyi Üyesi

YÜCE TÜRK MİLLETİ

Büyük Atatürk'ün bize emanet ettiği ülkesi ve milletiyle bir bütün olan Türkiye Cumhuriyeti Devleti son yıllarda izlediğiniz gibi dış ve iç düşmanların tahriki ile varlığına, rejimine ve bağımsızlığına yönelik fikri ve fiziki haince saldırılar içindedir. Devlet, başlıca organları ile işlemez duruma getirilmiş, Anayasal kuruluşlar tezat veya suskunluğa bürünmüş, siyasi partiler kısır çekişmeler ve uzlaşmaz tutumlarıyla Devleti kurtaracak birlik beraberliği sağlayamamışlar ve lüzumlu tedbirleri almamışlardır. Böylece yıkıcı ve bölücü mihraklar faaliyetlerini alabildiğine artırmışlar ve vatandaşların can ve mal güvenliği tehlikeye düşürülmüştür. Atatürkçülük yerine irticai ve diğer sapık ideolojik fikirler üretilerek sistemli bir şekilde ve haince ilkokullardan üniversitelere kadar eğitim kuruluşları idari sistemi, yargı organları, iç güvenlik teşkilatı, işçi kuruluşları, siyasi partiler ve nihayet yurdumuzun en mahsur köşelerindeki yurttaşlarımız dahi saldırı ve baskı altında tutularak bölünme ve iç harbin eşiğine getirilmişlerdir. Kısaca Devlet güçsüz bırakılmış ve acze düşürülmüştür.

Aziz Türk Milleti, işte bu ortam içinde Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun vediği Türkiye Cumhuriyetini kollama ve koruma görevini Yüce Türk Milleti adına emir ve komuta zinciri içinde ve emirle yerine getirme kararını almış ve ülke yönetimine bütünüyle el koymuştur. Girişilen harekâtın amacı, ülke bütünlüğünü korumak, milli birlik ve beraberliği sağlamak, muhtemel bir iç savaşı ve kardeş kavgasını önlemek, Devlet otoritesini ve varlığını yeniden tesis etmek ve demokratik düzenin işlemesine mani olan sebepleri ortadan kaldırmaktır.

Parlamento ve hükümet feshedilmiştir. Parlamento üyelerinin dokunulmazlığı kaldırılmıştır. Bütün yurtta Sıkıyönetim ilan edilmiştir. Yurtdışına çıkışlar yasaklanmıştır. Vatandaşların can ve mal güvenliğini süratle sağlamak bakımından saat 05.00'den itibaren ikinci bir emre kadar sokağa çıkma yasağı konulmuştur.

Bu kollama ve koruma harekâtı hakkındaki teferruatlı açıklama bugün saat 13.00'deki Türkiye Radyoları ve Televizyonunun haber bülteninde tarafımdan yapılacaktır.

Vatandaşların sükunet içinde radyo ve televizyonları başında yayınlanacak bildirleri izlemelerini ve bunlara tam uymalarını ve bağrından çıkan Türk Silahlı Kuvvetlerine güvenmelerini beklerim.

Kenan EVREN
Orgeneral
Genelkurmay ve
Milli Güvenlik
Konseyi Başkanı

29 EKİM 1938'DE ATATÜRK'ÜN TÜRKİYE CUMHURİYETİ ORDULARINA MESAJI

ZAFERLERİ VE MAZİSİ İNSANLIK TARİHİ İLE BAŞLAYAN, HER ZAMAN ZAFERLE BERABER MEDENİYET NURLARINI TAŞIYAN KAHRAMAN TÜRK ORDUSU!

MEMLEKETİNİ EN BUHRANLI MÜŞKÜL ANLARDA ZULÜMDEN, FELAKET VE MUSİBETLERDEN VE DÜŞMAN İSTİLASINDAN NASIL KORUMUŞ VE KURTARMIŞ İSEN, CUMHURİYETİN BUGÜNKÜ FEYİZLİ DEVRİNDE DE , ASKERLİK TEKNİĞİNİN BÜTÜN MODERN SİLAH VE VASITALARİYLE MÜCEHHEZ OLDUĞUN HALDE, VAZİFENİ AYNI BAĞLILIKLA YAPACAĞINA HİÇ ŞÜPHEM YOKTUR.

BUGÜN, CUMHURİYETİN ONBEŞİNCİ YILI MÜTEMADİYEN ARTAN BÜYÜK BİR REFAH VE KUDRET İÇİNDE İDRAK EDEN BÜYÜK TÜRK MİLLETİNİN HUZURUNDAKAHRAMAN ORDU, SANA KALBİ ŞÜKRANLARIMI BEYAN VE İFADE EDERKEN BÜYÜK ULUSUMUZUN İFTİHAR HİSLERİNE DE TERCÜMAN OLUYORUM.

TÜRK VATANININ VE TÜRKLÜK CAMİASININ ŞAN VE ŞEREFİNİ, DAHİLİ VE HARİCİ HER TÜRLÜ TEHLİKELERE KARŞI KORUMAKTAN İBARET OLAN VAZİFENİ HER AN İFAYA HAZIR VE AMADE OLDUĞUNA BENİM VE BÜYÜK ULUSUMUZUN TAM BİR İNAN VE İTİMADIMIZ VARDIR. BÜYÜK ULUSUMUZUN ORDUYA BAHŞETTİĞİ EN SON SİSTEM FABRİKALAR VE SİLAHLAR İLE BİR KAT DAHA KUVVETLENEREK BÜYÜK BİR FERAGATİ NEFS VE İSTİHKARI HAYAT İLE HER TÜRLÜ VAZİFEYİ İFAYA MÜHEYYA OLDUĞUNUZA EMİNİM. BU KANAATLA KARA, DENİZ, HAVA ORDULARIMIZIN KAHRAMAN VE TECRÜBELİ KOMUTANLARI İLE SUBAY VE ERATINI SELAMLAR VE TAKDİRLERİMİ BÜTÜN ULUS MUVACEHESİNDE BEYAN EDERİM.

CUMHURİYET BAYRAMININ ONBEŞİNCİ YILDÖNÜMÜ HAKKINDA KUTLU OLSUN.

M G K ÜYELERİNİN KISA BİYOGRAFİLERİ

ORGENERAL KENAN EVREN:

Milli Güvenlik Konseyi Başkanı 1918 yılında Alaşehir'de dünyaya geldi. 1938'de Harp Okulunu bitirdi. 1949'da Harp Akademisi'nden mezun oldu. Ordunun çeşitli kademelerinde görev alan EVREN, Kore Tugayı Kurmay Subaylığı da yaptı. 1964'te generalliğe yükselen EVREN, 1977'de Kara Kuvvetleri Komutanlığına atandı. 6 Mart 1978'de de Genel Kurmay Başkanlığına getirildi. Evli ve üç çocuk babası olan EVREN İngilizce biliyor.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN:

Kara Kuvvetleri Komutanı Nurettin ERSİN, 1918 yılında Gelibolu'da doğdu. 1937'de Harp Okulundan mezun olan ERSİN, Harp Akademisini bitirdikten sonra ordu kademelerinde çeşitli görevlerde bulundu. Mit Müsteşar Yardımcılığı yaptı. 1974 Kıbrıs Barış Harekâtında Türk Barış Kuvvetleri Komutanlığı yapan Nurettin ERSİN son olarak Kara Kuvvetleri Komutanlığına atandı.

ORGENERAL TAHSİN ŞAHİNKAYA:

Hava Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Tahsin ŞAHİNKAYA 1924 yılında Merzifon'da doğdu. Akademiyi bitirdikten sonra Hava Harp Okulu Komutanlığı, Birinci Taktik Hava Kuvvetleri Komutanlığı, CENTO Türk Askeri Temsil Heyeti Başkanlığı, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği görevlerini yürüten ŞAHİNKAYA daha sonra Hava Kuvvetleri Komutanlığına atandı. Tahsin ŞAHİNKAYA evli ve iki çocuk babası.

ORAMİRAL NEJAT TÜMER:

Deniz Kuvvetleri Komutanı 1924'de İstanbul'da doğdu. Deniz Lisesi ve Deniz Harp Okulunu bitirdi. 1951 yılında Deniz Harp Akademisine girdi ve birincilikle bitirdi. Deniz Kuvvetlerinin çeşitli kademelerinde görev yaptı. 1970'de Tümamiral, 1974'de de Koramiral oldu. 1976'da Donanma Komutanlığına getirilen TÜMER, 1978'de Oramiralliğe yükseldi. 11 Ağustos 1980'de Deniz Kuvvetleri Komutanı oldu.

ORGENERAL SEDAT CELASUN:

Jandarma Genel Komutanı Orgeneral Sedat CELASUN 1915 yılında İstanbul'da doğdu. 1955 yılında Kara Harp Akademisini bitiren, CELASUN Kara Kuvvetleri Komutanlığı, Topçu Destek Kurs Öğretmenliği, Ordu Topçu Komutanlığı Tümen Komutanlığı, Genelkurmay Lojistik Üçüncü Kolordu Komutanlığı ve Genelkurmay İkinci Başkanlığı görevlerini yaptıktan sonra Jandarma Genel Komutanlığına atandı.

TÜRK SİLAHLI KUVVETLERİ İÇ HİZMET KANUNU

MADDE 35 — "SİLAHLI KUVVETLERİN VAZİFESİ; TÜRK YURDUNU VE ANAYASA İLE TAYİN EDİLMİŞ OLAN TÜRKİYE CUMHURİYETİ'Nİ KOLLAMAK VE KORUMAKTIR."

"TÜRK SİLAHLI KUVVETLERİ, İÇ HİZMET KANUNU'NUN VERDİĞİ TÜRKİYE CUMHURİYETİ'Nİ KOLLAMA VE KORUMA GÖREVİNİ YÜCE TÜRK MİLLETİ ADINA EMİR VE KOMUTA ZİNCİRİ İÇİNDE VE EMİRLE YERİNE GETİRME KARARINI ALMIŞ VE ÜLKE YÖNETİMİNE BÜTÜNÜYLE EL KOYMUŞTUR."

KENAN EVREN
Orgeneral
Devlet Başkanı
Genelkurmay ve Milli Güvenlik Konseyi
Başkanı

Devlet Başkanı—Genelkurmay ve Milli Güvenlik Konseyi Başkanı Orgeneral Kenan EVREN'in Türk Silahlı Kuvvetleri'nin ülke yönetimine el koyması dolayısıyla Radyo — Televizyondan yaptıkları konuşma

12 Eylül 1980

Yüce Türk Milleti:

30 Ağustos Zafer Bayramı dolayısıyla sizlere radyo ve televizyondan hitap etmek imkânını bulmuş ve ayrılan kısıtlı süre içerisinde mümkün olduğu kadar, Yurdumuzun içinde bulunduğu siyasi ve ekonomik durumu ile anarşik ve bölücü eylemleri, alınması gereken tedbirleri çok kısa olarak izah etmeye çalışmıştım, yine çok iyi hatırlayacaksınız ki; iki yıldır her fırsattan istifade ile muhtelif defalar verdiğim beyanat ve radyo, televizyon konuşmalarımda da bu hayati önemi olan konuları dile getirmiştim.

Kalbi bu Vatan ve Millet için atan sağduyu sahibi vatandaşlarım kabul edeceklerdir ki; ülkemizin halen içinde bulunduğu hayati önemi haiz siyasi, ekonomik ve sosyal sorunlar Devlet ve Milletimizin bekasını tehdit eder boyutlara ulaşmış ve bu hal Devletimizi Cumhuriyet tarihimizin en ağır buhranına sürüklemişti.

Yine hepinizin bildiği ve gördüğü gibi; anarşi, terör ve bölücülük her gün 20 civarında vatandaşımızın hayatını söndürmektedir. Aynı dini ve milli değerleri paylaşan Türk vatandaşları siyasal çıkarlar uğruna, çeşitli suni ayrılıklar yaratılmak suretiyle muhtelif kamplara bölünmüş ve birbirlerinin kanlarını çekinmeden akıtacak kadar gözleri döndürülerek âdeta birbirlerine düşman edilmişlerdir. Atatürk ilkelerini esas alarak kurulan Cumhuriyetimizin bu duruma düşürülebileceğini bundan 10 sene evvel tasavvur dahi etmek mümkün değildi.

Bugüne kadar iktidara gelen çeşitli hükümetlerin, her yıl artan bir hız ile yaygınlaşan ve dünya tarihinde sayısız örnekleri görülen özel harbin sızma ve çökertme harekâtına karşı iç güvenliği sağlayacak kararları ve tedbirleri birinci öncelikle alacaklarını vadetmelerine rağmen; sonuç alacak teşebbüsleri, siyasi çıkar çatışmaları ve basit parti hesapları, kaprisler, hayaller, gerçek dışı talepler ve Türk Devleti'nin niteliklerine ters düşen gizli ve açık emeller arasında kaybolup gitmiştir.

Düşmanın amaç ve yöntemleri, anarşi, terör ve bölücülüğün ulaştığı düzey; özel hukuki tedbirlere, idari düzenlemelere, sosyal koşulların geliştirilmesine, Milli Eğitim ve iş hayatının düzenlenmesine ihtiyaç göstermekteyken; Milletin vekâletini taşıyan milletvekilleri ve senatörler meclislerde aylardan beri hiç bir sorumluluk duymadan yalnız parti menfaat ve disiplini uğruna bu olaylara seyirci kalabilmişlerdir. İktidarların başarı ümit ederek aldıkları her tedbir muhalefetler tarafından kınanarak ve hatta memleket yararına da olsa baltalanmıştır. Milli birlik ve beraberliğe en fazla muhtaç olduğumuz dönemlerde bile kutuplaşmalar ve bölünmeler âdeta teşvik edilmiş; yangını beraberce söndürmek yerine üzerine benzin dökülerek memleket bilerek veya siyasi çıkarlar uğruna, sırf iktidara gelebilmek pahasına bir yangın yerine çevrilmek istenmiştir.

Ağızlarından düşürmedikleri hukuk devleti kavramı bir kısım Anayasal kuruluşlarca Devletin parçalanması pahasına da olsa yalnız kişilerin müdafaası olarak yorumlanmış, Devletin ve Milletin savunulması ise sahipsiz kalmıştır. Anayasanın kuvvetler ayrılığı ilkesinin birlikte getirdiği sorumluluk uygulamada kuvvetler çatışmasına dönüştürülmüştür.

Düşüncelerimiz, dinimiz üzerinde ve akla gelebilen her konuda dış ve iç kaynaklı bölücü ve yıkıcı faaliyetler bütün şiddetiyle sürdürülürken ne hazindir ki; bir kısım gerçeğe uymayan özerklik, dar görüşlü, sahibinden başkasının inanmadığı bilimsellik ve koşulları dikkate almayan salt hukuk savunucuları, yıkılacak Devletin enkazı altında kalacaklarının, yok olup

gideceklerinin idraki içinde olmadıkları görünümünü vermişlerdir. Bu acı hakikatları görüp çare arayanların veya Türk Ulusunu uyaran ve Milleti bütünleşmeye davet edenlerin ise seslerini duymak mümkün olamamıştır. (Bir kısım kıymetli Türk Basınının bu konuda zaman zaman yaptıkları uyarıları burada şükranla belirtmek isterim)

Siyasi partiler, bu kritik dönemde Milletin özlemle beklediği önlemleri almak yerine; iç gerilimi devamlı olarak arttırarak, yıkıcı ve bölücü mihrakları büsbütün kışkırtarak, onlara cüret ve cesaret verecek beyan ve eylemleri ile âdeta yarışırcasına seçim yatırımları için zemin yaratma yollarını tercih etmişlerdir.

İktidara gelen siyasi partiler Devlet teşkilatının bütün kademelerini kendi görüşleri doğrultusundaki kişilerle doldurarak, kamu görevlilerinin ve vatandaşlarımızın bir tarafa girerek kamplara bölünmesini zorunlu hale getirmişler, giderek anarşi ve bölücülüğü destekleyen kaynakların şekillenmesine ve kamu kuruluşlarında çalışanlarla polis ve öğretmenlerin dahi birbirine düşman kamplara ayrılmalarına neden olan partizan tutum ve davranışlarından vazgeçmemişlerdir. Böylece tarafsız halkımız, Devletten beklediklerini parti kapılarında aramaya mecbur bırakılarak Devlet otoritesi yok olmaya, vatandaşların hak ve hukukunu korumak ve ona tarafsız hizmet götürmek yerine, Devletin saygınlığı yavaş yavaş erimeye mahkum olmuş ve dolayısıyla ülkemizde tam bir otorite boşluğu teşekkül etmiştir.

Bir kısım bedbahtlar Türk Milletinin bağımsızlığını, birlik ve beraberliğini temsil eden İstiklal Marşımıza, koyu taassup veya sapık ideolojik amaçlarla protesto maksadıyla oturarak veya İstiklal marşı yerine Enternasyonali söyleyerek açıkça saygısızlık gösterebilmişler ve buna doğrudan sorumlu kişiler tevil yoluna sapmak suretiyle savunmalarını yapabilmişlerdir.

Uzun zamandan beri bu fevkalade üzücü olayları yakından takip eden Türk Silahlı Kuvvetleri hatırlayacağınız gibi; Milletin kendisine verdiği yetkileri kullanamayan ve bu korkunç gidişi acz içinde seyreden Anayasal kuruluşların tümünü Cumhurbaşkanımız aracılığıyla uyararak alınması gereken tedbirlere de yer vermek suretiyle büyük Türk Milletine karşı yüklendiği sorumluluğu dile getirmiştir. Aradan geçen 8 aylık süre içerisinde yaptığımız sayısız uyarmalara rağmen hemen hemen bu tedbirlerin hiç birisine Yasama ve Yürütme organları ile diğer Anayasal kuruluşlardan yeterli bir cevap alınamamış ve bu konuda müspet faaliyetleri de izlenmemiştir. Bu uyarı mektubundan sonra bir kısım

yasaları etkisiz hale getirerek çıkaran Meclislerimiz 22 Mart 1980 tarihinden beri siyasi çıkar hesapları ile çıkmaza sürüklenen Cumhurbaşkanlığı seçiminden dolayı içinde bulunduğumuz buhran ile mücadelede en kıymetli unsur olan zamanı fütursuzca harcamışlardır. Dünyanın hiç bir ülkesinde Cumhurbaşkanlığı makamı ve seçimi bu kadar hafife alınmamış ve bu kadar zaman boşa harcanmamıştır.

Asayiş ve ekonomik bunalıma çareler getirmesi ve kanunlar yapması beklenen yasal organlarımız, memleket üzerine çöken bu kâbusa karşı kayıtsız kalmışlardır.

Anayasamız, Türk Vatandaşlarının dini inançlarından ötürü kınanamayacağını açıkça belirtmiş olmasına rağmen; tek bir oyun peşinde koşan siyasi partilerimiz, Yüce Atatürk'ün Cumhuriyeti döneminde unutulmuş mezhep ayrılıklarını kışkırtmakta faydalar görerek Erzincan, Sivas, Kahramanmaraş, Tunceli ve Çorum illerinde siyasi çıkarlar uğruna vatandaşlarımızın birbirini katletmelerine neden olmuşlardır.

Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde yaşayan ve kendini Türk vatandaşı kabul eden herkesin tek bir vücut halinde Türk Milletini oluşturduğu unutulmuş ve değişik mezheplere bağlı vatandaşlarımızın tam bir kardeşlik bağı ile kaynaşmalarını engellemek isteyen kışkırtıcılar siyasi destek görmüşlerdir.

Bir kısım Anayasal kuruluşlar muhtelif etkiler altında anarşi, terör ve bölücülük karşısında tarafsız, adil ve ortak bir yol izlemek yerine bizzat Anayasanın ihlali karşısında dahi sessiz kalmayı tercih etmişlerdir.

Bütün bu şartlara rağmen; Hukuk Devletinin temel ilkelerini savunmakla görevli anayasal kuruluşlarımız, Devletin en üst kademesindeki anarşizmin yarattığı tehlikenin büyüklüğünü idrak edemediklerinden veya terör odaklarının tehdidinden çekindiklerinden, Devletin temellerine konan dinamitle her an parçalanma tehlikesi karşısında olduğunu gözlerden kaçırmaya çalışmışlardır. Devlet çökertildiği zaman Anayasanın kanatları altına sığınan tüm hukuk kurumları ile özerk bilim müessese ve derneklerinin bu enkaz altında yok olacağı unutulmuştur.

Son iki yıllık süre içinde terör 5 241 can almış, 14 152 kişinin yaralanmasına veya sakat kalmasına sebep olmuştur. İstiklal Harbinde Sakarya Savaşındaki şehit miktarı 5713, yaralı miktarımız 18 480'dir.Bu basit mukayese dahi Türkiye'deki hiçbir insanlık duygusuna değer vermeyen bir örtülü harbin uygulanıldığını açıkça ortaya koymaktadır.

Sevgili Vatandaşlarım;

İşte bütün bunlar ve buna benzer sayılabilecek ve hepiniz tarafından yakınen bilinen daha birçok sebeplerden dolayı Türk Silahlı Kuvvetleri; ülkenin ve milletin bütünlüğünü, milletin hak, hukuk ve hürriyetini korumak, can ve mal güvenliğini sağlayarak korkudan kurtarmak, refah ve mutluluğunu sağlamak, kanun ve nizam hakimiyetini, diğer bir deyimle Devlet otoritesini tarafsız olarak yeniden tesis ve idame etmek gayesiyle Devlet yönetimine el koymak zorunda kalmıştır. Bugünden itibaren yeni hükümet yasama organı kuruluncaya kadar muvakkat bir zaman için yasama ve yürütme yetkileri benim başkanlığımda, Kara, Deniz, Hava Kuvveti Komutanları ile Jandarma Genel Komutanından oluşan Milli Güvenlik Konseyi tarafından kullanılacaktır.

Büyük Atatürk'ün deyimiyle ***"Ulusal kültürümüzü, çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkarmak, yurdumuzu Dünya'nın en mamur ve en uygar araç ve kaynaklarına sahip kılmak"*** hedefine yönelik hızlı bir kalkınma döneminin en kısa zamanda gerçekleştirilmesi zaruretine inanıyoruz. Bu inancımızın gerçekleşmesi için yüce ulusumuzun, bağrından çıkardığı ve yurdumuzdaki kutuplaşmada hiçbir tarafı tutmayan sadece Atatürk ilkeleri doğrultusunda yürüyen Türk Silahlı Kuvvetleri yönetimine güveneceğinden kuşkumuz yoktur. İçinde bulunduğumuz buhrandan çıkmamız için ulusça arzu edildiğine inandığımız, disiplinli ve her türlü tasarrufa ağırlık veren bir yaşam ve dayanışma ortamına girilmesini ve milletçe gücümüzün tümünü ortaya koyacak bir çalışma hızını bekliyor ve yüce Türk Milletine güveniyoruz.

Vatandaşlarımızı kaderde, kıvançta ve tasada ortak bir bütün halinde milli şuur ve ülküler etrafında birleştirmenin iç barış ve huzurun sağlanmasında vazgeçilmez faktör olduğu düşüncesiyle, Atatürk milliyetçiliğinden hız ve ilham almanın, politikada ***"Yurtta Sulh, Cihanda Sulh"*** ilkesine bağlı kalmanın, milli mücadele ruhunun, millet egemenliğine, Atatürk ilke ve devrimlerine olan bağlılığın tam şuurunu yerleştirmek ve geliştirmekle ülkemize yönelik tehditlerin ulusça göğüsleneceğine inanıyoruz.

Türkiye Cumhuriyeti, NATO dahil tüm ittifak ve andlaşmalara bağlı kalarak, başta komşularımız olmak üzere bütün ülkelerle karşılıklı bağımsızlık ve saygı esasına dayalı birbirlerinin iç işlerine karışmamak kaydıyla eşit şartlar altında ekonomik, sosyal ve kültürel ilişkilerini geliştirme kararındadır.

Uluslararası sorunların barışçı yollarla çözümlenmesinden yana bir dış politika izlenmesine devam edilecektir.

Birçok tutum ve davranışıyla demokratik özgürlükçü parlamenter sisteme inancını defalarca kanıtlayan Türk Silahlı Kuvvetleri; en kısa zamanda Bakanlar Kurulunu Kurarak, yürütme sorumluluğunu bu kurula bırakacak ve hür, demokratik parlamenter sistemin şimdi olduğu gibi dejenere edilmesine ve tıkanmasına mani olucu ve Türk toplumuna yaraşır bir Anayasa ve seçim kanunu ile partiler kanununu hazırlamaya ve bunlara paralel düzenlemeleri yapmayı müteakip insan hak ve hürriyetlerine saygılı, milli dayanışmayı ön plana alan sosyal adaleti gerçekleştirecek, ferdin ve toplumun huzur, güven ve refahına önem veren özgürlükçü demokratik, laik ve sosyal hukuk kurallarına dayalı bir yönetime ülke idaresini devredecektir.

Sayılan bu hazırlıklar tamamlanıncaya kadar yurdumuzda her türlü siyasi faaliyetler her kademede durdurulmuştur.Zorunlu olarak faaliyetleri durdurulan siyasi partilerin yeniden hazırlanacak anayasadaki düzenlemelere ve yeni seçim ve partiler kanununa göre zamanı ve koşulları ilan edilecek seçimlerden yeterince önce faaliyete geçmesine müsaade edilecektir.

Parlamento üyeleri, siyasi faaliyetlerinden dolayı suçlanmayacak ve yeni yönetime karşı suç teşkil edecek tutum ve davranışlarda bulunmadıkları sürece haklarında herhangi bir işlem yapılmayacaktır. Ancak, kanunların suç kabul ettiği fiilleri vaktiyle işlediği saptanan parlamenterler hakkında gereken kovuşturma yapılacaktır. AP., CHP.,MSP.,MHP. lerinin parti başkanları şimdilik can güvenliklerinin sağlanması amacı ile Silahlı Kuvvetlerin koruma ve gözetiminde belirli yerlerde ikamete tabi tutulmuşlardır. Durum müsait olunca serbest bırakılacaktır

Memlekette idarenin tam bir tarafsızlık içinde vatandaşın hizmetine koşması sağlanacaktır. Devlet hizmetinde bulunanların siyasi etkiler dışında çalışmaları kanun hakimiyeti altına alınacaktır. Türk Silahlı Kuvvetleri'nin yönetime el koyduğu şu anda devletin yanında tarafsız ve adil hizmet görecek yöneticiler eski zamanın siyasi davranışlarına yönelmedikçe hizmete ve görevlerine devam edeceklerdir.

Kanun ve nizam hakimiyetini sağlamada tecrübeli ve yetenekli kişilerden oluşan mahkemelerin süratle ve doğru kararlar verebilmelerini ve bunların korkusuzca uygulayabilmelerini sağlayacak yasal ve idari tedbirler alınacaktır.

Memleketin ekonomik koşullarını kendi gücümüzle iyileştirmek için her alanda elden gelen gayret sarfedilecektir. Çalışkan ve vatanperver Türk işçisinin mevcut ekonomik koşullar çerçevesinde her türlü hakları korunacaktır. Ancak, temiz Türk işçisini sömüren, onları kendi ideolojik görüşleri istikametinde kullanmak için her türlü baskı oyunlarına başvuran, işçinin hakkı yerine kendi menfaatlarini ön planda tutan bazı ağaların bu faaliyetlerine asla müsaade edilmeyecektir. Tüm işverenlerin iş barışının koşullarını sağlayacak esaslardan ayrılmadan gelişmesine yardımcı olmaları için her türlü tedbir alınacaktır.

Köylünün, milletimizin efendisi olduğu inancını kuvveden fiile çıkartmak için tarım alanında üretimi artıracak bir tarım seferberliği ve fiyat politikası ile gerekli diğer önlemlerin alınmasına bilhassa önem verilecektir. Türk köylüsünün tarlasından ayrılıp şehirlere göç etmesini zorlayan ekonomik ve sosyal nedenlere çare aranacaktır.

Eğitim ve öğretimde Atatürk milliyetçilğini yeniden yurdun en ücra köşelerine kadar yaygınlaştıracak tedbirler en kısa zamanda alınacaktır.

Yarının teminatı olan evlatlarımızın Atatürk ilkeleri yerine yabancı ideolojilerle yetişerek sonunde birer anarşist olmasını önleyecek tedbirler alınacaktır. Bu maksatla hepimizin tek tek saygıyla andığımız öğretmenlerimizin Der'li, Bir'li derneklere üye olarak bölünmelerine müsaade edilmeyecektir. Her düzeyde öğrencinin amacı Atatürk ilkeleri ve milliyetçiliği ile pekişmiş ve üretime yönelik bilgi ve becerisini kazanmak olacaktır.

En kıdemsiz erinden en üst komutanına kadar Türk Silahlı Kuvvetlerinin tüm personeli bu amaçlara ulaşmada Devletin iç ve dış tehditlere karşı kollayıcı ve koruyucu gücü olarak siyasetin dışında kalacaktır.

Aziz Yurttaşlarım:

Bir defa daha belirtiyorum ki; Silahlı Kuvvetler aziz Türk milletinin hakkı olan refah ve mutluluğu, vatan ve milletin bütünlüğü ve gittikçe etkisi azaltılmaya çalışılan Atatürk ilkelerine yeniden güç ve işlerlik kazandırmak, kendi kendini kontrol edemeyen demokrasiyi sağlam temeller üzerine oturtmak, kaybolan devlet otoritesini yeniden tesis etmek için yönetime el koymak zorunda kalmıştır. Komutan, subay, astsubay ve erler olarak hepimiz vatan ve milletin refah ve mutluluğu uğruna her şeyimizi bu arada hayatımızı dahi seve seve feda etmeye hazırız. Memlekette her zaman bulunabilen ve özellikle son zamanlarda çoğalan kötü niyetli birçok kişi ve kuruluşlar sizlere yalanlar düzerek, bunun aksine söyleyebilecekler ve

menfi propagandalara baş vurabileceklerdir. Bunlara asla inanmayınız, bütün uygulamalar milletin gözü önünde yapılacaktır.

Kıymetli Vatandaşlarım:

Her zaman milletiyle bir bütün ve Türk Miletinin emrinde olan Türk Silahlı Kuvvetlerine ve yeni yönetime karşı yapılacak her türlü direniş, gösteri ve tutum anında en sert şekilde kırılarak cezalandırılacaktır.

Yurtta kan dökülmemesi için bütün vatandaşların tahriklere kapılmaksızın sükunet içinde yayınlanacak bildiriler doğrultusunda hareket etmelerini ve ikinci bir bildiriye kadar sokağa çıkmamalarını rica ederim.

Vatandaşlarımın birbirlerinin hak ve hukukuna saygılı olmalarını, sevgi içinde, kırgınlıklarını unutmalarını, hepimizin bu mübarek topraklar üzerinde aynı haklara sahip bir Türk vatandaşı olduğumuzun idraki içerisinde olarak yeni yönetime yardımcı olmalarını vatanperverlik ve asil karakterlerinden bekler mutlu ve aydınlık yarınlar dilerim.

DEVLET BAŞKANI ORGENERAL KENAN EVREN'İN AND'I

18 Eylül 1980—TBMM

Yüce Türk Milleti;

Devlet Başkanı, Milli Güvenlik Konseyi ve Genelkurmay Başkanı sıfatıyla, Türkiye Cumhuriyetinin içinde bulunduğu bütün sorunları, Atatürk ilkelerine bağlı kalarak, adalet, hukuk ve insan hakları prensiplerinden ve vicdani kanaatlerimden başka bir tesir altında kalmaksızın ve hiçbir karşılık beklemeksizin çözümlemek amacıyla kendimi Türk Milletine adadım.

Vatanın ve Milletin mutluluğuna, birlik ve beraberliğine çalışacağıma; Devletin bağımsızlığına, Vatanın ve Milletin bütünlüğüne yönelecek her tehlikeye karşı koyacağıma; Milletin kayıtsız şartsız egemenliğine, demokratik ve laik Cumhuriyet ilkelerine dayalı yeni bir Anayasa düzenlenmesi için çalışacağıma, Türkiye Cumhuriyetinin şan ve şerefini koruyup yüceltmek ve üzerime aldığım görevi yerine getirmek için bütün gücüm ve varlığımla çalışacağıma, namusum ve şerefim üzerine andiçerim.

MİLLİ GÜVENLİK KONSEYİ ÜYELERİNİN AND'I

18 Eylül 1980 — TBMM

Yüce Türk Milleti;

Milli Güvenlik Konseyi Üyesi ve Kara Kuvvetleri (Deniz, Hava, Jandarma Genel) Komutanı sıfatıyla, Türkiye Cunhuriyetinin içinde bulunduğu bütün sorunlarını, Atatürk ilkelerine bağlı kalarak, adalet, hukuk ve insan hakları prensiplerinden ve vicdani kanaatlarimden başka bir tesir altında kalmaksızın ve hiçbir karşılık beklemeksizin çözümlemek amacıyla, kendimi Türk Milletine adadım.

Vatanın ve Milletin mutluluğuna, birlik ve beraberliğine çalışacağıma; Devletin bağımsızlığını, Vatanın ve Milletin bütünlüğünü koruyacağıma ve Milletin kayıtsız şartsız egemenliğine, demokratik ve laik Cumhuriyet ilkelerine dayalı yeni bir Anayasa düzenlenmesi için çalışacağıma namusum ve şerefim üzerine andiçerim.

TÜRK SİLAHLI KUVVETLERİNİN ÜLKE YÖNETİMİNE EL KOYMASI DOLAYISIYLA ANITKABİR ÖZEL DEFTERİNE YAZDIKLARI

12 Eylül 1980

Ulu Önderimiz,

Kurduğun Cumhuriyetin, koyduğun ilkelerin sadık ve yılmaz bekçileri olan ve her zaman güvendiğin Türk Silahlı Kuvvetlerinin, rejimi ve ilkelerini koruyamayan ve milli birlik ve beraberlik içinde bıraktığın güçlü Türk Devletini her geçen gün biraz daha karanlığa ve acze itenlere dur demek, ilkelerine ve demokrasiye yeniden işlerlik kazandırmak için Ülke yönetimine el koymak zorunda kaldığı bugün, seni minnet ve şükranla bir kere daha anıyor ve huzurunda saygı ile eğiliyoruz.

Kenan EVREN
Orgeneral
Genelkurmay ve Milli Güvenlik Konseyi
Başkanı

BÖLÜM **XV**

12 EYLÜL'DEN SONRA

HEDEFLER

Devlet Başkanı, Genelkurmay ve Milli Güvenlik Konseyi Başkanı Orgeneral Kenan Evren, 16 Eylül 1980 tarihinde yaptığı ilk basın toplantısında yerli ve yabancı basın mensuplarına harekatın amaçlarını özetle şöyle ifade ediyordu:

1—Milli Birliği korumak,
2—Anarşi ve terörü önleyerek, can ve mal güvenliğini tesis etmek,
3—Devlet otoritesini hakim kılmak ve korumak,
4—Sosyal barışı, milli anlayış ve beraberliği sağlamak,
5—Sosyal adalete, ferdi hak ve hürriyetlere, insan haklarına dayalı laik Cumhuriyet rejimini işler hale getirmek.
6—Ve nihayet, makul bir sürede yasal düzenlemeleri tamamladıktan sonra sivil idareyi yeniden tesis etmek..

Orgeneral Evren, bu amaçlara ulaşmak için yol gösterecek ışığın her zaman olduğu gibi ***"Atatürk inkılâp ve ilkeleri"*** olduğunu da vurguluyordu.

Milli Güvenlik Konseyi ve bilahare kurulan Hükümet, işte bu amaçları ve hedefleri gerçekleştirmek üzere daha ilk günden itibaren yoğun ve etkin bir çalışma içine girdi.Halkın acılarını dindirecek, ülke sorunlarına çözümler getirecek yasa değişiklikleri, yeni yasalar, kararlar, yönetmelik ve tebliğler süratle çıkarılmaya başlandı.Bozulan milli birlik ve beraberliğimizi yeniden sağlamak için, Atatürk ilkeleri etrafında toplanmanın tek çıkar yol olduğu bütün yurt sathında işlenmeye başlandı. Bu amaçla okullarda, fabrikalarda, işyerlerinde, köy odalarında çeşitli kurum ve kuruluşlarda Atatürk'le ilgili toplantılar, seminerler, konferanslar, sergiler ve köşeler düzenlendi. Bir avuç vatan hainince küllendirilmeye çalışılan Atatürk sevgisi ve Kemalist düşünce çok kısa bir sürede bütün vatan sathında eski heyecanına, dinamizmine ve yapıcılığına kavuştu.Bunun en bariz örnekleri ülkenin her tarafında büyük bir coşku ile gerçekleştirilen okuma—yazma seferberliği ile, vatanımızın en ücra köşelerinin dahi Atatürk ormanlarıyla bezenmesi çalışmaları olarak görüldü.

İLK ÖNLEMLER

Milli Güvenlik Konseyi, harekatın başında Türk ve dünya kamuoyuna açıkladığı amaçlara Atatürk ilkeleri doğrultusunda en kısa zamanda ulaşabilmek için, yeni bir Anayasa hazırlanarak milletin tasvibine sunulup kabul edilinceye kadar, 1961 tarihli Anayasanın 155'nci maddesinde belirtilen Anayasa değiştirme yetkisi de dahil olmak üzere, Parlamento yetkilerini milli ihtiyaçların ve milli hedeflerin emrettiği yönde üzerinde toplamıştır.Bu suretle Türk Silahlı Kuvvetlerinin emir ve komuta zinciri içinde ve emirle gerçekleştirdiği harekatın gereği olarak Milli Güvenlik Konseyi, yasama ve yürütme görevlerini geçici olarak üstlenmiş ve içinde bulunulan şartların icaplarına uygun hukuk kurallarını bildiri, karar ve kanun halinde Resmi Gazete ile yayınlayarak yürürlüğe koymuştur.

21 Eylül 1981 tarihinde Bülent Ulusu Başkanlığında kurulan Bakanlar Kurulu'nun programı Milli Güvenlik Konseyi'ne sunularak kabul edilmiştir. Böylece yürütme görevi Anayasa ve kanunlar çerçevesinde sivil hükümete bırakılmıştır.

Harekatın ilk hedefi olan anarşi ve terörün önlenmesi, can ve mal güvenliğinin tesisi için, 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununda değişiklikler yapılmış ve kapsamı genişletilmiştir. Buna göre, Sıkıyönetim Komutanlarının yetkileri arttırılmış, sorumluluklarına ve Komutanlıklararası koordinasyona yeni şekiller verilmiştir. Cezaların etkinliği arttırılarak suçlular üzerinde caydırıcılık sağlanmıştır. Yapılan bir değişiklikle de, Sıkıyönetim Komutanları görev ve yetkilerinden dolayı Genelkurmay Başkanına karşı sorumlu hale getirilmişlerdir.

Sıkıyönetim Komutanlarına;

— Basılı ve sözlü yayınları kontrol,

— Grev—lokavt ve bunun gibi sendikal faaliyetleri sürekli olarak durdurmak veya izne bağlamak,

— Tahrip, yağma, işgal, fiili durum, boykot, iş yavaşlatılması, çalışma özgürlüğünün kısıtlanması ve iş yerlerinin kapatılması gibi hareketleri yasaklamak, önlemek veya önleyici tedbirleri almak,

— Kapalı veya açık yerlerde hertürlü toplantıları veya gösteri yürüyüşlerini yasaklamak, izne bağlamak, yapılacağı açık veya kapalı yerleri tayin ve tahsis etmek, izine bağladığı hertürlü toplantıyı kontrol altında tutmak veya izlemek,

— Her türlü dernek ve teşekküllerin çalışmalarını durdurmak veya bunları izine bağlamak, yeni dernek kuruluşlarını izine bağlamak,

— Zaruri ihtiyaç maddelerini yapan, üreten, depolayan, nakleden, satan ticari ve sınai müesseseleri lüzumu halinde kontrol etmek ve bu maddeleri stok eden, fahiş fiyatla satan, imalatını durduran veya yavaşlatan , nakletmeyenler hakkında işlem yapmak ve ihtiyaçların gerektirdiği tedbirleri almak veya aldırmak, tedbir almayan yerleri kapatmak.

— Lokanta, lokal, gazino, kahvehane, birahane, meyhane, tiyatro, sinema, bar, diskotek, taverna, dansing ve emsali gibi eğlence yerleri ile kulüp v.s. oyun salonları, otel, motel, kamping ve bunlara benzer yerleri kontrol etmek, kapatmak ve bunların açılma veya kapanma zamanlarını tayin etmek ve sınırlamak,

— Gerektiğinde hazine, Kamu İktisadi Teşebbüsleri ve müesseseleri ile Özel İdare, Belediye ve Bankalara ait bina, araç ve personelden yararlanmak,

— Temel, orta ve yüksek öğretim Kurumlarında geçici olarak öğretim ve eğitime ara vermek veya yetkili kişi ve bu kurumların yetkili kurullarınca geçici ve sürekli olarak eğitime ara verilmesi kararlarını kaldırmak veya kısıtlamak,

— Sıkıyönetim bölgesi içinde bulunmaları sakıncalı görülerek, Sıkıyönetim bölgesi dışına çıkarılan öğrencilerin, geçici veya devamlı olarak okudukları eğitim ve öğretim kurumlarından ilişkilerini kestirmek, bu amaçla ilgililere anılan kurumların özel mevzuat hükümlerini uygulatmak gibi geniş yetki ve sorumluluklar verilmiştir.

Yine aynı Kanunda yapılan başka bir değişiklikle Sıkıyönetim Mahkemelerinin daha seri duruşma yapabilmeleri ve davaların çabuklaştırılması yönünden yeni düzenlemelere gidilmiştir. Bu arada, ülkemizi silah deposu haline getiren silah kaçakçılığı suçları da bu Kanun kapsamına alınmıştır.

12 Eylül'den önceki dönemde Meclis gündeminde bulunmasına rağmen görüşülememiş olan Meşhut Suçların Muhakeme Usulü Kanununda yapılan değişiklikle toplumun huzurunu bozan; duvarlara afiş asma, slogan yazma ve benzeri davranışlara ilişkin davaların da suçüstü hükümlerine göre görülmeleri sağlanmıştır.

6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile diğer aletler hakkında Kanun ile Türk Ceza Kanununun 264'ncü maddesinde yer alan ateşli silahlar, patlayıcı maddeler, bıçaklar ve benzeri aletlerin resmi mercilere teslimi hakkında bir kanun çıkarılarak, toplumumuz büyük ölçüde silahtan

arındırılmıştır. Bu Kanunla birlikte teslim edilen silah sayısı kısa sürede çok büyük boyutlara ulaşmıştır. Ruhsatsız silahlarını teslim etmemek suretiyle yasa dışı tutum ve davranışlarını sürdürmekte direnenlere uygulanacak ceza hükümleri ise arttırılmıştır.

Öte yandan, 3201 sayılı Emniyet Teşkilat Kanununun bazı maddelerinde yapılan değişiklikler ve bu Kanuna bir geçici madde eklenmesiyle, mesleğin temeli olan disiplini güçsüzlüğe uğratıcı nedenler ortadan kaldırılmış ve Emniyet Teşkilatı mensuplarının dernek kuramayacakları, spor dernekleri dışında kurulmuş derneklere üye olamayacakları hükmü getirilmiştir.

Değişen toplum yapısına uygun olarak ihtiyaç duyulan konularda Türk Ceza Kanununun bazı maddelerinde değişiklikler yapılmış ve bazı maddelerine yeni fıkralar eklenmiştir. Bu ihtiyaçların bir kısmı, görülmekte olan davaların sayısının azaltılması ve bu suretle mahkemelerin iş yükünün hafifletilmesi şeklinde, bir kısmı ise toplumda son zamanlarda daha fazla işlenme eğilimi gösteren eylemler için caydırıcılık getirilmesinin gerektiği şeklinde görülmüştür. Diğer yandan, sonradan ortaya çıkmış ve ceza yasalarında açıkça belirlenmiş bazı eylemlerin cezalandırılabilmelerinin de anılan yasalara dahil edilmeleri suretiyle mümkün olabileceği gerçeği karşısında bu yönde de değişiklikler yapılmıştır.

Öte yandan, ülkenin güvenlik ve esenliği, Devletin çıkarları ve kişilerin can, ırz ve mallarını korumada yüksek hizmetleri görülenler, olağanüstü durumlarda hayatlarını ortaya koyarak büyük yararlıklar gösterenler ve bu hallerde hayatlarını kaybedenler 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununun 2261 sayılı Kanunla değişik 86'ncı maddesine göre ve ayrıca 1980 yılı Bütçe Kanununun 49'cu maddesine göre ödüllendirilmekte veya bunların kanuni yakınlarına ölüm tazminatı ödenmekte idi. İşte yukarıda belirtilen çeşitli kanunlardaki nakti tazminata ilişkin hükümler tek bir kanunda toplanmış, farklı durumlar yeniden gözden geçirilerek aynı görevi yapanların belirli esas ve ölçüler içerisinde nakdi tazminattan yararlanmaları sağlanmış, güven ve asayiş konularında görevli olan diğer bir kısım personel de nakdi tazminat kapsamına alınmıştır.

1964 tarihinde yürürlüğe girmiş bulunan 403 sayılı Türk vatandaşlığı Kanununda aksayan, değişen ve gelişen şartlara uymayan noktalar yeniden düzenlenmiştir. Buna göre, Devletin iç ve dış güvenliği ve bütünlüğü aleyhinde faaliyetlerde bulunan ve vatana bağlılıkla bağdaşmayan eylemlerde bulunanlar hakkında cezai hükümler getirilmiştir.

Diğer yandan, yine değişen ve gelişen şartlar karşısında başka bir devlet vatandaşlığına geçmek için izin isteyen vatandaşlarımızın aynı zamanda Türk vatandaşlığını da muhafaza etmeleri kaydiyla çift vatandaşlık hükmü getirilmiştir.

TARAFSIZ İDARENİN SAĞLANMASI

Milli Güvenlik Konseyi'nce yasalarda yapılan değişiklikler ve çıkarılan yeni yasalarla ülkede büyük ölçüde zaafa uğratılmış olan Devlet otoritesi kısa zamanda tüm yurtta yeniden sağlanmıştır. Buna ilişkin olarak alınan tedbirler içerisinde ülkede tarafsız idareyi gerçekleştirmek üzere, 1930 tarihini taşıyan 1580 sayılı Belediye Kanunu ile 1329 tarihli İdare—i Umumiyeyi Vilayet Kanunlarında değişiklik yapılarak, Belediye Meclisleri ile İl Genel Meclisleri feshedilmiş, Belediye Başkanları görevlerinden alınmışlardır. Böylece partili olan kişilerin görevlerine son vermekle tarafsızlık ilkesine uygun bir yönetim tesis edilmiştir.

Çıkarılan yeni bir kanunla Cumhuriyetin kuruluşundan itibaren Devletin temsilcisi olarak ülkenin en küçük yerleşme biriminden, en büyük yerleşme merkezlerine, en mahrumiyet köşelerinden en gelişmiş yörelerine kadar memleketin her yerinde eğitim ve öğretim hizmetlerini yürüten öğretmenlerimize bu hizmetlerinin özelliği olarak tazminat verilmesi sağlanmıştır. Memleketimizin ekonomik, sosyal, kültürel ve ulaştırma şartları dolayısıyla yaşama ve çalışmalarda zorluk ve darlık gösteren yerlerdeki okullarımızda mevcut açığı giderebilmek ve Büyük Atatürk'ün "*Yeni nesil sizin eseriniz olacaktır*" dediği öğretmenliğin saygınlığının artırılarak mesleğe özen sağlamak bakımından bu Kanunun çıkarılması çok yararlı olmuştur.

Diğer taraftan, yeni ülkede sosyal adaletin sağlanması bakımından memur, işçi ve emekli dul ve yetimlerin gelirlerini artırıcı yasal önlemler süratle alınmıştır.

TC Emekli Sandığı Kanununda yapılan bir değişiklikle emekli, adi malül, vazife malülü olanlara, dul ve yetimlerin herbirine ödenecek aylıklara ait gösterge tabloları değiştirilerek maaşları arttırılmıştır.

Kamu ve özel sektörde çalışan işçilerin kanunla belirlenmiş hallerde işten ayrılmaları veya emekliye ayrılmaları hallerinde kendilerine ödenecek kıdem tazminatı ile ilgili 1475 sayılı Kanunun 1927 sayılı Kanunla değişik 14'ncü maddesinin Anayasa Mahkemesi'nce iptali üzerine bu konuda farklı uygulamalara geçilmiş idi. İşçilere ödenen aşırı farklı kıdem

tazminatları iş barışını bozmuş, ekonomiyi ters yönde etkilemiş ve sosyal dengesizliklere sebep olmuştur. İşte, bu duruma olumlu bir çözüm bulmak maksadıyla Milli Güvenlik Konseyi, kıdem tazminatı sorununu 12 Eylül 1981 tarihinden geçerli olmak kaydıyla yeniden düzenlemiş, tazminatlarda verilecek ücret tavanını tesbit etmiştir. Böylece, farklı uygulamalar ortadan kalkmıştır.

SOSYAL ADALETİN SAĞLANMASI - ÜRETİM ÇALIŞMA HAYATININ CANLANDIRILMASI

Diğer taraftan, ülkemiz ekonomisinin sağlam ve istikrarlı bir yapıya kavuşturulabilmesi için getirilen ekonomik tedbirler yanısıra, ele alınması gerekli en önemli konulardan biri de, vergi politikası ve vergi sisteminde yapılacak değişiklikler idi. Bundan önce bütün kalkınma planlarında yer verilmesine rağmen vergi sistemini iyileştirecek ve özellikle gelir vergisi yoluyla sosyal adaleti sağlayacak hiç bir değişiklik bugüne kadar yapılamamış idi.

Bu defa gelir vergisi, kamuya kaynak sağlayan, gelir dağılımını etkileyen ve ekonomiyi yönlendiren bir sistem olarak;

1—Mevcut yapıyı daha adil hale getirmek,

2—Verginin verimliliğini arttırarak, kamu harcamalarını sağlıklı kaynaklara dayandırmak,

3—Ekonomideki değişme ve gelişmeleri yakından izleyebilecek bir esneklik kazandırarak vergi kayıplarına önleyici yeni müesseseler getirmek üzere üç ana hedef dahilinde yeniden gözden geçirilmiştir.

Böylece yeni vergilere başvurulmadan mevcut sistemin iyileştirilmesi, vergi toplama ve kontrolde etkinliğin arttırılması, vergi yükünün adil bir şekilde dağıtılması, vergi politikasının temel ilkesi olan *"ödeme gücüne göre vergilendirme"* nin gerçekleştirilmesi, eşit gelirler arasında sosyal adalet gayesine uymayan bir ayırımın önlenmesi, vergi tarifesinin müterakkilik esprisine uygun olarak yeniden düzenlenmesi yatay vergi eşitliğini zedeleyen ayrıcalıkların kaldırılması yönünde yeni ve köklü değişiklikler yapılmıştır.

Yapılan bu düzenlemeler sonucunda, *"En az geçim indirimi"* *"genel indirim"* şekline dönüştürülmüş. Örneğin; 5 çoçuklu bir aile için bu miktar yıllık 6480 TL'dan 21.600 TL'ya yükseltilerek bütün mükelleflere belirli bir rahatlık getirilmiştir. Bu durumda daha önce 5 çocuklu evli bir mükellef 6480 TL'nin vergisi olan 925 TL'lik bir indirimden istifade ederken, yapılan

yeni düzenlemeye göre aynı mükellef, 21.600 TL'nin vergisi olan 8640 TL gibi önemli bir vergi indiriminden faydalanmış olmaktadır.

Yine bu Kanun ile ayrıca, muafiyet ve istisnalar, tarife, ticari kazançlar, zirai kazançlar, gayri menkul sermaye iratları, menkul sermaya iratları, ihtiyari, toplama, stopaj ve oto kontrol sistemlerinde de önemli değişiklikler yapılmıştır.

5422 sayılı Kurumlar Vergisinde yapılan değişiklikle Türk Vergi sistemi genel olarak vergide adalet, genellik, eşitlik, verimlilik ve ekonomik düzenlenmelerle paralellik prensipleri dikkate alınarak yeniden düzenlenmiştir. Bunun neticesi olarak büyük ölçüde sekteye uğramış kalkınma hamlemize, üretim ve yatırımların artmasına kaynak temin edilmiştir.

Yine 1318 sayılı Finansman Kanununun Taşıt alım vergisine ilişkin maddeleri taşıt alım vergisine ilişkin maddelerinde taşıt fiyatlarında meydana gelen artışlar ve para değerindeki değişmeler dikkate alınarak yeniden düzenlenmiştir.

Aynı Kanunun Bina İnşaatı vergisine ilişkin maddelerinde de değişiklik yapılmıştır. Bina İnşaat vergisi anlaşmazlıkları ortadan kaldırılarak, verginin etkinliğini arttıracak, uygulamayı kolaylaştıracak şekilde bazı düzenlemelere gidilmiştir. Belediye sınırları içerisinde veya mücavir sahalarda yapılan her türlü inşaatlar ile ruhsatsız inşaatlar da vergi kapsamına alınmış, bina inşaat vergi tablosunda belirtilen tarifeler modern vergi anlayışına göre yeniden düzenlenmiştir.

197 sayılı Motorlu Kara Taşıtları Vergisi Kanununda 18 yıllık uygulama süresi içinde değişen ekonomik ve sosyal şartlara göre hiçbir değişiklik yapılmamış olması, bu verginin etkinliği ve verimliliğini geniş ölçüde yitirmesine yol açmıştı. Bu nedenle spesifik tarifeli bir vergi olan Motorlu Kara Taşıtları Vergilerinde de gerekli değişiklikler yapılmıştır.

198 sayılı Emlak Alım Vergisi Kanununda yapılan değişikliklerle vergi mükellefi mükellefinin tayininde ortaya çıkan karışıklıklar giderilmiş, verginin mükellefi belirlenmiş, beyanname verme ve tarh zamanı hususları açıklığa kavuşturulmuştur.

Yine bilindiği gibi günümüz vergiciliğinde başarı maddi vergi kanunlarının mükemmeliyetinden ziyade iyi bir uygulamaya bağlıdır. Bu nedenle vergi uygulama prensip ve esaslarını belli eden Vergi Usul Kanunu vergide adalet, güvenlik ve etkinlik sağlamada özel bir önem taşımaktadır. Ancak, 1950'de meydana getirilen bu Kanun o günden bu yana köklü bir

gözden geçirmeye tabi tutulmamıştır. Kanunda yer alan bazı müesseseler eskimiş ve ihtiyaçlara cevap veremez duruma gelmiş, bir kısım müesseselerin de günün şartlarına ve sosyal iktisadi bünyemize uymadığı görülmüştür. Bu amaçla, mevcut vergilerin verim ve etkinliğinin arttırılması, maddi vergi kanunlarında yapılacak değişikliklerle birlikte uygulama kanunu olan Vergi Usul Kanununda da uygulamanın iyileştirilmesi suretiyle vergi hasılatının yükseltilmesini sağlayıcı nitelikte değişiklikler yapılmıştır.

İşte, yukarıda özetle verilen ve yıllardır acilen çıkarılması üzerinde halkın her kesiminin birleştiği ve fakat özellikle siyasiler arasındaki gereksiz sürtüşmelerden dolayı bir türlü çıkarılamamış bulunan yeni vergi değişiklik ve düzenlemeleri gerçekleştirilmiştir. Böylece toplumda sosyal adalet ve sosyal barışın sağlanması yönünde çok önemli adımlar atılmıştır.

KAMU HİZMETLERİNİN İYİLEŞTİRİLMESİ

1948 yılından beri yürürlükte bulunan 5237 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu, bir yandan paramızın değerinde meydana gelen değişmeler ve öte yandan hızlı şehirleşme sonucu Belediyelerimize verilmiş olan hizmetlerdeki artışlar sebebiyle bilindiği gibi artık ihtiyaca cevap veremez hale gelmiştir.

Diğer taraftan Anayasa Mahkemesince 5237 sayılı Kanunla ilgili olarak ittihaz edilen bazı kararlar, esasen gelir kaynakları çok sınırlı olan Belediyelerimizin gelir kalemlerinden önemli bir kaçının tahakkuk ve tahsil olanağını ortadan kaldırmış ve dolayısıyla Belediyelerimizin gelirleri biraz daha azalmıştı.

12 Eylül kollama ve koruma harekatından sonra Belediyelerin yeterli mali olanaklara sahip kılınması amacıyla başlatılan çalışmalar muvacehesinde bilindiği gibi önce 2380 sayılı Belediyelere ve İl Özel İdarelerine genel bütçe gelirlerinden pay verilmesi hakkındaki Kanunla merkezi idare vergi gelirlerinin yüzde 5'nin Belediyelere otomatik olarak dağıtılması hükme bağlanmıştı.

Bu Kanunun arkasından Belediyelerin öz gelirlerini günün koşullarına göre düzenlemeyi amaçlayan Belediye gelirleri Kanun tasarısı, yıllardır finansman yokluğu içinde kıvranan Belediyelerin bu sorunlarına çare olmak üzere kanunlaşmıştır.

BÖLÜM XVI

HUZURLU YAŞAMA DOĞRU

ANARŞİ VE TERÖRLE MÜCADELE

Ülkede huzurun yeniden sağlanması, milli birlik ve bütünlüğün korunması için ilk hedef; anarşi, terör ve bölücü odakların kurutulması idi. 12 Eylül sabahından itibaren bu hedefe yönelik operasyonlar kesin netice verecek şekilde tüm yurtta başlatılıyordu. Yıkıcı ve bölücü eşkiya çeteleri, halkın da büyük desteği ile silahlarıyla birlikte ele geçirilerek Türk adaletine teslim ediliyorlardı.

Güvenlik kuvvetlerinin ciddi ve üstün gayretleriyle büyük çapta çökertilen yasa dışı bölücü ve yıkıcı örgütlerin militanları; yakalanmaları sonrasında, ülke bütünlüğüne yönelik haince eylemlerini, işledikleri hunharca cinayetleri, oluşturdukları ***"kurtarılmış bölgeleri"***, kurdukları uydurma ***"halk mahkemelerini"***, gerçekleştirdikleri yaralama, bombalama, gasp ve soygun olaylarını, halktan zorla nasıl para ve mal aldıklarını, nerelerde saklandıklarını Türk milletinin huzurunda kendi ağızlarından açıkça itiraf etmişlerdir.

Devlet otoritesinin boşluğundan yararlanarak halk üzerinde baskı ve korku yaratan eylemci solun faaliyetleri konusunda Fatsa'lı bir vatandaş o günleri şöyle anlatıyordu:

"12 Eylül'den önce Çamaş'da teröristler halk mahkemesi diye bir mahkeme kurmuşlardı. Çamaş'da herhangi bir olayın meydana gelmesi halinde Türkiye Cumhuriyeti Devletine değil, buradaki halk mahkemesine gideceksiniz diye halkı baskı altında tutuyorlardı. Bir adam vurulmuşsa, biz çözeriz, devlete vergi vermeyin diyorlardı. Devletin askeri için ise, oligarşinin askeri tabirini kullanıyorlardı... Bu nahiyemizi dışarıdan gelenler berbat ettiler. Vatanın bir parçasını buradan bölmek istediler... Demirci köyünden Halit Demirci isimli bir arkadaşı ve daha nicelerini halk mahkemesinde yargılayıp aylarca hapsettiler. Fatsa'ya mahkemeye giderseniz canınızı yok bilin dediler.."

UYDURMA MAHKEME BANDLARI

Yasa dışı yıkıcı ve bölücü örgütlerin kurdukları uydurma mahkemelerde işkenceye tabi tutulanların feryatları ses bandlarına kayıt ediliyor, bir silah sesinin duyulmasıyla sona eren yargılamanın bandları baskı unsuru olarak masum yurttaşlara dinletiliyordu. Bir operasyon sırasında ele geçen bu bandlardan birinde şu konuşmalar yer alıyordu:

"—Sen faşistsin, buradaki faşistlerin ele başlarıyla işbirliği içerisindesin. Halka karşı ihaneti örgütleyen bu insanların başarıya ulaşması için onların her türlü emirlerini yerine getirmek üzere elinden gelen her şeyi yapmışsın. Bu, halka ihanettir. Mahkememizce sana vereceğimiz cezayı şimdiden kabul ediyormusun?

— *..Kabul ediyorum.*

— *Ne ceza olursa olsun bu senin hakkındır, değil mi?*

— *..Evet..*

— *Müstehak etmişsin sen bu cezayı, değil mi?*

— *..Kabul ediyorum, her şeyi kabul ediyorum..*

— *Herşeyi kabul ediyorsun..?*

— *..Evet, kabul ediyorum..*

— *Bu konuda söyleyecek başka şeyin yok?*

— *..Yok.."*

HALK - DEVLET BÜTÜNLEŞMESİ

Yerleşim bölgelerinin yanısıra, ormanlık ve dağlık arazide amansız bir biçimde takip edilen örgüt elemanlarının evlerde, mağaralarda ve özel olarak yapılmış barınaklarda bir bir yakalanmaya başlanması üzerine, halkın devletine olan güveni yeniden artıyordu. Artık yurttaşlar, yıllardır kendilerini baskı altında tutan, uydurma mahkemelerde yargılayan, evlâtlarını ve yakınlarını acımasızca öldüren gözü dönmüş hainleri ve şüphelendikleri kimseleri güvenlik kuvvetlerine ihbar edebiliyor ve hatta bunları yakalayıp kendileri teslim ediyorlardı.

Fatsa'da yakalan Necati oğlu 1960 doğumlu Reşat Erol adlı bir gizli örgüt elemanı, yakalanmasıyla ilgili olarak şunları söylüyordu:

"—Ben halk tarafından yakalandım. Halk tarafından askerlere teslim edildim. Elimde bir adet otomatik tüfek vardı. Bir tane de ufak 7.65'lik tabanca vardı. Saklandığım yerde beni köylüler buldular daha sonra gelen askerler beni yakaladılar.."

MASKELER DÜŞTÜ

Sapık ideolojilerinin Türkiye'de hiçbir zaman demokratik yollarla iktidar olamıyacağını çok iyi bilen bazı dış güçler ve onların içteki hain işbirlikçileri, ilk hedef olarak ülkede terör ortamı yaratmayı planladılar. Verilen emir; *"Böl ve parçala"* idi.

Bu amaçlarına ulaşmak için örgütler kurdular, insanları öldürdüler, soydular, halk adına halka işkence ettiler. Bu örgütlerden biri de özellikle Doğu ve Güney Doğu Anadolu bölgelerinde faaliyet gösteren Apocular olarak biliniyordu.

Devlet ve millet düşmanı bu örgüt, 1979 Nisanında komünist devlet modeline uygun şekilde parti kimliğine bürünüyor ve yeni bir safhaya geçiyordu. Komünist devlet modeli, parti, yukarıdan aşağıya doğru kongre, merkez komitesi, bölge komiteleri, yerel komiteler, köy ve semt komiteleri ve hücreler olarak örgütlenmişti. Merkez komitesi 7 kişiden oluşuyor, içlerinden 3'ü komünist devlet modeline uygun bir şekilde politbüro'yu teşkil ediyordu. Merkez komitesi dışilişkileri, bölgelerde örgütlenmeyi, bölgeler arasıyla, yurtiçi ve yurtdışı haberleşmeyi, basın ve yayın hizmetini, eğitim, öğretim ve propoganda ile askeri faaliyetleri yürütmekte ve denetlemekteydi. Bu gizli ve bölücü örgüt yurtdışında temsilcilikler de açarak dış güçlerden ve uluslararası tedhiş örgütlerinden yardım ve destek sağlıyordu. Yerel komiteler, semt ve köy komiteleri, hücreler 3'er kişilik gruplardan teşkil edilmişti. Örgüt için bu yeni safha silahtı, eylemdi, kandı, gözyaşıydı..

Bu yeraltı örgütü, askerileşme ve devrimci şiddet konusunda silahlı mücadeleyi esas kabul ediyor, Türkiye'nin içinde bulunduğu siyasal ve ekonomik güçlüklerden yararlanarak dış güçlerden sağlanacak her türlü destek ve yardımla Doğu ve Güney Doğu Anadolu'da sapık hayallerine uygun komünist bir devlet kurmayı hedef kabul ediyordu.

Üyelerini silahlı eğitim görmek amacıyla yurtdışına da gönderen örgüt, Ermeni Gizli Örgütlerinin de yardımıyla keşif, pusu, baskın, haritacılık, taktik, silah bilgisi ve patlayıcı maddeler konusunda üyelerinin uzman olarak yetiştirilmelerini sağlıyordu. Uzman olarak yetiştirilen bu kişiler dönüşlerinde eylemlerin planlayıcısı ve uygulayıcısı oluyorlardı.

Bu gizli örgüt içinde yer alan Batman'ın Suçeken köyünden Mehmet Girgin yakalandıktan sonra örgütün çalışmasıyla ilgili olarak şu açıklamalarda bulunuyordu:

"—..Şam'a getirdiler bizi, daha sonra Lübnan'a geçirdiler ve kendi kamplarına getirdiler. Filistin'deki eğitim kamplarında silah eğitimi, bomba eğitimi, saldırı, savunma biçimleri öğretiliyordu. Diğer yandan düzenli ordunun süngü savaşına kadar varan bazı hareket biçimleri gösteriliyordu. Bu eğitim kamplarında 3 ay kaldıktan sonra bizi Lübnan örgütü denilen Sattül-Şavim örgütüne getirdiler. Buradan da bizi alıp Ermeni Gizli Kurtuluş Örgütüne götürdüler. Bu kampta da bize bomba yapımı ve çeşitleri konusunda dersler verdiler. Burada kaldığımız süre içinde Türkiye'den gelen 50-60 kişinin de Habbaş örgütünde silahlı eğitim gördüklerini biliyorduk.. Bu arada ülkücülere de Falanjist denilen gruplarca Ketay bölgesinde eğitim yaptırılıyordu.. 7 ay sonra Türkiye'ye döneceğimiz söylendi. 2'şer 3'er kişilik gruplar halinde daha önce ayarlanmış kaçakçılar vasıtasıyla, onların arasına karışarak Nusaybin civarında bir yerden ülkeye girdik. Bir subayın ve bir polisin evlerinin bombalanması eylemlerini yaptıktan sonra, örgüt üst yöneticilerinden gelecek yeni emirleri beklerken Güvenlik Kuvvetleriyle karşılaştık, giriştiğimiz çatışma sonucu arkadaşlarımla birlikte yakalandık.."

STRATEJİ NEYDİ ?

Bu gizli bölücü örgüt, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde silahlı mücadele vererek, Marksist-Leninist doğrultuda ayrı bir devlet kurmayı amaçlıyordu.

Amaçlarına erişebilmek için de belirlenen strateji şöyleydi:

— *Önce devlet her türlü yıkıcı propoganda ile masum yurttaşların gözünde azami ölçüde yıpratılarak etkisiz duruma getirilecek,*

— *Daha sonra bölge halkının sempatisi kazanılacak ve gerektiğinde baskı ile halk desteği sağlanacak,*

— *Bu aşamada ideolojik ve politik çalışmalar için kadrolar yetiştirilecek, örgüt yaygınlaştırılacak, bölgede etkili kontrol tesis edilecek,*

— *Nihayet dış destek ile gerilla savaşı verilecek ve tahayyül edilen komünist devlet kurulacaktı.*

12 Eylül'den sonra yakalanan bu örgüt elemanlarından bazıları amaçlarını şöyle itiraf ediyorlardı:

"— Adım Mazlum Doğan, Elazığlıyım. PKK Üyesiyim. Hacettepe Üniversitesi Ekonomi Bölümü 2 nci sınıftan ayrıldım. Ankara'da olduğum sırada PKK'lilerle ilişki kurdum. Parti propoganda işleriyle görevliydim. Amacımız; Marksist-Leninist ilkeler doğrultusunda bir devlet kurmaktı.."

"— Ben Mehmet Hayri Durmuş. PKK örgütünün önder kadrolarındanım. Amacımız, Türkiye'nin denetiminde kabul ettiğimiz parça üzerinde bağımsız, demokratik bir ülke yaratmaktı. İdeolojik olarak Marksist-Leninist tarzda faaliyet yürütüyor, devrimci bir çizgi temelinde mücadelemizi geliştiriyorduk.."

"— Adım M. Emin Çiftkuş. 1962 Hilvan doğumluyum. Ergani öğretmen lisesinden ayrıldım. APO örgütü üyesiyim. Örgütümüzün amaçlarını şöyle belirtebilirim. Birinci olarak, Türkiye toprakları üzerinde Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde bağımsız bir devlet kurmaktı. İlk önceleri Hilvan'da ve benzeri yerlerde kurtarılmış bölgeler kurmak, bu kurtarılmış bölgeleri oluşturduktan sonra bunları birleştirip böylece silahlı bir ayaklanma ile devletin bütün güçlerine karşı, bütün engellere karşı önceleri ikaz, ikaza uymayanları ise, silahlı eylemlerle ortadan kaldırmaktı.

SİLAHLI SAĞ ÖRGÜTLER

12 Eylül'e kadar ülkede yaratılan terör ve tedhiş olaylarının diğer bir sorumlu ortağı da silahlı sağ örgütlerdi. Ülkede yaygınlaştırılmaya çalışılan Marksist ideolojiye karşı, daha ziyade ırkçılık ve Turancılık felsefesiyle mücadeleye girişen sağ örgütler, özellikle 1968'lerden itibaren örgütlenmeye başlamışlardı. Bu gruplar Türkiye'nin çeşitli yerlerinde açılmış komando kamplarında propagandist, istihbaratçı ve vurucular olarak üç grupta fikren ve bedenen sıkı bir eğitime tabi tutulmuşlar ve Üniversiteler başta olmak üzere çeşitli kurum ve kuruluşlarda teşkilâtlanmalarını sürdürmüşlerdi. Böylece büyümeye başlayan ve *"Ülkücüler"* adı verilen bu akım, yükseköğretim kurumlarında hakim olmaya yönelmiş ve sol gruplarla silahlı çatışmaya girmişlerdi.

Silahlı sağ eylemciler, 70'li yılların ortalarından itibaren aynen eylemci solun taktiklerini kullanarak cinayet, suikast ve sabotajlar yaparak legal görünümden yer altı faaliyetlerine kaymışlardı.

Ülkemizin ve milletimizin milli birlik ve bütünlüğünü tahrip etmeyi amaç edinmiş dış mihrakların ve bunların içimizdeki hain maşalarının isteklerine uygun olarak, kardeşi kardeşe kırdırmak için bu mücadele o hale getirilmiştir ki, kendilerine engel olmaya çalışan herkesin kim ve ne olursa olsun acımasızca yok edilmesi en tabii bir hareket olmuştur. Bu gerçek, terör ve tedhişin, ülkemizde kol gezdiği sıralarda hükümetlerin gözü önünde belirgin hale gelmesine rağmen, devletin resmi güvenlik kuvvetleri, her iki taraf üzerine de etkin bir şekilde sevkedilmemiştir. Yanlış bir değerlendirmeyle kanlı eylemlere bir sağ-sol mücadelesi olarak bakılmıştır.

Ülkücü örgütler, komünizmle mücadele maskesi altında Devlete rağmen gizli çeteler oluşturmuşlar, silaha sarılarak ayırım yapmaksızın insanlık dışı suikast ve cinayetler işlemişler, sabotajlar yapmışlar, gasp, soygun ve tehdit eylemlerinde bulunmuşlar, halkı haraca bağlamışlar ve aynen eylemci sol'un yaptığı gibi "*kurtarılmış bölgeler*" oluşturmuşlardır. 12 Eylül öncesinde 156 öldürme ve 140 yaralama olayının eylemci sağ kesimce yapıldığı açıklık kazanmıştır.

12 Eylül'den önce birçok cinayet ve suikast eylemlerine karışan bir silahlı sağ eylemci, yakalandıktan sonra verilen emirleri nasıl uyguladığını şöyle itiraf ediyordu:

"—*...ÜGD Başkanı olan Hasan Küçük, bizi arabayla olay yerine getirdi. Bana bir 14'lü silah verdi. Arkadaşım Necdet'e de Lama Marka büyük bir silah verdi. Olay yerinde yarım saat kadar bekledikten sonra öldürülmesi emri verilen solcu öğretmenin bakkal dükkanına girdiğini gördük. Kapıya yanaştım ve içeriye 5-6 el ateş ettim. Öğretmenin düştüğünü gördüm. Silah sesleri üzerine halk olay yerine toplanmıştı. Yanımda bulunan Necdet ile birlikte havaya ve sağa sola ateş ederek koşarak uzaklaştık. Akdeniz Caddesinde bizi bekleyen arabaya binerek illegal olarak kullanılan Çelik-İş Sendikası binasındaki ÜGD'ye geldik. Orada Hasan bizden silahları aldı...*

Karıştığım bir diğer olay da, İstanbul Belediye Başkan Yardımcısı Bülent Demir'in öldürülmesidir. Yine verilen emir üzerine bu kişiyi sık sık uğradığı Kasımpaşa'daki kardeşinin dükkanında vuracaktık. Olay mahalline yakın bir yerde ben arabayı çalışır vaziyette hazır bulundururken, Necdet'le Osman emri yerine getirdiler ve koşarak arabaya bindiler. birlikte yine Çelik-İş Sendikasına gittik..."

"Beni, Bayrampaşa katliamı olayına da karıştırdılar. Parti Teşkilatında otururken, Enver Kaçar geldi beni bir yere götürmek istediğini Feyza'yı da yanımıza alacağımızı söyledi. Birlikte dışarı çıktık. Partiden iki-üçyüz metre uzaklıkta duran bir arabaya bindik. Bayrampaşa tarafında şimdi nerede olduğunu bilemediğim bir kahveye doğru ilerledik. Kahveye yaklaştığımızda Enver, kendisinin daha önce bu kahvenin civarında komünistler tarafından çevirildiğini, sıkıştırıldığını ve tehdit edildiğini söyledi. Korkmamamızı, öldürmek gayesiyle değil de, korkutmak gayesiyle bir misilleme yapacağımızı ifade etti. Arabadan inmeden çantadan çıkardığı silahları bize verdi. Arabadan indiğimizde kahveye girdim ve silahımı çekerek şahısları duvarın önüne dizdim. Bir el ayaklarına doğru ateş ettiğim sırada arkamda Enver'in elinde otomatik silahla gruba doğru ateş ettiğini gördüm. Ben de, bu kargaşalık içinde ne yaptığımı bilmeden silahımdaki mermileri boşalttım. Daha sonra süratle oradan uzaklaştık. Daha sonra öğrendiğime göre kahvede bulunan şahıslardan 7 kişi ölmüş"

Yine, sağ kesime mensup bir militan yakalandıktan sonra verdiği ifadede şunları söylüyordu:

"İlk eylemim 1974 yılında bir şahsın evinin bombalanması olayıdır. İstanbul'da yüksek öğrenim yaptığım sıralarda İzmir'de iki bombalama, Samsun'da bir bombalama ve Bursa'da bir bombalama hadiselerinde bulundum. Ayrıca, İstanbul Fındıkzade'de iki öğrencinin yaralanması Aksaray'da dört kişinin yaralanması ve Şişli meydanında iki kişinin öldürülmesi olaylarında yer aldım. Bu eylemler içerisine itilmemde en büyük etken Mustafa Verkaya'dır. Zaten eğer biz bugün Türk milleti karşısında suçlu isek, asıl hesabın bizleri bu duruma getirenlerden sorulması gerekir. Biz, bize emredilenleri yerine getirdik. Allah Kenan Evren'den razı olsun, gençliği ve bizleri sürüklenmiş olduğumuz çirkeften çıkardı, gelecek kuşakları kurtarmış oldu.."

BÖLÜM XVII

İLK SEKİZ AY

12 Eylül'ü takipeden ilk ay baz alındığında; 12 Eylül 1980 tarihinden bu yana geçen 8 ayda işlenen suçların seyri şöyle olmuştur:

— 12 Eylül - 11 Ekim 1980 arasında işlenen 1.146 suç sayısı Mayıs 1981'de yüzde 70 azalma ile 358'e, ölüm sayısı yüzde 82 azalma ile 69'dan 13'e düşmüştür.

— Yaralı sayısı yüzde 99 azalma ile 151'den 9'a,

— Afiş, pankart asma, bildiri dağıtma suçları yüzde 65 azalma ile 592'den 209'a,

— Gasp suçları yüzde 50 azalma ile 151'den 78'e,

— Silahlı saldırı suçları yüzde 85 azalma ile 138'den 22'ye,

— Patlayıcı madde atma ve kundaklama suçları yüzde 93 azalma ile 110'dan 8'e,

— Darp, tehdit ve benzeri suçlar ise yüzde 70 azalma ile 138'den 41'e düşmüştür.

Operasyonlarda ele geçirilen silahların her ay bir önceki aya oranla artarak devam ettiği ve önümüzdeki dönemlerde de devam edeceği anlaşılmaktadır. 12 Eylül'den itibaren baz olarak Mayıs ayında, bir önceki aya kıyasla iki misli daha fazla silah ele geçirilmiştir. Bu durum, 12 Eylül öncesi dönemlerdeki otorite boşluğundan yararlanan dış ve iç mihrakların ve vatan hainlerinin, ülkemizi nasıl bir silah deposu haline getirdiklerini açık olarak göstermektedir.

Diğer yandan, Türkiye'yi bu hale getiren silah kaçakçısı örgütler de birer birer meydana çıkarılmaktadır. Bunlardan bir kısmının sıkıyönetim askeri mahkemelerinde davaları görülmekte, bir kısmının da soruşturmaları derinleştirilerek sürdürülmektedir.

Sıkıyönetimin ilk ilan edildiği 26 Aralık 1978 tarihinden 12 Eylül 1980 tarihine kadar geçen 21 aylık dönem içerisinde Sıkıyönetim askeri mahkemelerine 15.375 dava dosyası intikal etmiş ve bunlardan 5.347 dosya karara bağlanmıştır. 12 Eylül'den sonra geçen 8 aylık dönemde ise Sıkıyönetim askeri mahkemelerine 6.497 dava dosyası gelmiş, buna

karşılık 8.387 dosya sonuçlandırılmıştır. 12 Eylül itibariyle karara bağlanan dosya sayısının toplam dosya sayısına oranı yüzde 35 iken, bu oranın 12 Eylül 1980'den 11 Mayıs 1981 tarihine kadarki dönemde yüzde 125'e yükseldiği ve mahkemelerin çalışma temposunda da yüzde 90 oranında bir sürat artışı, 12 Eylül'ü takiben çıkartılan yeni yasalarla yargıya işlerlik kazandırılması ve askeri mahkemelerin sivil savcı ve hakimlerle takviye edilmesinden ileri gelmiştir.

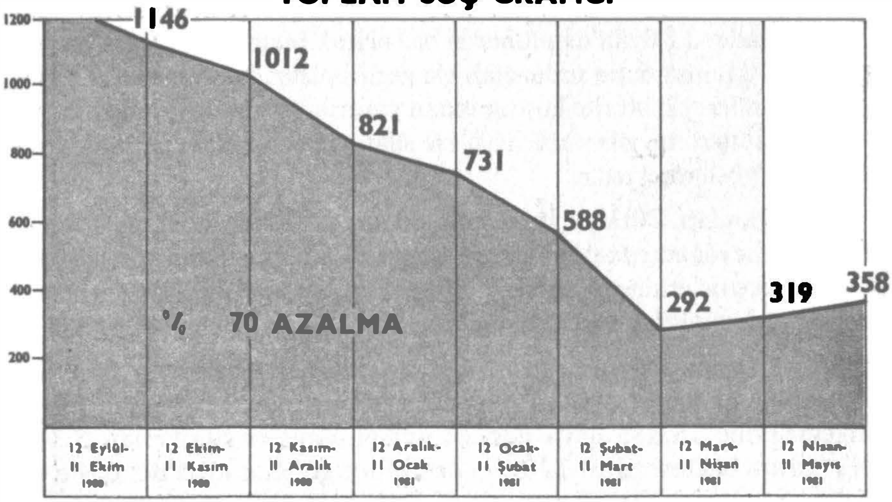
12 Mayıs 1981 tarihi itibariyle ideolojik suçlarla ilgili olarak 4.681 kişi gözaltında, 20.678 kişi tutuklu, 1469 kişi de mahkum olarak toplam 26.828 kişi cezaevlerinde bulunmakta idi.

Diğer yandan, her geçen gün söndürülmeye devam edilen terör odaklarının köklerine inildikçe bunların propagandaya ağırlık verdikleri, bu yönden özellikle yurt dışında yoğun bir kampanyaya giriştikleri bilinmektedir.

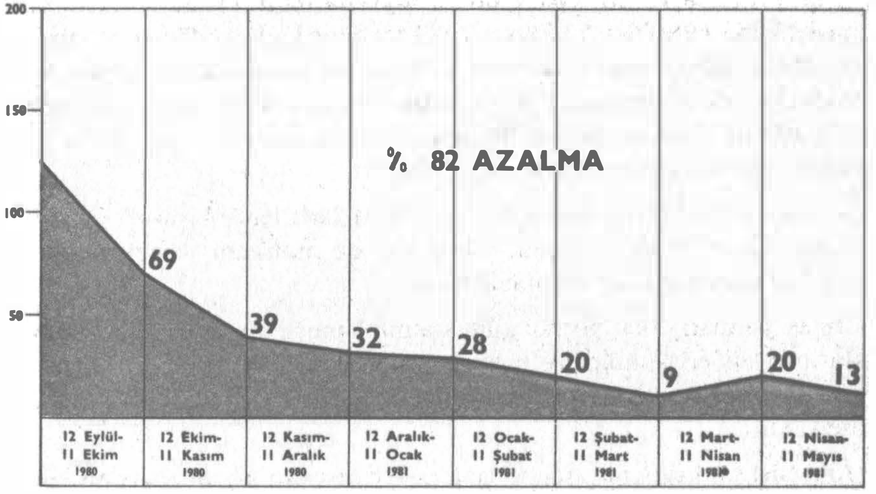
Ülkemizi bir kan gölü haline getiren terörist örgütlerle 8 aydan beri yürütülen amansız mücadelede önemli mesafeler alınmış, devlet otoritesi temin edilerek toplum huzuru sağlanmıştır. Bu mücadeleye vatansever halkımızın katkıları büyük olmuştur.

12 Eylül'den itibaren ilk 8 aylık dönemde meydana gelen olaylarla ilgili suç grafikleri ise şöyledir:

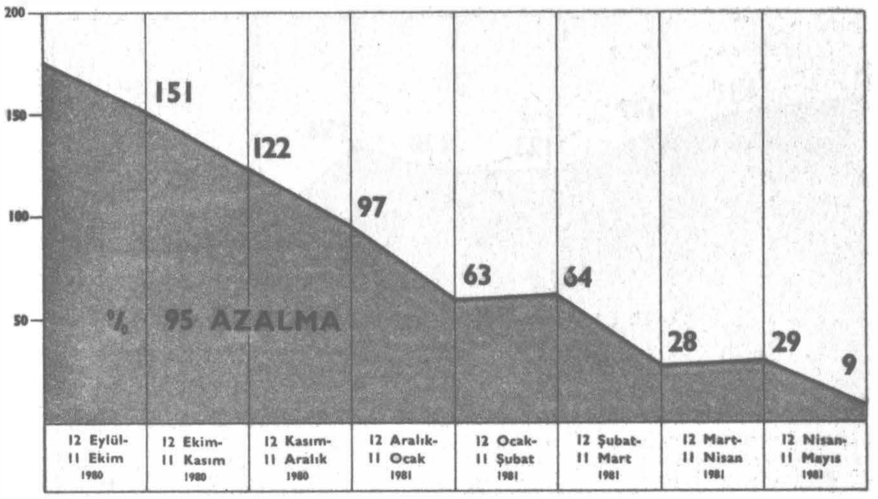
TOPLAM SUÇ GRAFİĞİ

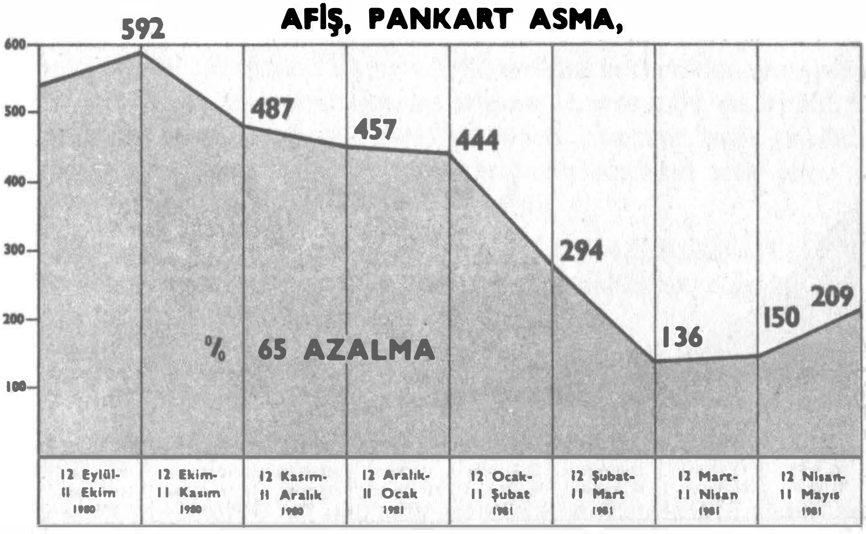
ÖLÜM SUÇ GRAFİĞİ

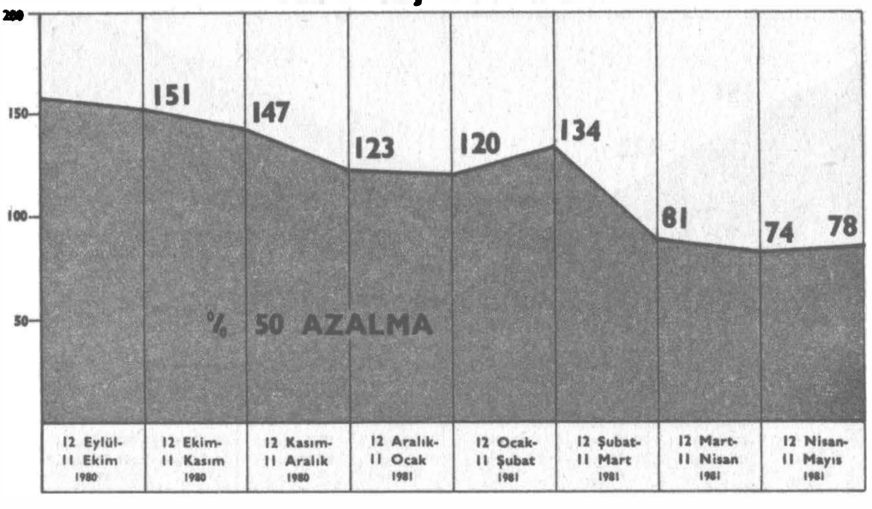
YARALAMA SUÇ GRAFİĞİ

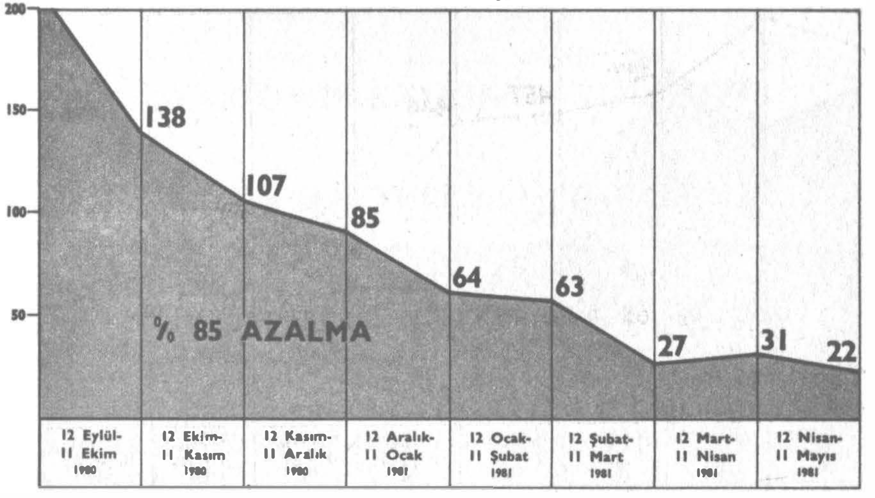
AFİŞ, PANKART ASMA,

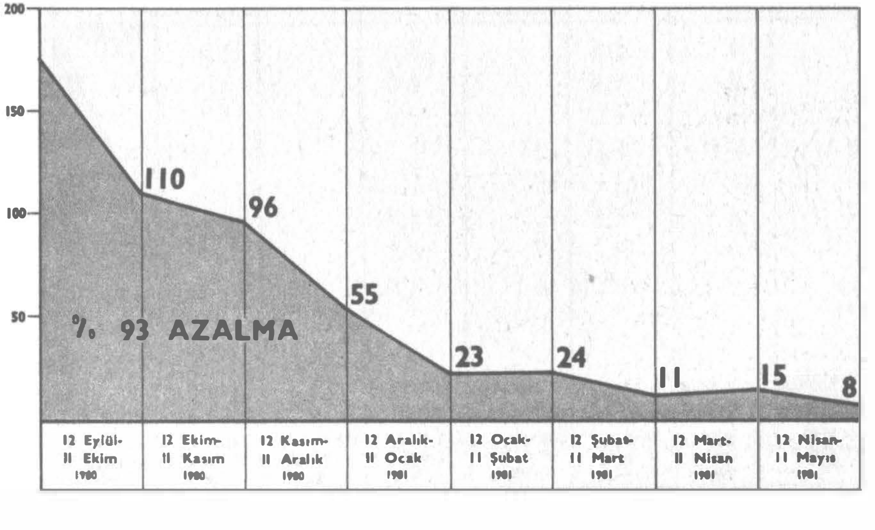
GASP SUÇLARI GRAFİĞİ

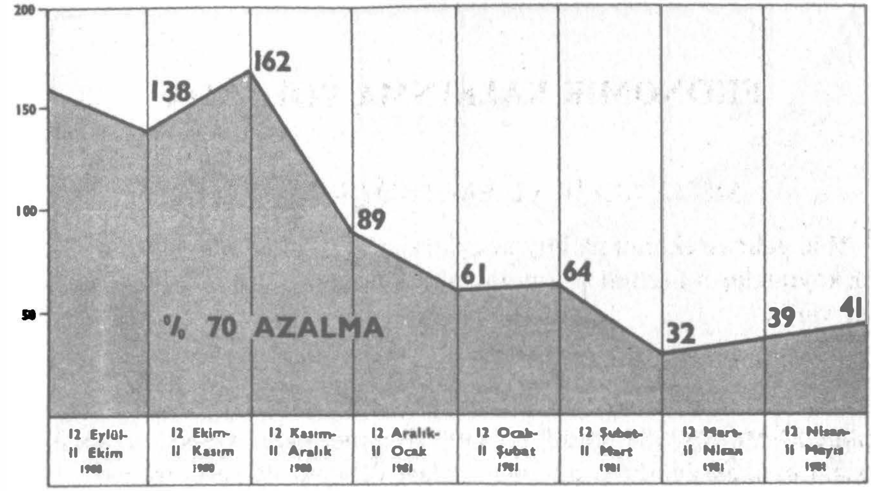
SİLAHLI SALDIRI SUÇLARI GRAFİĞİ

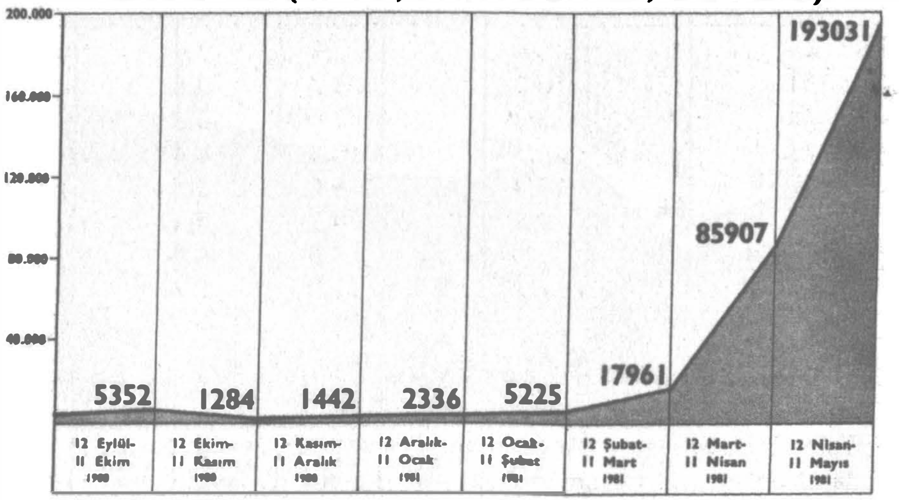
PATLAYICI MADDE ATMA ve KUNDAKLAMA SUÇLARI GRAFİĞİ

DARP, TEHDİT ve DİĞER SUÇLAR GRAFİĞİ

OPERASYONLARDA ELE GEÇİRİLEN SİLAHLARA AİT GRAFİK (TÜFEK, MAK. TABANCA, TABANCA)

BÖLÜM **XVIII**

EKONOMİK KALKINMA YOLUNDA

MİLLİ GELİR VE EKONOMİK BÜYÜME

Milli gelir ve ekonomik büyümeyi birbirlerini tamamlayan iki açıdan, yani; kaynakların üretimi ve kaynakların kullanımı açısından incelemekte yarar vardır.

a. Kaynakların Üretimi:

GSMH ve Sektörel Bileşimi: Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE) tarafından yapılan 14 Mayıs 1981 tarihli en son tahminlere göre GSMH ve sektörel bileşiminin sabit fiyatlarla büyüme hızları Tablo 1. de verilmiştir.

Tablo 1.

GSHM VE SEKTÖREL BÜYÜME HIZLARI (YÜZDE)
(1968 Fiyatlarıyla)

Sektörler	1974-1977 Yıllık Ortalama	Bir yıl öncesine göre Büyüme Hızları		
		1978	1979	1980
1. TARIM	6.8	2.5	2.9	1.2
2. SANAYİ	10.1	3.7	-5.6	-4.8
a. İmalat	8.3	2.6	-5.3	-5.0
b. Madencilik	22.1	10.3	-14.4	-10.5
c. Enerji	17.4	5.6	3.8	3.2
3. İNŞAAT	7.1	4.1	4.1	0.8
4. HİZMETLER	7.9	3.8	-0.5	0.5
5. GSMH	6.8	2.9	-0.5	-0.7

Kaynak: DİE

Tablo 1 de görüldüğü gibi ekonomimiz 1979 yılında olduğu gibi 1980 yılında da daralmaya devam etmiştir. Gayri Safi Milli Hasılanın (GSMH) büyüme hızı 1980 yılında yüzde -0.7 olarak gerçekleşmiştir. Az bir farkla da

olsa 1980 yılında GSMH büyüme hızı 1979 yılına oranla daha çok düşmüştür.

Ancak burada belirtilmesi gereken önemli bir nokta şudur. Devlet İstatistik Enstitüsü'nün 1980 yılı içinde ilk Milli Gelir tahmini özel kesimde altı aylık, kamu kesiminde yedi aylık üretim rakamlarına dayanılarak 15 Eylül 1980 tarihinde hazırlanmıştı. Bu tahminlere göre 1980 yılında GSMH'nın sabit fiyatlarla o zaman yüzde 2.2 oranında azalacağı öngörülmüştü. Devlet İstatistik Enstitüsü'nün 1980 yılı GSMH'sında yüzde 0.7 lik bir azalma öngören son tahmini Enstitü'nün ilk tahminlerine göre ekonomimizdeki milli gelir düşüşlerinin büyük ölçüde yavaşladığını göstermektedir.

Bu gelişmenin temelinde, 12 Eylül 1980 tarihinden önceki dönemde mevcut anarşi ortamının, grev, lokavt vb. sosyal çalkantıların özellikle imalat sanayi, madencilik, ithalat ve dış alem gelirleri üzerinde olumsuz etki yaratarak bu sektörlerde beklenen üretim artışı ve gelişmenin gerçekleşmesini engellemiş olması; buna karşılık, 12 Eylül'den sonra gelen istikrar ortamının sağladığı iş güvenliğinin üretimde olumlu etkilerini göstererek 1980 yılı dördüncü üç aylık döneminde önceki aylara oranla hissedilen bir gelişme ve üretim artışını gerçekleştirmiş olması nedeni yatmaktadır.

Benzer gelişmeler Gayri Safi Milli Hasıla'nın sektörel bileşiminde de gözlenmektedir. Özellikle tarım sektöründe büyüme hızı 1980 yılında yüzde 1.2 ile nüfus artış hızının da gerisinde kalmıştır. Sanayi Sektöründe büyüme hızları gerek 1979 ve gerek 1980 yıllarında negatiftir. Böylece, Gayri Safi Milli Hasıla içinde sanayi sektörünün payı geçmiş yıllara oranla düşmüştür. Sanayinin bir alt sektörü olan enerji sektöründe az da olsa bir büyüme sağlanmış (yüzde 3.2) ancak bu oran 1974-1977 ve hatta 1978 yıllarında gerçekleştirilen büyüme hızlarının bir hayli altında kalmıştır.

En göze çarpan düşüşler imalat ve madencilik sektörlerindedir. Planlı dönem boyunca genellikle en yüksek büyüme hızlarını gerçekleştirebilen imalat sanayi sektörü ekonomik krizden çok etkilenen sektörlerin başlarında gelmektedir. Bu sektördeki büyüme hızları 1977 yılından sonra azalmaya başlamış ve 12 Eylül 1980 dönemi öncesinin istikrarsız sosyo-ekonomik ortamında, grev, lokavt ve girdi teminindeki büyük güçlükler nedeniyle nihayet 1979 ve 1980 yıllarında negatif olmuştur.

Tüm sektörler içinde en yüksek düşüşler madencilik sektöründe olmuştur. 1974-1977 büyüme hızı ortalaması yüzde 22.1 olan bu sektörde 1979 ve 1980 yıllarında büyüme hızı sırasıyla yüzde -14.4 ve -10.5 olmuştur.

İnşaat sektörü 1980 yılında az da olsa bir büyüme sağlayabilmiş (yüzde 0.8) ancak 1979 yılı büyüme hızına oranla (yüzde 4.1) bu oran çok yetersiz kalmıştır.

b. Kaynakların Kullanımı:

Ekonominin elinde bulundurduğu kaynaklar iki bölümden oluşmaktadır. Bunlar; (a) yurt içinde üretilen Gayri Safi Milli Hasıla ile, (b) yurt dışından sağlanan kaynaklardır.

Bu şekilde yaratılan ve elde edilen kaynaklar tüketim ve yatırım olarak iki şekilde kullanılmaktadırlar. Böyle bir ayırım ve onun analizi ekonomimizin gelecekteki büyüme hızlarını etkilemesi açısından önem taşımaktadır.

Tablo 2 de toplam kaynakların 1979 ve 1980 yıllarında yurt içi ve yurt dışı bölümleri ile tüketim ve yatırımlar arasında dağılımı verilmiştir. Tablo 2. de kullanılan verilerin 1979 yılına ait olanlarının tümü 1981 Yılı Programından alınmıştır. Ancak DPT, Devlet İstatistik Enstitüsü'nün en son milli gelir tahminine göre kaynakların kullanımını 1980 yılı için tahmin etmemiştir. Tablo 2 de ki 1980 yılı verileri ve DPT, DİE, Maliye Bakanlığı ve diğer kaynaklardan sağlanan bilgiler ışığında M G K, Mali ve Ekonomik İşler Dairesi'nce düzenlenmiştir.

Tablo 2. ***KAYNAKLARIN KULLANIMI***

(Yüzde dağılım)

	1979	1980
1.Gayri Safi milli Hasıla	98.1	95.2
2.Dış Kaynak	1.9	4.8
3.Toplam Kaynaklar (1 + 2)	100.0	100.0
4.Sabit Sermaye Yatırımları	18.3	16.2
(a) Kamu	10.5	10.2
(b) Özel	7.8	6.0
5.Stok Değişmeleri	2.8	7.6
(a) Kamu	2.1	4.2
(b) Özel	0.7	3.4

6.Toplam Yatırımlar (4 + 5)	21.1	23.8
(a) Kamu	12.6	14.4
(b) Özel	8.5	9.4
7.Toplam Tüketim	78.9	76.2
(a) Kamu	12.8	11.5
(b) Özel	66.1	64.7

Buna göre, toplam kaynakların yurt içi ve yurt dışı oranları karşılaştırıldığında 1980 yılında ekonomimizin 1979 yılına oranla daha fazla yurt dışı kaynaklara dayandığını görmekteyiz. 1979 yılında toplam kaynakların yüzde 98.1'i yurt içinde yaratılmış iken bu oran 1980 yılında yüzde 95.2 olmuştur.

İzlenen sıkı para ve geçmişe oranla yüksek faiz politikalarının bir sonucu olarak düşen efektif taleple birlikte 1979 yılına göre 1980 yılında toplam kaynakların daha az bir bölümünün tüketime ayrıldığını görmekteyiz. 1979 yılında toplam kaynakların yüzde 78.9'u tüketime ayrılmışken, 1980 yılında yüzde 76.2'si tüketime ayrılmıştır. Tüketim oranlarındaki bu düşüş kamu'ya oranla özel tüketim harcamalarında daha belirgindir.

Tüketim mallarına olan talebin düşmesi yanı sıra sabit sermaye malları (makine, teçhizat ve inşaat) 1980 yılında ayrılan fonların toplam kaynaklar içindeki payı 1979 yılına oranla düşmüştür. 1979 yılında toplam kaynakların yüzde 18.3'ünü oluşturan sabit sermaye yatırımları 1980 yılında yüzde 16.2'ye düşmüştür. Yine, bu düşüş özel kesimde daha belirgindir. Toplam kaynaklar içinde sabit sermaye yatırımlarına ayrılan fonların payının azalmasında tüketim mallarına olan efektif talebin düşmesi ile birlikte, izlenen yüksek faiz politikasının da katkısı olduğu çeşitli piyasa araştırması sonuçlarına göre çıkmaktadır.

Efektif talebin düşmesi ve 12 Eylül 1980 den sonra gerçekleştirilen üretim artışları sonucu 1980 yılında stok birikmeleri normal trendin üzerine çıkmıştır. 1979 yılında toplam kaynakların ancak yüzde 2.8'i stok değişmeleri, yani sonraki dönemlerde kullanılmak üzere ayrılmışken, 1980 yılında bu oran yüzde 7.6'ya çıkmıştır.

Batı ekonomilerinde genellikle arzu edilmeden, istenmeden ortaya çıkan bu arz fazlaları Türkiye açısından bilinçli bir program ve planla ihracat gelirlerine dönüştürülebildikleri oranda bir anlam ifade edecektir. Ancak böyle bir yapının sağlıklı bir şekilde devamı bu arz fazlalarını

yanlızca talebi baskı altında tutarak değil ama aynı zamanda üretimde büyük artışlar sağlayarak mümkün olacaktır. Böylece arz fazlası ve ihracat ekonomik durgunluğun bir sonucu değil, büyümenin bir sonucu olarak ortaya çıkmış olacaktır.

ÜRETİM

a. Tarımsal Üretim.

Tarım ürünlerinin mevsimlik niteliklerinden dolayı tarımsal üretim durumu ancak yıllık gerçekleşme miktarları dikkate alınarak değerlendirilmiştir.

1980 yılı başlıca tarımsal ürünlerin üretim miktarları, 1979 yılı gerçekleşmeleri ile karşılaştırmalı olarak Tablo 3. de verilmiştir. 1980 yılı rakamları henüz geçici olmalarına rağmen, önemli sapmalara uğrayacakları beklenmemektedir.

Tablo 3.

ÖNEMLİ TARIM ÜRÜNLERİ ÜRETİMİ

(Ton)

Ürünler	1979	1980	Yüzde Değişme
Buğday	17.500.000	16.000.000	-8.6
Arpa	5.240.000	5.350.000	2.1
Pirinç	225.000	175.000	-22.2
Nohut	225.000	275.000	22.2
Fasulye	165.000	160.000	-3.0
Mercimek	183.000	195.000	6.6
Tütün	206.364	235.000	13.9
Şekerpancarı	8.759.726	6.766.000	-22.8
Pamuk	476.207	483.000	1.5
Zeytin	430.000	1.350.000	211.0
Çay	555.122	478.000	-13.9
Fındık	300.000	240.000	-20.0
İncir	200.000	205.000	2.5
Ayçiçeği	590.000	750.000	27.1

Kaynak: DİE.

Bir önceki milli gelir ve ekonomik büyüme bölümünde de belirtildiği gibi tarım sektöründe yaratılan net gelirler (katma değerler) 1980 yılında diğer bazı geçmiş yıllara oranla nüfus artış hızının da gerisinde kalan bir büyüme sağlamıştır. Üretim açısından incelediğimiz zamanda bu sektörün durumu benzer bir eğilim göstermektedir. Özellikle buğday, pirinç, çay ve fındık üretimleri büyük boyutlarda düşmüştür. Ayçiçeği, zeytin ve tütün dışındaki ürünlerde ise ancak marjinal artışlar sağlanmıştır. Zeytinde görülen büyük artış bu ürünün "bir-yıl-iyi", "bir-yıl-kötü" niteliğinden gelmektedir. 1980 yılı zeytin için "iyi-yıla" rastlamıştır. Ayçiçeğindeki artışta destekleme politikasının önemli bir katkısı olmuştur.

b. Sinai Üretim:

1979 Yılı Eylül-1980 Yılı nisan 8 aylık dönemi ile 1980 Yılı Eylül-1981 Yılı Nisan 8 aylık döneminde bazı temel ve kritik malların kümülatif üretimleri mukayeseli olarak Tablo 4. de verilmiştir.

Tablo 4.

SANAYİ MALLARI ÜRETİMİ

MALLAR	1979-1980 Eylül-Nisan 8 Aylık	1980-1981 Eylül-Nisan 8 Aylık	Yüzde Değişme
Elektrik (Gwh)	14.988.6	16.404.0	9.4
Linyit (Bin ton)	8.768.4	10.578.7	20.6
Taş Kömürü (Bin ton)	2.429.3	2.523.2	3.9
Benzin (Bin ton)	1.329.7	1.214.5	-8.7
Motorin (Bin ton)	1.787.9	2.007.4	12.3
Fuel-Oil (Bin ton)	3.025.1	3.147.8	4.1
Ham Petrol (Bin ton)	1.672.3	1.499.6	-10.3
PVC (ton)	16.712.0	22.300.0	33.4
Polietilen (ton)	11.561.0	11.487.0	-0.06
Karbon Siyahı (ton)	11.244.0	11.757.0	4.6
Polistren (ton)	6.554.0	7.670.0	17.0
Kaprolaktam (ton)	12.958.0	6.948.0	-46.4
Sentetik Kauçuk (ton)	14.750.0	15.824.0	7.3
Gübre (Bin ton)	2.212.7	3.942.5	78.2

Çimento (Bin ton)	6.865.0	8.194.0	19.4
Filtreli Sigara (ton)	15.097.0	27.152.0	79.9
Filtresiz Sigara (ton)	12.664.0	19.132.0	51.1
Toplam Şeker (Bin ton)	971.5	854.0	-12.1
Kâğıt (ton)	182.823.0	217.134.0	18.8
Ham Demir (Bin ton)	1.246.6	1.342.5	7.7
Sıvı Çelik (Bin ton)	1.485.7	1.633.6	10.0
Kamyon (Adet)	5.545	6.535	17.9
Traktör (Adet)	8.124	17.145	111.0
Otomobil (Adet)	26.179	17.282	-34.0

Tablo'nun incelenmesinden anlaşılacağı gibi, 1980 yılı Eylül-1981 Yılı Nisan 8 aylık dönemini geçen yılın benzer dönemi ile kıyasladığımız zaman 20 civarında temel ve kritik maldan Linyit, PVC, Gübre ve Sigara üretimlerinde önemli oranlarda; diğerlerinde ise daha düşük oranlarda artışlar sağlanmıştır. Üretimi düşen mallar ise şunlardır: Benzin, ham petrol, kaprolaktam ve şeker.

Sınai üretimde enerji açığı, döviz sorunu, iç finansman sıkıntısı ve kredi faiz oranlarının yükselmesi sonucu maliyetlerin artmasının toplam talepte yol açtığı düşme nedenleri ile tam kapasitede faaliyette bulunmanın mümkün olmamasına rağmen, 12 Eylül 1980 tarihinden sonra bazı temel ve kritik malların üretiminde önemli miktarlardaki artışın sağlanmış olması, grev ve lokavtların kaldırılarak ekonomik ve sosyal hayatta istikrar ortamının gerçekleştirilmiş olmasına bağlıdır.

PARA-KREDİ ALANINDAKİ GELİŞMELER

a. Emisyon ve Para Arzı:

İncelenen dönemde emisyon hacmi ve para arzında görülen gelişmeler Tablo 5. de gösterilmiştir.

Tablo 5. *EMİSYON VE PARA ARZI* (Milyar TL.)

	12 Eylül 1980	15 Mayıs 1981	Yüzde Değişme	14 Eylül 1979	16 Mayıs 1980	Yüzde Değişme
Emisyon	253.4	296.4	16.9	153.8	195.0	26.8
Para Arzı	612.7	742.8	21.2	377.9	488.3	29.2

Kaynak: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası

12 Eylül 1980 tarihinden 253.4 milyar TL. olan emisyon hacmi yüzde 16.9 oranında artarak 15 Mayıs 1981 tarihinde 296.4 milyar TL. düzeyine yükselmiştir. Emisyondaki artış oranı, geçen yılın benzer döneminin artış oranının gerisinde kalmıştır. 14 Eylül 1979 - 16 Mayıs 1980 tarihleri arasında kalan dönemde emisyon hacmi yüzde 26.8 oranında artmıştı.

Para arzındaki gelişmeler de emisyon hacmindeki gelişmeleri izlemiş ve para arzı 12 Eylül 1980 - 15 Mayıs 1981 tarihleri arasında kalan dönemde bir önceki yılın benzer dönemine oranla daha yavaş artmıştır.

b. Merkez Bankası Kredileri:

12 Eylül 1980 tarihinde 554.8 milyar TL. olan Merkez Bankası Kredileri yüzde 33.2 oranında artarak 15 Mayıs 1981 tarihinde 738.9 milyar TL. olarak gerçekleşmiştir. Merkez Bankası kredilerindeki artış geçen yılın benzer döneminde yüzde 46.9'luk bir artışla daha fazla olmuştur. Tablo 6.'dan görüldüğü gibi Merkez Bankası Kredilerindeki 12 Eylül 1980 - 15 Mayıs 1981 tarihleri arasındaki artışın daha az olması büyük ölçüde banka kredilerinin reeskont oranlarının arttırılması sonucu kısılması ve tarım kooperatiflerine verilen kredilerin azaltılması ile sağlanmıştır.

Tablo 6.

MERKEZ BANKASI KREDİLERİ
(Milyar TL.)

	12 Eylül 1980	15 Mayıs 1981	Yüzde Değişme	14 Eylül 1979	16 Mayıs 1980	Yüzde Değişme
Hazine	155.9	225.1	44.4	80.4	109.1	35.7
Kamu Kredileri	214.6	221.1	3.0	150.7	158.0	4.8
Banka Kredileri	123.9	192.8	55.6	58.7	134.4	128.9
Tarım Koop.Kredileri.	60.4	99.9	65.4	22.6	57.6	154.9
TOPLAM	554.8	738.9	33.2	312.4	459.1	46.9

Kaynak: Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası

c. Banka Kredileri:

Banka Kredilerindeki gelişmeler fonksiyonel ve kurumsal dağılımları dikkate alınarak Tablo 7. ve Tablo 8. de gösterilmiştir.

Tablo 7.

BANKA KREDİLERİ (Kurumsal Dağılım)
(Milyar TL.)

	12 Eylül 1980	15 Mayıs 1981	Yüzde Değişme	14 Eylül 1979	16 Mayıs 1980	Yüzde Değişme
Mevduat Bankaları.	550.7	879.8	59.8	322.5	487.9	51.3
Kamu Mevduat Bankaları.	229.9	462.8	101.3	161.3	265.4	64.5
8 Özel Mev.Bankası.	227.0	379.5	67.2	148.9	204.1	37.1
Diğer Özel Mevduat	9.6	19.9	107.3	5.4	7.9	46.3
Yabancı Mevduat	14.2	17.6	23.9	6.8	10.5	54.4
Kalkınma ve Yatırım Bankası	123.1	135.3	9.9	103.6	113.5	9.6
D Y B	82.6	88.4	7.0	79.6	79.7	0.1
Diğer	40.5	46.9	15.8	23.7	33.8	42.6
Toplam Banka Kredileri	673.8	1015.1	50.7	426.1	601.5	41.2

Tablo 8.

BANKA KREDİLERİ (Fonksiyonel Dağılım)
(Milyar TL.)

	12 Eylül 1980	15 Mayıs 1981	Yüzde Değişme	14 Eylül 1979	16 Mayıs 1980	Yüzde Değişme
Tarım	91.7	161.2	75.8	56.2	84.3	49.7
Sanayi	39.3	45.5	15.8	22.7	32.8	44.5
Küçük Sanat	30.1	44.3	47.2	19.0	26.0	36.8
İpotek Karşılığı	10.6	14.7	38.7	8.5	10.3	21.2
Muhtelif	419.5	661.0	57.6	239.7	368.4	53.7
Toplam Banka Kredileri (DYB Krediler hariç)	519.2	926.7	56.7	346.2	521.8	50.7

12 Eylül 1980 tarihinde 673.8 milyar TL. olan Banka Kredileri yüzde 50.7 oranında artarak 15 Mayıs 1981 tarihinde 1015.1 milyar TL. düzeyine yükselmiştir. Banka Kredilerindeki artış oranı, geçen yılın benzer dönemindeki artıştan daha yüksek olmuştur. Eylül 1979 Mayıs 1980 tarihleri arasındaki 8 aylık dönemde Banka Kredileri yüzde 41.3 oranında artmıştı.

Banka Kredilerinin kurumsal dağılımına bakıldığında, incelenen dönemde Kamu Mevduat Bankalarının ve 8 Özel Mevduat Bankasının kredilerindeki artış oranlarının geçen yılın benzer dönemlerine göre daha fazla olduğu görülmektedir. Eylül 1980 - Mayıs 1981 sekiz aylık döneminde Kamu Mevduat Bankası Kredileri yüzde 101.3 oranında; 8 Özel Mevduat Bankaları Kredileri ise yüzde 67.2 oranında artmıştır. Geçen yılın Eylül 1979 - Mayıs 1980 8 aylık döneminde ise, bu oranlar sırasıyla yüzde 64.5 ve yüzde 37.1 oranında gerçekleşmiştir. Benzer şekilde Kalkınma ve Yatırım Bankası Kredilerindeki artış oranı da bir önceki döneme oranla daha fazla olmuştur. Eylül 1979 - Mayıs döneminde yüzde 9.6 oranında artan Kalkınma ve Yatırım Bankası Kredileri, Eylül 1980 - Mayıs 1981 sekiz aylık dönemine yüzde 9.9 oranında artmıştır.

Banka kredilerinin fonksiyonel dağılımı incelendiğinde ise, Eylül 1980 - Mayıs 1981 sekiz aylık döneminde Tarım ve küçük sanat kredileri bir önceki benzer döneme oranla daha fazla artmış, sanayi kredileri ise gerilemiştir.

d. Banka Mevduatları:

12 Eylül 1980 tarihinde 585.3 TL. olan Banka Mevduatları yüzde 50.6 oranında artarak 15 Mayıs 1981 tarihinde 881.2 milyar TL. düzeyine erişmiştir. (Tablo-9) Geçen yılın benzer aylarına oranla Banka Mevduatlarında oldukça yüksek artışlar olmuştur.

Tablo 9. ***BANKA MEVDUATLARI***

(Milyar TL.)

	12 Eylül 1980	15 Mayıs 1981	Yüzde Değişme	14 Eylül 1979	16 Mayıs 1980	Yüzde Değişme
Kurumsal Dağılım:						
Kamu Mevduat Bankaları	221.0	342.6	55.0	142.5	185.7	30.3
8 Özel Mevduat Bankası	342.2	501.9	46.7	200.0	265.6	32.8
Diğer Özel Mevduat Bankası	9.3	19.0	104.3	4.7	7.8	65.9
Yabancı Mevduat Bankası	12.8	17.7	38.3	7.2	9.3	29.2
Toplam Banka Mevduatları	585.3	881.2	50.6	354.4	468.4	32.2
Fonksiyonel Dağılım:						
Vadesiz Ticari Mevduat	215.6	276.8	28.4	111.1	163.5	47.2
Vadesiz Tasarruf Mevduatı	177.4	195.5	10.2	126.5	158.1	24.9
Vadeli Tasarruf Mevduatı	118.5	233.7	97.2	79.6	97.7	22.7
Mevduat Sertifikası	7.7	53.8	598.7	-	-	-
Diğer	66.8	121.4	81.7	37.2	49.1	31.9

Banka mevduatlarının fonksiyonel dağılımı incelendiğinde, mevduat artışlarının büyük ölçüde vadeli tasarruf mevduatı ve mevduat sertifikasından kaynaklandığını görüyoruz. Bu gelişme yeni faiz rejiminin ve özellikle ve daha önemlisi Bankacılık sektöründe önemli bir faktör olan güven ve istikrar ortamının 12 Eylül 1980 den sonra sağlanmış olması sonucudur.

DIŞ EKONOMİK İLİŞKİLER

a. Döviz Girişleri

1980 Eylül - 1981 Mayıs dönemi içinde geçen benzer döneme oranla döviz girişlerinde yüzde 42.0 lık bir artışın sağlandığını Tablo 10'da görmekteyiz.

Tablo 10.

DÖVİZ GİRİŞLERİ (Milyon dolar)

Döviz Girişleri	Eylül 1979 Mayıs 1980	Eylül 1980 Mayıs 1981	Yüzde Değişme
İhracat	2.017	2.679	33.0
İşçi Dövizi	980	1.509	54.0
Turizm (Net)	86	141	64.0
Diğer Görünmeyen (net)	75	152	103.0
TOPLAM	3.158	4.481	42.0

Bu artışın önemli bir bölümü işçi dövizleri (Yüzde 54.0) ve turizm mevsimi dışında olunmasına rağmen net turizm gelirlerinden kaynaklanmıştır. (Yüzde 64) İhracat gelirleri ise yüzde 33 artmıştır.

b.Döviz Çıkışları

İncelenen dönemlerde, döviz girişlerine oranla döviz çıkışlarında çok az bir yükselme olmuştur. Eylül 1980 - Mayıs 1981 dönemi döviz çıkışları önceki döneme oranla yüzde 21.7 civarında artmıştır. Bu artış borç ödemelerinin yüzde 26'lık oranında artışı ile ithalat ödemelerinin yüzde 20.4 lük artışının bir ortalaması olarak görülmektedir. Döviz çıkışları ile ilgili ayrıntılı bilgiler aşağıda Tablo 11'de verilmektedir.

Tablo 11.

DÖVİZ ÇIKIŞLARI (Milyon dolar)

Döviz Çıkışları	Eylül 1979 Mayıs 1980	Eylül 1980 Mayıs 1981	Yüzde Değişme
1. Borç Ödemeleri	1.407	1.777	26.0
Ana Para	567	785	38.0
Faiz	444	514	16.0
Kabul Krediler	396	478	21.0
2. İthalat	4.009	4.822	20.4
Askeri Amaçlı	17	20	17.0
Petrol Ürünleri	2.127	2.405	13.0
Gübre ve Hammaddesi	298	257	-14.0
Diğerleri	1.567	2.140	37.0
TOPLAM (1 2)	5.416	6.599	21.7

c. Kredi Kullanımları:

1980 yılı Eylül ayından 1981 Mayıs ayına kadar 2.090 milyon dolarlık kredi kullanılmıştır. Bunların büyük çoğunluğunu OECD ve IMF Kredileri oluşturmuştur. Bu miktar geçen dönemin kredi kullanımı olan 1.609 milyon dolardan yüzde 30 fazladır. Kredi kullanımları ile ilgili bilgiler aşağıda Tablo 12'de verilmektedir.

Tablo 12.

KREDİ KULLANIMLARI (Milyon Dolar)

Kredi Türü	Eylül 1979 Mayıs 1980	Eylül 1980 Mayıs 1981	Yüzde Değişme
OECD	554	629	14.0
IMF	261	338	30.0
IBRD	99	114	15.0
Bankalar	249	77	-69.0
Kabul Kredisi	197	233	18.0
Diğer Krediler	249	699	181.0
TOPLAM	1.609	2.090	30.0

KAMU MALİYESİ

Kamu Maliyesinde görülen gelişmelerin değerlendirilmesi, 1980 ve 1981 Malî yılı konsolide bütçeleri ayrı ayrı ele alınarak iki bölümde yapılacaktır. Birinci bölümde; 1980 Malî yılının ikinci 6 ayı (Eylül-Şubat) temel devre kabul edilerek 1979 Malî yılının benzer dönemi ile; ikinci bölümde ise 1981 Malî yılının ilk 3 ayı (Mart, Nisan, Mayıs) konsolide bütçe uygulaması, 1980 Malî yılının benzer dönemi ile karşılaştırılarak değerlendirilmiştir.

a. 1980 Malî Yılı ikinci altı aylık (Eylül-Şubat) konsolide bütçe uygulaması.

1980 Malî Yılı Konsolide Bütçe ikinci altı aylık uygulama sonuçları, 1979 Malî yılının benzer dönemi ile karşılaştırmalı olarak Tablo 13'de gösterilmiştir.

Tablo 13. ***KONSOLİDE BÜTÇE***
HARCAMALAR - GELİRLER
(Milyon TL.)

	1979 MALÎ YILI			1980 MALÎ YILI		
	Ağustos Sonu	Şubat Sonu	Yüzde Değişme	Ağustos Sonu	Şubat Sonu	Yüzde Değişme
HARCAMALAR	221.2	608.2	174.9	385.0	1.078.9	180.2
Cari Harcamalar	97.4	250.9	157.5	180.6	467.8	159.0
Yatırım Harcamaları	44.4	107.9	143.0	76.4	203.2	165.9
Sermaye Teşkili ve Trans. Har.	79.3	249.2	214.2	127.9	407.8	218.8
GELİRLER	220.8	556.1	151.8	353.5	957.1	170.7
Vergi Gelirleri	183.1	405.0	121.1	308.3	749.0	142.9
Vergi Dışı Gelirler	17.9	98.8	451.9	29.8	150.4	404.6
Özel Gelirler ve Fonlar	19.7	52.2	164.9	15.3	57.6	276.4
HARCAMA - GELİR FARKI	-0.332	-52.067	-	-31.534	-121.756	286.3

Bu bilgilere göre, 1979 malî yılı Ağustos ayı sonunda 221.2 milyar TL. olan konsolide harcamalar malî yıl sonunda yüzde 174.9 oranında artarak 608.2 milyar TL. olarak gerçekleşmiştir. 1980 malî yılının aynı döneminde konsolide harcamalar oransal olarak daha yüksek bir artış göstermiş (yüzde 180.2) ve Ağustos 1980 sonunda 385.0 milyar TL. lık düzeyden malî yıl sonunda 1.078.9 milyar TL. düzeyine yükselmiştir.

1979 malî yılı Ağustos ayı sonunda 220.8 milyar TL. düzeyinde olan konsolide gelirler ise, yüzde 151.1 oranında artarak mali yıl sonunda 556.1 milyar TL. düzeyinde gerçekleşmiştir. Bu dönem içerisinde; vergi gelirleri yüzde 121.1 oranında artarak 183.1 milyar TL. den 405.0 milyar TL. ye ulaşmıştır. 1980 mali yılının benzer döneminde, gerek konsolide gelirlerdeki gerekse vergi gelirlerindeki artışlar; 1979 malî yılının aynı dönemine göre, daha yüksek oranlarda olmuştur. Konsolide gelirler Ağustos sonundaki 353.5 milyar TL. düzeyinden yüzde 170.7 oranındaki bir artışla mali yıl sonunda 957.1 milyar TL düzeyine çıkarken; vergi gelirleri de yüzde 142.9 oranında bir artışla 308.3 milyar TL. den 749.0 milyar TL. düzeyine çıkmıştır.

Konsolide bütçenin başlangıçtaki program ve bütçe tahminleri ile malî yıl sonundaki gerçekleşmeleri Tablo 14 de görülmektedir.

Tablo 14·

KONSOLİDE BÜTÇE
PROGRAM - BÜTÇE VE GERÇEKLEŞME
(Cari Fiyatlarla Milyon TL.)

1979 Mali Yılı	Program Tahmini	Bütçe Tahmini	Gerçekleşme	Gerçekleşme Yüzdesi
Giderler	395.871	406.877	608.220	49.5
Gelirler	370.871	381.877	556.153	45.6
Bütçe Açığı	-25.000	-25.000	-52.067	108.2

1980 Mali Yılı	Program Tahmini	Bütçe Tahmini	Gerçekleşme	Gerçekleşme Yüzdesi
Giderler	739.100	770.040	1.078.919	40.1
Gelirler	694.100	720.040	957.163	38.5
Bütçe Açığı	-45.000	-50.000	-121.756	143.5

1980 Malî yılının kesinleşen verilerine göre, gerek konsolide gelirler gerekse konsolide giderler bütçe kanununda öngörülen miktarları aşmıştır. 1980 malî yılı sonunda konsolide giderler, bütçe kanununda öngörülen 770.0 milyar TL. lık düzeyi; yüzde 40.1 oranında aşarak 1.078.9 milyar

TL. düzeyinde gerçekleşmiş; konsolide gelirler ise kanunda öngörülen 720.0 milyar TL. lık düzeyi yüzde 38.5 oranında aşmış ve malî yıl sonunda 957.1 milyar TL. düzeyine ulaşmıştır. Aynı şekilde, malî yıl sonunda gerçekleşen bütçe açığı da, malî yıl başında bütçe kanununda öngörülen 50 milyar TL. lık düzeyi 143.5 oranında aşarak 121.7 milyar TL. düzeyinde gerçekleşmiştir. 1979 Malî yılı sonunda gerçekleşen bütçe açığı ise, 52 milyar TL. idi.

b. 1981 Malî yılı ilk üç aylık konsolide bütçe uygulaması:

1981 Malî yılının ilk üç aylık (Mart, Nisan, Mayıs) konsolide bütçe uygulama sonuçları, Tablo 15'de

Tablo 15.

1981 MALÎ YILI KONSOLİDE BÜTÇE
HARCAMALAR-GELİRLER
(Kümülâtif) (Milyon TL.)

	Mayıs 1980	Mayıs 1981	Yüzde Değişme
HARCAMALAR	184.8	301.1	62.9
Cari Harcamalar	77.5	91.7	18.3
Yatırım Harcamaları	29.7	29.0	-2.3
Sermaye Teşkili ve Transfer Harcamaları	77.6	180.4	132.4
GELİRLER	164.1	317.1	93.2
Vergi Gelirleri	151.3	260.6	72.2
Vergi Dışı Gelirler	10.7	53.8	402.8
Özel Gelir ve Fonlar	2.1	2.7	28.5
HARCAMA GELİR-FARKI	-20.7	16.0	177.2

gösterilmektedir. Bu bilgilere göre, ilk üç ay sonunda konsolide harcamalar geçen yılın benzer dönemine kıyasla, yüzde 62.9 oranında artarak 301.1 milyar TL. düzeyinde gerçekleşmiştir. Konsolide harcamaların iç ayrımına bakıldığında, ilk üç ay sonunda geçen yılın benzer dönemine oranla en büyük artış sermaye teşkili ve transfer harcamalarında görülmüş (yüzde 132.4); cari harcamalar yüzde 18.3 oranında artarken yatırım harcamaları yüzde 2.3 oranında gerilemiştir.

1981 Malî yılının ilk üç ayı sonunda konsolide gelirler konsolide giderlerden daha yüksek oranda artış göstermektedir. Malî yılın ilk üç ayında konsolide gelirler; geçen yılın benzer dönemine göre, yüzde 93.2 oranında artarak 317.1 milyon lira düzeyinde gerçekleşmiştir. Konsolide gelirler içinde en büyük payı oluşturan vergi gelirleri tahsilatı ise, geçen yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 72.2 oranında bir artış göstererek 260.6 milyar TL. sına ulaşmış bulunmaktadır. Gelir Vergisi Peşin Ödeme birinci taksidinin Haziran ayına uzatılmış olduğu (takriben 20 milyar TL.) ve KİT'lerin ve Tekel İdaresinin vergi borçlarının tahsilatında dönem itibariyle gecikme bulunduğu dikkate alındığında Mayıs 1981 ayı vergi gelirleri tahsilatının 295 milyar TL. civarında bulunması gerektiği ortaya çıkmaktadır. Bu noksanlık ve gecikmenin Haziran ayında tümüyle telâfi edilmesi beklenmektedir.

1981 Malî yılının ilk üç ayında, geçen yılın aynı dönemine kıyasla konsolide gelirlerde görülen yüksek artışlar ilk üç ay sonunda konsolide bütçenin 16.0 milyar lira fazla vermesi ile sonuçlanmıştır. Bu durum, geçen yılın benzer dönemine göre, olumlu bir gelişme olarak nitelendirilmelidir. Geçen yılın benzer döneminde konsolide bütçe 20.7 milyar lira açık vermişti.

FİYAT HAREKETLERİ

Ekonomimizdeki fiyat hareketleri, özellikle konjonktürel dalgalanmalarda oldukça yetersiz kalmalarına rağmen eldeki mevcut fiyat indeksleri ile Tablo 16'da gösterilmiştir. Kullanılan indeksler Ticaret Bakanlığının yayınlandığı Toptan Eşya Fiyat İndeksleri (TEFE) ile yine Bakanlığın Ankara ve İstanbul Geçinme İndeksleridir.

Tablo 16.

FİYAT HAREKETLERİ: YÜZDE ARTIŞLAR
(Ağustos - Nisan Dönemi)

	TEFE	Ankara Geçinme	İstanbul Geçinme
1977 - 78	42.6	42.5	47.2
1978 - 79	40.0	33.1	29.5
1979 - 80	85.9	77.7	66.0
1980 - 81	24.7	16.8	21.9

Ekonomideki talep daralmasıyla, ithalat transferlerinin açılmasıyla ve özellikle 12 Eylül 1980'den sonra sağlanmış olan istikrar ve güven ortamının yarattığı arz fazlalıkları sonucu olarak fiyat artış hızlarında önemli düşüşlerin olduğu gözlenmektedir.

1980 yılı Ağustos ayına oranla 1980 yılı Nisan ayında toptan eşya fiyatları artış hızı yüzde 24.7 olmuştur. Bu oran bir önceki dönemde yüzde 85.9 ve daha önceki 1978 ve 1977 yıllarının benzer dönemlerinde, sırasıyla yüzde 40.0 ve yüzde 42.6 idi.

Aynı şekilde Ankara ve İstanbul geçinme İndekslerinde 1980 Ağustos ayına oranla 1981 Nisan ayında görülen fiyat artışlarını, geçen üç yılın benzer dönemleri ile karşılaştırdığımızda gerek Ankara gerek İstanbul Geçinme İndekslerinin önceki üç dönemden daha yavaş bir hızla arttığını görmekteyiz.

Ancak, burada bir noktaya işaret etmekte yarar vardır. Ülkemizde, genellikle ekonomik istatistikler, özellikle fiyat istatistikleri hem sağlıksız hemde yetersizdirler. Mesela, TEFE gerek kapsadığı mallar ve gerekse dayandığı 1938 baz yılına göre adeta bir "zam-indeksi" niteliğindedir. Bu indeks öyle malları kapsamaktadırki, Kamunun zam yaptığı ve fiyatlarını büyük ölçüde etkileyebildiği mallar (aydınlatma, enerji, buğday, çimento, petrol) İndeksin hemen hemen yüzde 70 ini oluşturmaktadırlar. Ancak yüzde 30'u Kamunun etkisi dışında kalan mallardan oluşmaktadır ve bunlar da bazı mevsimlik tarımsal ürünlerdir. TEFE ekonomimizin şu andaki ne tüketim ne de üretim kalıplarıyla bağdaşmamaktadır. Böylece, Kamunun zam yaptığı zamanlarda indeks anında artmakta, bu zamlar etkilerini kaybedince indeks dışı malların fiyatları artsa bile bu artışlar indeks'e yansımamaktadır.

Bu haliyle TEFE, ancak ve ancak Kamunun sürekli zam yapması halinde nispeten sıhhatli bir gösterge olacak (geçmişte olduğu gibi) fakat zam yapmadığı dönemlerde ise piyasa da fiyat artışları olsa bile indeks bunu göstermeyecektir.

Benzer şekilde İstanbul ve Ankara tüketici fiyat indeksleri de birer refah göstergesi olarak kullanılamazlar, çünkü tüketim harcamaları içinde artık önemli bir yer tutan ve son yıllarda büyük artışlar olan kira harcamalarını kapsamamaktadır.

Bu konularda M G K Ekonomik ve Malî İşler Dairesi bünyesinde kurulan komite çalışmalarını sürdürmektedir; 1982 yılı en geç olmak şartı ile Türkiye'de fiyat indekslerini yeni bir düzenlemeye tabi tutmak için çalışmalarını yakında tamamlayacaktır.

İSTİHDAM DURUMU

İstihdam durumu ile ilgili gelişmeler aşağıdaki Tablo 17'de gösterilmiştir.

Tablo 17.

İŞ VE İŞÇİ BULMA KURUMU'NUN İSTİHDAM GÖSTERGELERİ

YURTİÇİ	Eylül 1979 Mayıs 1980	Eylül 1980 Mayıs 1981	Yüzde Değişim
İş İsteyenler	385.564	390.208	0.1
Açık İşler	128.964	137.869	6.9
İşe Yerleştirmeler	108.590	115.311	6.2
Kesimlere Göre İşe Yerleştirmeler			
Tarım	74.296	82.193	10.6
Tarım Dışı	34.294	33.118	-3.4
Özel	86.296	93.767	8.7
Kamu	22.294	21.544	-3.4
YURT DIŞI			
İş İsteyenler	34.400	57.057	65.9
Alınan Açık İşler	2.491	10.648	327.5
Yurt Dışına Gönderme	19.672	28.210	43.4
Kurum Kanalı İle İş Bulanlar	2.183	5.854	168.2
Kendi Olanağı İle İş Bulanlar	17.489	22.356	27.8

İş ve İşçi Bulma Kurumunun Eylül 1980 - Mayıs 1981 dönemi istihdam göstergelerini, Eylül 1979 - Mayıs 1980 dönemi verileri ile karşılaştırdığımız zaman, kuruma iş isteği ile yapılan başvuruların çok küçük bir oranda (yüzde 0.1) artış gösterdiği, iş yerlerinden alınan açık işlerde yüzde 6.9 ve işe yerleştirmelerde ise yüzde 6.2 oranlarında artış olduğu gözlenmektedir. Bu 3 kalemde, özellikle açık işler ve işe yerleştirmelerde Eylül 1980 sonrası görülen artışlar tüm ağırlığı ile çözüm bekleyen istihdam sorunu açısından olumlu gelişmeler olarak değerlendirilmelidir.

İncelenen dönemde, açık işlerde görülen yüzde, 6.9 luk artışın, yüzde 4.4 ü kadın işgücüne olan talepten kaynaklanmıştır. Kadın İşgücü talebinin yüksek olması; Mart, Nisan ve Mayıs aylarında tarım sektörünün mevsimlik faaliyetinin yoğunlaşmasının ve bu sektörde daha çok kadın İşgücü istihdam edilmek istenmesinin bir sonucudur. Aynı dönemde işe yerleştirilen kadınlardaki yüzde 4.2 lik artışın hemen hepsinin tarım sektöründen kaynaklanması (tarım sektöründeki kadın işe yerleştirme oranı yüzde 9.4 dür) bu durumu doğrulamaktadır.

İşe yerleştirmelerin sektörel ayırımına bakıldığında, tarım sektöründe işe yerleştirmelerin 6.2 oranında arttığı, buna karşılık tarım dışı kesimlerde ise, işe yerleştirmelerin yüzde 3.4 oranında düştüğü görülmektedir. Bu durum, incelenen dönemde tarım sektörünün geçen yılın benzer dönemine göre fazla işgücü istihdam ettiği; tarım dışı sektörlerde ise, istihdam sorunlarının bilinen ağırlığının devam etmekte olduğu anlamına gelmektedir. Tarım dışı sektörlerde, işe yerleştirme oranının düşük olması; bu sektörlerin durgunluk içinde bulunmalarının doğal bir sonucudur.

Özel Kesim ve Kamu Kesimindeki işe yerleştirmeler, iki dönem karşılaştırılarak incelendiğinde ise; Özel Kesimde daha çok tarım sektöründe işe yerleştirmelerden kaynaklanan yüzde 8.7 oranında artışa karşılık, kamu kesiminde yüzde 3.4 oranında bir gerilemenin olduğu görülmektedir.

Yurt dışı yönünden iki dönemi karşılaştırdığımızda; gerek başvurularda, gerek işgücü isteminde gerekse yurt dışına göndermelerde büyük artışlar görülmektedir. Başvurulardaki artış yüzde 65.9; göndermelerdeki artışta yüzde 43.4 oranlarında olurken, işgücü istemindeki artış yüzde 327.5 oranına ulaşmıştır. Yurt dışından alınan işgücü istemindeki bu dikkat çekici artış; Libya, Suudi Arabistan ve Irak'ın Türk İşgücü İstihdam etmeyi tercih etmelerinden kaynaklanmaktadır.

İşe yerleştirmelerde görülen artış ise, bu ülkelerden alınan işgücü İstemlerine paralel olarak yapılan göndermeler ile Türk girişimcilerin istihdam etmek üzere götürdükleri işgücünden oluşmaktadır.

Yurt dışına göndermelerin ayırımına bakıldığında incelenen dönemde geçen yılın benzer dönemine göre; kuruma kayıtlı olup sırası gelen kişiler sayısında yüzde 168.2 lik; kendi olanakları ile iş bulanlar sayısında ise (Türk girişimcilerince götürülen işgücü, bu sayının içindedir.) yüzde 27.8 lik bir artış görülmüştür.

NETİCE OLARAK

Türkiye önemli sosyo-ekonomik sorunlarla karşı karşıyadır. Esasen bir ölçüde bu sorunlardan da kaynaklanan bir ortamda ülkenin ve devletin bekâsını ve bölünmezliğini korumak ve kollamak üzere 12 Eylül 1980'e gelinmiştir. 12 Eylül 1980'i takiben anarşi ile mücadelede olduğu ölçüde olmasa bile, ekonomik alanda da sorunların çözümünde belirli gelişim ve etkinlikler sağlanmıştır.

Bu gelişimin sağlanmasında yaratılan huzur ve istikrar ortamı ile, devletin etkin gücünün adaletle tüm vatandaşlara hissettirilmesi ve alınan ekonomik önlemler önemli etkenler olarak gözükmektedir. Dış kredilerden büyük ölçüde yararlanma, bölgedeki durum nedeni ile Ortadoğu'da Türkiye'nin jeostratejik açıdan giderek artan önemi de bu etkenlere ilâve edilebilir. Buna mukabil bazı sektörlerde üretimin azalması ve son aylarda durgunluk içinde enflasyonist eğilimin artması, fiyat hareketleri karşısında ücretlilerin büyük bölümünün temel ihtiyaçlarını karşılamada uğradıkları müşküller, ekonomiyi canlandırıp genişletecek nitelikteki endüstriyel yatırımların gerçekleşmesindeki zorluklar, istihdam sorunu bugünün ve yakın geleceğin darboğazlarını oluşturmaktadır.

Bugün varılan bu noktada ülkemiz ve ulusumuz yararına ekonomide sürekli bir gelişme ve iyileştirmenin idamesi için mevcut kaynakların rasyonel plânlı kullanımı ile Ulusal Kalkınmayı hedef alan Atatürk'çü Karma Ekonomi modelini öngören bir ekonomik politikanın alınan tedbirlerle bütünleştirilmesi ihtiyacı vardır.

Türkiye Ortadoğu'da ulusu, kaynakları ve jeopolitik konumu ile büyük ve gelecek için refah ülkesi olmaya namzet bir ülkedir. Sağlıklı ve dengeli bir Ekonomik Kalkınmanın milli bir ekonomi politikası ile öncelikle özkaynaklarımıza dayanılarak sağlanılacağına inanılmaktadır. Dış borç ve yabancı sermaye kaynakları ise, yaşadığımız çağın gerçekleri olup, milli kalkınma plânları içinde Türkiye'mizin milli tercih ve önceliklerine uygun olarak kullanıldıkları ölçüde yararlı olacaklardır.

Bu itibarla ekonominin gündemine şimdi Atatürk ilkeleri ışığında ekonomi-politik ve plânlı kalkınma konuları gelmektedir.

BÖLÜM XIX

SOSYAL VE KÜLTÜREL KALKINMA YOLUNDA

ATATÜRK'ÇÜ EĞİTİME DÖNÜŞ

12 Eylül'den önce eğitim-öğretim esasları, plân ve programları belirsiz yönlere kaydırılmış ve Atatürk'çü doğrultudan saptırılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı teşkilatlar; çağdaş görüşlerin, gelişmelerin ve teşkilatlanma kurul ve ilkelerinin çok gerisinde işlemez ve ihtiyaçları karşılayamaz halde kalmıştır. Belirli ve uzun vadeli bir Milli Eğitim politikası ise bulunmamaktaydı.

Bugüne gelişimizin başlıca nedenlerinden birini teşkil eden öğretmen; görev ve sorumlulukları dışına taşmış, türlü politik ve ideolojik görüşlere katılarak gruplara bölünmüştür.

Öğrenciler; ülke gerçeklerine, ihtiyaçlarına, personel üretim - istihdam ilkesine göre yetiştirilmedikleri, eşit koşullar altında eğitim - öğretim görmedikleri, yöneticilerin yetersizlikleri, aile geçim, barınma, yurt sorunları vs. nedenler sonucu iç ve dış güçlerce her açıdan istenilen yöne kaydırılmışlar ve Atatürk inkılap ve ilkeleri dışında sahipsiz kalarak istismara ve kullanılmaya müsait duruma gelmişlerdir.

Milli Eğitim Bakanlığına bağlı yüksekokullarda (İ.T.İ.A. ve D.M.M.A. dahil) 12 Eylül öncesi öğretim yılında sık sık çeşitli olaylar meydana gelmiş ve bu olaylar nedeniyle bir ders yılı içerisinde ortalama dörtte bir süre öğrenime kapalı kaldıkları tespit edilmiştir. 12 Eylül sonrası öğretim yılında ise olaylarda çok büyük ölçüde azalma olmuş ve bir çok kurumda hiçbir olaya rastlanmamıştır.

12 Eylül öncesi ve sonraları olay ve olaylara katılanlar sayısında yüzde 97'ye varan azalma olduğu görülmüştür.

Eğitim sistemi Atatürk'çü bir görüşle ve bir bütünlük içinde ele alınarak, sorunlara bilimsel bir yaklaşımla, günün koşullarına uygun süretli ve etkiliçözümler getirmek amacıyla yasa tasarıları hazırlanmış, tüzük ve yönetmelikler geliştirilmiş ve icraya yönelik ilkeler tesbit edilerek uygulamaya geçilmiştir. Bu uygulamalar sonucu ortaöğretime ve hatta

ilköğretime kadar sıçramış korkunç olaylar son bulmuştur. Ve okullarımızın bir daha bu tür olaylara sahne olmaması için her türlü önlem alınmış ve alınmaktadır.

Bu maksatla hazırlanan yasa ve mevzuat düzenlemelerinin başlıcaları şunlardır:

Yasalaşan Tasarılar:

— İl Milli Eğitim Disiplin Kurulu oluşturulması hakkında Yasa (657 sayılı Yasanın ilgili maddelerinde değişiklik yapılmıştır.)

— Eğitim - Öğretim Tazminat Yasası

Bakanlar Kuruluna Sunulan Yasa Tasarıları:

— Yükseköğretimi Devletin denetim ve gözetimi altında ve bir bütünlük içinde düzenlemeye ilişkin "Yükseköğretim Yasa Tasarısı".

— Türk bilim hayatının gelişmesini sağlamak amacıyla hazırlanan "Türk Bilimler Akademisi Yasa Tasarısı".

— Öğretmenlerin sosyal ve ekonomik dayanışmasını sağlamak üzere hazırlanan "Türkiye Öğretmenler Yardımlaşma Kurumu Yasa Tasarısı".

Diğer Bakanlıkların Görüşüne Sunulan Yasa Tasarıları:

— Çalışma hayatını günün şartlarına göre düzenlemek amacıyla hazırlanan "Meslek Kademeleri, Ünvanlar, Yetkiler ve Sorumluluklar Yasa Tasarısı",

— Özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocukların bakım ve eğitiminin Devletçe sağlanması konusundaki esasları düzenleyen Yasa Tasarısı.

— Öğrencinin gerçek iş ve üretim alanına uyumunu sağlamak ve eğitimin finansmanına katkıda bulunmak amacıyla hazırlanan "Döner Sermaye İşletmeleri Yasa Tasarısı".

— Milli Eğitim personelinin özlük ve sosyal haklarının düzenlenmesi amacıyla hazırlanan "Milli Eğitim Personel Yasası Tasarısı".

— Mesleki ve teknik öğretime ağırlık vermek ve eğitim - endüstri ilişkilerini düzenlemek amacıyla hazırlanan Yasa Tasarısı.

— Zorunlu öğrenim çağı olarak öngörülen 7 - 14 yaş grubundaki çocukların eğitimini içeren"Temel Eğitim Yasa Tasarısı".

— "Okul Pansiyonları Yasa Tasarısı".

— Özel eğitim kurumlarını günümüzün şartlarına göre düzenlemeye ilişkin "Özel Öğretim Kurumları Yasa Tasarısı".

— Milli Eğitim merkez ve taşra teşkilâtına işlerlik kazandırmak amacıyla modern yönetim anlayışına uygun olarak hazırlanan "Milli Eğitim Teşkilat Yasası".

— Eğitim - öğretim sorunlarımızın çözümünde en yüksek danışma organı olan "Milli Eğitim Şurası Yasa Tasarısı".

Yönetmelikler:

— Öğretmenler Gününü Kutlama Hakkında Yönetmelik,

— İl Milli Eğitim Kurulları Disiplin Yönetmeliği,

— Milli Eğitim Bakanlığı Kılık Kıyafet Yönetmeliği,

— Öğrenci Disiplin Yönetmeliği,

— Milli Eğitim Müdür ve Yardımcılarının Seçim, Görev ve Sorumlulukları Yönetmeliği,

— Okul Müdürlerinin Seçim, Görev ve Sorumlulukları Yönetmeliği,

— Açık Öğretim Yönetmeliği,

— Eğitim Araçları Yönetmeliği

ÖĞRETMENLERİN İLERİYE DÖNÜK YETİŞTİRİLMELERİ

Öğretmenin Atatürk milliyetçiliği yolunda önrek kişi olarak yetiştirilmesi, saygın ve onurlu kişiliğe kavuşturulması, terfii, atanması, görevlendirilmesi, ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmelerinin sağlanması hedef alınmıştır.

a) Öğretmen yetiştirmede yasa ile şu esas kabul edilmiştir:

Öğretmenlik devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan bir ihtisas mesleğidir. Öğretmenler bu görevlerini Türk Milli Eğitim amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak yerine getirmekle yükümlüdürler.

b) Öğretmen ve eğitim personeli yetiştirme üniversiter düzeyde düşünülmüş olup, görev üniversitelere bırakılmaktadır.

c) Öğretmen yetiştirmede, daha başlangıçta, sapmalara meydan vermeyecek bir biçimde düzenlemeler getirilmektedir.

d) Öğretmen adayları eğitim merkezlerinde en az bir yıl mesleğe uygun ve öğretmenlik bilincini pekiştirici eğitim yapmaları öngörülmektedir.

e) Mevcut öğretmenler özellikle hızlandırılmış programlardan mezun olanlar hizmet içi eğitime tabi tutulmaktadır.

DİĞER TEDBİRLER

a) İlk, orta ve yükseköğretimde "Devrim Tarihi" derslerinin programları "Devrim Tarihi Şurası"nda tartışılmıştır. Bu programlara göre yazdırılması plânlanan ders kitapları önümüzdeki ders yılı başında uygulamaya konulacaktır.

b) Bütün yaygın ve örgün eğitim programları ve ders kitapları Atatürk'çü bir görüşle yeniden ele alınarak geliştirilmektedir.

c) Eğitim kurumlarındaki bütün faaliyetler Atatürk İlke ve Devrimlerinden kaynaklanan plân ve programlara bağlanmaktadır.

d) Atatürk kitap serisi yayınlanması plânlanmıştır.

e) Türk kurtuluşunu, Atatürk inkılap ve ilkelerini konu alan kısa metrajlı filmlerin yapımı gerçekleştirilmektedir.

f) 100 ncü yıl eğitim müzesi yanında okullardaki Atatürk köşeleri daha büyük bir özenledüzenlenmektedir.

g) Öğrenciler arasında Atatürk'çülük konusunu içeren kompozisyon, şiir, resim vb. yarışmalar ve konferanslar düzenlenmektedir.

Okuma - Yazma Seferberliği ve Amaçlanan Hedefler:

Büyük Önder Başöğretmen Atatürk'ün;

"Yeni Türk Harfleri çabuk öğrenilmelidir. Her yurttaşa, kadına, erkeğe, hamala, sandalcıya öğretiniz." direktifi ile 1928'de başlattığı okuma - yazma seferberliğinden bu yana 53 yıl geçmesine karşın, ülkemizde okur - yazarlık sorunu halen çözümlenememiştir.

1981 Türkiye'sinde 6 yaştan yukarı genel nüfusun yüzde 33,3 olan yaklaşık 13 milyon kişi okuma - yazma bilmemektedir.

İlköğretimdeki çağ nüfusunun tamamının okullaştırılamaması halinde okuma - yazmabilmeyenlerin sayısı: 1985'te 14 milyona, 1990'da 15 milyona ulaşacaktır.

Bunun yanında Halk Eğitim Merkezlerinde okuma - yazma öğretilen yetişkinlerin sayısı yirmi yılda sürekli düşerek 1980 yılında 4000'e kadar inmiştir.

Buna göre, bir yanda okuma - yazma bilmeyenlerin oranı giderek artmakta, diğer yanda da okuma - yazma öğretilenlerin sayısı giderek azalmaktadır.

Türkiye'nin gelişmesinde sürekli bir engel olacak olan bu durumun sürdürülmesi arzu edilemez.

Arzu edilen hedef; tüm vatandaşlarımızın okur - yazar olması ve günlük yaşamlarında kullanabilecekleri işlevsel bir okuma - yazmayı öğrenmeleridir. Bu ise ancak tüm kaynakların birleştirilerek cehalete karşı top yekun mücadeleye sokulmasıyla sağlanabilirdi.

İşte bu nedenle, "*Atatürk'ün 100 ncü Doğum yılını kutlama Milli Komitesi*" Milli Eğitim Bakanlığı ve Genelkurmay Başkanlığının sorumluluğunda okuma - yazma seferberliğinin yeniden başlatılarak kalıcı önlemlerle sürdürülmesine karar verilmiş bulunmaktadır.

Bu karar doğrultusunda da: Milli Eğitim Bakanlığı okuma - yazma seferberliğini 100 ncü yıl kutlama programına almış ve yoğun bir hazırlık çalışmasından sonra 22 Mart 1981 günü okuma - yazma seferberliği kamuoyuna açıklanmış ve ertesi gün de bütün yurt çapında törenle bu seferberlik başlatılmıştır.

Bu seferberlikten amaç;

Okur - yazar olmayan 13 milyon yetişkine;

a) Okuma - yazma becerisini kazandırmak,

b) Türkçeyi iyi konuşur hale getirmek,

c) Temel Aritmetik ve Yurttaşlık bilgisi öğretmek,

d) Günlük yaşamları ile ilgili temel bilgi beceri ve davranışları kazandırmaktır.

Seferberliğin başlatıldığı 23 Mart 1981 tarihinden 13 Nisan 1981 tarihleri arasında geçen 20 gün içerisinde tüm illerde toplam 33 336 okuma - yazma kursu açılmış ve bu kurslara 826 559 kişi devam etmektedir.

Milli Eğitim Bakanı okuma - yazma seferberliğini açış konuşmasında özetle şunları söylemiştir:

"... Gelecek yılları da içine alacak ve bütün yurt sathını kaplayacak olan, okuma - yazma seferberliği cehalete karşı açılan savaşın adıdır. Büyük Atatürk'ün kesin emridir. Bu günkü yönetimin başlıca hedefidir. Amac belirli bu seferberliğin gönüllü savaşçısı ve kazanılacak savaşın şerefli kahramanı sizler olacaksınız. Başarınız aziz Vatanımızın gücü hızlı kalkınmamızın temel taşı ve geleceğimizin güvencesi olacaktır. Bu savaşa, sizin, ailenizin, ülkemizin refah ve saadeti için köyünüzde, mahallenizde, bucağınızda, ilçenizde, illerinizde ve her türlü işyerinizde bilinçle, gönülden sevgi ve anlayışla katılınız.

... Büyük Atatürk öğretimin amacını 1 Mart 1922'de Millet Meclisini açış konuşmasında, şu şekilde belirtmiştir:

"... İşte bu köylüdür ki, bugüne dek eğitim ve öğretim nurundan yoksun bırakılmıştır. Bunun için bizim izleyeceğimiz maarif siyasetinin temeli ilk önce varolan okumaz - yazmazlığı (cehli) gidermektir... Tüm köylüye okuma- yazma ve yurdunu, ulusunu, dünyasını tanıtacak ölçüde coğrafla, tarih ve ahlak bilgileri vermek ve dört işlemi öğretmek eğitim ve öğretim programımızın ilk amacıdır..."

Başöğretmenimizin açıkladığı bu amaç, bugünün O'nun yolunda ilan ettiğimiz okuma - yazma seferberliğinin de amacıdır...

BÖLÜM XX

DEMOKRASİYİ KURMA YOLUNDA

KURUCU MECLİS KANUNU

Milli Güvenlik Konsey'ince Haziran 1981 sonunda çıkarılan *Kurucu Meclis Kanunu*, daha önce de Devlet Başkanı Orgeneral Kenan Evren'in çeşitli vesilelerle açıkladığı Parlamenter Demokratik düzenin sağlam temeller üzerinde tesisi programındaki önemli adımlardan birisini teşkil etmektedir.

Bu güne kadar Yasama faaliyetleri MGK tarafından deruhte edilmişken, Kurucu Meclis ile birlikte daha geniş bir tabana dayalı ve kamuoyunun çeşitli kesimlerinin görüş ve isteklerini, Yasama faaliyetlerinde daha iyi bir şekilde dikkate alınmasını sağlayacak bir mekanizma oluşturulmuş bulunmaktadır.

Danışma Meclisi nüfuslarına göre illerin ve muhtelif meslek teşekkülleriyle grupların temsiline imkan verecek şekilde düşünülmüş ve matematik hesaplar neticesinde teşekkül ettirilmiştir. Meclis üyelerine muhtelif dokunulmazlıklar tanınmış olup, Danışma Meclisi Genel Kurul toplantılarında üyelerin söz ve fikirlerini açıkca söyleyebilmeleri güvencesi ve bundan ötürü haklarında kovuşturma yapılamayacağı hususu kanunla hükme bağlamıştır.

160 üyeden oluşacak bir Danışma Meclisi ile MGK üyelerinden teşekkül edecek Kurucu Meclisin ilk ve en önemli görevi yeni Anayasa'yı yapmak olacaktır. Bu Anayasa'nın referanduma sunulması ve kabul edilmesini takiben yeni Siyasi Partiler ve Seçim Kanunları yapılacaktır. Diğer taraftan halen MGK'da bulunan muhtelif konulardaki tasarı ve teklifler çalışmaya başlamasını müteakip Danışma Meclisine devredilecektir.

Danışma Meclisinin komisyonlarında ve müteakiben Genel Kurulunda görüşülerek neticelendirilen tasarı ve teklifler MGK'ne gönderilecek ve Konsey'ce nihai karara bağlanarak yasalaşacaktır. MGK Yürütme Organı'nın kontrolü fonksiyonunu elinde tutmaya devam edecektir. Yeni kanunda Danışma Meclisinin kendi tüzüğünü kendisini yapması, Başkan

ve Divan Üyelerinin seçimi ile ilgili hususlar hükme bağlanmış bulunmaktadır. Danışma Meclisi ayrıca, Hükümetten gelecek Bütçe Kanunu Tasarısı üzerindeki çalışmaları da yürütecektir.

MÜTEAKİP ADIMLAR

Kurucu Meclis, öncelikle yeni Anayasayı hazırlayacak, bu Anayasayı referandumla milletin tasvibine sunmayı mütakip yeni Siyasi Partiler ve Seçim Kanunlarını hazırlayacaktır. Son aşamada ise, siyasi partilerin durdurulmuş bulunan faaliyetlerine yeniden izin verilerek makul bir süre sonunda Genel Seçimlere gidilecek ve parlamenter demokratik sistemin işlerli ve sağlam temeller üzerinde tesisi ile yönetim, sivil idareye devredilecektir.

BÖLÜM XXI

DEVLET BAŞKANI ORGENERAL KENAN EVREN'İN KONUŞMALARI - DEMEÇLERİ

DEVLET BAŞKANI — GENEL KURMAY BAŞKANI VE MİLLİ GÜVENLİK KONSEYİ BAŞKANI ORGENERAL KENAN EVREN'İN BASIN TOPLANTISINDA YAPTIKLARI KONUŞMA

16 Eylül 1980

Türk ve Dünya Basınının Değerli Temsilcileri:

Hepinizi en iyi duygularla selamlıyorum. Hür demokratik rejimlerde basının ne büyük hizmetler gördüğü ve onun değerli mensuplarının demokrasinin yaşamasına ne denli katkılarda bulundukları demokrasi içinde yaşayan, aklıselim sahibi herkesin idraki içindedir.

Bu inanç içinde size hitap etmekten kıvanç duyuyorum.

Değerli Basın Mensupları,

Demokrasi rejimi faziletler rejimidir. Demokrasi fertten ferde faziletli insanların varlığı ile yaşar. Demokrasinin bütün özgürlükleri ona inananlar içindir. Demokrasi rejimini yıkmak, yerine başka bir rejim kurmak isteyenler, hele demokrasinin hak ve hürriyetlerini kullanarak emellerine ulaşmak isterlerse, demokrasiye inanmış milyonlarca faziletli insanın hak ve hürriyetleri nasıl korunacaktır?

İşte, bence meselenin esası budur. Bilerek veya bilmeyerek anlaşılmayan birinci mesele budur.

Demokrasiye vücut veren bütün kuruluşlar, demokrasi var diye, demokrasiyi yıkmak isteyenlere demokrasinin hak ve hürriyetlerini vererek onları faziletli vatandaşlara uygulanan yasalardan nasıl faydalandırabilirler? Hal böyle olunca terör ve anarşiye karşı nasıl yasa yapılabilir? İşte bu yüzdendir ki rejim kendi kendini koruyacak yasalarla bilerek veya bilmeyerek teçhiz edilememiştir. Bu yasalar Meclislerde görüşülürken faziletli vatandaş düşünülmemiş, daima rejimi yıkmak isteyenlerin demokratik hakları düşünülmüştür.

Türkiye'de otuz yılı aşkın bir süredir demokrasi rejimi vardır. Devletin temel yapısı, egemenlik kayıtsız şartsız milletindir inancı üzerine bina edilmiştir.

Yargı yetkisi millet adına hür ve bağımsız yargı organlarına,

Yasama yetkisi, milletin seçmiş olduğu temsilcileri ile millet adına TBMM'ne verilmiştir;

Yürütme yine millet adına TBMM içinden seçilmiş hükümetlerce yürütülür. Türkiye'nin temel düzeni budur. Bütün bunlar Anayasamız ile düzenlenmiş bulunmakta ve de en önemlisi Türk demokrasisi Anayasının dibacesinde belirtildiği gibi Atatürk inkılapları bazına oturtulmuştur.

İşte bilerek veya bilmeyerek anlaşılmayan ikinci mesele de budur. Sanki Atatürk inkılapları bazı, yokmuş gibi davranarak, demokrasimizi bu raydan çıkarmak için yapılan bütün beyanlar, gizli ve açık çalışmalar demokrasiyi korumak için kurulmuş, bütün Anayasal kuruluşlarca, daha başlangıçta karşı çıkılmamış, hatta suskunlukla âdeta teşvik edilmiş, en hafif deyimle müsamaha ve hoşgörü ile basiretler bağlanmıştır.

Her rejim kendini fikren savunacak sağlam muhafızlar ister. Rejimi topsuz, tüfeksiz korumanın esas yolu budur.

Atatürk inkılapları tabanına oturtulmuş Türk demokrasi rejimi maalesef kendi kendini savunacak Atatürk'çü görüşle teçhiz edilmiş yeni nesiller yetiştirilmesinde zaafa bilerek veya bilmeyerek düşürülmüştür.

İşte üçüncü önemli mesele budur.

İlkokullardan üniversitelere kadar Atatürk'çülük, diğer bir deyimle Kemalist öğretim yapılacağına ve böyle bir fikir üretileceğine tam aksine sağ, sol ve irticai fikirler üretilmiştir. Bunları üretenler maalesef Devlet kasasından maaş alan bir kısım öğretmen ve profesörler olmuş, bu hal öyle bir durum yaratmıştır. Önce bu öğretmenler, profesörler bölünmüş, daha

sonra en sevgili varlıklarımız tertemiz çocuklarımız karşıt fikirlere ayrılmıştır. Bir çok Atatürk'çü ve vatansever öğretmen ve profesörlerimizin sesleri duyulmaz olmuştur. Bir çok öğretmen bir yıl önce bize gelip, efendim biz okulda Atatürk'çüyüz demeye korkuyoruz, azınlıkta kaldık demişlerdir.

Devletin gözü önünde Başkentte bir öğretmen derneği kongresinde, terörist odakların mücadele ve münakaşası açıkça yapıldığı halde yetkili kuruluşlar bu hal nedir diyememiştir.

Böyle bir öğretim ve eğitim ortamında biz nasıl demokrasiyi fikren koruyacak genç nesiller yetiştirebilirdik.

Şu halde Büyük Atatürk'ün Cumhuriyeti emanet edeceği gençlik yetiştirilememiştir diyoruz ve inanıyoruz ki bu tespitimize 45 milyon Türk vatandaşı da katılmaktadır. Çünkü Türk Silahlı Kuvvetleri Türk milletinin bir parçasıdır. Ve onun en sadık evlâdıdır.

Yine demokrasi rejimlerinde serbest olan dernek kurma hakkı kötüye kullanılmıştır. Binlerce dernek esas kuruluş gayesinden ayrılarak rejim üzerinde fetva veren kuruluşlar olup çıkmışlar, gizli ve açık demokrasiyi yıkma savaşına girişmişlerdir.

Çalışkan, masum, vatanın yücelmesi için el emeği ve alın teri dökerek gece gündüz çalışıp ailesini geçindirmek, yarınını güvenceye almaktan başka bir düşüncesi olmayan Türk işçileri birtakım ağalarca ellerine kızıl bayrak verilerek ve yabancıların resmi tutuşturularak demokrasiyi yıkmak ve başka bir rejim istemek için haince kullanılmışlardır.

Böyle vatansever işçilerimiz de bir kaç gruba bölünmüş, oynanmak istenen oyun perde perde oynanmıştır.

Bütün bunlar yetmiyormuş gibi bölünme yüzyıllardan beri kardeşçe yaşayan mezhep ve ırk ayırımına götürülerek oyunun son perdesine gelinmek istenmiştir.

Yukarıdan beri anahatları ile izahına çalıştığım nedenlerdir ki Türk demokrasisini rayından çıkarmıştır ve böylece bir rejim buhranı doğmuştur.

Bütün bu ve saymadığım daha birçok tutum ve davranışlar karşısında, bir kısım Anayasal kuruluşlar ve siyasi partiler gaflet uykusundan uyanmamışlar, sanki ortalık güllük gülistanlıkmış gibi şahsi, zümrevi ve partici çekişmelerden ayrılamamışlar, adamsendecelik, suskunluk ve umursamazlık içinde gerekli girişimlerde bulunmamışlardır. Bir taraftan bu

yolda küçük bir beyanat veren çıksa, diğer taraf onu, ara rejimi özleyenler var diye tehdit etmiş, batacak gemide kendisinin de boğulacağını hesaba katacak idrakten yoksun olduğunu göstermiştir.

Aziz milletimiz bütün bu durumları acı içerisinde izlemiş, "bu işin sonu ne olacak" diye çaresizlik içinde kalmıştır.

Türk Silahlı Kuvvetleri tarih boyunca daima devleti korumuştur. Büyük Atatürk'ün bize verdiği görev budur. Aziz milletimizin isteği de budur. O daima, Silahlı Kuvvetlerini koruyucusu olarak görür ve eli silah tutan evlatlarının güvencesi altında yaşar.

Rejim buhranını çözecek girişimlerin olmaması, bu işin başarılamaması üzerine, Türk Silahlı Kuvvetleri 8 ay evvel bir uyarı mektubu ile endişelerini ve isteklerini demokrasiye yakışır bir biçimde ilgililere bildirmiştir. Ve de her vesile ile düşüncelerini açıklayarak demokrasiyi kurtarmak için demokrasi içinde girişimlerini sürdürmüştür.

Ayrıca devlet güvenliği ile doğrudan ilgili bir Anayasal kurul olan Milli Güvenlik Kurulu içinde ayda bir uyarılara devam edilmiş, söylenecek her şey söylenmiştir.

Ne yazık ki, haftalar, aylar geçmiş derde deva olacak ne bir tedbir alınabilmiş, ne de bu büyük milli meselede birlik ve beraberlik sağlanabilmiştir.

Bütün bu uyarıların etkisiz kalması sonucu Türk Silahlı Kuvvetleri son çare olarak, Atatürk'ün verdiği emaneti, yasaların verdiği görevi ve aziz milletinin isteğini yerine getirmiştir.

Kısaca söylemek gerekirse bu harekât Cumhuriyeti Kollama ve Koruma Harekâtıdır.

Bu Harekât Silahlı Kuvvetlerin ve aziz milletimizin tümünün istekleri doğrultusundadır. Bu noktayı özellikle vurgulamak isteriz. Bu, tarih kitaplarındaki bir darbe değildir. Bu harekât demokrasiye indirilen darbeyi ortadan kaldırmak için ordunun ve milletin isteği doğrultusunda yapılmıştır.

Eğer bu müdahale yapılmasaydı, bu gizli ve hain güçler Silahlı Kuvvetlere de sızarak bir kaç yılda onu da bölme yoluna gideceklerdi.

Yıkıcı ve bölücü güçler büyük milletimiz içinde itibar ve taraftar kazanamamışlardır. Birer halk çocuğu olan bekçilerimizi, polislerimizi, askerlerimizi öldürmekle geride yetim bıraktıkları çocukların feryadı, anaların ve babaların ızdırabı onların halktan yana olmadıklarını göster-

miştir. Güya halk için savaşıyorlarmış! Diğer taraftan Konya olayları gericiliğin ne boyutlara ulaştığını göstermiştir. Milletimizin bu olay karşısında gözleri açılmış, tehlikeyi bütün boyutlarıyla görmüştür.

Bir parti liderinin Çanakkale'deki bir kongredeki konuşmalarının dikkatle incelenmesi taşıdıkları fikirlerin ne olduğunu gösterecektir.

Buna benzer bugüne kadar çok beyanlar oldu. Fakat savcılıkların her müracaatında ilgililer hakkında dokunulmazlık kaldırılamadı. Peki ne olacak, bir parlamenter her seçimde seçimi kazansa kanunları çiğneyip suç işlemesine rağmen hiçbir zaman mahkeme karşısına çıkaralamayacak mı?

Demokratik ülkede anarşi, bölücülük, terör, yıldırma zorla para alma, vatandaşı baskı altında tutma bu boyutlarda olabilir mi, bu hale rejim daha ne kadar dayanabilir? Milletimiz ortada Devlet yok mu diye sormaz mı?

Herkes kendi hakkını korumaya kalkarsa o memleket ne hale düşer?

Soruları uzatabiliriz.

Harekâtın çok kısa bir zamanda kansız bir şekilde başarılması aziz milletimizin tümünün isteğinin bir belirtisi ve milletimizin yıkıcı, bölücü ve gerici çevrelere nefretinin en açık ifadesidir.

Halkın yaşantısı normale dönmüştür daha da iyileşmesi için bütün gayretler sarfedilecektir.

Bu harekâtın amaçlarını şöyle özetleyebilirim:

1. Milli Birliği korumak,

2. Anarşi ve terörü önleyerek, can ve mal güvenliğini tesis etmek,

3. Devlet otoritesini hâkim kılmak ve korumak,

4. Sosyal barışı, milli anlayış ve beraberliği sağlamak,

5. Sosyal adalete, ferdi hak ve hürriyete ve insan haklarına dayalı laik ve Cumhuriyet rejimini işlerli kılmak,

6. Ve nihayet makul bir sürede yasal düzenlemeleri tamamladıktan sonra sivil idareyi yeniden tesis etmektir.

Bu amaçlara ulaşmak için bize yol gösterecek olan ışık, her zaman olduğu gibi Atatürk'çülük ve ilkeleridir.

Milli Güvenlik Konseyi demokratik düzen ve rejimin şimdiye kadar sağlıklı bir biçimde işlemesine imkân vermeyen tüm engelleri, bir daha böyle bir müdahalenin yapılmasına lüzum bırakmayacak şekilde kaldır-

maya kararlıdır. Bunun için Anayasa, Seçim Kanunu, Partiler Kanunu gibi mevcut kanunlarda bugünkü duruma gelmemize neden olan hükümler ya değiştirilecek ya da yeni hükümler ilave edilecektir. Bunun yanısıra anarşi ve terörü etkili bir şekilde önleyecek yargı organlarının kuvvetlendirilmesi için, gerekli kanunlar hazırlanacak ve Ceza Kanununda aksayan taraflar ıslah edilecektir.

Özgürlük veya bağımsızlık adı altında anarşinin ne okullarda ne üniversitelerde ne de sendikalarda serpilip boy atmasına imkân verilmeyecektir.

Yetkili, sorumlu, yeterli, vatandaşın hakkına saygılı, işleyebilen, demokratik, sosyal hukuk düzeni gerçekleştirilecektir. Bu düzene, kısa sürede aşamalarla varılacaktır.

Malumunuz olduğu gibi, halen yasama yetkilerini kullanan bir Güvenlik Konseyi vardır. Yürütme organı olarak başkanlığında Bakan yetkilerine sahip müsteşarlardan oluşan bir kurul faaliyettedir. Bu hafta içinde Bakanlar Kurulu teşkil edilecektir.

Bir geçici Anayasa hazırlanacak ve müteakiben Kurucu Meclis kurulacaktır.

Değerli Basın mensupları,

Türk ekonomisinin büyük sıkıntılar içinde olduğu, enflasyonun arttığı sanayimizin tam işleyememesi sonunda üretimde düşüşler ve istikrarsızlık olduğu bilinmektedir. Memleketimizi düştüğü bu ekonomik bunalımdan kurtarmak, halkımızın sıkıntılarını hafifletmek ekonomik gelişmeyi sağlayarak artan işgücüne yeni iş sahaları açmak amacıyla uygulanan istikrar programı yürütülecektir. Ekonominin tabii kanunlar içinde çalışması kolaylaştırılarak sosyal amaçlara bir an evvel ulaşılacaktır.

Türkiye'nin uyguladığı ekonomik istikrar programının OECD ülkeleri milletlerarası ekonomik ve finans kuruluşlarınca desteklenmesi sağlanacaktır.

Ülkemizin kısa sürede ekonomik buhrandan çıkması için gerekli yasal düzenlemeler süratle ele alınacaktır.Bunların çözümlenmesinde, alınacak bütün ekonomik tedbirlerin üzerinde milletimizin ferden ve bütün olarak göstereceği sabır, metanet ve fedakârlık başlıca güvencemiz olacaktır.

Değerli Basın mensupları,

Bütün öğretmen, memur ve diğer görevliler, işçi ve işverenlerin vazife şuuruna sahip sorumlu kişiler olarak vatanseverlik, milli beraberlik ve kardeşlik duyguları içinde, birbirinin haklarına karşılıklı saygılı olarak görevlerine devam etmeleri sağlanacaktır. Devlet hizmetinde bulunan görevlilerin, tarafsız ve adil olması önemli bir ilkedir. Bu ilkenin uygulanmasını önleyen, bu ilkeye aykırı olan bütün tertiplere ve kuruluşlara müsaade edilmeyecek ve gerekli olan yasal işlemler yapılacaktır.

Muhtelif ve bilhassa ideolojik sebeplerle kopma noktasına gelen işçi ve işveren ilişkileri, işçinin haklarını koruyan ve işverenin hakkına saygılı bir anlayışla, yeniden düzenlenecektir.

İşyerlerindeki barışın, işçinin sosyal ve ekonomik haklarını güvenilir bir biçimde sağlaması yanında, üretim ve verimin artmasını da sağlayarak tüm Türk Ulusunun yararına olacağına inanıyoruz.

Kıymetli Basın mensupları,

Yeni yönetim, her alanda olduğu gibi dış politika alanında da Atatürk ilkeleri uyarınca Türk milletinin temel özlemleri doğrultusunda ve yine Atatürk'ün *"Yurtta Sulh, Cihanda Sulh"* deyiminde ifadesini bulan, barışçı bir dış politika izleyecektir.

Türkiye, bütün ülkelerle ilişkilerinde Birleşmiş Milletler Yasasında yer alan bağımsızlık, egemenlik, toprak bütünlüğüne saygı, iç işlerine karışmamak ve hak eşitliği ilkelerini esas alacaktır. Kendisi bu ilkelere riayet göstereceği gibi, başka ülkelerin de anılan ilkelere uymalarını titizlikle gözetecektir. Türkiye'ye, Türkiye'nin toprak ve ulus bütünlüğüne ve Türk vatandaşlarına yöneltilebilecek her türlü tecavüz ve tehdide de karşı konulacaktır.

Türkiye dünya ve bölge barışına elinden geldiği ölçüde katkıda bulunmak yolundaki geleneksel siyasetini sürdürecektir. Bu siyaset çerçevesinde, bugünkü uluslararası koşulların gereği olduğuna inandığı yumuşama sürecini destekleyecektir.

Türkiye'nin güvenlik, politik ve ekonomik alanlarda taraf olduğu ikili veya çok taraflı bütün andlaşmalar geçerliliğini koruyacak ve Türkiye bunlardan doğan yükümlülüklerini karşılıklılık ilkesi uyarınca yerine getirmeye devam edecektir.

NATO İttifakı ile ilişkilerimiz sürdürülecektir. Bu ittifakın uluslararası barış ve güvenliğin korunması için önemini devam ettirdiğine kaniim.

AET ve Avrupa Konseyi ve demokrasiye bağlı ülkelerin üyesi bulunduğu diğer kuruluşlarla ilişkilerimiz ve işbirliğimiz devam edecektir.

Bu çok taraflı ilişkilere muvazi olarak Amerika Birleşik Devletleri, Dokuzlar ve diğer Batılı ülkelerle ikili düzeydeki ilişkilerimizi geliştirme yolunda çabalarımız sürdürülecektir.

Kendileriyle tarihi ve geleneksel bağlarımız olan İslam ülkeleri ile ilişkilerimizin her alanda dostluk ve kardeşlik anlayışı içinde geliştirip güçlenmesine özen gösterilecektir. Bütün komşularımızla iyi ilişkiler ve verimli bir işbirliği geliştirmek en samimi arzumuzdur. Sovyetler Birliği, Dünya'da barış ve güvenliğin muhafazasında ve güçlendirilmesinde büyük sorumluluğu bulunan bir devlet olarak, komşularımız arasında özel bir yere sahiptir.

Yunanistan ile aramızda süregelen bütün sorunların, iyi niyetli ve yapıcı bir yaklaşım içinde, ikili müzakereler yoluyla adil çözümlere kavuşturulabileceği görüşündeyiz.

Kıbrıs sorununa gelince, bu anlaşmazlığın Ada'daki iki toplum liderleri arasında varılmış mutabakatlar çerçevesinde ve toplumlararası görüşmeler yöntemiyle sonuca ulaşmasını temenni ediyoruz.

Aziz Basın mensupları,

Memleketin ve milletin yüce menfaatlerini daima herşeyin üstünde tutmuş olan Türk Silahlı Kuvvetleri, bu tarihi görevini tamamladıktan sonra, her zamanki vekar ve vazife aşkı ile, bütünüyle asli vazifesi olan vatan savunmasına dönecektir.

Türk Silahlı Kuvvetleri, bu kere üzerine aldığı bu görev nedeniyle kuvvet ve kudretinden asla hiçbir şekilde zaafa uğramış değildir. Etkili bir biçimde vazife başındadır.

Harekâtın ilk anından itibaren, bütün vatandaşlarımızın Milli Güvenlik Konseyinin emir ve bildirilerine uymakta gösterdiği büyük anlayış soğukkanlı davranış, milletimize güvende ne derece haklı olduğumuzun bariz delillerinden birini teşkil etmiştir. Bunun için huzurunuzda yüce Türk milletine, bu güç anlarda gösterdiği yurtseverlik ve anlayış için bir kere daha, şahsım ve Türk Silahlı Kuvvetleri adına şükranlarımı ifade etmeyi zevkli bir borç bilirim. Hepinize teşekkür ederim.

HARP OKULUNDA YAPTIKLARI KONUŞMA
30 EYLÜL 1980

Harbiyeli Evlatlarım:

Sizler, memleketimizin en büyük irfan yuvası ve gözbebeğimiz "Harbiye'de" okumakla çok büyük bir şansa sahip olmuş kişilersiniz. Asırlar boyu bu okuldan, bu yuvadan çok büyük asker, çok büyük komutan ve çok büyük devlet adamı yetişmiştir. Sizlerin arasından da, muhakkak ki, istikbalde büyük komutan, büyük asker ve büyük devlet adamları da yetişecektir.

Ancak, hiçbir zaman asker olduğunuzu unutmayınız. Evvela askersiniz. Onun için bu sene, geçen sene verdiğimiz emre uyularak ilk ders; bir asker arkadaşımız tarafından ve askeri bir konuda verilmiştir.

Sizin, sadece kuru (yalın) bir asker olarak yetişmemeniz için de, ilim ve irfan sahibi olmanız için de, gerekli her türlü teknik ve bilimsel bilgiler sizlere verilmektedir. Bu sizlerin istikbale daha kuvvetli hazırlanmanız ve istikbale daha kuvvetli bakabilmeniz için yapılmaktadır. Onun için diyorum ki; evvela askersiniz.

Evlatlarım!...

Bu yaşlarda, bu çağlarda, sakın ola ki, politika ile uğraşmayınız. Biz, bu gün, politikanın içine atılmışsak, yurdumuzun içine düştüğü bu felaketli durumdan her zaman olduğu gibi, milletimizi düzlüğe çıkarmak için, buna mecbur olduk. Ulu Önder Atatürk'ün de daima bize direktifi bu olmuştur. Ne zaman ki bir ordu, politikanın içine girmiştir; o ordu, yavaş yavaş disiplinini kaybetmeye ve yavaş yavaş çökmeye başlamıştır. Bunun en bariz misalini, bizim yakın tarihimizde, "Balkan Harbi'nde" görebiliriz. Onun için bizim yaptığımız harekâtı kendinize sakın ola ki misal olarak almayınız ve sakın ola ki politikanın içine atılmayınız. Biz, Orduyu politikadan kurtarmak ve politika çamurunun içerisine bulaşmasını önlemek için emir ve komuta zinciri içinde, bu harekâtı yapmak zorunda kaldık. Eğer, bu harekâtı yapmasaydık; bundan öncekiler gibi Ordu, politikanın içine girerdi. Dikkat ederseniz biz bu işlemi beş kişilik bir Emir - Komuta kademesi ile yürütüyoruz. Bizim altımızdaki kademelere bunu bulaştırmamak için hür türlü çabayı sarfediyoruz. Ve şuna da kararlıyız ki; en kısa zamanda, memleketimizi hakiki demokratik kaideler üzerine oturttuktan sonra, görevimizin başına döneceğiz.

Arkadaşlar!...

Sizlere bu çağlarda çok kimseler yanaşır, "izm'li" ideolojileri sizlere aşılamak ister. Bunları bizler çok yakından biliyoruz. Eğer, "İzm'li" bir ideolojiyi aşılamak lazım gelirse; işte: Ulu Önder Atatürk'ün "Kemalizm" ideolojisi vardır. Onu benimseyiniz. Kemalizmin koyduğu esaslar bizi aydınlığa götürmüştür. Ondan ayrılmaya başladığımız andan itibaren karanlığa gömülmeye başlamışızdır. Ne zaman ki ondan ayrıldık, daima felaketle karşı karşıya geldik. Biz, dünyaya örnek olmuş, geri kalmış ülkelerin örnek aldığı Büyük Atatürk'ü bırakmış ve başka milletlerin liderlerini kendimize örnek almaya başlamışız.

Arkadaşlar; dünya o kadar çabuk değişiyor ki, artık harplerin şekli de değişti. İç savaş türleri ile memleketler içlerinden yıkılmaya çalışılıyor. Eğer, bir memleketin idare şekli, kendi ideolojisine yakın bir şekle dönüştürülürse; zaten, o memleketi işgal etmeye gerek kalmaz. İşte, bizim düşmanlarımızın uygulamak istedikleri politika da budur.

Gittikçe nüfusu artan, gittikçe gücü yükselen bir "Türkiye" birçok ülkeleri rahatsız eder, etmektedir. Bugün 45 milyon, 10 sene sonra 60 milyon, kalkınmış bir Türkiye. Büyük nüfus sahibi Türkiye daima onlar için bir kaygı kaynağıdır.

O halde ne yapacaktır. "Böl, parçala ve yut" politikasını uygulayacaktır. İşte uygulanmak istenen politika budur. Asırlar boyu, 600 seneden fazla bir zamandan beri, bir arada yaşamış, kucak kucağa yaşamış insanları, ülkemizin içinde sen Türk'sün, sen Laz'sın, sen Çerkez'sin diye bölünmeler için her türlü gayret sarfedilmiştir ve biz, bilerek veya bilmeyerek bunlara alet olmuşuz. Onun için; genç Harbiyeliler sizlere hitap ediyorum!... Sizler, bu tür, aşılanmak istenen izm'lere kulağınızı çeviriniz, tıkayınız, sırtınızı dönünüz ve daima aklınızı kullanınız.

Bu çağlarda kendinizi çok bilgili zannedebilirsiniz. Fakat, hayata atıldıktan sonra göreceksiniz ki "Tecrübe" denen ve hiçbir ölçüsü olmayan o, büyük tecrübe, o sizin kazandığınız bilgilerden çok yüksektir. Onun için komutanlarınıza tecrübe sahibi komutanlarınıza inanınız ve güveniniz.

Biraz önce, okul komutanınız, komutanlığın hasletleri üzerine çok güzel bir ders verdi. Bizler de bildiklerimizi, unuttuklarımızı tekrar tazeleme imkânı bulduk. İşte, böyle bir komutan olmaya çalışınız. Komutanlık "Allah Vergisi" 'dir. Ancak, çalışarak da komutanlık hasletleri elde edilebilir. Onun için iyi bir komutan olmaya çalışınız. Hepiniz, takım

komutanlığından itibaren en yüksek makamlara kadar birer komutan olacaksınız. Ancak, komutan ismi takmakla bir insan komutan olmaz. Hakiki komutan olmak için biraz evvel anlatılan bütün vasıflara sahip olursanız; o zaman komutan olursunuz. Sizlere bu 4 yıl zarfında komutanlarınız ve öğretim üyeleriniz tarafından çok değerli bilgiler verilecek ve sizin buradan hakikaten teknik bilgilerle mücehhez olarak, iyi bir komutan olarak çıkmanız için her türlü gayret sarfedilecektir. Bizden evvel olduğu gibi, bizlerde bizden sonra gelen nesillerde okullarımızın, başta siz Harp Okulu olmak üzere en iyi seviyeye, en yüksek seviyeye çıkarılması için her türlü çaba sarfedilecektir ve edilmektedir. Okullarımız birer menbadır. Bu menbanın tertemiz olması için her türlü çabayı sarf ediyoruz. Sizlerin Türk Silahlı Kuvvetleri içine tertemiz katılmanız için her türlü çaba yine sarfediliyor ve sarfedilecektir.

Bu yeni ders yılı başlarken sizlerle konuşma lüzumunu hissettim. Gönül arzu ederdi ki bütün Harp Okulu mensupları bir arada olsun ve hepsine hitap edebileyim. Ama, o zamanı da bulacağımı zannediyorum.Bir zaman gelecek sizlerle ayrıca konuşma imkânı bulacağım, şimdi sizlere, burada bulunan arkadaşlarıma hitap ediyorum. Bu öğretim yılı hepinize, bütün Harp Okulu öğrencilerine hayırlı ve uğurlu olsun. Size hayatınız boyunca başarılar dilerim.

VAN'DA YAPTIKLARI KONUŞMADAN...

2 EKİM 1980

"... Her yerde ifade ettiğim gibi, bizler, beş kişilik Milli Güvenlik Konseyi Üyeleri uzun süre bu makamda oturmak niyetinde değiliz. Buna hevesli de değiliz. Kanuni düzenlemeleri, seçim sistemini, Partiler Kanununu, Anayasayı yaptıktan sonra en kısa zamanda idareyi gelecek parlamenter kişilere teslim edeceğiz. Bundan emin olabilirsiniz. Bizim makam ve mevkide gözümüz yoktur. Bu hırsımız da yoktur, bunu bilesiniz..."

AĞRI'DA YAPTIKLARI KONUŞMADAN...

2 Ekim 1980

"...Doğu Bölgemiz artık bundan sonra birer sürgün yeri olmayacaktır. Doğu Bölgesine işe yaramıyan, Anadolu'nun diğer taraflarında doğru dürüst çalışmayan bir kısım arkadaşlarımız buraya gönderilmeyeceklerdir.

Nasıl ki Silahlı Kuvvetlerimizde bu bölgeler için mecburi hizmet konmuşsa, doktorlarımıza, mühendislerimize, öğretmenlerimize, kaymakamlarımıza, valilerimize de mecburi hizmet koyacağız. Herkes gelsin, bu vatanın her karış toprağında hizmet görsün. Para karşılığı vazife verilmez . Bu vatanı seven, bu vatan üzerinde büyümüş bizler, bu vatanın her tarafında vazife yapmak mecburiyetindeyiz ... Üniversiteyi bitiren herhangi bir doktor, ihtisasını yapan bir doktor, mühendis çıkan bir mühendis, gelecek, vatanın gösterilen her tarafında mecburi hizmetini yapıp, ondan sonra gidecektir. Çünkü onların okuduğu üniversitelerde ve okullarda sizlerin de hakkı vardır. Sizlerden alınan vergilerle o üniversitler, o okullar açılıyor. O halde mademki sizlerin de katkısı vardır, onlar da gelsinler bu katkılarını burada ödesinler..."

DİYARBAKIR'DA YAPTIKLARI KONUŞMADAN... 14 EKİM 1980

"...Sizlerin huzurunda bütün Türk milletinin anne ve babalarına sesleniyorum. Çocuklarınıza, evlatlarınıza sahip olunuz. Onların yetişmesi için elinizden gelen her türlü gayreti gösteriniz. Yalnızca öğretmenlere teslim etmeyiniz. Öğretmenle beraber bir veli olarak işbirliği yapınız. Okuma yazma seferberliğine tekrar girişiniz.

...dünyada medeni milletlerin okuma yazma nisbeti yüzde 99'un üzerindedir. Biz ne zaman yüzde 99'un üzerine çıkarsak, medeni milletler arasındaki yerimizi rahatça alırız...

...Okuma yazma seferberliği derken, evvela şunu tavsiye ediyorum: Kız çocuklarınızı okutunuz. Onlar istikbalin anneleridir. Bir evlat ile en çok uğraşan, onunla her gün meşgul olan kişi annedir. Eğer anne okumuş yazmış ise, evladını ona göre yetiştirir. Kız çocuğunu okula göndermek günah değildir. Bunu size böyle söyleyenler yalan söylüyorlar. Çünkü Peygamberimiz ***"İlim Çin'de de olsa gidin ordan öğrenin"*** demiştir. Japon mucizesi de böyle cereyan etmiştir. Elli sene içerisinde bu hale kavuşmuşlardır. Onun için anne ve babalara sesleniyorum : Evvela kız çocuklarınızı okutunuz.

...Son senelerde çektiğimiz ekonomik sıkıntılar hepimizin malumudur. Hepimiz bunun altında eziliyoruz ve çok ızdırap çekiyoruz. O halde bu ekonomik krizi atlatmanın çareleri nelerdir? Sevgili vatandaşlarım, çare

bütün vatandaşların Atatürk devrinde olduğu gibi her sahada tasarrufa riayet etmesi, her sahada yerli malı kullanması ve üretimi artırmasıdır. Artırılan üretimden dışarıya mal satmak suretiyle de para kazanmaktır. Mütemadiyen dıştan borç almakla bir millet kalkınamaz ...

...Silahlı Kuvvetlerin üst kademesinden aşağıya kadar olan bütün komuta kademesinin en az yüzde 90'ı köylü çocuğudur. Biz hepimiz fakir ailelerin çocukları olarak geldik. Fakirliğin ne demek olduğunu çok iyi biliriz... Belki yüzde 10'umuz zengindir. O halde böyle fakir tabakadan gelen, halkın içinden gelen, halkla beraber olan bir komuta kademesi herhalde işçinin karşısında olmaz . Hiçbir zaman işçinin karşısında değiliz. Az kazançlı kişilerin karşısında değiliz. Onların daha çok kazanmalarını, daha müreffeh bir hayat içinde olmalarını gönülden dilemekteyiz. Biz bu yönde elimizden gelen herşeyi yaparız. Yeterki çalışan hakkıyla çalışsın. Vatanperver, kendisine verilen işi bihakkın yapan insan demektir. Eğer bir vatandaş yaptığı işi hile ile yapıyor, hile karıştırarak kazanıyorsa, o vatanperver değildir. o hain bir vatandaştır. Onun için biz, hakkıyla çalışan işçilerimizin daima yanındayız. Onların destekçisiyiz, destekçisi olmaya devam edeceğiz...

...Bunun için yapacağımız ilk işin başında vergi adaleti gelecektir. Vergi adaletini muhakkak sağlayacağız ve gerekli Kanunları çıkartacağız.."

ESKİŞEHİR'DE YAPTIKLARI KONUŞMADAN...
19 KASIM 1980

"...Petrol üreten ülkeler nasıl zengin olmuşsa, bir zaman gelecek tahıl üreten ülkeler, onların yerine geçecek. Çünkü dünyanın yiyecek maddesine çok ihtiyacı var. Bir depodur bizim memleketimiz. Yeter ki istemesini bilelim, satmasını bilelim...

1981 ATATÜRK YILININ AÇILIŞI MÜNASEBETİYLE TBMM'DE YAPTIKLARI KONUŞMA
5 OCAK 1981

Büyük Türk Milleti, Sayın Konuklar,

Büyük Kurtarıcımız, Cumhuriyetimizin Kurucusu, yarattığı siyasal, sosyal ve kültürel inkılaplarla Türk tarihinin ve dünya tarihinin akışına

yeni bir yön veren, uygarlık ufuklarımızın ışığı, insanlığın seçkin evladı, Milli Kahraman ve Büyük Devlet Adamı Mustafa Kemal Atatürk'ün doğumunun 100 ncü yılı olan 1981 yılına girmiş olmanın engin gururu ve kıvancı içindeyiz.

Hepinizin bildiği gibi Türkiye Cumhuriyeti, Büyük Kurucusunun 100 ncü Doğum Yıldönümünü ona layık bir şekilde kutlamak ve yüzyılımıza şeref ve övünç veren aziz hatırasını Devletçe ve Milletçe anmak üzere 1981 yılını Milli Güvenlik Konseyinin kabul ettiği bir kanunla Atatürk Yılı olarak kabul ve ilan etmiştir.

Biraz önce Ulu Önderimizin kutsal vatan topraklarında sonsuzluğa doğru uzanan Anıtkabrini ziyaret ederek onun manevi huzurunun sessizliğinde gönüller dolusu saygı ve şükran duygularımızı ifade etmiştim. Şimdi de ölümsüz Atatürk'ün milletine bıraktığı en büyük eser ve armağanı olan Türkiye Büyük Millet Meclisinden aziz vatandaşlarıma ve O'nun bütün kalbiyle, düşünceleriyle ve hizmetleriyle içten bağlı bulunduğu insanlık alemine seslenerek *"1981 Atatürk Yılını"* kutlamalara açıyorum.

Minnet ve şükran duygularının bir ifadesi olarak Ulu Önderine ithaf ettiği bu ilk 100 ncü yıl tüm ulusumuza mutlu olsun. Türklüğe ve insanlığa en güzel ve muhteşem düşünce ve hizmet örneklerini verebilmiş en büyük Türk olarak Atatürk'ü doğumunun 100 ncü yılında şükranla, sevinçle ve iftiharla anarken Türk Milleti bu mutluluğu diğer uluslarla da bölüşmektedir. Son 100 yıl içinde insanlık ailesinin yetiştirdiği en büyük liderler arasında yer alan Atatürk için bütün dünya milletlerinin yürekten takdir, hayranlık ve saygı duygularıyla bizim heyecanımıza ortak olduklarını görmekten mutluluk duyuyoruz.

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (UNESCO) nun Genel Kurulunda oybirliğiyle aldığı bir kararda Atatürk'ün 100 ncü Doğum Yılı dolayısıyla O'nun kişiliğini ve eserlerinin çeşitli yönlerini belirtmek amacıyla toplantı düzenlenmesi kabul edilmiştir. Bu kararda Atatürk'ün;

— UNESCO'nun çalıştığı tüm alanlarda olağanüstü inkılapçı olduğu belirtilmiştir.

— Özellikle sömürgecilik ve emperyalizme karşı açılan savaşların ilk lideri olduğu vurgulanmıştır.

— Dünya milletleri arasında karşılıklı anlayışın ve devamlı barışın değerli öncüsü bulunduğu gerçeğine önemle işaret edilmiştir.

Nihayet bütün hayatı boyunca insanlar arasında hiçbir renk, din, ırk ayrımı gözetmeyen bir uyum ve işbirliği çağının doğacağına inanmış olmasına da değinilmiştir.

Hiç şüphe yoktur ki; Atatürk, felsefesi ile düşünce, davranış uygulamaları ile insanlık dünyasının ender yetiştirdiği komutan, devlet adamı ve inkılapçılar arasında müstesna bir yer almaktadır.

Sevgili Yurttaşlarım, Değerli Konuklar,

Atatürk, kısa süren yaşamında, eşsiz dehası ve sınırsız azmi ile, milletine güvenerek ve yalnız ona dayanarak yurdumuzu istiladan kurtarmakla kalmamış, aynı zamanda onu en ileri uygarlık düzeyine yükseltecek temelleri de atmıştır.

Türk Ulusu için yeni bir devir açan ve bu devre adını veren Ulu Önder 1905 yılında 24 yaşında genç bir Kurmay Yüzbaşı olarak Ordu saflarına katıldığında, memleketin o günkü kötü gidişini görmüş, bunları değerlendirmiş ve çareler aramaya başlamıştır. Daha bu genç yaşlarda iken, farklı kişiliği, kültürü, çalışkanlığı ve enerjisi ile dikkatleri üzerine çekmeye başlamıştı. Çanakkale muharebelerindeki başarıları ve Anafartalarda kazandığı efsanevi zafer, yönünün dünya çapında da üne ulaşan ilk pırıltıları olmuştur.

O, Çanakkale muharebelerinden sonra Kafkas, Doğu ve Suriye cephelerindeki hizmetleri sonunda bütün yurtta ve dünyada artık bir kahraman olarak tanınmış bulunuyordu.

Özellikle İstiklal Savaşımızda yarattığı destanlar, Başkomutan Gazi Mustafa Kemal Paşanın askeri alandaki dehasının kanıtları olmuştur. Sakarya Savaşı ve Başkomutanlık Meydan Muharebesi bu destanlar dizisinin son halkalarıdır.

Atatürk'e göre zafer başlı başına bir amaç değildir. O şöyle der; *"Hiçbir zafer gaye değildir. Zafer ancak kendisinden sonra daha büyük olan bir gayeyi elde etmek için gerekli en belli başlı bir vasıtadır. Gaye düşüncedir. Zafer bir fikrin elde edilişine yardımı oranında değer kazanır. Bir fikrin elde edilmesine dayanmayan bir zafer sürekli olamaz. O, boş bir gayrettir. Her büyük meydan muharebesinden, her büyük zaferin kazanılmasından sonra, yeni bir alem doğmalıdır. Yoksa başlı başına zafer, boşuna gitmiş bir gayret olur."*

Onun içindir ki, Büyük Taarruzla gerçekleştirilen zafer Türkiye Cumhuriyetini doğurmuştur.

Atatürk'ün askeri dehası, Devlet Kuruculuğu, Devlet Adamlığı ve inkılapcı yönüyle devam eder Bu yönleri ile de Atatürk, Komutan Atatürk kadar ünlüdür. Çağdaş yazarlar ve düşünürler Atatürk'ün Devlet Adamlığını ve bu arada O'nun köklü reformlarını hâlâ incelemekte ve değerlendirmektedirler.

Atatürk'ün meslek olarak askerliği seçmiş olduğu gözönünde tutulacak olursa, Onun Devlet Adamlığı ve İnkılapçılığı daha da önem ve değer kazanır. Atatürk'ü bu alanda hazırlayan ve yetiştiren o dönemdeki ortamı hazırlayan sebeplerdir. Osmanlı İmparatorluğunun son dönemlerinde toplumda, devlet kuruluşlarında ve ekonomide meydana gelen büyük çöküş doğal olarak devleti çok güçsüz bırakmıştı. Bu güçsüzlük sosyal hayatta dengesizliklere neden olduğu gibi siyasal egemenlik anlayışını da sarsmış bulunuyordu. Bu ortam içerisinde çıkış yolu arayanlar ve duruma çare bulmak isteyen çevreler ve hamiyetli kişiler de vardı. Bunlar da çeşitli düşünce akımlarına sarılmışlardı. Mustafa Kemal'in gençlik yılları işte, Osmanlı İmparatorluğunun bu sarsıntılı döneminde oluşan olaylar arasında geçmiş ve O bu olayların fikri değerlendirilmesiyle olgunlaşmıştır.

Osmanlı İmparatorluğunun Birinci Dünya Savaşında müttefikleri ile birlikte yenilmesi ve siyasal alanda parçalanma tehlikesi ile karşılaşması bu İmparatorluk içerisindeki ana unsur olan Türklerin bağımsızlık savaşı yapmalarını zorunlu hale getirmiş ve bu zorunluluk Türk tarihinde *"Atatürk Devrimi"* adıyla ortaya çıkan köklü değişiklik hareketinin de başlangıcı olmuştu. Bir taraftan dış müstevliye ve diğer taraftan içeride onunla işbirliği yolunu seçen kişi ve müseseselere karşı sürdürülen milli mücadelede, yeni bir Türkiye Devletinin kurulmasıyla hukuki ve yasal temellere dayalı bir güvence sağlanmıştır.

Anadolunun ortasında kurulan bu Devlet, yeni Meclisi ve düzenli Ordusuyla Türk İstiklal Savaşının hem karar verici, hem planlayıcısı ve hem de uygulayıcısı olmuştur.

Türk İstiklal Savaşı kazanıldıktan sonra Türkiye Cumhuriyetinin ilk Cumhurbaşkanı olan Mustafa Kemal'in Devlet Adamlığı bu yüce vazifeyle değil, gerçekte daha önceleri başlamıştı. O, Milli Mücadele içinde askeri harekâtla siyasal sevk ve idareyi birlikte yürütmüştü.

Atatürk'ün Devlet adamlığı, onun Türkiye'nin sorunlarına eğilmesiyle, Türk halkının refahına yönelik karar ve uygulamalara başlamasıyla etkinlik kazanmıştı. O'nun en yakın çalışma arkadaşı İnönü; ***"Atatürk'ün askerlik nitelikleri gerçekten yüksektir. Siyasi niteliklerinin daha da büyük olduğu görülür. Bu ikisi birleşince Atatürk'ün kişiliği müstesna bir ölçüye varmış oluyor"***der.

Düşmanın denize dökülmesinden sonra, çok çetin müzakereler sonucu imzalanan Lozan Barış andlaşmasının gerçekleştirilmesi ve kapitülasyonların kaldırılarak Türk Ulusuna yargıda, siyasette ve ekonomide tam bağımsızlık kazandırılması incelik isteyen Devlet adamlığı hasletlerindendir. Kuşkulu hedefler yerine maceradan uzak bir tutulma; ***"Biz yaşamak ve bağımsızlık isteyen bir milletiz. Yalnız ve ancak onun için canımızı feda ederiz"*** diyen Mustafa Kemal mantığa dayalı bir akılcı bir devlet adamının örneğini vermişti.

Devlet adamlarında bulunması gereken vasıfların en önemlilerinden birisi de, devlet işlerinin bir plan ve programa göre yürütülmesidir. Atatürk aynı zamanda plan ve program adamıydı. O Türk inkılaplarının başlangıç yıllarında 1922'de Ankara'da yaptığı bir konuşmada; ***"Çalışmalarımız, yıllarca takip ve tatbik edilecek bir programa dayanmadıkça başarısızlığa mahkumdur. Objektif olduğu kadar milletimizin acil ihtiyaçlarına çare bulacak bir programa dayanmayan islâhat teşebbüsleri, şahsi ve keyfi olmaktan kurtulamaz"*** diyen Atatürk, kalkınmanın bir plana göre düzenlenmesini ve halk tarafından benimsenmesini önemle işaret eder. O, gücünü daima halktan alan bir devlet adamıydı.

Atatürk, dünyada Kemalizm, ***"Atatürkçülük"*** veya ***"Türk İnkılabı"*** olarak tanımış sosyal ve siyasal hareketi yönlendirmede ortaya yeni ilkeler atmış ve kaynağını hayat gerçeğinden alan uygulamalarda bulunmuştur. Bu uygulamalardan bazıları O'nun sağlığıda gerçekleşmiş, bazıları da bir amaç veya hedef olarak belirtilmiştir, bunlar ***"Atatürk İlkeleri"*** olarak yeni Türkiye Devletinin , Türkiye Cumhuriyetinin temelini oluşturur.

Türk inkılabının başlangıcında, sürdürülen bağımsızlık savaşıyla Türk Yurdunun düşman işgali altından kurtarılışını izleyen günlerde Atatürk, bundan sonra asıl içimizde bulunan düşmanla mücadele edilmesi gerektiğini belirtmişti. Bu düşman içimizde, düşünce tarzımızda, tutum ve davranışlarımızdaydı. Atatürk düşmandan kurtarılmış bir toprak üzerinde, yoksulluk ve çaresizlik içerisinde kıvranan bir ulusu çağdaş uluslar düzeyine çıkarıp, mutlu, zengin ve rahat bir yaşam şekline kavuşturmayı

amaçlamıştı. Sosyal alanda hurafelerle ve gerçek dışı din anlayışıyla geri kalmış sanayiden yoksun, ekonomisi mahvolmuş bir toplum, ancak köklü reformlarla değiştirilebilirdi.

Türk Milletinin çağdaş uygarlık düzeyine ulaşabilmesi, O'nun ilkelerinde belirtilen hedeflere varılabilmesi ancak, inkılâpçı bir ruh ve tutumla gerçekleştirilebilirdi.

Atatürk'ün koyduğu ilkeler; belli bir kalıba sokulmaya veya dondurulmaya tabi tutulmadan, hayat gerçeğinden alınmış ve zamanın gereklerine göre yine inkılâpçı bir anlayışla, kendi yönlerinde geliştirilmesi gereken prensiplerdir. Ulusal bağımsızlık, ulusal egemenlik, cumhuriyetçilik, milliyetçilik, halkçılık, devletçilik, lâiklik, çağdaşlaşma, inkilapçılık gibi ana ilkeler Türk inkılabının temelleridir.

Uluslar, dünya ulusları arasında kendilerini, devletler hukukunun verdiği hak ve yetkiyle, siyasal yönden bağımsızlık sahibi olmakla kanıtlarlar. Atatürk bu durumu, daha 1919'da Samsun'a çıktığında; ***Ulusal egemenliğe dayalı, kayıtsız şartsız bağımsız yeni bir Türkiye Devleti kurmak***" parolası ile açıklamış ve bu yolda milleti seferber ederek bunu azimle yerine getirmiştir. Atatürk'ün milli egemenlik ve halkçılık ilkeleriyle bağlantılı olan cumhuriyetçilik ilkesi, Türk siyasal hayatında demokrasiye yönelişin ve hazırlanışın bir işaretidir, Atatürk şöyle der; "***Demokrasi ilkesinin en çağdaş ve en mantıki uygulamasını sağlayan hükümet şekli cumhuriyettir.***"

Atatürk bir milliyetçiydi. Atatürk'ün milliyetçilik anlayışı bencil değildir. Irkçı değildir. Dağıtıcı değil, toplayıcı ve bütünleştiricidir. O'nun milliyetçiliği, kaderde kıvançta , tasada bir olmanın mutluluğundan doğan yepyeni bir gerçekçi Türk milliyetçiliğidir.

Atatürk'ün halkçılık ilkesini de bu görüş açısından ele almak lazımdır. Çünkü O, halkı ne ulus içinde ayrı ayrı sınıf ve gruplar, ne de egemen bir gücün yönettiği kitle olarak kabul etmiştir. Halk, büyük kurtarıcımız "***Türkiye Cumhuriyetini kuran Türkiye halkına, Türk Ulusu denir***" sözü ile belirlediği gibi, ulusumuzun doğrudan doğruya kendisi, sınıfsız ve ayrıcalıksız, kaynaşmış bir kitle olarak tümüdür. Halkçılık ilkesi de her şey için halkla beraber anlayışı ile bu bütüne yönelik bulunmaktadır.

Atatürk'ün devletçilik ilkesi Türkiye'nin gerçeklerinden esinlenen bir tutum ifadesi olarak kabul edilebilir. Bu ilke ekonomide Türkiye'nin koşullarına uygun bir ekonomik politikası olarak anlaşılmalıdır, Türk

halkının ihtiyaçlarını karşılamayı esas alan bu ilkede Atatürk az zamanda milleti refaha, ülkeyi bayındırlığa götürecek seçmeler yapmış ve sosyal adalete yer vermiştir.

Atatürk, Türk İnkılabını laik temeller üzerine oturtmayı amaçlamıştı. Türk toplumu çağdaş uygarlığa ulaşmak için atılımlar yapmak zorundaydı. Bu nedenle laikliği temel ilkeler arasına özenle oturtmuştu. Laikliğin düşünce ve tutumda yerleşmesi hem ilericilik hem de demokratik yaşam felsefesine uygundur. Atatürk 1925'de ***"Efendiler ve ey millet, iyi biliniz ki Türkiye Cumhuriyeti şeyhler, dervişler, müritler ve meczuplar memleketi olamaz. En doğru ve gerçek yol, medeniyet yoludur. Medeniyetin emir ve isteğini yapmak, insan olmak için yeter*** " demişti.

Laiklik, dinsizlik demek değildir, laiklik vicdan özgürlüğüdür. Laiklik, dinin devlet işlerindeki sınırının çizilmesidir. Atatürk'e göre İslam Dini akla, bilime ve fenne uygundur. Atatürk 1923'lerde ***"Bizim dinimiz en makul ve en tabii bir dindir ve ancak bundan dolayıdır ki son din olmuştur. Bir dinin doğal olması için akla, fenne, bilime, mantığa uygun olması gerekir. Bizim dinimiz, bunlara tamamen uyar."*** demiştir.

Atatürk'ün laiklik ilkesinde dinin siyaset aracı olarak kullanılması akıl ve mantık dışıdır.

Atatürk, inkılapçılık ilkesini de katmakla felsefesini, bazı dini, siyasi ve felsefi kuramlarda olduğu gibi katı ve dar bir çerçeve içinde kalmaktan kurtarmış; değişme ve gelişmeyi reddeden tutucu komünizm, faşizm, nazizm gibi rejimlerin aksine olumlu ve sosyal yapıya uygun her türlü yeniliğe açık bırakmıştır.

Bununla beraber, bu özelliğinden yararlanarak, O'nun aşırı sağa veya sola çekebilmek, ilkeleri arasında kurulmuş çok hassas denge dolayısıyla asla mümkün değildir. Böyle bir girişim Atatürkçülüğü ya hiç anlamamak veya bazı basit çıkarlar uğruna bilerek saptırmaya çalışmak ve sömürmek olur.

Atatürk, çağdaşlaşmayı Türk İnkılâbının baş amacı olarak ele almıştır. Temelsiz tutum ve davranışlardan uzak rastlantılara yer vermeyen ve yaşam felsefesini bilime ve bilimin uygulaması olan teknolojiye dayanan bu ilke, çağdaşlaşmanın esası ve özüdür. Türk Milleti ancak bu yolla çağdaş uluslar arasında saygın bir yere sahip olabilir. Atatürk'ün özlemi böyle bir tutumdur. O, bütün icraatında bilimi öncü ve yol gösterici kabul etmiştir.

Türk Milleti için kurtuluş yolu, geri kalmışlıktan kurtulma ancak bilim ve teknik yolu olabilir.

Atatürk'ü evrenselleştiren en önemli görüş O'nun insan sevgisi ve insanlık ülküsüdür. Atatürk milleti ile övünür, ona gurur ve güvenle bakar, diğer yandan *"Bizimle işbirliği eden bütün milletlere saygı ve ilgi gösterileceğini, onların milliyetçiliğinin bütün gereklerinin tanınacağını"* ifade ederek *"Bizim milliyetçiliğimiz bencilce ve mağrurca bir milliyetçilik değildir"* der.

Atatürk dünya insanlığını bir bütün olarak görür ve Türk Milletinin varlığını ve mutluluğu kadar bütün dünya milletlerinin barış içinde mutluluğuna hizmet etmeye elinden geldiği kadar çalışmıştır.

Sevgili Vatandaşlarım,

Türk Ulusu, yaşamının en büyük talihini, Ulu Önder Atatürk'ü kendisine bahşeden Tanrı lutfuna borçludur.

Karanlık günlerin acıları içinde özlemle beklediği aydınlığı O getirmiş, gelişme ve güçlenmesi için en doğru yolu O göstermiştir.

O'nun, uygarlığa açık, pratik ve gerçekçi yapılarıyla, sonsuza kadar uygulanabilme yeteneğine sahip ilkeleri, bizleri bugün de, her türlü bunalım ve engeli aşarak, zafere ve Atatürk idealine götürecek güçtedir.

Bu nedenledir ki, ulusumuz O'nun çizdiği yoldan asla ayrılmayacak, ondan başkasına inanmayacak, ilkelerini ve eserlerini daima bu azimle ve inançla yaşatacak ve koruyacaktır.

Türk Silahlı Kuvvetleri, ülke bütünlüğünü ve güvenliğini kişisel çıkarlarına feda etmeye kalkışan bir kısım vatan hainleriyle aldatılmış zavallıların dışında, tüm ulusumuzun yürekten katıldığı ve desteklediği 12 Eylül 1980 Harekâtını da, bu anlayıştan aldığı güçle gerçekleştirmiştir.

Devlet yasalarının egemenliğini yeniden tesis etmek, anarşi ve terörle etkisiz hale getirilen demokrasiye ve kurumlarına tekrar işlerlik kazandırmak, ulusuna hakkı olan güven ve mutluluğu verebilmekten başka bir amacı olmayan bu tarihi görevini de aynı anlayışın bilinci içinde, yalnızca beklenen gaye elde edilinceye kadar, hiçbir iç ve dış baskıya boyun eğmeden sürdürecektir.

Çünkü gerçek demokrasi, herkesin istediğini yapması değil; halk adına, halkın mutluluğu için, halkın istediği ve güvendiği yönetimin uygulanmasıdır.

Milli Güvenlik Konseyi yönetimi; Devletin mevcudiyetinin ve Cumhuriyet yönetiminin gereği olduğu halde, bugüne kadar yapılmamış iş ve işlerle alınmamış önlemleri ve bu maksatla, zaruri görülen yasal düzenlemeleri süratle tamamlayabilmeye çalışmaktadır. Ülkemiz, yılların birikimi olan aksaklık ve eksikliklerin, hiçbir çıkar ve yan gözetilmeden giderilmesini müteakip, Cumhuriyete ve Atatürk ilkelerine sadık bir yönetime devir ve emanet edilecektir.

Atatürk yılı, bu konuda büyük bir inanç ve heyecanla sarfedilmekte olan çabalara, bu müstesna rastlantı, yeni bir anlam ve ayrı bir güç katacak; Türkiye Cumhuriyetinin geleceğine uzanan hızlı bir kalkınma köprüsü ve yaşamında yepyeni ve mutlu bir çağın müjdecisi olacaktır.

Türk Ulusu böylece, kökeni nerde olursa olsun, yoluna çıkarılacak tüm engelleri süratle aşarak, Yüce Atatürk'ün gösterdiği doğrultuda ilerlemesine devam ederek çağdaş uygarlık düzeyindeki yerini başarıyla koruyacaktır.

Aziz Vatandaşlarım, Değerli Konuklar,

Atatürk'ün yüzyılında yaşamak mazhariyetine sahip bulunan kuşağımız, O'nun ilk yüzüncü doğum yılını da bu mazhariyetin gururu ile kutlamaya hazırlanmaktadır.

1981 yılında, O en Büyük Türk'ü , bugünün dünyasında anlatmak; ilkelerini, devirlerini ve eserlerini tanıtmak üzere yurt içinde ve dışında yoğun kültür ve sanat hareketleri, sportif temaslar, basın ve yayın faaliyeti planlanmış bulunmaktadır.

Atatürk yılı, aynı zamanda, Atatürk sevgisine yönelik ve ülkenin gelişmesine yararlı birçok bilimsel faaliyet ve yatırımların da başlatıldığı hareketli bir yıl olacak ve bundan sonraki yılların atılımlarına, yeni bir hız ve taze bir kuvvet katacaktır.

Özellikle, gelişme yolunda gerçekleştirilecek bu kararı ve geniş adımlar, ülkesi için en büyük emeli, *"Çağdaş uygarlık düzeyini aşmak"* olan ve ulusu için yüreğinde daima bu sarsılmaz inancı taşımış bulunan Aziz Atatürk'ün ruhunu şad edecek en değerli armağanlar olacaktır.

O, bugüne kadar her zaman bizlerle oldu, gelişen, kalkınan, yükselen Türkiye'nin gurur ve kıvancında da yine daima bizlerle olacak ve engin yurt sevgisinin meşalesi ile yolumuzu aydınlık tutacaktır.

Ülkemiz Atatürk'ün vatanı, toplumumuz Atatürk'ün ulusu olmanın onurunu taşımaktadır. Her atılımda O'nun ilkeleri, yurdun her köşesinde O'nun eserleri vardır. Bu mazhariyet, varlığımız için her türlü tehdidin karşısında en kudretli silahımız; uygarlık yolunda en güvenilir rehberimiz olacaktır.

Yeniden hayat verdiği bu asil kahraman ulus, O'nu hiç bir zaman asla unutmayacak, eserlerine yenilerini katarak ve ilkelerini amacına götürerek, kalplerde yanan sevgisini, engin minnet ve şükran duygularıyla sonsuza kadar yaşatacaktır.

Atatürk'ün Doğumunun Yüzüncü Yılını bütün Türk Milleti ve tüm insanlıkla beraber kutlarken, O'nu geçmişten geleceğe uzanan iftihar ve şükran duyguları ile, bugünün sevinç ve heyecanı içinde ve nihayet yarınlar için beslediğimiz ümit ve güven hisleriyle anıyoruz. Türk Milleti olarak sonsuzluğa doğru akıp gidecek yüzyıllar boyunca ülkemizi ve milletimizi gittikçe daha güçlü, daha mutlu ve O'nun ülkü ve inançlarına daha lâyık olabilme şartları içinde görmenin, eserlerini ebediyen yaşatmanın sarsılmaz azim ve kararı içindeyiz.

Atatürk Yılının ülkemize ve dünyaya barış ve mutluluk getirmesini tekrar dilerken, Aziz ve Ulu Önderimizin manevi huzurunda saygı ile eğilir, hepinizi sevgi ile selamlarım.

KONYA'DA YAPTIKLARI KONUŞMADAN...

15 OCAK 1981

"...Aziz vatandaşlarım, daima ileriye bakarsak adımlarımız ileriye doğru gider, geriye bakarsak adımlarımız geri geri gider. 1300 sene, 1400 sene evvelki kaidelerle artık bu zamanın milletleri idare edilemez. Onun için dinin devlet işlerinden ayrılmasını Atatürk koymuş ve herkesi dininde serbest bırakmış, ibadetinde serbest bırakmış, din adamının muhterem olduğunu söylemiş. Hakikaten öyledir, ama, din işleri devlet işleriyle karışırsa o zaman bu asırda, bu medeniyet asrında, bu ilim asrında, bu milleti idare edemeyiz. Bazı din adamlarına daima hürmetkarız ve onlardan dini bilgiler alırız. Ama o muhterem din adamlarımızdan da rica ediyoruz, devlet idaresine karışmasınlar. Bizim dinimiz düşmanlığı değil, kardeşliği

emreder. Kötülüğü değil, iyiliği ön planda tutar. Bu asırda cihad olamaz. O devirler geride kaldı. Ehli Salip seferleri çok gerilerde kaldı. Bu devirde Ehli Salip seferleri mi ilan edelim. Onun için birbirimizi seveceğiz, birbirimize düşman gibi değil, kardeş gibi bakacağız. Bizim dinimizin emri de budur. Daima kardeşliği ön planda tutar...

...Şimdi kıymetli hemşehrilerim, Sayın Konya'lılar, burada ilk defa bütün millete bir hususu açıklayacağım. İlk geldiğimiz günden beri dedik ki, "biz bu bozuklukları düzelttikten sonra gideceğiz. Demokratik sisteme döneceğiz" ve kendilerine bir plan verdik. Evvela dedik, anarşiyle mücadele edeceğiz. Ondan sonra Kurucu Meclisi kuracağız. Kurucu Mecliste yeni Anayasa, Seçim Kanunu, Partiler Kanunu gibi önemli Kanunları çıkartacağız. Bir daha memleketin bu hale düşmemesi için çıkarılması lazım gelen bütün Kanunları çıkartacağız; ondan sonra Atatürk ilkelerine bağlı bir yönetime devredeceğiz dedik. Bu söz asker sözü, namus sözü. Şimdi Kurucu Meclis ne zaman kurulacak? Kurucu Meclis 30 Ağustos ile 29 Ekim tarihi arasındaki bir tarihte kurulacak. Ancak kurulurken şunu da söyleyeceğim. Milli Güvenlik Konseyi dışta kalacak değil. Milli Güvenlik Konseyi, benzetme yapabilirsem, şöyle yapayım; Senatonun vazifesini görecek. Kurucu Meclisten çıkan Kanunlar bize gelecek, biz eğer onu değiştirirsek, değişiklik şekliyle yürürlüğe girecek, eskiden olduğu gibi tekrar Meclis'e gelip, tekrar gelme yok. Yani Meclis'in kabul ettiği Kanunu biz aynen kabul edersek kanunlaşacak. Eğer bazı yerlerini değiştirirsek, o değişiklik haliyle yayınlanacak. Yani sorup duruyorlardı; işte burada açıklıyorum: Büyük bir mani çıkmazsa 30 Ağustos'la 29 Ekim arasındaki bir tarihte Kurucu Meclis kurulacak. Bunun Kanunlarının hazırlığı içerisindeyiz. Yine şunu söyliyeyim; bu Kurucu Meclis'e partili olarak, partilerden kimseyi almayacağız.

Kurucu Meclis'ten sonra normal düzene, parlamenter demokratik sisteme döndükten sonra da Türkiye'nin kaderi, memleketi bu hale getirenlere tekrar teslim edilmeyecek. Bunun şunun için söylüyorum; bütün kamu görevlileri, görevlerini öyle yapsınlar. Çünkü, şöyle bir inanç var, "bunlar nasıl olsa gidici.." daima kulaklarını onlara çeviriyorlar. Onlardan aldıkları direktiflerle iş yapmaya çalışıyorlar. Heveslenmesinler, memleketi bu hale getirenlere tekrar memleketi teslim etmeyiz. Efendim, politikacı zor yetişirmiş, kolay yetişmezmiş. Bu memlekette çok büyük politikacılar daha yetişir. Bir kişiye, iki kişiye teslim edilemez.. Bu memleketten çok büyükler çıkmıştır, merak etmeyin..

...Her sahada tasarruf yapacağız. Elektrikte, suda, yakıtta, ekmekte, aklımıza ne gelirse, her şeyde tasarruf yapacağız. Az kullanacağız. Bu suretle bu memleketi refaha ve saadete ulaştıracağız.

...Yolsuzluk ve iltimasla da mücadele ediyoruz. Ama, iltimas ve yolsuzlukla mücadele, en zor mücadelelerden birisi. Çünkü bu, iki kişi arasında cereyan eden bir hadise. Eğer bunda vatandaşlar bize yardımcı olursa çok daha muvaffak oluruz bu konuda. İltimasın kökünü kazıyamazsak, rüşveti önleyemezsek ahlakımızı da düzeltemeyiz. Ahlaksızlık buradan başlıyor. Ama dikkat ederseniz, bunun kökünü kazıyacağız diyemiyorum. Çünkü bu bütün milletlerde var. İltimas ve rüşvet, maalesef bizde de oluyor ve yakalanması da çok zor. Sizler bize yardımcı olursanız bunların da hakkından geliriz.

Biz vatandaşlar arasında ayrılık ve gayrılık yapılmasına ve filanın evladını, filanın akrabasını işe alıp, ötekini almamaya katiyyen taraftar değiliz. Bununla mücadele ediyoruz. Nitekim, kendi sahamızda, askeri sahada 3 - 4 senedir iltimasın kökünü kazıdık."

ADANA'DA YAPTIKLARI KONUŞMADAN...
16 OCAK 1981

"...Bazı nakliye şirketleri Orta Doğu'ya yapılacak nakliyatı köstеklemek istiyorlar. Bugün Avrupa'dan Orta Doğu'ya, Orta Doğu'dan Avrupa'ya nakliyet bizim ülkemiz üzerinden yapılıyor. Limanlarımıza geliyor, güneyimizdeki Mersin limanı mallarla dolu. Bunlar nakledilecek Irak'a İran'a Suudi Arabistan'a, şuraya buraya. Bu nakliyat şirketleri öyle para istiyorlar ki, Avrupa'daki normal ücretin üç misli para istiyorlar. Bunu taşıtır mı hiç bu şirketler yahut bu malı gönderenler. Taşıtmıyor.. Şimdi bunlara sesleniyorum: Eğer bunları normal ücretlerle taşımazlarsa, Silahlı Kuvvetlerin bütün ulaştırma vasıtalarını buraya yığarım, daha da ileri giderek o vasıtaları lojistik seferberliği ile silah altına alır öyle çalıştırırım. Bu vatanı kirli ellere teslim edemeyiz. Namusuyla çalışsınlar, biz onlara hakkı olan parayı elbette vereceğiz..

...Ben bütün işçilere ve bütün işverenlere sesleniyorum: Her iki taraf da birbirinin hakkını tanısın ve birbirinin hakkını elhak versin. Bunu bütün işverenlerden ve bütün işçi vatandaşlarımdan rica ediyorum.."

KAHRAMANMARAŞ'DA YAPTIKLARI KONUŞMADAN..
17 OCAK 1981

"...O hainler Aleviydi, Sünniydi diye aranıza nifak tohumları sokmak istediler ve birbirinize düşman yaptılar. Ama onların cezalarını şimdi çekiyorlar. Daha da çekecekler.

Sevgili vatandaşlarım,

Bizim dinimizde mezhepçilik yoktur. En son din olan ve en iyi din olan dinimizi bize emanet eden Peygamberimiz bize mezhepçilikle mi teslim etti bu dini? Sonradan gelenler bu mezhepçiliği çıkardılar. Eğer, bir zaman gelecek böyle mezheplere ayrılmış müslüman kişiler birbirlerinin gırtlağına sarılacaklarını bilselerdi, muhakkak ki Hazreti Ali ile Hazreti Muaviye birbirleriyle ters düşmezlerdi. Hepimiz, bir Allah'a inanıyoruz, bir Peygamberimiz var. Aynı Kur'anı kullanıyoruz, aynı Kur'anın sureleriyle namaz kılıyoruz. O halde ayrılık neden? Hepimiz inancımızda hürüz. Onun için Atatürk laiklik ilkesini bu memlekette koydu. En büyük iyiliklerinden birisi de budur. Eğer laikliği kabul etmemiş olsaydı, o zaman düşününüz ki, bu dini ayrılıklar devletin içerisine de girecek, mazallah paramparça olacaktık. Onun içindir ki Atatürk'ün laiklik prensiplerine sıkı sıkı sarılınız diyoruz...

...Aynı ırktan gelen, aynı dini kullanan, aynı ananeye sahip bu millet.. neden birbirine düşman olsun? Sebebi milletin dini inançlarını kullanarak, onları birbirine düşman etmek ve Türk'ü Türk'e kırdırmaktı.. Bunlardan medet umanlar gizli emellere yardım eden kişilerdir. Türkiye'yi bölmek, parçalamak ve yutmak isteyenlerin işidir... Türkiye'yi komünist, teokratik, faşist bir rejime götürmek isteyenlerin işidir..."

MANİSA'DA YAPTIKLARI KONUŞMADAN
28 MART 1981

...Yeni yasalarla dar ve sabit gelirli vatandaşlarımızın vergi yüklerini bir ölçüde hafifleterek işçi ve memurlarla, emeklilerin aylıklarında da artışlar gerçekleştirilmiştir. Şimdiye kadar toplu sözleşmesi yapılmamış işçi kuruluşlarımızın bu sözleşmeleri Yüksek Hakem Kurulunda ele alınmıştır. Pek yakında peyderpey bunlar da karara bağlanmış olacaktır. Hepinizin

bildiği gibi mevcut yaslara göre, işçilerimize iki ikramiyeden fazla ikramiye verilmesi mümkün olmadığı halde, bundan evvelki uygulamalarda maalesef bu ikramiyeler bazı iş yerlerinde dokuz ikramiyeye kadar çıkarılmıştır. Ve bu Devlet teşekkülüdür.. Dokuz ikramiye.. İşte memlekette kanun hakimiyeti olmadığının en büyük delili de budur...Bildiğiniz gibi iki ikramiyeden fazla verilemiyeceğine Yargıtay ve Sayıştay karar verince, bugüne kadar ikiden fazla ikramiye alan iş yerlerinde çalışanların mağdur olmamaları için şu tedbirleri aldık:

İşçilerimiz toplu sözleşmeleri yeninlenceye kadar ikramiyelerini mevcut sözleşmelerde öngörülen sayıda almaya devam edeceklerdir... Yeni sözleşmeleri Yüksek Hakem Kurulu tarafından yeniden yürürlüğe konurken, dört ikramiyeden fazla ikramiyeleri var ise, bu aşan kısım ücretlerine ilave edilecektir. Binaenaleyh, derde kadar çıkarılmasını Kanunla sağlayacağız, ama dörtten fazla alıyorlarsa, o fazla aldıklarını da ücretlerine zam yapacağız...

...Esasen mevcut kanunlarımızda yabancı sermayeye imkan tanınmakta fakat bazı nedenlerle bugüne kadar cesaret edemediler. Bu yabancı sermaye konusunda bazı çevreler biliyorsunuz, "Atatürk bunun karşısındaydı, Atatürk yabancı sermayeye karşıydı" gibi bir çok yazılar ve fikirler ileri sürülebilmektedir. Ben bunun böyle olmadığını, Atatürk'ün 1923'de bu konuda söylediği şu sözlerden size ispat edeceğim.

Bakın ne diyor Atatürk 1923'de:

" *Memleketimizi az bir zamanda mamur etmek için milletimizin kafi olmayan sermayesi karşısında harici sermayesinden, mesaisinden istifade etmek hakiki menfaatimiz gereğidir.*"

Çünkü o devirleri bizim yaştakiler gayet iyi bilir. Elinde elli lira, yüz lirası olan zengin sayılırdı. Kime yaptıracaktı bunları, onun için devlet üstlendi. Şimdi zannedilmesin ki, biz ecnebi sermayesine karşıyız. Hayır, bizim memleketimiz geniştir, çok emekle sermayeye ihtiyacımız vardır. Binaenaleyh kanunlara riayetkar olmak şartıyla ecnebi sermayelerine lazım gelen teminatı vermeye her zaman hazırız..."

ALAŞEHİR'DE YAPTIKLARI KONUŞMADAN...

28 MART 1981

"...Sevgili hemşehrilerim, bu ekonomik sıkıntıya bir - iki sene daha katlanmak zorundayız. Eğer milletçe alınan tedbirlere yardımcı olursak, bu süre daha da kısalabilir. Her zaman dediğim gibi, burada da tekrar edeceğim; çok üreteceğiz ve dış ülkelere ihraç edeceğiz. İhracatımızı çoğaltıp, ithalatımızı azalttığımız ölçüde sıkıntılarımız günden güne azalacaktır. Devlet olarak her türlü savurganlığa karşı mücadele edilmektedir. Devletin işlettiği işletmelerin hiçbirisinin zararına çalışmasını arzu etmiyoruz. Bugüne kadar büyük bir savurganlıkla idare edilen KİT'lerin zararlarının fazla üretim, lüzumu kadar personel kullanma, ithalatı önlemek suretiyle giderilmesi prensibimizdir. Bunları kısa sürede gerçekleştirmek takdir edersiniz ki kolay olmuyor..

...Uygulanan sıkı para politikası sebebiyle bazı sanayi dallarında darboğazların olduğunu biliyoruz. Sanayicilerimiz eski alışkanlıklarını bırakarak, ihracata yönelmek için her türlü gayreti sarfetmelidirler. Ancak bu sayededir ki, Türk ekonomisi istenen sağlıklı bir gelişmeyle öngördüğümüz hedeflere ulaşabilir. Diğer yandan sanayi ve hizmetlerle dengeli olarak tarım alanında da bu yıl üretimin en yüksek düzeye çıkarılması için her türlü tedbir alınmıştır..."

FEDERAL ALMANYA ZDF TELEVİZYONUNDA TÜRK İŞÇİLERİNE HİTABEN YAPTIKLARI KONUŞMA

28 MART 1981

"Kıymetli vatandaşlarım,

Anayurdumuzdan çok uzaklarda bulunan ve hepinizin kalplerinde yurt sevgisi ve vatan hasreti bulunduğuna inandığım siz kıymetli vatandaşlarıma hitap etmek fırsatını bulduğum için çok mutluyum.

Yurt içinde yaptığım muhtelif konuşmalarda da ifade ettiğim gibi 12 Eylül Harekatı, yurtta yok olan can ve mal güvenliğini yeniden tesis etmek, kaybolan devlet otoritesini hakim kılmak, vatandaşlar arasındaki barışı sağlamak, sosyal adalete, ferdi hak ve hürriyete, insan haklarına dayalı laik

Cumhuriyet rejimini işlerli kılmak amacı ile yapılmıştır. Bugün harekatın üzerinden 6 ay geçmiştir. Bu süre sonunda can ve mal güvenliği büyük ölçüde sağlanmış, vaktiyle işyerine, okula ve sokağa çıkan vatandaş sağ olarak evine dönüp dönmeyeceğinden emin değilken, akşamları erkenden evine kapanırken, bugün bu endişelerden uzak olarak rahat bir yaşam ortamına kavuşmuş bulunmaktadır. Bütün bunları sağlamak kolay olmamıştır. Devletin emniyet kuvvetleri ve silahlı kuvvetler gece - gündüz üstün bir görev anlayışıyla çalışarak anarşi ve terör kaynaklarını teker teker çökertmiş, teslim olanları adalete teslim etmiş, silahla mukavemet edenleri de ölü veya yaralı olarak ele geçirmiştir. Bütün bunlar yapılırken, solcu ve sağcı ayırımı yapılmadan tam bir tarafsızlık içerisinde milletin huzurunu kimler bozmuş, rejimi kimler yıkmak istemişse, onların üzerine gidilmiştir. Halen 8 bin 836 kişi gözaltında, 17 bin 581 kişi de tutukludur.

Bu operasyonlarda;

3 bin 344 uzun namlulu tüfek,

291 otomatik tüfek,

37 bin 389 tabanca ve otomatik tabanca,

633 bin 290 çeşitli mermi ele geçirilmiştir. Bunlara halkımızın kendiliğinden teslim ettiği,

24 bin 183 uzun namlulu tüfek,

615 otomatik tüfek,

134 bin 936 tabanca ve otomatik tabanca

694 bin 837 çeşitli mermiler de dahil edildiğinde, ulaşılan rakamlar güzel Türkiye'mizin ne hale getirilmek istendiğini gözler önüne sermektedir.

Yurt içinde bu başarılı operasyonlar yapılır ve neticeler alınırken, maalesef bir kısım sapıklar yurt dışına kaçabilmişler ve melanetlerini ve zehirlerini oralarda akıtmaya başlamışlardır. Biz, onlara yurda dönmeleri ve bağımsız Türk mahkemeleri önünde hesap vermeleri çağrısında bulunduk. Eğer onlar Ulu Önder Atatürk'ün deyimi ile damarlarında asil Türk kanı taşımış olsalardı, çekinmeden Türkiye'ye gelirler ve yaptıklarının hesabını verirlerdi. Ama onlar kurtuluşu, herşeylerini borçlu olduğu vatanını terk etmekte buldular. Biz de, bu gibileri Türk vatandaşı olarak göğsümüze elbette basamazdık. Nerede kalmak istiyorlarsa orada yerleşsinler. O vatansızlar vaktiyle Türkiye'de işledikleri melanetleri şimdi dış

ülkelerde de işlemeye devam ediyorlar. Çünkü onlar için mühim olan Türk olmak değil, inandıkları sapık ideolojiler uğruna başka ülkelere uşaklık yapmaktır.

Sevgili vatandaşlarım, onlar birer satılmış olarak Türk kamuoyu vicdanında mahkum edilmişlerdir. Onların telkin ve tahriklerine kapılmayınız. Bu gibileri aranızda barındırmayınız.

Bugün Türkiye devleti demokrasiye giden yolda güvenle birlik ve beraberlik içinde ilerlemektedir. Hedefine mutlaka varacaktır. Ekonomimiz de her geçen gün daha iyiye giden bir gelişme içindedir. Türk ekonomisine yaptığınız çok değerli katkılardan dolayı sizlere teşekkür etmek isterim. Aranızda dolaşan vatan ve millet düşmanı bazı kötü niyetliler, sizleri bu yardımlardan vazgeçirmek için her türlü hıyaneti ve gayreti gösterebilirler. Onlara gerekli cevabı vereceğinizden hiç şüphemiz yoktur.

Bugüne kadar iyi teşkilatlanmamış olan işçilerimizin çeşitli ve büyük meseleleri olduğunu biliyoruz. İşçi çocuklarının eğitimi için Atatürkçü öğretmenlerin görevlendirilmesi esas olacaktır. Vatandaşlarımıza dini konularda yardım etmek üzere din istirmarcılığı yapmayan, aydın din adamları gönderilecektir.

Çeşitli sosyal sorunların çözümü için bir kısım tedbirler süratle alınmış, diğerleri üzerinde çalışmalar ise devam etmektedir. Bu meyanda, kısa süreli askerlik hizmeti getirilmiştir. Bu uygulamada esas amaç; vatandaşlarımızın askerlik nedeniyle işlerini kaybetmemelerini sağlamaktır. İşçilerimizin döviz tevdiat hesaplarının vergiden muaf tutulması rahatlık getiren bir yenilliktir. Gümrüklerde karşılaşılan güçlüklere mani olan ve kolaylık sağlayan idari tedbirler alınmaktadır.

Şimdi de, eğitim amacı ile yurt dışıda bulunan gençlerimize hitap etmek istiyorum:

Yarınlarımızın en büyük güvencesi değerli öğrenciler;

Aziz Atatürk'ün Cumhuriyeti emanet ettiği insanlar olarak sizlere düşen görev Batı uygarlığı ve çağdaş teknolojinin ışığında öğrendiklerinizi ülkemize aktararak, her alandaki kalkınmamıza katkılar sağlamanızdır. Birlik ve beraberlik içinde vatan ve milletimize hizmette bulunmayı amaç ediniz. Bu amaca ulaşmada rehberiniz sadece ve sadece Atatürk İlkeleri olmalıdır. Çarpık ve yabancı ideolojilere asla kanmayınız. Esasen çok büyük bir çoğunluğunuzun müspet ve vatansever bir tutum içinde olduğunuzu

aldığım binlerce mektuptan müşahede etmiş bulunmakta ve bundan memnuniyet duymaktayım. Sizlere her sahada üstün başarılar dilerim.

Sevgili Vatandaşlarım;

Bu kısıtlı zaman içerisinde kısa da olsa sizlere Türkiyemiz'de yapılan işler hakkında bilgi vermeye çalıştım. Bütün çabalarımız; yurdumuzu tekrar 12 Eylül öncesi durumlara düşürmeyecek tedbirleri alıp, makul bir süre sonra demokratik parlamenter sisteme geçisi sağlamaktır. Gelecek günler muhakkak ki, aydınlık olacaktır. Bu Cumhuriyeti Atatürk'den teslim aldığımız gibi tertemiz olarak bizden sonra gelenlere teslim edeceğiz. Ulu Önder Atatürk'ün Doğumunun 100'üncü Yıl dönümünde hepinizi sevgi ile selamlar, işlerinizde başarı, yaşantılarınızda mutluluklar dilerim."

ULUSAL EGEMENLİK VE ÇOCUK BAYRAMI DOLAYISIYLA TBMM GENEL KURULUNDA YAPTIKLARI KONUŞMA

23 NİSAN 1981

Sevgili Çocuklar, Kıymetli Öğretmenler ve Aziz Yurttaşlarım,

23 Nisan 1920, Türkiye Cumhuriyeti Tarihinde, bir sabah güneşinin, yeni ümitler getiren aydınlığın ve karanlığın üzerine taptaze bir inançla doğuşunu temsil eder. Çünkü ülke yaşamında o gün, egemenliği, gerçek sahibi Türk Ulusuna veren TBMM'nin yurt ufuklarına nurlu ışıklarıyla doğduğu gündür.

Yüce Atatürk, bu doğuşu, yarınlarımızın ümidi, geleceğimizin inancı Türk Çocuklarına benzetmiş ve bu büyük günü, anlamına en yaraşır şekilde, sonsuz güven ve sevgisinin bir ifadesi olarak ve dünyada ilk ve tek çocuk bayramı kavramını da yaratarak, onlara armağan etmiştir.

Doğumunun 100'ncü yıldönümünde, kalplerimiz O'nunla dolu olarak engin bir sevinçle ulaştığımız bu mutlu bayram, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, Türk çocuğuna ve Türk Ulusuna kutlu olsun.

Türk Milletinin kurtarıcısı Ulu Önder Atatürk, hepinizin öğretmenlerinizden öğrendiğiniz gibi, işgal altında bulunan yurdumuzu düşmanlardan temizlemek için verilen ölüm - kalım savaşımız sırasında TBMM'yi kurmuş ve ulusumuzun yüce iradesini temsil eden bu kutsal varlıktan aldığı güçle, Başkomutanlığı da üstlenerek, düşmanı üstün dehası ile mağlup etmiş ve 9 Eylül 1922 tarihinde denize dökmüştür.

Sevgili Çocuklar,

Türk Ulusu, asla esir edilemez. O, tarih boyunca daima hür yaşamış ve en ümitsiz zamanlarda bile, tükenmek bilmeyen azmi ve eşsiz kahramanlığı ile harikalar yaratarak bağımsızlığını korumayı başarmıştır.

Yarattığı Kurtuluş Savaşı destanıyla da bağımsızlığı elinden alınmış ülkelere bir kurtuluş bayrağı olmuş ve her biri teker teker bu heyecan ve bu inançla bağımsızlığa kavuşmuştur.

Biraz evvel söylediğim gibi Atatürk, bu bayramı duyduğu sonsuz güven ve inancın bir ifadesi olarak sizlere armağan etmiştir. Bu armağan, sizler için onur verici değerli bir görev ve omuzlarınızda gururla taşıyacağınız, ileriye dönük, kutsal bir sorumluluktur.

Hepinizin bu görev ve sorumluluklarınızın bilinci içinde, geleceğe en iyi ve en güçlü şekilde hazırlanacağınıza ve Ulu Önderimizin bu eşsiz ve çok anlamlı armağanına layık olacağınıza yürekten inanıyorum.

Değerli Öğretmenler,

Sizler, yarınlarımızın başlıca ümidi ve tek sahibi tertemiz çocuklarımızı, onlara vereceğiniz yurt ve ulus sevgisi ve aşılayacağınız Atatürk'çü ruh ile yetiştirecek ve Ulu Önderimizin Türkiye Cumhuriyetini emanet ettiği gençler olarak geleceğe hazırlayacaksınız.

Aziz Atatürk'ün bu konuda sizlere de, büyük görev ve sorumluluklar veren ***"Öğretmenler gelecek nesil sizin eseriniz olacaktır."*** vecizesini unutmayınız. Yarının devlet adamları, komutanları, doktor, mühendis, işçi sanatkârı, başarılı iş ve meslek sahipleri sizlerin ellerinizde şekillenecek ve Atatürk idealine ulaşacaklardır.

Onların Atatürk ilkelerine bağlı birer yurtsever olarak yetiştiklerini görmek bizler ve aynı zamanda sizler için büyük gurur kaynağı olacaktır.

Sizlere, güvenle ve inançla teslim edilen çocuklarımızı, sapık ideolojilerden korumak başlıca göreviniz olmalıdır. Çok yakın geçmişimizde, bu ideolojilerin etkisinde bırakılan gençlerimizin, güzel yurdumuzu, Atatürk Türkiyesini ne büyük bir bunalımla karşı karşıya bıraktıklarını görmüş olmanın bilinci içinde bu kabus dolu günlere tekrar dönülmemesi için kutsal görevlerinizin ifasında çok hassas ve çok titiz olmanız gerektiğini burada bir defa daha hatırlatmak istiyorum.

Sevgili Çocuklarımız,

Geleceğimiz sizlerle aydınlık, sizlerle mutlu olacaktır. Yarınlar için beslediğimiz ümit ve güvenin tek kaynağı sizlersiniz. İleride sizleri çok güç ve ağır görevler beklemekte olduğu için, o günlere çok iyi hazırlanmak zorundasınız.

Yüce Atatürk'ün *"Türk, Öğün, Çalış Güven"*sözünde anlamını bulan bir heyecanla, kendinize güvenecek, Türk'lüğünüzle övünecek, çalışacak, çok çalışacaksınız.

Sizlerden önceki nesillerden devralacağınız vatan topraklarına düşman bastırmayacak ve göklerimizde ay yıldızlı bayrağımızı sonsuza kadar daima gururla dalgalandıracaksınız.

Asil Türk Çocuğu,

Bu toprak, bu bayrak senin en kutsal varlıklarındır.

Her karış yurt toprağının şehitlerimizin kanlarıyla sulanmış olduğunu asla unutma. Onu kirli ellere teslim etmemek için, canın pahasına da olsa koru.

Bunun için sahip olman gereken güç, kalplerinizde birbiriniz için taşıdığınız sevgi ve saygıdan kaynaklanan Atatürk milliyetçiliği duygularından doğacak ve onunla beslenecektir.

Sizlere güveniyor ve bu güvenle bayramınıza, bugünkü büyük sevincinize katılıyorum sevgili Türk çocukları...

Tüm ulusumuzun ve yavrularımızın, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramını bu duygu ve heyecanla kutlarken Ulu Önder Atatürk'ümüzü bir defa daha minnet ve şükranla anıyor, o büyük insanın ve bu vatan uğrunda hayatlarını seve seve feda edenlerin huzurunda saygı ile eğiliyorum.

GENÇLİK VE SPOR BAYRAMI DOLAYISIYLA SAMSUN'DA YAPTIKLARI KONUŞMA

19 MAYIS 1981

Aziz Yurttaşlarım ve Sevgili Gençler,

Hepinizin bildiği gibi bu yıl Atatürk Yılıdır. Atatürk'ün Doğumunun 100.ncü yıldönümü ona layık bir şekilde yurdun her köşesinde kutla-

nırken yurt dışında da çeşitli ülkelerde ve kuruluşlarda aynı şekilde kutlanmaktadır.

19 Mayıs 1919, Türk Ulusunun tarihinde önemli bir yer işgal eder. Bu tarih, yok olmaya mahkum edilmiş ve tarih sahifelerinden silinmek istenilmiş bir milletin yeniden kurtuluşunun başlangıç tarihidir. 19 Mayıs Atatürk için de çok önemli bir tarihti. Onun içindir ki, doğum tarihi kesin olarak bilinmeyen Atatürk'e doğum günü sorulduğunda, ***"19 Mayıs neden olmasın"*** demiştir. Bu da gösteriyor ki Ulu Önder, Karadeniz'in bu şirin şehri Samsun'a ilk adımını attığı tarihi, Türk Ulusunun yeniden doğuşu gibi kendisinin de doğum günü kabul etmiştir. Samsun'lular bununla haklı olarak iftihar edebilirler.

Sizlerin bu mutlu gününüzde aranızda bulunmak ve sizleri Atatürk'ün doğumunun 100 ncü yılında kutlamak için Konsey üyesi arkadaşlarım, Başbakan, Milli Eğitim Bakanı, Gençlik ve Spor Bakanı arkadaşlarımla birlikte güzel Samsun'a gelmiş bulunuyoruz. Gençlik ve Spor Bayramı hepinize ve tüm Türk Gençliğine ve Ulusuna kutlu ve mutlu olsun. Samsun'a ayak bastığımız andan itibaren bizlere karşı gösterdiğiniz yakın ve sıcak ilgi ve misafirperverlikten, büyük tezahürattan dolayı teşekkürlerimi sunarım.

Sevgili Gençler, Aziz Yurttaşlarım,

Bundan 62 yıl önce bugün, küçücük Bandırma Vapuru ile yaptığı tehlikeli bir yolculuktan sonra, ulusun tek ümidi, yıllardır hasretle beklediği muzaffer ve kahraman komutanı Mustafa Kemal Paşa, buradaki rıhtımda karaya çıkmıştı.

Bu muzaffer komutan, bilinmeyen bir geleceğe, heyecanlı fakat vakur ve emin bir adımla başlıyordu. Azimliydi, kararlıydı ve kalbi güven ve inançla doluydu, muvaffak olacağından emindi, çünkü o, ulusunun hasletlerini, kabiliyetlerini ve onun bağımsızlık aşkını çok iyi biliyordu. Samsun'a ilk ayak bastığında, yıllar sonra Türk Gençliğine hitabesinde ***"bir gün İstiklâl ve Cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin"***dediği gibi, o gün, içinde bulunulan durumu düşünmüyor, yalnız ve yalnızca büyük Türk Ulusunu esaretten kurtarmayı düşünüyordu.

Samsun'da alevlenen özgürlük meşalesi daha sonra Amasya, Erzurum, Sivas ve adım adım bütün Anadolu'da, kalplerdeki ateşi tutuşturmuş ve bu ruhla bir çığ gibi büyüyen milli irade, önüne çıkan bütün engelleri

parçalayıp aşarak, Türk ulusunun hakkı olan bağımsızlık ve özgürlüğüne kavuşturmuş ve modern Türkiye Cumhuriyetini kurmuştur.

Yurtsever,Yaratıcı, Kahraman Türk Gençliği,

Atatürk'ün *"Ey Türk Gençliği Birinci Vazifen Türk İstiklâlini, Türk Cumhuriyetini İlelebet Muhafaza ve Müdafaa Etmektir. Mevcudiyetinin ve İstikbalinin Yegane Temeli Budur. Bu Temel Senin En Kıymetli Hazinendir"* diyerek verdiği büyük görevin tam bilinci ve ona layık olmasının gurur ve kıvancı içinde, devraldığı bu kutsal emaneti, canı pahasına da olsa, onurla koruyacak ve sonsuza kadar yaşatacaktır. Buna yüce ulusumuz gibi ben de yürekten inanıyorum. Ulu Önderimiz de, Gençlik ve Spor Bayramını armağan ederek ulusumuzun özü, gözbebeği, taze gücü ve ebedi ümidi siz Türk Gençliğine verdiği bu büyük görevin ifası konusunda duyduğu sonsuz inanç ve güveni, beslediği eşsiz sevgiyi göstermiştir.

Türk vatanının, Türk istikbalinin dayandığı temel Türk Gençliği, asrımızın son çeyreğinde maalesef tüm insanlığı hedef alan bir tehdidin hain saldırısına maruz kalmıştır. Bu tehdid, anarşi ve terördür. Binlerce yıllık insanlık tarihi içinde bu kadar kahpece, ahlaksızca, vahşiyane ve yaygın bir tecavüze rastlanmamıştır.

Asrımızda gelişen modern silahlar karşısında bir savaşta hiçbir ülkenin muzaffer olmasına imkan kalmaması nedeniyle, insanlık, anarşi ve terör şeklinde biçimlenen bir gizli savaşın içine itilmiştir. Bundan gaye kalenin içten zapdedilerek çökertilmesidir. Bunun için de kalenin içindeki dinamik unsur olan o ulusun genç nesilleri şeçilmiştir.

Sanayileşen toplumların çelişkileri, ekonomik gelişmelerin sıkıntıları, özgürlük kavramı, demokratik düzenin hür ortamı iğrenç bir şekilde istismar edilerek beyinleri yıkanmış silahşörler yaratılmakta ellerine tutuşturulan silahlarla kendilerinden olmayan, kendileri gibi düşünmeyen masum kişileri öldürmek üzere savaş alanına itilmektedirler.

Bu büyük insanlık suçunun gerisindeki fikir babaları, vatan ve ulus sevgisi ile dolu gerçek milliyetçilik anlayışına gericilik derken; çeşitli bölgelerde aynı duyguları istismar ederek isyan kışkırtıcılığını mübah görür ve destekler.

Özgürlükten taviz vermeyen ve her zaman mevcut geniş özgürlüğü daha kafi görmeyen bir görünüm içinde cinayetlerine insani destek ararken; kendisinden farklı düşüneni acımasızca ve hunharca öldürür.

Silâhlı soygun, hırsızlık, haraç ve gaspı hainane eylemlerinde haklı ve tabii bir davranış olarak nitelerken; rüşvet, yolsuzluk, nüfuz suistimali ile mücadele ettiği yaygaralarını koparır.

Karşıt fikre sahip olanlara en hunhar işkenceleri yaparken; kendilerine işkence yapıldığını yayar.

Ulusal bağımsızlığı silahla savunduğunu ilan ederken; diğer taraftan ulusunun düşmanı olan ve onu parçalamaya çalışan kişi ve kuruluşlarla işbirliğinden ve hatta vatanını satmaktan çekinmez.

Bütün bu çelişkiler içinde dahi haktan yana görünerek büyük kitleleri dehşet ve korku içine iterek, sosyal yapıyı yıkmaya çalışır. İnsanlık hiç bir zaman bu kadar namert ve ahlaksız bir düşünce ve davranış içine itilmemiştir.

Yeni Yetişen Asil Türk Gençliği,

Büyük Atatürk sana hitabında, eşsiz bir ileri görüşle görevini belirtmiş, seni, karşılaşacağın tehdit ve tehlikelere karşı uyarmıştır, dahili ve harici düşmanların olabileceğini sana hatırlatmıştır. Hamdolsun ki büyük bir çoğunluğunuz genç Cumhuriyetimizin varlığına kasdeden bu düşmanların oyununa gelmediniz. Aldatılan, ayartılan, ihanet içine itilen gafiller birer birer yakalandıkça, tertemiz Atatürk'çü gücün, yüce vasıfların gözler önüne serilmektedir.

Yüreği Vatan ve Ulus Sevgisi İle Dolu,

Müşfik, Dürüst Türk Genci;

-İzleyeceğin tek yol Atatürk'ün açtığı yoldur.

-Bu yol akıl, mantık ve dinamizm yoludur.

-Bu yolda insanlık, bağımsızlık, hürriyet, eşitlik, çağdaşlık ve aydınlık vardır.

-Kendini bu yolda hizmete ada.

-Bir kısım fikir babaları Atatürk'e sahip çıkarak bu yolu sana başka türlü göstermeye çalışacaklardır. Onlara inanma, doğru yolu iz'anınla kendin bul.

Türkiye Cumhuriyetinin kararlı, azimli ve muktedir koruyucusu olarak kendini çağdaş bilimlerin en ileri seviyesinde bilgilerle teçhiz etmek birinci amacın olmalıdır. Birinci görevin Cumhuriyetimizi birlik ve beraberlik içinde bir vücut olarak her türlü saldırıya karşı korumaya her an hazır bulunmaktır. Diğer bir görevin ülkemizi mamur kılmak, ulusumuzu çağdaş medeniyet seviyesine her alanda yükseltmek için senden beklenen görevlere hazır bulunmaktır. Atalarımızdan sana miras kalan üstün niteliklerle daha güçlü karakter yapının gereği, ilken sağlam bir fikri ve bedeni yapı içinde elele bu görevlerin öngördüğü hedeflere yürümek olmalıdır.

Türk Gençliği, Atatürk idealinin en seçkin mimarı ve tek ümididir. Büyük Atatürk Cumhuriyeti sizlere bu inanç ve güvenle emanet etmiştir. Bütün dünyanın saygı ve hayranlık beslediği o eşsiz dehanın bu güven ve sevgisinin ne kadar haklı olduğunu kanıtlayınız ve onun bu yüce duygularına layık olunuz.

Kısa da olsa bir zamanlar düşman çizmesi altında inlemiş olan yurdumuzda, Kurtuluş Savaşımız devam ederken, babası cephede, anası sırtındaki cephane ile yollarda kağnı arabaları arkasında çile çekmiş o günlerin gençliğinin bunalımlarını gözönüne getirerek sizlere bu güzel yurdu kanı ve canı pahasına armağan etmiş olan nesillere şükran borcunuzu, bu kutsal emaneti yücelterek ödeyiniz. Ülkemiz sizlerden hizmet ve fedakarlıklar beklemektedir.

Yüzyıllarca üç kıt'aya egemen olmuş ve yönettiği ülkelerde de adaletin en mükemmel örneklerini vermiş olan Türk ulusunun destanlarla dolu tarihini yaratan en önemli etken, yurt, ulus, bayrak sevgisi ile dolu ve gerektiğinde onlar için, bir an bile tereddüt etmeden canını fedaya hazır, geçmişine saygılı, geleneklerine bağlı, geleceğe açık, asalet ve kahramanlık timsali nice nesiller yetiştirmiş olmasıdır.

Sizler de, bu değerlerle yükselen, İstiklâl Marşımız ile en büyük heyecanı duyan, Türk olmakla ve Atatürk ile övünen, kendisine güvenen, yarınlarımızın çok çalışkan, güçlü sahipleri olunuz. Atatürk Türkiye'sinin Atatürk çocukları olduğunuzu unutmayınız ve bağrından kaynaklandığınız yüce ulusunuzu Atatürk ilkelerinin mutluluğunda sonsuzluğa ulaştırınız. Gerici, bölücü, yıkıcı ve aşırı değil; yapıcı, yaratıcı, dengeli ve yurdunu, ulusunu herşeyden çok seven, Atatürk gibi seven gerçek Atatürk'çüler olunuz.

Doğumunun 100 ncü yılında, aziz Atatürk'ün anısına sunacağımız en değerli armağan bu olacaktır.

Aziz Samsun'lular,

Karadeniz'in şirin şehri Samsun'da 62 nci yıldönümünü kutlamakta olduğumuz Gençlik ve Spor Bayramımız, bu yıl ayrı bir özellik ve anlam taşımakta ve büyük Atatürk'ün 100 ncü doğum yıldönümü ile birleşmiş bulunmaktadır.

Bizlere iki ayrı bayramın sevincini tattıran bu güzel rastlantının sonsuz heyecanını yaşarken, daha birçok yüzyılların ülkemize refah ve mutluluklar getirmesini diliyor, bu günlerin yaratıcısı yüce Atatürk'ü rahmet ve minnetle anarken bütün yurttaşlarıma, siz Samsun'lulara, Samsun'lu Gençlere ve tüm Türk Gençliğine sevgiler sunuyorum."

AMASYA'DA YAPTIKLARI KONUŞMADAN...
12 HAZİRAN 1981

"...Burada bir defa daha ve kesinlikle ifade ediyorum ki, bazen vukubulan tek tük işkence olaylarına katiyetle karşıyız. Yapanlar gerekli kanuni takibata uğramakta ve ceza görmektedirler. 90 günlük gözetim altında tutma, geçirmekte olduğumuz olağanüstü bir halin gereği olarak konmuştur. İlk fırsatta, normal sürelere kademeli olarak indirilecektir. Ancak, dışarıdan bu konuda vaki olacak uyarmalar bizde ters tepki yaratacaktır... Türk milletinin dış müdahalelerle ne kadar hassas olduğunu dostlarımızın iyi bilmesi gerekir.

Sayın vatandaşlarım,

Size şimdi, 90 günlük gözetim altında tutma konusu üzerinde bir kaç rakam vereceğim. Bir sıkıyönetim bölgesinde gözaltında tutma süresini 90 güne çıkardığımızdan bugüne kadar 5247 vatandaşımız gözaltına alınmış. Bakın şimdi bunlardan kaç tanesi 90 gün tutulmuş, kaç tanesi 30 gün tutulmuş..

5247 kişiden 4143 kişi 1 ilâ 30 gün gözetim altında tutulmuş. 769 kişisi 1 ilâ 45 gün, 172 kişisi 60 gün, 99 kişi 75 gün, sadece 64 kişi 90 gün kalmıştır. İşte bunların kopardıkları yaygara bu..

Bir sıkıyönetim bölgesinde 5247 vatandaştan yalnız 64 kişi 90 gün tutuklu kalmış. Bu neden? Kitle halinde yakalanan kişilerin sorgulaması bitmiyor. Bitmediği için bu fevkalade dönemin gereği olarak bunu çıkardık. Şu sıralarda bunu indirecektik. Ama bazı Avrupa'lı dostlarımız, bize, *"90 günü indirmezlerse, yardımı keseriz"* deyince *"kaldırmıyoruz"* dedik.

Bizler Türk milletinin şeref ve haysiyetini para ile satacak insanlar değiliz...

...Yine burada kesinlikle ifade ediyorum ki, özellikle 11 Eylül'deki parti lider ve yönetici kadroları, ne Kurucu Meclis'e ve ne de kurulacak ilk Meclis'e gireceklerdir. Siyasi partileri birbirine düşman eden bu kadroların artık gitmeleri, yerlerini medeni ülkelerde olduğu gibi birbirlerini tenkit edebilen, fakat birbirlerine küfretmeyen, düşman olmayan, Meclis'de seviyeli münakaşa yapan ve Meclis dışında kol kola gezebilen kişilere bırakmaları gerekmektedir..."

ERZURUM'DA YAPTIKLARI KONUŞMADAN... 24 TEMMUZ 1981

"...Çocuklarını devletin okullarına göndermeyip, gizli yerlerde hainane emellerini gerçekleştirmek için Kuran kursu açan cahil kişilere teslim eden ana ve babalara sesleniyorum:

Bunu yapmaya hakkınız yoktur. O çocuk ileride sizin yaşınıza geldiğinde, size belki lanet edecektir. Bu vebal altında kalmamanız için çocuğunuzu devletin okullarında okutunuz. Kız erkek ayırımı yapmadan okutunuz, artık yeni aldığımız bir kararla ilk ve ortaokullarla liselere mecburi din dersi konacaktır. Bu suretle çocuklarınız din bilgisini bu okullarda alacaklardır. Bugün Batılı ülkelerin çoğunda okullarda din dersi verilmektedir. Laikliğin dinsizlik demek olmadığını muhtelif vesilelerle dile getirmiştim. Okullarımıza mecburi din dersi koymakla laikliğe aykırı davranmış olmayız. Atatürk de *"dini cehlin elinden alıp ehlin eline vermek gerekir "* demiş ve Tevhidi Tedrisat Kanunu'nu çıkarmıştır. Fakat okullarımızda din bilgisi ehil kimseler tarafından verilmediğinden, çocuklarımız ya hiç din terbiyesi alamamış veya cahillerin elinde kalmıştır. Bunun içindir ki okullarımıza din dersi koyacağız, ama müsaadesiz Kuran kurslarıyla da amansız mücadele edeceğiz.."

SİVASTA YAPTIKLARI KONUŞMADAN...
4 EYLÜL 1981

"...Kuvvetli olmamız gerekir derken, bunu her konuda ifade etmek istedim. Yani askeri bakımdan kuvvetli, ekonomik bakımdan kuvvetli, kültürde kuvvetli ve ileri, ilimde ve teknikte kuvvetli ve ileri olacaktır. Bunların hepsi birbirine bağlı değerlerdir. Ancak, bunların içinde ekonomik bakımdan kuvvetli olmak, hepsinin başında gelir. Zira, ekonomisi kuvvetli olmayan bir ülkenin askeri sahada, kültür alanında, ilim ve teknikte kuvvetli ve ileri olması düşünülemez.. "

12 EYLÜL'DE RADYO VE TELEVİZYONDA YAPTIKLARI KONUŞMA
12 EYLÜL 1981

Aziz Vatandaşlarım,

Bugün; bilidiğiniz gibi büyük Atatürk'ün kurduğu ve Türk gençliğine emanet ettiği Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşundan 57 yıl sonra, iç ve dış düşmanların ortak çabası ile getirildiği uçurumun kenarından dönüşünü sağlayan 12 Eylül Harekatının birinci yıldönümüdür. Ben bu konuşmamı 12 Eylül Yıldönümünü kutlamak için değil, hafızalarınızı tazeleyerek çabucak geçen bir yıl içerisinde yapılanları hatırlatmak bu bir yılın muhasebesini kısaca tekrarlamak için hazırlamış bulunuyorum. Evvela 12 Eylül öncesi yaşanan karanlık günlerin giderek unutulmaması ve her zaman anılarda saklı tutularak, geleceğe dönük çalışma ve yaşamamızda o günlerden alınan derslerin daima gözönünde bulundurulması gereği ve nedeniyle o günlerin tablosunu özet olarak çizmekte yarar görüyorum.

Türkiye, Ulu Önder Atatürk'ün liderliğinde yapmış olduğu Kurtuluş Savaşından sonra siyasal ve ekonomik bağımsızlığını kazanıp özgür ve güçlü bir ülke olmaya başladığından itibaren; zaman zaman ideolojik, yıkıcı ve bölücü saldırılara uğramıştır. Ne zaman Türkiye içten zayıflamış, ne zaman birlik ve beraberliğin önemini unutmuş, ne zaman dış propagandaların oyununa gelmiş ise bu ideolojik yıkıcı ve bölücü saldırılar etkili olabilmiştir.

Ülkemizde uygulanan anarşi ve terörün eğilimi hangi yönde olursa olsun amacı her zaman; Türkiye devletini, özgür ve laik demokratik düzeni

yıkmak ve ülkemizi parçalamak suretiyle kendi sapık inanç ve görüşlerine göre bir yönetim kurulmasını sağlamak olmuştur.

Bu amaçla; Vatanına, Bayrağına, İstiklal Marşına Örf ve Adetlerine, Atalarına, Tarihine ve Devletine saygı ve bağlılık, vatandaşlık vazifelerine, sadakat, karşılıklı hoşgörü, Atatürk ve onun ilke ve devrimlerine bağlılık gibi Cumhuriyetimizin ve Milli Birliğimizin temel nitelikleri, özellikle gençlik kesiminde dejenere hale getirilerek devletimiz yıkılmaya, ülkemiz parçalanmaya çalışılmıştır.

Bu gayeye ulaşmak için; asırlardır hiçbir ayırım olmadan kardeşce yaşayan, Kurtuluş Savaşı ve sonrasında düşmanlara ve her türlü güçlüklere el ele göğüs geren Türk halkının; dini inançları, meslekleri, politik görüşleri ve bölgesel yapıları memleketimizin bölünmesinde bir araç olarak kullanılmış ve böylece Türk toplumu birbirine düşman gruplara ve sınıflara bölünerek hassas bir hale getirilmiştir.

Bu hassasiyet, 1950'li yıllardan itibaren girmiş olduğumuz demokratik - parlamenter yaşamda, hatalı olarak Atatürk İlkelerinden giderek uzaklaşılması sonucu doğan boşluğun, diğer sapık ideolojilerle doldurulmaya çalışılması ile daha da artmıştır. Böylece Türk toplumu, yıllarca dıştan da yönetildiği muhakkak olan ve tezgahlanan yoğun yıkıcı ve bölücü çalışma ve propagandalarla zamanla bölünme noktasına getirilmiş, bu bölünme esnasında da değişik düzeylerde bazı sözüm ona liderler yaratılmaya çalışılmıştır. Gizli ve açık olarak yaratılan bu liderler, terörist örgütler kurmak, bazı derneklere, öğretim kuruluşlarına, sendikalara, partilere ve kamu kuruluşlarına da sızmak suretiyle ülkemizi kendi ideolojik görüş ve inançları yönünde yönetmeye kalkışmışlar, mahalleleri, semtleri, sokakları ve hatta şehirleri kendi nüfus çemberi içine almak için her türlü ahlaksızlığı mübah sayarak silahlı mücadeleye girmişlerdir.

İşte, böylece 1960 ve 1970'li yıllarda Türkiye bu ideolojik yıkıcı ve bölücü mücadelelerin yapıldığı bir arena haline dönüştürülmüş ve ülkemiz 12 Eylül öncesinde bir iç savaşın eşiğine getirilmiştir. Anarşi ve terörün, ülkemizde bu boyutlara ulaşmış olmasında, yardımcı bazı faktörlerden başka dış etkenler de büyük rol oynamıştır. Türkiye; Atatürk'ün özgürlük, laiklik, demokratik ve yurtta barış, dünyada barış ilkelerine bağlı kalarak bütün ülkeler ile dost ilişkilerini sürdürmeyi dış politikasında temel amaç kabul etmiş, ancak diğer bazı ülkelerden her zaman aynı samimi davranışları göremediği gibi, bu ülkelerin terörizmin Türkiye'de yaygınlaşmasına yardımcı dahi oldukları kanıtlarıyla anlaşılmıştır.

Bu arada bazı ülkelerin, dostluk, ekonomik, kültürel amaçlı anlaşmaların da ardına sığınarak Türk terörizminin gelişmesine yardımcı oldukları izlenmiştir.

Eskiden beri, dıştan yardım ve destek gördüğü bilinen Türkiye'deki terörizmin zamanla ve özellikle 12 Eylül'den sonra beynelmilel terörizmin bir parçası haline dönüştüğü görülmüştür.

Gerek 1971 - 1973 yargılamaları, gerekse 12 Eylül sonrası soruşturma ve yargılamaları terörizmin dış ülkelerden büyük ölçüde yardım ve destek gördüklerini belgeleriyle ortaya çıkarmıştır.

Anarşist ve teröristlere dıştan yapılan yardımlar duruma ve belgelere dayanarak özetle şöyledir:

Bugüne kadar zoralımla ele geçen hafif silah miktarı 605.280 adet, halkın teslim ettiği silah miktarı ise 160.170 adet olmak üzere toplam 765.450 adettir.

Bu miktar tüm Silahlı Kuvvetlerimizin üzerinde bir orduyu donatacak çaptadır ve değeri yaklaşık olarak 30 milyar TL. dır. (240 milyon dolar) Bu miktarlardan, uçaksavarlar, roket atarlar, tanksavar füzeleri, telsiz ve diğer silah ve malzemeler hariç tutulmuştur.

Teröristlerin, 1979 başından beri gasp ve soygunlarda elde ettikleri para ise 494 milyon TL. dır. Bu para ile bu kadar geniş çaplı silah, cephane ve malzeme almaları mümkün değildir.

Kaldı ki, teröristler gasp ettikleri bu paranın büyük bir bölümünü ideolojik destek için yatırımda, bir bölümünü de zevk ve sefalarında lüks dairelerin tefrişinde harcamışlardır.

Gerek bu nedenlerle, gerekse yakalanan teröristlerin açık beyanları ile, teröristlerin bazı dış ülkelerden hem mali, hem de silah ve malzeme yardımı gördükleri anlaşılmaktadır.

Bu yardım, bu ülkelerce direkt olarak silah ve malzeme göndermek suretiyle yapıldığı gibi, ilgili devletlerin teşviki veya göz yummaları suretiyle kaçakçılık şeklinde de yapılmaktadır.

Kaçakçılık, kuşkusuz kara ve deniz sınırlarımızdan yapılmaktadır. Böylece anarşi ve terör odaklarının olduğu kadar devlet güvencesinden yoksun kalan vatandaşların da can güvenliği nedenleri ile doğan büyük silah ihtiyacı dış ülkelerden karşılanarak ülke bir silah deposu haline getirilmiştir.

Bugün dış ülkelerdeki terörist örgütlerin yayınladıkları ve bir kısmı Türkiye'ye sokulan yayınlar 30 çeşidi bulmakta, yine dış ülkelerde üslenerek Türkiye aleyhine ve Türkiye teröristlerini şartlandırma ve yönlendirmeye yönelik 22 radyo istasyonu yayın yapmaktadır.

60'ı aşkın yayın merkezinden haftada bir milyon bildiri, 15.000 adet gazete basılarak dağıtılmaktadır.

Dış Ermeni terör örgütleri ile işbirliği yapacak kadar gözü kararmış vatan hainleri, bunlarla aynı kamplarda eğitim görmekte ve yurt içinde bazen bunların liderliğinde eylemler yapabilmektedirler.

Dış ülkelerde politik - ideolojik eğitim gören, özellikle yüksek tahsilli kişiler, içte beyinsel örgütlenmeyi planlarken, terör örgütlerinin de örgütsel faaliyetlerine yön vermekte, taktik ve stratejilerini saptamaktadır.

Türkiye coğrafyası kuzeyden güneye, batıdan doğuya menfaatlerin ve ihtirasların kesiştiği bir düğüm noktası ve geçit yeridir. Böyle bir coğrafya üzerinde bir kısım dış düşmanlar planlarını uygulayamadan 12 Eylül Harekatı vukubulmuştur. Bundan sonra planların değiştirilerek yürürlüğe konması bekleniyordu. Bu nedenle Türkiye'deki anarşi ve terörün teşvik ve tahrikine dış ülkelerdeki Türkler arasında başlanmış, iç terör odaklarının dışarıdaki uzantıları eylemlerini oralarda yoğunlaştırmışlardır.

İç terör odaklarının dış uzantıların amacı, hiç şüphesiz devletimizi dost ve müttefik ülkelerle bağlı bulunduğumuz paktlardan ayırmak, bazı kendilerine demokratik kitle dedikleri yıkıcı kuruluşlar vasıtasıyle ülkemiz üzerinde baskı kurmaktır.

Bu amacın gerçekleşmesi için, kısıtlamalar, gözaltı ve tutuklamalar ile güvenlik kuvvetlerinin tutumu ve davranışları alabildiğine tahrik edilerek Türkiye ve yeni yönetim aleyhinde yoğun bir propaganda sürdürülmüştür.

Dışarıya kaçan vatan hainleri güdümünde yapılan bu menfi propagandanın amacı, terör odaklarına karşı çok başarılı bir mücadele veren güvenlik güçlerini etkisiz hale getirmek, yönetimi dünya kamuoyuna kötülemektir.

Bunlar tarafından şişirilerek yüzbinlerle ifade edilen gözaltı miktarı bugün 3731, tutuklu 24.300, mahkum ise 1898 kişidir.

Ülkemizde acımasızca seri cinayetler işleyen, soygunlar, silahlı saldırılar ve her türlü eylemlerle halkımızı canından bezdiren, ülkeyi parçalamayı ve tecrit ederek devleti yıkmayı amaçlayan bu silahlı eşkiya

artıklarına kucaklarını açan ülkelerde de Papa olayında olduğu gibi, uluslararası terörizmin şiddet eylemlerine başladıklarını söylemekle gerçeği dile getirmek isterim.

Türkiye'deki biraz önce açıkladığım anarşi ve terör ile ilgili faaliyetleri destekleyen ve ona yardımda bulunan ülkeler iki grupta toplanmaktadır.

Bunlardan birincisi; ülkemiz üzerinde tarihi ve ideolojik emelleri ve kendi çıkarları olan, bu emellerine ulaşmak için Türkiye'yi bölmeyi, parçalamayı hedef alan ülkelerdir. Bu gruba dahil ülkelerin Türkiye'deki anarşi ve terör odaklarına biraz önce açıkladığım gibi her türlü desteği sağladıkları bilinmekte ve nedeni anlaşılmaktadır.

Ancak ikinci gruba dahil ettiğimiz dost ve müttefik ülkelerin, uluslararası terörizmin bir parçasını teşkil eden ve Türkiye'de faaliyet gösteren teröristleri ülkelerinde barındırmalarını, ülkemize yönelik faaliyetlerine göz yummalarını ve uluslararası terörizmin yıkıcı faaliyetlerine teşhis koyamamalarındaki gafleti anlamak bizim için gerçekten güç olmaktadır.

Ümit ve temenni ederim ki Avrupalı dostlarımız bu muzır, insanlık düşmanı kişi ve örgütlerin gerçek yüzünü görür ve sadece insanlık için değil kendi sosyal düzenlerinin korunması için de gerekli etkin önlemleri alırlar.

Sevgili vatandaşlarım;

Dıştan da büyük destek gören terörün bu boyutlara ulaşmasında, kuşkusuz ülkenin içinde bulunduğu koşullar da temel etken olmuştur.

Ekonomimizin çökme noktasına gelmesinin ve aşırı nüfus artışı nedeni ile düzensiz göç ve şehirleşmenin yarattığı sosyal ve ekonomik sorunlar, saf Anadolu köylüsünün göç ettiği yerlerdeki uyumsuz ve dengesiz yaşamı, terör odaklarının kendi ideolojik görüşleri için başlıca sömürülen konular olmuştur.

Öğretim kuruluşlarında, bazı dernekli öğretmenler ile örgüt üyesi veya sempatizan öğretim görevlilerince bilim yerine ideolojiler standart konular olarak ele alınmış, körpe beyinler şartlandırılmıştır. Okullarda öğretmenler,.öğrenciler bölünmüş, boykotlar, işgaller, çatışmalar nedeni ile ders yapılamaz olmuştur.

Bugüne kadar bir kaç bin öğretim görevlisi ve öğretmen hakkında yasal ve idari işlemler yapılmıştır. Yüzbinlerce öğretim üyesi ve öğretmenimiz Atatürk yolunda ve kalpleri vatan sevgisi ile dolu olarak çalışırken

çok küçükte olsa bir kısmı maalesef silahlı eşkiya ile birlik olarak soygun ve cinayetler işleyecek kadar yolunu şaşırmıştır.

Ülke, anarşi ve terör selinde yuvarlanırken, bunlara dur demekten ve gerekli önlemleri almaktan sorumlu olan hükümetler ve partiler ise tamamen yetersiz ve bazı hallerde gaflet içinde kalmışlar ve hatta bu gibi gayri kanuni hareketleri desteklemişlerdir.

Bunun sonucu olarak;

Tamamen yansız olması gereken devlet yönetimi, politik çıkarların aleti olmuş ve yetersiz bir duruma düşerek, çağın gereği olan gelişmelerden de yoksun kalmıştır. Yaptıklarından ve yapamadıklarından sorumlu olması gereken o günkü politik üst düzey yöneticilerinin hâlâ o günlerin özlemini çekercesine kendi geleceklerinin endişesi ile olayları, gelişmeleri izlemeleri, bazı girişimlere meyletmeleri, hayretle karşılanmaktadır.

Milli ekonomide önemli bir yeri olan KİT'ler de (Kamu İktisadi Teşebbüsleri) partilerin politik çıkarlarına hizmet kaynağı ve çeşitli örgütlerin yuvalandığı yerler haline gelerek çalışamaz duruma düşmüşlerdir. Mahalli idareler, özellikle belediyeler tamamen politize olmuşlar, bazıları örgütlerine destek sağlamış, bir kısmı ise her türlü kanun ve idare anlayışından uzak çeşitli yolsuzluklara sahne olmuştur.

Bugüne kadar, belediyelerde yapılan soruşturmalarda çok özet olarak; usulsüz ihaleler, eşe-dosta menfaat sağlanması, imar-iskan konularında çeşitli yolsuzluklar, denetimsizlik, rüşvet, belediyelerin parti malı gibi kullanılması, bütün halka hizmet yerine kendi partililerine hizmet götürülmesi, kanunsuz işçi ve memur işlemleri gibi yolsuzluk olayları saptanmış ve bunlar mahkemelere intikal etmiştir.

Bu şekilde 85 belediye hakkında 701 milyon TL. lık yolsuzluk ve yukarıdaki nedenler ile 160 dava açılmış bulunmakta, bir çoğunda ise soruşturmalar sürdürülmektedir.

Her yıl, hatta her ay devletten para isteyen İstanbul, Ankara ve İzmir Belediyeleri bugün için kendine yeterli hale gelmişlerdir. KİT'lerde ve diğer bir çok kamu kuruluşlarında da yolsuzluk konuları yoğun bir şekilde ortaya çıkarılmakta ve saptananlar mahkemelere intikal etmektedir.

Bu ortamda devlet mekanizması maalesef suistimal olayları ile çalkalanıyordu. 12 Eylül'den sonra mahalli idarelerde olduğu gibi, kamu kuruluşlarında da devleti içinden kemiren ve çökmesinde katkısı olan

yüzlerce suistimal olayı saptanarak, yargı organlarına teslim edilmiştir. Anarşide olduğu gibi, suistimal olaylarına karşı da tarafımızdan amansız bir mücadele açılmış ve olaylar saptandıkça sür'atle mahkemelere intikal ettirilmiştir. Bu konuda sağlanan başarılarda bazı kamu görevlilerinin olduğu kadar vatandaşlarımızın da katkıları büyüktür.

12 Eylül'de, iş barışını sağlamak için; Türk işçisini bir takım sapık ideolojik görüşler istikametine çekmek isteyen bazı yıkıcı, ideolojik faaliyetlerde bulunan sendikaların faaliyetleri durdurulmuştur. Ancak, politize olmamış, ideolojik eylemlere girmemiş sendikalarımız faaliyetlerini sürdürmektedir. Hiçbir sendika, sendikal faaliyetlerinden dolayı kapatılmamıştır. Faaliyetleri durdurulanlar ise amaçları dışına çıkmış, işçiyi sömüren, ideolojik faaliyet içine sürüklenmiş, idelolojik grev, boykot, işgal, hatta ayaklanma kışkırtıcısı olanlardır. Hükümetlerin yukarıda belirttiğim zafiyeti ve yönetimin yetersizliği oranında bazı gayri resmi örgütler, menfaat ve ideolojik gruplar meydana çıkmış, memleketi idare etmede söz ve yetki sahibi olmuşlardır. Sendikalar, dernekler, odalar, kooperatifler gibi kanuni kuruluşların içerisinde ideolojik örgütlerin ve bölücü grupların etkinlikleri giderek önemli gelişmeler kaydetmiş, bu kuruluşların bazıları adeta yıkıcı örgütlerin maddi ve personel güç kaynakları haline gelmiştir.

Anarşi ve terörün giderek tırmanması parti ve hükümetlerin aciz ve etkisiz, yönetimin ise yanlı ve yetersiz olması sonucunda tarafsız vatandaş kitlesi büyük bir bezginliğe, korku, dehşet ve içine kapanıklılığa düşmüştür. Bu ise, güvenlik güçlerinin en büyük dayanağı ve yardımcısı olan halkın yardımından bu güçleri yoksun bırakmış, bu da terörün daha da rahat hareket etmesine neden olmuştur.

Anarşi ve terörün böylesine yaygın bir hal almasına rağmen ne mutlu ki, Türkiye'de hâlâ benliğini, bütünlüğünü ve etkinliğini korumakta olan güçler vardı.

Bunların başında, Yüce Türk Ulusu'nun büyük çoğunluğunun Türk Cumhuriyetine, Devletine ve Silahlı Kuvvetlerine olan sarsılmaz inancı gelmektedir. Bu inanç ve Türk ailesinin asırlara dayalı düzenli, sağlıklı ve güçlü yapısı, ülkenin içine düştüğü bunca badireye rağmen bozulmamış ve kurtuluşumuzun bir dayanağı olmuştur.

Yakalanan teröristlerin açıklamalarından ve ele geçen belgelerin incelenmesinden sonra terörist örgütlerin Türkiye'de kullandıkları strateji artık bütün çıplaklığı ile ortaya çıkmıştır. Bu strateji şöyle özetlenebilir:

Yıkıcı unsurlar genel anlamda iki tür strateji uygulamaktadırlar:

— Dehşet ve korku stratejisi,
— Sızma stratejisi.

Dehşet ve korku stratejisi:

Ülkede terör ve korku yaratarak bir ihtilal ortamı yaratmayı amaçlayan hareket tarzlarına uygun eylemleri kapsamakta ve süratle halk ihtilalini öngörmektedir. Bu strateji halkı evlerine kapanmaya zorlayan, yaygın öldürme, soygun olayları, bu olayları destekleyen kanunsuz grev ve toplantılar, Fatsa, Kahramanmaraş, Çorum ve bazı Güneydoğu Anadolu illerimizdeki örneklerinde görüldüğü gibi halkı birbirine düşüren, büyük kitleleri kapsayan çatışmalar olarak ülkemizde uygulanmaya çalışılmıştır.

Sızma stratejisi ise;

Kurulmuş olan yıkıcı örgütlerin üyeleri politik ve sosyal teşkillere sızmayı ve bu teşkilleri ele geçirmeyi amaçlayan hareket tarzlarını kapsar.

Bu stratejide partilerin kontrolü, derneklerin kontrolü, kendi amaçlarına uyar biçimde koalisyonların kurulması, sendikaların belli amaçlı, düzeni zorlayıcı faaliyetlerde bulunması, devlet yönetiminin ele geçirilmesi önem kazanır. Buna; TÖB-DER ve ÜLKÜ-BİR vasıtası ile Milli Eğitime, POL-DER ve POL-BİR vasıtası ile polise, DİSK-MİSK vasıtası ile iş yerlerine, belediyelere sızmaya örnekler olarak gösterebiliriz.

Türkiye'de aşırı sol da, aşırı sağ da ülke yönetimini ele geçirmek için değişik çaplarda olmak üzere bu stratejileri benimsemiş ve uygulamışlardır.

Ülkemizde, solda ve sağdaki tüm yıkıcı örgütlerin belirtilen bu dehşet ve sızma stratejilerini birlikte uyguladıkları gözlenmektedir. 12 Eylül öncesinin kargaşa, bölünme ve çaresizlik ortamını kendi ideolojik amaçları için kullanmak isteyen bu örgütlerin büyük kısmı bugün güçlü olan devletin bağımsız yargı organları karşısında hesap vermektedirler.

"Biz iktidara gelse idik sizi bir an tereddüt etmeden sorgusuz asardık" diyen bazı teröristlerin adaletin güvencesi altında tarafsız olarak yargılanmaları, halkımızın ve devletimizin köklü geleneğinin, üstün meziyetlerinin, adalete ve demokrasiye olan inancının da kanıtını teşkil etmektedir.

12 Eylül Harekatından önce aşırı solcu komünist ve terörist örgütlerin sayıları yaklaşık olarak 40'a ulaşmış ve bunların büyük bir kısmı fiilen

cinayet işleyen silahlı saldırı çeteleri haline gelmişlerdir. Sayıları 11 olan bölücü unsurlar legal ve illegal veçheli odaklar çevresinde örgütlenmiş olarak faaliyetlerini yürütmekte idi, bölücü odakların tümü kendilerince düşledikleri vatan parçasını ülkemizden koparmak gayreti içerisindeydiler. Sayıları 12'yı bulan aşırı sağ terörist örgütler, devlet güçlerinin yanında yer almak ve onlara yardım etmek görüntüsü altında, fakat gerçekte devlet güvenlik güçlerinin etkisiz olduğunu kanıtlamaya çalışarak tırmanan terörün taraf ve unsurlarından biri haline gelmiştir. İrtica giderek pervasızlığını arttırmış, cihat çağrılarına silah sesleri karışmaya başlamış, halkımızın temiz dini inancı sömürülerek çağdışı bir sistemin oluşturulması gayretleri belirgin bir şekilde ortaya çıkmıştır.

Bütün bunlara ilaveten soyguncular, kiralık katiller, kan davasını sürdürenler de eylemlerine bir ideolojik görünüm vermeye çalışmışlar, bu noktada adi suçlar dahi terörizmi destekleyen bir unsur olmuştur.

Aziz Vatandaşlarım:

Artan anarşi ve terör; toplumsal yapının bozulmasına, ekonomik yaşamın çökmesine ve çeşitli sosyal ve psikolojik sorunların ortaya çıkmasına da yol açmıştır. Nitekim; aşırı uçların faaliyetleri ve bilhassa zikredilen terör öylemleri ülkeyi ekonomik açıdan da etkilemiştir. Anarşik eylemlerin etkisi ile, üretim son derece düşmüş, hatta bir çok işletmede tamamen durma noktasına gelmiştir. Yarından endişe eden iş sahipleri kısa vadeli de olsa yatırım yapmaktan çekinir olmuştur. Devlet yatırımları planlanan ve arzulanan seviyede gerçekleşmemiştir. İç ve dış ticaret azalmış, özellikle ülke ekonomisinde önemli bir yer işgal eden işçi dövizi belirgin şekilde eksilmiştir. Keza, turizmden beklenen gelirden de mahrum kalınmıştır. Bu tablo karşısında enflasyon da en üst ve yıkıcı düzeye ulaşmış, anarşiyi besler düzeye gelmiştir.

Terörün sosyal ve psikolojik sonuçları olarak da, milli değerler bir kenara itilmiş, bağlar çözülme noktasına gelmiş, düşünce ve reaksiyonlarda duyarlılık kaybolmuş, devlet kuruluşlarına güven azalmıştır. Bu konuda öyle bir düzeye gelinmiştir ki; yansız vatandaş, yanında yaralanan kişiye yardım edemez, olaya katılanları bilse dahi güvenlik kuvvetlerine haber veremez olmuştur. Hatta ölüm olaylarındaki ürkütücü artış karşısında duyarlılık kaybolmuştur.

Bu durum karşısında Türk Silahlı Kuvvetleri, yüce milletinden aldığı güç ve inanç ile tarihi görevini yerine getirerek 12 Eylül 1980 harekatını

gerçekleştirmiştir. Bu harekatın amaçlarını 16 Eylül 1980'de şu şekilde ifade etmiştim:

1. Milli birliği korumak,
2. Anarşi ve terörü önleyerek, can ve mal güvenliğini tesis etmek,
3. Devlet otoritesini hakim kılmak ve korumak,
4. Sosyal barışı, milli anlayış ve beraberliği sağlamak,
5. Sosyal adalete, ferdi hak ve hürriyete ve insan haklarına dayalı laik cumhuriyet rejimini işler kılmak,
6. Ve nihayet makul bir sürede yasal düzenlemeleri tamamladıktan sonra, sivil idareyi yeniden tesis etmek, ayrıca bu amaçlara ulaşmak için bize yol gösterecek tek ışığın Atatürk ilkeleri olduğunu da belirtmiştim. Şimdi de geçen bir yıl içinde bu hedeflere ulaşmada katettiğimiz mesafeyi açıklamak istiyorum.

Biz; tesbit edilen ve ilan ettiğimiz bu amaçlara ulaşmada birinci önceliği doğal olarak anarşi ve terörle mücadeleye, huzur ve güvenlik ortamının süratle kurulmasına verdik. Bu mücadele: Silahlı ayaklanmayı planlayan hatta provalarını yapan, devlet ve millete karşı gizli örgütlenmeler içinde birçoğu yurt dışında eğitilmiş yıkıcı ve bölücü hainlerin yürüttükleri ilan edilmemiş bir iç savaşın gerektirdiği şartlar içinde yapılacaktı. Bu nedenle, önce 1402 sayılı sıkıyönetim kanununda gerekli değişiklikler yapılarak, sıkıyönetim komutanlıklarının yetki ve sorumlulukları genişletilmiş, anarşi ve terör güçleriyle kararlı, cesur ve amansız bir mücadeleye girişilmiştir.

Girişilen mücadele sonucunda terörist örgütlerin kaynaklarının kurutulmasına çalışılmış, alınan idari ve yasal önlemlerle anarşik olaylar gerek sayı, gerekse şiddet olarak kısa zamanda büyük ölçüde azalmıştır.

Bugün Türkiye, sadece bölgesinin değil, Avrupa'nın dahi nadir rastlanan sulh, sükun ve güven dolu istikrar içinde bir ülke durumuna gelmiştir. Artık halkımız yaşama sevinci içinde, gece gündüz hürriyet ve huzurun zevkini tatmakta olup, evinde, işinde, sokakta güven içindedir.

12 Eylül öncesi bir yıllık dönemdeki 22.500 ideolojik olaya karşılık harekattan sonra geçen bir yıllık sürede 5.800 anarşik olay cereyan etmiş, böylece olaylarda sayısal olarak yüzde 75 oranında bir azalma olmuştur.

12 Eylül'den sonraki 5.800 olayın 4.590'ının yani (yüzde 80'inin) dönemin Mart 1981 ayına kadar geçen ilk yarısında meydana geldiği

dikkate alınırsa, olaylardaki gerçek azalmanın çok daha yüksek olduğu görülecektir. Ayrıca Mart 1981 - 12 Eylül 1981 dönemi ile; geçen seneki aynı dönem mukayese edildiğinde olaylardaki azalmanın yüzde 90 civarında olduğu anlaşılacaktır. Şayet 12 Eylül Harekatı yapılmamış olsaydı, 12 Eylül'den günümüze kadar şiddetini artırarak devam eden terör olaylarının sayısı, aynı meyil dikkate alındığında 86.400'e ulaşacak, buna paralel olarak olayların şiddeti de çok artacaktı. Diğer bir deyimle, Türkiye parçalanmış, amansız bir iç savaşta olacaktı.

Hayatını kaybedenlerin her iki dönem içerisinde bir mukayesesini verecek olursak; 12 Eylül öncesi bir yılda 2.812 kişinin, 12 Eylülden sonra ise, onda birinin (282 kişinin) hayatını kaybettiği görülmektedir. Böylece ölüm olaylarında da yüzde 90 oranında azalma kaydedilmiştir.

Mart 1980 ile 12 Eylül 1980 tarihleri arasındaki 6 aylık dönemde anarşik olaylardaki günlük ortalama ölü sayısı 11 iken, bu miktar 1981 yılının aynı dönemleri arasında ortalama 3 günde bire inmiştir.

Yaralama olaylarındaki azalma oranı da yüzde 90 civarındadır. 3 seneye yakın sıkıyönetim süresince vatan haini iç düşmanlarla yapılan savaşta 219 güvenlik görevlisi şehit olmuştur. Halkın huzur ve güvenliği için canlarını tereddüt etmeden veren bu vatan evlatlarına, halk çocuklarına tanrıdan rahmet, yaslı ailelerine de sabır ve metanet diliyorum.

Biraz da adalet mekanizması hakkında bigi vermek istiyorum:

Bugün 55 aşırı sol eylemci, 13 bölücü, 5 aşırı sağ eylemci olmak üzere toplam 73 yasa dışı örgüt davası mahkemelere intikal etmiştir.

Askeri Yargıtay'ın kararlaştırdığı 16 ölüm cezasından 10'u infaz edilmiştir. 4'ü de firarda olduklarından infazlar yerine getirilememiştir.

Adaletin yerini bulması için hukuki yönden karar verilen infazların eskiden olduğu gibi politik amaçlarla durdurulması düşünülmemektedir.

Sıkıyönetim askeri mahkemelerine, sıkıyönetim ilan edildiği 26 Aralık 1978 tarihinden bugüne kadar 23.775 dava dosyası gelmiş, bunların 14.472'si karara bağlanmıştır. Sonuçlanan davalar bütün davaların yüzde 60'ıdır. 9.303 davanın halen mahkemelerde duruşmaları devam etmektedir.

12 Eylül Harekatından sonra çıkarılan yeni yasalar ve yapılan hakim ve savcı takviyeleri ile mahkemelerin çalışmalarından yüzde 75 oranında bir sürat sağlanmıştır.

Burada anarşi ve terörün önlenmesinde, güvenlik kuvvetlerinin yanı sıra, büyük bir mücadele veren gece gündüz üstün gayretle çalışmaları ve adil kararlarıyla her zaman ulusumuzun takdirlerini kazanmış olan yargı organlarımızın değerli savcı ve hakimlerinin büyük katkılarını takdirle belirtmek isterim.

Aziz vatandaşlarım;

Milli Güvenlik Konseyi 12 Eylül'den sonra yasama faaliyeti ve yürütmenin kontrolünü üstlenmiş, yürütme faaliyeti için sivil bir hükümet kurmuş ve yargının bağımsızlığı ilkesine saygı göstermiştir. Anarşi ve terörü kökünden süratle kazımak için yapılan mücadelede bağımsız yargı organının dağ gibi biriken dosyaları inceleyip, sağlıklı kararlar verebilmesi için gözaltında tutma süresinin uzatılması zarureti vardı. İşte bu nedenle 90 gün gözaltında bulundurabilme selahiyeti getirilmiştir.

Şimdi, teröristlerin mevcudiyetinin ve eylemlerinin çok azalması nedeni ile yakalananların da çok azalması sonucu gözaltına alma süresini kısaltma imkanı doğmuş ve bu süre 45 güne indirilmiştir. 12 Eylül'den sonra Cumhuriyete sahip çıkmak amacı ile yönetime sınırlı olarak el koymuş bulunan Silahlı Kuvvetlerin ana ilkesi; ne zaman, nerede, kim tarafından, ne şekilde, kime karşı işlenmiş olursa olsun, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin yürürlükte bulunan yasalarında, suç olarak kabul edilmiş eylemleri işleyenlerin bağımsız mahkemelerde yargılanıp, cezalarını çekmeleridir. Bu ana ilke hiçbir şahıs, hiçbir zümre ayırımı yapılmadan, hiçbir etki altında kalmadan bugüne kadar uygulanmış ve bundan sonra da aynı özenle uygulanmaya devam edilecektir.

Ülkemiz 12 Eylül öncesinde böylesine karanlık bir uçuruma yuvarlanırken, buna engel olması gereken bazı yetkililer, sadece demokrasi ve özgürlük gibi kavramların arkasına sığınarak yükümlü oldukları sorumluluklardan kaçınmışlar, adeta devletin yıkılmasına seyirci kalmışlar, hatta bazı hallerde tahrikçi olmuşlardır.

Bugün için eylemli olayları yaratanların ve bunların yaratıcılarının yargılanmaları devam etmektedir. Bundan sonra da ülkenin bugünkü hale gelmesine neden olanların suçlulukları saptandığı takdirde, bağımsız yargı organları önüne çıkarılacaklarından hiç kimsenin kuşkusu olmamalıdır.

Geçmişte, devleti ben istediğim gibi kurtaracağım diye örgütlenip, suç işleyenler ile, ülkemize kominizmi, teokratik ya da faşist bir yönetimi getirmek amacı ile yola çıkanların yasalarımız karşısında aynı ölçülerde yargılanmasını sağlamak yeni yönetimimizin ilkelerinden birisi olmuştur.

Türk Ordusu, halkımızın bağrından doğmuş, Atatürk milliyetçisi bir güçtür. Hemen hemen bütünü ile işçi, köylü ve halktan oluşmuş milletimizin öz be öz kendi ordusudur. Bunun dışında yıkıcı ve bölücülerin ileri sürdüğü bir halk ordusu düşünülemiyeceği gibi, Atatürk milliyetçiliğinden değişik görüşlü bir milliyetçilik anlayışı da düşünülemez.

Sevgili vatandaşlarım:

Herşeye rağmen iş bitmemiş, mücadele devam etmektedir. Yıllar boyu dış ideolojilerin ve menfaatlerin kaynağı haline getirilmiş ve şartlandırılmış bir kısım insanların hepsinin temizlenmesi veya tekrar kazandırılması kolay ve kısa zamanda olmamaktadır.

Devlete savaş ilan etmiş, onu yıkmayı amaç edinmiş güçlerle amansız bir savaş veren güvenlik kuvvetleri içinde, her toplumda olduğu gibi bazı hatalı işler yapanlar çıkabilir. Çıkmıştır da, 12 Eylül'den önce de bu aksaklıklar artarak meydana geliyordu. Anarşi ve terörün yokedilmesinde büyük mesafeler katedilmiş olmakla beraber henüz neticeye ulaşmış değiliz.

Türkiye; üç kıt'ayı birbirine bağlayan, dünyanın en önemli ihtiyacı olan petrol kaynaklarının büyük bir bölümünü kapsayan Ortadoğu ile bağlı olan batı savunma ve demokrasi sisteminin son ve en önemli halkasını teşkil eden 45 milyonluk güçlü bir ülkedir. Gelişmekte olan ve Jeo-politik konumu, dünya güç dengesinde çok hassas ve kritik bir önem taşımakta olan ülkemizi, direkt saldırı ile dünya barışını tehdit edecek şekilde ele geçirmenin zorluğu dikkate alınarak, son yılların stratejisi olan içten bölmek ve ülkeyi çökerterek ele geçirmek şekli tercih edilmektedir.

Bazı ülkelerin Türkiye üzerindeki bu emelleri değişmedikçe anarşi ve terör de tam olarak bitmeyecetir. Bütün mesele, bugün olduğu gibi devlet olarak, halk olarak kuvvetli ve bütün olmakla anarşi ve terörün yeniden teşkilatlanarak 12 Eylül öncesi boyutlara varmasını önlemektir.

Bunun için de, güvenlik kuvvetleri güçlendirilerek, Silahlı Kuvvetlerin bir an önce ve tam olarak yerini alması, kamu kuruluşlarımızın yansız ve randımanlı olarak çalışır hale getirilmesi, suçluların topluma kazandırılmalarının sağlanması, süren davaların bir an önce sonuçlandırılması, yurt dışında ermeni teröristlerle birlik olan vatan haini anaşist ve teröristlerin etkisiz hale getirilmeleri, barış ve kardeşliğin her düzeyde tesisi konularında uygulamalarımız sürdürülmektedir.

Aziz vatandaşlarım,

12 Eylül 1980'de saptadığımız diğer hedeflere ulaşabilmek için, yeni Anayasa yapılıncaya kadar, gerek Milli Güvenlik Konseyi, gerekse hükümetin etkin kararlar alabilmesi ve her alanda gerekli reformlar yapabilmeleri için, Anayasa düzeni hakkında bir kanun çıkartılmıştır. 2324 sayılı kanun sayesinde; idari tasarrufların yasal temele oturtulması yanında, devlet otoritesinin yeniden tesisi için yürütmeyi durdurma istem ve kararlarına cevaz verilmemiş, ancak idari dava açma yolu da açık tutulmuştur. Amaç 1961 Anayasasının getirdiği kuvvetler çatışması ve anaşisine dönüşen yozlaşmış kuvvetler ayrılığı prensibinin köstekleyici etkisini gidermekti. İşte bu esaslar çerçevesinde her alanda reform hareketlerine girişilmiştir.

Halkımızı en çok ilgilendiren konulardan birisi de adaletin geç tecelli etmesiydi. Bu konudaki sıkıntıyı ortadan kaldırmak üzere; Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ile Hukuk Muhakemeleri Usulü Kanunlarında bu yönde değişiklikler yapılmış, yargı organlarının daha süratli ve verimli olarak çalışması sağlanmıştır. Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun teşkilinde ve buna paralel olarak, Hakimler Kanununda değişiklik yapılmasına dair yasalar yürürlüğe konularak, mevcut hakim teminatı ve yargı bağımsızlığı zedelenmeden, yeni düzenlemelerle; uygulama aksaklıklarına açıklık getirilmiş ve hakimlerle Cumhuriyet Savcılarının Anayasa ve yasalar önünde eşitliğine dair hükümlere rağmen uygulamadaki ayrıcalık kaldırılarak meslektaşlar arasındaki huzursuzluk giderilmiştir.

Burada belirtmek istediğim diğer bir önemli husus da şudur.

Yönetimimiz özellikle şu veya bu partinin muhakeme edilmesi için herhangi bir emir vermemiştir. Bağımsız yargı organlarının işler hale getirilmesi sayesinde, objektif soruşturma sonucu suçlular ortaya çıkmış ve yargılamalar bağımsız olarak devam etmektedir. Bizim yaptığımız sadece yargı üzerinde çeşitli baskı ve etkileri kaldırmak ve yargıya işlerlik ve çabukluk kazandırmaktır. Biz özel mahkemeler kurmadık. 12 Eylül öncesinde uygulanmayan kanunların uygulanmasının bazı maksatlı çevreleri rahatsız etmekte olduğunu milletçe izlemekteyiz.

Milli eğitim sistem ve teşkilatımızı Atatürk inkılap ve ilkeleri doğrultusunda, sağlıklı bir şekle kavuşturmak amacımızdır. Eğitim faaliyetlerimizi, her alanda milletimizi birleştirici, bütünleştirici ve yüceltici, Atatürk milliyetçiliği yolunda planlamak ve programa bağlamak üzere çalışmalar

sürdürülmektedir. Bu meyanda, öğretmenlerimize yeni imkanlar tanınmış, sosyal şartlarının düzeltilmesi için çalışmalar başlatılmıştır. 1980-81 öğretim yılı boykotsuz, işgalsiz, kesintisiz ve başarılı olarak idrak edilmiştir. Öğrencilerimiz yıllardan beri ilk defa özlemini çektikleri törenlerle, sevinç içinde hak ettikleri diplomalarını almışlardır. Aziz Atatürk'ün başlattığı okuma-yazma seferberliği yeniden canlandırılmış, bir milyonu aşkın yurttaşımız okuma-yazma öğrenmiştir. Kişinin, ailenin ve toplumun ihtiyacı olan din öğretim ve eğitimi düzenli bir şekilde, devletin denetimi ve gözetiminde, ilkokul, ortaokul ve liselerde, 1982-83 öğretim yılından itibaren zorunlu ders olarak okutulmaya başlanacaktır.

Üniversite, akademi ve yüksek okullarımızın geçmişte ihmal ve istismar edildiği ve bu yüzden çok zarar gördüklerine milletçe şahit olduk. Yüksek öğretim kanunu, bu ilim ve irfan müesseselerimizi toplum yapımıza ve çağdaş hedeflerimize uygun müesseseler haline getirmeyi amaçlamaktadır. Bu kanun tasarısı yakın zamanda ele alınarak kanunlaşması sağlanacaktır.

Çıkarılan toplu konut yasası da, dar gelirli vatandaşlarımızın ev sahibi olabilme imkanını büyük ölçüde arttıran bir çare olarak yürürlüğe girmiştir.

Sağlık personeli için çıkarılan Devlet Hizmeti Yükümlülüğü Kanunu; hergün muhatap olunan talepler, şikayetler ve yakınmaları belli ölçüde karşılayabilmek ve kalkınmakta olan bölgelerde yaşayan vatandaşlarımıza en doğal hakları olan sağlık hizmetini ulaştırabilmek amacını gütmektedir. Bu kanunu, genç Türk hekimine, ülkenin kalkınması ve sağlık hizmetlerinin yürütülmesine olumlu katkıda bulunmaları için bir çağrı olarak yorumlamak ve değerlendirmek gerekir.

Belediyeler yasası, mahalli idarelerimizi malî yönden güçlendirmek ve Kanunlarla kendilerine verilen görevleri yapabilecek duruma getirmek amacıyla çıkarılmıştır. Sizlere bu konuda, Ankara ve İstanbul Belediyelerinin durumlarını aksettiren örnekler veriyorum:

1 Ocak - 12 Eylül 1980 tarihleri arasında hükümet tarafından Ankara Belediyesine 370 milyon TL., İstanbul Belediyesine 490 milyon TL. yardım ve destekte bulunulmakta idi. 12 Eylül'den sonra ise; her iki belediye'ye de hiç yardım yapılmamıştır. 12 Eylül Harekâtı ile birlikte bu belediyeler yeni yönetim tarafından devralındığı zaman Ankara Belediyesinin 8 milyar 770 milyon TL., İstanbul Belediyesinin 6 milyar 523 milyon TL. borcu vardı. Bu

borçlardan Ankara Belediyesi 850 milyon TL., İstanbul Belediyesi 865 milyon TL. lık bölümünü ödemiştir.

Diğer yandan, 12 Eylül'den önceki bir yılda kendi kaynaklarından Ankara Belediyesi 4 milyar 972 milyon TL., İstanbul Belediyesi 5 milyar 271 milyon TL. gelir elde etmekte iken 12 Eylül'den sonraki yansız uygulama ve buralarda alınan yeni önlemler ile Ankara Belediyesinin geliri 8 milyar 248 milyon TL. sına, İstanbul Belediyesinin geliri 8 milyar 655 milyon TL. sına yükselmiştir. Her iki devre arasındaki fark, suistimalleri, ihmalleri ve örgütleri desteklemelerini temsil etmektedir.

Diğer belediyelerimizin durumu da bunlardan pek farklı değildir. Bu örneklerden anlaşıldığı gibi belediyelerimizin yöneticileri yıkıcı ideolojilere taviz vermeden yansız, dürüst hareket edebildikleri, kendi kaynaklarını iyi bir şekilde değerlendirebildikleri takdirde hem malî yönden devlete yük olmayacaklar, hem de halka iyi hizmet verebileceklerdir.

Muhterem vatandaşlarım,

İlan ettiğimiz amaçlardan biri de sosyal barış ile milli birliği sağlamaktır. 12 Eylül'den önce sendikal haklar amacına uygun kullanılmamış, vatansever Türk işçisi bir takım ideolojiler istikametine çekilmek istenmiştir. Bu, çarpık sendikal rekabet işçinin ve işverenin de etkisi ile sosyal barışı bozmuş ve toplu sözleşme sistemimiz ülkenin ekonomik ve sosyal menfaatleri ile bağdaşmaz hale gelmiştir. Sendikal faaliyetlerin uygun ölçüler içinde kişi çıkarları ile ülke çıkarlarını bağdaştırarak yürütülmesi esastır. Ancak, 12 Eylül öncesi sorumsuzca yasaların dışına taşarak yapılan uygulamalar ne ülkemiz, ne de çalışanlarımıza yarar getirmemiştir.

Amacı mensuplarının daha güçlü hayat şartlarına sahip kılınması olan sendikacılığın yozlaşmasına asla müsaade etmeyeceğiz.

Bir yandan ekonominin içinde bulunduğu zorlukların giderilmesine çalışılırken, diğer yandan ekonomik nedenlerle işçi çıkarılmasını, dolayısıyla işsizliğin artmasını önleyecek bir dizi tedbir üzerinde durulmaktadır. Bu tedbirlerin amacı, ekonomik zorlukların aşılmasına kadar geçen sürede işçilere ve işletmelere mümkün olduğu kadar dayanma gücü sağlamaktır.

Sevgili vatandaşlarım,

Bu vesile ile çalışanlarımızın ücret sorunlarına da bir nebze değinmek istiyorum. Biliyorsunuz 12 Eylül Harekâtı sonrasında sosyal barışı tesis,

üretimi düzenlemek maksadı ile grev ve lokavtlar yasaklandı. İşçilerimizin askıya alınan Toplu Sözleşme müzakerelerinin yürütülmesi ve sonuçlandırılmasında teşkil edilen Yüksek Hakem Kuruluna büyük sorumluluklar düşmüştür. Bu kurul, yansız olarak, ülke ekonomisinin ve sosyal hayatın gerçeklerini gözönünde bulundurarak toplu sözleşmelerin yapılmasını sağlamaktadır. Diğer bir konu olarak, sabit gelirlilerin güçlendirilmesini samimiyetle arzuluyoruz. Ama bu sadece arzuyla değil, milletçe çalışmak, çok çalışmakla gerçekleştirilebilir.

Bu itibarla, çalışanların sömürülmesi edebiyatına kapılmamak gerekir. Ülkenin selameti için hepimiz şunu düşünmeye mecburuz: Tüm fabrikalarımız, üretim yapan her sektör nasıl verimli çalışacak ve dünya ile nasıl rekabet edecektir? Yeni yatırımları nasıl yapacağız? Bu soruları cevaplayamazsak her yıl nüfusumuza ilave edilen 1 milyon kişiye yeni iş sahası açamadığımız gibi, ekonomimiz de gelişemez, dışarı açılamaz ve biz o zaman dünya üzerinde sahip olduğumuz müstesna jeopolitik konumda güçsüz kalırız.

Aziz vatandaşlarım,

12 Eylül 1980 Harekâtının gayelerinden biri de ülkeyi sosyo - ekonomik açıdan güçlü bir hale getirmektir. Bunun için bir yandan ülke ekonomisinin imkanları içinde sosyal adalet ve sosyal güvenliği gerçekleştirmek suretiyle sosyal huzur ve barışı geliştirmek; diğer yandan dengeli bir ekonomik politika ile gelişmemizi sağlamak yolu seçilmiştir.

Esasen Ulu Önder Atatürk'ümüz ekonomik zaferlerle taçlandırılmamış askeri galibiyetlerin hiçbir anlam ifade etmiyeceğini kesin olarak belirtmişlerdir. Türkiye, 12 Eylül 1980 Harekâtı ile anarşi ve terörü artadan kaldırma gayreti içine girerken, aynı zamanda, ekonomiyi güçlendirmek, sağlam temellere dayanmış ve diğer devletlerle rahatlıkla rekabet edebilen bir yapıya kavuşturmak mecburiyetindedir. Bu bakımdan bir yıllık dönem zarfında sosyo - ekonomik alanda da sorunların çözümünde belirli gelişim ve etkinliklerin sağlandığı görülmektedir.

Bu gelişimin sağlanmasında; alınan bir seri ciddi ekonomik önlemlerin kararlılıkla uygulamaya konulması asli rol oynamıştır. Bunu ifade etmekle, şu anda Türk ekonomisinde ve sosyal hayatında herşeyin güllük - gülistanlık olduğunu da söylemek istemiyorum. Alınan sosyo - ekonomik önlemler, ancak orta vadeli bir zaman sürecinde kesin etkilerini göstereceklerdir.

Aldığımız tedbirlerin isabetli olduğunu gösteren bir tablo ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu yolda milletimizin gösterdiği büyük fedekarlık her türlü takdirin üstündedir.

Enflasyonla mücadele başarılı olmaktadır.

12 Eylül'den sonra sınai üretimde belirli bir artışın sağlandığı görülmektedir. Ekonomide canlılığı sağlamak için dengeli bir şekilde hareket etmeye mecburuz. Mevcut kapasitelerin azamisini kullanarak verimli bir üretim aşamasına girilmesi ekonomide başlıca hedeflerimizdendir. Üretim artışlarına paralel olarak, dengeli bir para kredi politikası uygulanmaktadır. Bu politikayla fiyat artış hızları düşürülmüş; karaborsa, stokçuluk ve kolay para kazanma yolları önlenmiştir. Vergi Kanunlarında yeni düzenlemele gidilerek, vergi yükü daha adil şekilde dağıtılmış; sabit gelirlilerin vergi yükü hafifletilmiştir. Ekonomimiz güçlendikçe bu yük daha da hafifletilecektir. Öz kaynaklarımızdan azami ölçüde yararlanılması; Türkiye'yi daha zengin ve müreffeh kılacağı gibi, döviz darboğazının aşılmasında da büyük etken olacaktır.

Nitekim dış ekonomik ilişkilerimizin gelişimi izlendiğinde ihracatımız 1981'in ilk altı ayında, doların gücüne ve dünya'da hüküm süren kötü şartlara rağmen yüzde 50'lik bir artış göstermiştir. Bu, ihracatta sıçramayı ve sağlıklı bir gelişimi ifade etmektedir. Tarihi ve kültürel ilişkilerle bağlı olduğumuz Orta-Doğu'da kardeş Arap ülkeleri ve İran'la olan ekonomik ilişkilerimiz genişlemiş ve genişlemeye devam edecektir. Bugün yetişmiş insan gücü ve gelişmiz teknolojimiz ile birçok alanda bu ülkelerle işbirliği yapabiliriz, yapmaktayız. Bunda bölgede barış, huzur ve sukünu isteyen herkesin menfaati vardır. Yurt dışında çalışan vatandaşlarımızın Türkiye'ye göndermiş oldukları dövizlerde büyük artış olmuştur. Vatandaşlarımızın bu yönde milli ekonomimize katkısı takdirle karşılanmaktadır. Yurt dışında çalışan vatandaşlarımızın tüm sorunlarına sahip çıkmak görevimizdir. Bu vatandaşlarımızın tasarruflarını devlet güvencesi ve denetimi altında kalkınma yolunda değerlendirmek için kapsamlı bir çalışma sürdürülmektedir. Tespit edilen önlemler süratle alınarak uygulamaya geçilecektir.

Bu vesileyle şunu da ifade etmek isterim. Türk vatandaşı uygun şartlar mevcut olduğunda, dünya'nın en çalışkan ve verimli işçisi olmaktadır. Bunu sadece Batı Avrupa'da değil kardeş Arap ülkerinde de görüyoruz. Onlar, tercih edilen insanlar olmaktadır. Fakat biz kendi vatandaşımızın ülkemizde çalışmasını, ülkemiz kalkınmasına katkıda bulunmasını isteriz.

Yabancı ülkelerde, alışmadıkları ortamlarda yaşamanın sorunlarını ve güçlüklerini biliyoruz. Yurdumuzda yeni iş alanları açarak, kaynaklarımızı doğru ve verimli şekilde kullanarak, çalışanlarımızı insanlık onuruna yaraşır şekilde yüksek hayat standartına sahip kılmak asıl hedeflerimizden biri olmalıdır.

Döviz girdilerimizde artış sağlamak üzere transit taşımacılık ve limanlarımızın girdilerinin arttırılmasına büyük önem verilmiştir. Nitekim 7 aylık bir sürede bu alanda kazanılan döviz 150 milyon doları geçmektedir. Limanlarımızın kapasitelerinin arttırılması ve deniz ticaret ve kara ulaştırma filolarımızın güçlendirilmesi çabaları devam etmektedir.

1981 yılında Turizm gelirlerinde artışlar olmakla beraber, beklenen seviyeye ulaşılmamıştır. Ülkede sosyal barış ortamının sürdürülmesi, bilinçli ve planlı çabalar sarfetmek koşulu ile gelecek yıl bu alanda daha olumlu gelişmeler beklenebilir.

1981 yılında ithalat hacmimizde de büyük ölçüde artışlar vardır. İthal ettiğimiz ana maddeler, petrol, yatırım malzemeleri ile sinai ve tarım işletme malzemelerinden ibarettir. Tüketim malzemeleri ve lüks maddelerin ithalatımızdaki payı çok azaltılmıştır. Keza yurt içi kaynaklarla yeterli üretimi yapılan maddelerin ithallerinin kontrol altında bulundurulmasına önem veriyoruz. Bu sonuçların ışığında 1980 yılına nazaran, daha az miktarda dış kredi kullanmamıza karşın, dış ödemelerimiz daha rahat yapılabilmiştir.

1981 yılında banka mevduat ve kredilerinde anlamlı artışlar meydana gelmiştir. Tasarruflar teşvik edilmektedir. Ancak bu tasarrufların düzenli teşkilatlarca rasyonel ve denetimli bir şekilde nemalandırılması için Sermaye Piyasası Kanunu çıkarılmıştır. Ödünç para verme işlemleri de tasarruf sahibi vatandaşın korunmasını sağlayacak yönde düzenlenmektedir. Faizlerin serbest bırakılmasıyla, enflasyonun kontrolü, tüketimin kısılması ve tasarrufların teşviki politikası amaçlanmıştır. İçinde bulunduğumuz planlı gelişme döneminde bir takım önlemler geliştirilerek, üretim artışı ve yatırımlar teşvik edilmelidir. Bu ekonomik politikanın iş sahiplerini çok daha randımanlı çalışmaya mecbur edeceği; onları öz kaynaklarını yeterli olarak kullanma mecburiyetinde bırakacağı bir gerçektir. Sanayici ve tüccar ihracat yapmak, işletmesinin verimini arttırmak, standart ve kaliteli mal üretmek zorundadır. Aynı şekilde işçimizin de daha verimli çalışması, daha çok üretmesi gereklidir. Ve bu bir vatan borcudur.

Ekonomileri güçlü ülkeler bulundukları düzeye bu yollardan geçerek ulaşmışlardır. Yoksa çalışmadan, olağanüstü gayret göstermeden ekonomiyi düzeltmek mümkün değildir. Bu kural, rejimi ne olursa olsun her ülke için geçerli bir kuraldır.

1981 yılı, iç ve dış ekonomik koşullar ve yatırımlar açısından bir toparlanma ve yeniden düzenleme yılı olarak ele alınmıştır.

Kaynakların rasyonel kullanımı, dengeli bir sosyo - ekonomik büyüme ve kalkınma için; piyasa ekonomisi kuralları ve teşebbüs hürriyeti esas olmak üzere, yatırımların bir plan içinde yönlendirilerek geliştirilmesi, Türkiye için hayati önem taşımaktadır.

Gelecekte tarım ve sanayi sektörleri arasında dengeli bir kaynak tahsisi ile bir yandan tarımda kendine yeterliliğimizi geliştirirken, diğer yandan alt yapıyı geliştirme ve sanayileşme çabalarımızı aralıksız sürdüreceğiz. Çağdaş uygarlık seviyesine ulaşmada, gelişmiş bir alt yapıyı ve sanayileşmenin büyük rolünü kabul etme durumundayız. Doğal kaynaklarımızın üretime yönlendirilmesi, mevcut sanayi yapımızın islahı, temel sanayi yatırımlarına ülkemizin önceliklerine göre devam edilmesi bir zarurettir. Ayrıca, kitle taşıma alt yapı ve araçlarının geliştirilmesi, bu meyanda demiryolu ve denizyolu taşımacılığına daha büyük imkanların sağlanması lazımdır.

Bu açıdan Türkiye'nin ve Türk toplumunun sosyal refah devletini hedef alacak tarzda sanayileşmesinde ve hizmetlerin yaygınlaştırılmasında kamu ve özel sektörün bir bütün olarak düşünülüp, temel hedef kalkınma planları etrafında birbirlerini yıkıcı değil, destekleyici, bütünleştirici bir müşterek zemin üzerinde uzun vadeli ekonomik politikaların oluşturulmasına çalışılmalıdır. Keza toprak kullanımında tarım, sanayileşme ve yerleşmede fiziksel planlama konusunun ele alınarak kaynak israfının önlenmesi gerekmektedir.

Yatırım faaliyetlerinden bahsederken gündeme KİT konusu gelmektedir: Hepimiz biliyoruz ki KİT'ler Türkiye'nin gerçeklerinden ve ihtiyaçlarından doğmuş kuruluşlardır. Türkiye'nin sanayileşmesi ve kalkınmasında büyük yatırımlar bu modelle gerçekleştirilmiş ve böylece KİT'ler temel mal ve hizmetlerin sağlanmasında öncülük etmişlerdir. KİT'ler bize Ulu Önder Atatürk'ten miras kalmıştır. KİT'ler devletin ve milletin malıdır; devlete ve millete hizmet eden kuruluşlardır. Ancak, özellikle son yıllarda devletin birçok kuruluşunda müşahede edilen bozukluklar bu kurumlara da

yansımış ve takip edilen ekonomik politikalardaki belirsizlikler, partizanlığın pervasız uygulamaları, kaynağı sağlanmamış harcama ve yatırım yapma hevesleri sonucu, bunların büyük kısmı millete, milletin hazinesine yük teşkil eder hale gelmişlerdir.

KİT'lerin etkin, verimli kaynak yaratacak şekilde faaliyetlerini sürdürebilmeleri, onların idari ve mali yapıları ve işletme faaliyetlerine ilişkin alanlarda bir seri düzeltici önlem alınması ile mümkündür. Biz bu çalışmaları başlatmış bulunuyoruz. Nitekim, 12 Eylül 1981'i takiben bu kurumların mevcut düzen içinde bile üretim ve ihracatta artışlar sağladıkları, tasarrufa gidebildikleri görülmektedir.

Yatırımların gerçekleştirilmesinde yabancı sermayenin katkıları önemli bir unsurdur. Kalkınma planlarımızla uyumlu, ihracata dönük, yeni teknolojiler getiren yabancı sermayenin ülkemizde yatırım yapması için uygun bir ortam vardır. Bu hususta özendirici tedbirler alınmıştır. Yüce Atatürk'ün işaret ettiği gibi Kanun ve usullerimize saygı göstermek ve karşılıklı yararları esas almak kaydıyla yabancı sermayeye kapılarımız açıktır. Yatırımların sürekli geliştirilmesi, istihdam sorununa da çözümler getirecektir. İşsizlik meselesinin bugün dünya'daki birçok ülke paralelinde yurdumuzda da önemli boyutlara vardığı hepimizce malumdur. Takip edilen ekonomik politikanın ana amaçları enflasyonu durdurmak, üretim ve yatırımları hızlandırmak ve de bu sayede yeni iş sahaları açmaktır.

Aziz vatandaşlarım;

Şimdi birazda dış politikaya değinmek istiyorum. 12 Eylül 1980'de ülke idaresi devralındığı zaman Büyük Liderimiz Atatürk'ün "*Yurtta Sulh, Cihanda Sulh*" ilkesine ve temelini attığı dış politika esaslarına sadık kalınacağı, ülkemizin NATO dahil tüm ittifak ve anlaşmalarına bağlı kalarak, başta komşularımız olmak üzere, bütün ülkelerle bağımsızlık ve karşılıklı saygı esasına dayalı ilişkilerin sürdürüleceği ve bu ilişkilerin eşit şartlar altında ve iç işlerine karışmama kaydıyla geliştirileceği kararında olduğumuzu açıklamıştık.

Geçen bir yıl zarfında bu vaadlerimiz büyük bir titizlik ve azimle yerine getirilmiş, Atatürk'ün temelini attığı ulusal dış politikamızın esasında herhangi bir değişiklik yapılmadan ulusal çıkarlarımızın barışçı yollarla ve en iyi biçimde korunmasına itina gösterilmiştir.

Ulusal güvenliğimiz ve ekonomik çıkarlarımızın gerekleri yanında, uluslararası ve bölgesel barış, istikrar ve işbirliği için yararlı görülen dış siyasetin uygulanmasına özen gösterilmiştir.

Türkiye'nin, bir iç savaş eşiğinden, milli şuur ve beraberlik azmini yeniden perçinlemiş olarak, sorunlarını huzur ve güven içinde çözmeye yönelik duruma gelmesi, uluslararası kamuoyunda yeniden bir istikrar unsuru olarak değerlendirilmesine yol açmıştır. Diğer taraftan dış politikamızı iç politik hesap ve çekişmelerden, kararsızlıklardan ve peşin yargılardan arındırmak suretiyle, siyasetimize devamlılık, açıklık ve tutarlılık kazandırmamız, yabancı ülkeler nezdinde Türkiye'nin saygınlığının artmasına yardımcı olmuştur.

12 Eylül'den sonra, NATO camiası içindeki dayanışmaya verdiğimiz önemi vurgulamaya özen gösterirken, Avrupa Ekonomik Topluluğuna tam üye olma yolunda çalışmalara devam edilmiştir.

Çoğulcu parlamenter demokratik sisteme olan inancımız ve bağlılığımız nedeniyle, batının parlamenter kuruluşları ile olan ilişkilerimizi korumaya ve işbirliğini devam ettirmeye ayrı bir değer verdik

Bölgemizde vukubulan son gelişmeler, Türkiye'nin bölgenin güvenliği ve istikrarı açısından önem ve değerini bir kere daha ortaya koymuş bulunmaktadır. Bu nedenle, bölgede ve ittifak içinde, her bakımdan kuvvetli olmak zorundayız. Silahlı Kuvvetlerimizin savunma ihtiyaçlarının karşılanması ve ekonomik kalkınmamızın gerçekleştirilmesi çabalarında yalnız bırakılmamamız gerekmektedir. Dost ve müttefiklerimizle birlikte, bölge devletlerinin Türkiye'nin bu durumunu anlayışla karşılayacakları inancındayız.

12 Eylül'den bu yana Orta-Doğu ve İslam ülkeleri ile ilişkilerimizin geliştirilmesi özel bir siyasi ve ekonomik muhteva kazanmıştır. Bu ülkelerle aramızda mevcut tarihi kültürel ve manevi bağların güçlendirilmesive karşılıklı çıkarlara hizmet eden verimli bir işbirliğinin her alanda gerçekleştirilmesi suretiyle, ilişkilerimizi en yüksek düzeye çıkarma çabası içersindeyiz. Gerek ikili planda, gerek İslam Konferansı çerçevesinde çok taraflı olarak hız verdiğimiz çeşitli temasların olumlu neticelerini görmekteyiz.

İslam ülkeleri arasında mevcut uyuşmazlıkların giderilerek, bu ülkeler arasındaki uyum ve işbirliğinin geliştirilmesinin, bütün İslam ülkelerinin ortak çıkarı olduğu inancındayız. Dost ve kardeş İslam ülkeleri arasındaki

ihtilaflarda taraf tutmamaya özen gösteren Türkiye, geçtiğimiz yıl zarfında bu tutumunu titizlikle sürdürmüştür.

İsrail ile ilişkileri sınırlı bir düzeye indiren ülkemiz Orta-Doğu sorununa kapsamlı ve adil bir çözüm bulunmadıkça, bölgede istikrarın sağlanamayacağı kanısındadır. Bu nedenle barışı tehlikeye düşüren tek taraflı hareketlerden kaçınılması gerektiğine inanmakta, sorunun en kısa zamanda barışçı yollarla çözümlenmesini içtenlikle arzulamaktadır.

12 Eylül'den bu yana sosyalist ülkelerle ilişkilerimiz, bağımsızlık, egemenlik ve toprak bütünlüğüne saygı, içişlerine karışmama ve hak eşitliği ilkeleri çerçevesinde düzenli bir şekilde sürdürülmektedir. Türkiye, Sosyalist ülkelerle iyi komşuluğa ve işbirliğine dayalı ilişkilerinin geliştirilmesine özel bir önem vermektedir.

Türkiye'nin komşu Yunanistan ile mevcut sorunlarına ve Kıbrıs meselesine gelince, bu sorunlara yaklaşımımız, uyuşmazlıkların barışçı bir şekilde çözümlenmesi prensibine dayanmaktadır. Bu nedenle, ilgili ülkelerin tam bir sorumluluk duygusu içinde hareket etmeleri gerektiği inancındayız.

Bu yaklaşımla, Yunanistan'ın NATO'nun askeri kanadına yeniden dönmesini memnunlukla karşıladık. İki ülke arasındaki güven eksikliğinin giderilmesi ve mevcut sorunların çözümlenerek işbirliğinin geliştirilmesi yolunda üzerimize düşen görevi aynı sorumluluk duygusu içinde yerine getirmeye devam etmekteyiz.

Kıbrıs sorununda kalıcı bir çözüme toplumlararası görüşmelerle ulaşılmasını temenni eden Türkiye, bu gelişmelerde yeni bir aşamaya gelinmiş olmasını memnunlukla karşılamıştır. Türk toplumu Ağustos başında sunduğu önerilerle sorunun çözümüne çok yapıcı bir katkıda bulunmuştur. Karşı tarafın da aynı yapıcı zihniyetle mukabelede bulunmasını temenni etmekteyiz.

Aziz vatandaşlarım,

Muhtelif vesilelerle verdiğim beyanatlarda, yapılan mülakatlarda demokratik rejimin sağlam temeller üzerinde kurulması planımızı da izah etmiştim. Bu plan ana hatları ile şöyleydi:

İlk aşamada bir Kurucu Meclis teşkil edilecek ve bu meclisin ana görevi; bütün aksaklıkları ve boşlukları artık milletçe anlaşılmış bulunan 1961 Anayasasını yeniden ele almak olacaktı. Kurucu Meclis yeni Anayasa

taslağını hazırladıktan sonra referanduma sunulacak ve halkın tasvibini müteakip bu Anayasaya uygun olarak yeni Siyasi Partiler ve Seçim Kanunları hazırlanacak, partilerin siyasi faaliyete geçmesini müteakip, makul bir süre içinde genel seçimler yapılacak ve parlamenter demokratik sisteme geçilerek, sivil idare kurulmuş olacaktı. Bizim iyi niyetimiz ve ülke ve millet menfaati konusundaki kararlılığımızdan şüphe eden içte ve dıştaki bazı kişi ve mahfiller; bu konuda bir takvim teranesi tutturdular. Kendilerine sabırla izah ettik. Biz ancak ilk adım olan Kurucu Meclisin tarihini verebiliriz. Kurucu Meclis 23 Ekim 1981'de ilk toplantısını yapacaktır. Müteakip adımların tarihi; Kurucu Meclis çalışmalarının alacağı zamana bağlı olacağı cihetle, şimdiden bir tahminde bulunmak mümkün değildir. Hiç şüphe yoktur ki Kurucu Meclis kendisinden beklenen görevleri azami süratle yerine getirmeye gayret edecektir. Esasen Danışma Meclis'i ile ilgili Kanunun Meclisin çalışma şekli ile ilgili maddeleri bu amaçla vaz edilmiştir. Danışma Meclis'i üyeliği için 10.000'den fazla müracaat olmuştur. Bunların değerlendirilmesi devam etmektedir ve kısa bir süre sonra üyelerin isimleri açıklanacaktır. İçte ve dışta malum mahfiller Danışma Meclisi üyelerinin seçim şeklini de spekülasyon konusu yapmışlardır. Herhalde Türkiye'yi 12 Eylül'e getiren kadrolardan müteşekkil siyasi partileri serbest bırakıp, tekrar eski kavgalarına devam etmeleri için yeniden bir ortam yaratmak düşünülemezdi. O halde bir grup veya bir kurul seçmeliydik. Amaçlarını açıkca ilan etmiş, uygulamaları ile bunu ispat etmiş Milli Güvenlik Konseyi'nin; seçicilik görevi üstlenmesi doğaldır. Kaldı ki, bu karar mekanizmasının içine valilikler de alınmak suretiyle daha geniş bir tabana dayalı objektif bir sistem oluşturmuştur. Diğer önemli bir husus; Kurucu Meclis teşkilinin demokrasinin restorasyonu ameliyesinin tümü değil, sistematik bir yaklaşımın ilk adımını teşkil ettiğinin gözönünde bulundurulmasıdır.

Muhterem vatandaşlarım,

Bir yıl içindeki yasama faaliyetlerimize de kısaca değinmek istiyorum. 16 Eylül 1981 günü yaptığım basın toplantısında açıklamış bulunduğum hedeflerin öncelik sıraları gözönünde bulundurulmak suretiyle kendi kendini çalışamaz hale getirmiş olan parlamentonun yıllardır çıkarmaktan aciz kaldığı zaruri Kanunlar ve bunlara ilavesi gerekli görülen teklif ve tasarılar; Milli Güvenlik Konseyi'nde görüşülmek suretiyle kabul edilmiş ve yürürlüğe konulmuştur. 12 Eylül'den bu yana 159 adet tasarı, 55 adet teklif görüşülerek bir yılda 214 Kanun çıkarılmıştır. Bilindiği gibi Kurucu

Meclis'in teşkilini müteakip, Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreterliğinde bulunan bütün Kanun tasarı ve teklifleri ile ilgili dosyalar; Danışma Meclis'ine devredilecek ve bundan sonra yasama faaliyetleri Kurucu Meclis tarafından yürütülecektir. Halen 78 Kanun tasarısı ve teklifi üzerinde çalışmalar devam etmekte olup, zamanında gündeme alınacaktır. Önümüzdeki dönemde ele almak istediğimiz önemli konulardan bazıları şunlardı: Olağanüstü hal Kanunu ele alınacaktır. Anarşi ve terör kadar ağır bir şekilde milletin üstüne çöken trafik keşmekeşine son verecek Trafik Kanunu çıkarılacaktır. İşçilerimizin gerek sendika ağalığı, gerekse işverenler tarafından istismarına imkan vermeyen, ancak işçi - işveren ilişkilerinin adil ve gerçekçi temeller üzerinde düzenlenmesini sağlayacak, sendika ve dernek gibi örgütlerin, münhasıran kuruluş maksatları çerçevesi içinde çalışmalarını sağlayacak, sosyal güvenlik sisteminin geliştirilmesi amacına matuf Kanunlar çıkarılacaktır. Devlet Personel Kanunu, Milli Eğitim Temel Kanunu, Gümrük Kanunu, Toprak ve Tarım Reformu kanunu ile işsizliğin önlenmesi, üretimin arttırılması, enerji sorununun çözümü ve enflasyonla mücadele gibi konular üzerinde titizlikle durulmakta ve çalışmalar sürdürülmektedir.

Silahlı Kuvvetlerimizin ve güvenlik güçlerimizin müşterek fedakarlık ve gayreti ile yeniden oluşturulan huzur ve güven ortamı bütün yurtta açıkça görülür hale gelmiştir. Ancak, normal döneme geçildiğinde eski iç siyasal ve anarşik ortamın yeniden oluşabileceği ihtimali, ekonomik güçlüklere sabır ve fedakarlıkla göğüs geren halkımızı ortak bir endişe olarak tedirgin etmektedir. Bu nedenle normal döneme geçişten önce, eski ortamın oluşmasını önleyecek yasal hazırlıklar yapılmakta, uzun vadeli ve köklü tedbirler alınmaktadır.

Aziz vatandaşlarım,

Atatürk ilkelerinden hareket alan bir inanç içinde 12 Eylül Harekatını gerçekleştiren bu yönetim, 1981 yılını Atatürk yılı olarak ilan etmiş, yurt içinde ve yurt dışında bu konuda kesif kutlamalar ve faaliyetler yapılmış ve yapılmaktadır. Atatürk'ün doğumunun 100'ncü yılında, onun gösterdiği yolda, inkılap ve ilkelerine sadık olarak yapılan ve yapılması tasarlanan faaliyetleri özet olarak ifade etmiş bulunmaktayım. Bu vesile ile değinmek istediğim bir husus; şerefli Türk basınının 12 Eylül 1980 gününden itibaren kendisinden beklenen vatanperver duygular çerçevesinde bu yönetimin samimi icraatını objektif olarak değerlendirmede gösterdiği hassasiyettir.

Basınımız herhangi bir kısıtlamaya ihtiyaç göstermeksizin yansız ve tarafsız kalmaya genellikle özen göstererek, gerek milletin hissiyatını aksettirmede, gerekse yönetimin icraatını eleştirmede bize büyük destek olmuştur. Kendilerine şükranlarımı ifade etmek isterim. Bu vesile ile 52 numaralı karara da değinmek istiyorum. Bu kararın çıkarılmasının nedeni; ülkemizin geçmekte olduğu olağanüstü dönemin idraki içine bir türlü giremeyen, 12 Eylül öncesi kısır politik alışkanlıklarını bu dönemde de Basın yoluyla sürdürmeye çalışan son derece cüz'i bazı kişilerin memleket menfaatine hizmet etmekten uzak çalışmalarıdır. Diğer taraftan 12 Eylül'den beri ülkemizi ilelebet bir bütün halinde payidar kılma yolunda esenliğe kavuşturmak için, olağanüstü gayret gösteren Türk Silahlı Kuvvetleri ile güvenlik kuvvetleri mensuplarını takdirle selamlıyorum. Yine bu geçiş döneminde bütün zorluklarına tarih boyunca dünya'ya örnek olmuş metanet ve asaletiyle göğüs gererek, doğru yapılanı takdir etmek kadirşinaslığını gösteren büyük Türk milletine teşekkür ediyor ve hepinizi sevgi ve saygı ile selamlıyorum.

SİYASİ PARTİLERİN FESHEDİLMELERİ HAKKINDA RADYO - TELEVİZYONDA YAPTIKLARI KONUŞMA 16 EKİM 1981

"-Aziz Türk Milleti,

Ülkemizde, mevcut tüm siyasi partiler bugünden geçerli olarak feshedilmişlerdir. Milli Güvenlik Konseyi'ni bu kararı almaya zorlayan durum ve sebepleri şöylece açıklamak mümkündür:

12 Eylül 1980 öncesinde ülkemizin içinde bulunduğu çok tehlikeli durum hâlâ hepimizin gözleri önünde durmakta ve bütün tazeliği ile hafızalarımızda yaşamaktadır. Seneler ve senelerce bu fevkalade acı günlerin içinde, yaşama güvencesini kaybetmiş, yarınından ümidini yitirmiş olan Türk vatandaşları 12 Eylül 1980 günü Türk Silahlı Kuvvetleri'nin yönetime bütünü ile el koymasını, büyük bir çoğunlukla tasvip etmiş ve desteğini esirgememiştir.

O günün şartlarına göre Parlamento ve hükümet feshedilmiş ve fakat demokrasiye olan inancımızın bir gereği olarak, siyasi partilerin sadece faaliyetlerinin durdurulması ile yetinilmişti. Ancak, Türkiye'nin bu duruma gelmesinde büyük sorumluluk taşıyan siyasi parti mensup ve

yöneticilerinin, milletin büyük çoğunluğuna uyarak bu gereği idrak etmeleri yeni Anayasa, yeni Seçim ve Partiler Kanunu hazırlanıp normal seçimler yapılıncaya kadar, bu yönetime yardımcı olmaları, hiç olmazsa köstek olmamaları veya gölge etmemeleri beklenirken, maalesef yazı veya demeçlerle siyasi amaçlı faaliyet gösterdikleri veya siyasi nitelik taşıyan tutum ve davranışlarda bulundukları, hatta kendi içlerinde iktidar kavgasını başlattıkları, kısaca 12 Eylül'den önceki davranışlarını memlekette hiç bir şey olmamış gibi devam ettirme çabası içinde bulundukları görülmüş, bunun üzerine Türk toplumunun muhtaç olduğu huzur ve güven açısından bu gibi faaliyet ve davranışların önlenmesi maksadıyla 52 sayılı Milli Güvenlik Konseyi kararı alınarak yürürlüğe konulmuştur.

Şu hususu bütün Türk milleti önünde bir kere daha belirtirim ki, Milli Güvenlik Konseyi hiç bir zaman, ülke yönetiminin tek bir partiye veya tek bir şahsa verilmesini düşünmemiştir. Biz, tek parti veya şahıs diktatörlüğünün ülkeyi arzu edilmeyen istikametlere sürükleyebileceği inancı içerisinde olduğumuzdan dolayıdır ki, bütün konuşmalarımda, hür, demokratik parlamenter sistemin yeniden sağlam temeller üzerine kurulacağını, her şeyi ile bozulmuş bir idarenin kısa sürede düzeltilemeyeceğini ve bunun için de makul bir süreye ihtiyacımız olduğunu dile getirmiştim. Parlamenter demokrasinin siyasi partilerle gerçekleşen bir sistem olduğunun bilinci içerisindeyiz. Siyasi partiler, demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurlarıdır. Bundan dolayıdır ki, siyasi partiler rejimini benimsemiş her demokratik ülkede olduğu gibi milletimizin kaderi, siyasi partilerin gücüne, görüş ve düşünce doğrultusuna ve özellikle yöneticilerinin ehliyet ve dürüstlük derecelerine kesin olarak bağlıdır.

Siyasi partiler, devletin gücünü azaltan ve parçalayan, vatandaşları birbirine düşman cepheler haline getiren kuruluşlar olamaz. Siyasi partiler Anayasa ve Kanunlar çerçevesinde devlet işlerinin ve bütün kamu faaliyetlerinin daha iyi yürütülmesi, bütün vatandaşların huzur, güven ve refaha kavuşması için programları istikametinde ancak meşru bir rekabet içinde bulunabilirler. Başka bir deyimle, siyasi partilerin vatandaşlar arasında uzlaşmaz ayrılıklara, kırgınlıklara ve bölünmelere asla yer vermeden medeni ve seviyeli bir hizmet yarışı yapmaları gerekir.

Şimdi elimizi vicdanımıza koyarak düşünelim; acaba milletin kaderinde başlıca rol oynamış partiler ve yöneticilerinden hangisi 12 Eylül'e

gelinceye kadar bu görevin idraki içinde oldu? Hangisi devlet çatısının çatırdayarak yıkılmaya başladığını görüp de milletin refah ve huzuru, devletin bekası için kişisel ve parti çıkarlarından feragatta bulunabildi?

Ve yine vicdanımıza danışarak şu soruya cevap arayalım: Hangi siyasi parti ve yöneticisi 12 Eylül'den sonra siyasi ihtirasını bir müddet olsun durdurup da, yıkılan devlet düzeninin tamiri için beklemeyi tercih etti? Aksine basın ve diğer yollarla eskiden olduğu gibi birbirlerine sataşmaya, sen-ben kavgası yapmaya ve gizli kapılar arkasında toplantılar düzenleyerek, yalan haberler yayarak temiz vatandaşları mevcut yönetim aleyhine zehirleme içerisine girdiler. Hatta ilk yapılacak seçimde iktidara geleceklermiş gibi yandaşlarına şimdiden makam, mevki ve menfaat dağıtma vaadlerinde bulundular. Bu suretle 12 Eylül'e kadar ülkeyi nasıl yönetmişler ise, aynı alışkanlıklar içerisinde olduklarını ortaya koydular.

Bu siyasi partilerin yöneticileri hâlâ birbirlerine karşı o kadar kin ve nefretle dolular ki; bugün siyasi faaliyetlere müsaade edilmiş olsa, tekrar 11 Eylül 1980 günü kaldıkları noktadan yine bildikleri yolda yürümeye devam edeceklerinden kimsenin şüphesi olmasın.

Sevgili vatandaşlarım,

Türkiye'de siyasi partilere dayalı demokratik parlamenter sistem mutlaka kurulacaktır. Ama mevcut, bu partilerle değil, yıkılan bir binanın enkazını kullanarak yapılan bir bina nasıl çökerse, yurdu 12 Eylül öncesine getiren partilerle kurulacak bir demokrasi de yeniden yıkılmaya mahkum olacaktır. Sağlam olması için yeni malzeme ile yapılan binada olduğu gibi, biz de hür, demokratik parlamenter sistemimizin ancak yeni Anayasa ve Partiler Kanununa uygun olarak kurulacak yeni siyasi partilerle inşa etmenin mümkün olacağına inandık ve milletin de istediği doğrultusunda mevcut partileri feshetme kararını aldık.

Ayrıca Danışma Meclisi'nin her türlü etkiden masun olarak rahat ve huzurlu çalışabilmesi için de bu yola başvurulmasına zaruret duyduk.

Kurucu Meclis'in meydana getireceği Anayasanın milletçe kabulünden sonra hazırlanacak Siyasi Partiler Kanununa uygun olarak ihtiyaç duyulacak yeni siyasi partiler kurulacak ve bu partilerle normal seçimlere gidilecektir.

Sevgili vatandaşlarım,

12 Eylül'den beri Millete vaadettiklerimizi adım adım tahakkuk ettirdik. Çok şükür bütün vaadlerimizi zamanında yerine getirdik. Eğer mevcut partiler ve yöneticileri milletin gösterdiği anlayışı gösterebilseler, kendilerini geçmişin kin ve nefretinden temizleyebilseler, kendi içimizde halledeceğimiz problemleri dış ülkelere jurnal ederek bir takım kuruluşlar vasıtasıyla bize baskı yaptırma denemelerine girmeselerdi, belki bu kararı almak gereğini duymayacaktık. Bunların hiçbirisini yerine getirmeyenler gitmeli ve geçmişten ders alarak kurulacak yeni partiler sahneye çıkmalıdırlar.

Şimdiye kadar söylediklerimi özetleyecek olursam:

Partilerin kısır, fakat klikleşmiş, bugüne kadarki başarısızlıkları sabit olmuş kişilerin kurduğu kadro çemberini kaldırarak geçmişteki hatalardan, şiddet ve yolsuzluklardan doğrudan veya dolaylı olarak sorumlu olmayan kişilerle çalışmasını temin etmek,

Bütün devlet teşkilatına sızmış olan kişisel menfaata dayalı partizan hareketlerin önünü almak,

Danışma Meclisi'nin geleceğe dönük olarak rahat ve huzur içinde her türlü etkilerden uzak çalışmasını sağlamak,

En hayati milli çıkarlarda dahi uzlaşamayan partileri geçmişte bırakarak Türkiye'de kurulacak özgürlükçü demokrasiye, acı hatalardan sorumlu olmayan, ideolojik dogmatik sapıklıklardan uzak, Atatürk ilkelerinde birleşebilen geleceğe dönük partilerle yeniden başlamak maksadıyla, partileri feshetme kararı alınmıştır.

Ümit ediyoruz ki bundan sonra kurulacak partiler, Atatürk ilkelerini esas alıp 1950'den beri yapılan hatalardan ders almış olarak faaliyette bulunurlar ve Türkiye'yi tekrar 1960'a, 1971'e ve 1980'e getirmezler. Bu husus tamamen sizlerin elinde ve sorumluluğunuzdadır.

Sevgili vatandaşlarım,

Eğer sizler yeni partilerin kurulmasında ve ileride yapılacak seçimlerde dikkatli davranır da ülkeyi, geçirdiğimiz karanlık durumlara getirmeyecekleri seçerseniz, Türkiye daima iyiye, güzele ve ileriye hızla gidecektir.

Hepinize sevgiler ve saygılar sunarım."

DANIŞMA MECLİSİNİN AÇILIŞI DOLAYISIYLA YAPTIKLARI KONUŞMA 23 Ekim 1981

Danışma Meclisinin Sayın Üyeleri,

Türkiye Cumhuriyeti Devletinin varlığını ve bağımsızlığını, ülkenin ve milletin bütün ve bölünmezliğini ve toplumun huzur, refah ve güvenliğini sağlamayı amaçlayan demokratik, laik bir hukuk devletinin yeniden kurulması gibi milli bir görevi kendi isteğinizle talip olmak suretiyle gösterdiğiniz yurda bağlılık ve asil milletimize hizmet coşkunuz dolayısıyla sizleri yürekten takdir ve tebrik ediyor ve hepinizi sevgiyle selamlıyorum.

Bilindiği üzere; 12 Eylül 1980 öncesinde Ulu Önder ATATÜRK'ün en büyük eserim dediği Türkiye Büyük Millet Meclisi işlemez hale gelmiş, Yüce Türk Milletine en büyük armağanı Türkiye Cumhuriyeti Devleti; iç ve dış düşmanların tahrikiyle rejimine, varlığına ve bağımsızlığına yönelik fikri ve fiziki saldırılar ile sarsılmış, Devlet başlıca organları ile işlemez duruma getirilmiş idi.

Yıkıcı ve bölücü mihraklar faaliyetlerini fütursuzca yürütmüş; ATATÜRK ve O'nun ilkeleri giderek unutulmuş ve hatta bazı çevrelerce inkâr edilmiş, planlı bir şekilde üretilen irticai ve diğer sapık ideolojik fikirlerle eğitim kurumları, idare mekanizması, yargı organları ve güvenlik kuvvetleri başta olmak üzere tüm devlet yapısı bölünmeye ve tahribe tabi tutulmuş ve ülke bir iş savaşın eşiğine getirilmişti.

Ne yazık ki çok partili siyasi rejim içinde millet kaderi üzerinde rol oynayan başlıca siyasi kuruluşlarımızın yöneticileri, Devlete sahip çıkacakları yerde kısır çekişmeleri ve uzlaşmaz tutumları ile umursamaz bir görünüm içinde Devlet gemisinin her geçen gün biraz daha batmaya başladığını görememiş bu duruma adeta seyirci kalmışlardır.

İşte bu ortam içinde Türk Silâhlı Kuvvetleri; ülke bütünlüğünü korumak, milli birlik ve beraberliği sağlamak, muhtemel bir iç savaşı ve kardeş kavgasını önlemek, Devlet otorite ve varlığını yeniden tesis etmek ve gerçek Parlamenter Demokrasinin sağlıklı bir biçimde işlemesine mani olan tüm engelleri; ülkeyi bir daha böyle bir durum ile karşı karşıya getirmeyecek şekilde ortadan kaldırmak azim ve kararlılığı ile 12 Eylül Harekâtını gerçekleştirmiştir.

Geçen bir yıllık sürede, Harekâtın temel amaçları olan, milli birlik ve beraberliği korumak, Devlet otoritesini hâkim kılmak, anarşi ve terörü önleyerek can ve mal güvenliğini temin etmek, sosyal barışı ve adaleti ve ekonomik dengeyi sağlamak ve ATATÜRK İnkılap ve İlkelerini yeniden kalplerimize sindirmek yolunda çok önemli ve başarılı sonuçlar elde edilmiş ve ülkemiz, Yurtta Sulh, ilkesine uygun gerçek bir huzur ve sükuna kavuşmuş, vatandaşlarımız "Türküm" diyebilmenin şuur ve gururunu yürekten hisseder olmuşlardır.

Şimdi çalışma sırası; 12 Eylül günü milletimiz önünde verdiğimiz sözün gereği olan, Türk Toplumuna yaraşır bir Anayasa ve Partiler Kanunu ile Seçim Kanununu hazırlamayı ve bunlara paralel hukuki düzenlemeler yapmayı müteakip, İnsan Hak ve Hürriyetlerine saygılı milli dayanışma içinde sosyal adaleti gerçekleştirecek, ferdin ve toplumun huzur, güven ve refahını ön planda tutan, demokratik, laik ve sosyal hukuk kurallarına dayalı sağlam bir Devlet yapısını oluşturmaya gelmiş bulunmaktadır.

Bu temel amaç için teşkiline karar verilen Kurucu Meclisin bir bölümünü oluştururan Danışma Meclisinin üyeleri olarak şu anda tarih ve dünya önünde, Türk Milletine karşı fevkalade önemli ve o nispette şerefli bir görevin sorumluluğunu yüklenmiş bulunuyorsunuz. Bu çok müstesna ve yüce görev için başarı dileklerim daima sizinle beraber olacaktır.

Danışma Meclisine üye olabilmek için belirtilmiş kanuni süre içinde illere ve doğruca Konsey Genel Sekreterliğine toplam 11 640 kişi başvuruda bulunmuştur.

Eşsiz bir yurt hizmeti istek ve heyecanı içinde çeşitli meslek mensubu, fazilet ve irfan sahibi, değerli kişiliğe sahip bu adayların tamamının kendi iradeleriyle göreve coşkuyla koşmaları her türlü övgüye layık büyük bir değer ve anlam taşımaktadır. Bu asil davranışı şükranla karşılıyorum.

Danışma Meclisinin üye sayısının 160 olarak kanunlaşmış olması pek çok değerin bu Mecliste yer almasına imkân vermemiştir. Ancak biraz önce niteliklerini açıkladığım Devlet yapısını oluşturma çalışmalarının sadece Kurucu Meclis üyelerine inhisar ettirilmeyeceğini, bilgi, görgü ve ihtisasından yararlanabileceğimiz vatandaşlarımız ile, ilgili Kurum ve Kuruluşlarımızın Danışma Meclisinin komisyonlarında çalışmalara katkıda bulunmaya davet edileceklerini özellikle belirtmek isterim.

Diğer taraftan, Danışma Meclisinin ilke olarak açık cereyan edecek Genel Kurul müzakereleri sırasında, özellikle Temel Kanunlar üzerindeki çalışmalarda geniş bir kamuoyu ilişkisi sağlanacağı şüphesizdir.

Danışma Meclisinin Değerli Üyeleri;

2485 sayılı Kurucu Meclis Hakkındaki Kanun hükümlerine göre; Milli Güvenlik Konseyi ile Danışma Meclisinden oluşan Kurucu Meclisin, ileriye dönük yasama sorumluluğunu merhale merhale şöylece özetlemek mümkündür.

1 nci konu yeni Anayasanın hazırlanmasıdır;

Yeni Anayasa; Danışma Meclisinin bugünden itibaren en geç bir ay içinde kendi üyeleri arasından seçeceği 15 kişiden oluşan Anayasa Komisyonu tarafından tam bir bağımsızlık içinde, milli ihtiyaç ve gerçekler ışığında yapacağı araştırmalar sonunda meydana getirilecektir. Bugüne kadar Anayasadan kaynaklanan sıkıntıları sizler de gördünüz ve bizzat içinde yaşadınız. Bu Anayasayı evvelce hazırlayanlar veya bunda çıkarı olanlar onu hâlâ daha savunabilirler. Ancak, ortada bütün çıplaklığı ile duran bir hakikat var ki, bu hakikat Türkiye'nin geldiği 12 Eylül önceki durumdur. Kişi hak ve özgürlüklerini hudutsuz olarak genişletip koruyalım derken; Devletin de bekası için birtakım hak ve yükümlülükleri olduğunu, kişi özgürlüğü uğruna Devleti güçsüz, bir şey yapamaz duruma getirmeye de hakkımız olmadığını, Devletin dernekler vasıtasıyla idare edilen zavallı bir kuruluş haline getirilemeyeceğini, Devletin başı olan makamın bir protokol makamı görünümünde bırakılamayacağını, kararnameleri imza ile mükellef bir makam olamayacağını, Devletin 6 ay gibi bir süre Cumhurbaşkansız bırakılamayacağını, Parlamentonun aylar ve aylarca hiçbir yasama ve murakabe görevini yapamaz duruma getirilemeyeceğini, yargının yönetimi, yönetimin yargıyıköstekler durumda olamayacağını, ülkenin sokaklarında her gün miting ve gösteri yapılmak suretiyle, vatandaşların iş ve güçlerine mani olunamayacağını, memleketimizde komünizme veya dini esaslara dayalı parti kurulamayacağına göre, bazı gün ve bayramları istismar ederek, bu rejimlerde olduğu gibi gösteri ve mitingler düzenlenemeyeceğini, kısaca kişi hak ve özgürlüklerinin hudutsuz olamayacağını da hatırdan çıkarmamamız gerektiğini vurgulamak isterim. Bu konuda Yüce ATATÜRK'ün 17 Şubat 1931 tarihinde Adana Türkocağında irat ettikleri nutuktan şu pasajı huzurunuzda okumak isterim;

"Vatandaşlar bilmelidir ki, vicdani ve fikri hürriyet vardır. Fakat, nihayet bunlar namahdut değildir. Ferdi hürriyet karşısında, fertlerin heyeti umumiyesinin kurduğu ve dayandığı bir de Devlet vardır. O Devletin de iradesi ve hâkimiyeti vardır. Fertlerin hürriyetini mahfuz tutmakla mükellef olan insanların, diğer taraftan, Devletin de irade ve hâkimiyetinin mefluç bir hale gelmemesine çok dikkat etmeleri lazımdır. Fertlerin hürriyeti, Devletin hâkimiyet ve iradesinin mahfuziyetine vabestedir. Devlet iradesi mefluç olursa, fertlerin hürriyetini muhafaza edecek hiçbir kuvvet ve vasıta kalmaz. Binaenaleyh, hürriyeti yalnız bir taraflı değil, her iki taraftan düşünmek lazımdır. Vatandaş olan fertler kendi hürriyetlerinin bir kısmını seve seve, lüzumlu görerek Devlete zaten devretmişlerdir.

Devlet kendine has olan irade ile ferdi hürriyetlerin bir kısmına, gene o hürriyetin temini için sahip olur. Yeter ki, Devlet hâkimiyeti, milletin refah ve saadeti umumiyesine ve vatandaş hürriyetlerinin teminine masruf olsun.

Vatandaşlarda bu emniyet hâsıl olduktan sonra, fertlerin kurdukları Devlet kuvvet ve otoritesini masun bulundurmak için vatandaşlara tereddüp eden vazifeler vardır. bu meyanda memurlara ve bilhassa hâkimlere teveccüh eden vazife büyüktür. Hâkimler vatandaşların hürriyetini mümtaz tutmayı düşünürken, Devlet otoritesinin hakikaten masun kalmasına dikkat ve riayet etmelidirler. Aksi takdirde, kendilerine tevdi edilmiş olan yüksek vazifeyi ifaada kusur etmiş olurlar."

Yeni hazırlanacak Anayasa konusunda hazırlanmış hiçbir öntasarı mevcut olmadığı gibi, bu yönde herhangi bir kişi veya kurumun Danışma Meclisine bir telkinde ve baskıda bulunması da sözkonusu değildir. 12 Eylül'den evvel mevcut olup, her türlü siyasi faaliyetten menedilen partilerin feshedilme sebeplerinden birisi de; Meclisin her türlü baskıdan uzak çalışmasını sağlamak gereği olmuştur. Zira ilk günden beri partilerin Devlet dairelerinde çalışanlar üzerinde yürütmeye çalıştıkları etkileme manevralarını bu Meclis çatısı içerisine de sokma çabası içerisinde oldukları tespit edilmiştir. Sizlerin diğer ülkelerin Anayasalarını kopye etmeden ancak, onlardan ve geçirdiğimiz acı tecrübelerden faydalanarak, Türk Milletinin bünyesine en uygun Anayasayı yapacağınıza inanıyor ve güveniyorum.

2 nci olarak Anayasanın halkoyuna sunuluşudur;

Buna göre, Anayasa komisyonu tarafından hazırlanan ve Danışma Meclisi Genel Kurulunca kabul edilen Anayasa metni, Milli Güvenlik

Konseyinde nihai şeklini alacak ve hazırlanacak "Halkoyuna Sunuş Kanununa göre" halkoyuna sunulacaktır. Böylece milletçe kabul edilen yeni Anayasa kesinleşmiş olacak ve geçici hükümlerine göre yürürlüğe girecektir.

3 ncü husus Yeni Anayasanın ilkelerine uygun bir şekilde Siyasi Partiler Kanununun hazırlanmasıdır;

Siyasi Partiler Kanunumuzun parti liderleri diktatöryasına yol açtığı, partiyi bir defa ele geçiren ve lider olan kişinin artık o makamdan düşürülmesinin hemen hemen mümkün olmadığını, zira fasit bir daire şeklinde liderin il teşkilatının seçiminde büyük yetkiye sahip bulunduğunu, böyle olunca il temsilcilerinin de kendisini seçen lidere oy verdiklerini gördük. Buna benzer daha bir çok aksak tarafları da en iyi bir şekilde gidereceğiz ve yine geçmiş tecrübelerden de yararlanarak en uygun şekli bulacağınız muhakkaktır.

4 ncü olarak yeni Anayasanın ve Siyasi Partiler Kanununun hükümleri gözönünde tutularak yeni bir Seçim Kanununun hazırlanmasıdır;

Anayasa kadar önemli olan bir Kanun da Seçim Kanunu olacaktır. Küçük küçük partilerin koalisyon döneminde ne müşküller çıkardığı, iktidarda kalabilmek uğruna bu küçük partilere ne tavizler verildiğini hep beraber gördük ve yaşadık. Ayrıca önseçim rezaletini de biliyorsunuz, para ile satın alınan kişilerin önseçimde neler yaptığı da hâlâ hafızalarımızda yaşıyor. Vatandaşın bir robot olmadığı bilinci içerisinde bu aksaklıkları ve parti enflasyonunu önleyecek bir seçim sistemini bütün millet sizlerden beklemektedir.

5 nci konu olarak da, normal yasama faaliyetlerinin yürütülmesidir.

Danışma Meclisi anakonulardaki çalışmalardan başka genel seçimlerle Türkiye Büyük Millet Meclisi kurulup, fiilen göreve başlayıncaya kadar Kanun koyma, değiştirme ve kaldırma suretiyle genel yasama görevlerini yerine getirecektir.

Bu arada Kurucu Meclis Kanunu hükümleri dışında kalan hususlarda Milli Güvenlik Konseyi 2324 sayılı Anayasa düzenlemesi hakkındaki Kanun uyarınca Türkiye Büyük Millet Meclisine, Cumhuriyet Senatosuna ait görevleri yerine getirmeye ve yetkilerini kullanmaya devam edecektir.

Danışma Meclisinin Sayın Üyeleri;

12 Eylül içte ve dışta bazı kişi ve çevrelerin göstermek istediği gibi demokrasiden sapmayı veya ayrılmayı değil, aksine Türk Milletinin içtenlikle özlemini çektiği, gerçekten ona en layık olan demokratik bir rejimi gerekli müesseseleriyle sağlıklı ve sağlam bir tarzda tesis etmek hareketinin başlangıcını teşkil eder.

Demokrasiye ve hukuk devleti ilkelerine bağlılık içyönetimde olduğu kadar Türk dış politikasına yön veren temel unsurlardan birini oluşturmaktadır.

Avrupa Konseyi, Avrupa Ekonomik Topluluğu, Avrupa Parlamentosu gibi kuruluşlarla ilişkilerimizi hep bu yaklaşım içinde ele almaya çalıştık.

Türkiye'nin bu kuruluşlarla ilişkilerini korumak ve sürdürmek için gösterdiğimiz çabaların demokrasiye dönüş konusundaki samimi kararlılığımızın bir işareti olarak dost ülkelerce değerlendirilmesini dileriz.

Açıkça ifade etmek isterim ki, Türkiye baskı ve yersiz itham ve içişlerine müdahale niteliği taşıyan davranışlarla karşılaşmadıkça, Avrupa kuruluşları ile mevcut ilişkilerini sürdürmeye ve güçlendirmeye devam etmek arzusundadır.

Türkiye aleyhinde yürütülen maksatlı propagandanın Türkiye'yi Batıdan koparmak isteyen ideolojik saplantılı çevrelerce düzenlediği hususunda Batılı dostlarımızın ve Batılı kuruluşların dikkatlerini bir kere daha çekmek isterim. Dostlarımızın Türkiye'nin, Batıdan kopmasının kime yarar sağlayacağı konusuna doğru cevabı vicdanlarında bulacaklarına inanıyorum.

Her vesile ile ifade etmeye çalıştığım gibi; Silâhlı Kuvvetlerimiz diğer bir çok ülkelerin Silâhlı Kuvvetlerinden ayrı bir yapı ve geleneğe sahiptir. O her zaman daima Türk Milletinin istek ve hayrına olanı yapmış, Cumhuriyetten sonra da ATATÜRK'ün koyduğu inkılap ve ilkelerinin devamlı takipçisi ve koruyucusu olmuştur. Bunu bildiği içindir ki, ATATÜRK Cumhuriyetin korunması ve kollanması görevini Kanuna koyduğu bir madde ile Silâhlı Kuvvetlere vermiştir. İşte Silâhlı Kuvvetlerin 12 Eylül 1980'de yaptığı bu olmuştur.

Danışma Meclisinin açıldığı bugün 12 Eylül 1980'den beri Milli Güvenlik Konseyi yetkisinde bulunan yasa faaliyetlerinin Yüce Meclisinizle birlikte yürütülmeye başlanması suretiyle demokratik düzen yolunda önemli bir adım daha atmış bulunuyoruz.

12 Eylül 1980 tarihinde Türk Silâhlı Kuvvetleri adına aziz Türk Milletine vaat ettiğimiz yolda sapmadan ve sarsılmadan hedefe doğru ilerlediğimiz halde, bazı art niyetli veya Türkiye'nin gerçeklerinden habersiz çevrelerin saldırılarına hedef olmamız mümkündür. Ancak; bizi bu gibi eleştiriler değil, sadece büyük Türk Milletinin aydınlık geleceğinin teminat altına alınması ilgilendirir.

ATATÜRK ilkeleri doğrultusunda Devletimize demokratik bir işlerlik kazandırmak için, milletçe sarfedilen gayretler bizi bu mutlu açılış gününe ulaştırmış bulunmaktadır.

Bugünden itibaren Kurucu Meclis çatısı altında Milli Güvenlik Konseyi ve Danışma Meclisinin işbirliği ve gönül bağlılığı ile tam bir uyum içinde sürdüreceği çalışmalar, milli hedeflere ulaşmamızı mutlaka sağlayacaktır. Bu inançla hepinize başarılar diler, sevgiler ve saygılar sunarım.

BÖLÜM XXII

ATATÜRK'ÜN İLKE VE DEVRİMLERİ IŞIĞINDA YENİDEN ÇAĞDAŞ VE MUTLU TÜRKİYE'YE DOĞRU

12 Eylül Harekâtının sabahında tüm Türk Ulusu; zaafa uğratılmış Devlet otoritesinin etkinleştirileceğine, memlekete barış havası getirileceğine, kırgınlıkların giderilip, yaraların sarılacağına ve tarafsız idare düzeni ile Devletin geleceğinin sağlam temeller üzerine oturtulacağına kesin olarak inanmaktaydı. Ulusun bu inancı, Türk Silahlı Kuvvetlerine olan sonsuz güveninden kaynaklanıyordu. Ve yine Türk Ulusu inanıyordu ki; kendisini ve yurdunu parçalamak, bölmek isteyen dış güçleri ve onların içteki hain işbirlikçilerinin hazırladıkları menfur ve alçakça planları, tarihin nefretle anılacak karanlık sayfalarına gömülecekti.

Nitekim, yıllardır radyo ve televizyonda, çeşitli basın organlarında verilen öldürme, yaralama, bombalama, gasp ve soygun olaylarında daha ilk günden itibaren hissedilir derecede düşüş kaydedilmiş, alınan çok sıkı önlemlerle cennet vatanımızı yaşanmaz hale getiren devlet ve rejim düşmanları teker teker suç aletleriyle birlikte yakalanarak Türk Adaletine teslim edilmişlerdir. Yine, yıllardır Atatürk'çü öğretimden uzaklaştırılmış, siyasi kamplara ayrılmış, terörün baskısıyla okuma imkânı kalmamış ve büyük bir kısmı kapanmış üniversitelerimiz, meslek okullarımız, lise ve orta okullarımız ve hatta ilk okullarımız yeniden Atatürk'çü bir ruh ve heyecanla öğretime açılmıştır. Okullarımızda artık her sabah yeniden Şanlı Bayrağımız dalgalanır olmuş ve Bayrağımız altında geleceğin teminatı olan yavrularımız ve çocuklarımız İstiklal Marşımızı ve "*..Türküm, doğruyum, çalışkanım..*" diye başlayan and'ı, milli duygularla yeniden söyleyebilme heyecanına kavuşturulmuşlardır.

12 Eylül'le birlikte anaların ve babaların göz yaşları dinmiş, kentlerde ve kasabalarda Türk esnafı dükkâanlarını açabilmiş, korkusuzca işlerini sürdürmeye başlamışlardır.

Büyük Atatürk'ün de dediği gibi, "*Milletimizin hakiki efendisi*" olan köylümüz, tarlasında, bahçesinde alın teriyle ürettiği ürününü kanun dışı hiç bir örgüte pay ayırmadan serbestçe satabilmiştir.

İşlemez hale getirilen Devlet çarkı yeniden işlerliğe kavuşturulmuş, yüzbinlerce Türk memuru hiç bir siyasi baskı altında kalmaksızın kendisinden beklenilen vazifeyi yeni bir şevk ve heyecanla yerine getirebilme imkâanını bulmuştur. Zaafa uğratılmış Devlet otoritesinin yeniden sağlanması, çalışanlara, görevlerini yansız bir şekilde sürdürebilmeleri ve tüm vatandaşlara eksiksiz hizmet verebilmeleri için bir güven kaynağı olmuştur.

Ülkede yıllardır ekonomimizi kemiren, üretimimizi durduran, ülkeyi darboğazlara iten, asil Türk işçisinin iradesi dışında belirli mihraklarca kasıtlı olarak uygulamaya konan siyasal amaçlı grevler son bulmuştur. Böylece tüm sektörlerde acilen ihtiyaç duyduğumuz üretim hızla artmaya başlamıştır, yokluklar bitmiş, haksız kazanç ve karaborsa ortadan kalkmıştır. Ve ülke sağlıklı bir kalkınmanın ihtiyaç duyduğu ortama kavuşmuştur.

Türk halkı, sinesinden çıkan Türk Silahlı Kuvvetlerinin sağladığı bu huzur dolu ortamı mutlaka değerlendirecektir. Türk halkı, Türkiye Cumhuriyetinin "Muasır medeniyetler seviyesinin üstüne" behemahal çıkarılması için vargücüyle çalışabilecek bir karaktere sahiptir. Çünkü Türk Milleti, Büyük Önderinin de her vesile ile ifade ettiği gibi "Çalışkandır, zekidir... Ve milli birlik ve beraberlikle güçlükleri yenmesini bilmiştir."

Şimdi Devletimizin kurucusu Büyük Atatürk'ün söylediklerini bir kez daha, içimize sindirerek ve yüksek sesle okuyalım:

Ey Türk Gençliği,

Birinci vazifen, Türk İstiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet, muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni, bu hazineden mahrum etmek isteyecek, dahilî ve haricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve Cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmüyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok nâmüsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve Cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsâli görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler.

Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zaptedilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahîm olmak üzere, memleketin dahilinde, iktidara sahip olanlar, gaflet ve delâlet ve hattâ hıyânet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhid edebilirler. Millet, fakru zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk İstikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk İstiklâl ve Cumhuriyetini kurtarmaktır.

Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asîl kanda, mevcuttur.

TÜRK TARİH KURUMU BASIMEVİ, ANKARA, 1981

300 Lira